

DE Banier

OP WEG
NAAR
2030

De tijden veranderen.
We kijken om.
We kijken vooruit.
We kijken in de spiegel.

Vóór
een christelijk
Nederland

GAYKO
BETERE RAMEN EN DEUREN

Het beste kozijn voor uw huis

Je hebt houten kozijnen, kunststof kozijnen en GAYKO kozijnen. Deze laatste zijn ontwikkeld en gemaakt in Duitsland volgens de hoogste kwaliteitsnormen. Dankzij een uniek en gepatenteerd veiligheidssysteem zijn ze extreem inbraakwerend en duurzaam. Daarnaast besparen ze energie, hebben ze een hoge isolatiewaarde en zijn ze onderhoudsvriendelijk. Ervaar het zelf bij uw dichtstbijzijnde dealer.

*Made in
Germany*

Tinstraat 99
RIDDERKERK

Darwinstraat 12
ZOETERMEER

A. v. Leeuwenhoekweg 38
ALPHEN A/D RIJN
0180 32 18 18
alfaramen.nl

Hoogveeneweg 81
NIEUWERKERK A/D IJSSEL

Mortiereboulevard 40
MIDDELBURG
0118 44 19 44
ascozeeland.nl

Rijksstraatweg 233
ELST (RHENEN)
0318 47 21 14
esseveld.nl

Dijnselburgerlaan 1-12
ZEIST

Bedrijfsfilm zonder gedoe? Bedrijfsfilmspecialist

Ga voor inspiratie en onze pakketten naar
[bedrijfsfilmspecialist.nl](https://www.bedrijfsfilmspecialist.nl)

T: 0318 - 701255 | E: contact@bedrijfsfilmspecialist.nl

[bedrijfsfilmspecialist.nl](https://www.bedrijfsfilmspecialist.nl)

Tijdsbeleving

Tijd is iets bijzonders. De jaarwisseling heeft ons er weer bij stilgezet dat tijd voorbijgaat. We sluiten een jaar af en het komt niet meer terug. Inmiddels staan er voor 2020 allerlei nieuwe afspraken in onze agenda. En dan blijken zoveel dingen die er waren, er toch weer te zijn. Hoe staan we tegenover de tijd?

INHOUD

Expositie Statenbijbel 24

Meditatie	5
Thema-artikel	6
Binnenhof: vooruitzien	11
Haags nieuwsoverzicht	12
Voorzitter	13
Andere tijden	15
Varia	16
Reflectie op toekomst	18
Klimaatbeleid	23
Expositie Statenbijbel	24
Politiek dichtbij	26
Bestuurdersvereniging	28
De tijd gaat snel	29
Van een ander	31

Tijdsbeleving verschilt per volk en per tijd. In Afrika en Azië ligt vaak de nadruk op alles wat terugkomt.

In de reïncarnatiegedachte wordt dit principe heel persoonlijk gemaakt. In het Westen denkt men niet zozeer over tijd als een cirkel, maar meer als een lijn. De vooruitgang kenmerkt de ontwikkeling. Grote negatieve gebeurtenissen als revoluties en oorlogen hebben hierop een duidelijk stempel gedrukt. Zó willen we het niet meer; het moet allemaal beter worden. Door onze welvaart denken we ook dat we daarvoor kunnen zorgen. Door alle ontwikkelingen vinden we vooral dat de tijd snel gaat.

Wij staan aan het begin van een nieuw jaar, zelfs aan het begin van een nieuw decennium. Het is een tijd waarin veel op ons afkomt. Daarin kunnen we allerlei kenmerken hiervan tegenkomen. Voor onze tijd is misschien wel het kenmerkendst dat niet één principe leidend is. Wat op ons afkomt, kan overal vandaan komen en in onbestemde richtingen koersen. Dat maakt onze tijd niet eenvoudig.

Hoe de omstandigheden ook zijn, de Heere geeft ons in Zijn Woord altijd houvast om het gesprek aan te gaan en onze plaats in te nemen. Volgens de Bijbel is het kenmerkendst dat de

tijd, met alle ontwikkeling en herhaling, omsloten wordt door de eeuwigheid. Wij hebben de tijd willen maken tot ons domein. We willen haar onttrekken aan Gods recht en heilzaam Woord. Dat is zonde, brengt ons in gebrokenheid. Het stelt ons ook schuldig voor God. Maar God geeft de wereld niet over aan zichzelf. Hij heeft Zijn Zoon in de wereld gegeven als Zaligmaker van zondaren. Zijn geboorte staat centraal op de tijd-balk. Tijd is een genadegeschenk. Boven de tijd staat God Die alle dingen bestuurt tot de komst van Zijn Koninkrijk. In ons aller leven gaat het erom of wij van dat Koninkrijk door genade levende onderdanen mogen zijn.

In dit licht wensen we elkaar een gezegend nieuwjaar. ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

MOREE GELDERBLOM ADVOCATEN

- SINDS 1977 -

Onze advocaten staan voor *vakkundige, resultaatgerichte en persoonlijke* dienstverlening.
Het zijn specialisten op hun rechtsgebied en ze staan voor uw zaak.

U kunt ons raadplegen bij geschillen maar -nog beter- ook ter voorkoming daarvan.
Recht op het doel af.
Recht door zee.

Moree Gelderblom Advocaten, aangenaam!

Kantooradres: Heemraadssingel 157, 3022 CE Rotterdam
T 010 - 477 67 77, www.mglaw.nl

'passend advies
voor ZZP-ers'

VERZEKERINGEN VOOR

PARTICULIEREN | ZZP | MKB

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60
Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergnl.nl - kantoorvandenbergnl.nl

EEN FRISSE KIJK
OP CIJFERS

www.vanreeaccountants.nl

Welke ontwikkelingen houden u bezig? Welke veranderende prestaties ziet u in uw organisatie? Welke cijfers vragen om uw aandacht? Van Ree Accountants kijkt graag met u mee. Als accountants zorgen we er natuurlijk voor dat u over de juiste cijfers beschikt. Een frisse kijk op de cijfers levert bovendien verrassende inzichten op. Van Ree Accountants biedt advies op maat voor non-profitorganisaties en het midden- en kleinbedrijf.

VAN REE. EEN FRISSE KIJK OP CIJFERS.

AUDIT & ASSURANCE | ACCOUNTANCY | BELASTINGEN | CONSULTANCY
ALPHEN AAN DEN RIJN | BARNEVELD | LEERSUM | GELDERMALSEN | NIEUWEGEIN | ZWOLLE

- “En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; want de eerste hemel en de eerste aarde was voorbijgegaan”.
Openbaring 21:1

Op weg naar 2030 en de nieuwe aarde?

Het is goed dat we ons bezinnen op de toekomst en vooruitblikken naar 2030. En we zijn dan altijd nieuwsgierig naar de dingen die komen gaan terwijl we tegelijk beseffen dat niets onzekerder is dan de toekomst. Toch geeft Gods Woord ons aan wat we de komende tien jaar kunnen verwachten. Johannes vertelt het ons impliciet als hij zegt wat er op deze eerste aarde niet meer zal zijn, wanneer de nieuwe gekomen is. Wat kenmerkt dan de komende tien jaar? Wel, de zee zal er zijn. Er zullen tranen vloeien, de dood zal er zijn. Daarbij gevoegd rouw, gekrijt en moeite. Dat zijn de werkelijkheden waar we rekening mee moeten houden en die het komende decennium zullen karakteriseren. De Godevijandige volkerenzee onder aanvoering van de vorst der duisternis zal zich met kracht tegen Gods kerk verheffen en proberen tot zonden te verleiden. Het uitnemendste van deze tien jaren zullen zijn moeite en verdriet die zichtbaar worden in verborgen of zichtbare tranen. Het graf zal ook in de toekomst niet zeggen: “het is genoeg”. De oorlogen en hongersnoden zullen hun tol opnieuw eisen en diepe rouw met zich meebrengen. Het gekrijt en de moeiten van de vluchtelingen zullen ook de komende jaren weer op ons netvlies staan en alle rampen die door de klimaatverandering komen, zullen velen treffen.

Waarom schets de Heere in Zijn Woord ons zo indringend de werkelijkheid van deze eerste aarde? Omdat we diep beseffen

DS. A.A. EGAS
Damwoude / Damwâld

zouden dat deze wereld voorbijgaat met al haar begerlijkheden. Omdat we geen verwachting zullen hebben van dit leven hier beneden, maar leren dat we pelgrims zijn op weg naar het Vaderhuis hierboven. En dat is de eerste vraag die roept om een antwoord als we onze bezinnen op de komende tijd: ben ik met de Bijbelheiligen uit Hebrëeën 11 een gast en vreemdeling op deze aarde en ben ik begerig naar een beter, dat is het hemelse Vaderland? Want hoe kunnen wij hier op aarde met Mozes kiezen om liever met het volk van God kwalijk behandeld te worden en de versmaadheid

van Christus meerdere rijkdom te achten dan de genietingen van deze wereld, als we niet zien de Onzienlijke en zien op de vergelding des loons? Zo alleen kunnen we in het komende decennium in de politiek en bestuurlijk binnen de SGP opereren als we mogen zien op de nieuwe aarde. Een nieuwe aarde, waarop de zee niet meer zal zijn, de tranen gedroogd worden, waar de dood niet meer is, noch rouw, gekrijt en moeite. Dat geeft ons moed en kracht om ook in de toekomst te midden van alle vijandschap en zorgen, voort te gaan als pelgrims op weg naar het Vaderhuis met zijn vele woningen. Laten de woorden van Jodocus van Lodenstein op weg naar 2030 in ons hart leven:

*t' Oog omhoog, het hart naar boven,
hier beneden is het niet!
t' Ware leven, lieven, loven,
is maar waar men Jezus ziet. ◀*

UITZICHT

Stilstaan op het scharnierpunt tussen de decennia

Vijf opiniemakers blikken terug tot het
jaar 2000 en blikken vooruit tot 2030

DOOR JAN SCHIPPERS EN SJON VAN DER REE DOOLAARD

In een tijd waarin we worden voortgestuwd door een onophoudelijke stroom prikkels, moeten we soms bewust stilstaan. Ook in het thema 'Op weg naar 2030' klinkt die gedrevenheid naar de toekomst door. Bezinning en reflectie op het afgelegde pad hebben we hard nodig om de dag van vandaag te kunnen wegen en de koers voor de toekomst uit te zetten. In deze bijdrage blikken vijf opiniemakers boven de (politieke) waan van de dag terug en vooruit.

mr. Cor Verkade

[Wat zijn de tendensen van deze eeuw en hoe zullen ze zich verder ontwikkelen?](#)

Helaas neemt de verdeeldheid in onze maatschappij zinderogen toe. Tegelijk neemt de tolerantie in het algemeen sterk af, zeker jegens diegenen die standpunten baseren op hun geloofsovertuiging. De onderlinge liefde neemt af. Tolerantie dat 'ieder moet kunnen' wordt gewijzigd in 'alles moet kunnen'. Wie dit niet vindt, moet z'n standpunt wijzigen of wordt uitgerangeerd.

De politiek heeft hier nagenoeg geen antwoorden op. Een volk krijgt van onze goede God de politici die het verdient en wij zitten opgescheept met een premier die visie een lastig iets vindt, zoals een olifant die het uitzicht belemmert. Pr en marketing worden de belangrijkste afdelingen van overheidsorganen, politieke partijen en bedrijven. Feiten tellen steeds minder, maar framing wordt bepalend.

Het lijkt erop dat het karakter van de leidende politici ook verandert. De middenmaat regeert, zo wordt wel geconstateerd. De regeerders dwingen geen respect af en een premier zit in een praatprogramma zonder stropdas met de bovenste knoopjes open. We lijden aan een tekort aan staatslieden. Politici zijn een soort bezielingsarme managers geworden. Met goedbedoelde klimaatreddingspogingen zal

de overheid zich steeds meer macht toe-eigenen. Klassieke grondrechten (vrijheidsrechten) worden verdrongen door het gelijkheidsbeginsel en de sociale grondrechten. Deze tendensen lijken door te gaan tot het einde der tijden.

[Op welke manier zou de SGP zich moeten opstellen?](#)

De SGP dient de sfeermaker van de politiek te blijven, waarin in plaats van belangen en gekonkel de waarden, eerlijkheid en oprechtheid centraal staat. De SGP dient bij elk thema Gods heilvolle weg aan te wijzen, omdat – zo leerden we van SGP-voorman ds. H.G. Abma – er geen thema is waar de Bijbel niet het oplossende antwoord voor heeft. Dat dient de SGP in liefde profetisch te proclameren, waarschuwend, appellerend en ondertussen eerlijk meedoende met het politieke handwerk. Onder verwijzing naar Marianne Thiemes beëindiging van elke speech dient iedere SGP-speech te eindigen met "Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezzen, maar wie op Hem vertrouwt, op Hem alleen, ziet zich omringd door Zijn weldadigheden!"

Hanna Luden, directeur CIDI

[Hoe ontwikkelt het antisemitisme zich en wat moet onze houding daartegenover zijn?](#)

Het recente initiatief van de SGP om onderwijs over het Jodendom te bevorderen komt geen moment te vroeg. De kennis in Nederland van het Jodendom als levendige traditie in het hier en nu is nihil. En dan heb ik het nog niet eens over het toenemende antisemitisme, waartegen kennis een cruciaal middel is.

De afgelopen decennia zien we steeds toenemende polarisatie en intolerantie. Dialoge is vervangen door 'alternatieve feiten', complottheorieën winnen aan aantrekkingskracht. We luisteren niet meer naar elkaar en zijn totaal ongevoelig voor het leed van de ander, laat staan dat we onze eigen vooroordelen aan de kaak durven te stellen.

Onderzoek na onderzoek wijst uit dat Joden zich in het nieuwe millennium steeds onveiligler zijn gaan voelen en hun thuis in Europa in twijfel getrokken zien worden. Antisemitische ideeën waarvan we dachten dat ze tot de krochten van het internet waren verbannen, worden via sociale media juist in de openbaarheid geslingerd en als 'gewoon' beschouwd. En wat in de digitale wereld 'normaal' is, wordt dat daarbuiten op den duur ook. Van deze dynamiek zijn voorbeelden

te over in de Monitor Antisemitische Incidenten van CIDI.

Antisemitisme is geen geïsoleerd fenomeen, maar steevast een voorbode voor meer ellende in de samenleving, met de antidemocratische stromingen als belangrijkste broeinesten: extreemlinks, extreemrechts, islamitisch fundamentalisme.

Een aantal hardnekkige thema's hebben hun oorsprong bij het christelijke. Denk aan de 'Christusmoordenaars', het 'bloedsprookje' van *Pesach* (Joods Pasen) en de vervangingsleer. Hoewel kerken deze grotendeels hebben weten te verbannen, leven deze elders nog steeds voort.

Er is werk aan de winkel, willen wij een samenleving die vrij is van antisemitisme en andere soorten haat!

En onze politici? Zij hebben een voorbeeldfunctie. Hen vragen wij alert te zijn en direct en resoluut op elk verkeerd signaal te reageren. Nationale en internationale wetgeving om haatspraak haar podium te ontzeggen, is hard nodig, maar niet voldoende. Echte verandering komt alleen vanuit onszelf.

Hilde Westerman-Dannenberg, bestuurslid WI-SGP

[Hoe ziet de gezondheidszorg er over tien jaar uit?](#)

Tien jaar is zo voorbij. Het kostenaspect van de gezondheidszorg blijft een belangrijk aandachtspunt: de zorg wordt duurder door toename van de bevolking die bovendien steeds ouder wordt. Er zijn meer ziekten waarmee men langer blijft leven dan vroeger. Bovendien komen er meer en duurdere behandelingsmogelijkheden. De zorgkosten worden ook opgejaagd door het vervagen van de grens tussen het genezen of voorkomen van ziekten enerzijds en het behandelen van kwaaltjes of verbeteren en verfraaien van het menselijk lichaam anderzijds.

Mijn advies is dat de SGP zich de komende tien jaar inzet voor een betere kostenbeheersing van de gezondheidszorg door die zorg weer terug te brengen tot haar kerntaak: genezen van zieken, verlichten van chronisch zieken, goede palliatieve zorg. En dat met name voor kwetsbaren en zij die in dit opzicht niet voor zichzelf kunnen opkomen.

Verder zouden we weer een gezonde balans moeten vinden in het omgaan met risico's. Nog niet zo lang geleden werd het risico geaccepteerd dat iemand met een vermeende

blindedarmonsteking dit niet bleek te hebben tijdens de operatie. Nu is er een richtlijn die voorschrijft dat er eerst een echo of zelfs scan gemaakt moet worden. Hiermee is alleen al de zorg voor mensen met een appendicitis veel duurder geworden. Het is de vraag of dit opweegt tegen het risico op en de kosten van een overbodige operatie.

Persoonlijk hoop ik dat er binnen de medische beroeps-groepen een nieuwe impuls gegeven zal worden aan de basisidee dat de zorg draait om weldoen: mensen helpen door ze te mogen genezen, lijden te verlichten of te troosten. Als dat de passie van onze zorgverleners is en de visie van beleidsmakers en managers, dan voorkomt dat veel problemen. Vertrouwen tussen zorgverleners en patiënt is hierbij onontbeerlijk.

Dirk de Wachter, psychiater en hoogleraar te Leuven

U zegt in het tijdschrift *Zicht* (2019, nr. 3) dat onze maatschappij dreigt te ontmenselijken door een veel te sterke inzet op het individu. Wat zouden mensen hieraan kunnen doen?

Ik denk dat we moeten inzetten op samenleven. Dat is de opdracht voor onze moderne maatschappij. Heel veel mensen, ook in Nederland, voelen zich alleen. Dat betreft niet alleen de oude weduwnaar, maar ook jonge mensen, twintigers of dertigers. Zij hebben vrienden op Facebook die ze echter nooit zien. Mensen vinden die 'allengheid' niet leuk. Zij voelen zich eenzaam, verlaten. En dat leidt ook tot ledigheid. 'Ikzigheid' ontaardt in ledigheid.

Kan of moet de overheid dit probleem oplossen?

Ik ben altijd wat voorzichtig met de overheid. Ik geloof veel meer in bottom-up processen. In wat gewone mensen kunnen doen. De gewone mens die iets doet voor de ander, in onzichtbaarheid, in de anonimiteit. Denk aan uw buurvrouw, die met haar looprekje voor het rode licht staat. Het

is toch niet moeilijk om haar aan te bieden haar boodschappentas eventjes te helpen dragen.

Zoiets kan gemakkelijk belachelijk gemaakt worden, maar het is heel wezenlijk. Vragen aan uw gehandicapte buurman: zal ik iets meebrengen van de winkel?

U bent immers niet zo goed ter been.

Wanneer mensen van onderop iets gaan doen, dan hoop ik dat overheden volgen.

Hoe kunnen we de lastigheden in het leven aanvaarden?

Het krampachtig nastreven van geluk maakt ons depressief. We willen dat alles leuk is, maar dat lijkt me een vergissing. Deel ook uw kwetsbaarheid en verdriet met een ander. We moeten met elkaar spreken, een beetje elkaars psychiater kunnen zijn.

Leo van Doesburg, directeur Europese zaken van de ECPM

Wat vind jij de opvallendste verandering in de Europese Unie van de laatste tien jaar?

Het opvallendst vind ik dat de tegenstellingen in het Europees Parlement steeds groter worden. Zowel links als rechts vinden dat de EU hervormd moet worden. Links denkt dat de EU meer macht moet krijgen omdat ze dan zichtbaarder is, terwijl rechts juist vindt dat de EU zich meer op de kerntaken moet richten, of dat het voor de lidstaten beter is om de Unie te verlaten. Ook wordt er minder naar elkaars mening geluisterd, en worden andersdenkenden vaker *geframed*. Zo worden christenen die voor bescherming van het leven en gezin zijn als intolerant of extremistisch weggezet. Het is goed dat de klimaatproblematiek onder de aandacht komt, maar helaas wordt het vaak gebruikt om meer macht naar de EU te trekken. Tenslotte valt op dat er meer aandacht is voor de situatie van de rechtsstaat in sommige lidstaten, echter inconsequent: Zo had Timmermans zijn mond vol over de conservatieve regeringen van Polen en Hongarije, maar hoorde je hem niet over het socialistische Malta.

Kun je kort aangeven waarom?

Zorgelijk is dat de EU meer zeggenschap gaat krijgen over de lidstaten, terwijl 'Brussel' verder af staat van de burger - die zich juist steeds meer afzet tegen de EU. Daarnaast baart het

me zorgen dat de onwetenschappelijke genderideologie steeds meer voet aan de grond krijgt. De vrijheid van onderwijs komt hierdoor onder grotere druk te staan. Ook wil men continu medisch-ethische onderwerpen op de EU-agenda krijgen, terwijl de EU hiervoor niet bevoegd is.

En wat stemt jou hoopvol voor de toekomst van Europa?

Het stemt mij hoopvol dat er meer aandacht is voor vervolgte christenen. Bert-Jan Ruissen en Peter van Dalen hadden onlangs succes met een resolutie over Algerije waarin ook de vervolging van christenen werd bekritiseerd. Ook zijn er een aantal goede parlementaire intergroepen bijgekomen, zoals over de situatie van christenen in het Midden-Oosten, over Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging en over Demografische uitdagingen, familie-werk balans en jeugdtransitie. Ondanks de toenemende druk blijft onze stem toch gehoord. Ook blijkt uit het verleden dat God soms deuren kan openen die gesloten lijken. Gebed blijft daarom hard nodig.

GEERTS HERENKLEDING GAAT SLUITEN!

OPHEFFINGS- UITVERKOOPT

OP =
OP

1^E RONDE:

ALLES **30%**

KORTING

Dorpsstraat 229 | Scherpenzeel | 033 277 88 99 | www.geertsherenkleding.nl

OPEN: Dinsdag t/m donderdag 09.00 tot 17.30 uur, vrijdag 09.00 tot 21.00 uur, zaterdag 09.00 tot 17.00 uur

**De
Groot**
grootsgedrukt.nl

Drukwerk?

Alles onder één dak!

Drukken zit in ons DNA. Meer dan 50 jaar kennis en ervaring. Klanten om trots op te zijn. Standaard drukwerk of exclusief. Van kleine tot grote oplage. Altijd scherp en kwalitatief.

grootsgedrukt.nl

DOOR KEES VAN DER STAAIJ

VOORUITZIEN

**Een nieuw jaar, een nieuw decennium: het nodigt uit tot vooruitkijken.
Wat zal de toekomst brengen? Met welke ontwikkelingen moeten we rekening houden?**

Het nieuwe jaar was nog maar enkele dagen begonnen, of een ingrijpende gebeurtenis hield heel de wereld bezig. Ik doel op het uitschakelen van de Iraanse generaal Soleimani in Irak. In het licht van de voortdurende steun van Iran voor terroristische activiteiten in het Midden-Oosten was deze actie van de Verenigde Staten begrijpelijk. Tegelijk is er ook bezorgdheid over de gevolgen van de steeds verder oplopende spanningen in het Midden-Oosten. Waartoe zal dit leiden?

Deze gebeurtenis laat zien hoe gebrekkig onze menselijke voorspellingen zijn. Zeker in een ingewikkelde wereld als waarin wij leven. Een oorlogsvoering met drones en cyberaanvallen geven een totaal nieuwe dimensie aan het strijdtoneel.

Heel vaak hebben voorspellers het mis. Neem nu het verplaatsen van de Amerikaanse ambassade naar Jeruzalem. Met een Kamerdelegatie waren we kort daarvoor in Egypte. De Egyptische president waarschuwde ons dat als dat zou gebeuren, de vlam echt in de pan

zou slaan. Wat bleek? Het is uiteindelijk meegevallen.

Juist omdat lang niet altijd de gevolgen van handelen precies te voorspellen zijn, rust er een grote verantwoordelijkheid op degenen die ingrijpende beslissingen moeten nemen, zoals het toepassen van militair geweld. Een escalatie kan enorme gevolgen hebben. Maar ook het n alaten op te treden, is een ingrijpende beslissing. De 'zachte' benadering die de Europese Unie afgelopen jaren tegenover Iran steeds voorstond, heeft weinig betegeulende werking gehad.

VERTROUWEN

Dichter bij huis zijn er ook vragen die ons bezighouden. Zal de vrijheid om God naar Zijn Woord te dienen verder onder vuur komen te liggen? Zal er tegenover de individualisering een tegenbeweging

ontstaan met meer gemeenschapszin? Vragen te over. Ook hier geldt echter dat veel onvoorspelbaar is.

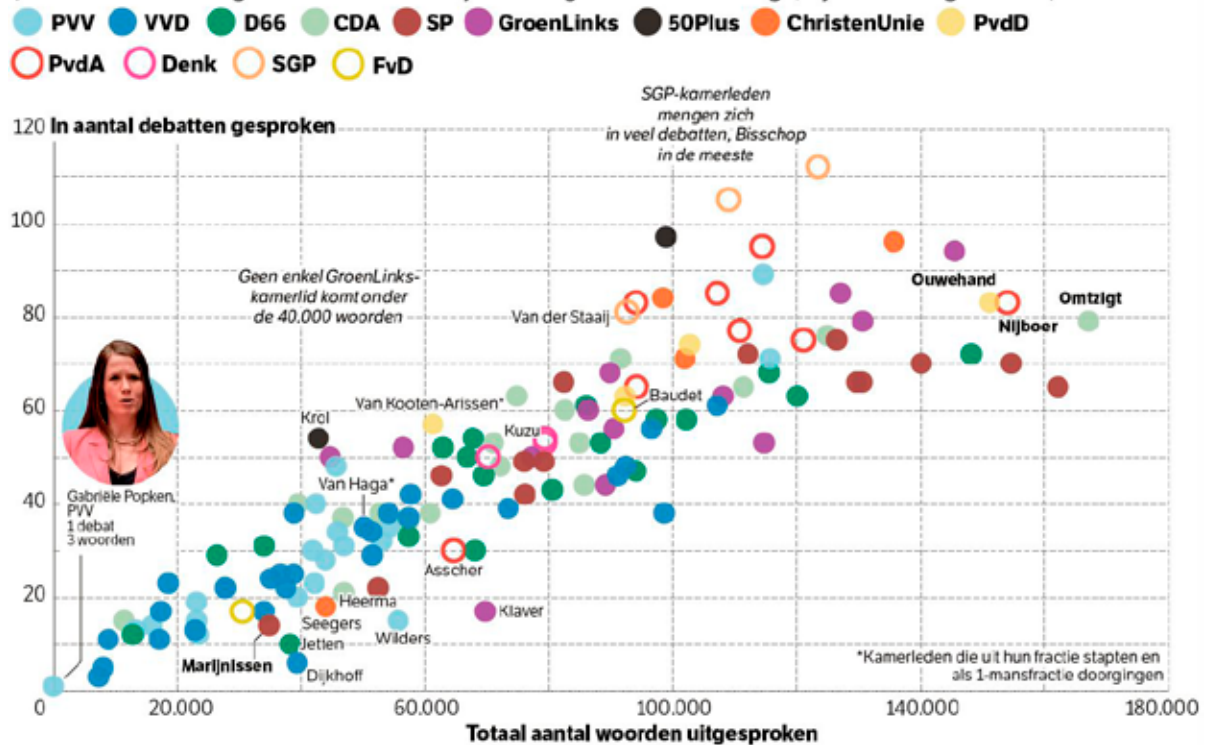
Het Woord van God leert ons niet overbezorgd te zijn, maar ons

vertrouwen in alles op Hem te stellen, Die boven de geschiedenis staat en alles regeert. Zo kon Dani el zijn werk doen in Babel. Wie zou het voorspeld hebben dat hij zo'n hoge positie kreeg in het bestuur? Wie zou het voorspeld hebben dat hij in de leeuwenkuil belandde, maar er ook weer zo wonderlijk uit verlost werd?

Zo kunnen wij als SGP'ers ook ons werk doen in een seculariserend land. Rustig en vastberaden ons steentje bijdragen aan goede besluitvorming. Hoe onvoorspelbaarder de toekomst is, des te meer zet het ons aan om het van de Heere te verwachten. Christus Zelf heeft tot Zijn volgelingen toen en nu gezegd: "In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen." ◀

Het aantal gevoerde debatten en het totaal aantal uitgesproken woorden per Kamerlid (Kamerleden die langer dan een maand zijn vervangen door een collega, zijn niet meegenomen)

SGP-Kamerleden zijn het actiefst!

Het *NRC Handelsblad* onderzocht aan hoeveel debatten de 150 Tweede Kamerleden in 2019 meededen. Met maar

lieft 112 debatten is Roelof Bisschop het actiefste Kamerlid van allemaal. Op plek twee staat Chris Stoffer, hij nam in 2019

deel aan 105 debatten. Kees van der Staaij is de actiefste fractievoorzitter en deed 81 debatten. ◀

Chanoeka

Aan het einde van ieder jaar vieren de Joden Chanoeka. Dit feest duurt acht dagen, ter nagedachtenis aan het 'oliewonder' in de Tempel van Jeruzalem in 164 voor Christus. Volgens het verhaal zou de Menora in de tempel acht dagen hebben gebrand terwijl de olie eigenlijk al op was. Inmiddels is het een traditie om dit feest ook in het Nederlandse parlement te vieren. SGP-senator Peter Schalk en Tweede Kamerlid Roelof Bisschop wensten daarbij de hele Joodse gemeenschap perspectief op een vrede toekomst. ◀

Klimaat

De Hoge Raad bepaalde in december dat de Nederlandse overheid volgend jaar moet zorgen voor 25 procent minder CO₂-uitstoot. Chris Stoffer vraagt zich af of burgers en ondernemers het kunnen meemaken dat er opnieuw aan de noodrem wordt getrokken. "Ik ben bang dat de linkse overwinningsoes van vandaag de kater van morgen is. Haastige spoed..." ◀

Asbest

Het verwijderen van asbest blijft een moeilijke en dure uitdaging. Strenge regels bepalen dat je asbest maar op één speciale manier mag saneren, terwijl er ook nieuwe innovatieve methoden zijn. De SGP vindt dat te beperkt en diende

daarom samen met het CDA een motie in om asbest voortaan ook op andere, veilige en goedkopere manieren te mogen verwijderen. "En dat is hard nodig!" volgens Chris Stoffer. De motie kreeg een meerderheid in de Tweede Kamer. ◀

Drugsvrije generatie

Nog voor het kerstreces diende Kees van der Staaij samen met PVV-Kamerlid Edgar Mulder een motie in om scholen en schoolpleinen drugsvrij te maken. De motie werd aangenomen en de regering moet nu komen met maatregelen. De SGP gaat volgens Van der Staaij voor een 'drugsvrije generatie'. ◀

Hoe diep zit de voorkeur voor rechts bij de SGP?

Politiek verslaggever Piet H. de Jong signaleert in het *ND* van 20 december tot zijn verdriet een doorgaande verrechtsing bij de SGP.

De Jong illustreert dat met voorbeelden, zoals de mislukte coalitievorming in Zuid-Holland waar de SGP wel en de CU niet wilde samenwerken met FvD. Hetzelfde signaleert hij ook in Europa. Het is op zich niet verrassend dat als je eigen politieke omgeving steeds meer een voorkeur voor links vertoont, dat je dan vaststelt dat een verwante partij vanuit dat perspectief verrechtst. Het is dezelfde beleving van een treinreiziger in een stilstaande trein op het station, die het gevoel heeft dat zijn trein vooruitrijdt, als de trein naast hem zich in de andere richting in beweegt.

LINKS EN RECHTS

Waar hebben we het eigenlijk over als we in de politiek spreken over 'rechts' en 'links'? Voor de Tweede Wereldoorlog betekende 'rechts' confessioneel en 'links' niet-confessioneel.

Het verschil tussen rechts en links zit nu vooral in het feit dat linkse partijen vinden dat de staat een overheersende rol moet spelen, diep in de haarvaten van de samenleving en dat rechtse partijen veel meer ruimte willen overlaten aan particulier initiatief. Over de rol van de overheid zei Kees van der Staij recent in *Elsevier Weekblad*: "Wanneer God is weggefallen, moet de overheid aan al onze behoeften voldoen. Dat kan de staat nooit en daar is de staat niet voor.

De staat zal nooit vreugde en vrede in je hart kunnen geven." Overheidsdiensten moeten natuurlijk goed functioneren, maar het gaat fout als we teveel verwachten van de overheid. Met de komst van de 'Paarse' kabinetten in de negentiger jaren kwam de indeling progressief en conservatief in zwang. Met de progressieve, seculiere doorbraak van Paars I en II werden, om de toenmalige socialistische premier Kok te citeren, de ideologische veren afgeschud. Als je dan het politieke spectrum overziet, is het sterk afhankelijk van de thematiek of een partij links, dan wel rechts, conservatief dan wel progressief kan worden genoemd.

BESCHAAFD ONGELOOF

Samenwerken met andere partijen is onvermijdelijk in ons politiek bestel. Zo maken SGP en D66 deel uit van het college van B en W in Rhenen. Waarom zou dat dan binnen dezelfde verantwoordelijke kaders ook niet met FvD kunnen? Dat neemt niet weg dat we op onze hoede moeten zijn voor onze reacties uit zorg over de koers van seculier links. We moeten niet al te enthousiast instituten en partijen omarmen die zich opwerpen als de hoeders van het cultuurchristendom, maar ethisch gezien seculier denken en/of stemmen. Was het Diederik van Dijk niet die treffend het cultuurchristendom omschreef als het beschaafde gezicht van het ongelooft?"

DE ECHTE SCHEIDSLIJN

De scheidslijn in de politieke arena loopt niet tussen links of rechts, tussen progressief of conservatief, maar tussen seculiere of Bijbels genormeerde politiek. Dat laatste is het eigene van de SGP. Dan worden we geen klimaatgoeroes, maar ook geen klimaatprobleemontkenners. Dan maken we ernst met rentmeesterschap en zijn we bereid ook eens kritisch te kijken naar onze persoonlijke levensstijl. Dan is het opkomen voor de rust op zondag in het publieke domein geen gepasseerd station. Daarom is een van de speerpunten van onze partij nog steeds: Vóór de zondagsrust. Daarvoor als rechts of conservatief te worden betiteld is een erezak!

REGIOTOUR ZONDAGSRUST

Deze maand worden er in het land vier regionale bijeenkomsten belegd rondom ons speerpunt zondagsrust om onze bestuurders, politici en bestuursleden handvatten aan te reiken en toe te rusten om in een afnemend getij een principiële koers te blijven varen.

Van harte welkom! ▶

M.F. VAN LEEUWEN
interim voorzitter

**Onze advocaten zetten uw belangen op scherp.
Met ondernemerschap en passie. Om u te dienen.**

Advies nodig?

www.bvd-advocaten.nl

Barneveld | Hardinxveld-Giessendam | Veenendaal | Werkendam

hoogendoorn

landbouwmechanisatie | tuin & park

Uw leverancier voor professional en particulier.
Dealer van o.a.: New Holland, Weidemann, Avant, Husqvarna, Ego, Wacker, Wanner, Perfect, Electrocoup, Felco, Topcon, Hitachi, speelgoed, skelters & trampolines en een uitgebreide Shop met o.a. werkschoenen/klompen, werkkleding en een groot assortiment (tuin)gereedschappen.

NEW HOLLAND AGRICULTURE T6 DYNAMIC COMMAND™ A NEW TRANSMISSION OF POWER

Schonauwenseweg 17, 3994 MC Houten. T. 030-6371295

www.hoogendoornhouten.nl
info@hoogendoornhouten.nl

VARIAhuis

UW EIGEN
DROOMHUIS

(T)HUIS IN JE EIGEN STIJL

WWW.VARIAHUIS.NL | 0548 - 54 48 30

Andere tijden, andere toon, dezelfde principes

**Andere tijden vragen om een andere toon en standpunten,
juist wanneer principes hetzelfde blijven.**

DOOR CORIANNE MOURITS
ADVISEUR COMMUNICATIE

Onlangs vierde de SGP een nationaal record. Sinds november jongstleden zijn wij de oudste partij uit de Nederlandse geschiedenis. Is de partij nog dezelfde?

Ja, de partij stoelt nog altijd op hetzelfde fundament, de Bijbel. Maar, de leidende vraag voor de SGP is ook nog altijd: *wat zijn onze antwoorden op de vragen in de maatschappij?* Daarom is de SGP logischerwijs niet meer dezelfde als 100 jaar geleden. Hoe kan het ook anders; de vragen in de maatschappij van vandaag de dag zijn andere dan in de beginjaren van de SGP. De gegeven antwoorden dus ook. U moet rekenen: in de zomer van 1918 was de Eerste Wereldoorlog nog niet voorbij, zo'n 90% van de Nederlanders was gedoopt en een Koude Oorlog was op dat moment nog onvoorstelbaar.

Onze opdracht is niet steeds weer letterlijk dezelfde woorden uit te spreken zonder te letten op de context waarin deze geuit worden, want wie zou hiermee gebaat zijn?

De opdracht van de SGP is met de Bijbel in de hand antwoord te geven op de vragen die vandaag leven in onze maatschappij. Dus ja, de SGP verandert soms, zowel van toon als van standpunten.

VOORBEELD

Neem bijvoorbeeld de visie op het Joodse volk en de staat Israël. De SGP staat, terecht, bekend als pro-Israël. Waar mogelijk springen onze politici en vertegenwoordigers in de bres voor het land, zijn inwoners en joden wereldwijd. Het bestaan van Israël is een bijzonder wonder en Gods volk.

Maar bedenk wel dat de partij op dit standpunt 180 graden is gedraaid. Voor de Jom Kippoeroorlog in 1973 waren SGP-politici niet uitgesproken vóór Israël en voor de Tweede Wereldoorlog zelfs tegen een instroom van Joodse asielzoekers. Dit werd ingegeven door een andere theologische opvatting: de kerk in plaats van Israël. Dus één partij, twee standpunten, twee contexten, maar altijd diezelfde open Bijbel. Verandert de Bijbel? Nee, de tijd was anders, de context was anders, de vragen waren anders en ook de antwoorden waren anders.

VERANDERENDE SAMENLEVING

Sterker nog, ook wanneer de SGP in de afgelopen 100 jaar nooit haar standpunten opnieuw tegen het licht had gehouden, dan nóg zou haar betekenis voor de maatschappij gewijzigd zijn. De samenleving is namelijk wel veranderd en hierdoor wijzigt ook de betekenis van wat de SGP doet en zegt. Of andersom beredeneerd: om hetzelfde te zeggen moet je andere woorden kiezen.

Omdat standpunten en toon veranderen spreken ze nooit vanzelf en dat is ook niet erg. Het is minstens zo belangrijk uit te leggen waarom de SGP iets vindt, want dat geeft inzicht in de diepste drijfveren, de basis. Het antwoord kan dan ook nooit zijn: we doen dit gewoon omdat we dit al 100 jaar doen.

Dus ja, de SGP verandert en dat is maar goed ook. Juist door te veranderen is de partij in staat relevant te blijven en haar doel vast te houden: politiek bedrijven bij een open Bijbel. Want die open Bijbel, die staat vast. ◀

In gesprek over stikstof

Boeren anno 2020 *En presentatie ledenmagazine*

Sprekers

Roelof Bisschop
2e Kamerlid SGP

Steven van Westreenen
adviseur buitengebied

Datum
D.V. 27 januari 2020

Tijd
19.45 uur

Locatie
Hoeve de Beek
Brinkkanterweg 23, Woudenberg

SGP
WOUDENBERG

studiocitrón

EVENEMENT EUROPEES PARLEMENT “DRONES EN ROBOTS OP DE BOERDERIJ”

*Welke kansen biedt digitalisering in de landbouw?
En wat zijn de visies op het herziene Gemeenschappelijke
Landbouwbeleid (GLB) van de Europese Unie?*

Wanneer: woensdag 29 januari, 10.00 uur

Waar: Wiertzstraat 60, Brussel,
Europees Parlement, zaal PHS 1A2

Wie: Bert-Jan Ruissen in gesprek met experts
van de Wageningen Universiteit,
de Europese Commissie en de Europese
landbouworganisatie Copa-Cogeca, etc.

Gratis toegang – voertaal Engels

Informatie: bert-jan.ruissen@ep.europa.eu

Aanmelden: communications@lof2020.eu

FACTURATIE LIDMAATSCHAP 2020

Bent u afdelingslid? Dan kunt u in de tweede helft van januari uw factuur verwachten voor het lidmaatschap van 2020.

Indien uw e-mailadres bij ons bekend is, ontvangt u de factuur per e-mail, maar anders per post. Uw (gewijzigde) e-mailadres kunt u doorgeven via administratie@sgp.nl. Dat geldt ook voor eventuele adreswijzigingen.

GIFTEN EN FACTUURBETALINGEN

Wij zijn ontzettend dankbaar voor alle giften die wij ontvangen van leden, kiezers en belangstellenden. Bij betalingen zien wij geen naw-gegevens. Betalingen van facturen en giften zijn hierdoor moeilijk in onze administratie te verwerken.

Daarom vragen wij u om:

- Facturen via i-Deal te betalen, of het factuurnummer te vermelden.
- Het betalingskenmerk te gebruiken wanneer u een gift geeft via een acceptgiro. Deze is namelijk gekoppeld aan uw gegevens.
- Als u een losse gift geeft, uw postcode en huisnummer te vermelden.

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 1: De zandloper, symbool van de vergelijkende tijd.

Pagina 9: Dirk de Wachter door Leen Wouters Fotografie

Pagina 12a: *NRC Handelsblad*

Pagina 23 en 25: Cees van der Wal Fotografie

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen.

Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

AGENDA

MAANDAG 27 JANUARI

SGP Amersfoort

Thema-avond Energietransitie
Astrid Janssen (wethouder) en Chris Stoffer
19.30 uur
Amersfoort, Stadhuisplein 7, De Observant

WOENSDAG 12 FEBRUARI

Tijdrede afd. Kapelle

ds. B.L.P. Tramper
19.30 uur
Kapelle, Goessestraatweg 18, Petrakerk

DONDERDAG 13 FEBRUARI

Thema-avond pkv Zuidoost Flevoland

Euthanasie, heilzaam of heilloos?
Diederik van Dijk, Henk Vergunst, een
pro-euthanasiearts en SGP-jongeren
20.00 uur
Lelystad, Zuiderwagenplein 12, Bethelkerk

VRIJDAG 21 FEBRUARI

Openbare avond SGP Molenlanden

"Stikstof"
Prof. dr. Wim de Vries
Roelof Bisschop
19.45 uur
Bleskensgraaf, De Spil

DINSDAG 25 FEBRUARI

Tijdrede pkv Edeveen

ds. D.E. van de Kieft
19.30 uur
Edeveen, Hoofdweg 187, geb. GGin

WOENSDAG 18 MAART

Tijdrede pkv Scherpenisse

Ds. G.W.S. Mulder, 19.30 uur
Scherpenisse, Schoolstraat 4 Geb. GG

DONDERDAG 26 MAART

Tijdrede pkv Neerijnen

ds. A. van Voorden
19.30 uur
Waardenburg, Dorpsstraat 1, geb. GG

DINSDAG 31 MAART

Tijdrede SGP Zwartewaterland

Ds. IJ. R Bijl
19.30 uur
Genemuiden, Bereklauw 1, geb. HHG

DONDERDAG 2 APRIL

Tijdrede SGP Elburg

ds. D. Zoet uit Garderen
19.30 uur
Doornspijk, Zuiderzeestraatweg West 104,
geb. HHG

WOENSDAG 22 APRIL

Tijdrede pkv Ede

ds. D.C. Flapper
19.30 uur
Ede, Schaapsweg 75, geb. OGG

WOENSDAG 13 MEI

Tijdrede SGP Middelburg

Ds. J.C. den Ouden
19.30 uur
Arnemuiden, Van Cittersweg 2R, geb. HHG

DINSDAG 22 SEPTEMBER

Tijdrede SGP Zwartewaterland

Ds. A.A. Egas
19.30 uur
Genemuiden, Stuivenbergstraat 51, geb.
Herv. Centrum

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
E info@sgp.nl
T 010 - 720 07 70
Telefonische bereikbaarheid:
maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum
E jwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en
drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),
mw. C. Nieuwenhuis MA,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
M. de Bruyne
E debanier@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE

T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

BESTUURDERSVERENIGING

T 010 - 720 07 79
E vholleman@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

T 010 - 720 07 85
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgpj.nl

EERSTE KAMER

Binnenhof 22, 2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

E bert-jan.ruissen@europarl.europa.eu
I eurofractie.sgp.nl

STICHTING VORMINGSACTIVITEITEN

OOST-EUROPA

E voe@sgp.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE

E finadmin@sgp.nl

LEDENADMINISTRATIE

E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

VORMGEVING

De Groot - grootsgedrukt.nl
I grootsgedrukt.nl

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden
en tarieven kunt u contact opnemen
met Novente.
E wdankers@novente.nl

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt: 'Deo volente'.

De volgende *De Banier* verschijnt op donderdag 20 februari. De kopij kan tot en met
dinsdag 4 februari bij de redactie worden ingestuurd. U kunt zich richten tot Sjon van der
Ree Doolaard via debanier@sgp.nl.

De daaropvolgende *Banier* zal op 26 maart verschijnen.

Reflectie op de toekomst

DOOR PETER SCHALK

FRACTIEVOORZITTER SGP EERSTE KAMER

Hoort het jaar 2020 nu bij de tien jaren die achter liggen? Of is het jaar 2020 het begin van de toekomst? Hoe dan ook, het tweede decennium van de 21^e eeuw is geschiedenis, het derde decennium breekt aan. Tijd voor een reflectie!

Rondkijken in de geschiedenis en in de toekomst kan maar met een beperkte scope. Er is te veel om op te noemen. Maar er zijn wel opvallende kwesties, zowel wereldwijd als op de schaal van Nederland. Denk aan de wereldwijde politieke spanningen, de economische ontwikkelingen, de maatschappelijke onrust.

WERELDWIJDE SPANNINGEN

Het is overduidelijk: de spanningen tussen de volkeren nemen toe. Misschien wel het meest door de onvoorspelbaarheid in de gedragingen van de (wereld)leiders. Het ragfijne zoeken naar consensus na de Koude Oorlog lijkt voorbij. Politieke spanningen lopen gemakkelijk op door onderlinge beschuldigingen, forse uitspraken over en weer en het opzeggen van allianties en verdragen.

Het Midden-Oosten staat als altijd in brand. Geen rust voor Israël, als enige democratische rechtsstaat in die regio. Voortdurende en oplopende spanningen tussen andere landen onderling of wereldwijd.

En dichterbij, zelfs in de landen die echt op elkaar aangewezen zijn, op Europees niveau, lijkt het steeds ingewikkelder om consensus te bereiken, om tot afspraken te komen. De onvoorspelbaarheid in het proces van de vorming van een Europese Commissie spreekt boekdelen. En de besluitvormende ontmoetingen van de lidstaten duren eindeloos, de compromissen zijn zielloos.

Wat wel verbindt op wereldniveau is de zorg om het klimaat. Overal in de wereld staan mensen op om de regeringen op te roepen zich te bezinnen, maatregelen te

treffen, klimaatdoelen te halen. Natuurlijk is het denken over milieu en klimaat niet van de laatste jaren, maar de heftige reacties zijn veelal ontstaan sinds het economisch beter gaat.

ECONOMISCHE SCHOMMELING

Het begin van het tweede decennium was economisch gezien dramatisch. De crisis op de financiële markten werd gevolgd door een economische crisis die zijn weerga niet heeft. Vreemd genoeg hebben de meeste mensen daar geen snee brood minder om gegeten. Maar dat gold niet voor iedereen. Velen werden geraakt in hun dagelijks werk. Bedrijven vielen om, de werkloosheid nam toe, de armoede ook. Het fenomeen van de voedselbank zegt genoeg. Gelukkig is er een omslag gekomen. Het economisch tij keerde halverwege het tweede decennium. De economie groeide en bloeide, de werkloosheid nam af en de krapte op de arbeidsmarkt nam van de weeromstuit toe. Je zou verwachten dat het nu allemaal beter zou worden.

Niets bleek minder waar. Met de komst van de nieuwe welvaart groeide ook de ontevredenheid. Op zich is dat begrijpelijk, zeker voor de sectoren waar het jaren krap geweest was. Denk aan de publieke sectoren. De salarissen bij de overheid hebben jaren op nul gestaan, de salarissen in het onderwijs en de zorg bleven achter, terwijl de werkdruk daar fors toenam. De reacties op het uitblijven van oplossingen zijn heftig.

Nog heftiger zijn de reacties op de wijze waarop de economische groei tot stilstand wordt gedwongen door de milieueisen en de klimaatakkoorden. De acties van boeren en bouwers zijn het meest in het oog springend. Maar dat maakt het maatschappelijke debat niet bepaald gemakkelijker.

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6

4416 PX Kruijningen

E-mail: verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

Riezebos Constructie

Riezebos Constructie is gespecialiseerd in het **ontwerpen**, **produceren** en **monteren** van staalconstructies voor diverse bouwwerken.

Het is in de meeste gevallen verstandig om al in een vroeg stadium van uw plannen met ons bedrijf in contact te treden. We kunnen dan **praktisch** met u meedenken om zo tot een **voordelig** ontwerp te komen. Neem contact met ons op of bezoek onze website.

ONTWERP

PRODUCTIE

MONTAGE

Nylonstraat 9
8281 JX Genemuiden
Tel. (038) 385 54 66

info@riezebos-constr.nl
www.riezebos-constr.nl

HULS
ARCHITECTEN

Huls Architecten | Bergerslag 3 | 7951 DR Staphorst

T (0522) 46 15 67 | F (0522) 46 20 24 | E info@hulsarchitecten.nl | I www.hulsarchitecten.nl

“MET GERUST
HART EN
KINDERLIJK
VERTROUWEN
DE TOEKOMST
TEGEMOET.”

MAATSCHAPPELIJKE ONRUST

Er is een heftige strijd gaande tussen de belangen van het klimaat en de economie. Het klimaat roept: stop met groeien. De economie roept: laat ons groeien. Tussen die beide belangen wordt het lastig manoeuvreren. In die impasse zal de politiek een antwoord moeten vinden dat maatschappelijk gedragen wordt.

Daarbij maakt de politiek het zichzelf niet gemakkelijk. Een recent voorbeeld is de Spoedwet aanpak stikstof. Deze wet was van cruciaal belang om 18.000 bouwprojecten weer op gang te krijgen. Daar zal de bouwsector mee geholpen zijn, maar de landbouwsector, bijvoorbeeld, voelt dat de spanning daardoor kan toenemen. Voor de boeren is het immers zeer ondoorzichtig op welke wijze er gemeten wordt, en welke consequenties dat voor hen heeft. Vandaar dat in de Eerste Kamer een motie Schalk over openheid en toegankelijkheid over de onderbouwing van stikstofrekenmodellen is ingediend en aanvaard. Duidelijkheid is noodzakelijk. Dat zal in de komende tijd alleen maar belangrijker worden. De overheid zal maatregelen moeten nemen, maar die maatregelen moeten dusdanig duidelijk gecommuniceerd worden dat de samenleving ze gaat aanvaarden. Het draagvlak zal van cruciaal belang zijn voor de ontwikkelingen in het derde decennium.

EEN SPADE DIEPER

Wat zal de toekomst brengen? Je bent geneigd om vanuit de drie genoemde aspecten de rekening op te maken, de toekomst uit te zetten. Maar dat kan niet, voordat we eerst een spade dieper steken. Want wat is er in feite aan de hand? Je zou voorspoed verwachten, maar de economie zit op slot. Je zou dankbaarheid verwachten, maar de ontevredenheid groeit.

Dat komt misschien doordat we vooral zien op wat voor ogen is. De politieke werkelijkheid wereldwijd is te volgen via de media. De economische vooruitgang is te meten via het CPB (Centraal Planbureau). Zelfs het klimaat kan geduid

worden met behulp van de meetinstrumenten. Maar de diepere oorzaak, de werkelijke crisis, zit dieper. Nederland worstelt met een veel ernstiger crisis: de morele crisis! Dat is het gevolg van het opzichschuiven van de moraal die opkomt uit de heilzame Tien geboden. Die zijn door God gegeven, ons ten goede. Dat betekent dat het consequenties heeft als Gods Naam wordt misbruikt, als Gods dag wordt verpatst aan de economie, als het door God geschonken leven in eigen hand wordt genomen, als de seksuele moraal wordt aangepast aan de genderbehoefte. Een samenleving die denkt dat God naar de rand kan worden gemanoeuvreed komt in de problemen.

DERDE DECENNIUM

Een reflectie op het voorliggende derde decennium is tasten in het duister. We weten niet waar het naartoe gaat op wereldniveau. Zo af en toe houden we de adem in, als er geruchten van oorlogen zijn. We hebben geen idee welke economische vooruitzichten ons wachten. De geschiedenis leert dat er schommelingen zullen zijn, maar wanneer en hoe is voor ons verborgen. We vragen ons af hoe het verder moet met klimaat en milieu. Maar het klimaat wordt niet geregeld door klimaatakkoorden, cijfers en tabellen.

We moeten beseffen dat de wereldvrede of de wereldoorlogen in Zijn handen liggen. We moeten beseffen dat economische voorspoed en tegenspoed uit Zijn hand komen. We moeten beseffen dat zomer en winter, regen en droogte, uit Hem voortkomen.

Dus, dan maar stoppen met werken, geen politiek meer bedrijven, de boel de boel laten? O nee, juist nu, op de drempel van het nieuwe decennium is het van belang om te doen wat onze hand vindt om te doen. We moeten werken op de plaats die ons is toegeschikt, ook in het politieke leven. We moeten leven in het diepe besef dat de Heere regeert. Dan gaan we met een gerust hart de onbekende toekomst van het derde decennium tegemoet, met kinderlijk vertrouwen. ◀

(Opnieuw)
kennismaken?
Bezoek onze
nieuwe website!

Spek | Accountants
Belastingadviseurs

Nieuwe Tiendweg 16
2923 AE Krimpen aan den IJssel
T 0180 591581
F 0180 591582
E info@spek.nl
www.spek.nl

DE PATER
SLOOPWERKEN.NL

ASBESTSANERING

RENOVATIESLOOP

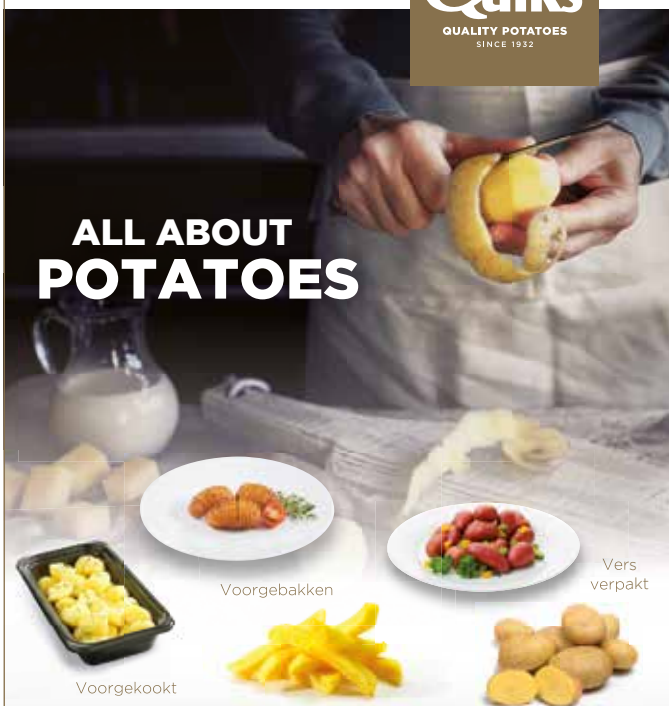
BOREN & ZAGEN

AFVALCONTAINERS

E info@depatersloopwerken.nl | T 055 506 14 02

Quik's
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

**ALL ABOUT
POTATOES**

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quik's
FRESH POTATOES

Quik's
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

VOOR EEN AMBITIEUS EN REALISTISCH KLIMAATBELEID

Juli 2016. Het dak van het partijbureau van de SGP wordt een stuk drukker bevolkt dan normaal. Waar gewoonlijk hoogstens een paar mussen of meeuwen de drukke mensenwereld onder hen bekijken, staan er nu een Kamerlid en drie kinderen. Wie goed kijkt, ziet dat ze iets in hun handen hebben. Plots fladderen er vier duiven weg. "Kijk, daar gaan ze!".

DOOR PIETER MEIJERS
POLITIEK BESTUURSLID SGP-JONGEREN

Even later zitten ze binnen en wordt er nagepraat. "We hebben duiven losgelaten om te vieren dat er zonnepanelen op het dak zijn" legt het meisje uit. "Zon is beter voor het milieu" weet het jongetje. "Precies" beaamt Dijkgraaf "met zonnepanelen hebben we minder kolen en minder gas nodig en hebben jullie ook een schone toekomst". Zo worden de zonnepanelen op het dak van de SGP in gebruik genomen*.

MOTIES SGP-JONGEREN

Die zonnepanelen liggen er niet zomaar; die kwamen er na een motie van SGP-jongeren op het partijcongres van de SGP. SGP-jongeren heeft in het achterliggende decennium vaak aandacht gevraagd voor het belang van duurzaamheid. Zo werden dankzij een amendement van SGP-jongeren duurzame energiedoelen in het verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 opgenomen. SGP-jongeren pakt deze rol vaak, omdat we nogal eens aarzeling in de achterban signaleren: is duurzaamheid geen links thema? Gaat klimaatbeleid niet uit van een maakbaarheidsgedachte? Hoewel deze aarzeling begrijpelijk is, is het toch geen goede reflex.

VERSTANDIG BELEID

Rentmeesterschap is namelijk een voluit Bijbels thema en klimaatverandering is een reëel, bestaand probleem. Een van de grootste uitdagingen van de 21e eeuw is daarom om niet langer vervuilende, fossiele brandstoffen te gebruiken die slecht zijn voor het milieu en waarmee we ook nog eens voor miljarden allerlei dubieuze oliesjeiks sponsoren. Deze omslag naar duurzame energie moet tegelijkertijd wel zó plaatsvinden dat iedereen, dus óók mensen met een kleine portemonnee, dit kunnen betalen. Dat vraagt om verstandig beleid. De SGP is in de ideale positie om juist dít geluid te laten horen. Ga maar na. Enerzijds zal de SGP niet weglopen voor de verantwoordelijkheid om goed voor de schepping te zorgen, zoals de PVV en FvD wél doen. Anderzijds geloven we niet in de maakbaarheid van de schepping, waardoor we niet worden meegesleept in het idee om 'de aarde te redden', een kreet die nogal eens in D66- of GroenLinksringen wordt gehoord. In het decennium dat voor ons ligt, zal veel klimaatbeleid gemaakt worden. Aan ons, SGP'ers, is de schone taak gegeven om in de discussies over dit beleid te laten zien dat een goede rentmeester zowel ambitieus als realistisch is!

* [youtube.com/watch?v=SN22VoRXr7s](https://www.youtube.com/watch?v=SN22VoRXr7s)

EXPOSITIE “STATENVERTALING. GESCHIEDENIS EN BETEKENIS”

ROELOF BISSCHOP
TWEDE KAMERLID

Eén van de bijzondere onderdelen van de expositie over de Statenvertaling die momenteel te zien is in het gebouw van de Tweede Kamer, is het laatste 'object'. Geen origineel stuk of kunstvoorwerp, maar een 'overschrijfbijbel', een schrijfboek met pen, en een stoel. Iedere bezoeker wordt hier uitgenodigd om in alle rust zelf een Bijbeltekst over te schrijven.

Van die gelegenheid wordt dankbaar gebruikgemaakt. Van teksten in schoonschrift tot een ongeoefende kinderhand, ze komen inmiddels allemaal in het schrijfboek voor. Meerdere keren treffen we Joh. 3:16 aan: "Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."

Soms voegt de schrijver of schrijfster er iets persoonlijks aan toe: "Ps. 63:8, Want Gij zijt mij een hulp geweest, in de schaduw van Uw vleugelen jubel ik. Onze trouwtekst en trouwdag. 28 november '96/ 28 november '19". Of: "De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken... Psalm 23, lievelingspsalm van mijn moeder".

Aan buitenlandse gasten die geen Nederlands kennen, ontgaat soms de precieze bedoeling van dit schrijfboek. Dus waarderende opmerkingen over het

fraaie parlamentsgebouw en bedankjes in het Engels, Spaans of Tadzjieks vinden ook een plek tussen de teksten. Evenals af en toe een puberale opmerking trouwens. Maar ja, met de tientallen schoolklassen die wekelijks deze tentoonstelling passeren, is dat blijkbaar niet te voorkomen.

STATEN-GENERAAL

De voorzitter van de Tweede Kamer, mevrouw Arib, opende deze expositie op 26 november 2019 met een betrokken verhaal over de betekenis van de Statenvertaling. Voor haar was het geen vraag of dat wel kon, een tentoonstelling over de Statenbijbel in het gebouw van de Tweede Kamer. Natúúrlijk moest daar ruimte voor zijn, vond zij. Er is immers maar één volksvertegenwoordiging in de wereld die ooit een vertaling van de Bijbel heeft gefinancierd: de Nederlandse Staten-Generaal. Daarmee is de Statenvertaling onlosma-

kelijk verbonden met de Nederlandse geschiedenis en identiteit. Om die verbondenheid zichtbaar te maken, komt in de expositie de rol van de Staten-Generaal nadrukkelijk aan de orde. Het initiatief voor de Statenvertaling lag bij de Synode van Dordrecht (1618-1619), maar officieel waren de Staten-Generaal de opdrachtgevers (en financiers). Dat vinden we ook terug in de naam van deze Bijbelvertaling: *Statenbijbel* of *Statenvertaling*. Zijn invloed op de Nederlandse taal was enorm. We gebruiken nog dagelijks allerlei uitdrukkingen die aan hem ontleend zijn – al tasten sommigen misschien in het duister(!) welke dat zijn. Ook verschillende objecten in de expositie tonen hoe groot de maatschappelijke invloed van de Bijbel en/of Statenvertaling in ons land is geweest. De broeksknoop met Jozef en de vrouw van Potifar is bekend, maar de diapresenta-

ties over schilderijen en boektitels geven nog veel meer inzicht.

Die betekenis is er tot op de dag van vandaag. De reformatorische gezindte koestert deze vertaling voor persoonlijk en kerkelijk gebruik, maar ook hedendaagse kunstenaars ontlene er inspiratie aan. De expositie laat dat bijvoorbeeld zien door de *Handgeschreven Statenbijbel* van Sarah van der Lijn (2010-2012) en het *Kunstproject bios [bible]* in Dordrecht (2018-2019).

DOEL

“Hij is niet zo groot, hè, deze expositie”, reageert soms een bezoeker. Dat klopt. De opzet van deze tentoonstelling is niet om zoveel mogelijk objecten te laten zien, want dan hadden we die minstens vijf keer zo groot kunnen maken. De bedoeling is wel om in hoofdlijnen de geschiedenis en betekenis van de Statenvertaling in beeld te brengen.

Wat is er dan zo bijzonder aan deze expositie? Waarom zou iedereen die moeten bezoeken? In de eerste plaats omdat voor het eerst op deze manier aandacht wordt besteed aan de Statenvertaling: een expositie in de politieke omgeving van de Staten-Generaal in een vrij toegankelijke ruimte voor het publiek. Dat alleen al is uniek.

Daarnaast toont deze expositie een aantal objecten die nog niet eerder op deze manier samen te zien geweest zijn. Neem de beide kisten, de ‘Synodekist’ en de ‘Statenbijbelkist’. Beide bevinden zich in de collectie van het museum Catharijneconvent Utrecht, maar daar is slechts de ‘Synodekist’ onderdeel van de vaste expositie. Hier worden ze naast elkaar getoond.

We hopen dat deze expositie enerzijds bijdraagt aan de herwaardering van de Statenvertaling als cultureel erfgoed,

maar anderzijds ook leidt tot verwondering over de zegen die deze vertaling van de Bijbel onder ons volk heeft gehad. ◀

► Bezoeken

De expositie is tot eind februari gratis te bezoeken in de Statenspassage (publieksruimte) van de Tweede Kamer, ingang Lange Poten 4. Vooraf digitaal aanmelden via bezoekers.tweedekamer.nl of ter plekke via de zuilen bij de ingang. Vergeet niet uw legitimatiebewijs. Zolang de voorraad strekt, kunnen bezoekers tevens kosteloos een catalogus meenemen.

DOOR JAN SCHIPPERS

Wat valt jou als SGP-raadslid op als je terugblijkt op de afgelopen tien jaar?

“De liberalisering en individualisering van de moraal vind ik een zorgelijke ontwikkeling. Het uitgangspunt van het Apeldoornse bestuur is dat de inwoners op ethisch terrein zelf moeten kunnen doen wat ze zelf goed vinden. Vandaar dat alle zondagen zijn vrijgegeven als koopzondag. Het staat iedere ondernemer vrij om zijn zaak te openen of gesloten te houden. Vooral de VVD is pleitbezorger van wat zij ‘ondernemersvrijheid’ noemt. In de praktijk hebben ondernemers onderling afgesproken dat er om de twee weken een koopzondag is. Er blijkt bij consumenten toch minder belangstelling te bestaan voor shoppen op zondag.”

Welke verandering springt eruit?

“De decentralisaties in het sociaal domein in 2015. Daardoor kregen gemeentebesturen veel meer taken en verantwoordelijkheden voor zorg, jeugd en welzijn. Op zichzelf een goede ontwikkeling. Wel blijkt het in de praktijk

“God regeert. Dat geeft hoop.”

De raad van de gemeente Apeldoorn is de representatiefste van Nederland. In de hoofdstad van de Veluwe komt de zetelverdeling nagenoeg overeen met die van de Tweede Kamer in de hofstad. De SGP-fractie telt 2 van de 39 raadszetels. We gaan in gesprek met fractievoorzitter Henk van den Berge.

geen gemakkelijke opgave te zijn. Vooral doordat er in Apeldoorn een fors financieel probleem ontstaat.

Die krappere financiële kaders zijn overigens ook veroorzaakt door de economische crisis. Die heeft geleid tot een herbezinning op de vraag wat de kerntaken zijn van een gemeente. Er is in de uitgaven gesneden. Bij het verstrekken van subsidies voor sport en cultuur wordt nu meer gelet op nut en noodzaak. Ik vind het bijvoorbeeld positief dat het voor gezinnen met een laag inkomen mogelijk wordt gemaakt dat hun kinderen wel lid kunnen worden van een sportclub. Voor gezinnen met hogere inkomens is zo iets niet nodig.”

Hoe gaat het met de lokale democratie? Wat neem je waar?

“De betrokkenheid van burgers op politieke zaken is gaandeweg gewijzigd. Vooral bij de wijkraden in Apeldoorn zie ik de betrokkenheid afnemen. Met de dorpsraden in Uddel en Beekbergen gaat het redelijk goed. Burgers organiseren zich wel bij specifieke issues in hun directe omgeving, zoals de plaatsing van windturbines, een kunstobject of de aanleg van een weg. Maar gelukkig is er niet alleen verzet tegen beleidsvoornemens. Het gebeurt ook dat burgers initiatief nemen

omdat ze in hun buurt een speelplek voor kinderen willen.”

Wat betekenen deze ontwikkelingen voor raadsleden?

“Als gemeenteraadslid moet je je nog meer concentreren op de hoofdlijnen van beleid en tegelijk de burgers daar goed bij betrekken. Wil je een goede omgevingsvisie vaststellen, dan heb je daarvoor draagvlak nodig. Ligt die visie er, dan heb je als raadslid een goed kader, aan de hand waarvan je het college van B en W scherp kunt houden.”

Wat vergt de komende tijd waakzaamheid van SGP-raadsleden?

“Als SGP'er moet je telkens praktische problemen combineren met Bijbelse principes. Neem nu zo'n actuele kwestie als het afsteken van vuurwerk rond de jaarwisseling. Als SGP'er ben ik daar altijd tegen geweest. Niet alleen omdat dit gebruik refereert aan oeroude heidense gewoonten, maar ook omdat het tot schade aan de gezondheid van mensen en de schepping leidt. Dan hebben we het nog niet eens gehad over de publieke en private eigendommen. Apeldoorn is een voorloper als het gaat om een verbod op vuurwerk. We zien nu meer gemeenten volgen. En hopelijk doet de Tweede Kamer dat ook.”

Op welk punt is alertheid van raadsleden gewenst?

“Waar raadsleden alert op moeten zijn, is de besluitvorming in samenwerkingsverbanden met andere gemeenten. Vooral raadsleden in kleinere gemeenten komen hierdoor op grotere afstand te staan. Of ze worden voor voldongen feiten geplaagd. Daarmee doe je de lokale democratie geen recht.”

Waar zou de SGP meer op moeten letten?

“Ook voor de SGP geldt dat stemmen en leden niet vanzelf komen aanwaaien. De presentie op ledenvergaderingen neemt af. In Apeldoorn hebben we zo’n 250 leden, maar op een vergadering komt een schamele vijf procent daarvan opdagen. Betrokkenheid van leden is

belangrijk. Met name de jongere generatie is nauwelijks present. Daar moet de partij als geheel grondig over nadenken.”

Wat stemt jou hoopvol voor de toekomst?

“Hoopgevend is dat God regeert. Hij staat boven alles. Als mens draag je de verantwoordelijkheid om te doen wat in je vermogen ligt. Maar mensen moeten hun grenzen kennen. Dat geldt in het bijzonder voor politici.”

Kijkend naar gemeentelijke politiek, waarover ben je positief gestemd?

“Waar ik positief over ben, is de samenwerking met andere partijen. Om iets te realiseren ben je als politicus daarop aangewezen. Daarbij merk ik dat een lokale SGP-fractie mede beoordeeld wordt op wat de SGP-fractie in de

Tweede Kamer doet. De combinatie van principiële ‘belijndheid’ en praktische nuchterheid spreekt aan. Andersom kan ‘Den Haag’ misschien ook iets van ‘Apeldoorn’ leren. Want door het accent op een goed sociaal beleid en profilering op duurzaamheid krijgt de SGP bij lokale verkiezingen hier nog meer stemmen dan bij nationale.”

Heb je een suggestie voor de SGP?

“Leer ook van andere partijen. Ik zie weleens dat collegafracties van SP of PvdD vanuit hun landelijke partijkantoor een notitie aangereikt krijgen over een thema waarover zij een motie kunnen indienen. Op die manier zou de SGP zich ook in de volle breedte kunnen profileren op onderwerpen die aansprekend zijn voor de mensen in het land.” ◀

DOOR EVERT JAN NIEUWENHUIS
VOORZITTER BESTUURDERSVERENIGING

Kies voor karakter!

Deze slogan kozen we in Lisse toen we ons voorbereidden op de verkiezingen van 2014. De gedachte was dat we om ons heen nogal eens gebrek aan karakter tegenkwamen. Het meewaaien met de wind en waan van de dag. Het koste wat kost dingen naar de gunst van de kiezer. We wilden daar het SGP-geluid tegenover zetten: een stabiele partij met een eigen karakter. Met een rechte rug en een heldere boodschap. En dat geldt uiteindelijk voor de hele partij. Want welke slogan je ook kiest, dat is altijd onze intentie geweest. Gods Woord als vast fundament. En integere, betrouwbare politici en bestuurders in het publieke domein.

JEZELF BLIJVEN

De periode 2000-2020 lijkt een overzichtelijk tijdvak. De maalstroom van de tijd bracht echter de nodige veranderingen met zich mee. Het dualisme werd ingevoerd. Tientallen gemeenten zijn gefuseerd. Sociale media deden hun intrede. De secularisatie zette verder door en noem maar op. Te midden van deze veranderingen deden SGP-politici en bestuurders hun werk. Enerzijds bleven ze dezelfde klare wijn schenken; anderzijds zochten ze naar mogelijkheden om de boodschap passend bij deze tijd te verpakken. Bewust van de veranderende omgeving en tegelijk jezelf blijven.

BESTUURLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID

De SGP heeft gelukkig een goede naam als het gaat om gedegen en betrouwbare bestuurders. Dat wordt opgemerkt en gewaardeerd. In de afgelopen decennia is het aantal raadsleden stabiel gebleven of licht gegroeid. Tegelijkertijd is het percentage bestuurders van SGP-huize in gemeenten en provincies toegenomen, ook daar waar je dat niet direct zou verwachten. In veel gemeenten, provincies en waterschappen hebben SGP'ers bestuurlijke verantwoordelijkheid gedragen en mede het beleid richting mogen geven. En dat gebeurt tot op de dag van vandaag. Het opmerken waard!

RUST BEWAREN EN KOERS HOUDEN

Vooruitkijkend, lijkt het morele kompas belangrijker dan ooit. We staan voor de opdracht en uitdaging om in woelige wateren koers te houden. Dat is onze roeping; we zijn het onze kiezers verplicht en onze samenleving is erbij gebaat. De komende jaren zijn capabele politici en bestuurders nodig. SGP'ers die kwaliteit leveren in een politieke context die complexer wordt. Daar ligt voor de bestuurdersvereniging de komende jaren een taak. Oog voor (jong) talent, vorming en toerusting van beginnende en ervaren bestuurders. We hebben ze hard nodig. Laten de SGP-jongeren van nu, de bestuurders zijn van de toekomst!

Ook in het komende decennium moeten we blijven nadenken over een passende vertolking van onze boodschap. Dat betekent met zorg onze woorden kiezen en ons realiseren wat deze woorden voor uitwerking hebben bij anderen. We kunnen de komende jaren niet zonder een vaste koers en een werkelijk fundament. We hebben wijsheid, inzicht en rust nodig. In de wetenschap dat Hij regeert. Zo kernachtig samengevat in het bekende lied:

*Rust mijn ziel, uw God is Koning,
heel de wereld Zijn gebied.
Alles wisselt op Zijn wenken,
maar Hij Zelf verandert niet. ◀*

“De tijd gaat snel, gebruikt haar wel”

Een kersvers decennium! Tien hele jaren: dat lijkt lang. Tenminste, als je jong bent. Veel ouderen onder ons zullen zeggen: tien jaar is niets!

DOOR BERT-JAN RUISSEN

LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT VOOR DE SGP

“De tijd gaat snel, gebruikt haar wel”, zeggen ouders wel eens als hun kinderen weer op de bank liggen te niksen.

DOORZETTENDE TRENDS?

Hoe kunnen we de komende tien jaar goed benutten? Hoe ziet Nederland, Europa of de wereld eruit aan het einde van het splinternieuwe decennium?

Als je de huidige trends doortrekt, zou je zeggen: nog minder kerken, nog meer klimaatacties, nog meer macht voor de Europese Unie, nog meer onrust in het Midden-Oosten, nog slimmere smartphones, enz.

Of het zo toegaat, weten we niet. Dat is in Gods Hand, maar we hebben wel onze verantwoordelijkheid. Willen wij dat de samenleving verandert, en zo ja: hoe dan?

Juist daarvoor is de SGP opgericht, als oudste politieke partij van Nederland ooit. We willen

het goede behouden, het slechte aanpakken en verbeteren.

Ons doel mag bekend zijn: een samenleving die meer op Gods Woord gebaseerd is. En daarvoor is veel werk te doen, in Nederland en in Europa.

INTEGRATIE AFREMME

Wat de Europese Unie betreft: het is nodig om de integratie af te remmen. Sommige Europese leiders lopen met de eenwording zo hard, dat ze ondertussen de steun van de achterban verliezen. Europa moet geen doel zijn, maar een middel. En we moeten er zeker voor waken dat seculiere politici hun ideeën doordrukken: Europa heeft terecht geen bevoegdheid op gebieden van zaken als abortus - daarin verschillen we sterk van bijvoorbeeld D66.

Willen we dat immigratie over tien jaar nog steeds een probleem is voor de EU-landen?

Maar ook hier: of dat zo blijft, ligt mede aan onze inzet.

SGP MET INVLOED

Als SGP hebben we gelukkig invloed. De laatste tien jaar is het percentage stemmen bij de verkiezingen zelfs met een kwart gestegen. Ook in absoluut aantal groeit de SGP. Als we die trend ook eens doortrekken naar 2030...?

En dat kan door betrouwbaar, Bijbels en betrokken te blijven. En daarbij is kennis de basis: kennis van de Bijbel, van de samenleving, van de mensen. Zodat we leiders kunnen onderscheiden van misleiders. “Zodanig is de kennis der wijsheid voor uw ziel; als gij ze vindt, zo zal er beloning wezen, en uw verwachting zal niet afgesneden worden”, Spreuken 24:14.

Hopelijk kunnen we dan in 2030 terugkijken en zeggen: ja, die voorbije tien jaar hebben we goed gebruikt. ◀

“EUROPA MOET
GEEN DOEL
ZIJN, MAAR
EEN MIDDEL.”

SGV

Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

vakkundig
Houtmanschap
sinds 1923

De Grebbe

— TIMMERFABRIEK —

KOZIJNEN

MAATWERK

DEUREN

REMMERDEN 19F 3911 TZ RHENEN (0317) 61 27 34
de-grebbe.nl

Op zoek naar een architect?

Maak kennis met Architectenbureau **BORN** BV BNA!

Een veelzijdig bureau dat oplossingsgericht denkt en werkt. Goed luisteren naar de wensen van onze opdrachtgevers en het respecteren van de financiële kaders is voor ons vanzelfsprekend. Onze passie is om alle wensen op een creatieve en aansprekende wijze te vertalen in realiteit. Tot op detailniveau! We hebben veel ervaring met onder meer kerkbouw, scholenbouw, woningbouw, utiliteitsbouw en de zorgsector. En mogen werken aan inspirerende projecten in heel Nederland.

0187-482466 | info@bornarchitecten.nl
www.bornarchitecten.nl

HET DEDAIN VAN DE MACHT

DOOR MENNO DE BRUYNE

Een van de bekendste en erudietste Britse schrijvers van dit moment is Theodore Dalrymple. Geregeld doet hij stof opwaaien omdat zijn stevige opvattingen botsen met die van veel modieuze en totaal van de werkelijkheid losgezongen links-liberale heidenen die ervan uitgaan dat de mens geneigd is tot alle goeds en geloven in een heilstaat die we zelf moeten maken.

Als deze *Banier* verschijnt, is het nog een paar dagen voordat de brexit een feit wordt, althans, de voorfase. Dalrymple gaf medio december een interview aan het Belgische blad *De Morgen*. De eerste vragen gingen dan ook over die brexit.

REFERENDUM

“Was het referendum een vergissing?”

Ja. Referenda dienen doorgaans om publieke steun af te smeken voor zaken die de organisatoren al lang beslist hebben. En als de uitslag tegenvalt, houdt men er geen rekening mee. Dat is een Europese traditie geworden. Riskant vind ik dat, want zo wordt het dedain van de macht voor de onderdanen wel erg benadrukt. Dezer dagen werkt het niet meer. In het huidige klimaat willen de mensen per definitie wat ze niet mógen willen van de politici. (...)

Wat verkiest u?

(aarzelt lang) Kijk, de EU was vanaf het prille begin ondemocratisch. Ze was ook zo bedoeld, als een vehikel voor de politieke elite. Gelukkig heeft Groot-Brittannië zich er nooit ten volle mee ingelaten en zijn we ver weg van de euro en aanverwante onnozelheden gebleven. En als de EU zou evolueren naar een steeds meer geïntegreerde constructie die de lidstaten wordt opgelegd, wordt het ronduit gevaarlijk...

Niemand die het weet

Ondertussen weet ik nog niet wat u van de brexit vindt.

(denkt na) Ik weet eerlijk gezegd niet wat ik ervan moet denken. Ik denk dat níemand het nog weet. Het probleem is dat ik de mensen die de EU onder geen beding willen verlaten, de zogenaamde ‘remainers’, even hard wantrouwen als sommige ‘brexiteers’...

De bankiers zijn ertegen, de industrie is ertegen, de economen waarschuwen de Britten ertegen...

Toen de euro werd ingevoerd, verscheen er in *The Times* een brief, ondertekend door een paar honderd vooraanstaande economen en ‘captains of industry’: als we niet meedingen en in de euro stapten, zouden we economische rampspoed over onszelf afroepen. Wel, ze hebben ongelijk gekregen.”

Onderklasse

Dalrymple maakt zich grote zorgen over de kloof tussen mensen die het (redelijk) goed hebben en de arme onderklasse. Arm, niet alleen in geld uitgedrukt, maar ook geestelijk: arm aan normen en waarden. Die normen en waarden zijn bepalend voor wat er in de hoofden van de mensen speelt, en daarmee voor hun daden. Op de vraag of zijn ideeën over bijvoorbeeld drugs en criminaliteit zouden kunnen aanslaan bij links, reageert Dalrymple ondubbelzinnig:

“Nee, nooit. (...) Groot-Brittannië is nu een van de gewelddadigste landen van West-Europa. (...) Er is verhoudingsgewijs zelfs meer criminaliteit dan honderd jaar geleden. En toch blijft het erg moeilijk om de zogenaamd weldenkende links-liberalen te overtuigen van de ernst van de situatie. Ze zijn liever begripvol, omdat criminelen doorgaans uit een arm milieu komen. Dat is zo, maar de meeste slachtoffers komen óók uit een achtergesteld milieu.

En het aantal slachtoffers is vele malen groter dan het aantal daders, want elke dader pleegt vaak meerdere misdaden. Dus, als we falen in onze aanpak van de misdaad, zogezegd om de armen niet te stigmatiseren, gaat dat juist ten koste van de armen. Dat blijkt uit alle cijfers. Maar

links, en de verlichte middenklasse met hen, kijkt liever de andere kant op...

En dan moet je weten dat het in werkelijkheid nog vele malen erger is dan wat er in officiële rapporten en statistieken over naar buiten komt. Ik verzorgde elke ochtend de slachtoffers van geweldsmisdrijven in het ziekenhuis, en ‘s middags sprak ik met de daders in de gevangenis. Aan mij bekenden sommige daders wat ze wijselijk verzwegen voor de politie. En dat was meestal tien keer erger dan de daden waarvan ze officieel werden beschuldigd.

Zullen we het echt redden met gedragscodes en moraal?

Het zal wel moeten, want in de zegeningen van de politiek en de overheidsbureaucratie geloof ik niet.” ◀

► Schrikkelronde Binnenhof

Er staat weer een rondje Binnenhof op de rol. De eerstvolgende mogelijkheid om uitgebreid het Binnenhof en de Tweede Kamer te bezoeken is, schrik niet, op zaterdag 29 februari. Aanmelden kan, ‘zolang de voorraad strekt’, via e-mail: mdebruyne@tweedekamer.nl. Lukt dat niet, dan kunt u zich ook telefonisch opgeven: 06 1254 1741. Wellicht tot ziens in de Residentie op een unieke dag!

WIJ ZIJN NOG
STEEDS OP ZOEK
NAAR NIEUWE
COLLEGA'S!

Kijk op reenen.nl

ONBEGRENSD IN LOGISTIEK

Sinds 1918 profiteren steeds meer klanten van onze deskundigheid en vakmanschap. Of het nu gaat om een verhuizing om de hoek in Barneveld, een transport van Hollandse kaas naar Sicilië of de opslag van uw (non)-foodproduct: Van Reenen is het antwoord op uw logistieke vragen.

Transport

Warehouse

Verhuizingen

van REENEN

Koningsbergenweg 7 | Barneveld | T 0342 - 405 405 | W reenen.nl

DE Banier

“ONRUSTIG IS ONS HART,
TOTDAT HET RUST VINDT IN U”

Augustinus

- ▶ Thema: Rust en onrust
- ▶ Filosoof Huijzer pleit voor een gezamenlijke 'accudag'
- ▶ Principiële doordenking: het behoud van de zondagsrust

Vóór
de zondagsrust

DIT BELOVEN WIJ

- Direct de beste prijs.
- 10 jaar garantie op onze montage.
- Buitengewoon goed geregeld.
- Service op 9+ niveau.

NIEUW
IN 2020

Ruim 2150 beoordelingen
Qasa.nl | januari 2020

DB KEUKEN
GROEP

dbkeukengroep.nl

INHOUD

Leven en werken vanuit de rust

Thema	18
Meditatie	5
Thema-interview	6
Binnenhof: levenseinde	11
Haags nieuwsoverzicht	12
Voorzitter	13
Religieuze argumenten	15
Fotoverslag	16
Varia	17
Thema-artikel	18
Principiële doordenking	22
Bestuurdersvereniging	25
Europa: herdenken	27
Europa: bezinning op EU	28
Haagse propjes	29
SGP-jongerendag: 21-3	31

Zat van onrust

Rust is voor de SGP een belangrijk begrip. Het is goed als onze partij er bekend om staat dat we op zondag rusten van ons werk en in de politieke praktijk stáán voor dit principe. En dat juist omdat de heiliging van de rustdag ons door God geboden is.

Rust is een veelomvattend begrip. Het heeft te maken met verkeersdrukke, geluidsoverlast en de 24-uurseconomie. En zo kunnen we nog wel even doorgaan. Hoever moeten we weggaan uit het dagelijkse leven om geen geraas van de snelweg meer te horen? Dezelfde vraag laat zich stellen bij de wiekslag van windmolens.

Ook wat betreft de 24-uurseconomie is het aan de overheid om in wet- en regelgeving kaders te stellen. Daarbij blijkt dat dit thema veel meer raakvlakken heeft dan alleen met de winkeltijdenwet. Wat te denken van het feit dat steeds minder Nederlands beschikken over een vast dienstverband bij hun werkgever? Als we de overheid oproepen de zondagsrust te beschermen en te bevorderen, willen we er consequent op wijzen dat rust een dragende waarde moet zijn in heel het overheidsbeleid.

Maar dit raakt ook het persoonlijk leven van ons en onze volksgenoten. Hoe komt het dat steeds minder Nederlanders leven in een vast gezinsverband? En zijn wij bereid onze keuzes op de waarde van dat vaste gezinsverband af te stemmen?

Job heeft veel van het leven gezien en was daarin veel beproefd. Hij heeft geleerd dat de oorzaak van alle onrust dieper ligt. "De mens, van een vrouw geboren, is kort van dagen, en zat van onrust." (Job 14:1) Wij hebben voor

de zonde en tegen God gekozen. Dat verklaart alle onrust. Nooit zal een mens hiervan loskomen buiten Gods genade. Christus heeft rust verworven en doet zondige mensen daarin delen door de werking van Zijn Geest.

Vrede en aangename rust zijn zegeningen van God. Hoe meer de mens zonder God zich onrustig manifesteert, hoe meer het heilzame van Gods gebod en het goede van Zijn weerhoudende genade daartegen oplicht. Laten we naar Gods geboden leven en onze vertegenwoordigers toebidden dat ze er vanuit uiteenlopende invalshoeken steeds weer met vrijmoedigheid op wijzen mogen:

*Tot God wilt u begeven,
zijn heilzaam woord neemt aan,
als vrome christen leven,
't zal hier haast zijn gedaan.*
(Wilhelmus, couplet 14b) ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

SINDS 1935
HUISMAN

keukens | sanitair | doe het zelf

Passie
voor vakmanschap

WWW.HUISMANALBLASSERDAM.NL

Huisman Keukens & Sanitair | Voltastraat 1 | 2952 AW Alblisserdam | 078-6932541 | info@huismanalblisserdam.nl

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6

4416 PX Kruijningen

E-mail : verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

► “Er blijft dan een rust over voor het volk Gods.”

Hebreeën 4:9

Rusten

In de brief aan de Hebreeën lezen we: “Er blijft dan een rust over voor het volk Gods”. De schrijver van deze brief, zeer waarschijnlijk Paulus, legt het ons uit: “Want die ingegaan is in Zijn rust, die heeft zelf ook van zijn werken gerust, gelijk God van de Zijne” (Hebr. 4:9-10).

ONRUST

Adam kon de eeuwige zaligheid verdienen. Daarom rustte hij – net als zijn Schepper - op de zevende dag. Eeuwige rust, zich eeuwig verlustigen in God, zou zijn deel zijn geweest als hij getrouw was gebleven. Maar hij viel, en wij met hem, in een altijddurende onrust. Het hart blijft onrustig, totdat het rust vindt in God, belijdt Augustinus.

RUSTAANBRENGER

Maar God beloofde een Rustaanbrenger, de tweede Adam, de Heere Jezus Christus. Hij heeft door Zijn dierbaar bloed, door lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid voor Zijn volk eeuwige sabbatsrust verdiend. Toen Hij op de laatste sabbat rustte in Jozefs graf heeft Hij voor de Kerk de sabbatsrust verworven. Déze rust zullen zij straks voor eeuwig mogen genieten. Door de schepping kregen zij het recht op een aards paradijs. Door de verlossing krijgen Zijn kinderen het recht op een hemels koninkrijk.

Hebt u al zo'n onrustig hart gekregen dat ging dorsten naar de rust in Christus? Ben u al zo vermoeid geraakt door de eisen van Gods heilige wet dat u moest uitroepen: “Rust nog vrede wordt gevonden, om mijn zonden”? Echte rust in God vindt u alleen in het werk en in de persoon van Jezus. Hij is dé Weg naar het Vaderhart en dé Deur naar het Vaderhuis. Hij is dé grote Rustaanbrenger. Hij nodigt vermoeide en belaste mensen om bij Hem te rusten. En belooft: “Ik zal u rust geven”. De kanttekenaren merken op dat het vermoeidheid is vanwege de zondelast die gedragen moet worden, maar ook vanwege

DS. W.A. ZONDAG

Dordrecht

de last die de Farizeeën met hun honderden regeltjes de mensen hebben opgelegd. Dat was een erg zwaar juk. Daarom zegt Christus van Zijn juk – dat bestaat uit Zijn geboden en Zijn beloften - dat het niet zwaar is: “Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen. Want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht” (Matth. 11:29-30).

EERSTE DAG

Het is niet om het even dat wij op de eerste dag van de week rusten. Het hangt onlosmakelijk samen met de verdienste van Christus. Zijn opstanding op de derde dag is de vervulling van de oudtestamentische sabbat. Omdat Christus, Die de Heere van de sabbat is, de dag van Zijn opstanding heeft aangemerkt als de ‘nieuwe’ rustdag, doen Zijn volgelingen dat ook (vgl. Hand. 20:7).

GODDELIJK GEZAG

De kerkvaders (waaronder Augustinus) hebben hiervan gezegd dat de apostelen dit deden op Goddelijke gezag, ‘want zij zijn geïnspireerd door de Heilige Geest’. Mooier dan Thomas Watson kan ik het niet zeggen, waar hij schrijft: “Het heeft God meer gekost om ons te verlossen dan ons te scheppen. In de schepping heeft de Heere óns gegeven. In de verlossing heeft Hij Zichzélf gegeven.

Het is de dag van Christus’ opstanding uit het graf en van de nederdaling van de Heilige Geest op aarde. Die dag is doortrokken van de liefelijke reuk van het gebed, dat als wierook naar de hemel opstijgt. Op die dag valt ook het manna, engelenpijs. Dit is de feestdag voor de ziel waarop de genade werkzaam gemaakt wordt: de andere dagen van de week worden grotendeels gebruikt voor aardse dingen, deze dag voor de hemelse. Op de weekdagen verzamelt men stro, maar op deze dag parels”. ◀

“Hou op met die herrie, want het is zondag.”

Mens en ritme horen bij elkaar. Een nieuw menselijk leven, brengt al een ander ritme aan bij zijn ouders, maar ook bij hemzelf ontstaan er ritmes: het leven zelf, de hartslag, het licht en donker van dag en nacht. Er zijn opkomende en verdwijnende ritmes, versnelde en vertraagde ritmes in een mensenleven.

In de wereld om ons heen zijn er ontelbare ritmes zoals die van dag en nacht en van de seizoenen lente, zomer, herfst en winter. Ze zijn zo gewoon, maar niet weg te denken uit ons leven.

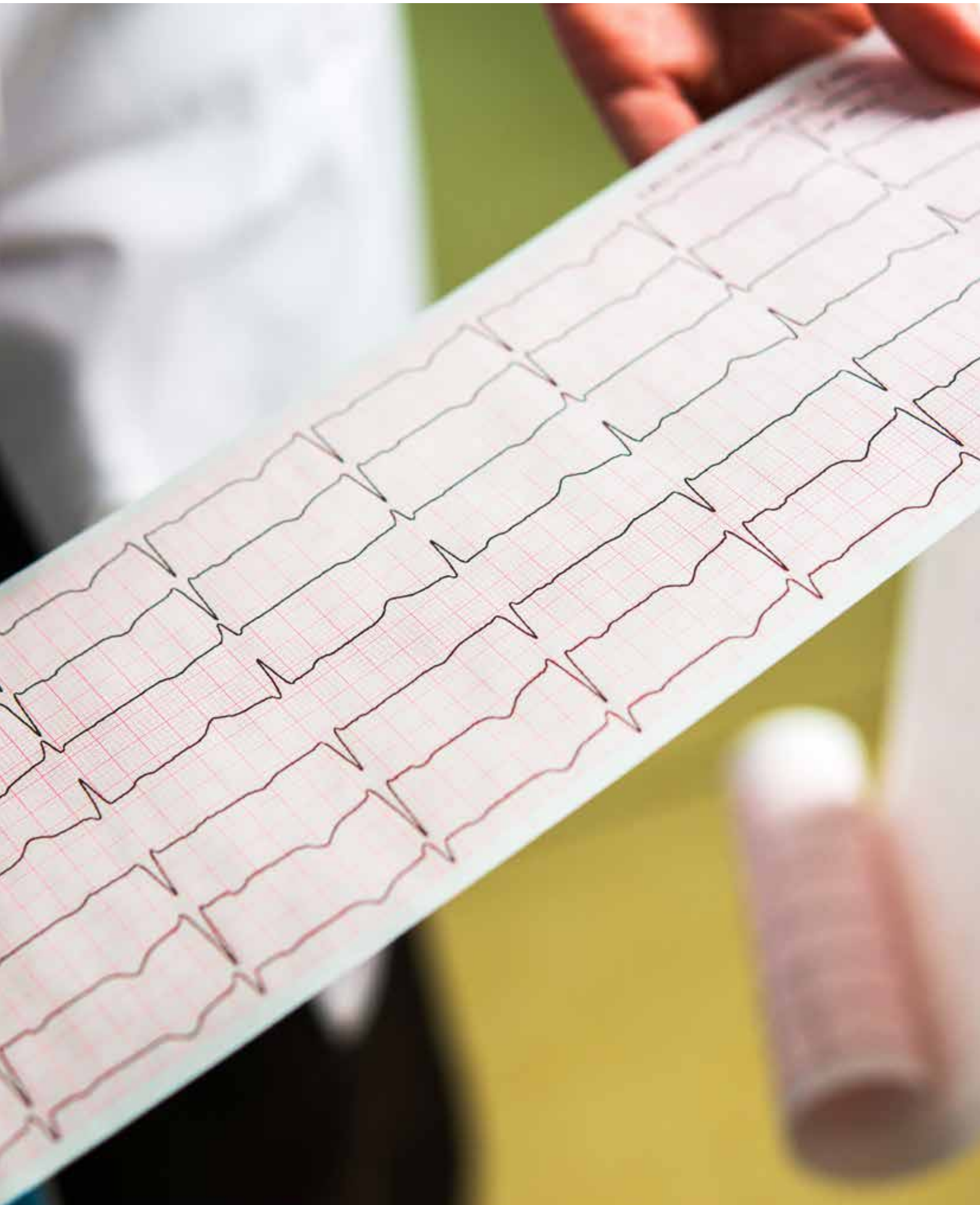
Er zijn ook ritmes waarvan we niet precies kunnen aangeven waarom ze er zijn. Pas als een ritme wordt onderbroken door een ongewone variatie, merken we dat het ritme bestaat of bestond. Denk bijvoorbeeld aan het aantrekken van schoenen. Normaal gesproken zal een mens niet de ene schoen aantrekken, een andere taak

gaan uitvoeren en even later de andere schoen aantrekken. Dat onderbreekt het regelmatige ritme van het aantrekken van de ene schoen en vervolgens ook van de tweede schoen.

Zo zijn er vele ritmes aan te wijzen die ons aantonen hoe vergroeid wij zijn met de ritmes in ons mensenleven. Als vanzelf gaan onze gedachten dan naar het hoofdstuk uit Prediker: “Er is een tijd om... en een tijd om...” Er is een tijd om... en om...”. Alleen al het lezen van dat Bijbelhoofdstuk laat je een ritme ervaren.

Het achterliggende decennium konden we wetenschappelijk onderzoek naar ritmes tot ons nemen door de boeken van Marli Huijjer. Huijjer is hoogleraar Publieksfilosofie aan de Erasmus School of Philosophy, Erasmus Universiteit Rotterdam. Door haar studies naar ritme heeft ze meegewerkt aan een bewustwording van het belang van ritmes en tijdsordening. Hoewel ze zich niet op Goddelijke instellingen of richtlijnen beroept, komt ze wel tot opvallend overeenkomende conclusies. In haar eigen termen probeert ze de mens ervan te doordringen dat gezamenlijke ritmes en een rustdag (een 'accudag') van groot belang zijn voor het menselijk functioneren. Gezamenlijke ritmes moeten we niet verwaarlozen, maar weer herwaarderen. In een gesprek met haar krijgen we meer inzicht in haar bevindingen en pleidooien.

Hoe bent u gefascineerd geraakt door dit onderzoeksterrein?

"Dat is moeilijk precies aan te geven, want ik kan niet letterlijk een moment aanwijzen. Wat ik wel kan zeggen, is dat ik al heel lang een fascinatie heb voor tijd. Die interesse is waarschijnlijk begonnen omdat mijn vader natuurkundige was. Omdat ik filosofie van mens én cultuur doe, wil je ook altijd wel de raakvlakken met cultuur en filosofie behouden. Ik ben geïnteresseerd geraakt in wat wij doen met tijd en wanneer we dingen doen."

Wat hebben ritme en religie met elkaar te maken?

"Religie staat heel dicht bij de oorsprong van de maatschappelijke ritmes, de organisatie van het maatschappelijke leven. Ritmes zijn heel funderend voor het sociale leven.

Als je de geschiedenis van religies beziet, kom je erachter dat, zodra ergens een priester is, zo iemand de taak op zich krijgt om vast te stellen wanneer je iets moet doen. Een priester hield het verstrijken van de tijden bij door bijvoorbeeld het opstapelen van stenen bij het veranderen van de maan. Door een jaarlijks terugkerend ritme was dan te achterhalen dat er na acht of

twalf stenen weer gezaaid of geoogst moest worden. Als je dat moment laat samenvallen met een feest, beïnvloed je daarmee de bereidheid van mensen om zich in te spannen voor het oogsten en het zorgen voor de samenleving door de voorraden niet vroegtijdig aan te spreken. Je kunt stellen dat het hebben van een priester (en dus een religie) van levensbelang was."

Het weekritme draait op het scharnier van de zondag. Ik hoorde dat u 'streng gereformeerd' opgevoed bent. Hoe hebt u de zondag ervaren?

"Het lastige is dat je de ervaring hebt van dat moment zelf en de ervaring die je hebt als je terugblijkt. Dat maakt dat je er niet eenduidig over kunt spreken. Laat ik bij het nu beginnen. Het grote voordeel van de zondag is dat je leert dat er een dag is waarop je helemaal niets hoeft, waarop er geen verplichtingen zijn, behalve dan om naar de kerk gaan. Je leert om te niksen. Verveling is heel belangrijk voor de creatieve energie. Je lichaam komt tot rust en kan herstellen. Je hebt een dag waar je naar kunt uitkijken en waarop je kunt terugkijken. Zonder die afwisseling van werk en rust was het ook heel saai geweest. We zitten nu in een tijd waarin we altijd bereikbaar moeten zijn en altijd maar door moeten werken. Er is geen gezonde variatie meer tussen werk en rust. Het leven verliest zijn rust en zijn betekenis. Op zondag kon je nietsdoen, zonder dat je je schuldig moest voelen dat je je tijd verprutste. Van vroeger herinner ik me dat ik me ontzettend verveelde. Datzelfde lees je ook terug in allerlei verhalen van andere mensen: "O, wat verveelde ik me!". Ik mocht thuis niets. We mochten de tuin niet uit en de straat niet op. We mochten niet breien en zo voort. Je mocht alleen de noodzakelijke handelingen voor het eten en slapen verrichten. We mochten niet wassen, maar wél afwassen, helaas."

Hoe ervaart u de zondag nu? Hebt u het evenwicht gevonden?

"Ik pleit in mijn boek Ritme. Op zoek naar een terugkerende tijd voor het behoud van een 'accudag'. Je hebt dan een dag zonder allemaal plannen, verplichtingen,

moetens. Een dag waarop je weer helemaal tot rust kunt komen."

Houd u zelf de zondag als rustdag?

"Ik zelf houd de zaterdag als rustdag. Ik kan dan op zondag mijn colleges voor maandag voorbereiden. Als ik dat op vrijdag zou doen, zit de stof niet meer goed in mijn hoofd.

Het zit echter nog wel zo in onze samenleving dat je je op de zondag als de rustdag kunt beroepen. Als je op een ochtend tegen je klussende buurman zou zeggen: 'Hé, houd op met die herrie, want het is maandag!', heeft dat niet dezelfde waarde dan dat je zou zeggen: 'Hé, houd op met die herrie, want het is zondag!'.

Ik moet wel zeggend dat als je eenmaal zo'n vaste dag als de zondag hebt, dat die toch wel erg te waarderen is. Ik woon in Amsterdam en als ik dan op zondagmorgen door de stad loop, heerst daar zo'n weldadige rust. Het is echt een genot. We leven dan wel in een sterk gesecculariseerd land, maar ondertussen is slechts een klein percentage (ongeveer 5%) van de mensen op zondag aan het werk. Mensen blijven enorm hechten aan een vrij weekend."

U bent een pleitbezorger van het ritme en van de herwaardering ervan in onze maatschappij. Welke reacties krijgt u daarop?

"Toen mijn boek uitkwam was er eerst nog niet zoveel bijval. Maar ik vind het verbazingwekkend hoe er door de tijd heen steeds maar aandacht blijft komen voor het boek en voor het onderwerp. Het dringt meer en meer door dat het belang van gezamenlijke ritmes een herwaardering moet krijgen."

Krijgt u ook tegenreacties?

"Niet veel hoor, maar in het begin was er wel vanuit de hoek van de moeders wat opstand, want we hadden net de vrijheid geroken en door mijn studie dachten ze daar weer uit weggetrokken te kunnen worden. De vrijheid die verworven was, leek hierdoor bedreigt te worden, maar ik bepleit voor het maatschappijbreed organiseren van tijden. Als je denkt dat je persoonlijke vrijheid je ook de bescher-

ming geeft die je verlangt, heb je het mis. Als een maatschappij het niet voor haar burgers organiseert, ga je het in je eentje niet redden.”

Hier ligt dus een taak voor de politiek. In de essaybundel van het SCP (Sociaal Cultureel Planbureau) "Komt tijd, komt raad?" betoogt u samen met mevrouw Sabelis dat de overheid de taak heeft om de regelmaat te bewaken. Hoe moet de overheid dat doen?

“Die taak moet de overheid weer veel serieuzer gaan oppakken. Door de secularisatie is er geen macht meer die de burgers richtlijnen geeft, zoals de religie dat deed. Een voorstel wat ik doe, is om, net als dat we de ruimte ordenen en daar commissies en zelfs een ministerie voor hebben, dat ook met tijd te doen. Er moet concreet een commissie van tijdsordening zijn.

Om burgers voldoende te beschermen, zou iedereen het recht moeten hebben op 24 uur aaneengesloten vrijheid van werk en verplichtingen. In principe maakt het niet uit op welke dag dat is. Mensen mogen natuurlijk variëren, maar ik denk wel dat het een haast onmogelijke transitie is om dat naar een andere dag dan de zondag te verplaatsen. Onze geschiedenis is door de christelijke wortels nu eenmaal zo gevormd dat de zondag de vrije dag was.”

Als de SGP in het debat pleit voor de rust, willen we naast de religieuze argumenten ook andere argumenten aanvoeren, maar vaak wordt dat door andere partijen gewantrouwd, omdat we het toch allemaal Godsdienstig gemotiveerd betogen. Wat zou uw advies zijn?

“Ik vind dat je in een debat alle argumenten op hun merites moet beoordelen. Je kunt mijns inziens dus argumenten niet wegschuiven doordat ze van een bepaalde politieke partij komen. Het slaat de discussie dood als een pleidooi in een hokje van een bepaalde politieke kleur wordt gestopt. Het is niet goed als de discussie over een rustdag of accudag de mond wordt gesnoerd omdat het een typisch SGP-dingetje zou zijn.

Mijn missie is dus om ook de niet-religieuze argumenten voor de overkoepelende rustdag serieus genomen te laten worden. Dat is wel heel belangrijk, want als je de zondag als rustdag eenmaal kwijt bent, krijg je hem niet meer terug.” ◀

VERDER LEZEN

Voor een uitgebreide versie van het interview verwijs ik u naar onze website: WWW.SGP.NL

Hoe *lief* hebt ú de zondag?

Wij beschouwen de zondag als een rijke zegen. We zouden, uit eerbied voor Gods instellingen, de rustdagviering graag op alle terreinen van het leven in ere hersteld zien. Daarom zien wij het als onze taak en roeping om onze medemens te wijzen op het gebod van de Heere inzake de wekelijkse rustdag.

Word vandaag nog lid en geef zo blijk dat u de doelstelling van de vereniging onderschrijft en de zondagsrust en zondagsheiliging u alles waard is. Al vanaf 1 euro per jaar bent u lid van onze vereniging! U kunt zich opgeven via info@verenigingzondagsrust.nl of door te bellen naar (0317) 61 43 98. Ons kantoor is bereikbaar op werkdagen tussen 9.00 en 16.00 uur.

Fred. van de Paltshof 15 3911 LA Rhenen T. (0317) 61 43 98 E. info@verenigingzondagsrust.nl www.verenigingzondagsrust.nl IBAN NL98INGB0000878628

Bewindvoering Mentorschap, Curatorschap

Kunt u financiële zaken niet meer zelf regelen?

Bewindvoeringskantoor Hamming ondersteunt en behartigt alle financiële en persoonlijke belangen voor personen die dit zelf niet (meer) kunnen. Wij treden op als bewindvoerder, curator en mentor. Dit doen wij met persoonlijke betrokkenheid en op een discrete en doortastende wijze, waarbij de individuele belangen van de cliënt altijd centraal staan.

Bewindvoerder | Volgens de wet kan een persoon vanwege een geestelijke of lichamelijke toestand, verwisting of problematische schulden onder bewind gesteld worden. De bewindvoerder voert het beheer over de financiën en waardevolle goederen.

Mentor | Een mentor behartigt de persoonlijke belangen van iemand die dit zelf niet meer kan. Het gaat niet om geld of goederen, maar zaken als zorgverlening of begeleiding van bijvoorbeeld demente ouderen, psychiatrische patiënten of verstandelijk gehandicapten.

Curator | Curatele is een maatregel voor meerderjarigen die financiële en persoonlijke belangen niet meer kunnen behartigen. De cliënt is handelingsonbekwaam.

Bewindvoeringskantoor Hamming is lid van brancheorganisatie VeWeVe.

Bewindvoering Hamming Bewindvoering BV
Postbus 2760, 3800 GJ Amersfoort
Mentorschap Bezoekadres: Printerweg 14, 3821 AD Amersfoort
Curator T 033 - 4330 885 | M 06 - 205 321 05
www.hammingbewindvoering.nl
Openingstijden: ma t/m do 09.00 - 12.30 uur

Bewindvoeringskantoor Hamming voldoet aan alle kwaliteitseisen van de Rechtbank.

Quiks®
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

ALL ABOUT POTATOES

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quiks®
FRESH POTATOES

Quiks®
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

DOOR KEES VAN DER STAAIJ

VOLTOOID LEVEN

In het regeerakkoord van kabinet-Rutte III is afgesproken dat er over de problematiek van het zogenaamde 'voltooid leven' een diepgravend onderzoek verricht zou worden: over welke mensen hebben we het eigenlijk? Wat zit er achter hun doodswens?

Natuurlijk was de keus voor zo'n onderzoek een gebruikelijke manier om met een lastige politieke knoop om te gaan. De liberale partijen, D66 voorop, waren immers erg voor zo'n 'voltooid-levenwet'. De christelijke partijen keerden zich daartegen. De uitkomst van het politieke gesteggel was daarom: laten we er nog maar even goed op studeren. Die studie ligt er nu. Het gedegen wetenschappelijke onderzoek naar de doodswens van ouderen is verhelderend en verdiepend. Opvallend is de conclusie dat een doodswens vaak heel ambivalent en veranderlijk is: de wens om te sterven kan het ene moment met overtuiging worden uitgesproken en op het andere moment vrijwel afwezig zijn. De doodswens kan ook weer verdwijnen, juist ook door een betekenisvolle verbinding met andere mensen.

VERDOEZELEND

Ook laat het onderzoek glashelder zien dat de term 'voltooid leven' niet deugt. Het is volgens de onderzoekers 'te rooskleurig en verdoezelend'. Daarom spreken zij over de doodswens van

ouderen die niet ernstig ziek zijn. Dat is waar het feitelijk over gaat. Een heel terecht punt!

Met dit onderzoek in de hand is het roekeloos om een voltooid-levenwet te maken. Het is onbegrijpelijk dat D66 toch 'gewoon' verder wil met een initiatiefwet hierover. D66 is toch de partij die er zo prat op gaat pragmatisch te zijn en zich te willen richten naar wetenschappelijk onderzoek? Hier zie ik alleen maar een fanatieke ideologie van zelfbeschikking, blind voor de echte werkelijkheid van kwetsbare mensen.

AANSPORING

Uit het onderzoek komt naar voren dat ouderen de sterke en begrijpelijke

behoefte hebben om ertoe te doen en erbij te horen. Het is aangrijpend dat zoveel ouderen het gevoel hebben dat hun leven er níet toe doet, dat ze een last voor anderen zijn. Dat is voor ons allemaal opnieuw een krachtige aansporing om eenzaamheid te bestrijden en een luisterend oor te bieden aan mensen die worstelen met levensmoeheid. Laat dat ook voor onze SGP in de gemeenten een belangrijk thema blijven!

Het betekent ook concreet dat belemmeringen voor ouderen weggenomen worden om aan de samenleving deel te nemen. Schrijf mensen niet af om hun leeftijd, maar kijk met open ogen naar hun waardevolle bijdragen. Daar is nog genoeg te doen voor de politiek.

Op de overheid rust bij uitstek de plicht om kwetsbaar leven te beschermen. Elk mens is kostbaar en waardevol, elk leven is door God gegeven. Dat geldt niet alleen aan het prille begin, maar ook aan het fragiele einde van het leven. Dat is en blijft voor de SGP een belangrijk speerpunt. ◀

Voltooid-levenverhaal ontmaskerd

Op 30 januari kwam het belangrijke onderzoek uit naar de doodswens van ouderen die niet ernstig ziek zijn. Kees van der Staaij: "Het voltooid-levenverhaal van D66 en andere partijen is daarmee ontmaskerd. De onderzoekers zeggen heel duidelijk dat het in de praktijk niet gaat om mensen die een mooi afgerond leven

hebben en in alle tevredenheid besluiten om uit het leven te stappen. Dat is een illusie."

In werkelijkheid gaat het volgens de SGP-voorman om mensen die worstelen met levensmoeheid, die zich afvragen of ze er nog wel toe doen. Volgens het onderzoek is een doodswens vaak heel ambivalent en veranderlijk. "De wens om te sterven kan op het ene moment met overtuiging worden uitgesproken en het andere moment weer vrijwel afwezig zijn. Wanneer iemand goede contacten krijgt, of bijvoorbeeld een fijne plek om te wonen, dan kan dat weer nieuw levensperspectief bieden." ◀

Voltooid leven

Over hulp bij zelfdoding aan mensen die hun leven voltooid achten

Adviescommissie voltooid leven.
Gerechtigd om open te stellen bij toelating van mensen die hun leven voltooid achten

Debat over doodswens

Kees van der Staaij heeft in de Tweede Kamer een debat aangevraagd over het onderzoek naar de doodswens van ouderen die niet ernstig ziek zijn. Een grote Kamermeerderheid steunde zijn verzoek. "Ik ben ervan overtuigd dat we mensen perspectief moeten geven, en niet opgeven. De overheid moet aan de kant van het leven staan, en geen oplossing zoeken in de dood. Het is belangrijk om hier samen over door te praten," aldus Van der Staaij. ◀

Opkomen voor Zeeland

In 2012 besloot de regering de marinierskazerne van Doorn naar Vlissingen te verhuizen. Dat is goed voor de Zeeuwse werkgelegenheid. Na jarenlange voorbereidingen en veel kosten, lijkt Defensiestaatssecretaris Visser daar nu op terug te komen. Chris Stoffer stelde daarom mondelinge vragen. Hij wil duidelijke

lijkheden. En mochten de mariniers niet naar Vlissingen gaan, dan wil hij compensatie die minstens zoveel werkgelegenheid voor Zeeland oplevert. Ook Kees van der Staaij stelde kritische vragen aan Visser: "Hoe kan het dat er zo lang getreuzeld is op dit dossier? En waarom zijn de beloften niet al veel eerder nagekomen?" ◀

Bisschop verdedigt derde initiatiefwet

Roelof Bisschop heeft voor de derde keer een initiatiefwet ingediend om meer ruimte en vrijheid voor het onderwijs te regelen. Al eerder slaagde hij erin om wetten aangenomen te krijgen over de onderwijsinspectie

en het schrappen van de tussentijdse diagnostische toets. Eind januari zat hij samen met Peter Kwint (SP) in vak K om het verplichte lerarenregister te schrappen. ◀

Geen kleutertoets

Met een amendement regelde Roelof Bisschop dat kleuters geen verplichte toetsen hoeven af te leggen. "We moeten scholen het vertrouwen geven om dat soort keuzes zelf te maken. Ik ben blij dat de Kamer heeft gekozen voor vrijheid voor leraren." ◀

Lessen trekken voor de toekomst

Zoals u weet, deed een onafhankelijke commissie in opdracht van het hoofdbestuur onderzoek naar de commotie die was ontstaan rond de internationale stichting VOE en de partij als geheel. Op 10 januari jl. presenteerden de onderzoekers De Hek en Van Wijk hun bevindingen, conclusies en aanbevelingen in een onderzoeksrapport.

De bevindingen en aanbevelingen uit het rapport van de onderzoekscommissie richten zich op de hele partij. Iedere geleding kan daaruit conclusies trekken voor het eigen functioneren. Het hoofdbestuur voert daarom gesprekken met alle geleidingen, met als doel - waar nodig - te komen tot normalisering van de verhoudingen en in gezamenlijkheid acties te ondernemen die een open en professionele partijcultuur bevorderen. De betrokken partijen hebben te kennen gegeven aan de slag te gaan met de aanbevelingen. Het doel is om in goede harmonie en openheid maatregelen te nemen. Zo willen we herhaling voorkomen en op een goede wijze met alle betrokken SGP-geleding een gewenste samenwerking op het terrein van internationale activiteiten en werkzaamheden vormgeven.

GEEN MISSTANDEN

Het onderzoek toont aan dat er bij de VOE rondom het organiseren van activiteiten in het buitenland geen sprake is van misstanden. Hoewel gesignaleerd is dat er bij de VOE zaken (zoals de werksfeer) voor verbetering vatbaar zijn, hebben de onderzoekers vastgesteld dat het bestuur van de VOE zijn taken in overeenstemming met de subsidievoorwaarden van het ministerie heeft vervuld. Het hoofdbestuur constateert dit met dankbaarheid en betreurt ten zeerste

dat door het lekken van het rapport van de vertrouwenspersoon en het anoniem de pers te woord staan een beeld is ontstaan waardoor de SGP als geheel en het VOE-bestuur in het bijzonder, ernstig beschadigd zijn. Een publieke rehabilitatie van het VOE-bestuur op dit punt is dan ook op zijn plaats.

TEKORTKOMINGEN

Het onderzoek toont ook aan dat er zaken zijn misgelopen in de afhandeling van de klacht. Het bestuur van de VOE vocht publiekelijk de inhoud en kwaliteit van het rapport van de vertrouwenspersoon aan in plaats het rapport serieus te nemen, de klachten te onderzoeken en de rechtspositie van de werknemer veilig te stellen. Hierdoor werd de SGP in ernstige verlegenheid gebracht. De onderzoekers signaleerden dat het hoofdbestuur op dat moment te laat de regie van de VOE overnam. Het hoofdbestuur betreurt het te weinig sturing te hebben getoond.

De onderzoekers hebben geconstateerd dat het rapport van de vertrouwenspersoon voldeed aan de daartoe te stellen eisen. Het hoofdbestuur heeft er met waardering kennis van genomen dat het bestuur van de VOE zijn oprechte excuses heeft aangeboden aan de vertrouwenspersoon, mr. M.J.W. Hoek. Dit is door hem in dankbaarheid aanvaard.

VERVOLGSTAPPEN

Recent hebben het hoofdbestuur en het bestuur van de VOE in een open gesprek het rapport van de onderzoekers besproken. De besturen hebben zich beraden op de vervolgstappen die nodig zijn om de internationale taken in breder verband goed te kunnen uitvoeren.

VAN VERLIES NAAR WINST

Het onderzoek geeft duidelijkheid over de gebeurtenissen van de voorbije periode, waarin feiten, beeldvorming en emotie rondom de VOE door elkaar heen liepen. Wij hopen dat door samen lessen te trekken uit de aanbevelingen van dit onderzoek en daar daadwerkelijk gevolg aan te geven, we een intensieve en emotionele periode kunnen afsluiten. Alleen dan kan het verlies van de achterliggende periode omgebogen worden tot winst voor de toekomst. Ons doel is immers om gezamenlijk, in afhankelijkheid van Gods zegen, in het publieke domein te getuigen van Zijn heilrijke geboden en ons daar bestuurlijk voor in te zetten! ◀

M.F. VAN LEEUWEN
interim voorzitter

ALTIVELLO®

OUTSTANDING INTERIORS

ALTIVELLO.NL

VAN DEN BERG
verzekeringen

'duidelijk advies
voor het MKB'

VERZEKERINGEN VOOR

PARTICULIEREN | ZZP | MKB

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60
Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergnl - kantoorvandenbergnl

Vertrouwde
klanken...

Mooie collectie
orgels van diverse
merken

Ruime ervaring
in zaal- en kerkorgels

Stolk Orgels

www.stolkorgels.nl

NIEUWERKERK A/D IJSEL - Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 51 56 52 | KRABBENDIJK - Oospolderweg 13

Godsdienstige argumenten in het politieke debat?

Nederlandse gemeenten hebben sinds 2013 een grote bevoegdheid op het gebied van de zondagsrust. Op veel plaatsen zijn in de afgelopen jaren debatten over dit onderwerp gevoerd, soms op het scherp van de snede. Bieden deze debatten voor SGP'ers een uitgelezen kans om Bijbelse argumenten te gebruiken in de raadszaal?

DOOR RENÉ HEIJ MA

ONDERZOEKER BIJ HET WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT VOOR DE SGP

Zeker. De gedachte van een gemeenschappelijke rustdag is namelijk ontleend aan de Bijbel. Is het u trouwens weleens opgevallen dat voor het sabbatsgebod uit de Tien Geboden twee redenen worden gegeven? In Exodus 20 wordt een verband gelegd met de scheppingsorde: "Want in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt (...) en Hij rustte ten zevenden dage." In Deuteronomium 5 staat echter: "Want gij zult gedenken dat gij een dienstknecht in Egypteland geweest zijt...". Daar wordt duidelijk dat de rustdag door de Heere is ingesteld in het kader van de vrijheid uit de slavernij van Egypte.

DE SFEER VAN HET DEBAT

Als het over de Tien Geboden gaat, moet een raadslid natuurlijk wel waken voor wetticisme. Ook daar is de Bijbel duidelijk over: De rustdag is er omwille van de mens en niet de mens omwille van de rustdag (vgl. de woorden van de Heere Jezus in Markus 2:27). Wie verzandt in gedetailleerde en uitvoerige discussies over van alles wat wel en niet 'mag' op zondag, slaat de plank dus mis. Het is ook belangrijk dat een raadslid zich niet laat verleiden tot het voeren van discussies die teruggaan op kwesties als: de sabbat was toch op zaterdag en waarom gaat het nu dan om de zondag? Dat zijn vragen die beter buiten de sfeer van het debat uitgelegd en besproken kunnen worden.

HOLDIJK

De ervaring van veel SGP'ers is helaas dat zij hun tegenstanders in het debat over zondagsrust anno 2020 niet meer kunnen overtuigen op basis van argumenten die rechtstreeks teruggaan op Bijbelteksten. Maar dat betekent niet dat een raadslid die maar moet verzwijgen. Wijlen mr. Gerrit Holdijk, die jarenlang voor de SGP in de Eerste Kamer zat, zei het zo: "Het zal geen betoog behoeven (...) dat de principiële argumenten en met name het aspect van de algemene zondagsrust uiteindelijk het zwaarst wegen, omdat deze heilzaam is voor enkeling en samenleving. Dat betekent echter niet dat bezwaren en bedenkingen van andere aard voor ons geen betekenis hebben."

BEZWAREN

Wat kunnen die bezwaren en bedenkingen zijn? In het kader van de zondagsrust gaat het onder meer om: de bescherming van kleine winkeliers tegen de (oneerlijke) concurrentie van warenhuizen en supermarkten; de bescherming

van werknemers tegen overspannenheid, burn-out of het hebben van te weinig tijd voor huwelijk, gezin en familie; het milieu: hoeveel broeikasgassen (en stikstof) worden er door al het consumeren op zondag uitgestoten?

Niemand kan er toch op tegen zijn om op deze bezwaren te wijzen? En hierachter kunnen ook andere Bijbelse principes schuilgaan. Rentmeesterschap, bijvoorbeeld. Of de zorg voor het gezin. Als een SGP-raadslid deze argumenten gebruikt, kan het zomaar gebeuren dat een andere fractie met de SGP optrekt om de koopzondag tegen te houden.

DE DAG DES HEEREN

De zondag is al sinds de periode van de eerste christengemeenten de dag waarop de opstanding van de Heere Jezus wordt herdacht. Johannes op Patmos noemt die dag 'de dag des Heeren', in Openbaring 1:10. De zondag is dus bij uitstek de dag om als christengemeente samen te komen om Gods Woord te horen, de sacramenten te gebruiken, God de Heere openlijk aan te roepen en de armen christelijke handreiking te doen. Er is ook een geestelijke dimensie, die de sabbat verbindt met het rusten van de boze werken (overigens zou men dat op alle dagen van het leven moeten doen) en met het laten werken van de Heere door Zijn Geest, om zo de eeuwige sabbat in dit leven aan te vangen. Daarover is meer te lezen in zondag 38 van de Heidelbergse Catechismus.

Debatten over zondagsrust kunnen soms op een koude en harde manier worden gevoerd. Juist dan kan het goed zijn als een SGP-raadslid, bijvoorbeeld in een stemverklaring, iets van de betekenis vertelt die de zondag als rustdag voor hem persoonlijk heeft. Ook daar kan in een debat iets van uitgaan. ◀

Bestel voor meer informatie de uitgave Politiek met de Bijbel

Dit artikel is gebaseerd op het boek Politiek met de Bijbel. Over het Schriftberoep in het publieke debat. Deze uitgave is te bestellen via de webwinkel van de SGP, of telefonisch via 010 - 720 07 85.

Prijs exclusief verzendkosten: € 9,95

Op zaterdag 18 januari organiseerde de SGP een nieuwjaarsontmoeting in het Tweede Kamergebouw. We kijken terug op een samenbindende bijeenkomst waarbij we vele bezoekers mochten verwelkomen.

De ruim 400 aanwezigen namen een kijkje in de Handelingenkamer, bezochten de tentoonstelling '400 jaar Statenvertaling', dronken een kopje koffie, en namen plaats in een van de 150 Kamerzetels om vragen te stellen aan de Tweede Kamerleden. Een opvallende bezoeker was oud-fractievoorzitter Van der Vlies, die een plaats kreeg aangeboden in vak K. ◀

AGENDA

VRIJDAG 21 FEBRUARI

Openbare avond SGP Molenlanden
"Stikstof"
Prof. dr. Wim de Vries
Roelof Bisschop
19.45 uur
Bleskensgraaf, De Spil

DINSDAG 25 FEBRUARI

Tijdrede pkv Ederveen
ds. D.E. van de Kieft
19.30 uur
Ederveen, Hoofdweg 187, geb. GGIN

DINSDAG 17 MAART 2020

Residentie Pauzedienst
Roelof Bisschop
Ds. H. Juffer
Jan van Westenbrugge (orgel)
Nicolien van Deursen (fluit)
12.30 – 13.10 uur
Den Haag, Noordeinde 25, Waalse Kerk

WOENSDAG 18 MAART

Tijdrede pkv Scherpenisse
Ds. G.W.S. Mulder
19.30 uur
Scherpenisse, Schoolstraat 4 Geb. GG

VRIJDAG 20 MAART

Thema-avond SGP Altena
"Hoe houden we Altena bereikbaar?"
Hans Tanis (wethouder),
Maarten Merks (Rijkswaterstaat) en
Cees Vingerling (gebiedsregisseur)
19.30 uur
Almkerk, 't Verlaat 1, Het Verlaat

VRIJDAG 20 MAART

Openbare avond SGP Westland
"Toekomst Westlandse Tuinbouw"
Chris Stoffer
19.45 uur
's-Gravenzande, Kon. Julianaweg 91,
De Kiem

VRIJDAG 20 MAART

Thema-avond SGP Elburg
"De nieuwe donorwet"
Ds. J. de Bruin, E. van Hoek (NPV Zorg),
dr. H. Sonneveld (Isala Zwolle) en E. Klein
19.30 uur
Doornspijk, Oude Harderwijkerweg 61,
Dorpshuis Ons Huus

DONDERDAG 26 MAART

Tijdrede pkv Neerijnen
ds. A. van Voorden
19.30 uur
Waardenburg, Dorpsstraat 1, geb. GG

DINSDAG 31 MAART

Tijdrede SGP Zwartewaterland
Ds. IJ. R. Bijl
19.30 uur
Genemuiden, Bereklauw 1, geb. HHG

DONDERDAG 2 APRIL

Tijdrede SGP Elburg
ds. D. Zoet uit Garderen
19.30 uur
Doornspijk, Zuiderzeestraatweg West
104, geb. HHG

DONDERDAG 16 APRIL

Tijdrede pkv Lunteren
Ds. J. van Laar
19.30 uur
Lunteren, Haverkamp 1, Bethelkerk

WOENSDAG 22 APRIL

Tijdrede pkv Ede
ds. D.C. Flapper
19.30 uur
Ede, Schaapsweg 75, geb. OGG

WOENSDAG 13 MEI

Tijdrede SGP Middelburg
Ds. J.C. den Ouden
19.30 uur
Arnemuiden, Van Cittersweg 2R, geb.
HHG

DINSDAG 22 SEPTEMBER

Tijdrede SGP Zwartewaterland
Ds. A.A. Egas
19.30 uur
Genemuiden, Stuivenbergstraat 51,
geb. Herv. Centrum

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt: 'Deo volente'. De volgende De Banier verschijnt op donderdag 26 maart. De kopij kan tot en met maandag 9 maart bij de redactie worden ingestuurd. U kunt zich richten tot Sjon van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl. De daaropvolgende Banier zal op 23 april verschijnen.

BEELDVERANTWOORDING

Pagina 1: De waterval is een beeld van de rust. Deze waterval bij de bronnen van de Jordaan zijn er al ontelbare jaren. De waterval is een beeld van de onrust. Het water stroomt maar en stroomt maar. Het houdt niet op.

Pagina 5: foto Sjaak Verboom

Pagina 16: foto's Rick van de Waerdt

Pagina 22 en 23: bronnen katholisch.at en familie.at (Lisa Gold) / pasfoto Visualis, Hendrik-Ido-Ambacht

Pagina 28: Cees van der Wal Fotografie

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
E info@sgp.nl - T 010 - 720 07 70
Telefonische bereikbaarheid:
maandag t/m vrijdag, 9.00 – 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum - E jwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

drs. P.A. Zevenbergen en
drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),
mw. C. Nieuwenhuis MA,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en M. de Bruyne
E debanier@sgp.nl

LEVEN EN WERKEN VANUIT DE RUST

DOOR JAN SCHIPPERS

DIRECTEUR WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT VOOR DE SGP

Al zou je het niet meteen zeggen, maar rust wordt in onze tijd nogal negatief gewaardeerd. Denk maar aan de volkswijsheid: Rust roest. Stilstand is achteruitgang. Rust levert niet zoveel op. Werken, presteren en consumeren, dat helpt de samenleving vooruit.

Wat is rust? Hebt u weleens nagedacht over deze vraag? Als je op zoek gaat naar een antwoord, kom je erachter dat veel mensen daarover wel een idee hebben. "Rust is afwezigheid van drukte", zegt de een. "Rust is even niets doen", zegt een ander. Een derde reageert: "Rust? Dat is iets voor later, als ik vakantie heb of mag genieten van mijn pensioen".

Als we op deze manier over rust denken, willen we dan eigenlijk niet graag de werkelijkheid van alledag even ontvluchten? We zien onze dagelijkse bezigheden als een noodzakelijk kwaad, waar we liever afstand van nemen. We dromen van een gelukkige toekomst: "Later, als ik met pensioen ben, dan hebben we tijd voor elkaar". Of we idealiseren het verleden: "Toen waren we gelukkig; toen hadden we nog tijd voor een praatje".

POPULAIRE MISVATTINGEN

Het probleem van deze 'misvattingen' over rust is dat we gaan geloven dat de kern ervan samenvalt met ontsnappen aan de drukte van alledag. Voor even zoeken we een oase op. We zoeken verstrooiing of vermaak. Maar terugkomen van een midweek of vakantie,

zitten we binnen de kortste keren weer midden in de stress en belanden we in de jachtige tredmolen van de tijd.

Toch zijn die 'foute' opvattingen van rust immens populair. Waarom? Dat is een lang verhaal, omdat het niet van de ene op de andere dag zo is gekomen. Heel kort door de bocht: onze cultuur heeft in de afgelopen vijf eeuwen een cruciale wissel genomen. Terwijl vroeger arbeid werd ondergewaardeerd, zijn we nu doorgesloten in een overwaardering of zelfs verheerlijking van werken en presteren.

In oude tijden werd arbeid gezien als een zware, moeitelijke bezigheid. Hard werken was ook onontkoombaar, anders kwam er geen brood op de plank. Maar: werken was voor de armen, voor domme mensen. Dat zie je aan de portretten van rijke dames en heren uit de 17e eeuw: hun handen zijn blank en schoon. Ze hoefden niet in de grond te wroeten. Vuile handen maken was beneden hun stand.

ONRUSTBAREND

In de moderne tijd krijgt arbeid een steeds hogere waardering. Vlijt en ijver worden geprezen. Een mens werkt om

zin en betekenis te geven aan zijn leven. En vooral om de welvaart te vergroten. Daarom moet zowel onze werktijd als vrije tijd nuttig worden besteed. Vandaar die drang tot produceren en consumeren. We leven om te werken. Shoppen is ook zondagsrust, zegt Marx Rutte. Een mens moet vooral niet nadenken over de vraag waaróm hij of zij het allemaal doet. Wat is de diepere zin en hogere betekenis van mijn werk? Die is er domweg niet, zeggen velen. Met al onze bedrijvigheid bevinden we ons in een leeg universum. We zijn onderweg van niks naar nergens. Onrustbarend! In onze samenleving is niet je afkomst, je voorgeslacht bepalend voor je maatschappelijke positie, maar wat je zelf presteert. Die prestatiedruk begint al op school. Wie goed scoort bij de toetsen, krijgt een hoger cijfer en beter diploma. Ga je werken, dan let je werkgever scherp op je 'output'. Wie beter presteert, krijgt hoger loon en contractverlenging. Wie het (wat) minder doet, komt op straat te staan. Collega's zijn ook concurrenten.

Daar komt bij dat de grenzen tussen werk en vrije tijd vloeiend zijn geworden. Vooral door de technologie, met de smartphone als icoon. Heel de grenze-

Gevelrenovatie

hardeman-vanharten.nl

Renovatie specialisten:

Hardeman en Van Harten is een specialist op het gebied van restylen van gevels, we denken graag met u mee over de (on)mogelijkheden en kunnen u als geen ander adviseren over op wat voor manier we uw bedrijfspand weer kunnen laten stralen.

Kostenbesparing/verduurzaming:

Door de bestaande gevels te overkleeden met alleen een enkelwandige profielplaat heeft u binnen een paar dagen een nieuwe frisse uitstraling. Als u ervoor kiest om sandwich panelen aan te brengen wordt uw pand niet alleen fraaier, u verhoogt ook meteen de isolatiewaarde van uw gebouw.

Veelzijdig

Tijdens de renovatie kunnen wij desgewenst ook goten en lichtelementen vervangen. Door onze jarenlange ervaring en goed opgeleid personeel zijn wij in staat om elke klus snel, vakkundig, veilig en duurzaam voor u uit te voeren.

Hardeman | van Harten

*de specialisten
in dak- en wandbeplating*

Volg ons ook via

T 0318 46 15 51 | E info@hardeman-vanharten.nl

Badkamers tegels & meer

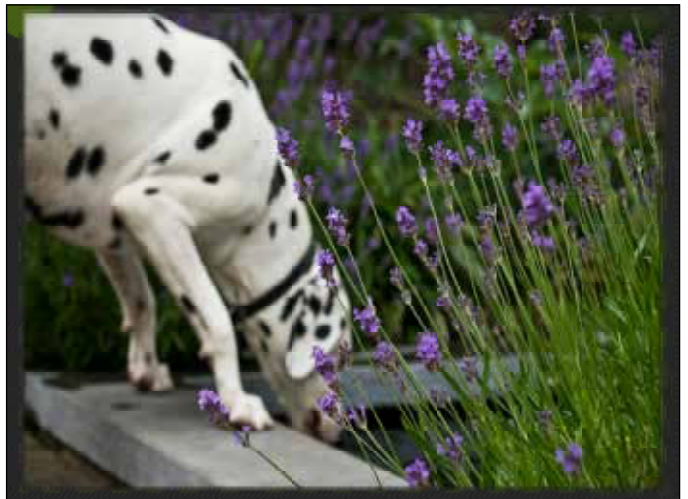

Juffers

tegels en sanitair

Veenweg 30 - Elspeet info@jufferstegelsensanitair.nl
Tel. 0577 - 491 423 www.jufferstegelsensanitair.nl

koushoveniers

lange zuiderweg 78
3781 pl voorthuizen
tel 0342-474465

WWW.KOUSHOVENIERS.NL

**Wij hebben vacatures voor hoveniers!
Neem contact met ons op!**

“DE VOORNAAMSTE
WAARDE VAN
RUST IS NIET DAT
JE DAARDOOR
HERSTELT VAN
VERMOEIDHEID
ZODAT JE WEER
AAN HET WERK
KUNT GAAN.”

loze wereld binnen handbereik: handig en superefficiënt. Dat moet, want we hebben geen tijd te verliezen. Die flexibilisering maakt onze samenleving hyperactief, zij verwacht elke ordening van de tijd. Uiterlijke en innerlijke rust zijn daardoor vaak ver te zoeken.

NAAR EEN GOEDE OPVATTING VAN RUST

Wat is een goede opvatting van rust? Rust is een houding van innerlijke kalmte, ontspanning en ontvankelijkheid. Niet alleen ingrijpen of aanpakken, maar ook loslaten. Erop vertrouwen dat de dingen hun beloop mogen hebben, omdat God alles leidt naar Zijn wil. Ook: zwijgen om te luisteren en openheid om waar te kunnen nemen. Deze rust is wezenlijk voor ieder mens, omdat zij de mens tot mens naar Gods bedoeling maakt. Op deze manier kun je je bestaan dankbaar aanvaarden. En dat ook vieren, bijvoorbeeld op je verjaardag, samen met anderen en God daarvoor danken. Niet voor niets stelde de Heere voor het volk Israël allerlei feesten in. Iemand als Bill Gates begrijpt daar tittel noch jota van, getuige zijn uitspraak: “In termen van de indeling van tijd is religie niet erg efficiënt.”

De voornaamste waarde van rust is niet dat je daardoor herstelt van vermoeidheid zodat je weer aan het werk kunt gaan. Dat effect heeft rust zeker! Maar het is niet het enige en beslist niet het wezenlijke. In en door de rust wordt het waarachtig menselijke bewaard en gered. Zo kun je als mens leven in een bezielde verband, omdat je betrokken bent op de mensen om je heen en bovenal op God. Dát geeft grond onder je voeten.

Wie redeneert volgens de moderne kijk op het leven wil hier niet van weten. Zo iemand zet werken en presteren op de allerhoogste plek. Zo'n visie zet de werkelijkheid op z'n kop en maakt de maatschappij onmenselijk. Want rust is een van de fundamenteën van onze cultuur en beschaving. Het mooiste van alles is dat we die rust niet eens hoeven te verdienen! Denk maar aan de allereerste dag die Adam en Eva meemaakten: de

rustdag. Die kregen ze cadeau, zonder er iets voor te doen. Zit daar niet ons grootste probleem? Wij willen ons niets laten schenken, maar alles zelf verdienen.

SLEUTEL

Hier ligt de sleutel voor oplossingen van de problemen en ziekten van onze rusteloze prestatie maatschappij. De SGP zal daarbij vooral méér willen dan symptoombestrijding in de vorm van verzachtende maatregelen. Welke accenten zetten we?

Van groot belang voor het geheel van de samenleving is het behoud of herstel van ritme, van afwisseling van werktijd en vrije tijd, van rust en onrust. Alle dagen gelijk geeft het bestaan een kleurloze sleur. De grote leugen van de individuele vrijheid is dat je helemaal zelf je tijd kunt indelen zonder rekening te houden met anderen. Maar zo kún je niet samenleven. Een sociale ordening van de tijd is nodig. Vanuit het gegeven dat rust kwetsbaarder is dan onrust, heeft de overheid de plicht om de collectieve rust te beschermen. Zondagsrust is een weldaad voor heel het volk.

In de tweede plaats zal de SGP niet moeten vluchten in het verleden of verlangen naar een ideale toekomst. In het heden der genade leven, bij de tijd zijn, betekent ook: nadenken over wat de samenleving hier en nu nodig heeft. Daarbij houden we oog voor de band met verleden en de toekomst.

Het derde, essentieelste is dat het leven een geschenk is. Daarom is het 'calvinistische' arbeidsethos fout, alsof elk moment nuttig besteed moet worden voor meer welvaart. Ook al blijven we verantwoordelijk voor ons doen en laten, toch valt een mens niet samen met wat hij doet of presteert. Daarom mág je regelmatig niets doen. Stoppen met werken, zwoegen, sloven en rusten in Gods armen. Want het leven is een geschenk dat we, met alle gebreken die er ook zijn, dankbaar aanvaarden uit Gods hand. Wat God geeft, is goed en zal ons genoeg zijn. ◀

DOOR ANDRÉ FLACH

WETHOUDER HENDRIK-IDO-AMBACHT
SECRETARIS BESTUURDERSVERENIGING

Principiële doordenking van de zondagsrust

Op vakantie in Oostenrijk reed ik eens langs een huis waar aan de gevel een enorm spandoek hing met de tekst: "Sonntag ein Geschenk des Himmels" (Zondag, een geschenk uit de hemel). We moeten echter constateren dat steeds minder Nederlanders dat zo zien.

AANLEIDING

In ongeveer 50 gemeenten is de zondagsrust nog geborgd door gemeentelijke regelgeving. Na de verkiezingen in 2018 was ook in een aantal gemeenten waar de SGP (sterk) vertegenwoordigd is een achteruitgang van de zondagsrust zichtbaar. Deze ontwikkelingen leiden tot veel vragen van leden, politici en bestuurders binnen onze partij. Om die reden heeft het hoofdbestuur, samen met de bestuurdersvereniging, een commissie voor principiële doordenking ingesteld,

die zich in het bijzonder heeft beziggehouden met de zondagsrust. Deze commissie, bestaande uit een aantal hoofdbestuurdersleden en (bestuurs)leden van de bestuurdersvereniging, waaronder raadsleden en wethouders, stelde een document op met een tweeledig doel. Allereerst het opnieuw benadrukken en beschrijven van de Bijbelse positie van de SGP ten opzichte van de zondag. Daarnaast is de nota gericht op het bevorderen van de eenheid in het politieke handelen onder SGP-raads-

leden en -wethouders. Daarvoor worden (praktische) handvatten aangereikt die - in soms totaal verschillende politieke contexten - behulpzaam kunnen zijn.

DOCUMENT ZONDAGSRUST

Het document begint met een Bijbelse onderbouwing van de zondagsrust. Naast de instelling van het vierde gebod wordt in de Bijbel op talloze plaatsen geschreven over de rustdag die God geheiligd heeft tot Zijn eer en ten goede van de samenleving. Hiermee wordt

nog maar eens duidelijk dat het streven naar zondagsrust geen stokpaardje van de SGP alleen is. Het is een Goddelijk gebod waaraan Hij Zijn zegen verbindt. Dit Bijbelse 'waarom' is dan ook met afstand het belangrijkste argument voor SGP-politici. Natuurlijk mogen we ook wat zakelijke of praktische argumenten gebruiken. Toch is het uitleggen van de grote waarde van de zondag in dit verband misschien wel onze belangrijkste taak. Ook sociale, maatschappelijke, economische en duurzaamheidsargumenten worden kort uitgewerkt in de nota. Zo bespaart de winkelvrije zondag een megaton aan CO₂-uitstoot.

Verbetering van de situatie rond de zondagsrust is voor de SGP altijd het eerste streven. In veel gevallen is het behouden van de bestaande situatie echter het hoogst haalbare. Het is belangrijk dat in het geval van coalitieonderhandelingen de zondag altijd wordt meegenomen, ook als het op dat moment geen onderwerp van discussie is. De nota zet een aantal overwegingen op een rij om in te zetten in onderhandelingsituaties met andere partijen. Voor collega-politici moet duidelijk zijn dat dit punt ons in letterlijke zin veel waard is tijdens onderhandelingen. De nota sluit af met adviezen voor heldere, eenduidige communicatie en met de handreiking om bij specifieke lokale dilemma's advies te vragen bij het partijbureau of aan de bestuurdersvereniging.

REGIOBIJEEKOMSTEN

Omdat in een document van een aantal pagina's niet alle lastige lokale dilemma's gevat zijn, is de inhoud besproken tijdens een viertal bijeenkomsten in het land. Op de avonden waren steeds een lid van het hoofdbestuur, een lid van de bestuurdersvereniging, medewerkers van het partijbureau en professionele trainers aanwezig. Nadat de totstandkoming en inhoud van de nota goed waren toegelicht, was er ruimte voor persoonlijke training rond dit onderwerp. Hoewel het onderwerp SGP'ers na aan het hart ligt, blijkt het in de praktijk in toenemende mate lastig om er op een goede manier woorden aan te geven. Er is steeds meer onkunde en onbegrip bij andere partijen en dat vraagt, naast voldoende kennis, ook bepaalde vaardigheden om de heldere Bijbelse boodschap op een goede manier over te brengen.

In het tweede deel van de avond werd vooral ingezoomd op dilemma's in situaties waarin de koers niet zo gemakkelijk te bepalen is. Hoe kan de SGP politiek blijven bedrijven vanuit een geopende Bijbel tegen de achtergrond van een steeds verdergaande verslechtering van de situatie rond de zondagsrust? Te makkelijk loslaten maakt net zo goed medeverantwoordelijk als het actief bijdragen aan een verslechtering. Het kan niet anders of het omgaan met die verantwoordelijkheid is een zaak van persoonlijk gebed. Het is van groot

belang dat de SGP bij dit thema een eenheid van standpunt blijft houden. Dat heeft letterlijk alles met geloofwaardigheid te maken. Collegeonderhandelingen kunnen onder bepaalde randvoorwaarden een verschillende uitkomst hebben, mits er ruimte is voor het uiten van een minderheidsstandpunt voor de fractie en de wethouder.

Daarom is de rode draad in deze nota dat een SGP'er nooit kan instemmen met de uitbreiding van het aantal koopzondagen of evenementen op zondag. Een goede brandweerman zal ook nooit actief bijdragen aan het verergeren van een brand. Hij streeft naar het voorkomen van brand. Als er dan toch brand uitbreekt, probeert hij te blussen of de aangrenzende panden te redden. Zo mogen we elkaar als SGP'ers ook helpen met verschillende methoden om de principiële 'brand' te blussen of te isoleren. Maar net als de brandweerman zich soms met pijn in het hart moet terugtrekken en toe moet zien hoe het vuur zijn werk doet, moeten wij helder en geloofwaardig een streep trekken als ons gevraagd wordt in te gaan tegen de Bijbelse opdracht. Ook al betekent dat vier jaar oppositie voor de fractie of je baan verliezen als wethouder. Dan geldt toch Psalm 19:

*Hij die op U vertrouwt,
Uw wetten onderhoudt,
Vindt daarin groten loon.* ◀

Iedere Nederlander
verdient een eerlijk
pensioen

**MEE
EENS?**

**Bekijk het eens
van de andere krant.**

Ontdek het verschil in het RD

**Vraag nu een gratis proefabonnement
aan inclusief het RDMagazine.**

Ga naar rd.nl/banier

RD
Reformatorisch
Dagblad

Terugblik op het congres van de bestuurdersvereniging

Op vrijdag 17 en zaterdag 18 januari vond in Doorn het tweede congres van de bestuurdersvereniging plaats. Dit keer met het thema "Boodschap met Hoop".

WILHELM BISSCHOP
ZWARTEWATERLAND

Evenals het eerste congres, was het ook deze keer een geslaagd congres. Het programma was goed gevuld, zowel kwantitatief als kwalitatief. Tussendoor en aan het einde van de vrijdagavond was er ruimte voor een ontspannen ontmoeting. Hierbij was er naast ernst zeker ook plaats voor luim. Het blijkt dat wij als SGP-vrouwen en -mannen daar erg goed in zijn!

Ook voor onze twee kinderen was het een geslaagde tweedaagse. Op vrijdagmiddag hebben wij hen toevertrouwd aan de heel goede zorgen van opa en (met name) oma. Toen wij hen op zaterdagmiddag weer ophaalden, had ik het idee dat zij nog meer van de dagen genoten hadden dan wij.

Net als andere activiteiten van de bestuurdersvereniging, was het congres voor mij als vers raadslid onder meer erg leerzaam doordat ik in korte tijd een dwarsdoorsnede van SGP-bestuurders ontmoette. In Vlaardingingen spelen andere kwesties dan in ZwarteWaterland en een burgemeester staat op een andere manier in de samenleving dan een raadslid. We hebben allemaal wel hetzelfde doel. Om hier een avond vanuit verschillende invalshoeken over te kunnen bomen, is erg waardevol en inspirerend.

Het mooiste inzicht kreeg ik overigens naar aanleiding van de lezing van hoogleraar Micha de Winter. Op vrijdagavond hield hij een lezing over hoop. Hij benoemde daarbij onder andere dat het belangrijk is om kinderen hoopvol op te voeden. Toen we daarover wat aan het mijmeren waren, realiseerde ik mij hoe rijk de Bijbel is. Wat daarin geschreven wordt over hoop overstijgt de visie en bevindingen van professor De Winter. Hoe rijk is het om onze kinderen (als wij kinderen mogen hebben) in die Hoop op te voeden, maar ook om daar zelf uit te leven en ernaar te handelen! ◀

Congres ter kennismaking

Ook ik ben ingegaan op de uitnodiging om samen met vele SGP-bestuurders bij elkaar te komen op het mooie landgoed te Doorn. Sommigen zijn vergezeld van hun partner. Samen met andere gemeenteraadsleden, wethouders, Provinciale Statenleden en waterschappers gingen we op zoek naar een "Boodschap van Hoop".

TOM DE NOOIJER
RAADSLID OLBROEK

Dit congres van de bestuurdersvereniging had als doel om elkaar persoonlijk te leren kennen en met elkaar op zoek te gaan naar verdieping die toepasbaar is op ons dagelijks werk in de politiek.

In deze zoektocht, werden uiteenlopende workshops georganiseerd. Van Stichting De Ondergrondse Kerk (SDOK) tot legerpredikant P. van Duijvenboden en Wietske Kruyswijk over seksuele ontwikkeling bij jongeren en het tegengaan van illegale prostitutie. Hoe brengen zij elke dag in hun omgeving een 'boodschap van hoop'?

Het waren inspirerende woorden die tot bezinning - en soms zelfs tot zelfreflectie - noopten. Zo ook de woorden in de prikkelende columns van raadslid Wim van Duin en Tweede Kamerlid Chris Stoffer. De laatstgenoemde wist de 'boodschap van hoop' in enkele zinnen kernachtig te verwoorden door een kinderliedje te citeren:

*"Er is Hoop, Hoop voor de toekomst!
Kom ga mee, en wandel in het licht.
Er is Hoop, je hoeft niet meer te twijfelen.
Er is Hoop, als jij je ogen op Jezus richt!" ◀*

KWALITEIT EN SERVICE STAAN BIJ ONS BOVENAAN!

ROEST & MOREE B.V.

Automatisering

Het automatiseren van processen d.m.v. robots

Licht- en krachtinstallatie

Aanleggen, veranderen en/of uitbreiden (LED) verlichting

Fabricage / montage

Kleine staalconstructies, frames, hekwerken, verdiepingsvloeren, transportbokken e.d.

Draai- en freeswerk

Assen, poelies, bussen, e.d.

Persluchtinstallatie

Aanleggen, veranderen en/of uitbreiden

Lassen

RVS, staal, ijzer, gietijzer, aluminium

Machinereparatie

Aanpassen, uitbreiden, repareren, opheffen van storingen (elektrisch, pneumatisch, mechanisch)

Excenter- of frictiepersen

Repareren of reviseren

Wij denken graag met u mee!
Neem vrijblijvend contact met ons op.

Transportstraat 21 - 23, 2861 DX Bergambacht
Tel.nr: 06-50298488, fax: 0182-350096

NIEUWBOUW

VERBOUW

RENOVATIE

Industrieweg Zuid 21
3958 VV Amerongen

0343 - 451176
info@dbos.nl

www.dbos.nl

Nieuw in Zeeland

4 Luxe Vakantiewoningen onder 1 dak

Nu
vroegboekvoordeel
Tot 1 MAART 2020

Hof Welzinge

Tel: +31 (0)6 22 44 35 90 - www.hofwelzinge.nl
Landbouwweg 9 4389 VL Ritthem

DOOR BERT-JAN RUISSEN
LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT

BLIJVEN HERDENKEN

We mogen nooit stoppen met het herdenken van de gruweldaden uit het verleden. Terecht dus dat we vorige maand uitgebreid stilstonden bij de bevrijding van de concentratiekampen Auschwitz en Birkenau, nu 75 jaar geleden.

Wie nu een bezoek brengt aan deze vernietigingskampen kan alleen maar heel stil worden. "Wat hier is gebeurd, daar zijn geen woorden voor", zei Mairead McGuinness (vicevoorzitter van het Europees Parlement) bij de afsluiting van ons bezoek 21 januari jl. aan Auschwitz-Birkenau. En dat is terecht.

Rondlopen in deze kampen maakt de gruweligheden van de Tweede Wereldoorlog wel heel zichtbaar. Wie er geweest is, zal dat kunnen beamen.

VERGELIJKBAAR MET HEEL OVERIJSEL

Alleen al in Auschwitz-Birkenau zijn in ruim 4 jaar 1,1 miljoen Joden en anderen omgekomen, de meesten in de gaskamers. Dat aantal is bijna niet te voor te stellen: het is circa elf keer het totale aantal Joden dat door de nazi's uit Neder-

land is gedeporteerd. Het is ruim twee keer de hele bevolking van Malta, of de hele provincie Overijssel. Auschwitz was het grootste van de vele concentratie- en vernietigingskampen waar de nazi's met hun totaalzieke ideologie naar schatting 6 miljoen Joden en anderen ombrachten. Het besef van het vreselijke, onnodige leed is heel beklemmend. In de kou en de stilte van het kamp, zie je het voor je gebeuren.

Samen met Tweede Kamerlid Roelof Bisschop en andere politici, mochten we er vorige maand een krans leggen. Ook hielden we in het Europees Parlement een ceremonie ter nagedachtenis.

TE VEEL HERDENKEN?

Kun je te veel herdenken? Zeker niet. We moeten blijven herdenken. Herdenken is een gebaar.

Het is een gebaar naar de slachtoffers, dat ze niet vergeten zijn. Het is een gebaar naar de bevrijders, dat het niet voor niets was. Het is een gebaar naar de samenleving, dat we het antisemitisme moeten blijven bestrijden.

TOENAME AANSLAGEN

Want het is griezelig te merken dat het aantal aanslagen op synagogen en hatelijke opmerkingen naar het Joodse volk weer toeneemt. Zeker wij in Europa moeten de harde lessen van de historie ter harte nemen. Dit leed mag zich nooit herhalen. We moeten op scholen blijven herinneren aan het monsterlijke van het fascisme. Hoe moeilijk dit soms ook kan zijn.

Herdenken blijft nodig. Iedere keer weer. ◀

“BLIJVEN HERDENKEN IS EEN NOODZAKELIJK GEBaar NAAR DE SLACHTOFFERS, DE BEVRIJDERS EN DE SAMENLEVING.”

GEDACHTEN VOOR EEN STABIEL EUROPA

IR. L. (LEEN) VAN DER WAAL

NEDERLANDSE EUROPARLEMENTARIËR
SGP/GPVWRPF VAN 1984 TOT 1997

De scepsis tegenover Europa is de laatste jaren toegenomen en kan niet genegeerd worden. Onder de verschillende gevoelens van onbehagen, is dat betreffende de positie van de natiestaat een van de belangrijkste. Nationalisme is ongetwijfeld een groot gevaar. Dat leert de geschiedenis. Verabsolutering van het nationaal eigene bergt het gevaar van geweld in zich. Maar wie het nationalisme bestrijdt, zal het bestaansrecht van de onderlinge verscheidenheid van taal, geschiedenis en tradities van de lidstaten in hun positieve betekenis moeten erkennen.

ONDERLINGE VERBONDENHEID

De EU dient geen superstaat in wording te zijn, maar een organisatie die plaatsvervangend optreedt, alleen op terreinen die het oplossend vermogen van de lidstaten te boven gaan, zoals klimaatverandering, migratie, terrorisme en veiligheid. De lidstaten kunnen niet zonder dit optreden en de onderlinge verbondenheid die de EU biedt. Maar de natiestaat is voor de burgers nog altijd de sterkste gemeenschap. Te midden van de mondiale problemen van globalisering wordt de natie steeds meer beleefd als een baken van gemeenschap, een vaderland van geborgenheid. Veranderingen vanuit de EU die dit gevoel aantasten, worden snel ervaren als een opgelegd proces dat weerstand oproept.

EUROPESE IDENTITEIT

Niet minder belangrijk voor de stabiliteit van de EU is het bestaan van een Europese identiteit. De voortgaande integratie is niet vergezeld gegaan van groei in morele binding. Daardoor is er wel grote economische vooruitgang geweest,

maar met veel onvrede als bijproduct. Er is een samenleving ontstaan waarin ieder zijn eigen belang najaagt, waaraan geen moraal ten grondslag ligt, waarin gemeenschapszin en gedeelde waarden afwezig zijn. Ooit zei Commissievoorzitter Jacques Delors dat Europa een ziel nodig heeft. En de oud-president van Tsjechië, Vaclav Havel merkte eens op dat hij wel in zijn verstand door de EU werd aangesproken, maar in zijn hart er niet door werd geraakt wegens het ontbreken van een Europees ethos. De christendemocratische grondleggers hadden het visioen van een Europa van vrede en gerechtigheid, grondslagen van de christelijke beschaving. Van deze visie is weinig meer over. Nu prevaleert de liberaal humanistische visie, waarbij God niet nodig is. In de westerse landen voltrekt zich een proces van secularisatie dat afrekenet met de christelijke waarden van weleer en waarbij de sociale cohesie van de klassieke instituties is geëlimineerd ten gunste van de individuele vrijheid. Weliswaar zijn de leefomstandigheden van de meeste burgers ongekend

verbeterd. Nooit hebben gezondheidszorg, onderwijs, huisvesting en welvaart het huidige peil bereikt. Maar tegelijkertijd nemen de sociale verschillen toe en nemen uitingen van sociale onvrede als criminaliteit, drugs, terrorisme en antisemitisme grote vormen aan.

CHRISTELIJKE WORTELS

Laten we daarom bedenken dat de lidstaten, ondanks de onderlinge culturele verschillen, een gemeenschappelijke beschaving hebben die in belangrijke mate de geschiedenis is van het christendom. Deze is ook voor vandaag nog van positieve betekenis. Die bracht eertijds zeker geen samenleving zonder maatschappelijke gebreken, maar gaf in de universele wet van de Tien Geboden, wel een externe autoriteit als referentiepunt voor goed en kwaad. En aan de samenleving een geweten. Een samenleving waarin men naar elkaar omziet, met ethisch houvast en zingeving. De vraag is of de Unie kan floreren zonder deze gemeenschappelijke visie op mens en samenleving. ◀

“DE CHRISTELIJKE GESCHIEDENIS IS VAN POSITIEVE BETEKENIS VOOR EUROPA.”

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

Mannetje-vrouwtje

Ben ik een sukkel omdat ik me een sukkel voel? Die vraag is een beetje een rare binnenkomer in *De Banier*, maar sinds ruim drie weken worstel ik er met die vraag.

Kijk, dat er in de wereld sukkel rondlopen, dat hoeft niemand mij te vertellen. Als ervaren babyboomer word ik er dagelijks aan herinnerd door millennials die me inprenten dat mijn tijd erop zit en hun tijd nog komt en zij dus mogen bepalen wat er in dit land en op deze aarde gebeurt. Onthou m'n woorden, de Drammers66 gaan binnenkort voorstellen de kiesgerechtigde leeftijd te verlagen van 18 naar 0. En 50-plussers krijgen van Pia Dijkstra een oekaze (*red.:* ironisch voor 'hoog bevel') dat ze hun stempassen bij haar moeten inleveren omdat hun politieke leven voltooid is.

Gevoel of gen

Maar goed, daar wilde ik het deze keer niet over hebben. Mijn punt is dat ik laatst op de radio twee vrouwen hoorde kijken. Dat het twee vrouwen waren baseerde ik op het stemgeluid van het tweetal, maar dat was nu precies het punt. Wie is vrouw en wie niet? Want Rutte en zijn vriendjes willen het zo gaan regelen dat je binnenkort niet meer bent wie je bent, maar dat je bent wie je vindt dat je bent. En dat toegespitst op mannetje-vrouwtje.

Welnu, de emoties liepen hoog op. De ene vrouw beweerde dat ze een vrouw is, omdat ze zich een vrouw voelt. Maar de andere ging daar met gestrekt been tegenin en zei: je bent niet een vrouw als je je een vrouw voelt, je bent alleen een vrouw als je een vrouw bent. Dat

is biologie, geen psychologie. Je genen bepalen of je een man bent of een vrouw. Dat is een feit.

Zo, dacht ik, daar lijkt me geen haarspeld tussen te krijgen, maar dat werd dus betwist door de andere dame. De gevoelsvrouw was zó over haar theewater toen ze de verstandsvrouw hoorde, dat ze op hoge toon aankondigde haar bij de *pliesie* te zullen gaan aanklagen vanwege discriminatie op grond van lichaams- en geslachtskenmerken...

Op dat moment haakte ik af. Ik kon het niet meer volgen. Wat ben ik toch een sukkel, dacht ik bij mezelf...

Feminisering verkeersborden

Ik weet niet of de gemiddelde *Banier*-lezer dat óók heeft, maar bij sommige berichten wrijf ik mijn ogen uit en vraag ik me af: ben ik nou gek, of zijn zij het?

Eind januari was het weer zover. "*PvdA Eindhoven wil vrouwen op verkeersborden*" las ik bij de NOS. Eerst ging ik ervanuit dat er wat mis was met m'n leesbril, maar m'n collega Cornel (afgekort: colCor) las precies hetzelfde. Daarna dacht ik: misschien is het vandaag wel 1 april, maar het bleek toch écht 22 januari te zijn, hetgeen door colCor werd bevestigd.

Weldra drong de bizarre werkelijkheid tot me door. De Eindhovense versies van Lodewijk Asscher vinden dat de Nederlandse verkeersborden moeten worden gefeminiseerd. Bij de PvdA geloven ze écht dat als er alleen maar mannen op verkeersborden staan, mensen gaan denken dat vrouwen niet

naar buiten mogen. Je moet er maar op komen! Dan heb je toch echt een bord voor je 'kop'.

Paar paartjes

Nou, zo lust ik nóg wel een paar 'inclusieve' verkeersborden. Kom er maar in Esther Ouwehand: wat voor beesten wil je op je bord? Ik zie ook Rob Jetten zich al sterk maken voor paartjes mannen en dito vrouwen. En in de verte komt de geachte afgevaardigde de 'heer' Öztürk luid schreeuwend op me af: "Dan óók Turken! Meer, meer, meer!"

Esther Ouwehand zal het daarbij trouwens nog best weleens lastig kunnen krijgen, want langs het Nederlandse wegennet kun je op allerlei beesten en beestjes stuiten. Ik ken waarschuwingborden met koeien, paarden, padden, eenden, herten, honden, eikenprocessierupsen, en zelfs teken. Bij een koe kun je het verschil tussen het vrouwtje (koe) en mannetje (stier) nog redelijk zichtbaar maken, maar hoe dat moet met een teek of een eikenprocessierups? De mevrouw van het Rhenense dierenpark mag het weten...

M. Sukkel ◀

GEERTS HERENKLEDING GAAT SLUITEN!

OPHEFFINGS- UITVERKOOP

OP =
OP

2^E RONDE:

ALLES **40%** KORTING

OP DE ZOMER- EN WINTERCOLLECTIE

30% KORTING OP
AMBSKLEDING
Vraag naar de voorwaarden

Dorpsstraat 229 | Scherpenzeel | 033 277 88 99 | www.geertsherenkleding.nl

OPEN: Dinsdag t/m donderdag 09.00 tot 17.30 uur, vrijdag 09.00 tot 21.00 uur, zaterdag 09.00 tot 17.00 uur

Broeken

Jassen

Casual

Jacks

Overhemden

Kostuums

Truien

Colberts

de kantoor
specialist.

Puur
Strijder
Optimistisch

Passen deze kernwaarden bij jou?
Wij zoeken specialisten in werkgeluk.

kantoor specialist.nl/vacatures

Uw financiële zaken goed geregeld?

- Hypotheek
- Pensioen
- Financiële planning
- Verzekeringen

Lage rentes
op Nederlandse
en Duitse
hypotheken!

Van der Spek

Financiële Diensten

Maak kennis met uw eigen financiële coach.
Persoonlijk en onafhankelijk voor bedrijven en particulieren.

Herenweg 42 • Postbus 54 • 2750 AB Moerkapelle
T. 079 593 12 41 • www.spekadvies.nl

DE TIJD VAN JE LEVEN!?

'De tijd van je leven!?' is het onderwerp van de SGP-jongerendag die op zaterdag 21 maart in het Beatrixtheater in Utrecht wordt gehouden. Het thema is nu actueler dan ooit. Zo prijkt de laatste tijd op steeds meer abortusklinieken: "Let op: agressieve anti-abortus demonstranten!". Op de Jongerendag komt ervaringsdeskundige Deborah vertellen dat die 'demonstranten' helemaal niet agressief zijn, maar juist liefdevol. Zij koos ervoor haar kindje niet te laten aborteren, maar hulp te zoeken.

DOOR PIETER MEIJERS
POLITIEK BESTUURSLID

VICEPREMIER HUGO DE JONGE

Maar er zijn meer aspecten van 'de tijd van je leven!?' die aandacht verdienen. Wat te denken van de tekorten in de zorg? In 2019 werd verschillende keren de noodklok geluid en gestaakt voor een hoger salaris en minder werkdruk voor zorgpersoneel. Is de situatie intussen verbeterd? En kunnen we iedereen in de toekomst de zorg bieden die hij of zijn nodig heeft? We gaan erover in gesprek met minister van Volksgezondheid Hugo de Jonge. Hulpverleners zijn onmisbaar. Daarom hebben we ook hen uitgenodigd om iets over hun werk te komen vertellen. Politieagent Frank, ambulanceverpleegkundige Dinant en brandweerman Hans komen hun leukste, ontroerendste en waardevolste ervaringen delen.

KAMERVOORZITTER KHADIJA ARIB

Hoe is het leven als Kamervoorzitter? Waar moet een Kamervoorzitter goed in zijn? Moet je Kamerleden vaak het woord ontnemen? Waarom zijn er zo ontzettend veel vergaderingen in de Tweede Kamer? En wat zijn onvergetelijke ervaringen voor een Kamervoorzitter? Die vragen kunnen we 21 maart stellen aan Khadija Arib, want ook zij gaat die dag met ons in gesprek.

Het debat over het levenseinde is ook actueel. D66 komt met een wetsvoorstel om te regelen dat mensen die wel gezond zijn, maar toch vinden dat leven 'voltooid' is, een einde aan hun leven kunnen maken. Wat moeten wij hier als christenen van vinden en hoe kunnen we mensen weer zingeving bieden? We gaan erover in gesprek met mensen uit de zorgwereld, zoals Diederik van Dijk.

STAATSSECRETARIS PAUL BLOKHUIS

Paul Blokhuis, die namens de ChristenUnie staatssecretaris van Volksgezondheid is, is die zaterdag ook aanwezig. Waarom vindt hij dat een pakje shag een tientje moet gaan kosten? Moet iedereen niet zelf weten of en hoeveel hij rookt? Moet drugs worden gelegaliseerd om de criminaliteit te bestrijden? Staatssecretaris Blokhuis vindt er vast wat van!

Kortom: de 21e van maart wordt een schitterende dag met gave sprekers, afgewisseld met interactieve programmaonderdelen, zoals een zandkunstenaar die het dagthema uitbeeldt. Reserveer de Jongerendag alvast in je agenda en geef je op via sgpjongerendag.nl!

De tijd van je leven?!

**Gratis lunch
&
Gratis entree**

SGP-jongierendag

Beatrix Theater, Utrecht

21 maart 2020

Meld je aan via sgpjongierendag.nl

sgp»jongierendag

DE Banier

VERANTWOORDE VRIJHEID

- ▶ 75 jaar vrijheid
- ▶ Vrijheid herdenken
- ▶ Vrijheid van meningsuiting

Vóór een
verantwoorde
vrijheid

Broekhuis *beweegt* mensen

Dagelijks halen wij het beste uit onszelf met dezelfde belofte: alles voor een enthousiaste klant. Om hierin te voorzien werken wij met 13 automerken en 5 bedrijfswagen merken, waarvan wij de verkoop en het onderhoud als officieel merkdealer uitvoeren. Ook kunt u bij ons terecht voor (private) lease mogelijkheden, het herstellen van uw autoschade, bedrijfswageninrichting, autoverhuur en wagenparkbeheer.

Kortom, wij bieden onbezorgde mobiliteit!

sinds 1932

Bedrijfsfilm zonder gedoe? Bedrijfsfilmspecialist

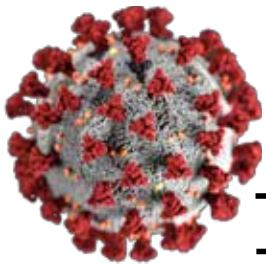
Ga voor inspiratie en onze pakketten naar
bedrijfsfilmspecialist.nl

T: 0318 - 701255 | E: contact@bedrijfsfilmspecialist.nl

bedrijfsfilmspecialist.nl

INHOUD

11

Coronavirus

Meditatie	5
Thema-interview	6
Binnenhof: Coronavirus	11
Haags nieuwsoverzicht	12
Voorzitter: partijdag 2020	13
Promotieactie: drop	15
Varia	16
Thema-artikel	18
Gendervraagstuk	23
Bezoek Oranjestad	24
Vrijheid vieren	25
Verdieping	26
Europa: nieuw kantoor	28
Europa: visserijakkoord	29
Haagse propjes	31

Vrij en verantwoordelijk

Over vrijheid kan veel worden gezegd. Bij 75 jaar bevrijding is het goed dat daar in onze samenleving aandacht voor is. Het is ook nodig dat wij vanuit de beginselen van onze partij daarin onze bijdrage leveren.

In de 75 jaar die sinds de bevrijding zijn gevolgd, heeft vrijheid in ons land opnieuw gestalte gekregen. Al snel begon de toenemende welvaart rijke vruchten af te werpen. Vanaf het midden van de jaren 1960 hebben zaken als emancipatie van de vrouw, individualisering en ontkerkelijking onze samenleving diepgaand veranderd. Voor de generatie van nu zijn dergelijke zaken gaan behoren tot 'vrijheid', terwijl dit daarvoor volstrekt niet het geval was.

'Nooit meer oorlog': deze gedachte heeft sterk geleefd, zeker in die eerste tijd na de oorlog. Het heeft richting gegeven aan keuzes die door de jaren heen zijn gemaakt. Als dit nu nog wel eens als argument wordt gebruikt, vraag ik me vaak af of men daarmee niet meer de eigen keuzes wil legitimeren dan dat dit nog zoveel te maken heeft met de bevrijding na de Tweede Wereldoorlog.

Vrijheid stelt verantwoordelijk. Juist wie nooit meer oorlog wil, dient zich dat te realiseren. Deze verantwoordelijkheid geldt onze overheid als dienaar van God. Als partij zijn we gehouden de overheid steeds weer te wijzen op Gods heilzame geboden. Uiteindelijk is ieder die vrijheid geniet zelf verantwoordelijk; Gods Woord geldt immers voor ieder persoonlijk. Hierbij wil ik ook de kerken noemen. Hoe hebben zij hun plaats in de

samenleving ingenomen en Gods Woord daarin tot uiting gebracht? Deze verantwoordelijkheid heeft de overheid jegens de burgers en hebben wij als mensen onderling. Maar bovenal hebben wij onze verantwoordelijkheid ten opzichte van God. Al deze jaren heeft Hij ons verdragen en gezegend.

Daartegenover plaatsen wij onze afwijkingen van Zijn Woord en Wet. Voorbeelden hiervan zijn er helaas te over. Na 75 jaar vrijheid is er aan onze zijde grote schuld. Laat dit als een belijdenis voor ons als SGP'ers onlosmakelijk verbonden mogen zijn met 75 jaar bevrijding. Maar laat ons dan ook terugkeren naar de Bijbelse beginselen en de Heere smeken om Zijn genade voor overheid en onderdaan. Laat ons smeken dat Hij ons en onze kinderen niet overgeeft in het oordeel, maar behoudenis schenkt in de komst van het Koninkrijk van Zijn Zoon. ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

Blokhutten

VANAF
579,-

Veranda's

VANAF
599,-

Buitenverblijven

VANAF
1.399,-

Tuinkamers

VANAF
5.559,-

MARKTLEIDER IN BLOKHUTTEN, OVERKAPPINGEN EN TUINHOUT

**Word jij onze
nieuwe collega?**

MONTAGE- MEDEWERKER

Velp, Numansdorp, nabij Hoofddorp

VERKOOP- ADVISEUR

Veldhoven, Hoofddorp

Bekijk al onze vacatures op:
vankootentuinenbuitenleven.nl/vacature

Of neem contact met ons op via:
+31(0)186 655 990

- “Want in ons is geen kracht tegen deze grote menigte die tegen ons komt; en wij weten niet wat wij doen zullen, maar onze ogen zijn op U.”
2 Kronieken 20:12

Door God bevrijd

“Op uw noodgeschrei deed Ik grote wond'ren”, zegt Psalm 81.
Dat zien we ook in het leven van Josafat, koning van Juda. Opdat ook wij bevrijding uit alle nood enkel zullen verwachten van de levende God.

EEN VOLK ZONDER KRACHT

Wanneer slaat Josafat zijn ogen weer naar Boven? Als hij hoort dat de vijanden bijna Juda binnenvallen. Maar roept hij dan niet snel zijn generaals bijeen om de juiste tactiek te bespreken? Hij gaat op weg... naar de tempel en roept een vasten uit! Naar menselijke berekeningen het slechtste besluit: terwijl de vijand nadert, jezelf verzwakken door niet te eten en te drinken. Maar Josafat doet het: vasten en bidden. Hij niet alléén, maar het hele volk met hem.

DS. W. L. VAN DER STAAIJ
Scheveningen

EEN GOD MET MACHT

Zo staat Josafat in Gods huis. Gevlucht tot des HEEREN macht. Hij mag al zijn nood in Gods hand overgeven: “Onze ogen zijn op U.” Dat zijn afhankelijke ogen, hopende ogen, verwach- tende ogen. Want waarop is zijn geloofsoog geslagen? Op wie God is, in Zijn almacht (vers 6), Zijn éézijdige verbondstrouw (vers 7) en Zijn barmhartigheid (vers 8-9). Zo gaf God vroeger uitkomst: in de weg van het wonder, van onverdiende genade.

Wat spreekt daaruit? Verootmoediging en zelfveroordeling. Josafat buigt voor Gods oordeel. Hij erkent zijn schuld, waaraan de HEERE hem door de profeet Jehu had ontdekt. Zo belijdt hij voor God niets te hebben verdiend. En in het besef van eigen rechteloosheid en machteloosheid wendt hij zich tot de HEERE. Want er is geen enkele kracht tegen die grote vijand. Evenmin als ons land 80 jaar geleden was opgewassen tegen het Duitse leger. En evenmin als wij vandaag kracht hebben tegen die grote menigte die het op onze eeuwige ondergang gemunt heeft. We zijn krachteloos, omdat we God hebben verlaten en de vijand in eigen hart en huis hebben toegelaten.

En is het niet nog altijd wat de Heilige Geest doet om in de nood af te snijden van vertrouwen in eigen kracht? Dat Hij brengt tot de belijdenis van eigen schuld, onwaardigheid, onmacht en onkunde. En in de nood drijft het uit naar Omhoog.

Josafat grijpt terug op Salomo's gebed tijdens de inwijding van de tempel. Daarin zien we dat het hem ten diepste gaat om Gods Naam en Gods eer die in het geding is (vers 11). Hij smeekt om genade op grond van het bloed dat in de tempel vloeide. Dat is het offerbloed, dat heen wees naar Israëls Bevrijder, wiens naam is Jezus: Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Hij zal Zijn volk bevrijden van alle vijanden. Daartoe gaf Hij Zijn leven, om door het oordeel heen niet slechts een tijdelijke, maar een eeuwige overwinning te bewerken.

Daarom verhoorde God Josafats gebed. Daarom schenkt God nog steeds Zijn bevrijdende genade aan mensen die uitge- praat en uitgestreden zijn. Hij schenkt het aan hen die het niet meer van zichzelf verwachten, maar met Josafat in alle onmo- gelijkheden nog maar één kant op kunnen kijken: “Onze ogen zijn op U!” ◀

Waardeer de vrijheid door het te gunnen en te benutten

Wij leven in vrijheid, zonder afhankelijk te zijn van een bezettende macht en zonder vervolgd te worden vanwege wie wij zijn. Alleen de alleroudsten onder ons kennen mogelijk situaties waarover ze uit eigen ervaring kunnen vertellen over hun onvrijheid. Actuele situaties van onvrijheid zijn er vrijwel niet in ons land. Als christelijke minderheid hebben wij ook relatieve vrijheid om ons geloof te praktiseren. Hoe groot die vrijheid is, hoe groot de waarde daarvan is en wat het contrast is met de geloofsvervolging in andere landen op deze planeet, kunnen we vernemen van de mensen die deel uitmaken van organisaties als SDOK (Stichting De Ondergrondse Kerk) en Open Doors.

Richard Groenenboom, woordvoerder van SDOK en Maarten Dees, directeur van Open Doors, waren bereid om ons daarover te vertellen. In deze editie van De Banier leest u het interview met **Richard Groenenboom** van SDOK.

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

► **VERDER LEZEN?** Het interview met Maarten Dees kan worden gelezen op de website sgp.nl

In Nederland vieren we dit jaar 75 vrijheid. De meesten van ons weten niet beter dan het leven in deze situatie. Wat is volgens u leven in vrijheid?

“Wat vrijheid betekent is prachtig verwoord in artikel 1 van de Nederlandse grondwet. Toegesпитst op het werk waar we als SDOK mee bezig zijn, betekent vrijheid dat je vrij bent om in God te geloven en ook de vrijheid hebt om je geloof met anderen te delen, zonder dat iemand je een strobreed in de weg legt. Dat klinkt als het intrappen van een open deur, maar voor miljoenen christenen op de wereld is dit geen vanzelfsprekendheid. In een land als India kun je als dominee in elkaar worden geslagen als via jouw boodschap een hindoe christen is geworden. Kerken en huizen van christenen worden in brand gestoken. De overheid grijpt niet in. Sterker nog, verschillende deelstaten hebben wetten waarin staat dat het strafbaar is om een hindoe te ‘dwingen’ om christen te worden. Je kunt ervoor in de gevangenis terecht komen. Als ik die verhalen weer hoor, besef ik weer hoe bevoorrecht we in Nederland zijn. Tegelijkertijd is het goed om jezelf de vraag te stellen wat echte vrijheid is als je het vanuit geestelijk perspectief bekijkt. Dan betekent vrijheid de zekerheid dat je zonden vergeven zijn door het bloed van de Heere Jezus. Hij bevrijdt van de straf die er rust op de zonde, door het verlossingswerk van Christus. Alleen als je die zekerheid hebt, ben je werkelijk vrij. Wat een genade! In mijn ontmoetingen met vervolgte broeders en zusters zie ik wat voor troost die zekerheid geeft, juist onder moeilijke omstandigheden. Regelmatig stel ik de vraag aan vervolgte christenen of ze niet bang zijn. Heel vaak worden dan de bekende woorden van Jezus aangehaald: ‘En vreest u niet voor degenen, die het lichaam doden en de ziel niet kunnen doden; maar vreest veel meer Hem, Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel.’ (Matth. 10:28) De zekerheid dat God voor hen een plaats bereid heeft in de hemel geeft hoop en perspectief. Dit is een spiegel voor christenen die

worstelen met de vraag of hun zonden wel vergeven zijn, of die vraag voor zich uit schuiven. Je bent pas werkelijk vrij als je weet dat je zonden vergeven zijn. Jezus wil het zo graag geven! Hij zegt: ‘Zie Ik sta aan de deur en Ik klop. (Openb. 3:20)’

Op welke manier zouden we vrijheid moeten waarderen?

“We moeten onze vrijheid erg waarderen. Het geeft ons veel mogelijkheden om ons geloof te belijden en het christelijk getuigenis met anderen te delen zonder dat het ons feitelijk iets kost. Vervolgde christenen houden ons wat dat betreft een spiegel voor. Gebruiken we die vrijheid ook voldoende? Ik ontmoet vervolgte christenen die met gevaar voor eigen leven het evangelie delen. Zelfs als ze bedreigd worden of gewond zijn geraakt bij een aanslag op hun leven, laten ze zich vaak niet uit het veld slaan. Wij hebben nog weleens de neiging om het geloof te veel voor onszelf te houden. Je praat alleen over het geloof, als het niet anders kan. Ik las een keer een uitspraak van een vervolgte christen die bij me bleef haken. Hij zei: ‘Laat het niet zo zijn dat jullie in vrijheid prijsgeven, wat wij in vervolging nooit prijsgegeven hebben. Dat is het getuigenis van de opstandingskracht van Jezus Christus.’”

Hoe is het gesteld met de geloofsvervolging in de wereld? Is er meer christenvervolging dan dat andere gelovigen worden vervolgd? Hoe duidt u dat?

“Christenen zijn de zwaarst vervolgte religieuze minderheid ter wereld. Dat is niet iets waar je van op hoeft te kijken. Dat we als christenen met vervolging te maken zullen krijgen, is duidelijk voorzeggd in de Bijbel. ‘En ook allen die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden.’ (2 Tim. 3:12) Op veel plaatsen in de Bijbel lezen we dat Jezus volgen en vervolging onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn. Ik merk vaak dat als ik met vervolgte christenen spreek en vraag hoe ze omgaan met het lijden dat ze vanwege hun geloof meemaken,

ze reageren in de trant van: ‘Dat is nu eenmaal iets wat bij het christenleven hoort. Het staat in de Bijbel.’ Laat duidelijk zijn dat hierdoor de pijn en het verdriet niet minder zijn. Die zijn er zeker, maar tegelijkertijd is vervolging niet iets wat hen overvalt. Ten diepste gaat christenvervolging om een geestelijke strijd waarbij satan probeert de kerk aan te vallen en te vernietigen. Hij weet dat hij de strijd verloren heeft met de opstanding van Jezus en nog maar een korte tijd heeft.”

Welke ontwikkelingen signaleert u met uw ervaringen?

“In Afrika hebben christenen steeds vaker met zware vervolging te maken. Alleen al in Nigeria werden afgelopen jaar zo’n 1.350 christenen vanwege hun geloof gedood. Maar ook in Burkina Faso, Niger en de Centraal Afrikaanse Republiek vielen veel doden onder christenen. In veel Afrikaanse landen zijn het militante islamitische groeperingen die veel dood en verderf zaaien. In veel van deze landen wordt de ellende verergerd door zwakke regeringen die niet in staat zijn om de orde te handhaven. Dit zie je ook duidelijk in landen als Libië en Mali. Het is overigens niet alleen Afrika waar een groei zichtbaar is van geweld door militante islamitische groeperingen. Ook in Zuid- en Zuidoost-Azië zorgen is er sprake van toenemend geweld van moslimradicalen tegenover christenen. India en China zijn overigens ook landen waar we ons zorgen over maken. In India zijn het hindoeradicalen die vinden dat je als Indiër hindoe hoort te zijn. Kerken en huizen van christenen worden vernield, voorgangers worden in elkaar geslagen en zelfs gedood. Dit terwijl de overheid niet optreedt. In China is de situatie voor christenen ook dramatisch verslechterd door het beleid van president Xi Jinping. Zo is het verboden om met kinderen naar de kerk te gaan.”

Is er sprake van geloofsvervolging in Nederland en ziet u signalen van een verglijdende schaal?

“Geloofsvervolging is in Nederland niet aan de orde. Tegelijkertijd kun je als

je in Nederland openlijk voor je geloof uitkomt, ook met weerstand te maken krijgen. Bijvoorbeeld als je zegt dat Jezus de enige weg tot God is of openlijk zegt hoe je op grond van de Bijbel denkt over seksualiteit. Rondom de Nashvilleverklaring hebben we kunnen zien hoeveel verzet en onbegrip dit heeft opgeroepen. De communicatie rond de Nashvilleverklaring had beter gekund. Tegelijkertijd blijkt uit de felheid waarop door niet-christenen op die verklaring werd gereageerd, het steeds minder getolereerd wordt als je jezelf uitspreekt over thema's waar het gros van Nederland anders over denkt. Dit kan een gevoel van eenzaamheid met zich meebrengen. Een paar jaar geleden zond de EO een tv-programma uit onder de titel 'Rot op met je religie'. In dat programma gingen twee christenen, een jood, een moslim en twee atheïsten met elkaar in gesprek over elkaars overtuigingen. Als de hervormde Dineke aan atheïst Floris vertelt dat ze gelooft dat God de aarde geschapen heeft, reageert Floris door te zeggen dat het voor Hem onbegrijpelijk is dat iemand met opvattingen als Dineke aan een universiteit heeft gestudeerd. Wat hem betreft zou dat eigenlijk niet mogen. Het functioneren als christen in een seculier klimaat kan spanningen met zich meebrengen en een gevoel geven van eenzaamheid. Het is geen vervolging, maar je zou het wat mij betreft best verdrukking mogen noemen. Het is onderdeel van dezelfde de geestelijke strijd waar ook christenen in India of Pakistan mee te maken hebben."

Hoe brengt SDOK de vervolgde christenen dicht bij ons?

"Een van de hoofddoelstellingen van SDOK is om de stem te zijn van vervolgde christenen. We geloven dat we op grond van de Bijbel de opdracht hebben om naast hen te staan, omdat we onderdeel zijn van hetzelfde lichaam van Christus. Als een lid lijdt, lijden alle leden mee, zegt de apostel Paulus (1 Kor. 12:26). We hebben de opdracht om naast hen te staan met bemoediging, gebed en praktische steun. Ik heb het voorrecht om regelmatig vervolgde

christenen te ontmoeten op verschillende plaatsen in de wereld. Hoewel de verschillen tussen hen en mij groot zijn als je het hebt over taal en cultuur, herken je elkaar in Christus. Dat bindt samen. Die verbondenheid tussen Nederlandse christenen en vervolgde christenen elders op de wereld, willen we als SDOK versterken door middel van onze magazines en via het geven van lezingen en presentaties. Daarin brengen we de verhalen van vervolgde christenen heel dichtbij door aansprekende video's. Ook door middel van gebed kun je meer eenheid ervaren met vervolgde christenen. Via de SDOK-gebedsapp kun je voor concrete situaties van vervolging bidden."

Asia Bibi is veel in het nieuws geweest. Anderen in soortgelijke omstandigheden kregen die aandacht niet. Kunnen we hier als politieke partij lessen uit trekken?

"Asia Bibi was de eerste christelijke vrouw in Pakistan die ter dood veroordeeld werd vanwege blasfemie. Mede hierdoor heeft haar zaak erg veel publiciteit getrokken. Door alle aandacht voor Asia Bibi, kregen andere schrijnende slachtoffers van de blasfemie-

wetten in Pakistan, minder aandacht. Ik denk aan het echtpaar Shafqat en Shagufta, een stel dat al sinds 2013 gevangen zit. Shafqat zou een sms-bericht naar iemand hebben gestuurd in het Engels waarin hij godslasterlijke dingen over de profeet Mohammed zou hebben gezegd. Shafqat is gehandicapt en kan niet schrijven, laat staan een sms tikken in het Engels. Tijdens een van mijn reizen ontmoette ik de vier kinderen van het echtpaar Shafqat en Shagufta. Het zijn vier jonge kinderen die hun ouders enorm missen en nu verzorgd worden door een oom en tante. Ik was erg geraakt toen ik het verdriet in hun ogen zag. Als SDOK willen we ook die verhalen vertellen die bij het grote publiek minder bekend zijn, maar niet minder schrijnend. Overigens is het niet per definitie zo dat het genereren van publiciteit de zaak dient. In bepaalde gevallen kan veel publiciteit ervoor zorgen dat overheden minder snel bereid zullen zijn om een gevangene vrij te laten vanwege de angst voor gezichtsverlies. Dit vraagt bij elke situatie om een zorgvuldige afweging, ook voor christenpolitici. Soms kan stille diplomatie beter zijn voor een zaak dan het zoeken van publiciteit." ◀

vakkundig
Houtmanschap
sinds 1923

De Grebbe
— TIMMERFABRIEK —

Kozijnen Maatwerk Deuren

Remmerden 19F, 3911 TZ Rhenen
(0317) 61 27 34, de-grebbe.nl

Scherpenisse auto's

Saab erkend reparateur
± 100 occasions (div. merken)

Rembrandtstraat 1 | 3262 HN Oud Beijerland
Tel. 0186 - 61 91 36
www.scherpenisseautos.nl

Elektrische fietsen

Sportieve fietsen

Stadsfietsen

Fietsverhuur

Onderhoud

Leo Joosse

Dorpsplein 14 · 4363 AC Aagtekerke · 0118 58 13 06
www.leojoossetweewielers.nl

DOOR KEES VAN DER STAAIJ

CORONAVIRUS: OVERTROKKEN OF ONDERSCHAT?

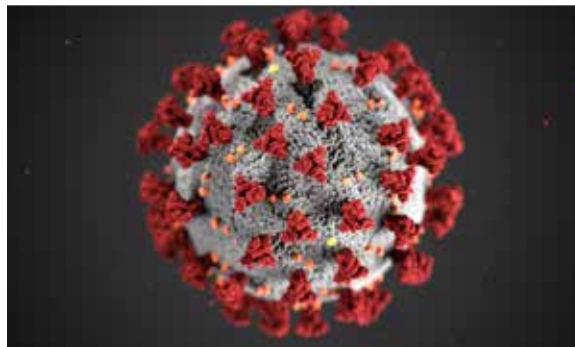
Van tijd tot tijd zijn zij er weer: grote virusuitbraken die wereldwijd veel mensen doen opschrikken. Nu houdt een nieuw coronavirus de wereld in de greep.

OVERTROKKEN?

Aan de ene kant wordt weleens de kritische vraag gesteld: is er niet te veel ophef over? Is het niet allemaal overtrokken? Aan een 'gewone' griep, waaraan helaas elk jaar veel kwetsbare mensen overlijden, wordt toch ook niet zoveel aandacht besteed? Die vraag is begrijpelijk. Wat meer ingetogenheid in berichtgeving zou soms op zijn plaats zijn. Toch vind ik het zeker terecht dat veel werk gemaakt wordt van het indammen van dit virus. Het gaat hier immers om een nieuw virus waartegen geen weerstand is opgebouwd en wat zeker kwetsbare mensen hard kan raken. Daar komt bij dat als op heel grote schaal mensen ziek worden, ook al is dit niet altijd ernstig, de ontwrichting van de samenleving groot kan zijn. Stel eens voor dat er veel te weinig mensen zijn voor de zorg, voor de politie, voor de bevoorrading van supermarkten.

ONDERSCHAT?

Aan de andere kant hoor je ook kritische tegenstemmen: nemen we het niet te

licht op? Hadden we niet veel eerder vergaande maatregelen moeten nemen? In het Kamerdebat van 5 maart over het coronavirus spraken we begrip uit voor de stap-voor-stapbenadering van de regering, waarbij de adviezen van deskundigen zwaar wegen. Natuurlijk is het wel heel goed om zorgvuldig te onderzoeken of er met de wijsheid achteraf te snel of juist te traag is opgetreden.

MENSELIJKE KWETSBAARHEID

We zijn in onze samenleving eraan gewend geraakt dat we alles onder controle hebben. Dat maakt de onzekerheid en bezorgdheid alleen maar groter als er dan iets gebeurt waar we ineens geen greep op hebben. Het zet ons erbij

stil dat we broze en kwetsbare mensen zijn en blijven. In het genoemde Kamerdebat haalde ik nog een treffende zin aan uit een gebed van verootmoediging van een kerk in het Chinese Wuhan: "Wees ons genadig, Heere, onze lichamen zijn zwak en kwetsbaar als stof

in de wind."

Gelukkig heeft voor veel mensen corona een mild verloop en mogen zieken ook weer herstellen. Tegelijkertijd is het wereldwijd een realiteit dat er heel wat ernstig zieken zijn en dat mensen in rouw zijn om geliefden die zij zich zagen ontvallen. Eerst was dat alleen ver weg in China, maar inmiddels ook in ons eigen land. In onze gedachten en gebeden leven we met hen mee.

Op de overheid rust de verantwoordelijkheid om in zorg en onrust een verstandige koers te varen. Dat is een hele opgave: niet bijdragen aan paniek, maar wel aan alertheid. Niet onnodig vergaande maatregelen nemen, maar ook niet te afwachtend zijn. Daar is wijsheid van Boven voor nodig. ◀

Geweld tegen christinnen

In de meeste landen waar religieuze vervolging plaatsheeft, krijgen christelijke vrouwen te maken met isolement, uithuwelijking of seksueel geweld als straf voor hun geloof. Dat schrijft het Reformatorisch Dagblad op basis van

informatie van Open Doors. Kees van der Staaij heeft samen met het CDA en de CU middels schriftelijke vragen de regering aangespoord om hier iets aan te doen (lees de vragen op sgp.nl). ◀

Stoffer ondervraagt Salam

De Tweede Kamer onderzoekt de buitenlandse (financiële) inmenging in Nederlandse moskeeën. Chris Stoffer is een van de ondervragers van de commissie. Hij stelde kritische vragen aan imam Suhayb Salam, van de

Utrechtse alFitrahmoskee. Over onder andere islamitische huwelijken en radicaalislamitisch onderwijs. De imam probeerde herhaaldelijk, maar tevergeefs, de orde te verstoren. ◀

'Gekke Henkie'

Door lange wachttijden en chaos bij de IND, keert Nederland 70 miljoen euro schadevergoeding uit aan asielzoekers. "We zijn daarmee gewoon 'gekke Henkie' van Europa. Terwijl we dit vandaag nog kunnen stoppen. Wat houdt de staatssecretaris nog tegen?" Dat vraagt Roelof Bisschop tijdens het

mondelijke vragenuur aan de regering. Staatssecretaris Broekers-Knol stelt nu een commissie in die dit probleem moet oplossen. Bisschop vindt dat te lang duren. "Elke week die we nog langer wachten, kost de staat een miljoen euro." ◀

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Kandidaat-lijsttrekker

Kees van der Staaij is opnieuw voorgedragen als lijsttrekker voor de Tweede Kamerverkiezingen van 17 maart 2021. Zijn reactie: "In een kleine fractie komt er op ieder van de Kamerleden veel werk af. Ik prijs me gelukkig dat werk tot nu toe te hebben gedaan in een hardwerkend, toegewijd en eensgezind team. Ik hoop dat te mogen blijven doen om het hart van de SGP-boodschap uit te dragen op het Binnenhof en daarbuiten." ◀

Bisschop botst met PvdA

"Als het aan de PvdA ligt, is het op scholen gedaan met de klassieke visie op huwelijk, gezin en seksualiteit," dat concludeert Roelof Bisschop nadat hij met Van den Hul (PvdA) botste over de vrijheid van onderwijs. Volgens van den Hul is het een mensenrecht om een

vrije seksuele moraal op school aangeleerd te krijgen. Bisschop reageerde beslist: "Ik constateer dat dit in geen enkel internationaal verdrag onder mensenrechten wordt gerekend." Hij beveelt de PvdA aan om daar nog eens even goed naar te kijken. ◀

Verkeer

Meer handhaving kan jaren toegenomen in plaats levens redden," dat zegt van afgenomen. Stoffer SGP-Kamerlid Chris Stoffer maakt zich zorgen en pleit daarom voor snelheidscontroles en meer politiecapaciteit. ◀

SGP, voor een verantwoorde vrijheid

SGP is vóór politiek volgens Bijbelse waarden en normen. Vóór een verantwoorde vrijheid in Nederland. Vóór een land waar het leven beschermd wordt, het gezin geborgenheid ervaart en mensen omzien naar elkaar. Vóór een land waar de zondag rustdag is, waar mensen zich veilig voelen en waarin de overheid vrijheid van burgers waarborgt. Daar stáát de SGP voor.

PARTIJDAG 2020

Dat zijn zinnen uit de missie van onze partij, die duidelijk maken dat voor de SGP vrijheid en verantwoordelijkheid nauw met elkaar samenhangen. Dit nummer van *De Banier* staat in het teken van dit thema, maar ook het middagprogramma van de partijdag die we op 16 mei 2020 hopen te houden staat om het teken van hoe we terugzien op 75 jaar bevrijding. Hoe gaan we verantwoord met onze vrijheid om? Wat betekent het liberale denken over vrijheid en vrijheidsbeleving voor ons als SGP en als burgers die naar Gods Woord wensen te leven voor nu en de toekomst?

INTERACTIEF MIDDAGPROGRAMMA

Het thema: "75 jaar vrijheid in Nederland. Wat hebben we gedaan en wat doen we met onze vrijheid?" krijgt eerst een plenaire inleiding. Daarna gaan we in drie groepen uiteen.

De onderwerpen van de drie deelsessies en de onderliggende thema's zijn:

- **Vrijheid van Nederland in internationaal verband, zoals vastgelegd in EU- en VN-verdragen**

Wat betekent dat voor onze zelfstandigheid op het gebied van klimaat, energie en migratie?

- **Nationale vrijheden; democratie en rechtsstaat**

Wat hebben we hiervan terechtgebracht en hoe beoordelen we ontwikkelingen ten aanzien van voltooide leven, lhbti, gezinsbeleid en tweeverdieners?

- **Verantwoorde vrijheid voor de burger en de ondernemer: democratie en rechtsstaat**

Welke ruimte biedt de overheid? Hoe beleeft u de openbare orde en veiligheid, bureaucratie en het klimaatbeleid?

UW MENING DOET ERTOE!

Na een korte inleiding worden er stellingen gepresenteerd. Alle deelnemers geven met behulp van hun mobiele telefoon hun mening. Daarna vindt de discussie met de zaal plaats over de uitkomsten van de stemming. Het is dus een interactief programma! De uitkomsten van deze sessies worden weer gebruikt voor het verkiezingsprogramma van de TK-verkiezingen van maart 2021 D.V. Uw mening doet er dus toe!

EEN BREED GEWAARDEERD BOEGBEELD

Het ochtendprogramma en de bijbehorende stukken zijn al verzonden naar de afdelingen en kiesverenigingen. Het zal niemand ontgaan zijn dat het hoofdbe-

stuur voor de TK-verkiezingen van 2021 opnieuw Kees van der Staaij heeft voorgedragen als lijsttrekker. Hij heeft in de tien jaar dat hij nu onze partijleider is de SGP een duidelijk gezicht gegeven. Kees van der Staaij geniet breed vertrouwen in de SGP-achterban en zijn optreden roept ook respect op in een bredere kiezerring. Als fractieleider geniet hij door zijn kennis en ervaring veel gezag in de Tweede Kamer en daarbuiten. We zijn dan ook dankbaar dat hij zich opnieuw voor deze verantwoordelijke en veeleisende positie beschikbaar stelt. Die dankbaarheid geldt ook voor de voortdurende onmisbare steun van zijn thuisfront! We zijn ervan overtuigd dat de algemene vergadering deze voordracht van harte ondersteunt! [trekker-sgp-2021/11784](https://www.sgp.nl/verkiezingen/2021/11784) ings-criteria bij, voor leraren en leerlingen. ◀

M.F. VAN LEEUWEN
partijvoorzitter

Gerichte dagbesteding dementie

Dementie... Hoe kan je er het beste mee omgaan? Oranjehof in Elspeet heeft opvang gericht om het proces van dementie zo goed mogelijk te begeleiden.

Elke dag aandacht voor **bewegen, zingen, iets nieuws leren**
(drie activiteiten om het proces van dementie positief te beïnvloeden)

Wacht niet te lang om van goede dagbesteding gebruik te maken. Bel vrijblijvend voor meer informatie. Wilt u vooraf de sfeer proeven, belt u ons dan voor een afspraak.

Rolstoelvervoer in de regio Elspeet mogelijk, deze opvang is inclusief een vers gekookte maaltijd, gerichte dagbesteding is een gesubsidieerde voorziening

Zorgcentrum Oranjehof | Staverdenseweg 34, 8075 AR Elspeet | Telefoon: (0577) 49 22 78 | www.oranjehof.org

Quik's
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

ALL ABOUT POTATOES

Voorgekookt

Voorgebakken

Vers verpakt

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quik's
FRESH POTATOES

Quik's
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

DE PATER

SLOOPWERKEN.NL

ASBESTSANERING   **RENOVATIESLOOP**

BOREN & ZAGEN   **AFVALCONTAINERS**

E info@depatersloopwerken.nl | T 055 506 14 02

Nationaal monument Oranjehotel

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

In het jaar waarin we herdenken dat we 75 jaar geleden bevrijd zijn van het naziregime, is het goed om plaatsen te bezoeken die ons de overblijfselen van die tijd laten ontmoeten.

Op 9 maart bezochten verschillende Kamerleden en medewerkers van de SGP het nationaal monument Oranjehotel. De Scheveningse gevangenis hield in de oorlogsjaren zo'n 25.000 mensen gevangen. Voor velen van hen was dit een beginpunt van jarenlange opsluiting. 250 gevangenen vonden hier hun eindpunt. Op de nabijgelegen Waalsdorpervlakte werden ze gefusilleerd. De ruwhouten kruisen die daarbij overbleven zijn geprepareerd en tentoon-

gesteld. Je ziet de ingeslagen spijkers en je weet dat je daarmee op centimeters van de geschiedenis bent gekomen. Dergelijke indrukken krijg je ook als je afscheidsbrieven in de vitrines leest. Je zult maar 20 of 30 jaar oud zijn en je vrouw en kinderen vaarwel moeten zeggen. Wat zeg je dan?

Om niet meer te noemen, is er ten slotte het bezoek aan 'dodencel 601'. Op een paar vierkante meters speelde op intense wijze de laatste levenstijd van een gevangene zich af.

Het is goed om stil te staan bij de littekens van de oorlog en te blijven herdenken dat het licht van de vrijheid waarin wij leven, achter ons de schaduwen van oorlog laat zien. ◀

Partijdag 2020

Op zaterdag 16 mei staat de jaarlijkse partijdag, de jaarvergadering gepland.

Ochtenddeel: In de morgen hebben we het huishoudelijke programma met de vaste onderdelen.

Middagdeel: In de middag hebben we, evenals de laatste jaren, een thematisch deel met interessante onderwerpen. Daarover kunt u het een en ander lezen op pagina 13 van dit nummer.

Datum: zaterdag 16 mei 2020

Locatie: NBC Congrescentrum, Nieuwegein

Thema: 75 jaar vrijheid in Nederland - Wat hebben we gedaan met de vrijheid?

We hopen u op de hoogte te houden over de voortgang en het aanmeldingsproces.

2015: 'Ark van Noach', Dordrecht
 2017: Ouwehands Dierenpark, Rhenen
 2018: Openluchtmuseum, Arnhem
 2020: **ARCHEON, ALPHEN AAN DEN RIJN**

De SGP wil op 26 september opnieuw een SGP-familiedag houden. Afgaande op de recente, voorgaande edities zien we er weer naar uit om u en jullie allemaal te ontmoeten! We hopen u in de nabije toekomst verder op de hoogte te houden.

FAMILIEDAG 2020

Datum: zaterdag 26 september 2020

Locatie: Archeon, Alphen aan den Rijn

Doelgroep: SGP-leden en hun familieleden

MEDEDELING NAMENS HET HOOFDBESTUUR EN DE REDACTIE

Op donderdag 12 maart hebben het kabinet en het RIVM nieuwe maatregelen afgekondigd met betrekking tot het coronavirus (COVID-19).

De SGP neemt deze maatregelen heel serieus. Dit houdt in dat wij alle landelijke evenementen tot en met 6 april annuleren. Of de partijdag van 16 mei D.V. doorgang kan vinden, zal later worden besloten en gecommuniceerd.

Voor lokale evenementen en bijeenkomsten leggen wij de verantwoordelijkheid om de adviezen van het RIVM op te volgen bij de lokale organisaties. Wij vertrouwen erop dat u rekening houdt met de omstandigheden, eventuele risico's en risicogroepen. Leden die een al geplande bijeenkomst willen bezoeken, raden wij aan om eerst de plaatselijke of landelijke website te raadplegen, omdat daar de actuele informatie over de voortgang op zal staan.

De statuten schrijven voor dat er vóór 1 april een ledenvergadering moet zijn belegd, waarin de voorstellen voor de partijdag worden besproken. Gezien de omstandigheden vindt hiervoor een ontheffing plaats zolang de omstandigheden voortduren. In het geval dat vanwege het coronavirus de ledenvergadering is afgelast, kunnen de afgevaardigden met een bestuursmandaat deelnemen aan de ochtendvergadering van de eventueel te houden partijdag.

De Heere gedenke ons in deze bijzondere omstandigheden. Laat deze beproeving voor ons en ons land een aansporing zijn om terug te keren tot Gods heilrijke geboden. En laat het voor ons een oproep zijn tot gebed voor de vele getroffen.

Namens het hoofdbestuur en de redactie,

M.F. van Leeuwen, partijvoorzitter a.i.

AGENDA

DONDERDAG 16 APRIL

Tijdrede pkv Lunteren

Ds. J. van Laar

19.30 uur

Lunteren, Haverkamp 1, Bethelkerk

WOENSDAG 22 APRIL

Tijdrede pkv Ede

ds. D.C. Flapper

19.30 uur

Ede, Schaapsweg 75, geb. OGG

VRIJDAG 24 APRIL

Debatavond SGP Beekbergen

"Consumenten/consuminderen"

Ir. Ries van Maldegem

Lammert Wilbrink (slager)

20.15 uur

Beekbergen, Ruitersmolenweg 29, geb. de Akker, GG

ZATERDAG 25 APRIL

SGP Bunschoten

"50 jaar SGP Bunschoten"

16.00 - 18.30 uur

Bunschoten, Bickersweg 7, geb. De Fontein, CGK

DINSDAG 28 APRIL

Tijdrede SGP Nunspeet/Hulshorst

Ds. A.A. Egas

Nunspeet, Dorpstraat 12, Dorpskerk

WOENSDAG 29 APRIL

Tijdrede SGP Goeree-Overflakkee

Ds. I.J.R. Bijl

19.30 uur

Ouddorp, Diependorst 18a, geb. HHG, Eben-Haëzerkerk

WOENSDAG 29 APRIL

Tijdrede SGP Beekbergen

Ds. A.A. Egas

19.30 uur

Lieren (Beekbergen), Molenweg 20, geb. OGG

DONDERDAG 30 APRIL

Tijdrede pkv Kootwijkerbroek

Ds. Weststrate uit Elspeet

19.30 uur

Kootwijkerbroek, geb. GG

DONDERDAG 30 APRIL

Tijdrede SGP Yerseke

Stud. P.J. de Raaf

19.30 uur

Yerseke, Oude Boogaert 2, geb. GG

DINSDAG 12 MEI

Tijdrede SGP Alphen aan den Rijn

Ds. G. Beens

19.30 uur

Benthuizen, Dorpsstraat 63, geb. GG

WOENSDAG 13 MEI

Tijdrede SGP Middelburg

Ds. J.C. den Ouden

19.30 uur

Arnemuiden, Van Cittersweg 2R, geb. HHG

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt, zeker in deze omstandigheden: 'Deo volente'.

De volgende *De Banier* verschijnt op donderdag 23 april. De kopij kan tot en met maandag 4 april bij de redactie worden ingestuurd. U kunt zich richten tot Sjon van der Ree Doolgaard via debanier@sgp.nl. De daaropvolgende *Banier* zal waarschijnlijk op woensdag 20 mei verschijnen. Deze aangepaste bezorgdatum is in verband met Hemelvaartsdag.

FOTOVERANTWOORDING

Voorpagina: Het herdenken van vrijheid en het herdenken van de dure prijs van mensenlevens voor die vrijheid, ligt in Nederland een dag na elkaar. In dit beeld geeft de vrijheid van de vlag in top ook dat contrast t.m.v. de oorlogsgraven bij de Grebbeberg.

Pagina 15: Het Nederlands militair- en politiepersoneel waardeert de actie met het drop die de SGP naar alle uitgezonden heeft verstuurd. \ beeld: announced presents, uitgezonden militairen

Pagina 18: 'Freedom Is Not Free' -- Korean War Veterans Memorial The National Mall Washington (DC) \ beeld door Ron Cogswell

Pagina 25: Historisch beeld bij de bevrijding van de Veluwe

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
E info@sgp.nl - T 010 - 720 07 70
Telefonische bereikbaarheid:
maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum - E jwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en
drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolgaard (eindredacteur),
mw. C. Nieuwenhuis MA,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en M. de Bruyne
E debanier@sgp.nl

F R E E D O M I S N O T

De prijs van vrijheid

75 jaar vrij: wat we deden en wat we ermee doen

De komende maanden staan we stil bij een mijlpaal: 75 jaar geleden werd ons land bevrijd van het naziregime. We denken terug aan de bange periode 1940-45, toen veel Nederlanders het leven lieten omdat ze Joods waren, of omdat ze zich verzetten tegen de dictatuur van het nationaalsocialisme of om andere, willekeurige redenen. Vele geallieerde soldaten hebben in de strijd tegen de Duitse legers hun leven gegeven. Voor onze vrijheid... Wij herdenken hun moed en opoffering met eerbied en dankbaarheid.

De vijf jaren van oorlog en bezetting hebben ons volk geleerd dat vrijheid niet vanzelf spreekt. Vrijheid is niet gratis. Zij heeft een prijs. En het is dan ook hartverwarmend om ook nog jongeren te zien bij de jaarlijkse dodenherdenking op de Dam, of waar ook in Nederland. Breed leeft nog altijd een gevoel van dankbaarheid richting degenen die hun leven gaven voor onze vrijheid. We moeten echter ook constateren dat sinds de jaren 1960 bij de naoorlogse generaties dit besef langzaam heeft plaatsgemaakt voor een opvatting van vrijheid waarbij je simpelweg moet kunnen doen wat je goedgevoelt. Vrijheid is 'nergens aan vastzitten', 'nergens aan gebonden zijn'. Maar dat is op zijn best een halve waarheid. Vrijheid heeft namelijk twee kanten. Een ruimtelijke kant en een relationele kant. In een goede opvatting van vrijheid krijgen beide kanten het volle gewicht.

DE RUIMTELIJKE KANT VAN VRIJHEID

De ruimtelijke kant van vrijheid zegt iets over hoeveel ruimte je hebt om iets

te doen. Denk daarbij aan een middeleeuwse stad met stevige muren. Binnen de stad heb je ruimte om dingen te doen. De muur beschermt de vrijheid door vijanden buiten te houden. Anders gezegd gaat het hier om de afwerende kant van vrijheid: het vrij zijn van iets. Vrij van inbreuk op jouw vrijheid en identiteit.

DE RELATIONELE KANT VAN VRIJHEID

De andere kant van vrijheid is de relationele kant. Dan gaat het om positieve vrijheid: vrijheid in de richting van een doel. De vrijheid om samen te beleven en te vieren. Het is belangrijk om te bedenken dat op deze manier vrijheid door God in de schepping is gelegd. De mens is geschapen in verbinding met anderen en met God. In onze samenleving staat die verbindende kant van vrijheid sterk onder druk. Wij willen vooral vrij zijn van anderen. Maar uiteindelijk blijf je dan alleen over. Vrijheid wordt dan een eenzaam avontuur. Bovendien is onze cultuur gefocust op individuele vrijheid; ieder moet zelf kunnen doen wat hij wil

zonder dat iemand anders daar aanmerkingen op heeft of dat mag belemmeren.

Dit denken vanuit het individu is als een modern zoutzuur dat de relationele kant van vrijheid sterk aantast. De verbindingen die in de schepping liggen, worden erdoor aangevreten en raken zwaar beschadigd. Dat geldt allereerst de relatie tussen mens en God, maar ook de relaties tussen mensen onderling krijgen een fikse knauw. Het gaat zelfs zover dat je meewarig wordt aangekeken als je niet voor jezelf kiest, maar voor de ander, of als je dienstbaar wilt zijn aan de gemeenschap. Tegenover dit 'denken vanuit jezelf' plaatst de Bijbel het 'denken vanuit Christus'.

CHRISTELIJKE VRIJHEID

Juist deze christelijke vrijheid corrigeert de ongezonde vormen van ontspoorde en bandeloze vrijheid. Zij bewaart ons voor een grenzeloze en mateloze vrijheid die totaal ongeschikt is voor de mens om als mens te leven en tot je bestemming

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6

4416 PX Kruijningen

E-mail: verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

75 jaar Bevrijdingsconcert

Spreker:
SGP

D.V. 9 MEI 2020

Chr. Urker Visserskoor "Crescendo"
Organist: Pieter Heijkoop
Trompet: Maurice van Dijk &
Gijsbert Kortleven
Algehele leiding: ds. D.J. Budding

Collecte: € 10,- Entree

Grote kerk Apeldoorn 19:00 Kerk open

'passend advies
voor ZP-ers'

VERZEKERINGEN VOOR

PARTICULIEREN | ZP | MKB

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60
Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergh.nl - kantoorvandenbergh.nl

te komen. Wie geen maathoudt in het streven naar vrijheid, maakt de samenleving onleefbaar en onmenselijk, omdat voor God en Zijn Woord geen ontzag is. Ieder doet dan wat goed is in eigen oog.

SEKSUELE 'VRIJHEID'

Onze hedendaagse samenleving heeft de naam vrij te zijn, met name omdat op seksueel gebied de vrijheid enorm schijnt toegenomen te zijn. Sinds de jaren 1960 zijn allerlei taboes opgeruimd. Het inzicht dat veel van dergelijke taboes – zoals geen seksuele omgang buiten het huwelijk – een beschermende werking hebben, vooral voor vrouwen, is bij veel Nederlanders nog steeds niet doorgedrongen. Ook het doorbreken van het taboe op echtscheiding is uiteindelijk nadelig voor de vrouw, omdat mannen menen zich de vrijheid te mogen veroorloven om na enige tijd hun oudere vrouw in te ruilen voor een jonger 'exemplaar'.

LIBERALE 'VRIJHEID'

Heel tegenstrijdig aan die seksuele ordeeloosheid is de ontwikkeling waarbij klassieke vrijheden steeds meer onder druk staan, zoals de vrijheid van geweten, de vrijheid van vereniging, onderwijs en de vrijheid van godsdienst. Er klinken pleidooien voor vaccinatieplicht. Voor gewetensbezwaarde trouwambtenaren is geen ruimte. En kinderen moeten zogenaamd 'geloofsneutraal' (lees: ongelovig) worden opgevoed. De vrijheid om het eigen gezinsleven in te richten, arbeid en zorgtaken volgens het klassieke rolpatroon te verdelen, komt op een hoge fiscale afstraffing te staan. En in naam van de vrijheid worden koopzondagen ingevoerd, zodat elke winkelier iedere dag op jacht moet naar de laatste euro omzetvergroting. Geen dag rust, geen dag vrij. Daar is niets liberaals in te ontdekken.

VRIJHEID MET GEHOORZAAMHEID AAN GODS LEEFREGELS

Vrijheid zonder gehoorzaamheid is willekeur. Die gehoorzaamheid betreft de leefregels die ons van God gegeven zijn, en onze voorouders de eeuwen door geholpen hebben om hun leven op een verantwoorde manier vorm te geven. Zoals er in de natuur wetten zijn die we niet ongestraft

kunnen overtreden, zo zijn er ook wetten die voor de samenleving gelden. Afgezien van het feit dat overtreding van die wetten zonde is, leidt het tevens tot maatschappelijke en persoonlijke schade. Het is bijvoorbeeld wetenschappelijk aangetoond dat jongeren die voor het huwelijk seksueel actief waren, later meer moeite hebben met huwelijkstrouw. Dat scheidingen niet alleen een drama zijn voor de betrokken volwassenen, maar ook en vooral voor kinderen, is eveneens wetenschappelijk aangetoond. En het is de vraag of de gevolgen daarvan zich beperken tot het derde of vierde geslacht.

HET GEHEIM VAN VRIJHEID: LIEFDE

Maar, gehoorzaamheid zonder vrijheid is slavernij. We hebben vanaf het begin der tijden de mogelijkheid gekregen om ons niet aan de door God gegeven wetten te houden. God wil namelijk dat wij met ons hele bestaan, dat wil zeggen: met onze wil, ons verstand, ons hart en al onze krachten, volgens Zijn wetten leven. Niet uit angst voor straf, maar uit dankbaarheid. Niet omdat we niet anders kunnen, maar omdat we niet anders meer willen. Niet uit slaafse gehoorzaamheid, maar omdat we beseffen dat een leven buiten Gods wetten zonde is en onszelf en de samenleving waarin wij leven schade berokkent.

Het geheim van echte vrijheid is de liefde. Een vrij mens is daarom tegelijk dienaar van anderen. Hierover schrijft Maarten Luther in *De vrijheid van een christen*. In dat boekje uit 1520 gaat hij uit van twee stellingen:

1. Een christen is een vrij heer, over alle dingen en niemands onderdaan.
2. Een christen is een dienstbare knecht en aller dingen en een ieders onderdaan.

Aan dit vrijheidsbegrip kan een liberaal niet tippen. Want een modern, liberaal denkend mens stemt erin toe dat zijn vrijheid wordt ingeperkt, omdat anderen (ook) recht op speelruimte hebben. Een christenmens laat zijn vrijheid niet inperken, maar invullen door de liefde tot God en zijn naaste. Je bent vrij om anderen te dienen, om het goede te doen. Zo wordt ieder mens tot vrijheid geroepen. ◀

MOREE GELDERBLOM ADVOCATEN

- SINDS 1977 -

Onze advocaten staan voor *vakkundige, resultaatgerichte en persoonlijke* dienstverlening.
Het zijn specialisten op hun rechtsgebied en ze staan voor uw zaak.

U kunt ons raadplegen bij geschillen maar -nog beter- ook ter voorkoming daarvan.
Recht op het doel af.
Recht door zee.

Moree Gelderblom Advocaten, aangenaam!

Kantooradres: Heemraadssingel 157, 3022 CE Rotterdam
T 010 - 477 67 77, www.mglaw.nl

HULS
ARCHITECTEN

Huls Architecten | Bergerslag 3 | 7951 DR Staphorst
T (0522) 46 15 67 | F (0522) 46 20 24 | E info@hulsarchitecten.nl | www.hulsarchitecten.nl

Morren
kuikenbroederij

Lunteren, Holland Tel. 0342-415728

ZADEL KINDEREN NIET OP MET HET GENDERVRAAGSTUK

Zo rond de leeftijd van 3 à 4 jaar beseffen kinderen dat ze een jongen of meisje zijn. De meeste meisjes gaan zich dan meisjesachtig gedragen en de meeste jongens jongensachtig. Dit past bij een normale ontwikkeling.

DOOR PIETER MEIJERS
POLITIEK BESTUURSLID

Bovenstaand verhaaltje zal in de meeste opvoedboeken wel te vinden zijn en verreweg de meeste Nederlanders zullen het de normaalste zaak van de wereld vinden dat dit geschreven wordt. Zo niet minister Van Engelshoven (emancipatie); zij vindt dit gedrag stereotypering en wil het tegengaan om zo 'gender-neutraliteit' of 'genderdiversiteit' te bevorderen.

VRIJHEID VERGROTEN

"Door stereotypering tegen te gaan wil het kabinet de vrijheid vergroten van iedereen" valt te lezen in de emancipatienota¹ van de minister. Oftewel: iemand wordt niet geboren als man of vrouw, maar ontwikkeld bij het ouder worden een bepaalde identiteit. Stereotypen zijn onhandig en belemmeren deze ontwikkeling. Daarom moet op jonge leeftijd deze stereotypering al tegen worden gegaan. Maar hoe wenselijk is dat?

ONVERANTWOORDE VRIJHEID

Niet wenselijk, zo luidde het antwoord tijdens een hoorzitting in de Tweede Kamer over dit onderwerp. Stimulering van gender-neutraliteit heeft emotionele verwaarlozing van kinderen tot gevolg, zo poneerden meerdere experts. Kinderadviseur Van

de Grift zei dat de verschillen tussen mannen en vrouwen niet veroorzaakt worden door stereotypen, maar juist een duidelijk biologisch verschil vormen waar kinderen zich fijn bij voelen. "Daar moet je van afblijven." Biopsycholoog Delfos deelde haar mening. Zij vindt dat volwassenen nu hun wensen op kinderen projecteren, terwijl wetenschappelijk onderzoek, dat toetst of kinderen dit wel willen, ontbreekt. "Daardoor laten we kinderen meer en meer niet gewoon zichzelf zijn." Hoogleraar neuropsychologie Jolles sloot zich hierbij aan. "Waarom mogen meiden niet meer in prinsessenjurken rondlopen?" Ook deze hoogleraar benadrukte verschillende keren dat jongens en meiden zich biologisch anders ontwikkelen.

OPGELEGDE VRIJHEID

Verreweg de meeste kinderen in Nederland houden zich niet bezig met de vraag of ze jongen of meisje zijn of iets anders. Voor hen is dat gewoon altijd duidelijk geweest. Dat de overheid deze kinderen in hun ontwikkeling stoort met vragen die zij zich helemaal niet willen en hoeven stellen, is een kwalijke zaak. Laat kinderen kind zijn en zadel hen niet op met het gendervraagstuk!

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/03/29/emancipatienota-2018-2021>

Voor onze bikkels op missie

Wij zijn trots op onze militairen en dat mag iedereen weten. 660 zakjes drop werden daarom midden februari aangeboden aan het Ministerie van Defensie.

Alle Nederlandse militairen op missie in het buitenland kregen een zakje drop met de tekst: **'Voor onze bikkels op missie'**.

Vanuit missiegebieden kregen we verschillende dankbare reacties. Blij met de drop en geroerd door het gebaar en daardoor gesterkt in het werk.

IR. J.N. ROZENDAAL
BURGEMEESTER ELBURG

Viering 75 jaar vrijheid

Zoals overal in Nederland, zijn ook in Elburg de voorbereiding volop aan de gang om 75 jaar vrijheid te herdenken en te beleven. Mede dankzij de inzet van de provincie en de gemeente wordt er een groot aantal activiteiten georganiseerd in onze gemeente: van concerten en tentoonstellingen tot optochten en herdenkingsbijeenkomsten. Meer dan 40 activiteiten vinden er de komende maanden plaats, dankzij de inzet van heel veel vrijwilligers.

“WE HEBBEN DE DURE PLICHT OM DOOR TE GEVEN DAT VRIJHEID NIET VANZELFSPREKEND IS.”

Het hoogtepunt valt op zaterdag 18 april. Dan is het 75 jaar geleden dat de verschillende kernen van onze gemeente bevrijd werden door de Canadezen. Die dag rijdt er een colonne van historische militaire voertuigen door onze gemeenten die alle kernen aandoet. En in iedere kern verzorgt de betreffende Oranjevereniging dan een mooi programma. Op die avond is er een interkerkelijke herdenkingsbijeenkomst. Ik vind het bijzonder dat de kerken dat gezamenlijk oppakken! Overigens is dat helemaal in lijn met wat er 75 jaar geleden gebeurde. Ook toen organiseerden de kerken gezamenlijk een dankdienst.

DURE PLICHT

Vrijheid is niet vanzelfsprekend en op de schouders van ieder van ons rust de

dure plicht om dat door te geven aan de volgende generatie. Dat is ten diepste de reden dat ik me in Gelderland en op de Veluwe inzet voor de herdenking van 75 jaar vrijheid. Ik vind het bijzonder mooi en waardevol om als lid van de provinciale stuurgroep 'Gelderland Herdenkt' en als lid van de stuurgroep 'Veluwe Remembers' daar een bijdrage aan te mogen leveren. Gelderland-breed zijn er miljoenen euro's uitgetrokken door overheden en maatschappelijke organisaties om de herdenking van 75 jaar vrijheid vorm te geven. Indrukwekkend!

DOOR GOD BEVRIJD

Vrijheid begint klein: bij onszelf, in de omgang met onze familie, burens, collega's. Maar het gaat nog dieper: in de verhouding tot God. Zoals een rabbijn onlangs mooi zei: "We kunnen pas echt in

vrijheid met de ander leven als we weten door God bevrijd te zijn van onszelf. Dan is er de ruimte om vanuit vergeving te leven en de naaste lief te hebben."

DIT NOOIT WEER!

Dat haat, wat soms klein begint, stapje voor stapje kan leiden tot zelfs volkerenmoord, realiseer ik me steeds weer wanneer ik in Elburg in de voormalige Synagoge kom. Dit jaar zijn er in Museum Sjoel Elburg vier verschillende tentoonstellingen die allemaal in het kader staan van oorlog, vrede en vrijheid. Confronteerd is het om de verhalen te lezen van de velen die op afschuwelijke wijze zijn omgebracht. Als je dat ziet en leest, dan kun je niet anders dan zeggen: "Dit nooit weer!" En het houdt me dan opnieuw de spiegel voor: hoe ga ik met anderen om? Leef ik vanuit liefde? ◀

ONBEGRENSDE VRIJHEID?

Als we een themanummer over vrijheid willen inrichten, zijn er veel vrijheden om uit te kiezen. Je kunt onmogelijk alles aan bod laten komen. Maar als we het over vrijheid hebben in de 21e eeuw en als het niet de meimaand is, dan zullen veel mensen bij het begrip vrijheid wel aan de 'vrijheid van meningsuiting' denken. Voor SGP'ers is het daarom wel nuttig om toch wat meer na te denken over wat die vrijheid dan wel inhoud en hoe we die moeten gebruiken. Daarvoor laten we aan het woord: Jaco van den Brink, advocaat bij BVD advocaten en bestuurslid van het Wetenschappelijk Instituut.

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Wat versta je onder 'vrijheid'?

"Het klassieke christelijke antwoord hierop is: het gaat om de vrijheid om in Gods vrees te leven en naar eer en geweten je verantwoordelijkheid te nemen. Bijvoorbeeld om naar waarheid nieuws te verspreiden, of met goede bedoelingen kritiek te leveren – ook als dat kritiek is op de kerk of de overheid. De overheid heeft – zeker in onze tijd – geen taak in het verbieden van vreedzame opvattingen die mensen hebben."

Waten wat versta je onder 'vrijheid van meningsuiting'?

Meestal wordt er in onze tijd onder verstaan dat iedereen elke mening moet kunnen uiten, ook als dat schokkend of kwetsend is. Juristen voegen daaraan toe: en de wet kan grenzen stellen aan de manier waarop dat gebeurt (bijvoorbeeld met maxima aan decibellen), maar geen beperkingen aan de inhoud van de uitingen; en er zijn uitzonderingen, met name bij aanzetten tot haat of discriminatie."

Wat zegt het belang van deze vrijheid over deze tijd?

"De laatste decennia is de discussie hierover feller geworden. Dat komt, denk ik, vooral door twee ontwikkelingen. Aan de ene kant vinden mensen normen en waarden weer belangrijk en is het besef gegroeid dat

respect belangrijk is. Het ongeremd kwetsen van bijvoorbeeld moslims of christenen vindt lang niet iedereen moreel aanvaardbaar. Vandaar bijvoorbeeld dat het nu kan gebeuren dat Wilders voor zijn 'Marokkanenuitlatingen' in eerste aanleg veroordeeld werd.

Aan de andere kant is er echter veel meer aandacht gekomen voor islamkritiek, die natuurlijk in allerlei vormen en stijlen geleverd kan worden. Iedereen vindt de radicaalislamitische reactie hierop onaanvaardbaar – en terecht (denk aan de moord op Theo van Gogh, de aanslag op Charlie Hebdo et cetera). Maar sommigen vinden daarom ook dat we als reactie op dat extremisme vooral alle vormen van islamkritiek moeten steunen, met of zonder respect. En dat betekent voor velen dan ook weer dat alle vormen van kritiek op het christendom ook toelaatbaar moeten zijn."

Wat zijn de grenzen aan deze vrijheid?

"Lastig om dit in een paar woorden te zeggen. Blader dus vooral ook eens door de verschillende *Zicht* artikelen hierover die ook op Digibron staan. Het is belangrijk is dat vrijheid gewetensvol moet worden gebruikt en dat het gebruik van dwang (met name door de overheid) om vreedzame opvattingen te bestrijden, onjuist is. In onze samenleving hebben we veel tolerantie nodig: we dulden dat mensen

bijvoorbeeld islamitische of anderszins onchristelijke opvattingen verdedigen, ook al gaat dat ons aan het hart. En dat hoeft ook niet allemaal in keurige essays: ook prikkende spotprenten kunnen een constructieve intentie uitdragen. Maar een overheid mag ook paal en perk stellen wanneer het godslasterlijk of respectloos wordt. Het is immers niet nodig om je opvattingen op die manier te uiten. Verder hoor je soms dat de godsdienstvrijheid overbodig is, omdat we ook al vrijheid van meningsuiting hebben. Die opvatting zou ik hartgrondig willen bestrijden, omdat die de suggestie wekt dat een religie gelijk staat aan een 'gewone mening'. Dit terwijl religie een uiting is van respect voor een bovenmenselijke macht – respect dat we in onze cultuur node missen."

Wat zijn bekende zaken waar wij lessen uit kunnen trekken?

"Ik denk aan de strafzaak tegen RPF-Kamerlid Van Dijke uit de jaren '90. Hij maakte in een interview duidelijk dat homoseksualiteit in het licht van de Tien Geboden evenzeer zonde is als bijvoorbeeld diefstal – maar dat kwam hem op een strafproces te staan. Hij werd evenwel vrijgesproken vanwege de gewetensvolle context van zijn uiting. Anders ging het met het echtpaar Goeree: zij hadden veel folders huis-aan-huis verspreid, waarin onder meer een verband werd gelegd tussen het joods ongeloof en de holocaust. Dit werd civiel onrechtmatig geoordeeld. Het verschil tussen deze twee zaken zat hem vooral in de gekozen stijl: worden mensen persoonlijk aangevallen, of worden alleen hun daden of opvattingen bekritiseerd? Zolang we dus heel

helder houden dat we mensen blijven respecteren, maar daden en opvattingen afkeuren, hoeven we geen angstig blad voor onze mond te nemen."

Hoe kan de SGP'er (-politicus) dit recht goed gebruiken?

"Ik zou me, geloof ik, niet graag beroepen op de vrijheid van meningsuiting, maar vooral voortdurend laten merken dat we onze 'mening' alleen maar geven omdat iedereen een goede boodschap heeft aan christelijke politiek.

Maar ook als we respectvol blijven over bijvoorbeeld homoseksualiteit kan het inmiddels gebeuren dat anderen ons de mond zouden willen snoeren. Dat vraagt dan echter eerder om extra uitleg, om duidelijk te maken dat we niemand willen kwetsen of achterstellen maar alleen onze opvattingen over een goed leven ontlenen aan Gods geboden. Liever inhoudelijke verantwoording dus, dan een formeel beroep op vrijheid van meningsuiting.

Overigens, omgekeerd denk ik dat we niet moeten schromen om duidelijk stelling te nemen tegen 'hate speech' tegen het christelijk geloof. En laat het ook daarbij maar duidelijk zijn: het gaat ons niet om onze eigen 'teen-tjes' of eergevoel, maar het gaat ons om respect voor de Naam van God en van Jezus. Als het aan Wilders verboden kan worden om 'minder Marokkanen' te roepen, mogen wij toch zeker ons sterk maken voor respectvolle grenzen aan de meningsuiting." ◀

SGP opent Eurofractiekantoor in Krimpen a/d IJssel

Onder grote belangstelling is het splinternieuwe 'Europakantoor' van de SGP geopend. Europarlementslid Bert-Jan Ruissen en Tweede Kamerlid Chris Stoffer hingen samen het bordje "SGP Eurofractie" op de voordeur.

DOOR KEES BOS
VOORLICHTER EUROFRACTIE

Het ruime kantoor - met vijf werkplekken - zal het kloppend hart vormen voor de SGP-activiteiten in het Europees Parlement. Hier werken Bert-Jan Ruissen en zijn medewerkers, als zij niet in Brussel of Straatsburg moeten zijn. Op den duur houden zij hier ook een politiek spreekuur en andere activiteiten.

Voor de feestelijke opening kwamen tientallen bezoekers, onder wie ook SGP-leden uit Krimpen evenals wethouder Oosterwijk uit Ridderkerk. Kamerlid Chris Stoffer kwam uit de Veluwe aangereden.

"Logisch dat het SGP-Europakantoor in Krimpen komt, want de SGP wil Europa krimpen", zei Stoffer met een knipoog. Hij voegde eraan toe dat Krimpen ook vrij centraal ligt voor de meeste SGP-leden in Nederland.

Bert-Jan Ruissen, lid van het Europees Parlement sinds de succesvolle verkiezing vorig jaar, koos bewust voor een kantoor in plaats van thuiswerken. "Thuis is voor het gezin, kantoor is voor het werk", zo maakte hij duidelijk onderscheid.

Ruissen wil in het kantoor steeds goed contact houden met de kiezers in Neder-

land. "Ik ben al vaak genoeg in de 'bubbel' in Brussel en Straatsburg. Dit kantoor zorgt voor voeling en voeding van de eigen achterban."

Over dit thema sprak ook Europajournalist Jelte Wiersma van *Elsevier Weekblad*. Hij had ontdekt dat sommige andere Europarlementsliden inderdaad zóveel reizen door Europa, dat ze hun thuisbasis verliezen. Deze politici raken zielloos, vindt hij. "De meeste mensen blijven in hun hart toch provincialen: we keren altijd terug naar de eigen streek. Daarom is het heel goed dat Ruissen hier vandaag dit mooie kantoor opent, midden in zijn eigen regio." ◀

"LOGISCH DAT HET KANTOOR IN KRIMPEN KOMT, WANT DE SGP WIL EUROPA KRIMPEN."

Voor een goed visserijakkoord

Een knellend juk. Zo ervaren veel Britten de laatste jaren de Europese Unie. Nu de brexit een feit is, ruiken ze als het ware de vrijheid. Die vrijheid gunnen we ze uiteraard. Maar ondertussen blijven we wel burens en dat betekent dat we sterk van elkaar afhankelijk blijven en nieuwe afspraken zullen moeten maken. Ook hier geldt dat vrijheid en verantwoordelijkheid hand in hand moeten gaan.

DOOR BERT-JAN RUISSEN
LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT

Het zijn spannende tijden voor onze vissers. 60 procent van de Nederlandse vissers vist in Britse wateren. Mag dat nog vanaf 1 januari 2021, wanneer de overgangstermijn voor de brexit afloopt? En wat gebeurt er met Nederlandse vissers die onder Britse vlag varen? Gaan de Britten daar extra eisen aan stellen?

Als Europees Parlement hebben we de EU-onderhandelaar Michel Barnier een mandaat gegeven voor onderhandelingen. De EU biedt de Britten een vrij-handelsakkoord met een gelijk speelveld voor bedrijven en gelijke standaarden aan de producten. Voor visserij gaat het concreet om wederzijds toegang tot elkaars wateren en stabiele vangstquota.

Opdat de vissers tijdig weten waar ze aan toe zijn, willen de onderhandelaars het visserijakkoord al 1 juli afronden. Het zou dan het eerste deel zijn van het hele akkoord tussen de EU en het VK. De

EU-onderhandelaar Barnier heeft zelfs gezegd dat er zonder visserijakkoord ook geen deal komt over andere zaken. Dat toont wel het belang van het visserijakkoord. En terecht.

SAMENWERKEN

De Britten kunnen zich niet alleen op hun eiland terugtrekken. We zijn wel burens. Samenwerken blijft nodig. We delen een Noordzee en veel verkeer. Men zegt wel: de Britten hebben de vis, maar de EU heeft de markt ervoor.

De onderhandelaars van de EU en Groot-Brittannië zitten dit voorjaar aan tafel, voor moeizame gesprekken. Wat wij horen uit die onderhandelingen, is dat de Britten hameren op hun vrijheid en dat de EU-vertegenwoordigers aandringen op verantwoordelijkheid.

Ik hoop dat de Britten tijdig beseffen dat vrijheid van de EU niet betekent dat ze helemaal geen contact meer met

ons hebben. Vrijheid komt met verantwoordelijkheid. Een akkoord is vooral in het belang van de Britten. Want zonder deal lijdt het Verenigd Koninkrijk meer schade dan de 27 EU-landen. Maar liever hebben we een oplossing die goed is voor iedereen.

Bij een bezoek aan een visverwerker in Urk vorige maand, vroegen vissers om een goede brexitdeal. Dat is ook de inzet van de SGP. Natuurlijk vinden de vissermannen altijd wel een oplossing, maar het is beter als de Britten en de EU samen een akkoord sluiten waar we jaren mee vooruit kunnen. ◀

“ZONDER VISSERIJ-
AKKOORD IS ER GEEN
BREXITDEAL.”

groei

door eerlijke
communicatie

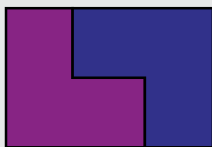
- interim management
- persoonlijke coaching
- bemiddeling & advies
- organisatiecoaching
- onderwijsontwikkeling

Sjaak van Wijngaarden MOC

Eerlijk en no-nonsense

We gaan gefundeerde kritiek niet uit de weg en vermijden scherpe vragen niet. Met die aanpak hebben wij al vele partijen succesvol kunnen helpen.

J&S
coaching en
consultancy

- erkende professionals met jarenlange ervaring
- universitair geschoold

J&S is er ook voor jongerenhulp, (kerkelljke) vertrouwenszaken en gezinsproblematiek

tel. (085) 040 65 62
jscoachingconsultancy.nl

VAN REE **ACCOUNTANTS**
registeraccountants en belastingadviseurs

EEN FRISSE KIJK OP CIJFERS

www.vanreeaccountants.nl

Welke ontwikkelingen houden u bezig? Welke veranderende prestaties ziet u in uw organisatie? Welke cijfers vragen om uw aandacht? Van Ree Accountants kijkt graag met u mee. Als accountants zorgen we er natuurlijk voor dat u over de juiste cijfers beschikt. Een frisse kijk op de cijfers levert bovendien verrassende inzichten op. Van Ree Accountants biedt advies op maat voor non-profitorganisaties en het midden- en kleinbedrijf.

VAN REE. EEN FRISSE KIJK OP CIJFERS.

AUDIT & ASSURANCE | ACCOUNTANCY | BELASTINGEN | CONSULTANCY

ALPHEN AAN DEN RIJN | BARNEVELD | LEERSUM | GELDERMALSEN | NIEUWEGEIN | ZWOLLE

Op zoek naar een architect?

Maak kennis met Architectenbureau **BORN** BV BNA!

Een veelzijdig bureau dat oplossingsgericht denkt en werkt. Goed luisteren naar de wensen van onze opdrachtgevers en het respecteren van de financiële kaders is voor ons vanzelfsprekend. Onze passie is om alle wensen op een creatieve en aansprekende wijze te vertalen in realiteit. Tot op detailniveau! We hebben veel ervaring met onder meer kerkbouw, scholenbouw, woningbouw, utiliteitsbouw en de zorgsector. En mogen werken aan inspirerende projecten in heel Nederland.

0187-482466 | info@bornarchitecten.nl
www.bornarchitecten.nl

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

Vrees en beven

Dat we in een onzekere tijd leven, weten we wel. Feitelijk hebben wij hier op dit ondermaanse geen enkele zekerheid. Nul komma nul.

Daarom is het zo wonderlijk mooi 's zondags (en iedere andere dag!) de troostvolle woorden vanaf de kansel te mogen horen: "Onze hulp is van de Heere, Die hemel en aarde gemaakt heeft, Die trouwe houdt tot in eeuwigheid en Die niet laat varen de werken Zijner handen."

Ik kom op deze niet zo propjesachtige beginwoorden omdat we dezer weken volop in de lijdenstijd zitten en er momenteel een potentieel dodelijke ziekte door heel de wereld waart, ook door Nederland. Vrees en beven regeren. Zie de ongekende, draconische maatregelen die overal worden genomen. De grootste bedreigingen voor de mensheid zijn het coronavirus en het klimaat, gelooft de goegemeente.

Vandaag (11 maart) is het biddag. Voor mij ligt het leerzame boekje *Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap*. Daarin ontleedt Groen van Prinsterer haarscherp deze bedrieglijke leus van de Franse Revolutie. Maar hij eindigt bepaald niet in mineur. Groen besluit met 'het voorrecht van de christen'.

BETER EN BLIJVEN GOED

"Voor hem zijn de geboden van God niet zwaar, omdat al wat uit God geboren is de wereld overwint.

Voor hem is het roven van de aardse goederen geen beroving van zijn blijdschap, omdat hij een beter en blijvend goed heeft in de hemelen.

Voor hem is er troost als hij gescheiden wordt van hen die hij in Christus liefgehad heeft; omdat hij niet bedroefd is zoals de anderen die geen hoop hebben. Voor hem is het zwaarste lijden een lichte verdrukking, omdat zij heel snel voorbijgaat en een gans zeer uitnemend, eeuwig gewicht der heerlijkheid werkt. Voor hem is er geen angst voor de dood, omdat hij zeggen kan: "Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? Gode zij dank Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus."

Daarna citeert Groen twee Bijbelgedeelten. Welke? Hij schrijft het zo:

HOOP EN UITZICHT

"Ik bepaal mij, onder het rumoer der volken en bij de angstvalligheid van hen wier hoop en uitzicht binnen de grenzen van deze aarde beperkt is, tot twee plaatsen. Teksten waarmee de christen, als hij ze overdenkt, "te midden zelfs van gebeurtenissen waarvan wij nu ooggetuigen zijn" tóch kunnen beamen: "Verblijdt u te allen tijd."

"God is ons een toevlucht en sterkte; Hij is krachtig bevonden een hulp in benauwdheden. Daarom zullen wij niet vrezzen, al veranderde de aarde haar plaats en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën. Laat haar wateren bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren door hun verheffing. De beekjes van de rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom van de woningen van de Allerhoogste! God is in het midden van haar, zij zal

► Rondjes Binnenhof

Rondom en in de meivakantie hoop ik weer een paar Rondjes Binnenhof te kunnen lopen. Hieronder staan de data die ik in gedachten heb. Ik teken daar direct en uitdrukkelijk bij aan: Deo volente, en onder voorbehoud van hoe de coronacrisis zich ontwikkelt.

Het gaat om de zaterdagen **25 april** en **9 en 23 mei**.

Opgeven graag via de e-mail: mdebruyne@tweedekamer.nl

Bellen of appen kan ook:

06 12 54 17 41

Uiteraard hou ik degenen die intekenen te zijner tijd op de hoogte over het wel of niet doorgaan van de rondleidingen.

niet wankelen; God zal haar helpen bij het aanbreken van de morgenstond. De heidenen raasden, de koninkrijken bewogen zich; Hij verhief Zijn stem, de aarde versmolt. De God van Jacob is een hoog vertrek." (Psalm 46:2-8)

Ook waar snel een 'onstuimige verwoesting' komt over volkeren en vorsten; ook waar ze moe zijn geworden in de 'veelheid hunner raadsragen'; ook wanneer zij in hun bezweringen en in de 'veelheid hunner toverijen' tevergeefs zoeken naar voordeel en redding; ook wanneer ze beginnen te zeggen 'tegen de bergen: valt op ons; en tegen de heuvelen: bedekt ons', óók dan, en dan voorál, mag en moet de christen aan de woorden van Hem Die zijn hoop, zijn vrede en zijn leven is, bedenken: "Als deze dingen beginnen te geschieden, zo zie omhoog en heft uw hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is."

Wij geloven, Heere; vermeerder ons geloof. Amen!" ◀

Uw hypotheek goed, snel en voordelig geregeld?

- Hypotheek voor starter, doorstromer of oversluiter
- Woningverhuur hypotheek
- Hypotheek voor ondernemer vanaf 1 jaar zelfstandig
- Hypotheek zonder verzekering
- Overwaarde hypotheek voor 60+

- ✓ Onafhankelijk advies
- ✓ Verantwoord en voordelig
- ✓ Deskundig en oplossingsgericht

Voor passend financieel advies! Bel 0342 421653

Van Ommeren Financieel Adviesbureau

DE Banier

CORONAVIRUS

HET IS 750 KEER ZO KLEIN ALS DE DIAMETER VAN EEN HAAR, MAAR HET ZET DE WERELD OP Z'N KOP.

- ▶ Thema: "Besturen in crisistijd"
- ▶ Interview Kees van der Staaij
- ▶ Zwartewaterland, iedereen kent er wel een familie met ziekte of rouw

Vóór
de veiligheid

WIJ ZIJN NOG
STEEDS OP ZOEK
NAAR NIEUWE
COLLEGA'S!

Kijk op reenen.nl

ONBEGRENSD IN LOGISTIEK

Sinds 1918 profiteren steeds meer klanten van onze deskundigheid en vakmanschap. Of het nu gaat om een verhuizing om de hoek in Barneveld, een transport van Hollandse kaas naar Sicilië of de opslag van uw (non)-foodproduct: Van Reenen is het antwoord op uw logistieke vragen.

Transport

Warehouse

Verhuizingen

van REENEN

Koningsbergenweg 7 | Barneveld | T 0342 - 405 405 | W reenen.nl

INHOUD

Crisis in Den Haag

Meditatie	5
Thema-interview	6
Binnenhof: senaat	11
Haags nieuwsoverzicht	12
Voorzitter: de mens wikt	13
Thema	14
Poster: Psalm 57:2	16
Varia	18
Verdieping	21
Dichtbij: Zwartewaterland	23
Dichtbij: Altena	24
Dichtbij: Waddinxveen	25
Familiedag 2020	26
SGP-jongeren	27
Thema	28
Europa	31

Besturen uit genade

Wij verbinden een crisis al gauw met geld. En anders met dieren of de natuur in het algemeen. Maar nu raakt het de mensheid. De emoties slaan toe. En dat maakt dat allerlei processen vrijwel autonoom (dreigen te) gaan verlopen. Besturen in Bijbels licht, wat betekent dat in crisistijd?

Graag zou ik een enkel Bijbels voorbeeld ter overweging willen geven.

- ▶ Het is nodig om trouw op je post te blijven. Sprekend voorbeeld daarvan is Daniël. Wat heeft hij aan Babels hof al meegemaakt. Hij heeft ook veel moeten meebewegen. Maar dat was nooit in principiële zin. Want wat dat betreft was duidelijk dat hij in de eerste plaats de God van Israël diende.
- ▶ Vaste kaders moeten zoveel mogelijk leidend blijven. Denk aan de periode waarin koning David moest vluchten voor Absalom. Hij zag de noodzaak daarvan. Maar David bleef zichzelf zien als wettig koning. Zo handelde hij ook, denk aan zijn inzet van Joab en Husaï. Voor David zelf had dit alles te maken met het recht en de belofte van God.
- ▶ Afwijkingen van Gods Woord en Wet moeten worden erkend. Denk daarbij opnieuw aan David. Toen in Jeruzalem de pestziekte woedde, erkende hij de hoogmoed die hem leidde in de volkstelling. Hier paste de koning een daad van zelfverloochening. Hij eigende schuld. Hij boog voor het volk. Hij boog onder God. Door persoonlijk een offer te brengen, werd de ramp voor het volk afgewend.

- ▶ Vertrouwen in Gods leiding geeft een bijzondere rust. Paulus kwam onderweg naar Rome met het schip in grote storm. Door alles heen bleek dat hij gerust was in God. Door genade mocht hij geloofsomgang kennen met de Heere. Dat gaf hem moed en ten opzichte van de omstandigheden een heilige onafhankelijkheid.

Nu zijn Daniël, David en Paulus terecht aan te merken als 'groten' in Gods Koninkrijk. Wie van ons zal in hun schaduw durven staan? Maar het moet ons ook niet te doen zijn om een *grootheid* van Gods genade te *bezitten*. Laten we verlegen zijn om in *oprechtheid* uit deze genade te mogen *leven*. Bijzonder nu geldt: "En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt; en zij zal hem gegeven worden." (Jakobus 1:5) ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

SINDS 1935

HUISMAN

keukens | sanitair | doe het zelf

Passie
voor vakmanschap

WWW.HUISMANALBLASSERDAM.NL

Huisman Keukens & Sanitair | Voltastraat 1 | 2952 AW Alblasserdam | 078-6932541 | info@huismanalblasserdam.nl

Uw hypotheek goed, snel en voordelig geregeld?

- Hypotheek voor starter, doorstromer of oversluiter
- Woningverhuur hypotheek
- Hypotheek voor ondernemer vanaf 1 jaar zelfstandig
- Hypotheek zonder verzekering
- Overwaarde hypotheek voor 60+

Voor passend financieel advies! Bel 0342 421653

- ✓ **Onafhankelijk advies**
- ✓ **Verantwoord en voordelig**
- ✓ **Deskundig en oplossingsgericht**

Van Ommeren Financieel Adviesbureau

Albert Plesmanstraat 2 | 3772 MN Barneveld | 0342 421 653 | www.vanommeren-fa.nl

► “De HEERE regeert”
Psalm 93:1a

“De HEERE regeert”

Bovenstaande belijdenis kwam onlangs van het Binnenhof. Helaas niet vanuit de regering. Wat zou het indrukwekkend zijn geweest als tijdens de toespraken tot ons volk deze of soortgelijke woorden geklonken hadden om ons erop te wijzen dat er Eén is die boven alles staat, Die het nooit uit de hand loopt, Die door gebeurtenissen tot ons spreekt en Die de enige Schuilplaats is in gevaar.

BELIJDENIS VAN DE IJSBOER

Het was echter niet de koning of de minister-president die deze belijdenis in Den Haag uitsprak, maar de ijsboer die aan het Binnenhof zijn waren aan de man brengt. Toen hem gevraagd werd wat hij ervan vond, vertelde hij dat hij in het coronavirus en alles eromheen God bezig zag.

Eerlijk gezegd is dat een beter antwoord dan wat onlangs een dominee op radio 1 gaf: “Dat God ons zoiets aandoet, daar ben ik heel terughoudend in... daar geloof ik niet zo in...”

Wie echter de bovenstaande belijdenis serieus

neemt, is daar niet zo makkelijk klaar mee. Wij belijden elke zondag: “Ik geloof in God de Vader, de almachtige, Schepper van hemel en van aarde”. En wij geloven ook dat God deze wereld niet heeft losgelaten, maar dat Hij regeert... Maar waarom gebeuren er dan zulke crises?

EEN VRAAG MET TWEE GEVAREN

Als je die vraag stelt, zijn er altijd twee gevaren. Het eerste is dat je *teveel* zegt, het tweede is dat je *te weinig* zegt.

Aan de ene kant heb je mensen die precies kunnen zeggen waarom dit gebeurt. Alsof je als mens zomaar in Gods boek kunt kijken en weet waar God mee bezig is...

Maar wat net zo goed gevaarlijk is, is dat je *te weinig* zegt. Rampen, ziekte – daar heeft God niets mee te maken. Dan ben je misschien van een hoop lastige vragen af, maar klopt dat?

Wie de Schrift goed leest, kan maar tot een conclusie komen:

DS. M. KLAASSEN
hoofdbestuurslid

God heeft in alle dingen de hand en God houdt alles in de hand – ook als wij denken dat het uit de hand loopt.

ROEPSTEM TER HARTE NEMEN

Veel belangrijker dan theologiseren over crises is Gods roepstem daarin ter harte nemen. Dat is wat Jezus ons leert in Lukas 13. Jezus wil dat wij in rampen die gebeuren, Gods roepstem horen. Het is ‘Gods megafoon’ waarmee Hij een dove wereld wakker wil roepen. Wat de boodschap is? “Indien gij u niet bekeert, zo zult gij allen desgelijks vergaan”.

Als crises door de wereld gaan, in je leven komen, of je het bij anderen ziet: keer in tot jezelf. Roep niet God voor het gericht, maar stel jezelf voor het gericht. En belijd: “Ik ben, o Heer, Uw gramschap dubbel waardig”.

HET MEDICIJN DAT GENEEST

Wie dat belijdt, hoeft niet te vergaan. Er is er Een Die onze krankheden op zich genomen heeft. Ziek geworden van het virus van onze zonde is Hij het Medicijn geworden dat geneest. Het virus van de zonde is uitgewoed op Hem en nu is Hij resistent – en deelt die resistentie met ieder die tot Hem de toevlucht neemt. Wie tot Hem vlucht, hoeft niet meer te vergaan, maar mag het oordeel ontgaan – om eeuwig te wonen op een nieuwe wereld, een nieuwe schepping, waar geen virussen meer zijn - waar zelfs het virus van de zonde niet meer is, waar niemand meer zal zeggen: ik ben ziek. Want het volk dat daar woont, zal vergeving van hun ongerechtigheid hebben. (Jesaja 33) ◀

Politiek in crisistijd

“Regeren is niet alleen vooruitzien, maar vooral opzien. Ik hoop oprecht dat daarvoor veel gebed mag zijn!”

Waarschijnlijk volgen u en jij de coronadebatten op de voet. Soms zien mensen de debatten in de Tweede Kamer als het elkaar vliegen afvangen om zichzelf te kunnen profileren, maar nu zijn we in een situatie beland waarin het duidelijk is dat de gelederen gesloten moeten worden om de juiste beslissingen voor het land te nemen. De debatten en beslissingen in Den Haag komen nu heel dichtbij, want het gaat hier overduidelijk om zaken van leven en dood! Je hoopt dan maar dat ze de juiste vragen stellen en de juiste beslissingen nemen. De Kamerleden van de SGP zijn ook op hun posten in de plenaire debatten, commissiedebatten en bijeenkomsten met de uitwisseling van technische informatie. Hoe gaat het met hen en met hun werk? Als je met een ervaren Kamerlid wilt spreken, ga je naar Kees van der Staaij. Hij is het langstzittende Tweede Kamerlid en heeft alles al eens meegemaakt, zou je denken...

Hoe ervaart u deze tijd?

“Het is voor jongeren en ouderen een tijd zoals we die nog nooit beleefd hebben. Elke dag kijk je weer met hoop en vrees uit naar het aantal doden en zieken dat bekend wordt gemaakt. En je houdt in de gaten hoeveel ziekenhuisbedden er nog over zijn. En ook ons ‘gewone’ dagelijks leven is totaal anders dan het was. Neem alleen al iets ‘vanzelfsprekends’ als het op zondag samen naar de kerk gaan. Ik sprak een oude meneer, die zei: ‘Dit heb ik zelfs in de oorlog niet meegemaakt’. En dan te bedenken dat niet alleen in Nederland het leven ontwricht is, maar wereldwijd. Ik hoorde van een New-Yorkse intensivist: ‘deze situatie is nog erger dan de terroristische aanslagen van 11 september 2001.’”

Merkt u in Den Haag dat er nu extra aandacht is voor de betekenis van het geloof?

“Wat mij opvalt is dat de regering in speeches en toespraken erg de nadruk legt op dat we samen, met elkaar de coronacrisis onder controle moeten krijgen; dat wij mensen het samen moeten doen. En natuurlijk is die saamhorigheid en dienstbetoon aan elkaar ontzettend waardevol en belangrijk.

Tegelijk denk ik wel: leert de coronacrisis ons nu niet juist dat wij allemaal zo kwetsbaar zijn, dat we de ziekte dan na verloop van tijd misschien ‘onder controle’ kunnen krijgen, maar dat duizenden, zo niet honderdduizenden vrouwen, mannen en kinderen het niet meer na kunnen vertellen, omdat ze

inmiddels begraven zijn. Juist dan voel je hoe belangrijk het is om omhoog te kijken, onze afhankelijkheid te beseffen van God, Die alles regeert, Zijn roepstem tot inkeer en wederkeer te horen. Ik vind het ontzaglijk belangrijk dat ook door te laten klinken in wat we zeggen tijdens de debatten. Bij een van de debatten deed ik dat door te verwijzen naar ons volkslied, het Wilhelmus: ‘Oorlof, mijn armen schapen, die zijt in grote nood’, en: ‘Tot God wilt u begeven. Zijn heilzaam Woord, neemt aan.’”

Hoe is het voor u persoonlijk om in deze bijzondere tijd als Tweede Kamerlid actief te zijn?

“Totaal anders dan anders. Ik zit uren en uren op mijn zolderkamer te bellen en digitaal te vergaderen. We hebben met ons fractieteam dagelijks digitaal overleg. Dat gaat heel goed. Regelmatig zijn er ook telefoongesprekken en *videocalls* met ministers en andere fractievoorzitters en met de Kamervoorzitter mevrouw Arib. En een keer per week ga ik naar Den Haag waar we bijgepraat worden door de (medisch) deskundigen. Daarop volgt een debat met de fractievoorzitters van alle partijen in de Tweede Kamer. In plaats van gewone werkbezoeken ben je nu heel veel aan het bellen. Met mensen uit de zorg bijvoorbeeld: artsen en verpleegkundigen die in het ziekenhuis werken, maar ook met werkers in de thuis- en mantelzorg. Zo’n berichtje van een medewerker in de thuiszorg zet mij aan het denken: ‘ik moet nu naar patiënten, maar er zijn geen persoonlijke

beschermingsmiddelen’. Dat kan toch niet? Zulke signalen neem ik mee naar debatten of breng ik rechtstreeks via een e-mail of belletje onder de aandacht van de minister. Als er dan later een berichtje komt: ‘gelukkig is er nu wel een voorraad mondkapjes bij ons’, dan ben ik daar ongelooflijk blij mee.”

Is het niet zwaar om al die zorgen en knelpunten steeds weer op je bord te krijgen?

“Ach, als ik kijk naar wat die zorgwerkers allemaal te verstouwen hebben, of de mensen die opgesloten in hun huis of verpleeghuis zitten met lastige gezinsomstandigheden bijvoorbeeld, dan hoor je mij niet klagen. Wat ik net zei: ik ben blij dat ik ook mijn steentje kan bijdragen door knelpunten aan te dragen en mee te denken over oplossingen. Maar het is natuurlijk wel waar dat het je niet in de koude kleren gaat zitten. Ik ervaar het Kamerwerk als zwaarder dan in andere vergaderweken. Elke dag word ik ‘s morgens vroeger dan normaal wakker. Dan denk je gelijk: wat is er afgelopen nacht weer gebeurd, hier of elders in de wereld? Hoe staat het met onze intensievecarebedden? Welke nieuwe maatregelen zouden eraan kunnen komen? Dat soort dingen.”

Wat ervaart u als lastige dilemma's en hoe gaat u daarmee om?

“Nou, een mooi voorbeeld daarvan zijn de maatregelen die op kerken betrekking hebben. Kijk, als je op een mooie zaterdag geen strandwandeling mag maken, dan denk ik: jammer, volgende keer beter. Maar de gang naar de kerk en de prediking van Gods Woord is een ander verhaal. Dat raakt mij erg, omdat je juist in deze tijd meer dan ooit voelt dat er geen betere plek is dan Gods huis, waar we Zijn aangezicht mogen zoeken en door Zijn Woord en Zijn Geest Zijn stem mogen horen. En als je dan een minister van Justitie en Veiligheid aan de telefoon krijgt die zegt: ‘Kees, ik denk toch echt dat het wijs is dat er verder afgeschaald wordt’, dan gaat er veel door je heen. Dan word je echt bepaald bij de vreselijke werkelijkheid van nu. Dan is er maar één ding wat je kunt doen: bidden

om wijsheid, en daarna heel zorgvuldig afwegen wat in deze - nooit eerder voorgekomen - omstandigheden geboden is en wat niet."

Hebt u nog tips om deze tijd van veel beperkende maatregelen goed door te komen?

"Nou, dat is een lastige hoor! Het is voor iedereen weer anders. Als je ondernemer bent en in de zorgen zit over de toekomst van je bedrijf, dan is dat weer een heel ander verhaal dan als je scholier bent en ineens met onderwijs op afstand in de weer bent.

Maar ik zou zeggen: denk ook na wat je voor een ander kunt betekenen. Iemand die eenzaam is bijvoorbeeld, omdat hij of zij het huis niet meer uit kan of mag komen. Het is zo mooi om te zien wat mensen in deze tijd allemaal ook voor elkaar doen. Of dat nu is dat het hondje wordt uitgelaten van die oude mevrouw die de straat niet meer op durft, of dat je kinderen helpt met huiswerk, of dat je boodschappen doet voor mensen die dat niet meer kunnen of durven. Dat zijn allemaal goede ideeën!

En nog een andere tip: het is voor ons allemaal ook goed om eens na te denken over de vraag wat nu eigenlijk echt belangrijk is in ons leven. We worden op een wel heel bijzondere en aangrijpende manier stilgezet, bijna letterlijk! Welke lessen trekken we daaruit voor onszelf, nu en in de toekomst - als die ons gegeven wordt!

Wat vindt u van de Nederlandse aanpak van de coronacrisis?

"Wij hebben de aanpak van het kabinet in grote lijnen gesteund. In het begin hadden we wel het gevoel dat we een beetje achter de feiten aanliepen, dat de problemen wat onderschat werden. In de debatten hebben we gezegd: we gaan nu niet elke keer terugkijken. Had dit niet eerder gekund? En had dat niet eerder ontmoeten? Dat komt later wel, als de crisis hopelijk achter ons ligt. Dan

"...als je dan een minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid aan de telefoon krijgt die zegt: 'Kees, ik denk toch echt dat het wijs is dat er verder afgeschaald wordt', dan gaat er veel door je heen."

is het goed dat er grondig teruggekeken wordt naar wat we ervan kunnen leren. Maar middenin de crisis vind ik dat je niet moet kritiseren, maar mee moet helpen bij het vinden van een oplossing. Hoe komen we aan meer testen? Hoe komen we aan meer persoonlijke beschermingsmiddelen? Hoe helpen we ondernemers die in de problemen zitten? Wij gaan dus voor de constructieve insteek."

Werkt een parlement anders in crisistijd?

"Er zijn veel minder plenaire vergaderingen, veel meer schriftelijke overleggen. Maar de Kamer blijft wel in bedrijf, zij het enigszins aangepast om te voorkomen dat het virus zich verder verspreidt. Natuurlijk gaat het allereerst om de bestrijding van de crisis. Maar ik vind het ook belangrijk dat we onder het mom van de crisis niet ineens wissels omzetten. Ik denk dan bijvoorbeeld aan maatregelen die in Europa worden genomen, waardoor wij in Nederland garant moeten staan voor oude staatschulden van landen die willens en wetens een loopje hebben genomen met hun begroting. En we moeten ook opletten dat we niet ineens een loopje met de Grondwet nemen. Ik stond toch wel raar te kijken dat een motie van

Geert Wilders om maar eventjes alle kerken te sluiten, steun kreeg van een grote minderheid in de Kamer. Niet alleen linkse partijen zoals de SP en GroenLinks, die de mond vol hebben over mensenrechten, waar ook ter wereld, maar ook een partij als Forum voor Democratie. Mooie woorden over de christelijke cultuur spreken, maar wél meegaan met zo'n motie. Onbegrijpelijk."

Hopelijk ligt de crisis binnen afzienbare tijd weer achter ons. Gaat alles dan weer gewoon door zoals het vóór deze tijd ging?

"Veel is anders. Er komen vooral heel veel nieuwe vragen bij. Wat zijn de gevolgen voor onze economie? Zijn we niet veel te afhankelijk geworden van het buitenland, van China bijvoorbeeld. We mogen wel wat dankbaarder zijn voor onze boeren, die zo belangrijk zijn voor ons dagelijks brood. Maar bovenal zou het te wensen zijn dat we meer dan ooit beseffen dat we niet alleen elkaar nodig hebben, maar in de eerste plaats de zegen van de Heere God. Ik hoorde een voorganger zeggen: 'regeren is niet alleen vooruitzien, maar vooral opzien'. Ik hoop oprecht dat daarvoor onder ons veel gebed mag zijn! ◀

"IK BEN BLIJ MIJN STEENTJE BIJ TE KUNNEN DRAGEN, MAAR OOK ALS KAMERLID GAAT HET JE NIET IN DE KOUDE KLEREN ZITTEN ALS JE AL DEZE DINGEN OP JE BORDJE KRIJGT."

(Opnieuw)
kennismaken?
Bezoek onze
nieuwe website!

Spek | Accountants
Belastingadviseurs

Nieuwe Tiendweg 16
2923 AE Krimpen aan den IJssel
T 0180 591581
F 0180 591582
E info@spek.nl
www.spek.nl

Vertrouwde
klanken...

Mooie collectie
orgels van diverse
merken

Ruime ervaring
in zaal- en kerkorgels

Stolk Orgels

www.stolkorgels.nl

NIUWERKERK A/D IJssel - Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 51 56 52 | KRABBENDIJK - Oospolderweg 15

SGV

Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden.

Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding
tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

DOOR PETER SCHALK
FRACTIEVOORZITTER EERSTE KAMER

EERSTE KAMER DICHT, MAAR NIET OP SLOT

Wat een vreemde gewaarwording. Enkele weken geleden zat collega Diederik van Dijk de hele dag in een beleidsdebat over de Staat van de Rechtsstaat. Allerlei aspecten van die rechtsstaat kwamen aan de orde. De SGP-bijdrage was vooral gericht op de moraal in ons land. Prangende vraag was: Wat doet het kabinet aan het onderhouden van het ethos van de rechtsstaat, nu het christelijk geloof verdampt uit de sfeer van opvoeding, onderwijs en cultuur?

Tijdens hetzelfde debat kreeg collega Van Dijk de toezegging van minister Grapperhaus van Justitie & Veiligheid om via de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) de gemeenten in serieuze overweging te geven een jaarlijkse 'Strijd-tegen-antisemitisme' bij gemeentehuizen te introduceren. Of de minister er al aan toe is om deze toezegging uit te voeren is de vraag. Immers, het debat over de staat van de rechtsstaat was nog maar nauwe-

lijks afgelopen of de rechtsstaat kreeg een bijzondere situatie te verwerken. In verband met de maatregelen die genomen werden ter bestrijding van het coronavirus ging de Eerste Kamer, waar de gemiddelde leeftijd van de leden wat hoger ligt, fysiek even dicht.

U mag van mij weten dat ik daar wel enige moeite mee had. Ik herinner me een geschiedenis, die verteld werd door de bekende prediker Spurgeon. Hij sprak over een parlement dat vergaderde tijdens een heftig onweer. Zo erg dat sommigen meenden dat het einde der tijden nabij was gekomen. Sommige parlementariërs stelden voor de vergadering te verdagen. "Toen rees een oud Puriteins raadshere, Davenport uit Stamford, op en zei, dat, zo de laatste dag gekomen was, hij wenste gevonden te worden op zijn plaats en bezig zijn plicht te doen". Een bijzondere les. Maar gelukkig konden de senatoren van nu hun werk nog voortzetten. De Kamer

ging wel dicht, maar niet op slot, want de Eerste Kamer is erg goed geëquipeerd voor digitaal werk. Pas na enkele weken werd de eerste plenaire vergadering weer gehouden, onder strikte maatregelen om verspreiding van het virus te vermijden. Een belangrijke vergadering, want daar wordt het noodpakket dat de staat vele tientallen miljarden zal kosten, bekrachtigd. In een korte stemverklaring werd steun uitgesproken voor deze plannen van de regering. Bij die korte stemverklaring mochten ook wat woorden gewijd worden aan de ernst van de tijd en een oproep om in afhankelijkheid van God en biddend om Zijn zegen de maatregelen in te zetten.

Hoe de komende maanden het werk vorm en inhoud zal krijgen? Wij weten het niet. Des te meer worden we bepaald bij het feit dat bij onze plannen en berekeningen slechts twee woorden passend zijn: Deo volente! ◀

Steunpakket

“De coronacrisis zet de economie even stil. Letterlijk en figuurlijk. Bedrijven en bedrijfjes dreigen om te vallen. Zzp'ers zitten ineens

zonder inkomen. Het is daarom goed dat de overheid met een steunpakket van maatregelen komt,” aldus Kamerlid Chris

Stoffer bij een Kameroverleg op 25 maart. Hij pleitte ervoor om streng te zijn op het misbruik van de steunmaatregelen. ◀

Trouwfeest

Op 23 maart trouwde het schoonzusje van Chris Stoffer. In trouwjurk en pak, beloofden Laurence Vogelaar en Jaap Jan van Zwieten elkaar trouw voor de wet. Chris Stoffer, die eigenlijk buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand zou zijn, kon het hele gebeuren nu slechts digitaal meemaken, net als het grootste deel van de andere gasten. De SGP wenst het paar een gezegend en gelukkig huwelijk! ◀

Geen uitbreiding EU!

Terwijl alle aandacht naar het coronavirus uitgaat, praat Europa met Albanië over toetreding tot de EU. Maar als het aan Kamerlid Roelof Bisschop ligt, gaat dat niet gebeuren. “We willen zeker geen uitbreiding van de Europese Unie met landen die hun zaakjes niet op orde hebben. Nóg meer lidstaten bij de EU dan de huidige 27, is sowieso niet wijs.” ◀

Ontwikkelingshulp

Op 26 maart diende Kees van der Staaij een motie in om landen die niet beschikken over goede zorg en te weinig eten,

te blijven steunen met ontwikkelingshulp. De gevolgen van het coronavirus kunnen in die landen nog velen malen groter zijn dan in Nederland. De motie kreeg brede steun van de Tweede Kamer. ◀

Kaartjes

Kees van der Staaij stuurde bemoedigingskaartjes naar meer dan 1000 zorgwerkers. Tot 2 april konden mensen voor de kaartjesactie worden opgegeven op de website van de SGP. Dank voor de vele enthousiaste aanmeldingen! ◀

Digitaal vragenuurtje

Via een geluidsopname beantwoordde Kees van der Staaij vanaf zijn thuiswerkplek vragen van bewoners van Huize Winterdijk in Gouda. De vragenbeantwoording werd afgespeeld via de intercom. ◀

Hulp Italië

De coronacrisis trekt diepe sporen door Europa. Lidstaten moeten daarom omzien naar elkaar. Maar die hulp moet altijd gericht zijn op de bestrijding

van het coronavirus. Niet om nieuwe stappen te zetten in de richting van een Europese eenheidsstaat waarbij landen als Nederland en Duitsland gedwongen

worden om de begrotingstekorten te dichten van landen die de afgelopen jaren een ongezond financieel beleid hebben gevoerd. ◀

Beste partijgenoten,

We hadden zo onze plannen. Maar hoe waar is het geworden: "De mens wikt, maar God beschikt." We spraken in SGP-verband over de voorbereiding voor de SGP-jongerendag, de partijdag, we planden partijbijeenkomsten op lokaal en provinciaal niveau. Een epidemie van ongekende omvang heeft heel het maatschappelijke en kerkelijke leven stil gelegd.

ALLES OP AFSTAND

Fysiek overleg binnen alle geledingen van onze partij is totaal onverwacht beëindigd. Het is nu, vanwege de richtlijnen rondom het coronavirus, werken en vergaderen op afstand geworden. Het is noodzakelijk, hoe pijnlijk soms, dat we allen gehoor geven aan de richtlijnen van de overheid! Wat een uitkomst dat we in deze omstandigheden digitaal kunnen overleggen, samen of in groepsverband. Stel je eens voor dat deze pandemie ons 30 jaar geleden getroffen had! Geen werk of overleg, geen kerkdiensten en geen onderwijs op afstand! Dan zouden deze gevolgen nog veel ingrijpender zijn. Maar de waarde om als kerkelijke gemeente samen te zijn onder de voorbede en verkondiging van Gods Woord is en blijft onvervangbaar. Evenals de onderlinge sociale contacten in werk- en familieverband en in zorginstellingen.

DE MENS WIKT

We schrijven voor of na een datum zo vaak plichtsgetrouw: D.V. Dit is de samenvatting van Jakobus 4:15 "Indien de Heere wil en wij leven zullen, zo zullen wij dit of dat doen." De kanttekening bij dit Bijbelgedeelte vermeldt dat we hiermee te kennen geven dat we de voorzienigheid van God en de broosheid van ons leven zonder voorbehoud erkennen. Wat valt er

nu in de coronacrisis een bijzonder licht op de woorden uit Jakobus 4:15...

Wat wij denken, wat de mensheid denkt te kunnen plannen, blijkt nu voor het oog van de mensheid niet onze autonome bevoegdheid te zijn.

ZORG ALOM

We zien met grote zorg wat de aangrijpende gevolgen zijn van de ontzaggelijke toename van de besmetting door het onzichtbare coronavirus. Wat kan dit bij ons en in onze familie- en vriendenkring diepe zorg- en rouwsporen trekken. Wat komt hierin onze nietigheid en diepe afhankelijkheid van Gods bewaring nadrukkelijk naar voren.

Laten we niet vergeten in onze gebeden de nood op te dragen van zovele ernstig zieken, de grote lichamelijke inspanning en emotionele druk waaronder de vele zorgverleners moeten werken en de verantwoordelijke taak die op onze landelijke en lokale overheid en volksvertegenwoordigers rust!

DE HEERE REGEERT

In SGP-kring leeft sterk de gedachte: de Heere regeert. Dat lezen we ook in Psalm 50:1: "De God der goden, de HEERE spreekt, en roept de aarde, van den opgang der zon tot aan haar ondergang."

Woorden die extra spreken in een wereldwijde crisis.

Voor onze politieke ambtsdragers ligt er een taak om naast het nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid ook op zorgvuldige en bewogen wijze de ernst van de tijd waarin wij leven te duiden. Zo heeft Kees van der Staaij vrijwel als enige een en andermaal in het 'coronadebat' onze regering en onze samenleving opgeroepen tot inkeer en bezinning. Dat deed hij onder andere met de oproep uit het Wilhelmus: "Tot God wilt u begeven, Zijn heilzaam Woord neemt aan". Dat appel klinkt als eerste tot iedere SGP'er om zich in geest en waarheid te verootmoedigen voor Gods aangezicht. Klaagliederen 3:40 roept ons daar ook toe op: "Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken en laat ons wederkeren tot den HEERE."

De Heere gedenke ons land, onze partij en ieder van ons persoonlijk. Van harte Gods bewaring toegewenst in deze onzekere en zorgelijke tijden. ♦

M.F. VAN LEEUWEN
partijvoorzitter

“HET ENE MOMENT LIJKT DE PATIËNT STABIEL, MAAR BINNEN EEN UUR KAN HIJ AAN DE BEADEMING LIGGEN.”

In heel Nederland staan ziekenhuizen op hun kop en verandert de zorg snel. Artsen die normaal gesproken niet te maken hebben met longziekten of intensive care worden omgeschoold, zodat zij op de corona-afdeling werkzaam kunnen zijn. De gebruikelijke afdelingen worden gesloten en omgebouwd tot gesloten corona-afdelingen.

DOOR RICK VAN DE WAERDT

GEREGISTREERD VERPLEEGKUNDIGE BIJ FRANCISCUS GASTHUIS & VLIETLAND

ZORGVULDIGE PROCEDURE

Sinds enkele weken is ook de longafdeling van Franciscus Gasthuisziekenhuis te Rotterdam omgebouwd om patiënten met het coronavirus te kunnen verplegen. Normaal gesproken komen de meeste patiënten bij ons via de gewone Spoedeisende Hulp terecht. Vanwege het besmettingsgevaar voor andere patiënten is dat nu net iets anders. Als het vermoeden bestaat dat iemand besmet is met corona, dan wordt deze persoon direct doorverwezen naar een triagetent voor verder onderzoek. Franciscus Gasthuisziekenhuis heeft twee van deze tenten in gebruik genomen voor de opvang van coronapatiënten. Zo brengen we meteen vanaf het begin een scheiding aan tussen

de coronazorg en de reguliere zorg en beschermen we de andere patiënten op de Spoedeisende Hulp tegen het virus.

INTENSIEVE ZORG

Het gevaarlijke aan het coronavirus is dat een patiënt nu stabiel lijkt te zijn, maar binnen een uur op de ic aan de beademingsapparatuur kan liggen. Daarom staan we vaak aan het bed om metingen te doen. Ook een coronapatiënt die niet op de ic ligt, heeft dus veel zorg nodig. Daardoor kost ons werk nu meer energie dan normaal. Bij aanvang van mijn dienst observeer ik de ogen van mijn collega's. Daaruit kan ik opmaken hoe het met ze gaat. Een blik zegt meer dan duizend woorden. Andersom weet ik ook dat ze

dat bij mij doen. In korte tijd zijn we als collega's enorm naar elkaar toegegroeid en kunnen we elkaars zorgen delen. Juist in deze tijd is het van belang dat we elkaar blindelings kunnen vertrouwen. Als ik aan een collega vraag of hij bijvoorbeeld een infuuspaal wilt desinfecteren, weet ik dat hij dat zorgvuldig zal doen.

VEEL STEUN

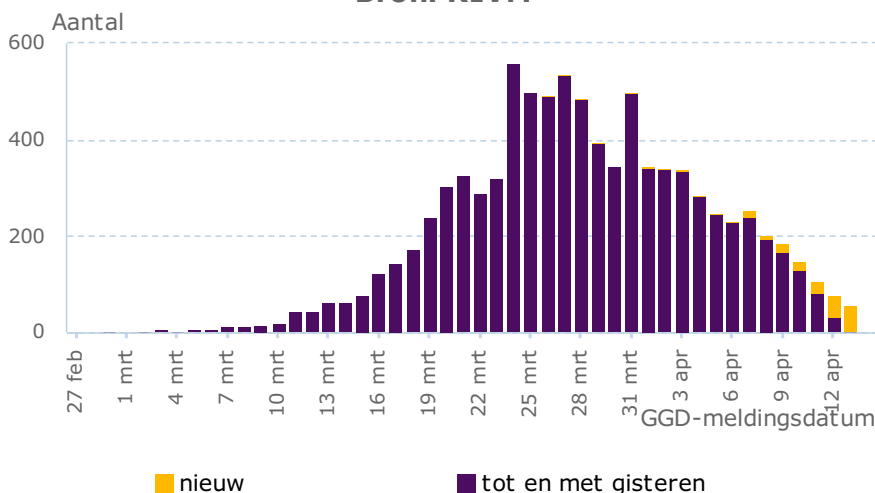
Gelukkig krijg ik veel steun van de mensen die dicht bij me staan. Vanwege alle maatregelen is er in mijn vrije tijd weinig te doen, maar als ik na een dienst thuiskom heb ik ook niet meer genoeg energie om nog iets te ondernemen. Gelukkig krijg ik ook veel steun van mijn verloofde. Zodra ik na mijn werkdienst in de auto stap, bel ik haar om de vele gebeurtenissen van die dag te vertellen en te verwerken.

RUST EN VERTROUWEN

Tijdens mijn diplomering heb ik de eed afgelegd. “Zo waarlijk helpe mij God almachtig.” Een belofte waar ik vanuit mezelf niet aan kan voldoen. Toch geeft mij dat nu rust en vertrouwen voor de toekomst. In afhankelijkheid van God probeer ik mijn werk uit te voeren. Dat helpt me om mijn werk elke dag weer vol te houden. ◀

In ziekenhuis opgenomen patiënten

Bron: RIVM

“BINNEN DRIE WEKEN LAGEN WE NAGENOEG VOL.”

In de media had ik al veel gehoord over het coronavirus. In het begin zei het mij nog niet zoveel. Het kwam al dichterbij toen de eerste mensen in Nederland positief getest werden. Vervolgens kwam het in een ziekenhuis in de omgeving. Daarna werden bij ons in het ziekenhuis mensen getest. Na een aantal negatieve testen kwam de eerste positieve test op een andere afdeling. Totdat die ene donderdagmorgen aanbrak waarop alles binnen korte tijd veranderde.

DOOR LAURENS VAN UDEN

IC-VERPLEEGKUNDIGE IN HET ALBERT SCHWEITZERZIEKENHUIS IN DORDRECHT

Ik had dagdienst en werkte samen met een intensivist. We gingen een oudere vrouw beoordelen die veel moeite had met ademen. We kwamen binnen en zagen meteen dat ze hard moest werken om te ademen. We hebben haar in beschermende kleding meegenomen naar de intensivereafdeling. We hebben haar in slaap gebracht, geïntubeerd (een buis in de luchtpijp brengen om de beademing te bevorderen) en daarna aan de beademingsmachine gelegd. Net voordat we deze mevrouw in slaap gingen brengen, vroeg ze zich nog af of ze nog wakker zou worden. Dat was een aangrijpende vraag waarop we geen antwoord konden geven. Wetende wat er zich in de wereld afspeelt, was dat een heel moeilijke vraag.

EEN VOLGESTROOMDE AFDELING

Tegelijkertijd met de opname van de eerste patiënt kwam er bij ons op de intensivereafdeling een tweede COVID-positieve patiënt binnen. Dat was voor onze afdeling het begin van een bijzondere tijd. De dag erna werden er al drie bedden van de naastgelegen hartbewaking bij onze afdeling getrokken waarop beademingsmachines geplaatst

werden. Binnen twee weken bestond onze ic uit totaal 32 bedden, waarvan er 24 bestemd zijn voor COVID-patiënten. Deze bedden werden geleidelijk aan per dag steeds verder gevuld met allemaal beademde patiënten. Binnen drie weken na het opnemen van de eerste patiënten lagen we dan ook nagenoeg vol.

INTENSIEF EN PROFESSIONEEL

Als ic-verpleegkundigen moeten we op dit moment veel samenwerken met anesthesieverpleegkundigen, ambulanceverpleegkundigen en spoedeisende-hulpverpleegkundigen om de zorg voor de patiënten te kunnen waarborgen. Het is een heftige en intensieve periode, waarin dus in korte tijd heel veel patiënten opgenomen worden met hetzelfde ziektebeeld. Het werk zelf is intensiever, doordat je bij de patiënt continu een masker, bril en isolatieschort draagt.

HEFTIG ZIEKTEBEELD

Het is een heftig ziektebeeld. Het ene moment gaat het beter met een patiënt en kunnen de beademingsvoorwaarden afgebouwd worden, maar het andere moment kan het ineens weer hard achteruitgaan en is er veel ondersteuning

van de beademingsmachine noodzakelijk. De longen zijn zo ziek dat het regelmatig noodzakelijk is om de patiënt op de buik te beademen om daardoor het lichaam nog te kunnen voorzien van zuurstof.

FAMILIE

Deze tijd maakt het voor familie van de patiënten ook erg moeilijk. Er mag bij ons geen familie op bezoek komen. Er is veel telefonisch contact met de familie en we hebben de mogelijkheid om te videobellen. Op die manier kunnen we laten zien hoe hun familielid erbij ligt en wat we doen. En op deze manier hebben we toch nog iets aan contact met de familie. Daarnaast proberen we voor de patiënt zelf een dagboek in te vullen om later nog eens op de situatie terug te kunnen kijken en om daardoor de ic-opname te kunnen verwerken.

POSITIEVE ONTWIKKELINGEN

Gelukkig worden de eerste patiënten nu gedetubeerd (van de beademingsbuis ontdoen) en overgeplaatst naar de gewone afdelingen, waar ze verder moeten aansterken. Dat geeft een goed gevoel bij mij en mijn collega's! Daar doen we het met elkaar voor. ◀

Wees mij genadig,

o God, wees mij genadig,

want mijn ziel betrouwt

op U en ik neem mijn

toevlucht onder de

schaduw van

*Nur vliegelen, totdat de
verderwingen zullen
voorbij zijn gegaan.*

Psalm 57:2

Nieuwe datum Partijdag 2020

Op zaterdag 16 mei stond onze jaarvergadering, de partijdag, gepland. In verband met de uitbraak van het coronavirus (COVID-19) en met het oog op de volksgezondheid genomen overheidsmaatregelen heeft het hoofdbestuur besloten de partijdag te verplaatsen.

De nieuwe datum waarop de partijdag gepland staat, is zaterdag 5 september 2020 D.V.

Het middagedeelte vervalt. Wel is er na het ochtendprogramma, waarin onder meer de (her)verkiezing van hoofdbestuurleden en de lijsttrekker voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 plaatsvindt, een afsluitende lunch.

Het uitnodigingsbeleid is vooralsnog niet aangepast. Dit betekent dat zowel afgevaardigden, genodigden als belangstellende leden van harte welkom zijn. Afhankelijk van de dan geldende overheidsmaatregelen kan het nodig zijn dat er andere keuzes moeten worden gemaakt. Daarover wordt u dan op de hoogte gesteld.

U ontvangt op een later moment bericht over de locatie van de partijdag en de nieuwe deadline voor het bestellen en betalen van toegangskaarten.

Datum: zaterdag 5 september 2020 D.V.
Locatie: NBC Congresscentrum, Nieuwegein
Doelgroep: het uitnodigingsbeleid is voorlopig onveranderd

Van de redactie

In het februari-nummer was een artikel van dhr. L. van der Waal opgenomen 'Gedachten over een stabiel Europa'. Voor het juiste begrip hiervan is het goed om te weten dat dit artikel eerder is geschreven voor het blad van de oud-leden van het Europees Parlement, dat kort na de Europese verkiezingen vorig jaar verscheen.

In *De Banier* gebruiken wij vaak het begrip 'corona'. Dat is niet altijd de juiste benaming op het juiste moment, maar het is wel gangbaar en herkenbaar. Voor de volledigheid: Het virus heet 'SARS-CoV-2'. De ziekte die dat virus veroorzaakt heet 'coronavirus disease 2019' (afgekort COVID-19).

TOELICHTING OP DE OMSLAG

"We strijden tegen een onzichtbare vijand." Niet iedereen zal die militaire taal willen gebruiken, maar de onzichtbaarheid van het virus is een feit. Juist die onzichtbaarheid maakt een vijand beangstigend.

ONVERGELIJKBAAR

De vergelijkingen van deze crisis met andere crises uit de Nederlandse geschiedenis gaan in elk geval op dat punt mank. Een watersnoodramp gaat met een geweldige watervloed gepaard. De Tweede Wereldoorlog had het naziregime als vijand. De 'strijd' tegen het coronavirus wordt echter gevoerd tegen iets wat alleen met een geavanceerde microscoop zichtbaar is.

EEN HAAR

Op de omslag van deze editie van *De Banier* is het virus vergeleken met de dikte van een haar. Een haardikte is voor iedereen voorstelbaar, omdat een haar voor het menselijk oog zichtbaar is. Als de gemiddelde haardikte van een menselijke hoofdhaar al 75 micrometer is, valt de grootte van een virus

daarbij ver in het niet. Met een diameter van ongeveer 0,1 micrometer (1/10.000^e millimeter) is het coronavirus ook kleiner dan een rode bloedcel en kleiner dan een bacterie, maar dat zegt ons te weinig. Vandaar de vergelijking met een haar.

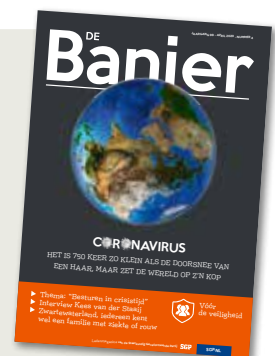
NIETIGHEID

De wereld op z'n kop. Als we daarbij stilstaan, zien we de nietigheid van de mens wel getekend. Bijna niets gaat nog zoals het in 2019 ging.

TOCH NIET TÉ KLEIN

Terug naar het beeld van de haar. De Heere Jezus gebruikt ook 'de haren' als beeld van dat wat nietig en nog maar net zichtbaar is. "De haren uws hoofds zijn allen geteld". Het is dus enerzijds wel begrijpelijk dat wij bang zijn voor een onzichtbare vijand, maar aan de andere kant kunnen we hier ook hoop uit putten. "De Heere regeert." Het loopt Hem niet uit de hand.

Sjon van der Ree Doolaard

AGENDA

Voorlopig publiceren wij geen geplande bijeenkomsten van plaatselijke of regionale SGP-geledingen. Dat willen we zo laten totdat de omstandigheden weer meer zijn genormaliseerd. De eerder gepubliceerde of toegestuurde bijeenkomsten zijn óf vervallen in verband met de door de overheid opgelegde restricties, óf de doorgang ervan is te onzeker om er op deze plaats melding van te maken. Wij verwijzen u naar de plaatselijke of regionale organisatoren van de bijeenkomsten en hun eigen informatie.

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt, zeker in deze omstandigheden: 'Deo volente'.

Het is de bedoeling dat de volgende *De Banier* verschijnt op woensdag 20 mei. Daarmee rekening houdend kan kopij tot en met maandag 4 mei worden ingestuurd. U kunt zich richten tot Sjon van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl.

De datum waarop de daaropvolgende *Banier* gepland staat, is donderdag 25 juni.

Lintjesregen

Ondanks de omstandigheden van dit jaar, gaat de 'lintjesregen' ter gelegenheid van Koningsdag wel door. De vorm is echter wel anders dan normaal. Op 24 april nemen burgemeesters persoonlijk contact op met de mensen die een lintje krijgen. Omdat er nog gezocht wordt naar een moment waarop de lintjes kunnen worden opgespeld, zal beeldmateriaal van de decoratie nog niet direct beschikbaar zijn. Zodra er een vermelding te maken is van mensen die hun sporen in de politiek hebben verdiend, ontvang wij daarvan graag beeld en een korte toelichting. Die kopij kunt u aanleveren via debanier@sgp.nl. Wij zullen dan ruimte zoeken om deze vermelding te plaatsen.

Het bevrijdingsconcert van 9 mei 2020 vervalt.

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 7 en 9: beeld Cees van der Wal

Pagina 14: grafiek RIVM

Pagina 15: beeld Albert Schweitzerziekenhuis

Pagina 23-25: Kaartje RIVM

Pagina 29 en 30: beeld Nationaal Archief i.s.m. Wikimedia Commons

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
E info@sgp.nl
T 010 - 720 07 70
Telefonische bereikbaarheid:
maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum
E jjwanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en
drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),
mw. C. Mourits MA,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
M. de Bruyne
E debanier@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE

T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

BESTUURDERSVERENIGING

T 010 - 720 07 79
E vholleman@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

T 010 - 720 07 85
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgpj.nl

EERSTE KAMER

Binnenhof 22, 2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

E bert-jan.ruissen@europarl.europa.eu
I eurofractie.sgp.nl

STICHTING VORMINGSACTIVITEITEN

OOST-EUROPA
E voe@sgp.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE

E finadmin@sgp.nl

LEDENADMINISTRATIE

E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

VORMGEVING

De Groot - grootsgedrukt.nl
I grootsgedrukt.nl

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden
en tarieven kunt u contact opnemen
met Novente.
E wdankers@novente.nl

SGP

VERHOUDINGEN TUSSEN GELEDINGEN GENORMALISEERD

Helaas zijn er in de afgelopen periode spanningen ontstaan tussen enerzijds personen uit de kring van de SGP-jongeren, het Wetenschappelijk Instituut en de Tweede Kamerfractie en anderzijds de bestuursleden van de Stichting VOE. Op verzoek van het hoofdbestuur zijn er, nadat een externe onderzoekscommissie haar bevindingen en aanbevelingen heeft gedeeld, gesprekken gevoerd, gericht op herstel van de verstoorde verhoudingen.

Met alle geledingen afzonderlijk is gesproken over de kern van de problematiek en hoe de problemen zijn ontstaan. Tevens hebben de geledingen gereflecteerd op hun eigen functioneren. Daaruit bleek dat de spanningen mede zo hoog zijn opgelopen omdat er veel *over* elkaar werd gesproken, maar te weinig *met* elkaar. Dat raakt de integriteit van personen en de moraliteit van hun handelen.

Na de afzonderlijke gesprekken is er een gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd met vertegenwoordigers van alle betrokken geledingen. Tijdens dat overleg is veel uitgesproken, ook naar elkaar toe. Gezamenlijk is vastgesteld dat alle betrokken geledingen hebben gedaan aan zelfreflectie; zij hebben hun bevindingen gedeeld met de andere geledingen, en daarbij tekortkomingen in hun functioneren erkend.

In de nasleep van de kwestie hebben met name de negatieve uitingen intern, extern en in de media, schade veroorzaakt aan alle betrokken geledingen van de SGP en aan de bestuurders van de Stichting VOE in het bijzonder. De geledingen betreuren deze gang van zaken, en bieden excuses aan voor de schade die dit berokkend heeft aan instituten en personen.

Na deze gezamenlijke bespreking is, met erkenning van de pijn over het verleden, geconstateerd dat er een gezamenlijke basis is om samen te werken en te bouwen aan de internationale werkzaamheden van de SGP in een nieuwe bestuurlijke setting.

We hopen dat dit in de toekomst mag leiden tot een vruchtbare samenwerking. Op hoop van zegen op het vele werk dat is gedaan en hopelijk nog lang verricht kan worden.

Peter Schalk

Ooit had Nederland een 'Minister van Eeredienst'. Een soort herinnering aan dat verleden is dat er in ieder kabinet nog steeds een minister is die verantwoordelijk is voor het contact met de kerken. In het zittende kabinet is dat Minister van Justitie Ferd Grapperhaus.

DOOR PETER SCHALK
SENATOR

Het kabinet probeert de uitbraak van het erg besmettelijke coronavirus in te dammen om te voorkomen dat ziekenhuizen de zorg niet meer aankunnen en artsen moeten beslissen wie er wel of niet worden opgenomen. Daarom moesten bijeenkomsten waar veel mensen samenkomen, waaronder kerkdiensten, worden aangepast. Toen de cijfers van zieken en gestorvenen aan het coronavirus pijlsnel opliepen, zocht de minister contact.

1^E ZONDAG

"Het is de dag des Heeren, dus ik durf het bijna niet te vragen, maar kunnen we even bellen?" Dat berichtje kwam binnen bij onze voorman, Kees van der Staaij. Minister van Justitie & Veiligheid Grapperhaus meldde zich. Als minister voor de eredienst zocht hij contactpersonen voor de verschillende kerken. Namens de reformatorische kerken kreeg ik die taak toebedeeld. Een paar uur later was er al de eerste conferencecall: de berichten zijn steeds alarmerender, dus er moet méér gebeuren. Als belangrijkste punt heb ik gezegd: "Hoe dan ook moet de Woordverkondiging en eredienst in stand worden gehouden". De weken daarna is die inzet behoorlijk op de proef gesteld.

2^E ZONDAG

De tweede zondag stond het aantal van 100 personen al zwaar onder druk. De maandag erna kwam de volgende slag op de persconferentie van de minister-president en drie andere ministers: afschalen naar 30 personen. Daarover ging de volgende conferencecall. Vlak daarvoor belde de rechterhand van de minister me om aan te geven dat die 30 niet bedoeld was als 'streefgetal', maar voor bijzondere gelegenheden. Toen heb ik voorgesteld om 'zo klein mogelijk' te vervangen door 'zo klein als noodzakelijk', om zo in bijzondere situaties nog enige ruimte te bieden.

Op verzoek van de minister is dat uitgangspunt verder uitgewerkt in een breed gedragen verklaring van allerlei religieuze en levensbeschouwelijke verbanden.

3^E ZONDAG

Dat alle reformatorische kerkgenootschappen de uitgestippelde lijn volgden, deed me goed. Maatsschappelijke discussie ontstond toen bleek dat een aantal kerken die 30 aanwezigen als uitgangspunt namen. Daarbij kwam dat sommige politici en bestuurders in de media lieten weten naar 'o' te willen gaan. De Tweede Kamer verwierp tijdens een debat op het nippertje een PVV-motie om kerkdiensten maar 'gewoon' te verbieden!

4^E ZONDAG

Na dit Kamerdebat was er opnieuw contact tussen Kees van der Staaij, minister Grapperhaus, ondergetekende en de reformatorische kerken. In goed overleg, maar met pijn in het hart, is daarop het moeilijke besluit genomen om te adviseren om kerkdiensten te gaan houden in een samenstelling "zo klein als noodzakelijk geacht wordt". Dat advies is overgenomen en naar buiten gebracht door de kerken, ondersteund door de politiek.

ANDERS, MAAR TÓCH

Gelukkig was in de eerdere zondagen gebleken dat het in deze tijd goed mogelijk is om vanuit huis tóch met de christelijke gemeente verbonden te zijn. Massaal is van die mogelijkheden gebruik gemaakt. In dit tijdsgewricht en onder de huidige omstandigheden, is het een enorm voorrecht dat de verkondiging van het Woord en de (gezamenlijke) gebeden kunnen doorgaan. Het is anders dan we gewend zijn, maar tóch. Laten we bidden dat ook de bediening van de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal spoedig weer kunnen plaatsvinden, hopen op de zegen van de Heere. ◀

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6

4416 PX Kruijningen

E-mail : verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

Quiks
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

**ALL ABOUT
POTATOES**

Voorgebakken

Vers
verpakt

Voorgekookt

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quiks
FRESH POTATOES

Quiks
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

HARKES
Begravenissen

Voorfescheweg 15a, 2771 MA Boskoop
harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

**OOK ADVERTEREN
IN DE BANIER?**

Neem contact op met Werner Dankers van Novente

Bel 085 - 489 03 22 of mail werner@novente.nl

Iedereen kent wel een familie met ziekte of rouw

In Zwartewaterland is het rustig op straat. De gemeente is zwaar getroffen door het coronavirus. Iedereen kent wel een familie waar ziekte of rouw is; bijna iedere dag wordt er iemand begraven. Wie de afgelopen tijd de dagelijkse updates van het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) gevolgd heeft, zag dat Zwartewaterland als noordelijkste gemeente dezelfde kleur op de kaart had als de provincie Brabant.

DOOR MAARTEN SLINGERLAND
WETHOUDER ZWARTEWATERLAND

12 MAART

Op 12 maart jongstleden krijgt de gemeente het officiële bericht dat de eerste inwoner positief getest is op corona. Vanaf dat moment komt het crisisteam bijeen, waarin verschillende disciplines uit de gemeentelijke organisatie vertegenwoordigd zijn. Aanvankelijk lijken de eerste meldingen mee te vallen en is er van ziekenhuisopnames geen sprake. Maar de week daarna wordt alles anders. In de kern Hasselt worden een huisarts, een dominee en een koördinant positief getest. Als gevolg daarvan lopen de besmettingen in hoog tempo op.

19 MAART

Er volgen ziekenhuisopnames en op 19 maart wordt de eerste overledene gemeld. Twee weken lang gaat alle zorg en aandacht uit naar de kern Hasselt, maar daarna komt ook Genemuiden in beeld. In de verzorgingshuizen van beide kernen zijn besmettingen geconstateerd.

6 APRIL

Maandag 6 april maakt de burgemeester bekend dat er in het afgelopen weekend 10

mensen zijn overleden en daarmee komt het totale aantal overledenen op 28 mensen. Dit is op 23.000 inwoners een zware slag – en dat is merkbaar in de samenleving.

GEMEENTELIJKE COMMUNICATIE

Burgemeester Eddy Bilder geeft vanaf de eerste week iedere avond een 'corona-update' op de lokale radio. Dat dit in een behoefte voorziet, blijkt uit het feit dat het aantal luisteraars fors toeneemt. De burgemeester gebruikt dit moment tevens om de inwoners op te roepen de maatregelen van de overheid in acht te nemen. Ook wordt de bevolking een hart onder de riem gestoken.

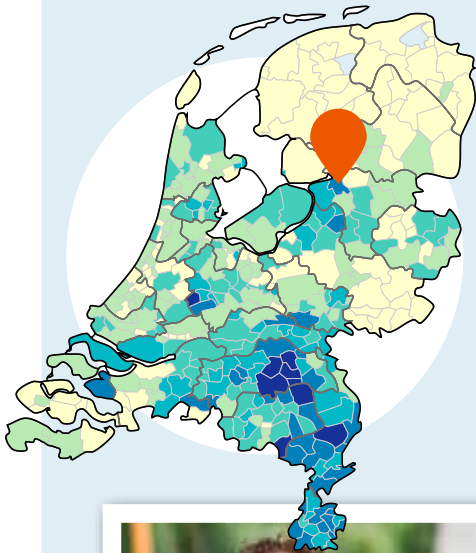
Uiteraard worden ook in onze gemeente de cijfers van de GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) van het aantal besmettingen bijgehouden. Onmisbaar in deze tijd is het contact met de huisartsen. In Zwartewaterland is één huisarts aangewezen die informatie ophaalt bij de andere huisartsen uit de gemeente. Deze huisarts geeft de burgemeester een dagelijkse update, waardoor we een breder beeld krijgen.

NIEUWE OPGAVEN

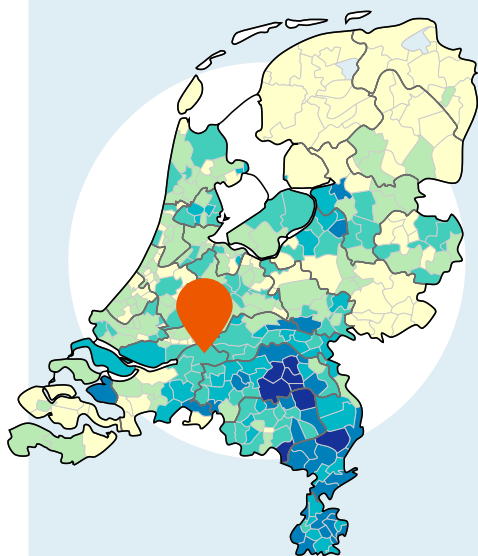
De gemeente en het college krijgen ondertussen te maken met allerlei vragen en opgaven waar nooit beleid op gemaakt is. Kunnen de markten doorgaan? Zijn de begrafenisondernemers voldoende toegerust? Waar kunnen coronaslachtoffers worden opgebaard nu de verzorgingshuizen gesloten zijn? Krijgen onze kwetsbare inwoners voldoende zorg en aandacht? Hoe gaat het verder met ons bedrijfsleven en de middenstand?

NIEUWE INITIATIEVEN

Onze samenleving wordt gekenmerkt door fijnmazigheid. Het is hartverwarmend om te zien hoeveel initiatieven er ontstaan om elkaar te helpen in deze moeilijke en zorgelijke tijden. Als college werken we als team samen - en dat is in deze crisistijd ontzettend belangrijk. Onze gemeente is hard getroffen en dat maakt klein en machteloos. Dagelijks gebed om wijsheid, kracht en troost is nodig om iedere dag te doen wat onze hand vindt om te doen. ◀

Het leven in Altena

Toen begin maart het eerste coronaslachtoffer bekend werd, in Loon op Zand, was niet te voorzien dat korte tijd later grote delen van Brabant getroffen zouden worden.

DOOR HANS TANIS
WETHOUDER ALTENA

Sinds begin vorig jaar mag ik de enige SGP-wethouder in Brabant zijn, in de nieuwe gemeente Altena (55.000 inwoners en 21 kernen). De plannen van college en gemeenteraad moeten (in ieder geval voor de korte termijn) opzij. En wat doe je dan als wethouder, wat kun je betekenen als SGP'er?

GRIP-4

Toen de ernst van de uitbraak duidelijk werd, is door de Veiligheidsregio opgeschaald naar 'GRIP-4' (Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure, fase 4). Het hoogste veiligheidsniveau, waardoor een aantal bevoegdheden op regionaal niveau belegd worden en direct onder de burgemeester van de centrumgemeente vallen. Hierdoor wordt de speelruimte van de individuele gemeente kleiner. Er zijn genoeg mogelijkheden om toch het verschil te maken!

In Altena is een crisisteam samengesteld, bestaande uit collegeleden en ambtenaren. Allerlei acties zijn uitgezet. Deze variëren van openbare orde en handhaving, een noodverordening, tot afspraken die gemaakt worden met bijvoorbeeld

scholen en kinderdagverblijven. Maar ook ter ondersteuning van ondernemers. Denk aan uitstel van betaling van belastingen, het faciliteren bij de uitvoering van landelijke regelingen of het opstellen van een nieuwsbrief voor ondernemers.

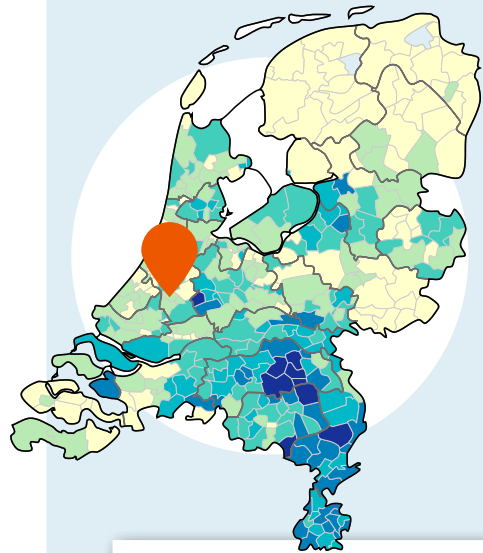
CHRISTEN-ZIJN VAN MEERWAARDE?

Maakt het ten diepste verschil of je als christen dit vraagstuk benadert? Ik denk het zeker wel. Allereerst omdat je mag leven vanuit de leiding en de zorg van God in het leven. Dat ons alle dingen 'niet bij geval, maar van Zijn vaderlijke hand ons toekomen'. In de praktijk van elke dag staan dan niet de economische belangen, maar de mens centraal. Concreet: aanhoren, benaderbaar zijn, zelf actief contact zoeken met betrokkenen. Ik merk dat meeleven zeer gewaardeerd wordt. Vanuit de zorg voor de inwoners wordt ook de dienstverlening georganiseerd. Dat kost meer tijd en energie dan gebruikelijk, maar biedt in deze onzekere tijd meerwaarde. Het 'er zijn voor elkaar', vragen snel oppakken en afwerken, een heldere communicatie, dat zijn essentiële zaken. Een betrouwbare overheid is wel het minste wat we kunnen bieden!

BEGRIP

Ook door er te zijn, in het college en de ambtelijke organisatie, kun je iets betekenen. Want ook in Altena wordt gesproken over de aanleiding, de betekenis van de huidige crisis. En als me iets is opgevallen de afgelopen weken, dan is het wel het onvermogen van de moderne mens om de boodschap van de Bijbel te begrijpen. Want of het nu het redactioneel commentaar van het *RD* betreft, of een brief die een dominee aan de kinderen van zijn gemeente stuurt, de essentie wordt eigenlijk niet geaccepteerd. Want wie zijn wij eigenlijk als mens van de 21e eeuw om iets als zonde of straf te duiden? Gelukkig heb ik daar iets van mogen vertellen, van mijn eigen worsteling daarmee, maar ook van de zonde én de genade die God wil schenken. Juist als we leven in de tijd van Pasen is dat een unieke mogelijkheid.

Als je die gesprekken op je in laat werken, blijft er maar een weg over, voor de samenleving en voor ieder persoonlijk: het gebed 'Erbarme Dich', én 'Uw koninkrijk kome'. ◀

Burgemeester in bijzondere tijden

“Het zijn bijzondere tijden voor ons allemaal. Bezorgdheid is begrijpelijk en gevoelens van onzekerheid ook. Tegelijkertijd is het belangrijk het hoofd koel te houden. Om vanuit rust onze keuzes te maken. Voor die taak staan we samen. En dat gaat ons lukken!”

DOOR EVERT JAN NIEUWENHUIS
BURGEMEESTER WADDINXVEEN

Met deze zinnen besloot ik mijn brief aan onze inwoners. Het was half maart. De overheid had enkele dagen daarvoor vergaande maatregelen afgekondigd. In korte tijd moesten we onze maatschappij herinrichten. Dat betekende: thuis werken, kerken en onderwijzen. En alles vanaf nu op gepaste afstand. U herkent het allemaal; er is geen Nederlander die niet geraakt wordt.

INGRIJPEND EN DRUK

Het ingrijpendst is het coronavirus voor families waar sprake is van sterfgevallen. Daarnaast zijn er ernstig zieken die intensief verpleegd worden. Zij worden wel heel direct geraakt. De situatie legt ook grote druk op bepaalde beroepsgroepen, zoals de zorg. Wat wordt er veel van hen verwacht en wat doen ze mooi werk! De maatschappelijke steun en waardering die ze krijgen, is hartverwarmend en terecht. Ook op overheden komt veel af. In de

eerste plaats natuurlijk de rijksoverheid. Maar in het kielzog daarvan hebben ook gemeenten veel te doen. Adviseurs communicatie, crisisbeheersing en bevolkingszorg draaien overuren. En ook de burgemeester is er druk mee.

COMMUNICATIE EN CONTINUÏTEIT

Er is wekelijks regionaal overleg met collega-burgemeesters in een zogenaamd ‘regionaal beleidsteam’. In onze eigen gemeente is dagelijks overleg. Hoe is het gesteld met de handhaving? Gaat het goed in het winkelcentrum? En op de markt? En natuurlijk willen we contact leggen met de kerken, instellingen en verenigingen. De scholen en de kinderopvang willen we ook niet vergeten. Daarnaast gaan andere zaken ook door. Collegevergaderingen en besluitvorming door de gemeenteraad leggen we liever niet stil. En ook zij blijven graag op de hoogte van wat er speelt.

BURGERVADERROL: VERGEET IK NIEMAND?

Van een burgemeester wordt in crisistijd veel gevraagd. Je staat constant ‘aan’ en scant als het ware steeds het hele werkveld: heb ik alles en iedereen in beeld? Vergeet ik niemand? Ik bel, app en mail meer dan ooit. En digitaal vergaderen doe ik inmiddels alsof ik nooit anders heb gedaan. En dan de burgervaderrol: er helemaal zijn voor je inwoners. Je wilt in verbinding blijven. Dat is mooi en tegelijkertijd ook intensief. Gelukkig zijn er, ondanks de sociale distantie, mogelijkheden genoeg via lokale kranten en de sociale media. Al met al geldt voor burgemeesters wat voor vele anderen op dit moment ook geldt: het kost ons de nodige energie. Maar laat duidelijk zijn: wat hebben we nog veel zegeningen te tellen! Voor mij staat bovenaan dat het een voorrecht is burgemeester te mogen zijn, ook nu. Of misschien wel juist nu. ◀

Maak iemand lid van de SGP en
ONTVANG € 5,- KORTING
op uw SGP-familiedagticket*

* zie sgp.nl/familiedag voor meer info

SGP-FAMILIEDAG

Zaterdag 26 september D.V. hopen we een SGP-familiedag te organiseren. Dit jaar bent u met uw familieleden welkom in museumpark Archeon in Alphen aan den Rijn. Deze dag is het mogelijk om Archeon te bezichtigen en o.a. politici uit Den Haag te spreken.

Volwassenen	~~€ 22,90~~
Kinderen (4 t/m 9 jaar)	~~€ 19,90~~
Kinderen (0 t/m 4 jaar)	gratis
Museumjaarkaart	gratis

Nu voor maar:

€ 11,00

per persoon!

Kijk voor meer informatie en het bestellen van kaarten op www.sgp.nl/familiedag of bestel uw kaarten, wanneer u NIET over internet beschikt, telefonisch via 0172-447744.

sgp.nl/familiedag

SGP

CRISIS ALS KEERPUNT

Nederland is in crisis. Je voelt dat aan den lijve. Piepend en krakend is alles tot stilstand gekomen. Bij SGP-jongeren moesten we de SGP-jongereindag en ons voorjaarscongres afgelasten en ook lokale activiteiten gaan niet door. Zelf ben ik leraar wiskunde op een middelbare school en nu doen we alles 'op afstand'. En veel mensen kunnen niet meer naar de kerk. In korte tijd is er veel veranderd.

DOOR ARIE RIJNEVELD
LANDELIJK VOORZITTER SGP-JONGEREN

KWETSBAARHEID

Het is een gegeven dat we te maken hebben met een zware noodsituatie. Het functioneren van ons stelsel is ernstig verstoord. Je merkt de spanning bij mensen. Op straat en thuis. Grote zorgen over besmettingen en over gezondheid. Angst dat het een geliefde zal treffen en dat die het niet zal overleven. En dat die geliefde misschien wel alleen moet sterven...

Het coronavirus laat zien dat de wereld niet maakbaar is. We hebben het leven niet in eigen hand. We zien onze kwetsbaarheid en voelen onze onmacht. De vraag rijst terecht waar dit op gaat uitlopen. Waar is nu onze wijsheid? Het Latijnse woord 'crisis' staat voor 'keerpunt' en dat moet tot bezinning brengen.

HOOP

Twee dingen zou ik willen noemen waar we in deze tijd hoop uit kunnen putten, maar wat ten diepste niet genoeg is. De ziekte slaat om zich heen en we zien dat de techniek ons niet kan helpen. Het is ontoereikend en stelt op dit moment teleur. Wellicht zijn er, ook onder christenen, mensen die blijven hopen op een technische oplossing. Toch mogen we daar ons vertrouwen niet op stellen.

En het tweede gaat over de samenleving. Volgens Rutte moeten we in deze moeilijke tijd een beetje op elkaar letten. Dat is een

WAT DOE JIJ?

Momenteel hebben velen van ons meer tijd, want de samenleving komt grotendeels tot stilstand. Daarom de vraag: wat doe jij met de tijd van je leven?

nuttige oproep. Het is goed dat we in de samenleving nu meer omkijken naar elkaar, denk aan maatschappelijke initiatieven, zoals nietalleen.nl. Want 'alleen samen krijgen we corona onder controle' is de slogan. We zien de flexibiliteit van mensen. Ongelofelijk wat een zorg voor elkaar er in korte tijd op touw wordt gezet. '17 miljoen mensen tegen corona.' Dat is te prijzen, maar ook dit kan ons uiteindelijk onvoldoende hoop geven.

GETUIGEN

Juist nu krijgen christenen de mogelijkheid om te getuigen. Getuigen van hoop, van vertrouwen en van afhankelijkheid. Zoals Kees van der Staaij deed in het Kamerdebat: "Heer, erbarm U over ons." Deze gebeurtenissen roepen ons persoonlijk op tot bekering. We moeten bidden of de Heere zich over ons en deze wereld wil ontfermen. Dat wij breken met de zonde en terugkomen bij de Heere. Het thema van de SGP-jongereindag is 'de tijd van je leven'. En momenteel hebben we de tijd, want de samenleving komt tot stilstand. Daarom de vraag: wat doe jij met de tijd van je leven?

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

CRISES IN DEN HAAAG

De coronacrisis die Nederland en grote delen van de wereld nu al maanden teistert, zal nog lang in het geheugen van veel mensen zitten. Zeker van hen die dierbaren hebben verloren, aan wie de herinnering blijvend is. Maar dit gaat verder. De gevolgen van deze pandemie zijn enorm. Die zijn op dit moment nog bij lange na niet te overzien, of het nu gaat over onze manier van leven, de zorgsector, ondernemers en bedrijven in nood, mensen die ineens zonder werk zitten, of de EU.

De vergelijking van deze ramp met de Tweede Wereldoorlog is begrijpelijk. Ook die heeft de wereld veranderd. Een groot verschil is wel dat de vijand in '40-'45 makkelijk aan te wijzen was en dat de meeste mensen geen direct gevaar liepen. Dat is nu totaal anders. De vijand van nu is een onzichtbaar minuscuul virus dat iedereen bedreigt. Dat is ook het verschil met de watersnoodramp van 1953. Daarbij waren meer dan 1.800 doden te betreuren, en de schade in met name Zeeland en op de Zuid-Hollandse eilanden, was gigantisch, Maar 'de ramp' was in tijd en plaats duidelijk te lokaliseren.

GEEN PRECEDENT

De coronaramp van nu kent geen precedent in Nederland, althans, niet in de recente geschiedenis. Er waren wel anderzootige crises. Denk aan de bankencrisis van 2008, of, langer geleden, de diepe economische depressie in de jaren '30 met ongekend grote aantallen werklozen en armoede alom. En de gruwelijke Tweede Wereldoorlog wordt algemeen beschouwd als een kantelpunt in de wereldgeschiedenis, ook voor ons land.

De sporen van al het onheil dat Nederland in de afgelopen pakweg 150 jaar trof, zijn terug te vinden in de parlementaire geschiedenis. Ministers legden daarover in Den Haag verklaringen af en lieten overal in het land hun gezicht zien, de Kamerleden debatteerden over 'de crisis' en betuigden eveneens hun medeleven, en de Koning(in) gaf eveneens blijk van zijn/haar betrokkenheid door persoonlijk 'het volk' een hart onder de riem te steken met een bezoek hier en gesprekken daar.

Uniek is dat deze keer de Tweede en Eerste Kamer hun werkzaamheden zó lang opschortten. Feitelijk wordt er op dit moment (6 april) een keer per week alleen gepraat over de coronacrisis, en dat al weken achter elkaar. De Eerste Kamer ligt zelfs helemaal stil en komt alleen samen voor de hoogstnoodzakelijke wetten. Een onderbreking zo lang als nu, is ongekend. Het feit dat de werk-

wijze van de Tweede Kamer in onderling overleg tussen de Kamervoorzitter en de fractievoorzitters is aangepast door te vergaderen met slechts een klein aantal Kamerleden, is óók nieuw, net als het veranderen van de manier van stemmen.

CHOLERA

Overigens is het ten minste een keer voorgekomen dat meerdere Kamerleden te kennen gaven in verband met een epidemie liever niet naar Den Haag te willen komen. Het betrof met name de Kamerleden die woonden buiten wat we nu de Randstad noemen. Dat was in 1866, ook een rampjaar omdat er toen in Nederland twee dodelijke ziekten rondwaarden: in de zomer de cholera, die ongeveer 21.000 mensenlevens eiste (met name in de grote steden), en later de runderpest, die woedde op het platteland en leidde tot de dood van bijna 115.000 beesten. In juli, toen de cholera-epidemie piekte, achtte de regering onder leiding van eerste minister Heemskerk een Kamerdebat niet verantwoord omdat er onder de Kamerleden 'tegenzin was om zelfs maar één dag de woonplaats te verlaten buiten strikte noodzakelijkheid'. Zelfquarantaine dus; begrijpelijk als je bedenkt dat je voor een retourtje Den Haag aangewezen was op diligence, trekschuit en – waar een station in de buurt was - de stoomtrein.

Saillant detail: het Amsterdamse stadbestuur verbood de kermis om verdere verspreiding van de cholera-bacterie te

voorkomen. Het 'gemene volk' was daarover zó kwaad, dat ze het beursgebouw blokkeerden en handelaren en kooplieden het werken onmogelijk maakten. Dat leidde tot ongeregelde heden die maar liefst veertien dagen aanhielden. Het Rijk kwam eraan te pas door het leger op de oproerkraaiers af te sturen: cavalerie uit Den Haag, artillerie uit Amersfoort en Leiden. Er werden zestien vuurmonden in stelling gebracht tegen de opstandelingen – wat direct werkte.

RUNDERPEST

Besteedde de Tweede Kamer nauwelijks aandacht aan de cholera-epidemie, des te meer werd er gesproken over de runderpest en de manier waarop de regering onder leiding van minister van Binnenlandse Zaken Thorbecke die pest bestreed. Toen de ziekte uitbrak was 'de Thor' net op reces in Duitsland. In allerijl spoedde hij zich terug naar Den Haag. Hij benoemde een commissie met veterinaire deskundigen (diergeneeskundigen), en vertrok daarop weer naar vrouw en kinderen in Dresden.

Wat Thorbecke vooral kwalijk werd genomen, was dat hij bij het bestrijden van (vee)ziekten voor het Rijk geen taak zag weggelegd. Hij redeneerde: dit is een zaak van de gemeenten en provincies, die hiervoor voldoende bevoegdheden hebben, alsmede de veehouders zelf. Hoewel de door hemzelf ingestelde commissie adviseerde dat Den Haag er wél werk van moest maken, omdat bij een runderpest die zich snel verspreidt centraal gezag nodig is, bleef Thorbecke op dit punt halsstarrig geloven in zijn eigen aanpak. Het bleek een misvatting, die vele duizenden dieren het leven kostte, bedrijven fataal werd en waar de Tweede Kamer hem in dagenlange debatten op aansprak. Schamperend merkte hij op: "Deze crisis is een ramp voor het land, maar een feest voor de oppositie." Uiteindelijk leidde deze crisis mede tot zijn aftreden enige tijd later.

SPAANSE GRIEP

Vanaf 1915 maakte de beruchte Spaanse griep wereldwijd veel slachtoffers, 50 miljoen, mogelijk een veelvoud daarvan. In ons land sloeg de Spaanse griep toe in juli 1918 en de maanden erna. Ruim 17.000 Nederlanders overleefden de griep niet. Hoewel er veel slachtoffers vielen, was er in politiek Den Haag niet echt veel aandacht voor. Sowieso omdat volksgezondheid niet gezien werd als een overheidstaak. Geen persconferenties en regeringsverklaringen dus. Evenmin was er permanent crisioverleg en ook waren er geen 'griepdebatten'.

De regering had in die dagen wel wat anders aan haar hoofd. Het waren de chaotische en erg spannende nadagen van de Eerste Wereldoorlog. Vele duizenden vluchtelingen uit België overspoelden Limburg en Brabant, er was opstandigheid in eigen land en angst dat de Rode revolutie in Rusland en Duitsland over zou slaan naar Nederland. Vrijwel alle inzet en aandacht ging daarnaar uit.

In de dagboeken van minister Aalberse van Arbeid komt de Spaanse griep dan ook slechts op twee plaatsen voor.

Eén keer maakt Aalberse melding van een 'conferentie met enige medici, speciaal over de Spaanse griep'. Naar aanleiding daarvan besloot het kabinet-Ruijs de Beerenbrouck om het broodrantsoen te verhogen tot 280 gram per dag... De tweede vermelding betreft een telegram dat zijn neef van 26, aan de Spaanse griep was overleden - het enige kind van zijn zus, die kort daarvoor ook haar man al had verloren. "Arme, arme zus! God geve haar troost!" noteerde de rooms-katholieke minister in zijn dagboek.

DUITSE INVAL

Ten slotte nog iets over de Duitse inval in 1940. Die kwam toch nog onverwacht. Veel politici en burgers hoopten dat Nederland, net als in de Eerste Wereldoorlog, afzijdig zou kunnen blijven na jarenlang diplomatiek op eieren te hebben gelopen. Deze neutraliteitspolitiek mocht niet baten. Op vrijdag 10 mei 1940 vielen de Duitsers Nederland binnen.

Paniek overal. Wat nu? De regering kwam in allerijl bijeen in het ministerie van Economische Zaken aan de Bezuidenhoutseweg om direct handelend op te kunnen treden. Voor 13.00 uur schreef Kamervoorzitter Van Schaik een vergadering uit van de Tweede Kamer. Slechts 38 van de 100 kamerleden konden daarbij nog aanwezig zijn. Hij sprak kort, nog geen vijf minuten. Meer een protest dan een verklaring:

"Geachte medeleden! Wij staan voor de afschuwelijke werkelijkheid van den oorlog. Nederland, alom bekend

als een vredelievende en den vrede bevorderende natie, desondanks met meedoogenloos geweld overvallen. Wij, vertegenwoordigers van het volk, protesteeren uit het diepst van ons hart en met de meeste felheid tegen de gruweldaad aan ons land en zijne inwoners bedreven.

Leger en vloot zullen echter in onverschrokken moed en in edele zelfopoffering den vijand met de wapenen weten te weerstaan. In een roemvol verleden zullen wij de kracht vinden, onze onafhankelijkheid tegen den overweldiger te verdedigen. Onze bevolking zal in waardigheid en kalmte, maar tevens in fierheid haren plicht vervullen. In deze ure van nood en gevaar scharen wij ons eensgezind en vol vertrouwen om onze geliefde Vorstin en bidden wij Harer Majesteits Regeering kracht en sterkte toe. God sta ons bij in deze beproeving en spare ons dierbare vaderland."

SCHRAAL EN ARMOEDIG

"God sta ons bij..." Het zijn woorden en tonen die vandaag de dag niet of nauwelijks nog gehoord worden. In de Tweede Kamer staat de SGP daarin zo goed als alleen. Ook de minister-president en het staatshoofd, beiden lid van de Protestantse Kerk in Nederland, houden zich op de vlakte. Wat daarvan ook de reden moge zijn, het is even pijnlijk als schraal en armoedig. Des te meer reden om ook hen én het Nederlandse volk op te dragen in ónze gebeden tot de Allerhoogste. ◀

PAS OP!

Bestuurders in Brussel hebben voor elke crisis een oplossing: méér Europa.

We moeten goed opletten welke lessen we trekken uit de coronacrisis. De Europese Commissie heeft al enkele crises aangegrepen om meer bevoegdheden te verwerven. Na de kredietcrisis kreeg Brussel meer te zeggen over banken. En na de Griekse migratiecrisis werd het EU-agentschap voor grensbewaking uitgebouwd. En na de coronacrisis...?

DOOR BERT-JAN RUISSSEN
LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT

“DE EUROPESE COMMISSIE HEEFT AL ENKELE CRISIS AANGEGREPEN OM MEER BEVOEGDHEDEN TE VERWERVEN.”

‘Onder druk wordt alles vloeibaar’, mag dan geen natuurkundige wetmatigheid zijn, in de politiek is het een heel effectieve techniek. Als de druk maar hoog genoeg is, zal zelfs de koppigste tegenstander wel toegeven. Een stevige crisis maakt zo dingen mogelijk die voorheen ondenkbaar waren. Zie de voorbeelden tijdens de coronacrisis: alle scholen sluiten? Oma mag niet meer bezocht worden in het verpleegtehuis? Grenscontroles? Het kan ineens, althans tijdelijk.

“Laat nooit een crisis onbenut”, zeggen bestuurders in Brussel achter de schermen. Hun oplossing voor praktisch elke crisis: méér Europa.

EEN ALERTE SGP

Als SGP zijn we heel alert op dit gevaar. ‘Meer Europa’ is geen oplossing voor de coronabestrijding. Zorg moet een nationale bevoegdheid blijven. Ieder land heeft de maatregelen genomen die passen bij het eigen zorgstelsel en de eigen bevolking. De Europese Commissie had de ziekenhuizen in Tilburg of Milaan heus niet beter bestuurd.

ONZINNIG EN ONNODIG

Dat Zuid-Europese landen midden in de crisis stampvoetend ‘coronaobligaties’ en een Europees WW-fonds eisen, past in deze trend. Ze zien hun kans schoon om via de EU ineens Nederland, Duitsland en andere eurolanden medeaansprakelijk te maken voor hun staatschulden. Onzinnig en onnodig. Deze landen kunnen nog steeds geld lenen bij banken en de ECB

(Europese Centrale Bank). En dat hun staatsschuld zo hoog is, komt niet door de coronacrisis. Dat komt door tientallen jaren falend nationaal beleid.

NOODZAKELIJKE SAMENWERKING

Ondertussen laat deze coronacrisis wel zien hoe afhankelijk we zijn van andere landen. Samenwerking is daarom wel degelijk heel belangrijk. We hebben elkaar in deze crisistijd ontzettend hard nodig! Stel je toch eens voor dat andere landen niet bereid waren geweest ons beademingsapparatuur of mondkapjes te leveren. En wat als de EU-transportministers er niet in waren geslaagd om voorrang te regelen voor transport van essentiële goederen en voedsel bij de grenscontroles vanwege corona? Dan waren we helemaal op onszelf aangewezen geweest, met alle gevolgen van dien. Het laat zien dat solidariteit over grenzen heen meer dan ooit nodig is.

Maar daarvoor hoeven we geen Europese superstaat op te bouwen. ◀

DIRECT DE BESTE PRIJS

Afdingen is niet nodig

De stuntprijzen vliegen u om de oren, als u op zoek gaat naar een nieuwe keuken. Maar wilt u echt de goedkoopste keuken? U heeft er tenslotte niets aan als de kwaliteit van uw keuken en de service na een paar jaar tegenvalt. Wij bieden topkwaliteit tegen een eerlijke prijs. Als landelijke aanbieder kopen wij groot en scherp in. Wij geven u direct de beste prijs, waardoor afdingen niet nodig is. U krijgt de prijs waarvan we zeker weten: meer hoeft niet, minder kan niet. Beloofd!

NIEUW
IN 2020

Ruim 2150 beoordelingen
Qasa.nl | april 2020

DB KEUKEN
GROEP

dbkeukengroep.nl

DE Banier

“VOORZICHTIGHEID NU IS BETER
DAN SPIJT ACHTERAF.”

- ▶ Thema: “Coronacrisis en de zorg”
- ▶ In memoriam: J.T. (Koos) van den Berg
- ▶ De doodsklokken in Heerde luidden soms meermaals per dag.

Vóór
elkaar

SINDS 1935

HUISMAN

keukens | sanitair | doe het zelf

Passie
voor vakmanschap

WWW.HUISMANALBLASSERDAM.NL

Huisman Keukens & Sanitair | Voltastraat 1 | 2952 AW Alblisserdam | 078-6932541 | info@huismanalblisserdam.nl

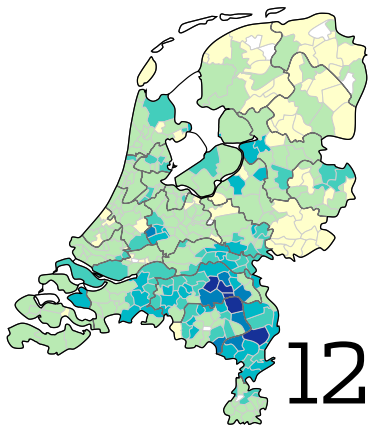
Bedrijfsfilm zonder gedoe? Bedrijfsfilmspecialist

Ga voor inspiratie en onze pakketten naar
bedrijfsfilmspecialist.nl

T: 0318 - 701255 | E: contact@bedrijfsfilmspecialist.nl

bedrijfsfilmspecialist.nl

INHOUD

Thema

Meditatie	4
In memoriam	5
Herinneringen	6
Voorzitter	11
Interview	12
Varia	16
Haags nieuwsoverzicht	19
Binnenhof	20
Uitgelicht: Sirjon	21
Helpende Handen	23
Verdieping: corona-app	24
Politiek dichtbij: Heerde	27
Europa: Houd EU uit zorg	28
SGP-jongeren	29
Herinneringen	31

Ook Samuël

Er zijn van die onverwachte ontmoetingen. Zo verraste het mij in Psalm 99 naast de namen van Mozes en Aäron die van Samuël te lezen. Samuël wordt genoemd als 'aanroeper van Gods Naam'.

Wel, dat was hij. Maar er zijn er toch meer geweest.

Waarom wordt nu juist hij hier genoemd?

Mozes en Aäron worden priesters genoemd. Onder hun leiding werd het volk Israël bevrijd uit Egypte. Samuël was profeet; hij heeft ten tijde van de koningen Saul en David een wijze positie ingenomen. Maar hij was geen priester. En hij leefde enkele eeuwen later dan Mozes en Aäron. Waarom toch juist hij hier wordt genoemd, blijkt uit het geheel van deze Psalm.

Psalm 99 is een koninklijke Psalm. De HEERE regeert! Zijn macht en grootheid worden bezongen. Gods recht en billikheden worden aangewezen. Mozes, Aäron en Samuël hebben Hem gediend. En de Heere heeft Zijn macht en genade aan hen getoond. "Zij hebben Zijn getuigenissen onderhouden, en de inzettingen, die Hij hun gegeven had". Hun leiderschap wordt gekenmerkt door de nadruk die ze daarbij legden op het eerbiedigen van Gods inzettingen. Mozes deed dat als wetgever en eerste leider van het volk. Samuël deed dat óók. Hij was de laatste leider van het volk voordat Israël een koning kreeg. In deze Psalm valt daarbij nadrukkelijk het licht op de werkzaamheid van het gebed. Zonder die werkzaamheid hebben Mozes en Aäron hun politieke werk niet kunnen verrichten. En dat geldt dus óók voor Samuël. Het is goed om de tekstverwijzingen te vergelijken (zie kanttekeningen). Zo krijgen we een indruk

van hoe dat is gegaan. Het volk beging vele overtredingen van Gods Wet. Deze voorbidders zagen de ernst ervan. Op hen drukte de schuld. Zij doorworstelden de nood voor Gods aangezicht. Hoe smeekten zij om de verheerlijking van Gods trouw en genade. Voor ons en onze tijd bevat dit gebedsleven veel onderwijs; ook dat van Samuël.

Een onverwachte ontmoeting? Het blijkt juist zeer gepast dat de dichter van Psalm 99 Samuël noemde. Wat hebben onze overheid, onze bestuurders en vertegenwoordigers zulke bidders nodig als hij. Wij zijn niet als Samuël en hebben niet verdiend dat de Heere ons een dergelijk gebedsleven schenkt. Toch is ons hartelijk uitzien dat er door genade vele 'onverwachte ontmoetingen' mogen volgen. ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

► “En Hij genas allen die kwalijk gesteld waren.”
Mattheus 8:16a

De Medicijnmeester in een wereld vol ziekte

Een sabbat om nooit te vergeten! De morgendienst in de synagoge van Kapernaüm werd verstoord door een schreeuwende man. Jezus verloste hem van zijn bezetenheid. Daarna kwam Jezus bij de schoonmoeder van Petrus. Zij was overvallen door hoge koorts. De grote Medicijnmeester bestrafte de koorts. De vrouw stond op en ging direct werken in de huishouding. Dit dubbele wonder laat zien dat Christus redt van het verderf en ook herstelt wat door de zonde verloren is. Hij is een volkomen Heiland!

Dan wordt het avond. De sabbat is voorbij. Een ontroerend schouwspel vindt plaats. Bezeten mensen verlaten hun huis. In de schemerige nauwe straten worden zieken gedragen. Ze gaan naar het huis waar Jezus is. Het hele stadje blijkt opeens vol zieken te zijn! Wat doet Christus, staande in de deuropening? Hij legt de zieken de handen op en verdrijft boze geesten door Zijn spreken. Hij geneest allen!

DS. H.J. AGTERESCH
Werkendam

OP ZICH GENOMEN

De genezingswonderen zijn tekenen van het eigenlijke werk van Christus. Hij is naar de aarde gekomen om het rijk van de duivel te verstoren en de straf op de zonde te betalen. In die weg kunnen de zonden vergeven worden. In vers 17 lezen we dat het bekende Schriftwoord uit Jesaja 53 werd vervuld. Jezus nam hun krankheden op Zich. Krankheden zien op de zonden. Gewillig nam Hij die op Zich. Jezus heeft hun ziekten gedragen. Ziekten en smarten zijn gevolgen van de zonden. Jezus heeft ze niet afgeworpen, maar 33 jaar vrijwillig gedragen. Als mens heeft Hij honger en dorst gehad en is Hij vermoeid en beangst geweest. Deze zieken en bezeten mochten ervaren dat de Man van smarten hun last van zonden en ziekten overnam en Zelf ging dragen! En Hij preekte en genas niet alleen overdag.

Maar o wonder, in de avond bleef Hij bij de deur staan!

AFSTAND ERVAREN

Wij leven in een wereld vol ziekte. De ruiter op het valse paard van de pestilentiën heeft een gegeven macht. De Ruiters op het witte paard, Christus, heeft alle macht. Wat een troostrijke gedachte! We moeten afstand houden. Bent u er al achter gekomen dat de scheiding tussen God en uw ziel groter is dan 1,5 meter? Ja, groter is dan dat het oosten van het westen verwijderd is?

SPREEKuur

Kunt u de scheiding niet overbruggen vanwege uw zonden? De wet eist volkomen gehoorzaamheid. De schuldeiser zegt: “Betaal mij wat gij schuldig zijt.” Weet u niet hoe het moet? Hoor dan! De Borg boog onder de ellende van de hele Kerk. De HEERE wacht om genadig te zijn. “Die gezond zijn hebben de Medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn.” Vlucht als een zondezieke in uw zielsellende tot Jezus. Vierentwintig uur per dag houdt Hij spreekuur. Jezus zegt zo welmenend en nodigend: “Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.” Wat een wonder als het God behaagt Zijn Zoon in uw zwarte zondaarsziel te openbaren. ◀

IN MEMORIAM

mr. dr. J. T. van den Berg (1942 - 2020)

Diep getroffen namen we in de avond van 21 april jl. kennis van het bericht van overlijden van onze oud-collega en vriend Koos van den Berg. Er gingen enkele weken van spanning om optredende complicaties na besmetting met het coronavirus aan vooraf. Hij mocht de leeftijd van 77 jaar bereiken. Onze oprechte deelneming gaat uit naar zijn echtgenote, kinderen, kleinkinderen en verdere familie. Een zware slag heeft hen getroffen, de Heere ondersteune hen.

De hele periode van zijn Kamerlidmaatschap (1986 - 2002) trokken we intensief met elkaar op. Onze eerste contacten dateren van veel eerder. Het zal in 1969 zijn geweest toen we elkaar tegenkwamen rond het initiatief om te komen tot een dagblad voor het bevindelijke deel van de gereformeerde gezindte. Samen in een commissie, hij als lid, ik vanuit het bestuur van de initiatiefnemer.

Hij werd adjunct-griffier van de provincie Overijssel, had dus verstand van het openbaar bestuur. Intussen promoveerde hij op het bestuur van de unieke Nederlandse waterschappen, die in die tijd een sterke concentratie ondergingen. In die kringen bouwde hij er gezag mee op voor de beleidsterreinen van waterschap en waterstaat. Dat viel ook het toenmalige SGP-kamerlid Van Rossum op. Toen hij het voornemen had terug te treden, moest er een opvolger komen. Hij wees op Van den Berg. Maar die ging niet over een nacht ijs, zei zomaar geen ja.

Hij wilde eerst een gesprek met de toekomstige fractieleider. Samen met zijn echtgenote Janneke kwam hij daarom langs. Of ze eens van mijn vrouw en mij mochten horen wat een Kamerlidmaatschap in de praktijk voor het gezin betekent. We spraken daarover eerlijk. En over welke stijl van politiek bedrijven en welke kernboodschap mij daarin voor ogen stond. We kwamen daarbij vooral te spreken over mr. G. Groen van Prinsterer. Blijkbaar is die ontmoeting niet tegengevallen, hij stelde zich beschikbaar.

Kort na zijn eerste optreden in het parlement, kreeg ik van een spraakmakende linkse collega te horen: "Zijn ideeën, die zijn niet de mijne, maar ik moet toegeven dat er wél iemand stáát!" Kortom, hij bouwde al gauw gezag op. Het was mooi om te zien dat hij regelmatig bezoek kreeg van andere Kamerleden die hem kwamen vragen hoe het een en ander het beste kon worden aangepakt. Vraagbaak voor velen, integer en betrouwbaar. Geen dubbele agenda, gericht op de inhoud, erkend deskundig!

We hebben ook wel aangeslagen bij elkaar gezeten. Dat was toen de politieke besluitvorming een kant was opgegaan die door ons principieel was afgewezen. Dat greep hem aan. Iets van wat in Psalm 119:158 staat: "en het verdroot mij, dat zij Uw woord niet onderhielden". Ik denk vooral aan de felle discussies over de Algemene Wet Gelijke Behandeling. Zijn bijdragen daaraan trokken diepe sporen. Hetzelfde

geldt voor diverse andere onderwerpen. Natuurlijk Justitie, maar ook de gemeentelijke herindelingen (ik zie hem nog gebogen zitten over de bijgevoegde landkaarten, een soort hobby van hem), het Binnenlands bestuur en Buitenlandse Zaken, en niet te vergeten zijn betrokkenheid bij Defensie.

Platvloersheid was hem een gruwel, man van stijl als hij was. Hij heeft zich krachtig verzet tegen verruwing van omgangsvormen in het parlement. Zijn bijdragen hierover uit 1993 en 2000 hebben – letterlijk – de boeken gehaald.

Legendarisch was zijn dagelijkse binnenkomst in de fractiekamers: "Nog bijzonderheden?" (Dat werd ook de titel van het hem bij zijn afscheid aangeboden vriendenboek.) En als je een krant of tijdschrift kwijt was, kon je het beste even naar zijn bureau lopen: grote kans dat je vond wat je miste. Als het tenminste niet in de grote tas was beland die hem vergezelde op zijn vele treinreizen tussen Nunspeet en Den Haag. Overigens zaten daar ook meditatieve werken in, bijvoorbeeld van dr. H.F. Kohlbrugge.

Ik heb het een voorrecht gevonden al die jaren met hem te hebben mogen optrekken. We hadden tot voor kort nog regelmatig goed contact, vanuit onderlinge verbondenheid. Hij was niet alleen een principiële en ernstige collega, maar ook een royale en loyale vriend.

Van der Vlies

Herinneringen aan Koos van den Berg

WEGWIJZER NAAR POLITIEK IN VASTE VERBINDING MET GODS WOORD

Op een mooie zaterdag in 1990, nu dertig jaar geleden, luisterden we op een symposium van onze studentenvereniging naar een boeiende, doorwrochte lezing. Mr. dr. J.T. van den Berg hield een lezing over een onderwerp waarvan je voelde dat het zijn hart had: "Het verstaan van de tijdgeest." Kamerlid Van den Berg verwees ons indringend naar het werk van Groen van Prinsterer: zo leer je hoe begrippen als vrijheid en gelijkheid een totaal andere lading krijgen, als ze worden losgesneden van Bijbelse wortels. Eerst zagen we hoe het moderne vrijheidsbegrip een breekijzer werd bij de afbraak van christelijke normen en waarden, in deze tijd wordt een radicaal gelijkheidsbegrip het breekijzer, aldus Van de Berg. Hij heeft niet alleen mij, maar velen anderen de weg gewezen naar de schatkamers van Groen, staatsrecht en politiek in vaste verbinding met het Woord van God.

VAKKUNDIG

Wat ik toen nog niet had kunnen denken of dromen, is dat ik acht jaar later naast hem en Van der Vlies mocht aanschuiven in de Kamerbankjes. Daar zag ik van nabij hoe Koos ook een gedegen vakman was, het ambt van Kamerlid op een hoogstaande manier invulde. Politiek was voor hem een roeping, maar ook een ambacht.

GROOTHARTIG

Daarnaast leerde ik hem ook persoonlijk kennen als een man met een groot hart. Hij kon collega's diep in de ogen kijken en vragen: "maar hoe gaat het nu eigenlijk met jou? Is thuis ook alles goed?"

RECHTVAARDIG

Ook na zijn terugtreden uit de Tweede Kamer bleef hij voor onze partij, maar ook voor mij persoonlijk een gewaardeerd

raadsman, een vaderlijke vriend. Met dankbaarheid kijk ik terug op vele warme contacten en verrijkende ontmoetingen.

En wat hij ooit over Groen van Prinsterer schreef (in *Vonken van heilig vuur*), mag ik nu met vrijmoedigheid over hem zeggen: "Van hem geldt zeker dat de gedachtenis van de rechtvaardige tot zegening zal zijn. (Spreuken 10:7)"

BIJBELVAST

We eren zijn nagedachtenis door aandachtig kennis te blijven nemen van zijn doorwrochte bijdragen aan de doordenking van politiek bij een geopende Bijbel. Ik wil in dit kader in het bijzonder verwijzen naar zijn bijdrage in *Zicht* (1990), ook opgenomen aan het slot van het boek *Nog bijzonderheden?* dat bij zijn afscheid als Tweede Kamerlid verscheen (2002) onder de titel "Totdat G' Uw rijk volmaken zult".

Daarin betoogt hij dat de christelijke politiek acht zal moeten geven op de tekenen van de eindtijd en indringend moeten oproepen tot wederkeer naar Gods Woord. Daarnaast rust op de christelijke politiek de grote verantwoordelijkheid om in woord en daad, getrouw en standvastig, iets zichtbaar te maken van de Bijbelse gerechtigheid. Het uitzicht op het komende Koninkrijk Gods geeft aan christelijke politiek haar diepste dimensie. Zo mogen we de uitkomst aan de Heere overlaten!

Kees van der Staaij

POLITICUS BIJ DE GRATIE GODS

In de jaren dat mijn politieke bewustwording groeide, was Van den Berg mij vooral bekend als ouderling in de kerk. Als secretaris van het bestuur van de Nunspeetse Van Stuyvenbergschool gaf hij alle schoolverlaters een Bijbel mee met de opdracht om daar veel in te lezen. Een goede raad. Die Bijbel met zijn naam en handtekening voorin, heb ik nog steeds.

VRIENDELIJK

Later leerde ik Van den Berg beter kennen. Hij werd gevraagd om Tweede Kamerlid voor de SGP te worden terwijl hij nog niet eens lid was van de partij. Hoe bijzonder kan iemands leven verlopen! Na de verkiezingen in 1986 kwam ik Van den Berg regelmatig tegen op het perron van het Nunspeetse station. Hij nam nogal eens de trein richting Amersfoort waar ik ook in zat. Ik met een schooltas, hij met een loodgieterstas boordevol Kamerstukken. Maar immer groette hij vriendelijk. Toen ik eens met een groep leeftijdsgenoten een bezoek bracht aan de net voltooide pijlerdam in de Oosterschelde, in mei 1987, bleek hij daar verrassend genoeg ook te zijn. Ik meen met een groep Kamerleden of waterstaatkenners. Maar natuurlijk maakte hij even tijd voor een praatje.

GEWORTELD

Ook in mijn studententijd gebeurde het wel dat ik Van den Berg ontmoette, meestal als we beiden op reis waren richting de Veluwe. En dan was er vaak tijd voor een gesprek over politieke actualiteiten. Of over staatsrechtelijke kwesties. Of over partijaangelegenheden. Natuurlijk vertelde hij mij over het gedachtegoed van Groen van Prinsterer. De interesse voor de geschriften van deze profetische 'Evangelielijder' heb ik grotendeels aan hem te danken. Wat Van den Berg bijzonder boeide was dat Groen van Prinsterer altijd terugging naar de wortels. Het revolutionaire denken gaat terug tot het ongelooft.

STRIJDBAAR

Regelmatig kwamen onze gesprekken destijds op de behandeling van Alge-

mene wet gelijke behandeling. "Met die wet ging er een wissel om", zo zei Van den Berg. In de bestrijding van het gelijkheidsdenken wist hij zich eensgeestes met Groen. De actualiteit van Groens denken ervoer hij toen heel persoonlijk. "In onze tijd komen de uiterste consequenties van de revolutie openbaar. De mens is de maat van alle dingen. Vrijheid en gelijkheid zijn de hoogste idealen."

PLEITBEZORGER

Toen ik na het voltooien van mijn studie beleidsadviseur werd bij de Eurofractie SGP/GPV/RPF trof het dat Van den Berg ook 'Europa' in z'n portefeuille had. Hij toonde zich een warm pleitbezorger van 'subsidiariteit': de EU moet zich vooral niet met zaken bezighouden die de lidstaten zelf kunnen behartigen. Die lijn kun je zo naar vandaag doortrekken. Verder herinner ik mij scherp dat hij enerzijds geschokt reageerde op het drama dat zich had voltrokken in de enclave rondom Srebrenica, maar meteen ook duidelijk maakte dat hij tevoren zeer kritisch was over deze missie, vooral vanwege het ondermaatse niveau van de bewapening waarmee de Nederlandse militairen op pad waren gestuurd.

ATYPISCH

Eigenlijk was Van den Berg een enigszins atypische politicus. Zo was hij helemaal niet uit op publiciteit. De SGP zag hij niet als een partij van en voor christenen. "Juist omdat Gods Woord en Wet een universeel karakter hebben, heeft de SGP de hele samenleving op het oog. Om het met een variant op de leus van Hoedemaker te zeggen: 'Heel de staat en heel het volk!'"

KRITISCH

Hij had er grote moeite mee wanneer critici uit eigen kring uitspraken van hedendaagse SGP-politici naast citaten van voormannen als Kersten en Zandt legden en vervolgens concludeerden dat de SGP was veranderd. "Zo doe je geen recht aan elkaar. Het is een onzuivere manier van werken. Met dezelfde metho-

diek probeert men, door het aanwijzen van schijnbare tegenstrijdigheden, de betrouwbaarheid van de Bijbel aan te vechten", merkte hij scherp op. Dat de SGP praktischer was geworden en daarom deskundigheid van groter belang zou achten dan beginselvastheid, vond hij een oppervlakkige redenering.

EVENWICHTIG

Gevraagd naar het theocratisch beginsel en de uitleg van artikel 36 van de NGB zei hij te hopen dat de SGP nooit met een eenduidige interpretatie van artikel 36 NGB zou komen. "Dan zijn we bezig de spanning op te heffen of weg te redeneren. Het theocratisch beginsel roept permanent spanningen op. Het zal in verschillende situaties ook verschillend moeten worden toegepast. Ik ben daarom zelfs een beetje bang voor ontwijfelbaar vaststaande uitleggingen. Want waar kom je ermee terecht? In een systeem, zodat de spanning eruit is?"

DIEPGRAVEND

Voor het wetenschappelijk instituut heeft Van den Berg meegewerkt aan diverse werkgroepen, onder andere over theocratische politiek, over de aard en omvang van de overheidstaak en over het buitenlands beleid. En uiteraard ook over waterbeleid. Het bespreken en ontwikkelen van een actuele visie op basis van fundamentele uitgangspunten, dat was zagezegd Van den Bergs specialiteit. Daaraan leverde hij graag zijn bijdrage.

AFHANKELIJK

Koos van den Berg was zeer gehecht aan de formule 'bij de gratie Gods' in de aanhef van wetten, blijkens de vierde stelling bij zijn proefschrift. Maar ook persoonlijk wist hij zich in doen en laten afhankelijk van Gods genade. Hij was een politicus bij de gratie Gods, levend in de verwachting van de volmaakte Theocratie: geen menselijk stelsel, maar een van God gegeven perspectief.

Jan Schippers

'MENEER' VAN DEN BERG, EEN HARTELIJK MENS

Mijn eerste herinneringen aan meneer Van den Berg, want ja, ik zou natuurlijk nooit durven en willen spreken over Koos van den Berg, dateren van mei/juni 1998. In een van de vergaderzaaltjes van de Tweede Kamer had ik mijn sollicitatiegesprek met wat toen het driemanschap Van der Vlies, Van den Berg en Van der Staaij was.

De eerste stelde de vragen en Van den Berg noteerde, het hoofd gericht op de papieren. Papieren waar hij bijzonder aan verknocht was. Het waren notities in een handschrift dat ik zowaar kon ontcijferen en daar was ik stiekem best wel trots op. Het duurde even voordat hij aan mij en ik aan hem gewend was, maar wat waardeerde ik hem in zijn hartelijkheid. Attent als hij was, kon hij dan spontaanweg zeggen: "Wat zie je er leuk uit! Nieuwe kleding?"

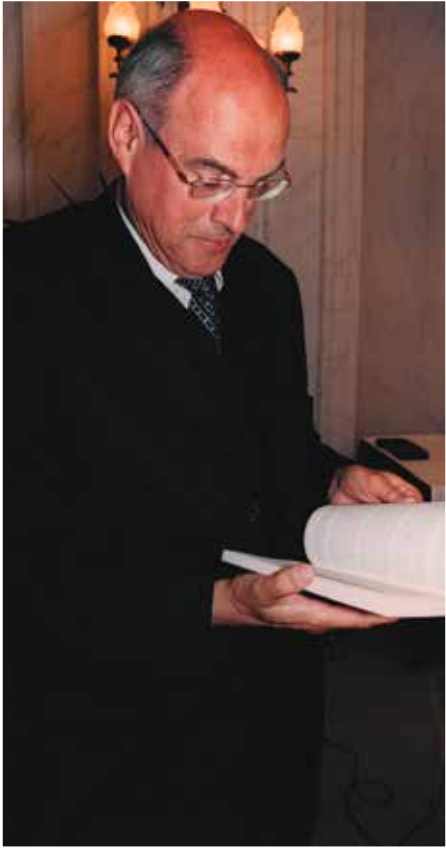
En het derde dan helemaal niet dat dat níét het geval was. Het laatste wat ik voor hem mocht organiseren, was zijn afscheid als Kamerlid, kort na de moord op Pim Fortuyn in 2002. Overigens was ik voor hem blij dat hij die roerige en rommelige periode op het Binnenhof niet hoefde mee te maken. Het afscheid vond plaats op een omgebouwd binnenvaartschip. Dat was in lijn met zijn liefde voor het water en alles wat daarmee samenhangt.

Jaren later, in 2016, waren Van den Berg en zijn vrouw de enthousiastste zangers van het SGP-koor in de Grote Kerk van Dordrecht.

Ik kan zijn geliefden niets beters toewensen dan een variant op wat toen klonk: "Blijf bij hen Heer!"

Janie de Jong

POLITIEK IS GEËEN GRAP

Het bedrijven van politiek draait om de inhoud. Wat betreft Koos van den Berg gold dat voor 100%. Niets kon hem daarvan afleiden. Laat staan een journalist die uit was op een paar sappige quotes. In de zes jaar dat ik voor hem werkte, gaf dat geregeld kromme tenen. Niet alleen omdat hij mijn woordgrapjes consequent elimineerde uit zijn speeches. Frivoliteiten leidden af van de inhoud.

ZAKELIJK

“De Bijlmermeer wordt nooit de Bijlmer meer.” Het leek mij een gevoelvolle opening voor het ingrijpende Kamerdebat (in 1999) naar aanleiding van het neerstorten van een vliegtuig in de Amsterdamse Bijlmermeer. Dat beaamde Van den Berg grif en vervolgens sprak hij het niet in de Kamer uit. Zijn Kamerspeeches speelde ik noodgedwongen vaak buiten hem om door naar de pers.

TROUW

Hoe kon je nu zo hard werken en zo'n serieuze politieke bijdrage leveren zónder je te bekommeren om publiciteit? Elke vorm van scoringsdrift was hem vreemd. Ik ben blij dat de huidige SGP-parlementariërs méér oog hebben voor pr. Maar ik weet wel dat Nederland beter af zou zijn met méér politici als Koos van den Berg. Trouw en ijverig zijn voor de publieke zaak, altijd tot in de puntjes voorbereid, zonder je daarbij af te vragen of dit je een plekje oplevert in een talkshow.

In gedachten maak ik een diepe buiging voor deze bijzondere politicus, misschien wel de laatste van een uitstervend ras.

Diederik van Dijk, speechschrijver voor Koos van den Berg (1996-2002)

vakkundig
Houtmanschap
sinds 1923

De Grebbe
— TIMMERFABRIEK —

Kozijnen Maatwerk Deuren

Remmerden 19F, 3911 TZ Rhenen
(0317) 61 27 34, de-grebbe.nl

**Geef (wees)-
kinderen in
Malawi een
toekomst!**

Enmalig doneren

**Steun onze
basisscholen**

Voor slechts € 10,00 krijgt een weeskind een maand lang kwalitatief en reformatorisch basisonderwijs.

Doel: € 55.000,-
€ 10,-
eenmalig per weeskind
28%

Periodiek doneren

Help kleuters te overleven

Help kleuters te overleven met een bord pap en maak dagelijks (Bijbels) onderwijs mogelijk!

Doel: 2000 kinderen
€ 10,-
per maand voor vijf kinderen
2%

Timotheos

Meer informatie en doneren?
www.timotheos.nl

Direct doneren: NL57 RABO 0161 4855 02 ANBI

Quiks
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

**ALL ABOUT
POTATOES**

Voorgekookt

Voorgebakken

Vers verpakt

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quiks
FRESH POTATOES

Quiks
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

Een principieel en scherpzinnig politiek ambtsdrager is ons ontvallen.

In de achterliggende weken hebben velen in ons land en daarmee ook in de achterban van onze partij de gevolgen van de besmetting met het coronavirus aan den lijve ervaren. Soms was er sprake van een wonderbaarlijke genezing, zoals het echtpaar uit Ridderkerk. Menigmaal was het verloop zo aangrijpend, dat dit de dood tot gevolg had. Rouw en verdriet alom, in vele delen van ons land.

Zo werden ook wij opgeschrikt, toen ons voormalig Tweede Kamerlid Koos van den Berg op 21 april 2020 op 77-jarige leeftijd overleed aan complicaties die het gevolg waren van het coronavirus. Allerwegen werd dit gevoelige bericht met treurnis ontvangen. Namens het hoofdbestuur willen we ook vanaf deze plaats mevrouw Van den Berg, haar kinderen en kleinkinderen onze hartelijke deelneming betuigen met het overlijden van haar dierbare man en hun geliefde vader en opa. We wensen hen, nu het gemis meer en meer moet worden ingeleefd, de troostvolle ontferming van de Heere toe.

GEZAGHEBBEND POLITICUS

De SGP had, nadat hij in 1986 gevraagd werd als opvolger van Van Rossum toe te treden tot de SGP-TK-fractie, een grote plaats in zijn leven gekregen. Zijn werk als parlementariër is hij meer en meer gaan ervaren als een roeping, "om de onschatbare waarde van Gods heilzame geboden voor onze samenleving te proclameren. Het ideaal van de herkerstening mogen we juist nu niet opgeven. Het moet ons aangrijpen dat het gros van de natie zonder het Woord leeft."

Hij voelde zich nauw verbonden aan Groen van Prinsterer, die voor hem de beginselpoliticus was, die de doorwerking van de revolutiegeest analyseerde en bestreed. "Wat dat betreft is de SGP tot in de wortels congeniaal (geestverwant, *red.*) met Groen". Daarnaast hechtte hij ook veel waarde aan een gedegen bestuurlijke inbreng, om daarmee het SGP-principe kracht bij zetten. Zijn grote dossierkennis, beginselvastheid en integer optreden maakten hem tot een gezaghebbend politicus.

VERZET TEGEN ONGELOOFSDENKEN

Ook na zijn terugtreden uit het parlement, werd hij veelvuldig gevraagd door kiesverenigingen en afdelingen, maar ook door SGP-jongeren om een lezing te houden. Hij zag het als zijn opdracht om met een doorwrochte analyse van de tijdgeest, gespiegeld aan Gods Woord, zijn hoorders te overtuigen van het zo noodzakelijke verzet tegen het ongeloofsdenken. Hij was er innerlijk diep van overtuigd dat er op meerdere fronten een geestelijke strijd gaande is.

DANKBARE HERINNERING

Koos van den Berg genoot groot vertrouwen in brede lagen van onze

partij. Op verzoek van het hoofdbestuur heeft hij zijn helder inzicht in moeilijke vraagstukken meer dan eens ten dienste gesteld van onze partij. Kort voordat hij ziek werd, had ik nog een inhoudelijk en hartelijk contact met hem. Koos had een innemend karakter! Aan zijn inbreng is nu een einde gekomen. Met groot respect en dankbare herinnering denken wij terug aan het vele dat hij voor onze partij in stilte heeft verricht.

DE ALFA EN DE OMEGA

De begrafenis vond op dinsdag 28 april plaats in besloten familiekring. In de rouwdienst memoreerde ds. Schot hoe de Heere in Utrecht als de Alfa, de liefde tot Zijn Woord en de bevindelijke waarheid in het hart de jeugdige Koos van den Berg plantte. In het UMC in Utrecht, was de Heere de Omega, de laatste in zijn leven hier op aarde, om hem voor eeuwig te laten delen in de rust die er overblijft voor het volk van God. Zijn nagedachtenis zij tot zegen van de SGP! ◀

M.F. VAN LEEUWEN
partijvoorzitter

Op de ic-afdeling

“Coronacrisis of niet, op de ic zijn er dagelijks schrijnende situaties en staan leven en dood heel dicht bij elkaar.”

Hoewel velen in de zorg werken, is het merendeel van de SGP'ers toch een relatieve buitenstaander als het gaat om wat er daadwerkelijk aan de frontlinie in het ziekenhuis gebeurt. Hoe heeft de coronapandemie zijn sporen getrokken?

Hoe wordt het handelen van de overheid beoordeeld?

Bij Banieren over de coronacrisis kan een schets vanuit het binnenste van de ziekenhuizen niet ontbreken. Daarom hebben we twee elkaar aanvullende collega's uit het Albert Schweitzerziekenhuis in Dordrecht gevraagd om ons daarover te vertellen.

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Allereerst stellen de twee heren zich voor:

Rechts op de foto: Johan Oostrom (36), sinds 2012 werkzaam als ic-verpleegkundige en vanaf 2015 als *Ventilation Practitioner* (vp) op de intensive care in de dagelijkse zorg aan patiënten met (acuut) bedreigde vitale functies.

Links op de foto: Christiaan Theunisse (36), sinds 2008 werkzaam als ic-verpleegkundige. Ik combineer dit sinds 2010 met het werk als *ventilation practitioner*. Naast het werk wat Johan benoemt, zetten we ons beiden ook in voor de chronische patiënt met ernstig longfalen, waarbij ademhalingsondersteuning nodig is. Dit doen we vanuit de longpoli.

▶ “Niemand had deze
pandemie verwacht.”

Om mee te beginnen willen we de term van 'ventilation practitioner (vp)' even helder hebben.

"Als vp'er ben je gericht op scholing, beleid, innovaties en onderzoek op het gebied van het (be)ademen. Dit in nauwe samenwerking met de intensivisten en ic-verpleegkundigen."

Kunnen jullie omschrijven hoe het werk ging vóór de coronacrisis?

"Op de ic komen altijd al patiënten met (acuut) bedreigde vitale functies die moeten worden ondersteund in afwachting op de effecten van de benodigde behandelingen. Wel is er een verschil in de aard en de hoeveelheid benodigde ondersteuning. Zo kan de ene patiënt een nacht op de *intensive care* (ic) verblijven om extra bewaakt te worden en de andere drie weken met maximale ondersteuning bij een bloedvergiftiging (sepsis). In de zorg op de ic geldt een aantal basishygiëneregels. Soms zijn deze onvoldoende en zijn er extra maatregelen nodig zoals isolatie om verspreiding van bacteriën en virussen tegen te gaan. Vóór de coronacrisis was dit in bepaalde gevallen noodzakelijk. Dat gaf zo z'n beperkingen, zowel voor de familie als de zorgverleners."

Toen werd het 2020 en de coronapandemie deed z'n intrede. Kunnen jullie omschrijven hoe jullie werk er nú uitziet en hoe jullie dat ervaren?

"De capaciteit voor ic-patiënten werd fors verhoogd. Dit betekende dat je ook in andere ruimten ic-zorg moest bieden.

Soms was dat met andere apparatuur en in samenwerking met andere specialisten. De bezetting bestond voornamelijk uit patiënten met corona (COVID-19) die gemiddeld een aantal weken(!) op de ic werden beademd en allemaal geïsoleerd moesten worden verpleegd, totdat het risico op verspreiding was afgenomen. Dat vraagt best veel van iedere zorgverlener, maar ook zeker van de familie van de betreffende patiënten."

Het werk is altijd al zwaar, maar wat is er nu anders?

Christiaan: "Op een ic komen patiënten die ernstig ziek zijn. Dat is altijd zwaar. Het vraagt fysiek soms veel (intensieve zorg), maar ook mentaal en emotioneel. Een patiënt komt naar de ic met het doel om een behandeling in te zetten die zal slagen. Als je van tevoren al weet dat een behandeling geen zin heeft, dan heeft een opname op een ic ook geen zin. De realiteit is wel dat een deel van de patiënten na een intensief behandeltraject uiteindelijk toch overlijdt. De begeleiding van patiënt en familie is dan mentaal en emotioneel intensief, maar vaak ook heel waardevol om te mogen doen. Bij patiënten met corona is dat niet anders, alleen zijn het er nu veel meer. Door tekorten aan middelen en personeel loop je dan nu wel tegen de grenzen van je kunnen aan.

Wat mij persoonlijk opviel, is dat we de laatste weken juist twee relatief jonge patiënten zagen overlijden met een heel ander acuut ziektebeeld, geen COVID-19 dus. Coronacrisis of niet, op de ic zijn er

dagelijks schrijnende situaties en staan leven en dood heel dicht bij elkaar."

Johan: "Wat vooral anders was, was dat er tijdens de kritiek zieke fase geen familie op bezoek kon komen. Naast de zorg voor de patiënt is de begeleiding van familie van essentieel belang. Zij maken deze intensieve periode heel bewust mee, in tegenstelling tot de patiënt. Met videobellen werd geprobeerd familie zo goed mogelijk te informeren. Dit werd als zeer waardevol ervaren, maar ook erg confronterend als zij via beeld hun geliefde zo extreem ziek zagen en er zelf niet bij konden zijn. Bij coronapatiënten in de stervensfase konden er maximaal drie mensen bij. Ik geloof niet dat ik onder woorden kan brengen wat dat voor impact op de familie heeft gehad."

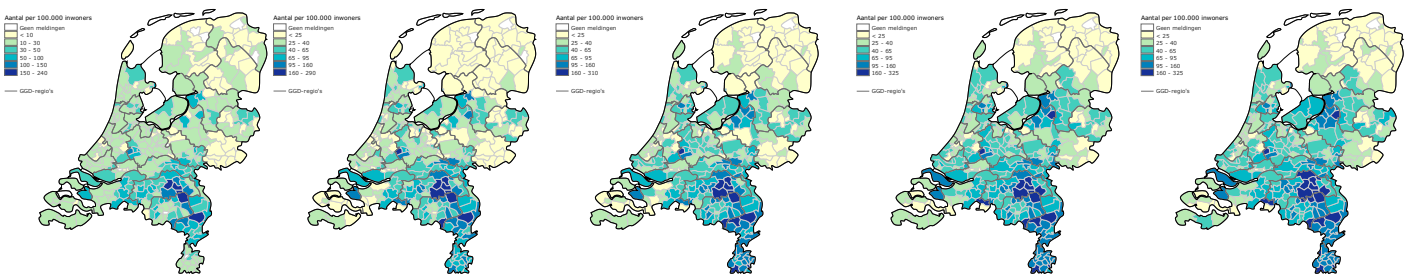
De ic-capaciteit in Duitsland is veel hoger dan in Nederland. Klopt het dat ze daar andere keuzes maken omtrent het (terminale) leven?

"In het nieuws kwam inderdaad naar voren dat in Duitsland dokters er alles aan moeten doen om patiënten beter te maken. Iedereen die een kans heeft op overleven, jong of oud, moet daar terecht kunnen op de ic. Ik ben ervan overtuigd dat dit ook de uitgangspunten van de Nederlandse ic's zijn. Wel wordt er blijkbaar meer gekeken in hoeverre een behandeling medisch zinvol is. Er is altijd een spanningsveld tussen levensverlengend of stervensrekkend handelen, vooral op een ic. Het is dan zeker geoorloofd te richten op kwaliteit van leven in de betekenis van de gezondheidstoestand van een patiënt, zonder af te doen aan de waarde van het leven."

Als het gaat om de beeldvorming van de zorg die jullie verlenen, zijn er dan kanten die wij, gewone burgers, niet zien.

"Het is goed om te benoemen dat de zorg die verleend werd altijd kwalitatief goede zorg was. Natuurlijk kon het wel beter, maar het was zeker niet ondermaats. Dat zal de gemiddelde Nederlander niet door hebben gehad. Dat onderstreept ook nog eens het feit dat alle opgelegde maatregelen nodig waren

Elke dag is er op de website van het RIVM een nieuwe kaart beschikbaar. De kleuren geven aan hoeveel mensen per 100.000 inwoners vanwege COVID-19 moesten worden opgenomen in het ziekenhuis. Het aantal ziekenhuisopnames geeft een eerlijk beeld van de ernst van de situatie. Vanwege de letterlijk vergelijkende schaal, zijn de veranderingen in het land niet heel goed te zien. Wel is relatief te zien waar veel ziekenhuisopnames zijn en waar weinig. De kaarten zijn van de data: 31 maart, 7, 14, 21 en 30 april. Het interview met Christiaan en Johan is een voorbeeld van het verhaal achter deze cijfers en corresponderende kleuren.

en dat het niet goed is om 1.400 patiënten met corona op de Nederlandse ic's te hebben."

Heeft een medicus in dezen een mening over het beleid van de landelijke en andere overheden?

Christiaan: "We doen gewoon ons werk, maar we zijn wel blij met de duidelijke regels en richtlijnen vanuit de politiek. De mensen thuis moeten ervan doordrongen zijn dat er veel van het zorgpersoneel gevraagd wordt en dat de spullen opraken. Gelukkig werd dat continu duidelijk gemeld en werd iedereen, ook toen het weer wat beter ging, gevraagd zich aan de regels te houden en voorzichtig te blijven."

Johan: "Een medicus heeft wel degelijk een mening, ik denk dat er juist vanuit de intensivisten op zowel lokaal als op (inter)nationaal niveau actief is geparticipeerd in de beleidsvoering. Wie heeft er bijvoorbeeld inmiddels niet van Diederik Gommers gehoord of gelezen?"

Johan, je zit ook in de Sliedrechtse gemeenteraad. Verandert politiek actief zijn én in de zorg werken je visie op deze omstandigheden?

"Voor de crisis zag ik het werk op de ic vooral los staan van de samenleving en kon ik het moeilijk rijmen met mijn politieke werkzaamheden als raadslid. Nu is inmiddels het onderlinge verband een stuk duidelijker geworden."

Waarover maken jullie je zorgen?

"Over het zo goed mogelijk opstarten van de reguliere zorg. Dat is best een

uitdaging. Datzelfde geldt voor de versoepeling van de coronamaatregelen. Het is nog onduidelijk hoe het geheel verder zal verlopen, dat maakt het best lastig om goede keuzes te kunnen maken."

Ik sprak een ondernemer, een industrieel ontwerper. Volgens hem had de overheid veel eerder moeten handelen en verder vooruit moeten kijken. De vroegtijdige aanschaf van apparatuur had jullie tekorten kunnen voorkomen.

Christiaan: "Bij ons was er nog geen tekort, maar we zitten dan ook niet in het epicentrum van de patiëntenstroom. Naar mijn mening had niemand deze pandemie verwacht. We hadden altijd gewoon onze spullen en beademingsapparatuur. Personeelstekort was al wel langer een probleem. Bij ons op de ic ging het goed, maar je hoorde wel van ziekenhuizen die onvoldoende ic-verpleegkundigen hadden en daarom niet de ic-capaciteit konden bieden die ze wel zouden willen. Landelijk kon dat met bijvoorbeeld overplaatsingen nog wel voldoende worden opgevangen."

Johan: "Zoals eerder al aangegeven: de zorg was nooit ondermaats. Het vervangende materieel was wel minder optimaal dan dat je zou willen. Het blijft een dilemma om zo goed mogelijk op een pandemie voorbereid te zijn, besluiten moeten vaak genomen worden met minimale informatie. Het is, denk ik, zeker goed om op alle niveaus kritisch te evalueren hoe we het de volgende keer beter zouden kunnen doen, zonder direct naar elkaar met de vinger te gaan wijzen."

Heeft deze crisis de creativiteit, inventiviteit en de flexibiliteit in de zorg aangesproken?

"Voor de zorg is en was de opvang van coronapatiënten een immense operatie. Dit was niet gelukt zonder creativiteit, inventiviteit en flexibiliteit van alle zorgmedewerkers. Een specifiek voorbeeld daarvan vind ik de ontwikkeling en productie van een noodbeademingsapparaat voor coronapatiënten dat ontwikkeld werd door studenten van de TU Delft."

Hoe verandert deze crisis de zorg, de waardering voor de zorg?

Christiaan: "Ik hoop dat de zorg op de ic gewoon blijft zoals die was. Het is mooi om te zien dat geld in deze periode geen rol lijkt te spelen. Dat zou een leerpunt voor de zorg kunnen zijn. De zorg moet optimaal zijn en uiteraard is het mooi als dat tegen lage kosten kan, maar niet ten koste van alles. 'Value based healthcare' wordt dat ook wel genoemd: hoe bereik je het maximale voor de patiënt enerzijds, en hoe reduceer je de zorgkosten anderzijds. Dat is een uitdagend spanningsveld."

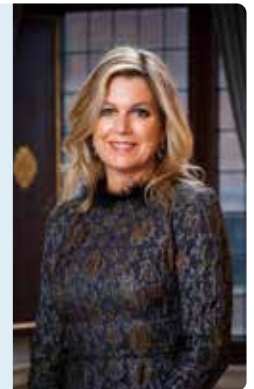
Johan: "Daaraan toevoegend: het blijft wel belangrijk om te waken. Blijf de kwaliteit van leven zien in de context van de gezondheidstoestand van een patiënt en niet vanuit het perspectief van de waarde en zin van het leven. Dit is een subjectief gegeven en past niet in een besluitvorming gericht op het leven en welzijn van een patiënt." ◀

KONINKLIJKE VERJAARDAGEN

Rondom de uitgave van deze editie van De Banier gedenken we twee koninklijke verjaardagen: koning Willem-Alexander mocht op 27 april 53 jaar worden en koningin Máxima hoopt op 17 mei 49 jaar oud te worden.

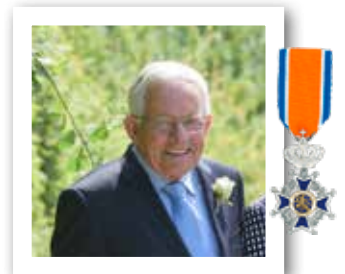
SGP wil hen van harte feliciteren met hun verjaardagen. We wensen het koninklijk paar en de hunnen Gods onmisbare zegen en zorg toe voor hun persoonlijk en ambtelijk leven. Zeker in deze tijd is onze bede: "Tot God wilt u begeven. Zijn heilzaam woord, neemt aan."

KONINKLIJK ONDERSCHIEDEN

A. Droogendijk, Barendrecht

Bij de lintjesregen van 2020 werd de heer Arie Droogendijk uit Barendrecht koninklijk onderscheiden als Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Deze onderscheiding heeft hij mede ontvangen voor zijn inspanningen voor SGP Barendrecht. 24 jaar lang is hij daarvoor actief geweest. In 1984 werd hij lid van kiesvereniging Gideon. Hij is verschillende malen verkiesbaar gesteld voor de regionale Rijnmondraad en voor de gemeentepolitiek. In 1998 is hij voorzitter geworden van de kiesvereniging in Barendrecht. In 2005 is hij gestopt met het voorzitterschap, maar tot 4 maart 2008 bleef hij bestuurslid.

P. Schalk, Veenendaal

Maarten van Leeuwen, partijvoorzitter a.i.: "Peter Schalk is sinds 2015 lid van de Eerste Kamer voor de SGP en daarnaast ook fractievoorzitter. Door een verbindende en dienende opstelling weet Schalk mensen met totaal verschillende achtergronden aan te spreken en te interesseren voor de boodschap van de SGP. Dat geldt voor zijn inzet voor de zondagsrust, maar ook voor het opkomen voor ieder leven, hoe kwetsbaar of pril ook. Bij het laatste valt ook te denken aan Schalks jarenlange inzet voor het Platform Zorg voor Leven. Binnen de partij heeft hij zijn sporen verdiend in vele commissies en ook in lastige kwesties vervult hij een samenbindende rol."

De SGP feliciteert de decorandi van harte met hun onderscheiding en wij bedanken hen voor al hun inzet, ook voor onze partij!

Nieuwe datum Partijdag 2020

Bij dezen herinneren wij u aan de nieuwe datum: zaterdag 5 september D.V.
We hopen u op de hoogte te houden van nieuwe ontwikkelingen.

TOELICHTING OP DE OMSLAG

Voor het geval u meteen naar de webshop van de SGP bent gegaan... Nee, helaas deze mondkapjes zijn niet in de verkoop. (Of nóg niet?)

De uitspraak "Voorzichtigheid nu is beter dan spijt achteraf", komt van premier Rutte. Het is een wijze uitspraak waar wij als SGP best achter kunnen staan. Dat het soms ook schuren kan, blijkt als het gaat om de invulling van die voorzichtig-

heid. Kan er voor de kerken niet meer maatwerk mogelijk worden gemaakt? Een gebouw waar normaal gesproken 1000 mensen in gaan, is wat anders dan een gebouw waar normaal 100 mensen in gaan. Geldt voor hen dezelfde maatstaf als het gaat om de verruiming van de maatregelen vanaf 1 juni?

De Stichting SGP-Internationaal is op zoek naar een

BESTUURSLID

De Stichting SGP-Internationaal is op zoek naar een vijfde bestuurslid.

Deze Stichting is verantwoordelijk voor de coördinatie van alle buitenlandactiviteiten van de SGP. Bijzondere aandachtsvelden zijn het opzetten van vormingsactiviteiten in Oost-Europa en de Arabische wereld en het opbouwen van een internationaal netwerk. Het bestuur vervult een toezichhoudende rol. De uitvoerende verantwoordelijkheid berust bij de internationaal coördinatoren die deze, samen met een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de verschillende partijgeledingen, handen en voeten geven.

Vereisten:

- lidmaatschap van de SGP
- kennis van het SGP-gedachtegoed
- interculturele sensitiviteit
- redelijke beheersing van de Engelse taal

Bij voorkeur (voor deze plaats in het bestuur):

- kennis van de Arabische wereld (Midden-Oosten / Noord-Afrika)

Voor informatie kunt u contact opnemen met de voorzitter dhr. H.F. Massink (06 49776021). Uw belangstelling kunt u kenbaar maken door uw cv en motivatie voor 30 mei a.s. te versturen naar de secretaris van het bestuur dhr. H.J. van Schothorst: henkjanvanschothorst@gmail.com.

FOTOVERANTWOORDING

- Pagina 1: achtergrondbeeld Cees van der Wal \ bewerking dtp-afdeling De Groot
 Pagina 8a: beeld Cees van der Wal
 Pagina 8b: beeld Nationaal archief \ Croes, Rob C. / Anefo \ uitsnede Wikimedia Commons
 Pagina 13, 14 en 27: beeld RIVM
 Pagina 16a/b: koninklijkhuus.nl
 Pagina 21: beeld Sirjon
 Pagina 23: beeld Nicole Colijn
 Pagina 28: bron grafiek KNMP Farmanco (knmp.nl)
 Pagina 29: beeld Nationaal archief: de originele grondwet met de handtekening van Willem II

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
 E info@sgp.nl
 T 010 - 720 07 70
 Telefonische bereikbaarheid:
 maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum
 E jjwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en
 drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
 J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),
 mw. C. Mourits MA,
 drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
 M. de Bruyne
 E debanier@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE

T 010 - 720 07 75
 E voorlichting@sgp.nl

BESTUURDERSVERENIGING

T 010 - 720 07 79
 E vholleman@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

T 010 - 720 07 85
 E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

T 010 - 720 07 80
 E beleidsadviseur@sgp.nl

EERSTE KAMER

Binnenhof 22, 2513 AA Den Haag
 T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
 T 070 - 318 30 45
 E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

E bert-jan.ruissen@europarl.europa.eu
 I eurofractie.sgp.nl

STICHTING VORMINGSACTIVITEITEN

OOST-EUROPA

E voe@sgp.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE

E finadmin@sgp.nl

LEDENADMINISTRATIE

E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of abonnement dient schriftelijk te geschieden voor 1 december.

VORMGEVING

De Groot - grootsgedrukt.nl
 I grootsgedrukt.nl

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden en tarieven kunt u contact opnemen met Novente.
 E wthankers@novente.nl

VAN DE CAMPAGNECOMMISSIE

Op 17 maart 2021 D.V. zijn de Tweede Kamerverkiezingen. Om die reden is de campagnecommissie al in februari van start gegaan.

CONTACT MET U

Door Covid-19 kunnen wij niet op de gebruikelijke manier onze activiteiten met u delen. We proberen u er op deze manier toch bij te betrekken.

EVEN VOORSTELLEN

De campagnecommissie is samengesteld uit personen die werken op het partijbureau, op het Binnenhof en externe professionals. Het hoofdbestuur heeft André Flach als campagneleider gevraagd met speciale aandacht voor de politieke koers en het profiel van de SGP. Flach is onder meer wethouder in Hendrik-Ido-Ambacht en secretaris van de bestuurdersvereniging van de SGP.

ACTIVITEITEN

Met veel enthousiasme is de campagnecommissie gestart met de eerste stappen in de campagne zoals:

- ▶ De campagnestrategie (verkiezingsspeerpunten, doelgroepen, middelen, etc.)
- ▶ De planning van de campagne
- ▶ De samenwerking met de programmacommissie
- ▶ Maar ook eventuele aanpassingen van de campagne i.v.m. een anderhalvemetersamenleving

We willen u de komende maanden in *De Banier*, via de nieuwsbrief en via de website op de hoogte blijven houden van onze activiteiten.

De campagnecommissie

Soms zou je meer **SGP** willen.

VAN HET PARTIJBUREAU

Per 1 juni is **Elise Abbey-van Doorn** benoemd als 'Coördinator Internationaal' van de SGP. Zij gaat werken voor de Stichting SGP-Internationaal. Deze Stichting is verantwoordelijk voor de coördinatie van alle buitenlandactiviteiten van de SGP. Belangrijke aandachtsvelden van haar zijn het coördineren van vormingsactiviteiten in Oost-Europa en de Arabische wereld en het opbouwen van een internationaal netwerk.

We heten Elise van harte welkom op het partijbureau en wensen haar een goede en gezegende tijd toe bij de SGP.

DOOR CHRIS STOFFER

ZOEKTOCHT NAAR STEUN VOOR ONDERNEMINGEN

Geregeld spreek ik ondernemers. Onlangs de eigenaar van een schildersbedrijf. 'Opmerkelijke tijden', zo gaf hij aan. Zijn schildersbedrijf heeft wel wat afzeggingen, maar er is nog steeds volop werk. En de verfwinkel, die draait hogere omzetten dan ooit. Ik kwam ook de snackbarhouder tegen. Die gaf aan dat in het begin de mensen wel wegbleven, ze hadden nu meer tijd om zelf te koken. De trek in patat was echter niet verdwenen en inmiddels trok zijn klandizie weer behoorlijk aan.

Ik sprak ook de eigenaar van een woonwinkel. Deze was bezorgder. Het eerste kwartaal van 2020 was prima geweest. In april was de omzet echter volledig ingezakt. Hij had dagen dat hij niemand in de winkel zag. En dan nog de kapster aan de overkant van de straat, die is compleet gesloten.

ZOEKEN NAAR OPLOSSINGEN

Zo maar enkele ondernemers met geheel verschillende verhalen in deze coronatijden. En dan heb ik het nog niet over al die andere ondernemers, groot en klein, die allemaal tegen hun eigen problemen aanlopen. Vanuit de politiek zoeken we hoe we deze ondernemers en hun werknemers zo goed mogelijk kunnen helpen.

CORONADEBAT

In Den Haag heeft wekelijks een coronadebat plaats. Met de premier en de minister van volksgezondheid. Deze debatten gaan vooral over de volksgezondheid. Uiteraard gaat het af en toe ook over onderwijs, de economie of over de sluiting van de kerken. Naast

worden, dan zijn vele bedrijven al omgevallen. Aan de andere kant worden ook de steunpakketten vanuit de overheid betaald door de belastingbetaler en daar mag geen misbruik van gemaakt worden.

deze debatten zijn er inmiddels ook andere debatten. Iets meer in de luwte vinden debatten plaats met bijvoorbeeld minister Hoekstra van Financiën en minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In wetgeving- en notaoverleggen wordt gesproken over baanbehoud van werknemers, het over-eind houden van bedrijven, ondersteuning van zzp'ers en ga zo maar door.

DE JUISTE MAAT

Een of twee dagen per week reis ik af naar Den Haag voor de genoemde debatten. Normaal gesproken ga ik met de trein, maar nu nagenoeg filevrij met de auto. In de debatten is het zoeken naar de juiste maat. Aan de ene kant kun je nu niet te veel voorwaarden stellen aan overheidssteun, als dat allemaal verwerkt moet

INFORMATIE UIT DE SAMENLEVING

De input voor de debatten halen we uiteraard uit de stukken die we van regeringszijde toegestuurd krijgen. We halen echter ook veel informatie uit de mails, telefoontjes, etc. die vanuit de samenleving in onze richting komen.

HOOP EN STEUN

In deze tijd kwam de rouwkaart van ons voormalig Tweede Kamerlid Van den Berg binnen. Een zwaar verlies voor zijn naasten, voor de SGP en ook voor mij persoonlijk. De aanhef van de kaart luidt: "Want ik weet, mijn Verlosser leeft". (Job 19:25a). Voor ons en voor alle ondernemers geldt dat we onze hoop (nog) beter op deze Verlosser kunnen stellen, dan op welk steunpakket van de overheid dan ook. ◀

Bewaken grondrechten

Op voorstel van Kees van der Staaij en Rob Jetten (D66) vraagt de Tweede Kamer advies aan de Raad van State over het bewaken van onze grondrechten in crisistijden. Van der Staaij wil ervoor waken dat vrijheden onnodig en ongrondwettelijk worden ingeperkt. ◀

Euthanasie bij dementie

De Hoge Raad deed op 21 april uitspraak over euthanasie op een vrouw met dementie die wisselende verklaringen gaf over haar doodswens. De hoogste Nederlandse rechter besluit dat dat mag. Kees van der Staaij noemt de uitspraak 'huiveringwekkend' en is erg bezorgd. "Er is een betere bescherming van uiterst kwetsbaar leven nodig, net als liefdevolle en hoogwaardige palliatieve zorg." ◀

Compliment voor Defensie

"Ik hecht eraan mijn bijdrage te beginnen met een groot compliment. Tijdens deze coronacrisis bewijst het leger opnieuw

haar onschatbare waarde." Zo begon Chris Stoffer zijn bijdrage aan het overleg met de regering over het defensiemate-

rieel. De krijgsmacht helpt de zorg met medici, laboratoria, beademingsapparatuur en planners. ◀

Geen vijanden meer nodig

Toen minister Hoekstra (CDA) zich in Brussel verzette tegen het invoeren van grote Europese 'leningen' en garanties voor zuidelijke lidstaten, twitterde coalitiegeenoot Jetten (D66) dat Hoekstra fout zit. Aanleiding voor Roelof Bisschop om een stevige reactie op Twitter te zetten: "Inderdaad mooi moment om minister Hoekstra nu in de steek te laten via deze weg. Met zulke vrienden..." ◀

Meester Stoffer

Net als in andere gezinnen, gaan ook de kinderen van Chris Stoffer naar de 'thuis-school'. Meester papa rekent en knutselt en leert samen met zijn dochters over Nederlandse tulpen en over de euro. ◀

SGP
YouTube

€1.000.000.000.000,00

De EU spreekt over een hulpfonds van 1000 miljard (een biljoen) euro om de coronacrisis tegen te gaan. De SGP is van mening dat het goed is om elkaar te helpen, maar vindt het een heel slecht idee om daarvoor enorme hoeveelheden geld en ook nog eens heel vergaande bevoegdheden in te leveren aan Brussel. Roelof Bisschop stelde daarom kritische vragen aan de minister, dit leidde tot kibbelende Kamerleden. Het fragment is terug te zien op het YouTubekanaal van de SGP. ◀

Ruimte voor kerken

Tijdens het achtste debat over corona, bevroeg Kees van der Staaij premier Rutte over de ruimte voor kerken bij de versoepeling van de maatregelen. Dit leidde tot een interruptiedebat waarbij Rutte uiteindelijk een toezegging deed aan de SGP. Ga naar het SGP-kanaal op YouTube om het videofragment te bekijken. Van der Staaij stelde ook schriftelijke vragen over de strenge beperkingen voor kerkdiensten en begrafenisdiensten. ◀

COVID-19-virus de baas in zorg

**NLdoet op 12 en 13 maart gaat niet door. Dat was een eerste signaal.
En plotsklaps waren daar op grote schaal coronabesmettingen.**

DOOR GERDA DE PATER

LID RAAD VAN BESTUUR VAN SIRJON (SILOAH EN MARANATHA/ELIM)
EN VOORZITTER VAN DE RMU SECTOR GEZONDHEIDSZORG EN WELZIJN

De ziekenhuizen bereidden zich voor op grote aantallen patiënten met ademhalingsproblemen. De spanning bij ic-verpleegkundigen is merkbaar. Natuurlijk zijn zij professionals, maar het virus is onbekend, het ziektebeeld grillig. Vreugde is er gelukkig ook: de eerste patiënten mogen naar huis, zelfs een go+er.

WIE ZIJN DE KWETSBAREN?

Ondertussen maakt het RIVM maatregelen bekend. Kwetsbaren moeten worden beschermd. Wie zijn dat precies? Definities verschijnen. En dan gebeurt het ongelofelijke: de woonlocaties waar kwetsbare mensen wonen, gaan in lockdown, op slot.

OUDERENZORG OP SLOT

De ouderenzorg gaat volledig op slot. Van medewerkers wordt gevraagd om de ouderen op te vangen en met hen te beeldbellen om de contacten met hun familie de onderhouden. Ouderen worden dringend verzocht zoveel mogelijk in hun eigen appartement te blijven en zeker niet meer door de gebouwen te lopen. De gangen zijn uitgestorven, het restaurant is dicht.

De wijkverpleging gaat van huis naar huis met mondneusmaskers op en handschoenen aan. Cliënten worden gewaarschuwd: "het is mogelijk dat u besmet kunt worden".

BEZOEKERSREGELING VOOR GEHANDICAPTENZORG

De gehandicaptenzorg krijgt een bezoekersregeling: groten-deels op slot voor kwetsbare groepen. Geen ouders en familie meer op bezoek en ook geen weekendbezoek aan je ouders. De dagopvang gaat dicht en cliënten werken in de huiskamers van hun woongroep. Medewerkers van wonen en dagopvang trekken samen op. De woonlocaties worden in compartimenten verdeeld, de teams worden daarop aangepast.

PSYCHIATRIE MET BEGELEIDING OP AFSTAND

Patiënten in de psychiatrie ervaren spanning. Zekerheden worden onzekerheden. Ambulante begeleiding vindt plaats op afstand met uitzondering van noodsituaties. Dit is ook op afstand ter beoordeling aan de medewerkers.

Aan professionals in alle vormen van ambulante dienstverlening wordt gevraagd hulp te verlenen op een wijze die volkomen ongebruikelijk is.

WERKERS IN DE ZORG

Trouw en volhardend doen de medewerkers hun werk in deze bijzondere omstandigheden, waarbij ze ook voortdurend geconfronteerd worden met het gevaar van besmetting. Er worden artsen en verpleegkundigen ziek, ook zij die volledig in beschermende kleding werkten. Er breken besmettingen uit in woonlocaties. Er wordt geïsoleerd verpleegd en getest. Er is grote bezorgdheid. Ben ik een bron van besmetting voor mijn patiënten? Word ik zelf getroffen door het virus? Gelukkig is er inmiddels voldoende testmateriaal en persoonlijke beschermingsmiddelen. De eerste weken was de volledige Nederlandse voorraad nodig voor de ziekenhuizen. Met grote betrokkenheid sprong toen het bedrijfsleven in. Er kwamen schorten en mondneusmaskers uit de visverwerking en de vleesindustrie.

HARTVERWARMEDE ACTIES

Het is ook hartverwarmend wat de samenleving doet: bloemen in de hal voor alle bewoners en medewerkers in de ouderenzorg. Muziek en zang op straat bij locaties die in lockdown zijn, klokken die luiden als teken van hoop en troost. Hartverwarmend is het ook wat de kwetsbare mensen in lockdown zelf doen. Bij het huwelijk van een begeleidster werd haar vanaf het balkon van de woonlocatie toegezongen: "Dat 's HEEREN zegen op u daal". Laten we ook elkaar dit van harte toewensen! ◀

Toe aan de volgende zet?

Persoonlijk & professioneel

Iedere ondernemer wil graag real-time weten hoe het met zijn bedrijf gaat. Heeft u inzicht in actuele cijfers? Bij Van Harberden helpen we u graag door uw administratie te automatiseren, waardoor er dashboards gemaakt kunnen worden met cijfers en prognoses.

Neem contact op met Van Harberden voor een vrijblijvend gesprek en laat u inspireren!

Landjuweel 12, Veenendaal
T 0318 55 95 00
www.vanharberden.nl

VAN HARBERDEN
accountants en adviseurs

Hoe *lief* hebt ú de zondag?

Wij beschouwen de zondag als een rijke zegen. We zouden, uit eerbied voor Gods instellingen, de rustdagviering graag op alle terreinen van het leven in ere hersteld zien. Daarom zien wij het als onze taak en roeping om onze medemens te wijzen op het gebod van de Heere inzake de wekelijkse rustdag.

Word vandaag nog lid en geef zo blijk dat u de doelstelling van de vereniging onderschrijft en de zondagsrust en zondagsheiliging u alles waard is. Al vanaf 1 euro per jaar bent u lid van onze vereniging! U kunt zich opgeven via info@verenigingzondagsrust.nl of door te bellen naar (0317) 61 43 98. Ons kantoor is bereikbaar op werkdagen tussen 9.00 en 16.00 uur.

A f s t a n d houden

Afstand houden, het treft ons allemaal. Het raakt in het bijzonder mensen die behoefte hebben aan nabijheid. Nabijheid in de vorm van lichamelijk contact, zoals een aanraking, geborgenheid, aandacht, belangstelling en aanwezig zijn.

DOOR BART-JAN NOORLANDER

CONSULENT HELPENDE HANDEN

MARGRIET (23)

Een van die mensen met behoefte aan nabijheid is Margriet. Ze woont sinds een aantal maanden in een zorginstelling voor mensen met een verstandelijke beperking. Margriet is een jonge vrouw die in april 23 jaar werd. Het was haar eerste verjaardag op de woongroep. Margriet zag uit naar de komst van haar ouders, broers en zussen. Haar verjaardag ging wel door, maar haar familie was afwezig. Ja, er is wel gevideobeld, maar hierdoor ervoer Margriet nog meer de afstand tussen haar en haar familie. Ze mist hen en heeft behoefte aan echt contact!

MARGRIETS THUISFRONT

Voor de ouders van Margriet is het ook een moeilijke periode. Moeder heeft nog maar kortgeleden haar dochter het huis uit zien gaan. Dat was een goede stap naar zelfstandigheid voor Margriet, maar nu is het extra moeilijk. Margriets moeder voelt zich schuldig richting Margriet. Ze wil graag voor haar zorgen, op bezoek gaan en een arm om haar heen slaan. Juist in deze tijd zouden ouders graag contact hebben met andere ouders, om tijdens een mantelzorgbijeenkomst van Helpende Handen te praten over hun ervaring en gevoelens én hoe andere ouders hier mee omgaan. Maar helaas kunnen die bijeenkomsten niet doorgaan.

TIM (16)

Ook Tim heeft behoefte aan nabijheid, maar soms juist aan afstand. Tim is 16 jaar en heeft autisme. Hij begrijpt er maar weinig van. Doordeweeks ging hij naar school; hij was net begonnen op een nieuwe stageplek. Hier heeft hij het naar zijn zin, kan hij zijn energie kwijt en is hij bezig met dingen die hij leuk vindt. Nu zit Tim thuis. Hij is veel met zijn ouders en zusje samen, soms is dat te veel voor hem. Hij kan zijn energie niet goed kwijt. Er zijn momenten dat hij zijn ouders

uitscheldt of agressief is naar zijn zusje. Voor hem staan zijn ouders en zusje nu te dichtbij. Juist nu heeft hij behoefte aan afstand.

TIMS THUISFRONT

Tims vader neemt contact op met Helpende Handen met de vraag wat er in deze situatie voor Tim en zijn ouders mogelijk is. Er wordt een gastgezin gevonden waar Tim de komende twee weken kan logeren. Daarnaast is er, met ondersteuning van een consulent van Helpende Handen, contact opgenomen met de gemeente en heeft er een digitaal keukentafelgesprek met een consulent Jeugdzorg van de gemeente plaatsgevonden. Gezamenlijk is er gekeken naar wat op de langere termijn voor Tim nodig is.

OP ZOEK NAAR NABIJHEID

Afstand houden en nabijheid, in deze tijd zijn beide uit balans! In plaats van dat afstand en nabijheid elkaar aanvullen, staan ze nu tegenover elkaar!

Ook in deze tijd hebben jongeren en volwassenen met een beperking nabijheid nodig. Helpende Handen doet dit als belangenorganisatie voor mensen met een beperking en hun familie, zij het nu wat meer op afstand. U en jij als ouder, familielid, kennis, begeleider of leerkracht dichtbij hen, dat is ons doel! ◀

**helpende
handen** staat
naast je

TRACK-EN-TRACE VAN BURGERS LEVERT VRAGEN OP

In crisistijd wordt er een beroep gedaan op het inventief vermogen van individuen, organisaties en overheden. Hierbij lijken zeker de laatstgenoemde twee groepen bereid vergaande maatregelen te nemen om de burger door de crisissituatie heen te loodsen. Een van de ideeën die intensief wordt onderzocht in het formuleren van een 'exitstrategie' is het gebruik van (telecom)data. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft de hoop gevestigd op een speciale app die het bronnen- en contactonderzoek van de GGD in hoge mate zou moeten automatiseren. Maar welke impact heeft het inzetten van een dergelijke technologische oplossing? En loopt de ontwikkeling niet te ver voor op een grondige reflectie op de mogelijke effecten van een 'corona-app'?

Aan gebrek aan initiatief of ideeën vanuit de markt zal het ontwikkelen van een speciale app niet liggen. Maar liefst 750 inzendingen werden ingestuurd in reactie op de vraag van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) om ideeën voor 'slimme digitale oplossingen' aan te dragen. Kort gezegd maakt het gros van de aangedragen oplossingen gebruik van bluetooth om te detecteren welke telefoons met elkaar in contact zijn geweest, om zodoende gericht meldingen te kunnen sturen in geval van een besmetting. Het principe klinkt eenvoudig en veelbelovend, maar van de honderden inzendingen kon er welgeteld niet één de toets van kritiek weerstaan. Als klap op de vuurpijl bleek een van de apps een datalek in zich te hebben.

Ondanks de terughoudendheid in eigen land, hebben meerdere landen inmiddels een 'traceerapp' in de lucht. Wat hierbij opvalt is de diversiteit in oplossingsrichtingen. Landen als China, Rusland, Slowakije en India lijken het niet zo nauw te nemen met de privacy en nemen grote stappen als het gaat om het inzetten van technologie bij de bestrijding van een crisis. De resulterende apps proberen direct het gedrag van de burger te beïnvloeden en lijken daarmee een hoog 'big-brother-is-watching-yougehalte' te hebben. Aan de andere

kant maken Singapore en inmiddels ook Australië gebruik van een app die meer oog heeft voor het aspect van privacy.

VIER OVERWEGINGEN

Vragen met betrekking tot technologische uitdagingen en privacyborging beslaan echter maar een deel van het vraagstuk. Willen we data überhaupt inzetten in de huidige crisissituatie en met welke effecten op de lange termijn dienen we rekening te houden? In dit artikel willen we kort ingaan op vier overwegingen, zonder daarbij een kant-en-klaar antwoord te pretenderen.

RESPECTEER DATA-EIGENAARSCHAP

Halverwege maart ontving het Amerikaanse congres een schrijven van vijftien organisaties, waaronder Amnesty International USA, met daarin de dringende oproep om duidelijke wettelijke kaders te stellen voor het inzetten van data in de huidige crisis. Verschillende uitgangspunten die deze brief aanreikt, zijn het vermelden zeker waard met het oog op de vraag van wie de verzamelde data nu eigenlijk is. Zo mag de data alleen tijdelijk worden gebruikt, moet het inzichtelijk zijn wíe de data wannéér en waarvóór gebruikt heeft, en dient de hoeveelheid verzamelde data geminima-

liseerd te worden. Bovendien mag de data alleen verzameld en verwerkt worden voor de bescherming van de volksgezondheid en het tegengaan van de pandemie, met inachtneming van de geldende nationale en internationale wetgeving. Commercieel gebruik van de verzamelde informatie dient volgens de aanbeveling uiteraard streng te worden gestraft.

Het is wenselijk dat zowel de Amerikaanse als de Europese overheden deze aanbevelingen ter harte nemen. Gesteld dat het algemeen belang gediend wordt door een breed ingezette traceerapp, is transparantie richting de burgers - de eigenlijke data-eigenaren! - net zo noodzakelijk als een duidelijke wettelijke inkadering. Het geeft op zijn minst te denken dat de 'techgiganten' Google en Apple de handen ineenslaan om hun besturingssystemen geschikt te maken voor het grootschalig implementeren van traceerapps.

VERANTWOORDELIJKHEID VERSUS INDIVIDU

De positie van de overheid in de huidige crisis is niet te benijden. De strijd tegen het COVID-19-virus, is gedeeltelijk een strijd tegen informatiegebrek, een strijd tegen een onbekende en onzichtbare vijand. In de afgelopen maanden is gebleken dat de overheid haar verantwoordelijkheid hierin

terdege verstaat en juist ook oog heeft voor de zwakkeren in de samenleving. Vanuit dat oogpunt bezien, is het logisch dat de overheid geen kans onbenut laat om meer te weten te komen over het virus en daarnaast andere instanties, zoals de GGD, van alle middelen wil voorzien om hun wettelijke taken te verrichten op een niet eerder vertoonde schaal. Het verzamelen van grote hoeveelheden (telecom) data kan hierin potentieel een bijdrage leveren. Temeer omdat een snelle oplossing voor de coronacrisis niet in de lijn van de verwachting licht. Enige inschikkelijkheid van de burger is daarbij onvermijdelijk. Bovendien, is het niet wat scheef om de overheidsmaatregelen op digitaal gebied met argusogen te volgen, terwijl we tegelijkertijd massaal onze privacy blootgeven aan de techgiganten achter de populaire *videochats*?

Misbruik de crisis niet voor een sociaal experiment

Aan de andere kant is het allerm minst vastgesteld dat er een directe relatie is tussen het in kaart brengen van (telecom) data en het tegengaan van de verspreiding van het COVID-19-virus. Daardoor is het eveneens onduidelijk of een dergelijke app een cruciale bijdrage levert aan de 'exitstrategie'. Als zodanig is het niet ondenkbaar dat een ongeschikt technologisch hulpmiddel de maatschappij eerder schaadt dan ten

goede komt. Denk daarbij ook aan de sociale implicaties als gevolg van het invoeren van een dergelijke app. Deze zijn nog onbekend en daardoor zullen we de impact van zo'n sociaal experiment, zeker op de lange termijn, nog moeten leren kennen. Hierbij is het mogelijk dat deze technologieën een ongewenste segregatie veroorzaken tussen bijvoorbeeld jongeren en ouderen of laag- en hoogopgeleiden.

LOOP NIET IN DE VAL VAN SCHIJNZEKERHEID

Achter de inzet van traceerapps door overheden en bedrijven, kan bewust of onbewust de gedachte schuilen dat technologie het antwoord vormt op elk probleem. Of het nu de klimaatproblematiek betreft of de coronacrisis, Silicon Valley weet raad. Het aantrekkelijke aan deze gedachtegang is dat de mens buiten schot blijft. Terecht echter wordt in een advies van de Gezondheidsraad opgemerkt dat niet de technologie zelf de uitweg uit de lockdown biedt, maar het gedrag van de mensen in de samenleving. Juist ook in deze crisis dienen we er beducht op te zijn om niet in de valkuil te vallen van de illusie dat een volledige beheersbaarheid of maakbaarheid – de technologische utopie – de oplossing zou zijn voor al onze problemen. Integendeel, de huidige pandemie laat juist zien dat de zekerheden van ons technologisch vernuft niet meer zijn dan een flinterdun en virusgevoelig membraan.

WAT VOOR MAATSCHAPPIJ WILLEN WE ZIJN?

De bovengenoemde vier overwegingen lijken deels met elkaar in tegenspraak. Inderdaad, de afweging voor het al

dan niet inzetten van een traceerapp kan niet slechts gebaseerd worden op een overzichtelijk lijstje van 'voors' en 'tegens'. Het stelt ons voor de vraag: wat voor maatschappij willen we zijn? Welke rol willen we daarbij toekennen aan technologie; die van hulpmiddel of van redmiddel? Juist deze crisis zou ons moeten leren onze blik in bescheidenheid en afhankelijkheid naar Boven te slaan, ook bij het gebruik van technologische hulpmiddelen. ◀

Techthics

TECHTHICS

Techthics is een platform voor de bezinning op technologische ontwikkelingen. Vanuit een christelijk perspectief wil Techthics bijdragen aan de meningsvorming rond technologisch-ethische vraagstukken en informeert zij over actuele ontwikkelingen en de implicaties en consequenties hiervan op ethiek en religie. De Bijbel vormt voor Techthics het fundament om tot deze meningsvorming te komen.

Meer informatie over Techthics kunt u vinden op www.techthics.nl

Contact:

Martin Aarnoudse (medeoprichter en secretaris)

Secretaris@techthics.nl / 06 24 278 165

De doodsklok in Heerde luidt soms meermaals per dag

In het noorden van Gelderland, op de grens met Overijssel, ligt de gemeente Heerde, een zwaar getroffen gebied. Hendrik Sellies is daar SGP-raadslid en uitvaartverzorgster in de omgeving. Wat hij ons vertelt, wil je eigenlijk niet lezen, laat staan meemaken. "Veel bekenden werden ziek en sommigen stierven. We verloren een tiental mensen in het paasweekend. Het is verschrikkelijk om de doodsklok - soms meerdere keren op een dag - te moeten horen."

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Eerst over het raadswerk: is er continuïteit?

"Twee weken geleden hadden wij onze eerste digitale commissievergadering en afgelopen week een digitale raadsvergadering. Het is een rare gewaarwording dat we elkaar op deze manier treffen. Je moet je soms extra concentreren, omdat je als raadslid in een huiselijke situatie bent en niet in de raadszaal. Ondanks dat minpunt is het mooi dat we deze middelen hebben om het werk door te laten gaan."

Wat komt er op de gemeenteraad af en hoe worden die dingen opgelost?

"We stelden ons als eerst de vraag hoe we het raadswerk op een verantwoorde manier kunnen oppakken. Dat kan inmiddels op een digitale manier doorgaan. Het meeste werk is er voor het college dat contacten onderhoudt met de diverse instanties en ons daarvan op de hoogte brengt."

Is er nog een extra taak voor een SGP-raadslid?

"Je voelt je zo machteloos. Je kunt natuurlijk denken aan wat praktische dingen, zoals de boodschappen, maar ik geloof dat het sterkste wapen in deze tijd het gebed is. Wij mogen deze hele situatie bij de levende God in gebed brengen: de zieken, de treurende, het

volksbestuur en het afgedwaalde volk. We hopen op een ommekeer in deze gezondheids crisis, maar ook in de geestelijke crisis."

Hoe beïnvloedt deze crisis uw werk als uitvaartverzorgster?

"Als uitvaartverzorgster in de gemeente Oldebroek maak ik alles van nabij mee. Bij een overlijdensmelding vragen we of het om een coronabesmetting gaat, omdat dan door ons bepaalde maatregelen getroffen moeten worden. Het kleden van de overledene gebeurt nadat het lichaam 24 uur is gekoeld. Iedere keer als we in aanraking komen met het lichaam van de overledene hebben we beschermende kleding aan: witte overall, haarnetje, mondkap, veiligheidsbril en handschoenen. Opbaren doen we in het uitvaartcentrum waar de kist wordt afgesloten met een glasplaat. De begrafenissen worden zoveel mogelijk telefonisch geregeld. Via e-mail of via WhatsApp wordt een digitaal kaarten- en kistenboek opgestuurd zodat de families een kaart en een kist kunnen uitzoeken. Het intensieve contact wat we normaal gesproken met de families hebben, is nu vaak niet mogelijk.

In de krant kunnen we in de rouwadvertenties lezen dat de begrafenissen

'in besloten kring plaatsvinden'. Soms staan we met twee of drie personen bij het graf. Dat doet wat met nabestaanden; familieleden die niet op de begrafenis aanwezig kunnen zijn, omdat óf de familie uit meer dan 30 personen bestaat, óf omdat er familieleden zijn die zelf ziek zijn of tot de risicogroep behoren.

Voor ons als medewerkers in de uitvaartzorg zijn het ook zware tijden. Het blijft maar doorgaan, je kunt het niet overzien. Dan komt weleens de vraag naar boven: wanneer houdt dit op?

De maatregelen waar wij ons in Nederland aan moeten houden, zijn niet fijn, maar wij zien van dichtbij dat ze écht noodzakelijk zijn. Je hoort van demonstraties tegen de *lockdown*, maar dan vraag ik mij af of deze mensen weten wat een leed er geleden wordt!" ◀

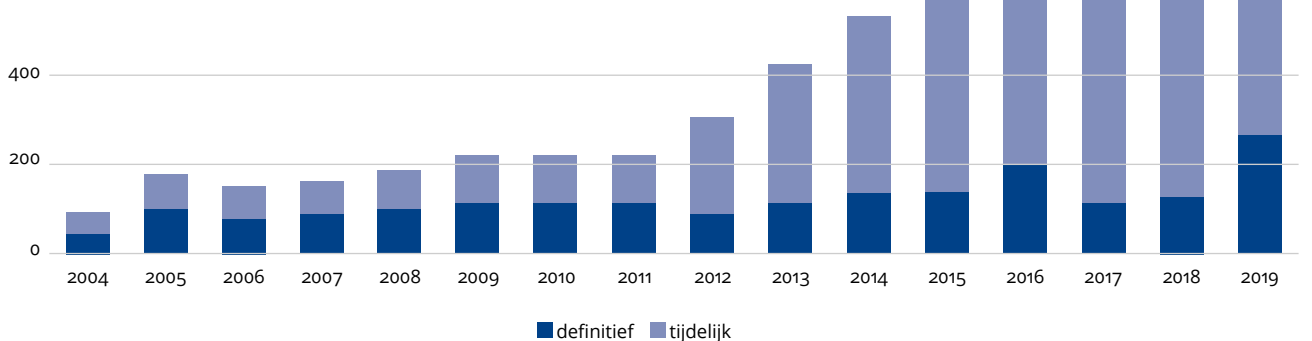

Houd de EU buiten de zorg

DOOR BERT-JAN RUISSEN
LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT

De Europese Unie gaat niet over zorg. De EU heeft geen bevoegdheden over ziekenhuizen, zorgverzekering of uw medische behandelingen. Hooguit zijdelings heeft de EU iets te zeggen: bijvoorbeeld over de toelating van medicijnen op de Europese markt of innovatieve onderzoeken. Dat is terecht, vinden wij. Nederland is geen Griekenland of Polen.

Aantal nieuwe tekorten

Aantal geneesmiddelentekorten

Het was flauwe kritiek van sommige oppositiepartijen: "Waar was Europa tijdens de coronacrisis?" De kreet kwam van dezelfde partijen die in de Tweede Kamer zorgen dat Europa op het terrein van de zorg niet bevoegd is.

EU NIET NODIG

Als SGP vinden we het prima dat Nederland zelf gaat over zijn eigen zorg en volksgezondheid. U hoort de SGP dus niet klagen dat de EU afwezig was toen het virus zich verspreidde. De EU was niet nodig voor de zorgverlening. Premier Rutte, het RIVM, de Nederlandse intensieve care afdelingen: ze deden het prima.

Tientallen Nederlandse coronapatiënten konden terecht in Duitse ziekenhuizen, waarvoor dank aan onze oosterburen! Zulke grensoverschrijdende zorg is toe te juichen.

Uiteraard roepen sommige politieke partijen dat de EU voortaan onze grensoverschrijdende zorg moet coördineren. Alsof we dan magisch ineens wel volop mondkapjes hadden gehad of geen lockdown. Ik geloof daar niets van.

Onze gezondheid is te belangrijk om de zeggenschap ervan uit handen te geven. Laat Nederland maar Nederland blijven.

De Europese Unie gaat vooral over de handel tussen de EU-landen, de zogeheten interne markt. Producten voldoen aan dezelfde voorwaarden, illegale kartels worden aangepakt. Zo kunt u makkelijk iets over de grens kopen. Althans voordat landen hun grenzen sloten voor de coronacrisis.

En dat geldt tot op zekere hoogte ook voor de markt voor geneesmiddelen. In Amsterdam staat sinds kort het Europese Medicijnen Agentschap: dat beslist over toelating van nieuwe medicijnen in alle EU-landen.

NIET BESCHIKBAAR

Als het gaat over geneesmiddelen vind ik dat de EU wel een steekje laat vallen. Want hoe goed functioneert een markt, als er steeds meer medicijnen tijdelijk niet voorradig zijn?

Een van de ergste dingen die een patiënt kan overkomen, is dat het medicijn waarvan je afhankelijk bent 'voorlopig niet beschikbaar' is. En dat gebeurt

steeds vaker. Het aantal middelen dat 'even niet beschikbaar was, verdubbelde vorig jaar. (zie grafiek).

WINSTPROBLEEM?

Een tekort kan natuurlijk gebeuren, als een grondstof ontbreekt. Maar de stijging van het aantal gevallen duidt erop dat er meer aan de hand is. Als producenten doorverwijzen naar een duurder alternatief, kan het eerder een winstprobleem zijn dan een productieprobleem.

Sommige medicijnen zijn al erg duur. De farmaceutische industrie behoort in Nederland al vele jaren tot de winstgevendste sectoren.

Dat mag, maar deze bedrijven hebben wel een morele verantwoordelijkheid, zeker bij levensreddende zorg.

Een idee is wellicht als het Amsterdamse EU-agentschap voor Medicijnen voorwaarden stelt bij de toelating van een medicijn: zorg voor voldoende voorraad en een aanvaardbare prijs in elk EU-land. Daar is iedereen mee geholpen. Zodat we niet bij de volgende crisis hoeven te vragen: "waar was de farmaceutische industrie?" ◀

KRITISCH IN CORONATIJD

“De coronacrisis is een vooropgezet plan van regeringsleiders met als doel uw vrijheid te ontnemen”. En: “er zijn mondkapjes en medicijnen in overvloed maar de regering wil ze niet gebruiken”. Deze en nóg creatievere complottheorieën doen de ronde op het internet, gretig geconsumeerd door een deel van de bevolking. Laten wij daar maar niet in meegaan, maar beter luisteren naar de oproep van Paulus aan Timotheüs om te bidden “voor koningen, en allen, die in hoogheid zijn; opdat wij een gerust en stil leven leiden mogen in alle godzaligheid en eerbaarheid”.

PIETER MEIJERS

POLITIEK BESTUURSLID VAN SGP-JONGEREN

BASALE GRONDRECHTEN

Christenen bidden voor en luisteren naar de overheid. Deze houding betekent echter niet dat we niet kritisch naar het overheidsbeleid mogen kijken. Immers, het bestrijden van een crisis als deze mag niet blijvend en ingrijpend ten koste gaan van basale grondrechten. Grondrechten zijn er immers om de burger te beschermen en dat is juist van belang in crisistijd.

KERKDIENTEN VERBIEDEN

Neem de vrijheid van godsdienst. Die zorgde ervoor dat kerken werden ontzien in het samscholingsverbod, waardoor nu maximaal 30 mensen in een kerk mogen samenkomen. Hierdoor kunnen kerkdiensten gewoon doorgaan, net als (kerkelijke) bruiloften en begrafenissen. Gelukkig namen kerken hun verantwoordelijkheid, waardoor de meeste diensten door niet meer dan vijf mensen worden bezocht. Toch kunnen veel links-progressieve opiniemakers de drang niet weerstaan om de uitzonderingspositie voor kerken, en daarmee de vrijheid van godsdienst, op de hak te nemen. Een zorgelijke ontwikkeling.

CORONA-APP: PRIVACYSCHENDING

Ook de ‘corona-app’ baart SGP-jongeren zorgen. De app is er nog niet, dus het is te vroeg voor definitieve conclusies. Maar wordt

IN HET KORT

Laten we allemaal goed luisteren naar de aanwijzingen van de overheid en bidden of God de besluiten van de overheid wil sturen en zegenen. Maar laten we tegelijkertijd kritisch blijven op het beleid van de overheid, zeker waar overheidsbeleid op gespannen voet staat met basale grondrechten!

de privacy voldoende gewaarborgd en belanden data niet op straat? De overheid heeft immers een slechte reputatie als het gaat om ICT-projecten! Een app is alleen toelaatbaar als voldaan wordt aan strenge voorwaarden, zoals vrijwilligheid, tijdelijkheid, veiligheid en privacygerelateerde voorwaarden zoals het zo min mogelijk opslaan en delen van gevoelige informatie.

VACCINATIEVERPLICHTING

Een laatste zorg betreft vaccinatieverplichting. Menselijkerwijs gesproken lijkt een vaccin de enige manier om relatief snel en veilig van het coronavirus verlost te worden. Het is goed dat de overheid investeert in een vaccin en als het zover is, ook een vaccinatieprogramma gaat starten. Maar sommige democraten uit een bepaald jaartal van de vorige eeuw kennen een onstuitbare drang tot vaccinatiedwang. Met vaccinatiedwang gaat de overheid echter echt een stap te ver; het schendt immers de onaantastbaarheid van het lichaam (artikel 11 van de grondwet). Als iemand om religieuze (Bijbelse) redenen niet wil vaccineren, schendt het ook nog eens de vrijheid van godsdienst (artikel 6). Onacceptabel dus!

COLLECTEER VEILIG OP AFSTAND

Zodra reguliere kerkdiensten weer mogen beginnen, moet bijvoorbeeld de collecte anders geregeld worden.

Hoe gaat dat, met anderhalve meter afstand?

WIJ HEBBEN HIER EEN OPLOSSING VOOR BEDACHT.

Een los rek op een tafel bij de uitgang, of een collectezakkenrek als er geen ruimte is voor een tafel. Zo kan een diaken op afstand toezicht houden.

Kijk voor de mogelijkheden op onze website:
www.kerkinterieurs.nl

SHOWROOM: DE SPIL 32 | 3774 SE KOOTWIJKERBROEK
0342 - 442 960 | INFO@KERKINTERIEURS.NL

WWW.KERKINTERIEURS.NL

'passend advies voor ZFP-ers'

VERZEKERINGEN VOOR

PARTICULIEREN | ZFP | MKB

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60
Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergh.nl - kantoorvandenbergh.nl

Op zoek naar een **architect?**

Maak kennis met Architectenbureau **BORN** BV BNA!

Een veelzijdig bureau dat oplossingsgericht denkt en werkt. Goed luisteren naar de wensen van onze opdrachtgevers en het respecteren van de financiële kaders is voor ons vanzelfsprekend. Onze passie is om alle wensen op een creatieve en aansprekende wijze te vertalen in realiteit. Tot op detailniveau! We hebben veel ervaring met onder meer kerkbouw, scholenbouw, woningbouw, utiliteitsbouw en de zorgsector. En mogen werken aan inspirerende projecten in heel Nederland.

0187-482466 | info@bornarchitecten.nl
www.bornarchitecten.nl

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

Kostbare momenten

'Meneer Van den Berg' was in 1986, toen hij tamelijk onverwacht op plek 3 van de kandidatenlijst voor de Kamerverkiezingen kwam, niet echt bekend in de Haagse SGP-kring. Ik was als jong broekie dan ook erg benieuwd naar de 'nieuwe man' en had het voorrecht om als een van de eersten met hem kennis te maken.

Samen met wijlen Herman Freeke uit Lienden bezocht ik hem voor een interview voor WI-tijdschrift *Zicht*. We meldden ons op Bremhoek 19 te Nunspeet.

Een rijzige, minzaam knikkende heer deed open en troonde ons mee naar zijn studeerkamer, waar het gesprek kon beginnen. In de boekenkasten rondom ons ontwaarde ik heel veel boekruggen die m'n ogen streelden. Ik wist: ik zit tegenover een echte 'Groeniaan'. Het zit wel goed.

WARME BAND

Na deze kennismaking heb ik ontelbare keren tegenover, naast, voor en achter 'meneer Van den Berg' gezeten. Zestien jaren achter elkaar. En ik mag wel zeggen wat ds. Zandt zei over zijn optrekken met ds. Kersten; namelijk dat er "een warme band is ontstaan die nimmer door enig geschil is verstoord geworden." Uit de vele dierbare momenten samen in de Tweede Kamer kies ik de twee kostbaarste.

Voor Van den Berg markeerde het debat over de Algemene wet gelijke behandeling een keerpunt. Omdat dit debat zó geladen was, ging ik achterin de net nieuwe vergaderzaal zitten om het antwoord van de regering te horen op de SGP-inbreng. Minister Dales van Binnenlandse Zaken (PvdA) voerde het woord, waarbij Van den Berg haar door interrupties dwong de kernvraag te beantwoorden: is er voor christenen en

hun organisaties nog ruimte voor een leven in lijn met de klassieke Bijbeluitleg op het gebied van (homo)seksualiteit? Het hoge woord kwam er met veel omhaal van woorden uit: nee, dat kan niet meer, met die uitleg plaats je je buiten de discussie.

Het was een onvergetelijk moment. Je kon proeven dat achter deze woorden een geest zat waarvan de minister zelf wellicht niet eens besepte uit welke afgrond die opsteeg. Het klinkt misschien raar, maar het was te voelen dat er iets heel wezenlijks was gezegd en veranderd. Niet dat op dat moment de revolutie was uitgebroken, maar het besef dat die revolutie zich al heimelijk had voltrokken in de hoofden van de mensen, ook op het Binnenhof. Aangeslagen liepen we naar onze werkkamers.

TAFELN

Het andere moment waar ik dankbaar naar terugkijk, is eigenlijk niet één moment, maar een hele reeks momenten. Ik doel op de keren dat we samen tafelden in het Kamerrestaurant. Voor de geachte afgevaardigde uit Nunspeet was het vaak ondoenlijk om op tijd voor het avondeten aan de Bremhoek te zijn, reden waarom hij en Van der Vlies en Gerrit Holdijk en ik dan ons eigen plaatsje in het Kamerrestaurant innamen.

Wat kon hij dan ontspannen zijn en loskomen van de politiek. Dan werd het Kamerlid Van den Berg 'Koos'. En 'lekker

tafelen' was zeker aan hem besteed. Hij verbaasde mij al snel met zijn culinaire ervaringen in het visrestaurant in het Zeeuwse dorp waar ik vandaan kom: De Schelde, in Colijnsplaat. En als we 'onder ons' waren, kon en mocht ik ook persóónlijk lief en vaak ook leed met hem delen. Dat kon, omdat ik hem volledig kon vertrouwen. Dat mocht, omdat hij oprecht meeleeft. Als ik het heb over 'kostbare' momenten, dan doel ik op met name deze tafelgesprekken.

WELLUIDEND

Een van Koos' laatste 'optredens' voor de SGP was in Dordrecht, in de kerk waar de geschiedenis van Nederland tastbaar aanwezig is en de herinnering aan de strijd voor de vrijheid om Gods Woord te mogen verkondigen - en daarnaar te leven - nog in de gewelven hangt. Hij zong, samen met zijn innig geliefde en hem evenzeer liefhebbende Janneke, mee in het 'SGP-koor'. Hij de tenor, zij de sopraan. Ieder de eigen toonhoogte en eigen wijs, maar toch dezelfde woorden, één tekst, welluidend en harmonisch. Ds. Schot haalde dat lied ook aan ter afsluiting van zijn meditatie bij de begrafenis. De tekst die Koos en Janneke en de SGP'ers zo hartelijk zongen. De slotbede uit de overbekende Engelse hymn: "Blijf bij mij Heer":

De morgen daagt,
De schaduw gaat voorbij.
In dood en leven Heer,
Blijf mij nabij. ◀

Uw hypotheek goed, snel en voordelig geregeld?

- Hypotheek voor starter, doorstromer of oversluiser
- Woningverhuur hypotheek
- Hypotheek voor ondernemer vanaf 1 jaar zelfstandig
- Hypotheek zonder verzekering
- Overwaarde hypotheek voor 60+

Voor passend financieel advies! Bel 0342 421653

Van Ommeren Financieel Adviesbureau

- ✓ Onafhankelijk advies
- ✓ Verantwoord en voordelig
- ✓ Deskundig en oplossingsgericht

DE Banier

POPULISME ALS KOORTSVERSCHIJNSEL

- ▶ Populisme: koorts als signaal dat er iets niet goed zit.
- ▶ Politici, probeer het 'volk' écht te zien.
- ▶ Kieskompas: er is soms nuance tussen de SGP en de achterban

Vóór
een christelijk
Nederland

**Elk mensenleven
is belangrijker
dan de economie**

Christelijk geluid in crisistijd

Nu 3 maanden RD Zaterdag +
doordeweeks de e-paper voor de
bijzondere prijs van € 19,95

rd.nl/debanier
of scan de QR-code

INHOUD

Binnenhof in coronatijd 31

Meditatie	5
Thema-artikel	6
Voorzitter: partijvara	9
Binnenhof: bestemde tijd	11
SGP en het volk	12
Campagne & programma	14
Varia	16
Interview: dr. Krouwel	18
Kanttekening	21
Uitgelicht: Holdijk	23
Politiek dichtbij	24
Boekaankondiging	25
Een lege huls	27
Europa: hokjesdenken	28
Haags nieuwsoverzicht	29
Binnenhof in coronatijd	31

Beproeven

De coronacrisis is een tijd van beproeving. Afgezien van de diepe sporen die de crisis in allerlei opzichten trekt, wordt ook een appel gedaan op wijsheid en daadkracht van onze politici. Wie op de proef wordt gesteld, merkt dat het persoonlijk raakt en veel inspanning vergt. Juist in zulke tijden geldt de wijze raad en genadige toezegging van Gods Woord.

“Zijt nuchteren, en waakt”, is zo’n wijze raad. De waakzaamheid verbindt Petrus aan het gebedsleven (1 Petrus 4:7). De SGP mag zich verheugen in een grote en trouwe achterban. Er is veel gebed. Draagt u ook de zaken die onze politici moeten behartigen mee in het gebed? Nuchter zijn ziet op de bezonnenheid die nodig is om alert te zijn. We moeten ons dus letterlijk niet laten bedwelmen, maar zorgen voor een heldere geest.

Dat is ook wel nodig, want terwijl de ene beproeving onze aandacht vraagt, zouden we op een andere plaats gevoelig kunnen worden getroffen. Helderheid van geest en waakzaamheid hebben we nodig om ook zelf proactief te beproeven wat om ons heen gebeurt. “Beproeft de geesten, of zij uit God zijn.” (1 Johannes 4:1) De ernst van de strijd der geesten dringt ons ertoe.

Dit is een houding die we nodig hebben, niet alleen bij alle vragen waar de coronacrisis ons voor stelt. Dit nummer van *De Banier* gaat over populisme. Het laat zien dat we ook in deze tijd reflecteren op onszelf en hoe wij ons principieel en praktisch verhouden tot andere politieke stromingen.

Beproeven staat niet op zichzelf. Er is lijdzaamheid aan verbonden.

Een krachtige geestelijke vrucht van Christus, die de Heilige Geest werkt in tijden van beproeving. In de loutering schenkt Hij om standvastig te zijn. In datzelfde verband: “En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt”. (Jacobus 1)

Inmiddels staat het zomerreces voor de deur. Tegen de achtergrond van alles wat over ‘beproeven’ gezegd en geschreven kan worden, wensen we elkaar een goede periode van rust en ontspanning toe. Om door genade te mogen ‘be-proeven’ in de rijke zin van het woord: “Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is; welgelukzalig is de man, die op Hem vertrouwt.” (Psalm 34:9) ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

Is uw organisatie COVID-19 proof?

Voldoe aan de maatregelen die het RIVM adviseert met ons ruime aanbod (hand)desinfectiemiddelen, desinfectiezuilen, mondkmaskers, thermometers, afstandstickers en meer.

www.walo.nl

Quik's
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

ALL ABOUT POTATOES

Voorgekookt

Voorgebakken

Vers verpakt

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quik's
FRESH POTATOES

Quik's
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

DE PATER
SLOOPWERKEN.NL

ASBESTSANERING

RENOVATIESLOOP

BOREN & ZAGEN

AFVALCONTAINERS

E info@depatersloopwerken.nl | T 055 506 14 02

- “Ga uit uw land, en uit uw maagschap, en uit uws vaders huis, naar het land dat Ik u wijzen zal”
Genesis 12:1

Geroepen uit het heidendom

Genesis 1-11 vertelt ons over schepping en zondeval, over oordelen Gods in de wereldgeschiedenis. We bevinden ons dan in het domein van Gods algemene voorzienigheid. Hij deelt aan elk volk een plaats. Die volken zijn aanvankelijk slechts familieverbanden. Ze spreken één taal en zoeken daarin hun kracht. Eendracht maakt macht.

BABYLON

De bouw van Babel is een titanische greep naar zekerheid, los van God. Hoogmoed, *hybris*, vormt de drijfveer. En angst. Angst om te moeten zwerven. Hoogmoed en angst hangen nauw samen. De angst om de controle te verliezen drijft de God-loze massa op tot grootse daden.

DS. J.A.W. VERHOEVEN
Krimpen aan den IJssel

Het komt erop aan, zeker in onze tijd: aan wie gehoorzamen wij? Door waken en bidden moet de kerk volhardend zichzelf bewaren bij de liefde van God. Roeping brengt ons in conflict met het gedachtengoed van de Verlichting: vrijheid, gelijkheid, broederschap, geschoeid op de leest van de Babelse mens. Deze mens, gedreven door een mix van hoogmoed en angst, bouwt aan zijn eigen veiligheid, of dat nu uit de hoek van het socialisme, het liberalisme of het populisme komt.

ROEPING

Met Genesis 12 begint een nieuw hoofdstuk: dat van de geschiedenis van Israël. Nu voortaan: verkiezing, roeping, belofte, verbond. Abrahams verkiezing brengt ons onder het beslag van Gods bijzondere voorzienigheid. De HEERE roept hem. Hij trekt hem los uit veilige verbanden van huis en haard, stand, familie en volk. De HEERE scheidt Zich een eigen volk uit de volken. Het Hebreeuws kent twee verschillende woorden: Israël is het weggeroepen volk (*'am*) uit de volken (*goyim*). Krachtens verkiezing en roeping Gods ontstaat er een *familia Dei* van een nieuwe orde: zij die Gods Woord horen en doen (Luk.8:21).

KERK

De kerk is de *ekklesia*: ze is - met Abraham mee - weggeroepen uit de banden van ras, bloed, afgoderij. Het komt erop aan dat Israël tussen de volken zijn eigenheid niet verzaakt (Deut.28:1). Zij zijn een heilig volk (vgl. 1 Petr.2:9). Hier zet niet de menselijke orde de toon, maar de belofte van God.

De kerk leeft daar wel midden in, maar vermengt zich er niet mee.

HOOP

Onze identiteit is in Christus, niet in ons Nederlandschap. Het begrip 'volk' valt buiten de scheppingsorde; wij zijn er niet aan gebonden. Het valt zeker buiten het heil. Je mag dankbaar zijn voor Gods leiding in de geschiedenis, maar je kunt er geen recht aan ontleen. Wij zijn gebonden aan Christus, het Hoofd van de meest internationale en multiculturele beweging op aarde. De Geest spreekt alle talen tot Babelmensen (Hand.1:8; 2:1-13). Geloof in Christus brengt geen veiligheid, wel zaligheid. Hoop voor de heidenvolken (waaronder ook Nederland) is er alleen als God ons genadig brengt onder Christus Jezus. Een ware theocraat leeft als Abraham door het geloof: geroepen uit het heidendom, ziende op het gebod, blind voor de toekomst, wachtend op de HEERE. ◀

Populisme als koortsverschijnsel

In Nederland hebben allochtonen het bar slecht, vinden nogal wat luidruchtige actievoeders en hun volgelingen. Er zou sprake zijn van toenemende xenofobie (vreemdelingenhaat), islamofobie (afkeer van een 'vreedzame' religie) en, zo zei minister-president Mark Rutte onlangs in de Tweede Kamer, systemisch racisme ('net als in de VS').

IS NEDERLAND ZIEK?

Net toen men een jaar of twintig geleden dacht dat we het hier prima voor elkaar hadden, waren daar eerst mensen als VVD-leider Bolkestein en PvdA-publicist Paul Scheffer die wezen op een 'multicultureel drama'. Daarna verschenen Fortuyn, Wilders en Baudet op het politieke toneel, die de droom wreed kwamen verstoren. Al gauw werden ze populistten genoemd, politici die mensen tegen elkaar opzetten.

Populisten spelen in op onderbuikgevoelens, zo heet het. Onvredegevoelens die zich met name richten tegen mensen die anders zijn en tegen de regerende 'elite'. Ze beroepen zich op de zwijgende meerderheid, 'het volk', en pleiten daarom voor bijvoorbeeld referenda en de gekozen minister-president en gekozen burgemeesters, om het volk zó de macht weer terug te geven. Critici van de 'populisten', vooral te vinden in het linker spectrum van de politiek, bij links-liberale kranten en in Hilversum, maar ook in culturele kringen en aan universiteiten, aarzelen daarbij niet om hun tegenstanders van kwade bedoelingen te betichten en hen te beschuldigen van misleiding.

...OF IS HET KOORTS?

Is het populisme inderdaad een ziekteverschijnsel? Ik meen van niet. In plaats van een ziekteverschijnsel, zie ik populisme eerder en meer als een koorts, een signaal dat er iets niet goed gaat. En dat is een wezenlijk verschil. Toegegeven, wanneer je koorts hebt, kun je je flink ziek voelen. Maar het is een misvatting dat we niet langer ziek zouden zijn na het nemen van een paracetamolletje. Integendeel, om de koorts weg te krijgen, is het zaak de onderliggende oorzaak ervan te bestrijden.

Dat is ook de lijn die wijlen SGP-senator Gerrit Holdijk voorstond, toen hij het had over het populisme als 'de onbetaalde rekening van de democratie' (*lees hierover verder op pagina 23*).

Nederland is ziek. Maar de lange tijd toonaangevende partijen, VVD, CDA en PvdA, hebben de ziekteverschijnselen

die al lang onderhuids zicht- en hoorbaar waren - als je ook maar even uit de eigen veilige comfortzone kwam - te lang genegeerd. Met als gevolg dat het kwaad voortwoekerde. Het was slechts wachten op een politicus die daaraan op een overtuigende manier stem gaf. Die politicus bleek Pim Fortuyn te zijn. Zijn optreden sprak grote groepen burgers aan. Tot grote woede van zijn tegenstanders, die hem consequent afschilderden als een gevaar voor Nederland. Kort daarop werd hij vermoord.

Het was een kantelpunt in de Nederlandse politiek. Fortuyn zette alles op z'n kop en politieke wetten die decennia hadden gezorgd voor stabiliteit en continuïteit, bleken niet meer 'rechtsgeldig'. Het politieke debat, dat vaak gekenmerkt werd door verhullend taalgebruik en terughoudendheid om elkaar de waarheid te zeggen, laaide op, waarbij grote woorden en harde verwijten niet werden geschuwd. Sindsdien is het op het Binnenhof niet meer wat het 'ooit' was. Hij kreeg navolgers als Rita Verdonk, Geert Wilders en Thierry Baudet, die ieder weer op een andere manier met delen van zijn gedachtengoed op de loop zijn gegaan. Met wisselend succes.

EEN LAND VAN WEZEN...

Als het populisme zelf niet de ziekte is, waaraan lijdt Nederland dan wel? Volgens Fortuyn was er sprake van een 'verweesde samenleving'. Het ontbrak in ons land, zo schreef hij, steeds vaker aan goed functionerende gezinnen en geborgenheid. Met name sinds de studentenrevolte van de jaren '60. Gezag was verdacht en 'fout'. Een nieuwe generatie rebelse vaders en moeders groeide op, die meende dat een vrije opvoeding de beste was.

Fortuyn meende dat een bepaald soort feminisme bij deze ontwikkeling een kwalijke rol had gespeeld. De kern daarvan was dat vrouwen eeuwenlang hadden geleden onder het juk van mannen, terwijl ze evenveel recht hadden op geld en macht als mannen. Het actief opeisen van die rechten werd

de norm. De vraag of vrouwen zelf met deze nieuwe trend gelukkig waren, interesseerde dit feminisme helemaal niet. En betwijfelen of gezinnen en de samenleving als geheel ermee gediend waren, was volstrekt taboe.

Het populisme keert zich nadrukkelijk tegen het keurslijf van dit nieuwe rolmodel. Niet dat ze tegen werkende vrouwen zijn of tegen vrouwen in de politiek. Maar PVV en FvD (met name Baudet) herkennen zich niet in de links-liberale minachting voor het gezin. Uit onderzoek onder veel stemmers op populistische partijen blijkt dat de traditionelere opvatting over gezinnen en de rolverdeling van mannen en vrouwen gemeengoed is. Dat is geheel anders dan in D66- en Groen-Links kringen het geval is.

...ZONDER WET...

Fortuyn pleitte voor handhaving van 'de Wet'. Maar wat bedoelde hij daarmee? Niet zozeer de Tien Geboden, zoals wij binnen de SGP gewend zijn te denken. Hij dacht daarbij aan de joods-christelijke traditie, met name: zorg voor de naaste, gelijkwaardigheid van man en vrouw, en de vrijheid van godsdienst, vereniging en meningsuiting. Daarnaast ook: de scheiding van kerk en staat, en binnen de staat een scheiding van de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht.

“FORTUYN
ZETTE ALLES OP
Z'N KOP.”

Waardenrelativisme en normvervaging zoals die sinds de jaren '60 waren gepropageerd, hadden ertoe geleid dat onze joods-christelijke traditie was ingeruild voor 'de ideologie van het multiculturalisme'. Daarin wordt de eigen waarde

van iedere bestaande cultuur wereldwijd zozeer benadrukt, dat kritiek op daaruit voortvloeiend gedrag al snel als racistisch of xenofob wordt weggezet. En als het gaat om kritiek op de islam (als godsdienst) of het islamisme (een politieke ideologie), dan ben je al snel islamofob.

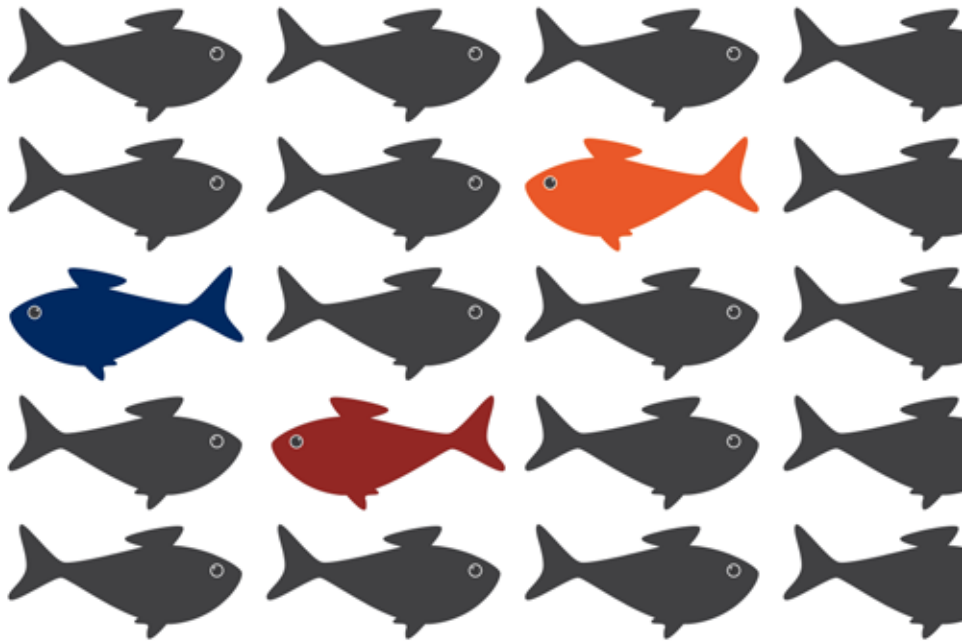
Populisten stellen dat deze multiculti-ideologie zich meester heeft gemaakt van de politiek en het maatschappelijk middenveld. Daardoor mogen negatieve bijeffecten van de toestroom van grote aantallen migranten en islamisering in bepaalde wijken in Nederland niet worden benoemd. Steeds meer vrouwen geven aan zich op straat onveilig te voelen. Wijkbewoners hebben steeds vaker te maken met racistisch gemotiveerde criminaliteit. Steeds vaker wordt op scholen en in moskeeën opgeroepen tot haat en geweld. Daartegen moet de overheid optreden.

...EN ZONDER STEM

En het volk? Daar hoeft je volgens links-liberale elites niet naar te luisteren, aangezien de stem van die kiezers slechts zou voortkomen uit rancune. Kritiek op regeringsbeleid heeft door compromissen van 'mainstreampartijen' op nationaal en Europees niveau het nakijken, zo stellen populistten.

Een verantwoorde migratiepolitiek om de huidige ziekteverschijnselen in de samenleving niet te verergeren, komt niet van de grond, omdat we ons op dat punt via Schengen en Marrakesh hebben uitgeleverd aan de EU.

“HET BESTE
MEDICIJN BESTAAT
UIT EEN RADICALE
OMKEER VAN HART.”

“Als we op punten populistische partijen aan onze zijde hebben, dan is het goed om samen op te trekken. Maar slaan ze een andere weg in, dan kiezen we onze eigen koers, met anderen, of als het moet alleen.”

Maar ook in Nederland is controle op de macht ‘minimaal’, heet het. Bestuurders zijn vooral afkomstig uit partijen als VVD, CDA, PvdA, en ook D66 en GroenLinks. Van een gezond dualisme tussen regering en parlement is allang geen sprake meer. Ook hebben ze geen vertrouwen in ‘D66-rechters’ die de regering dwingen om een ronduit links klimaatbeleid uit te voeren, met alle gevolgen van dien voor de boeren en de portemonnee van ‘gewone mensen’.

POSITIEVE ONTWIKKELING

Als koortsverschijnsel maakt het populisme alert op dieperliggende problemen die breder leven dan alleen in de SGP-achterban. Zij het dat het opkomen voor het traditionele gezin iets is wat de SGP al jaren doet en veel consequenter, stilliger en steviger gefundeerd dan populistisch-rechts of conservatieve liberalen. Ook de afwijzing van de ideologie van het multiculturalisme is voor ons herkenbaar. Geen partij kan bogen op zó’n lange geschiedenis waarin gewezen wordt op de christelijke wortels van Nederland en de waarden van de joods-christelijke traditie. En ook daarbij geldt: breder en dieper verankerd dan bij de andere politieke partijen gebeurt.

Denk aan de bescherming van het leven, het eren van de zondag of de nadruk op het belang van christelijk onderwijs. In dat opzicht stellen populistische partijen teleur.

Als SGP’ers zijn we er vast van overtuigd dat het beste medicijn nog altijd bestaat in een radicale omkeer van ieders hart en leven, en als dat gebeurt, van ons volksleven. Ten diepste gaat het er ook om de inzichten die God ons via Zijn Woord heeft willen bekendmaken, te vertalen in de geestelijke strijd die gaande is. Daarin ging iemand als Groen van Prinsterer, de vader van de christelijke politiek in Nederland, ons voor.

Die ‘geestelijke strijd’ gaat gelijk op met het politieke handwerk van iedere dag in gemeenten, Staten, Den Haag en Brussel. Dan gaat het om gelijkwaardigheid van alle mensen, sociale rechtvaardigheid, veiligheid en vrijheid, goed rentmeesterschap en bescherming van het leven. Als we op die punten populistische partijen aan onze zijde hebben, dan is het goed om samen op te trekken. Maar slaan ze een andere weg in, dan kiezen we onze eigen koers, met anderen, of als het moet alleen. ◀

Partijvaria

Op 5 september D.V. hopen we onze 99e(!) partijdag te houden. Het zal dan het eerste partijcongres zijn dat digitaal georganiseerd zal moeten worden vanwege de overheidsrichtlijnen. Een bijzonder gebeuren! Over het hoe en wat zal onze directeur, Johan van Berkum u tijdig informeren.

SGP INTERNATIONAAL

Jarenlang heeft de Stichting Vormingsactiviteiten Oost-Europa (VOE) de internationale activiteiten van de SGP behartigd. Besprekingen over een bredere taakstelling en betrokkenheid van alle geledingen binnen de SGP bij onze internationale activiteiten hebben geleid tot de doorstart van de VOE in de Stichting SGP Internationaal.

In *De Banier* van april heeft u kunnen lezen hoe de besprekingen met de SGP-geledingen onder leiding van Peter Schalk (op verzoek van het hoofdbestuur) hebben geleid tot erkenning van de pijn over het verleden en dat excuses zijn aangeboden voor de schade die dit berokkend heeft aan personen en instituten. Het hoofdbestuur (hb) heeft grote waardering voor de inspanningen van senator Schalk, zodat er nu in gezamenlijkheid vervolg kan worden gegeven aan inhoud en vorm van SGP Internationaal.

Het toezichthoudend bestuur van SGP Internationaal bestaat uit vijf personen: twee hb-leden, de heren Aversch en Massink, de laatste als voorzitter, tevens internationaal secretaris van het hb; twee leden uit het voormalige VOE-bestuur, de heren Van der Waal en Van Schothorst en

een vacature, waarvoor nog een procedure loopt. Vanuit de SGP-geledingen is een werkgroep samengesteld voor de uitvoerende taken, ondersteund door twee parttime coördinatoren: Elise Abbey-Van Doorn en Maria van Oost. We wensen alle betrokkenen Gods zegen en veel arbeidsvreugde om, op basis van Bijbelse beginselen, de participatie van christenen in de samenleving en politiek elders te bevorderen. In het najaar hoopt SGP Internationaal in *De Banier* onze lezers te kunnen informeren over de missie en activiteiten van de nieuwe stichting.

Vanwege het beëindigen van hun zittingstermijn maken de heren Van Voorden en Jongsma geen deel uit het van nieuwe bestuur. Namens het hoofdbestuur wil ik hen dankzeggen voor de lange reeks van jaren waarin zij respectievelijk als voorzitter en secretaris zich voor de doelstelling van de VOE hebben ingezet.

Twee leden van het voormalige VOE-bestuur hebben om hun moverende redenen zich niet beschikbaar gesteld voor het nieuwe bestuur. Ook hen wil ik namens het hoofdbestuur dankzeggen voor de jaren waarin zij hun expertise hebben ingezet voor de toerusting van

christenpolitici in opkomende parlementaire democratieën.

CORONA-ADVIESPANEL

Het coronavirus heeft diepe sporen getrokken in het persoonlijk leven, in instellingen van gezondheidszorg, bij zorgverleners, ja in de volle breedte van onze samenleving. De daarmee samenhangende richtlijnen van de overheid hebben gevolgen tot in de haarvaten van onze samenleving. Zowel in de politieke als in de kerkelijke context komen we daarom te staan voor indringende vragen en besluiten. Soms is een krachtig weerwoord nodig, soms een nadere doordenking. Dit is reden geweest om een adviesgroep bijeen te roepen om op basis van deskundigheid te adviseren in de richting van de christelijke politiek (via Kees van der Staaij) en de kerken (via Peter Schalk), die tevens voorzitter is van het CAP (Corona-adviespanel). In het CAP participeren deskundigen op een aantal relevante domeinen: juridisch (waaronder kerkrecht), medisch, bestuurlijk, theologisch en communicatief. Wij stellen het zeer op prijs dat deze zeer betrokken panelleden met hun kennis en ervaring in de luwte op deze wijze dienstbaar willen zijn in crisistijd. ◀

M.F. VAN LEEUWEN
interim-partijvoorzitter

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6

4416 PX Kruijningen

E-mail: verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

Verkuil & Moree

Buitenruimte specialisten

Chisomo (11) wil dokter worden...

...maar ze heeft een aangeboren oogafwijking. Haar ouders hebben geen geld voor medische hulp en ze kan nauwelijks naar school. Toch heeft ze haar droom niet op te geven.

Stichting Stéphanos helpt kinderen als Chisomo met voedsel, kleding, medische zorg en (Bijbels) onderwijs.

voor
€ 15 geeft
u al 3 kinder-
bijbels!

Maak uw bijdrage over op
NL74 RABO 0335 3074 50

t.n.v. Stichting Stéphanos

of doneer online via

 www.stephanos.nl/jikhelpt

Stéphanos
www.stephanos.nl

DOOR KEES VAN DER STAAIJ

BESTEMDE TIJD

Het is bijzonder hoe oude Bijbelwoorden in onze eigen tijd spreken. In Prediker 3 wordt getekend dat alles een bestemde tijd heeft. Dat er een tijd is om geboren te worden en een tijd om te sterven, een tijd om te wenen en een tijd om te lachen, een tijd om te omhelzen en een tijd om verre te zijn van omhelzen – afstand te houden.

In het tiende coronadebat in de Kamer ben ik begonnen met een verwijzing naar deze woorden. Een tijd om afstand te houden – dat is waar we nu volop mee te maken hebben. Als die knuffel met opa en oma ineens niet meer kan. Als die bruiloft, die begrafenis, zo anders gaat dan we gewend waren. Die 'anderhalvemetersamenleving' moet daarom geen dag langer duren dan nodig is. Wij pleiten voor maatwerk. Geen pakhuis vol regels, maar duidelijke kaders, waarbinnen de samenleving zijn eigen verantwoordelijkheid kan nemen. Het is aangrijpend dat zoveel mensen het door deze coronacrisis moeilijk hebben. Veel ondernemers zijn hierdoor diep in de zorgen gekomen. Chris Stoffer neemt hun ervaringen steeds mee in de debatten over het economisch steunpakket. Maar ook de schade voor het samenleven is groot. Bij een werkbezoek aan woonzorgcentrum d' Amandelhof merkte ik weer hoe het erin heeft gehakt voor

oudere mensen en hun dierbaren dat het bezoek onmogelijk was, of ingeperkt. Gelukkig zijn hierin verruimingen gekomen.

KERKEN

Veel aandacht besteden we vanuit de SGP steeds aan de kerken. Het gaat ons zeer aan het hart dat de kerkdiensten zo ingeperkt zijn. Dat doet extra pijn als er in Amsterdam op 2^e Pinksterdag massaal mensen op de been komen voor een demonstratie, en afstandsregels er kennelijk ineens niet meer zo toe doen. Een vast maximum bezoekersaantal voor kerkdiensten van 30 of 100 is veel te beperkend voor grotere gemeenten. Mensen kunnen dan in geen weken naar een kerkdienst. Dat is onverteerbaar,

juist nu van alles en nog wat weer kan. Daarom blijven wij veel energie steken in het bepleiten van verruiming. Daar is het nu de bestemde tijd voor.

DRIEVOUDIG SNOER

Het was een verrassing dat aan het slot van het coronadebat tijdelijk minister van Rijn reageerde door ook een woord uit de Prediker aan te halen: het drievoudig snoer dat niet gemakkelijk gebroken wordt. Inderdaad een mooi beeld, juist ook in deze crisis. Twee is beter dan een: in moeilijke tijden hebben we elkaar nodig. Maar er is in dat sterke touw nog een derde kabel. De wijze Salomo is er zich ook van bewust dat er een God is Die boven de tijden staat. Dat maakt niet onverschillig, maar het geeft wel ontspanning en moed. We nemen verstandige voorzorgsmaatregelen, maar proberen niet krampachtig elke onzekerheid en elk risico koste wat het kost uit te bannen. ◀

DE SGP

EN DE STEM VAN HET VOLK

DOOR EWART BOSMA
SGP-RAADSLID RIJSEN-HOLTEN

Misschien moet iedere politicus wel een beetje een populist zijn. Het is een gewaagde stelling. De SGP staat immers bekend als een partij met een gouvernementele inslag. En toch, behoort de stem van het volk niet gehoord en vertegenwoordigd te worden in de diverse volksvertegenwoordigende lichamen? De vraag is natuurlijk wel wat er met het containerbegrip 'populisme' bedoeld wordt. In dit artikel wordt ingegaan op de betekenis van het begrip populisme en in hoeverre de SGP in verleden en heden populistisch genoemd kan worden.

Het begrip populisme behelst eigenlijk twee verschillende zaken, die overigens wel verband met elkaar houden. Het betreft de verpakking en de inhoud van de voorgestane politiek. Qua verpakking, of stijl van politiek bedrijven, is populisme vooral gericht op conflict en profilering. De door populisten gehanteerde politieke stijl is er een van heldere tegenstellingen, polarisatie en volks taalgebruik. Men zegt waar het op staat en spreekt de taal van het volk. Vaak beroept men zich ook op de zwijgende meerderheid en gaat men doelbewust de confrontatie aan met de gevestigde politieke partijen.

GEEN POLITIEKE IDEOLOGIE

De inhoud van het populisme kan verschillen. Hoewel men over het algemeen rechtse standpunten als populistisch duidt (PVV, FvD), bestaat er ook een links-populisme (SP). De vraag laat zich overigens stellen of de PVV wel rechts-populistisch is, omdat de sociaal-economische opvattingen van deze partij meer aan de SP dan aan de VVD doen denken. Opvallend aan populistische partijen is dat zij over het algemeen moeilijk in te delen zijn in het politieke spectrum. Populistische partijen zijn namelijk niet erg eenkennig als het gaat om politieke standpunten. Met het grootste gemak

Socialist Troelstra spreekt het volk toe.

combineren zij uitgesproken rechtse en linkse of conservatieve en progressieve standpunten. Het populisme is dus geen politieke ideologie als het liberalisme, socialisme of de christendemocratie. Het voorziet namelijk niet in een

samenhangende maatschappelijke en politieke totaalvisie. Hoe dan ook, de inhoud van populistische politiek bestaat in ieder geval uit een duidelijke tegenstelling tussen het zuivere en oprechte volk en een gecorrumpeerde en op eigen belang gerichte politieke elite. De populist positioneert zich altijd als de politieke buitenstaander die de gevestigde orde eens flink zal opschudden.

POPULISTISCH AANDOENDE STIJL

De SGP heeft zich vooral in het verleden wel bediend van een populistisch aandoende stijl van politieke communicatie. Dat gaf de partij van meet af aan een duidelijk politiek profiel. Qua inhoud is de SGP echter nooit een populistische partij geweest. De SGP heeft de overheid altijd als een 'dienaressen Gods' gezien en niet als een kliek gecorrumpeerde machtswellustelingen. Bovendien heeft de SGP zich nooit verbeeld de ware vertegenwoordiger van het hele Nederlandse volk te zijn. SGP-politici waren zich zeer terdege bewust van het feit dat zij slechts een klein, zij het misschien kwalitatief niet het minste, volksdeel vertegenwoordigden. Daar komt nog bij dat de SGP de volkssoevereiniteit als beginsel afwijst en daarom geen al te grote inspraak van het volk wenst. Ook ideologische lenigheid kan de SGP moeilijk verweten worden. De SGP heeft vanaf het begin duidelijk gestaan in de ideologische traditie van de antirevolutionaire staatkunde.

PROTEST TEGEN OVERHEIDSBELEID

De oprichter van onze partij, ds. G.H. Kersten, is wel eens getypeerd als de Geert Wilders van zijn tijd. Zo'n typering komt ons vreemd voor omdat wij gewend zijn aan keurige, genuanceerde en deskundige SGP-Kamerleden. Toch steekt er wel enige waarheid in deze karakterisering van het politieke optreden van ds. Kersten. Hij kon in niet mis te verstane bewoordingen protesteren tegen overheidsbeleid en was vaak bijzonder fel in het debat. Zeker in de begintijd van de SGP leek het wel of het bestaansrecht van de partij alleen daarin bestond dat men zich afzette tegen alle andere politieke partijen. Het resultaat was dat Kersten vaak alleen stond en politiek geïsoleerd raakte. Velen meden de samenwerking met de SGP. Pas later ging men de SGP zien als een betrouwbare en gouvernementeel ingestelde partij.

DE POPULISTISCHE FASE

Op zichzelf is dat overigens niet uniek. Bijna alle politieke partijen die voortkomen uit de politieke emancipatie van een tot dan toe achtergestelde groep kennen zo'n 'populistische' fase. In de begintijd van allerlei politieke bewegingen treden enigszins autoritaire, visionaire en charismatische leiders naar voren die zich bedienen van een populistische stijl van politiek bedrijven. Pas na de consolidatiefase van zo'n partij wordt zij onderdeel van de gevestigde orde en gaan haar vertegenwoordigers zich gouvernementeler opstellen. Dit geldt alle politieke bewegingen, misschien alleen met uitzondering van de wel heel deftige Christelijk Historische

Unie (CHU). Zo presenteerde Hans van Mierlo zijn partij in 1966 als een rebellie tegen de gevestigde orde. Tegenwoordig belichaamt D66 diezelfde gevestigde orde.

VAN GENERALISATIE NAAR NUANCE

Een opvallende overeenkomst tussen bijna alle populistische leiders is dat ze vrijwel altijd generalisten zijn. Het zijn politici die van alle markten thuis zijn en over de meest uiteenlopende zaken spreken met de claim de waarheid in pacht te hebben. Het zijn mannen die in grote contouren de door hen gewenste maatschappelijke verhoudingen schetsen. In dat soort vergezichten doen de details en nuances er niet toe. Pas op het moment dat er specialisten opduiken binnen populistische bewegingen, begint de buitenwacht hen serieus te nemen en als gesprekspartner te accepteren. Er komt ruimte voor nuanceringen en compromissen. Vanaf dat stadium wordt een populistische beweging, zeker als men ook nog bestuurlijke verantwoordelijkheid begint te nemen, steeds meer onderdeel van de gevestigde orde.

VLEUGJE POPULISME

Het is duidelijk dat óók de SGP deze hele ontwikkeling heeft doorgemaakt. Of dat altijd winst is, daarover verschillen de meningen. Misschien zijn we wel iets te veel onderdeel geworden van de gevestigde orde. Het uitgesproken politieke profiel van de SGP zorgt er gelukkig wel voor dat de gevestigde orde altijd enige reserves zal houden. Een aantal opvattingen dat de SGP voorstaat, is zo afwijkend van de publieke opinie dat de partij altijd wel weerstand zal blijven oproepen. Toch is het, mijns inziens, een reëel gevaar dat onze hang naar acceptatie door de gevestigde orde en onze keurige constructieve gouvernementele opstelling ons ertoe verleiden kan te veel water bij de wijn te doen. Een klein vleugje populisme zou de SGP misschien wel goed doen. ◀

NOG 268 DAGEN TE GAAN...

In de vorige editie van *De Banier* gaven we aan dat we u 'in de komende maanden op de hoogte wilden houden van onze activiteiten'. Om die reden bundelen we hier twee gesprekken in een serie over de Tweede Kamerverkiezingen 2021 (TK21). Deze keer spreken we met Maarten van Leeuwen (de voorzitter van de programmacommissie) en campagneleider André Flach.

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

De verkiezingsprogramma's van respectievelijk 2010-2014, 2012-2017 en 2017-2021

Op de dag van de publicatie van deze *Banier* zijn er nog 268 dagen te gaan tot de datum waarop de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 gepland staan. Ook al is de toekomst ongewis, voor een politieke partij is het van belang om zich gedegen voor te bereiden op zo'n belangrijke datum. En dat je maar beter vroeg genoeg kunt beginnen, blijkt achter de schermen wel. De programmacommissie is al sinds november 2019 bezig met het verkiezingsprogramma. Je zou kunnen denken: de SGP is toch een koersvaste partij. Waarom beginnen ze daar nu al aan?

[Zou het niet simpel volstaan als de programmacommissie het programma van vorige keer kopieert? Dat scheelt zeeën van tijd.](#)

Van Leeuwen: "Als een verkiezingspro-

gramma louter de weergave zou zijn van ons beginsel, of anders gezegd onze Bijbelse kernwaarden, dan zouden we inderdaad kunnen volstaan met kopiëren en er hooguit nog redactioneel naar kijken. Maar een verkiezingsprogramma is de vertaalslag van onze Bijbelse kernwaarden naar de vraagstukken die voortkomen uit de actuele politiek-bestuurlijke situatie. Dat vraagt een inhoudelijke doordinking, een redactionele vertaalslag en een communicatieve uitwerking."

[Hoe komt het programma wél tot stand?](#)

"De leden van de verkiezingsprogramma-

commissie worden benoemd door het hoofdbestuur. Naast enkele hb-leden, participeren hierin de fractieleden van de 1e en 2e Kamer, fractiemedewerkers bij toerbeurt voor hun beleidsbijdragen, de fractievoorzitter (tevens eindredacteur), een fractiemedewerker van de Eurofractie, medewerkers van het partijbureau, vertegenwoordigers van SGP-Jongeren, het WI, partijadviesraad en bestuurdersvereniging. In november 2019 zijn we gestart. De eerste bijeenkomsten in den Haag stonden in het teken van een brainstorm over de kernthema's in relatie tot de kernwaarden, doelgroepen en de actuele situatie, de profileringsthema's, het motto, de planning en een doorkijkje naar de campagnestrategie. Vanaf maart 2020 vergaderen we digitaal. Dat was

best wel even wennen, niet in het minst voor de voorzitter. Maar het blijkt in de gegeven omstandigheden toch een redelijk alternatief te zijn.”

Worden er ook externe experts benaderd?

“Voorafgaande aan het schrijven van een hoofdstuk over een bepaald beleidsterrein, wordt er eerst een digitale expertmeeting georganiseerd met (ervarings) deskundigen uit de SGP-achterban. De aanbevelingen die dan uit deze vergaderingen komen, zijn belangrijke bouwstenen voor het verkiezingsprogramma.”

Begint elke partij zo vroeg, of doen wij dat omdat we politiek willen bedrijven die draait om inhoud?

“De meeste partijen zullen veel tijd nemen voor deze belangrijke en omvangrijke taak. Voor onze partij geldt in ieder geval dat het samenstellen van een verkiezingsprogramma op basis van een waardenvast Bijbels fundament, in rapport met de samenleving waarin we nu leven en communicatief verbindend naar de kiezers een zorgvuldige doordening vereist. En dat in crisistijd! Dat vraagt tijd voor bezinning en uitwerking en een diep besef van afhankelijkheid van wijsheid en zegen van de Heere. Als dat ons verbindt en een hartelijke samenwerking teweegbrengt, is het een vreugdevolle inspanning.”

Naast de vraag over het kopiëren en plakken van het verkiezingsprogramma is er nog zo'n voor de hand liggende, prikkelende vraag te stellen als het gaat om al onze inspanningen, al voor het goed en wel zomer is.

Nog 268 dagen te gaan en waarom nu al zoveel drukte? De SGP haalt toch wel drie zetels, of ze nu wel of geen campagne voeren...

Flach: “Het is begrijpelijk als zo'n vraag gesteld wordt. We hebben inderdaad

een trouwe en belangstellende achterban en dat typeert ook de kracht en de stabiliteit van de SGP. Je kunt van ongeveer 60% van het totale aantal SGP-stemmers zeggen dat ze 'automatisch' weer de keuze voor onze partij maken. Juist ook voor deze groep is contact heel belangrijk. Mensen willen contact hebben met de SGP, met de SGP-kandidaten. Juist in deze tijd van corona is het dan belangrijk om daar bewust aan te werken, want ontmoetingen zijn veel beperkter.

Relaties met kiezers opbouwen kost ook veel tijd.” Lachend voegt hij toe: “verge-lijk het met de bereidingstechniek 'au bain-marie': je moet het tijd geven om die chocola te smelten, want dan krijg je het beste resultaat. Verkiezingscampagne *au bain-marie*, dus.

Naast de trouwe kiezersgroep hebben we ook een ander deel wat niet zo vanzelfsprekend (opnieuw) voor ons kiest. Dat zijn dan bijvoorbeeld mensen die vanwege bepaalde specifieke standpunten in ons geïnteresseerd zijn. Daarop moeten wij ons dan natuurlijk wel profileren, want anders verdwijnt je uit beeld.”

Een campagne kan natuurlijk niet zonder campagneleider (al begin ik na dat 'au bain-marie' toch ook wel aan een chef-kok te denken). Hoe kreeg de SGP André Flach als campagneleider?

“Voordat ik daarvoor gevraagd werd, is er overleg geweest tussen het hoofdbestuur en de SGP-fracties aan het Binnenhof. Vervolgens ben ik benaderd. Mijn belangrijkste taak is om ervoor te zorgen dat de SGP voldoende politieke kleur op de wangen heeft tijdens de campagne. Het profiel van de SGP moet duidelijk en aantrekkelijk zijn. We moeten allereerst herkenbaar zijn voor onze eigen achterban, want die willen en mogen we nooit uit het oog verliezen. Daarnaast is het belangrijk om met heldere standpunten in beeld te komen bij nieuwe kiezersgroepen. Als campagneleider moet je goed snappen hoe politiek werkt en wat de kritieke punten zijn. Politieke sensitiviteit is daarbij cruciaal. Daarnaast zal ik veel afstemming hebben met onze lijsttrekker Kees van der Staaij en andere kandidaten.” ◀

SERIE TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN 2021 (TK21)

Na de zomervakantie willen we in *De Banier* verder ingaan op de inhoud van de campagne en het verkiezingsprogramma.

Nieuws over de partijdag

Zoals we u al eerder hebben gemeld, willen wij op 5 september onze jaarlijkse partijdag houden. Deze datum blijft staan, maar het hoofdbestuur heeft besloten om de partijdag digitaal te houden.

Meer informatie hierover is te vinden op onze website: sgp.nl/partijdag.

NIEUWS OVER DE FAMILIEDAG IN ARCHEON

ANNULERING De coronamaatregelen hebben helaas ook een streep gezet door de plannen die wij hadden voor de familiedag van 26 september 2020.

2021 We hopen dat we deze familiedag volgend jaar Deo volente alsnog met u en jullie kunnen houden. Wanneer er meer bekend is over de nieuwe datum en de invulling van het programma, zullen we u daarvan op de hoogte brengen.

Bereikbaarheid zomervakantie

Het partijbureau zal in de zomervakantie (regio midden) beperkt bereikbaar zijn.

Dat houdt in dat u van 18 juli t/m 30 augustus ons wel kunt benaderen, maar dat de reacties later kunnen komen dan u normaal van ons gewend mag zijn.

Via het e-mailadres administratie@sgp.nl hopen wij wel bereikbaar te zijn om berichten, zo mogelijk, door te geven aan andere collega's die u op dat moment misschien zouden kunnen helpen.

Wij hopen op uw begrip en wensen u een rustgevende vakantie!

JUBILEUM THEO BOERMAN

Op 1 mei 2020 was het precies dertig jaar geleden dat Theo Boerman werd beëdigd als raadslid van de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Op 24 april 2006 werd Boerman beëdigd als wethouder. In die functie droeg hij zorg voor de portefeuilles Verkeer en vervoer, Milieu en reiniging en Financiën. Boerman is dus reeds 30 jaar aan het bestuur van deze gemeente verbonden. Zijn grote inzet voor de plaatselijke politiek wordt zeer gewaardeerd. Cees Lock overhandigt namens het plaatselijke bestuur een bos bloemen.

ZIJN ER POPULISTEN ONDER DE THEOCRATEN?

Dit voorjaar verscheen het boek *Theocratie en populisme. Staatkundig gereformeerden en de stem van het volk*. Deze bundel (deel 5 in de serie Biblebelt Studies) gaat over de vraag in hoeverre de SGP in haar politieke profilering aansluiting zoekt bij populistische partijen, zoals PVV en FvD. Of zorgt de SGP er misschien wel voor dat conservatief-christelijke kiezers juist niet op Wilders of Baudet gaan stemmen? Een boeiende discussie.

Het boek bevat acht hoofdstukken van verschillende auteurs, o.a. Christoph van den Belt, Ewart Bosma, Koos-Jan de Jager, André Krouwel en Jan Schippers. Zij schrijven over de verhouding tussen de theocratische beginselen en 'de stem van het volk' in het verleden en heden. Voor een impressie van het boek, zie de website: wi.sgp.nl. Het boek is voor € 17,95 te bestellen in de webshop van de SGP of via telefoon 010 7200 785.

Deo volente

Voor alle in dit blad genoemde data geldt, zeker in deze omstandigheden, 'Deo volente'.

In de maanden juli en augustus verschijnt er ook dit jaar geen Banier. De eerstvolgende editie willen we laten verschijnen op donderdag 17 september. De kopij daarvoor kan tot en met dinsdag 1 september worden ingestuurd. U kunt zich hiervoor richten tot Sjon van der Ree Doolaard, via debanier@sgp.nl.

De datum waarop de daaropvolgende *Banier* gepland staat, is donderdag 15 oktober.

TOELICHTING OP DE OMSLAG

Een toelichting op de omslag, waardoor u met deze editie van *De Banier* kennismaakt, kunt u het best opmaken uit het hoofdartikel van pagina 6 t/m 8. Hans van de Breevaart beschrijft daar het subtiel, maar wezenlijke verschil tussen populisme als ziekte, of populisme als koorts, waardoor een ziekte in de Nederlandse samenleving kan worden gesignaleerd.

THERMOMETER

Op *De Banier* is er dan ook niet voor gekozen om, evenals op andere publicaties over populisme, de bekende Nederlandse personificaties van het populisme af te beelden. Juist uit het artikel van Hans van de Breevaart en uit het betoog van oud-senator Holdijk (pagina 23) blijkt dat mensen als Wilders en Baudet hedendaagse voortzetters zijn van het gedachtegoed van

Fortuyn. Fortuyn heeft op zijn beurt weer als bekwaam 'arts' de thermometer afgelezen en een diagnose uitgesproken.

SGP, AANBEVELENSWAARDIG ALTERNATIEF!

Ik zou zeggen, lees deze *Banier* (en *Concurrent of bondgenoot*, de aangekondigde publicatie van het Wetenschappelijk Instituut) als een aanbevelenswaardige 'second opinion'. Laat ik daar in populistische stijl (zie pagina 12 en 13) aan toevoegen dat 'second' niets zegt over de volgorde van aanbeveling, want: SGP *first* en alternatieve 'geneeskundigen' *second!*

Sjon van der Ree Doolaard

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
E info@sgp.nl
T 010 - 720 07 70
Telefonische bereikbaarheid:
maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum
E jjwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en
drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),
mw. C. Mourits MA,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
M. de Bruyne
E debanier@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE

T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

BESTUURDERSVERENIGING

T 010 - 720 07 79
E vholleman@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

T 010 - 720 07 85
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgpj.nl

EERSTE KAMER

Binnenhof 22, 2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEEDE KAMER

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

E bert-jan.ruissen@europarl.europa.eu
I eurofractie.sgp.nl

STICHTING VORMINGSACTIVITEITEN OOST-EUROPA

E voe@sgp.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE

E finadmin@sgp.nl

LEDENADMINISTRATIE

E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of abonnement dient schriftelijk te geschieden voor 1 december.

VORMGEVING

De Groot - grootsgedrukt.nl
I grootsgedrukt.nl

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden en tarieven kunt u contact opnemen met Novente.
E wdankers@novente.nl

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 12/13: beeld Wikimedia Commons
Pagina 16: Jubileum, beeld door Erik van den Bosch
Pagina 19/20: grafieken Kieskompas
Pagina 23: beeld door Sander Kok
Pagina 28: beeld flickr.com \ ALDE Group
Pagina 29: Piano, beeld van tumblr.com \ blacklovepublic

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

GOLVEN OP EEN RUSTIG MEERTJE

Vraaggesprek met dr. A. Krouwel over de aantrekkelijkheid van populistische partijen voor SGP'ers.

DOOR JAN SCHIPPERS EN SJON VAN DER REE DOOLAARD

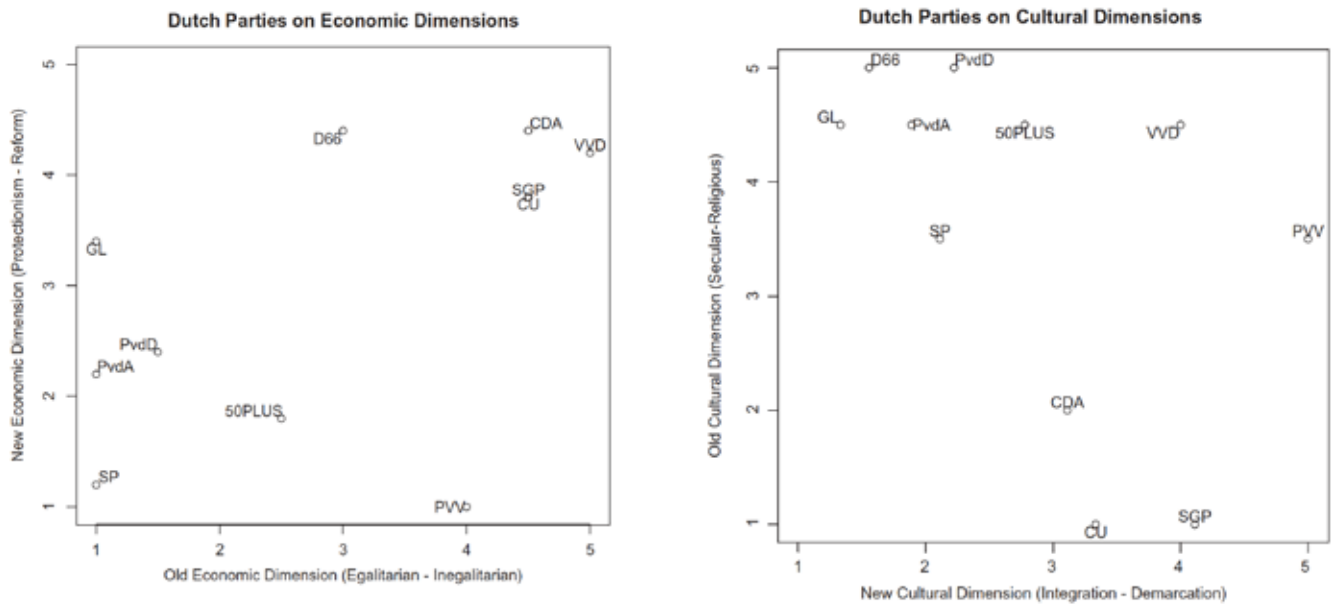
Met nog zo'n 300 dagen tot de Tweede Kamerverkiezingen te gaan, komen wij graag in gesprek met dr. André Krouwel, de 'man achter het Kieskompas'. Sowieso kan hij vanwege de enorme hoeveelheid geënquêteerde Nederlandse kiezers voor interessante inzichten zorgen. Maar onlangs heeft hij meegewerkt aan het boek *Theocratie en populisme*. Daarin beschreef Krouwel, samen met Simon Otjes, de SGP in het licht van de aantrekkingskracht tot rechts-populistische partijen.

In het boek *"Theocratie en populisme. Staatkundig gereformeerden en de stem van het volk"* staat een bijdrage van u en Simon Otjes. Kunt u voor De Banierlezers de kern daarvan weer-geven? En waarom werden jullie voor dit onderzoek benaderd?

"Ja, je zult je wellicht verbaasd hebben afgevraagd: een rechtgesnaarde Groen-

Linkser schrijft samen met een typische Amsterdammer, ver van de Biblebelt, over de SGP? Hoe zit dat? Nou, het is waar dat grote partijen meer onderzocht worden. Als onderzoeker ben je ook eerder geïnteresseerd in regeringspartijen met veel macht of waar een interne strijd te zien is. De SGP daarentegen is een kleine partij met een heel loyale,

vaste achterban. Door die stabiliteit en geringe veranderingen lijkt zo'n partij minder interessant voor een onderzoek. Toch is het boeiend om ook de SGP te onderzoeken. Een aanleiding voor mij persoonlijk is dat een van jullie partijleiders eens een toespraak hield waarbij hij voor de kiezers het beeld van 'verloren schapen' gebruikte. Ook voerde de SGP

De SGP in het spectrum van politieke partijen op economisch en cultureel gebied.

in de aanloop van de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 een anti-islamcampagne. Dat deed me denken aan een populistische aanpak, zoals je die ook wel bij andere partijen kunt tegenkomen. Daarnaast zijn er partijen in opkomst die mogelijk invloed hebben op de vaste kiezersgroep van de SGP. We kwamen uit op zo'n 10% van alle SGP-kiezers die overwoog te stemmen op een populistische partij. Dat is op zich niet erg veel, maar voor de SGP is het toch wel significant. Het kan zomaar een zetel in de Kamer schelen. Normaal lijkt de SGP een rustig meertje, maar er werden nu toch wat golven zichtbaar. En dan wordt een wetenschapper alert. Waarom juist wij dit onderzoek doen? Dat komt omdat ik samen met Simon Otjes al bezig was met een serie over kleine partijen. In traditioneel kiezersonderzoek met een normale steekproef krijg je maar weinig SGP'ers te pakken, maar dankzij de miljoenen bezoekers op het Kieskompas hebben we ook van kleine partijen vaak duizenden kiezers en sympathisanten die we kunnen onderzoeken. We hebben de grootste dataset van kiezersvoorkeuren in Nederland en meer dan 208.000 Nederlanders hebben aangegeven dat we ze vaker mogen contacten voor wetenschappelijke onderzoek. Bij zulke aantallen kun je ook aardig wat SGP'ers bevragen."

De titel van de bijdrage roept wat vragen op: "De SGP-kiezer: wel radicaal en rechts maar niet radicaalrechts populistisch?" Kunt u deze termen duiden?

"Met radicaal bedoel ik: geen partij is 'extremistischer' dan de SGP op de meer religieus-culturele vraagstukken. De stellingnames van SGP'ers wijken meer af van de hoofdstroom in het politieke landschap dan van welke andere partij ook. Vooral als we kijken naar de culturele dimensie (behalve bij immigratie) staan de andere partijen en hun kiezers dichter naar het politieke midden en wijkt de SGP(kiezer) hierin het meest af. Radicaal is dan het consistent en langdurig vasthouden aan deze extreme, afwijkende standpunten.

Met 'rechts' bedoel ik de uitgesproken rechtse standpunten op economisch terrein. SGP'ers houden niet van herverdelen via de overheid. Daar moet de overheid zich niet mee bemoeien. Zij vinden herverdeling geen overheidstaak, maar iets waar hooguit kerken en de goede doelen zich mee bezig moeten houden.

Op deze 'rechtse' kwalificatie is wel een interessante nuance te maken. Wij zien namelijk in de onderzoeken dat de SGP-respondenten een paar opvallende keuzes maken.

- ▶ Van een versoepeling van het ontslagrecht zegt de SGP-achterban: Blijf eraf! Het zijn verworvenheden die voor maatschappelijke rust zorgen. Een conservatief wil graag behouden wat er is en geen onrustbarende verandering voorstaan.
- ▶ Ook van de AOW en het pensioen zegt de SGP-achterban: afblijven!
- ▶ Bijna 60% van de SGP-achterban wil dat grote bedrijven meer belasting betalen. Met zo'n meerderheid voor dit standpunt zou de SP (ja, zonder G) zich in de handen wrijven!
- ▶ Van de SGP-achterban die we via Kieskompas bereikten, zegt 90%: wie hier illegaal verblijft, moet het land uit.
- ▶ Nog iets bijzonders: de partij zelf is rechtser en radicaler dan de achterban op het punt van drugs. Ongeveer 15% van de SGP-achterban is niet tegen legalisering van wietteelt. Hoe dat zit, weet ik niet precies." Plagerig: "Misschien dat dit boeren zijn die denken het is groen, het heeft te maken met landbouw... ik zie business!"

We komen nog even terug op de eerste twee voorbeelden. Krouwel ziet hierin de invloed van de actualiteit. "De coronacrisis heeft tot gevolg dat er een enorme herwaardering is voor

de wetenschap en de overheid. In een crisis zijn we op elkaar aangewezen. Leiding door overheid en wetenschap is in crisistijd veel belangrijker, daardoor raakt aversie tegen een 'bemoeizuchtige overheid' even in de schaduw. Concluderend kunnen we daaruit opmaken dat ordenende instituties volgens SGP'ers waardevol zijn en dat de omstandigheden die waardering kunnen vergroten."

Ook de ogenschijnlijk 'linkse; houding van SGP'ers is te verklaren. Uit onderzoek blijkt dat universele voorzieningen zoals pensioenen, werkloosheidsuitkeringen en publieke gezondheidszorg leiden tot een brede steun – ook onder rechtse kiezers – omdat iedereen ervan profiteert. Het leidt tot meer solidariteit.

Op welke punten is er een behoorlijke mate van overeenkomst tussen SGP-kiezers en populistische kiezers? Ziet u ook belangrijke verschillen?

"Er zijn drie onderwerpen waarbij je veel overlap ziet. Allereerst is er de afkeer van de islam. Het zijn 'hordes uit het Oosten' met een cultuur en vooral een godsdienst die hier in ons land niet thuishoort. Daarnaast is er een duidelijke aversie tegen een 'rooms-katholieke' Europese superstaat. Ten derde is er het milieustandpunt. Waar een SGP'er door God gegeven natuur ziet, waarmee je wel verantwoord om moet gaan, maar waar je ook geld mee kunt verdienen, daar is de natuur bij GroenLinksers meer een doel in zichzelf. Natuur laat je onaangeroerd. Een sterk aangezet, maar wel concreet voorbeeld: als er een koe in de wei staat, ziet de SGP'er mooie natuur die door God geschapen is en een mogelijke bron van inkomsten. Een GroenLinkser ziet een koe veeleer als een bron van broeikasgas, een aanslag op het milieu en als dierenleed."

"En ja, er zijn ook verschillen tussen SGP'ers en populistten. Zo is de seculiere agenda van PVV en FvD helemaal niet terug te vinden bij de SGP. Een punt als de beschermwaardigheid van het leven wordt door deze partijen niet verdedigd. En vooral de gevestigde orde, die respecteert de SGP wel, maar PVV en FvD keren

zich daar fel tegen. Dat zou ook wel een beetje vreemd zijn voor een partij die al ruim een eeuw in het parlement zit."

U onderzocht in 2017 de mogelijke overlap (het 'uitruilpotentieel') tussen kiezersgroepen van de PVV en de SGP. Hoe ziet u dat? En hoe ligt dat voor de FvD?

Het maximale potentieel voor het populisme is in Nederland naar schatting 15 tot 20% van alle Nederlandse kiezers. De LPF haalde het hoogste percentage ooit voor een populist met 17% uit het niets. Het 'uitruilpotentieel' met de SGP is een klein deel van die kiezers. Een grotere verschuiving is moeilijk voorstelbaar in een land dat zijn zaakjes toch best redelijk goed voor elkaar heeft. Dat zou kunnen veranderen wanneer opeenvolgende kabinetten er een puinhoop van maken. Denk aan de situatie in Italië of Frankrijk, waar populistische partijen respectievelijk 51 en 33% van de stemmen behaalden. Dat zie ik in ons land nog niet zo snel gebeuren.

Tussen de drie genoemde partijen is er overlap. Baudet spreekt veel meer jongeren aan, ook van christelijk-conservatieve huize. Zeker jongeren met een politieke ambitie zien in zo'n snelgroeende partij meer kansen op een carrière dan in de SGP. Bij de SGP moeten ze misschien eerst jaren krantjes rond-

brenge en notulen maken voordat ze in aanmerking kunnen komen voor een positie waarin ze echt iets te zeggen hebben. Bij Forum ligt dat anders. Vooral de presentatie van de partij heeft aantrekkingskracht op jongeren. Meer nog dan het programma. De bredere agenda spreekt ook aan: 'Wij zijn het 'geroepen volk' en: 'Wij gaan de wereld redden van die ecologiwaanzin!' Maar er zit ook een seculiere kant aan FvD en vooral Baudet. Hij is 'een naaktfoto's versturende dandy'. Niet echt aantrekkelijk voor rechtgesnaarde SGP'ers. Dus zijn appel heeft zeker beperkingen. De PVV ligt wat verder weg van de SGP. Hun toon over religie is voor SGP'ers wellicht te negatief. Daarnaast lijkt de partij inmiddels wel over haar hoogtepunt heen en Wilders lijkt opgebrand. Het geluid dat hij produceerde ontbrak eerder, maar nu is dat onderdeel van het debat.

Zou de SGP omgekeerd ook kiezers van FvD en PVV kunnen 'afsnoepen'?

"Dat hangt ervan af in hoeverre de SGP zelf bereid is om te veranderen. Je ziet bij sommigen, zeker jongeren, een zekere drang naar meer 'wereldgelijkvormigheid'. Onderkent de SGP de ontwikkelingen in de maatschappij en speelt ze daarop in? Wat dat betreft, leven we in spannende tijden." ◀

De indeling van de bekende politieke partijen in verhouding tot de combinatie CU/SGP, gemaakt voor de Europese verkiezingen.

WILDERS EN BAUDET: GEEN BONDGENOTEN

De opkomst van populistische partijen wijst erop dat grote groepen mensen zich niet (meer) vertegenwoordigd voelen in de politiek. Dat is onmiskenbaar een probleem.

Vroeger hadden veel mensen een sterke binding met hun partij. De leden van de Gereformeerde Kerken wisten zich in Den Haag vertegenwoordigd door Colijn of Schouten, de voormannen van de ARP. Voor de rooms-katholieken was KVP-leider Romme de grote man. Onkerkelijke of licht hervormde arbeiders en beambten gaven veelal hun vertrouwen aan Drees (PvdA). De Kamerfracties bestonden voor een belangrijk deel uit gewone mensen met een beperkte opleiding, maar met een helder verstand, die de taal van de man in de straat spraken en zijn problemen uit ervaring kenden.

AANSLUITING ZOEKEN

In veel landen, ook in Nederland, maken thans de rechts-populistische partijen zich sterk. Zij verzetten zich tegen de politieke elite, die vooral internationaal georiënteerd is en voor wie de traditionele cultuur en de eigen natie weinig betekenis hebben. Vaak beroepen deze partijen zich op christelijke waarden en zoeken zij aansluiting bij conservatieve christenen.

NIEUWE BONDGENOTEN?

De vraag rijst of hier voor ons sprake is van nieuwe bondgenoten. Dat valt bij nader inzien tegen. In ieder geval in Nederland. Partijen als de PVV of het FvD zijn in hoge mate gesecculariseerd. De Nederlandse waarden die zij willen verdedigen, met name tegenover de moslims, zijn bijvoorbeeld de acceptatie van homoseksuele relaties (inclusief het homohuwelijk) de gelijkheid van man en vrouw en andere moderne verworvenheden. Principieel verzet tegen abortus en euthanasie moet je van hen niet verwachten. Een pleidooi voor zondagsrust evenmin.

KERSTBOOM EN PAASEI

De christelijke traditie waarop zij zich soms beroepen is voornamelijk die van de kerstboom en de paaseieren. Een cultuurchristendom van mensen die zelf niet of nauwelijks kerkelijk meelevend zijn. Dat is in ieder geval heel wat anders dan de Bijbelse boodschap zoals die in de gereformeerde belijdenisgeschriften onder woorden is gebracht. Vandaar dat er een forse kloof is met de SGP. Die partij heeft immers een uitgesproken christelijke grondslag. Zij noemt zich uitdrukkelijk een gereformeerde partij.

SAMENWERKING ZOEKEN

Dat sluit niet uit dat er op het politieke strijdtoneel punten zijn waarover we het met deze partijen eens zijn. Zo zijn die overeenkomsten ook met andere partijen te vinden. In de politiek zoek je naar samenwerking waar dat maar enigszins kan. Allerlei extreme uitspraken van Wilders en Baudet maken het overigens niet gemakkelijk om gezamenlijk met hen op te trekken. Maar bij partijen als D66 of GroenLinks is de aversie tegen het christelijk onderwijs en andere voor ons principieel belangrijke beleidspunten overduidelijk aanwezig.

De ChristenUnie stelt zich wat dit betreft anders op. Die wilde niet samen met de partij van Baudet deel uitmaken van één Europese fractie. Maar in Den Haag maakt men wel met D66 deel uit van het kabinet. Dat is een samenwerking die veel verder gaat dan een los Europees fractieverband.

“ZE BEROEPEN ZICH SOMS OP DE CHRISTELIJKE TRADITIE VAN DE KERSTBOOM EN DE PAASEIEREN.”

C.S.L. JANSE

Geroepen om te dienen

Help nu

want veel kwetsbare mensen zijn in grote nood!

Kom over en help

met zorgpakketten, beschermingsmaterialen en startkapitaal. Maak uw bijdrage over via www.komoverenhelp.nl/noodfonds of scan de QR-code.

Kom
over
en
help

Tel.: 033 246 32 08 | info@komoverenhelp.nl | www.komoverenhelp.nl

Bankgegevens: IBAN NL42 RABO 0161 0045 55

Populisme: de onbetaalde rekening

Tien jaar geleden schreef senator mr. Gerrit Holdijk (1944-2015) een lezenswaardige bijdrage voor het tijdschrift *Zicht* over het populisme. Hij typeerde dit verschijnsel als 'de onbetaalde rekening van de democratie'. Via Digibron kunt u het volledige artikel terugvinden. Hier volgt een impressie van zijn vertoog.

In Holdijkiaanse stijl opent het artikel met een duiding van populisme als vaag en veelkleurig begrip. Een bondige definitie blijkt niet eenvoudig. Populisme wordt soms gekenmerkt door een beroep op het volk, tegen de 'elite', soms op de 'aard' van het volk vanuit weerzin tegen immigranten. Als het gaat om de inhoud van de politiek die populistische partijen voorstaan, ziet Holdijk veel variatie. "Niet altijd is duidelijk of er sprake is van links- of rechts-populisme, meestal omdat een totaalprogramma of een coherente ideologie ontbreekt. Niet alle populisme is racistisch of zelfs fascistisch."

STIJL EN OPSTELLING

Wel is er steeds sprake van een overeenkomstige methode en stijl. Eén van de kenmerken is een geprononceerd leiderschap. "Men zou van een volkstribuun kunnen spreken. Het optreden is dikwijls provocerend; persoonlijke aanvallen en grofheid jegens tegenstanders zijn geen uitzondering. Volks taalgebruik behoort ook niet zelden bij de stijl van optreden." Een ander kenmerk is de overheersend negatieve, reactieve, soms zelfs reacti-onaire opstelling. Dat is volgens Holdijk begrijpelijk, in die zin, dat de massa van individuen gemakkelijker te verenigen en te mobiliseren valt tegen dan vóór iets.

TABOE OP POPULISME

Halverwege zijn betoog werpt Holdijk de vraag op waarom er tot ver na de

Tweede Wereldoorlog een taboe rust op populisme. Dat heeft vooral te maken met de opkomst van de Nationaal Socialistische Beweging in ons land en het trauma van de Duitse bezetting daarna. De NSB bekritiseerde het parlementaire stelsel met zijn politieke partijen en beriep zich qua identiteit op de organische en homogene volksgemeenschap. Vanwege dit gebeuren wordt het populisme gelijkgesteld met antidemocratisch. Pas na Pim Fortuyn wordt dit taboe minder.

VOEDINGSBODEM

Volgens Holdijk is populisme niet het probleem van de politiek. Veeleer is het een symptoom van dieperliggende oorzaken. Dan valt te denken aan maatschappelijke onveiligheid, migratie en gebrekkige integratie van vreemdelingen, gevoelens van vervreemding bij autochtonen door de cultuur van nieuwkomers. Vervolgens is er een diep wantrouwen bij populistische kiezers jegens de politieke elite, omdat die zo goed denkt te weten hoe zij moeten denken en hoe zij zich moeten gedragen. Populistische

leiders spelen daarop in door de politici en bestuurders die het beleid bepalen te verwijten dat ze hardhorend zijn en autistisch reageren op klachten en noden van mensen.

KLIMAAT

Maar volgens Holdijk is minstens zo belangrijk het culturele klimaat waarin het populisme kansen krijgt en kan gedijen. Retorisch vraagt hij: "Gaat het te ver om te veronderstellen dat populistische experimenten een kans krijgen wanneer funderende levensbeschouwelijke tradities tanende zijn?" Mensen kunnen daardoor in verwarring raken. Het populisme profiteert van de toegenomen individualisering en het daarmee gepaard gaande, voortschrijdende waardenpluralisme. Een overheid die er uitdrukkelijk voor heeft gekozen principieel uit te gaan van een niet-absoluut, slechts relatief waarheidsbegrip, heeft op al deze ontwikkelingen in de samenleving geen antwoord, laat staan een opbouwend verweer. Ziedaar: de onbetaalde rekening van de democratie. ◀

Mensen écht zien

Politici zijn volksvertegenwoordigers. Dat mogen we ook als SGP best wat serieuzer nemen. Nee, niet omdat alles wat 'het volk' wil nastrevenswaardig is. We weten wel beter. Waarom dan wel? We zijn toch geen populistten?

DOOR WOUTER VAN DEN BERG

FRACTIEVOORZITTER SGP HOUTEN

Ondanks alle aandacht voor participatie is er een steeds grotere groep mensen die zich onvoldoende gehoord en gezien voelt. En ik vind het óók voor de SGP een taak onze inwoners serieus te nemen. Nee, niet alles napraten, maar: wat bedoelt iemand? Waar doet het pijn? Wat is de vraag achter het protest? Mensen écht zien.

HOE EN WAT

De gedachte dat inwoners betrokken dienen te worden bij politiek is overigens heel populair. 'Participatie', wordt dat genoemd. U herinnert zich nog de participatiesamenleving van de Koning. Er gaat

veel tijd en geld naar dit onderwerp toe. Mij valt daarin steeds op dat mensen eigenlijk alleen over het *hoe* mogen meepraten, en niet over het *wat*.

Neem de regionale energiestrategieën die gaan over de opwekking van duurzame energie. Mensen mogen niet meepraten over de hoofdlijnen, en hoeveel windmolens en zonneparken er komen, of alternatieven daarvoor. Hoogstens nog *waar* ze komen, en anders in ieder geval over de heg die eromheen komt. Kritische burgers worden al snel weggezet als mensen die toch overall maar tegen zijn. Als je doorpraat ligt

dat vaak heel anders. Dat wegzetten van groepen mensen is heel funest.

NOT-IN-MY-BACKYARDS?

En de omwonenden die geen flat voor hun deur willen, zijn niet per se 'nimby's'. Ze snappen ook wel dat er gebouwd moet worden. Maar is dit echt de beste plek? Moeten het echt zoveel woningen zijn? Daar mogen ze vaak niet meer over

Hoe om te gaan met 'populisten' in de raad

Populisme, er wordt veel over geschreven en het is van alle tijden. Het kan ook helemaal geen kwaad om zo af en toe populistische impulsen in de raadszaal te hebben.

DOOR CEES VERLOOP

FRACTIEVOORZITTER SGP THOLEN

Echter, zuiver populisme kenmerkt zich toch vooral door ideeën die op het eerste gezicht logisch en makkelijk ogen, maar oppervlakkig, weinig doordacht en niet zelden eenzijdig en onuitvoerbaar zijn. En laten we eerlijk zijn, hoeveel mensen zijn nog oprecht geïnteresseerd in politiek? Dus het 'op het eerste gezicht logisch en makkelijk' blijft bij velen hangen, waarna het aan de bestaande, gevestigde politiek ligt dat zo'n 'goed' voorstel toch niet wordt

doorgevoerd. Zo ontstaat de tegenstelling en wordt die keer op keer versterkt.

AANBEVOLEN HANDELSWIJZE

Dan kom je vanzelf bij de vraag, wat doe je als gevestigde partij met deze ontwikkeling. Laten we met de makkelijkste beginnen. Er zijn zeker ook goede ideeën van populistische zijde. Ga altijd op de inhoud. Wat goed is, is goed, dus steun deze voorstellen en verbeter ze waar nodig. Je wordt mede-eigenaar van zo'n voorstel, waarmee je ook

laat zien dat je als gevestigde partij prima mee kan gaan in dit soort voorstellen. Wees niet jaloeers, maar zorg dat je volgende keer zelf als eerste komt met een goed voorstel!

Dan de moeilijke(re) voorstellen, die wel mooi klinken maar gewoon niet haalbaar zijn. Het is belangrijk dat je zelf heel goed weet waar het over gaat. Dossierkennis is onontbeerlijk om dit soort voorstellen te stoppen. Met kennis van zaken ga je de populist bevragen. Ga vooral niet doceren,

meedenken en was meestal ook geen inzet van verkiezingen. Ook die mensen wil ik een stem geven in de lokale politiek, net zo goed als mensen die met smart naar die woning uitzien. Dit adresseren maakt je in de ogen van anderen al snel populistisch. Dat zie ik fundamenteel anders. Het kan niet zo zijn dat de stem van een minderheid of directbetrokkene niet weerklinkt in de bespreking van belangrijke beslissingen voor dorp en stad. Dan doen we iets niet goed en haken mensen af. Als participatie echt vanaf het begin goed wordt vormgegeven, is het verderop in een discussie of debat ook niet meer nodig daarvoor op te moeten komen.

En als ik aan iets wil bijdragen, qua manier van politiek bedrijven, is het de verkleining van de kloof tussen volk en volksvertegenwoordigers. Veel communiceren, het gesprek aangaan met de samenleving, samen ontwikkelen. Natuurlijk, met ons verkiezingsprogramma en kernwaarden als basis. Dat is en blijft leidend, ook voor SGP Houten! ◀

want dan bevestig je juist hun veelgehoorde credo: "Jullie weten het altijd beter en willen niet". Laat de populist, als beantwoording op je kritische vragen, maar uitleggen aan de toehoorder dat het voorstel uiteindelijk niet haalbaar is. Deze werkwijze is veel effectiever dan een uitsluiting met bijvoorbeeld een 'cordon sanitaire' (politieke quarantaine).

TOEGEVOEGDE WAARDE

Voegen partijen met een populistische inslag eigenlijk iets toe? Naar mijn mening zeker wel. Een deel van de afkeer tegen deze partijen ontstaat door de soms wat 'slaperige houding' of 'automatische piloot' van gevestigde partijen. Het schudt partijen wakker en houdt ze scherp.

Met open vizier politiek bedrijven, luisteren en weerleggen en soms verbeteren en overnemen. Het vergt zeker ook een goede communicatie, zowel in de raadzaal als daarbuiten. ◀

Concurrent of bondgenoot? Een christelijk perspectief op populisme

Auteur Hans van de Breevaart

Populistische partijen krijgen stevig voet aan de grond in de Nederlandse politiek. Ze zijn niet langer weg te zetten als een marginaal verschijnsel. Maar vormt het populisme nu een bedreiging voor ons? Of is het juist een versterking van het christelijke geluid in de politiek? Daarover kunnen christenen onderling stevig van mening verschillen.

- ▶ Waar hebben we het precies over bij populisme?
- ▶ Klopt het dat populistische politici de stem van het gewone volk vertolken? Soms lijkt het erop dat ze alleen maar dingen beloven die hun kiezers graag willen horen.
- ▶ Natuurlijk hebben populistische kritiek op de bestuurlijke elite van ons land. Maar misschien willen ze net als andere politici graag zelf aan de macht komen.
- ▶ En wat bedoelen populistische met hun beroep op de joods-christelijke traditie van ons land? Streven ze naar een herstel van christelijke waarden, met bijvoorbeeld aandacht voor bescherming van het leven, het gezin en de vrijheid van onderwijs?

Dit boek bekijkt het populisme vanuit een christelijk perspectief. Daarbij komen centrale Bijbelse waarden ter sprake, zoals gerechtigheid, menselijke waardigheid en rentmeesterschap. Het blijkt dat populistische standpunten nu eens heel ver en dan weer heel dicht bij die van een christelijke partij liggen. Dat maakt de afweging spannend. En het zorgt voor een boeiend debat in politiek en maatschappij. ◀

Informatie

Het boek verschijnt komend najaar als deel 6 in de Reflectorreeks. De omvang is plm. 200 bladzijden. De prijs bedraagt circa € 12,50.

Interesse?

Stuur een mailtje naar wi@sgp.nl. Tip: word donateur van het WI-SGP, dan krijgt u het gratis toegezonden.

De coronacrisis hakt erin!

Elk jaar zijn we van de partij: SGP-jongeren staat altijd met een stand op de grote zomerbeurzen. Op deze dagen spreken we veel jongeren, maar we mogen vooral veel nieuwe leden verwelkomen. Dit jaar kan dit helaas niet doorgaan vanwege het coronavirus.

Als één van de grootste politieke jongerenorganisaties van Nederland houden we natuurlijk graag ons ledenaantal op peil. Daarom een oproep aan alle jonge SGP-leden en jongeren die de SGP een warm hart toedragen:

“Word lid van SGP-jongeren!”

“ZO STEUN IK
CHRISTELIJKE
POLITIEK!”

“HIER HEB IK
VRIENDSCHAPPEN VOOR
HET LEVEN GEMAAKT!”

“BIJ SGP-JONGEREN
KAN IK ME VERDIEPEN
EN MIJN VAARDIGHEDEN
ONTWIKKELLEN!”

» lidwordenvansgpj.nl

Recht doen.

**Onze advocaten zetten uw belangen op scherp.
Met ondernemerschap en passie. Om u te dienen.**

Advies nodig?

www.bvd-advocaten.nl

HET POPULISME BIEDT GEEN HOUVAST

Populistische politici maken voornamelijk gebruik van grootspraak. Het belangrijkste is daarbij: 'het volk' aanspreken. De boodschap die populistische partijen als de PVV en FvD verspreiden valt erg goed bij een deel van de Nederlandse bevolking. Hun beroep op de mening van het volk maakt dat ze ook wel 'populistische partijen' worden genoemd (populus is het Latijnse woord voor volk). Ook christenen worden door de boodschap van populistische partijen aangesproken, omdat deze aansluiten bij de overblijfselen van de christelijke cultuur. Maar doen deze partijen echt goede zaken voor het christelijk geloof of komen christenen van een koude kermis thuis?

DOOR RODY VAN HEIJST
COMMISSIElid BINNENLAND

VOLKSSOEVEREINITEIT

Allereerst is het goed om te kijken naar de manier van politiek bedrijven door populistische partijen. De PVV en FvD willen via referenda en rechtstreekse burgemeestersverkiezingen de stem van het volk direct laten doorwerken in het politieke besluitvormingsproces. Bij hen staat namelijk volkssoevereiniteit centraal. Volkssoevereiniteit is het principe dat het volk (als geheel) het hoogste gezag van de staat vormt. SGP-jongeren draagt op dit punt een visie uit die hier haaks op staat. Als SGP-jongeren wijzen we namelijk volkssoevereiniteit af. Want niet het volk heeft het hoogste gezag. Die eer komt alleen toe aan God, want Hij regeert over de hele wereld en dus ook over ons land. Het woord van de Heere zegt in Psalm 47 vers 8 "Want God is een Koning der ganse aarde; psalmzingt met een onderwijzing."

KLASSIEK-CHRISTELIJKE THEMA'S

De wegen van christelijke politiek en populisme scheiden dus op het gebied van volkssoevereiniteit. Hoe zit dat met klassiek-christelijke thema's als de zondagsrust, abortus en euthanasie? In de hedendaagse politiek ontkom je er niet aan om compromissen te sluiten. Zo kan het zijn dat er op sommige

thema's iets van jouw standpunt ingeleverd wordt, maar dat je op een ander thema juist weer iets extra's voor elkaar krijgt. Op een constructieve samenwerking is niet af te dingen, maar dit moet niet ten koste gaan van de eigen principes. Dat is waar het vaak botst met de huidige populistische partijen. Juist op die klassiek-christelijke thema's worden vaak fundamenteel andere keuzes gemaakt. Het is daarom goed om niet blind te staren op de mooie en grote beloften die de populistische partijen doen, maar vast te houden aan onze eigen waarden, die gegrond zijn op de Bijbel.

EEN LEEG OMHULSEL

Christelijke politiek staat voor terugkeren naar God en Zijn Woord. Wat blijft er over als we de Bijbel weghalen? Plat materialisme? Gods geboden zijn de normen voor goed en kwaad en daarom hebben wij deze normen in onze samenleving nodig. Populisten kunnen zeggen op te komen voor de christelijke cultuur, maar als zij het in de praktijk op klassiek-christelijke thema's af laten weten, is dat niet meer dan een loze belofte. Gods Woord moet klinken in onze politiek. Alleen dan kunnen we echt opkomen voor de christelijke cultuur in ons land. Want een christelijke cultuur zonder Christus is niet meer dan een lege huls.

Stop met hokjesdenken over 'eurogelovigen' en populisten

Wie in het Europees Parlement kritiek levert op de toenemende macht van de Europese Unie, wordt al snel als populist of nationalist gebrandmerkt. Zeker een uitgesproken pro-Europeaan als Guy Verhofstadt heeft daar een handje van. Het zou hem sieren als voorzitter van 'de conferentie over de toekomst van Europa' werkelijk te luisteren naar gerechtvaardigde bezwaren, in plaats van critici bij voorbaat de mond te willen snoeren.

DOOR BERT-JAN RUISSEN

LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT

Guy Verhofstadt kan zich enorm opwinden. Als hij spreekt in het Europees Parlement, zwaaien zijn armen in het rond. Hij praat steeds harder en sneller, vol verontwaardiging dat iemand nog niet is overtuigd van zijn ideaal: een 'Verenigde Staten van Europa'. Al tientallen jaren is zijn boodschap hetzelfde.

INSPRAAK

Juist Verhofstadt is dit jaar gekozen tot voorzitter van een grote conferentie over de toekomst van de EU. Afgevaardigden van meerdere EU-instanties bedenken daar tot 2022 wetsvoorstellen hoe de EU beter kan functioneren.

Groepjes van 200 á 300 geselecteerde burgers mogen inspreken. Enkele Kamerleden en Europarlementsleden krijgen een uitnodiging, net als bijvoorbeeld vakbonden en werkgevers.

VERMEENDE INSPRAAK

Maar maak u geen illusies over de inspraak: voor eurogelovige Verhofstadt staat de uitkomst al vast: méér bevoegdheden naar Brussel. Iedere andersdenkende bestempelt hij als een 'ongelovige populist' die zwaar bestreden moet worden. "Dit is de laatste kans om de nachtmerrie van het populisme af te wenden", zei Verhofstadt in *de Volkskrant* al bij de laatste Europese verkiezingen.

HOKJESDENKEN

Het typische hokjesdenken. Dat helpt natuurlijk niemand. Onze boodschap aan zulke hokjesdenkers is: luister naar andermans argumenten. Ook populistten kunnen weleens gelijk hebben. De EU is niet de oplossing voor elk probleem.

Natuurlijk, populistische partijen komen soms met wel heel gemakkelijke en goedkope kritiek. Ze zijn ook niet altijd consistent: partijen als Lega Nord en de Vijf Sterrenbeweging zijn tegen een sterk Europa, maar als de geldsluizen open gaan, staan ze vooraan in de rij.

BETER ALTERNATIEF

Als SGP moeten we in deze discussie onze eigenheid proberen te bewaren. In plaats van een conferentie met voorgekookte pro-Europese uitkomst, werken we aan een beter alternatief in onze ECR-fractie in het Europees Parlement. Constructief waar dat kan, kritisch waar nodig is.

Guy Verhofstadt kan nog zoveel met zijn armen zwaaien en zijn stem verheffen: wij blijven hem oproepen om bezwaren serieus te nemen. Laten we debatteren op inhoud.

Blijf weg bij het hokjesdenken! ◀

“VERHOFSTADT KAN NOG ZOVEEL MET ZIJN ARMEN ZWAAIEN EN ZIJN STEM VERHEFFEN...”

Faliekant tegen EU-belasting

De Europese Commissie wil belasting gaan heffen. Er zou een fonds van 750 miljard euro (€ 750.000.000.000,00) moeten komen, zodat er geld kan worden overgeheveld naar EU-landen die hun financiën niet op orde hebben. "Met dit voorstel om de eerste EU-belasting in te voeren, gaat een wissel om", zegt Kamerlid Roelof Bisschop. "Het begint met een heffing voor grote bedrijven, maar je kunt op je klompen aanvoelen dat het eindigt met nog veel meer belastingen, voor iedereen." Europarlementariër Bert-Jan Ruissen: "Dit voorstel getuigt van machtshonger. We zijn voor hulp aan elkaar in moeilijke tijden, maar dat

hoeft niet via een geldstroom van Noord naar Zuid-Europa. Ook niet door de nationale bevoegdheid voor belastingheffing

over te dragen aan Brussel. In dat geval maak je zo'n geldstroom zelfs permanent. Dat wil ik absoluut niet." ◀

Zondag

Chris Stoffer roept het kabinet op om de zondag buiten beschouwing te laten, bij het verruimen van de winkel-tijden in verband met corona. "Want," zegt hij, "op zondag de winkels wagenwijd open en de kerkdeuren op een kiertje: zijn dat geen symptomen van een geestelijke crisis?" ◀

Piano

Rondom de demonstraties over racisme plaatste Kees van der Staaij een citaat van Martin Luther King op zijn twitter: "Elk mens, of hij nou een witte of zwarte toets is, is belangrijk op Gods piano, juist omdat elk mens naar het beeld van God geschapen is." ◀

Alles heeft een bestemde tijd

"Er is voor alles in het leven een bestemde tijd. Een tijd om geboren te worden en een tijd om te sterven. Een tijd om te huilen en een tijd om te lachen. Een tijd om te omhelzen en een tijd om afstand te houden." Op 4 juni begon Kees van der Staaij zijn bijdrage aan het tiende plenaire debat over de coronacrisis met deze wijze woorden uit Prediker. Bekijk zijn hele bijdrage op het YouTube-kanaal van de SGP. ◀

Diepe zucht

Bij het overleg over asiel en migratie slaakte Roelof Bisschop een diepe zucht. Al jarenlang gaat bijna alles mis in het asielbeleid. Van instroom tot terugkeer en van incidenten tot procedures. "Kan de staatssecretaris één ding noemen waar het wel goed gaat?" vroeg Bisschop. Hij sprak zijn deernis uit met zowel de vluchtelingen als met de staatssecretaris. Op ons YouTube-kanaal is het terug te zien. ◀

Kerkdiensten en corona

Bij velen van ons leeft het sterke verlangen om weer naar de kerk te kunnen gaan. Waar winkels en andere sectoren versoepelingen krijgen, mogen de kerken niet achterblijven. Kees van der Staaij pleit in Kamerdebatten en in media voor meer maatwerk. Ook roept hij de regering op om het belang van de kerkdiensten te erkennen. Kijk op [SGP.nl](https://www.sgp.nl) of op YouTube voor meer informatie. ◀

Nieuw!

**ALLE MUZIEK IN DE
APP VAN
PIETER HEYKOOP**
onbeperkt
GRATIS
TE BELUISTEREN

TOT 01-08-2020

download in de
App- of Playstore

App-store

Play-store

Veel luister- en speelplezier!

Pieter Heykoop

EEN FRISSE KIJK
OP CIJFERS

www.vanreeaccountants.nl

Welke ontwikkelingen houden u bezig? Welke veranderende prestaties ziet u in uw organisatie? Welke cijfers vragen om uw aandacht? Van Ree Accountants kijkt graag met u mee. Als accountants zorgen we er natuurlijk voor dat u over de juiste cijfers beschikt. Een frisse kijk op de cijfers levert bovendien verrassende inzichten op. Van Ree Accountants biedt advies op maat voor non-profitorganisaties en het midden- en kleinbedrijf.

VAN REE. EEN FRISSE KIJK OP CIJFERS.

AUDIT & ASSURANCE | ACCOUNTANCY | BELASTINGEN | CONSULTANCY

ALPHEN AAN DEN RIJN | BARNEVELD | LEERSUM | GELDERMALSEN | NIEUWEGEIN | ZWOLLE

Voorofscheweg 15a, 2771 MA Boskoop
harkesbegrafenissen.nl
0172 - 21 21 22

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

**OOK ADVERTEREN
IN DE BANIER?**

Neem contact op met Werner Dankers van Novente

Bel 085 - 489 03 22 of mail werner@novente.nl

Binnenhof in coronatijd

Als je in de Tweede Kamer een kanon zou afschieten, is de kans klein dat je ook maar iemand zou raken. Zo weinig mensen zijn er op dit moment op en rond het Binnenhof te bekennen. Waar het normaal bruist van de bezoekers, schoolklassen, medewerkers, journalisten, lobbyisten, demonstranten, ambtenaren en politici, dwaalt er slechts hier en daar een Kamerlid rond. Want als je niet de Tweede Kamer hoeft te zijn, blijf er dan uit de buurt! Dat is nog steeds de officiële regel ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus. Ook voor Menno de Bruyne geldt die regel. De man die het normaal gesproken juist moet hebben van rondleidingen, verkeert nu vooral achter zijn thuiswerkbureau. Tenzij het hem soms tóch een dagje wordt gegund om naar het Binnenhof te komen. Dan is hij present - inclusief een inmiddels langharig coronakapsel.

DOOR CORNEL VAN BEEK

Gewoontegetroou maakt hij dan zijn rondje door het gebouw. Ik loop met hem mee. We beginnen bij de bezoekersingang. De trieste aanblik van de lege scanstraat doet Menno vertwijfeld de schouders ophalen.

Met de roltrap gaan we naar de 'patatbalie' (de balie bij de ingang van de plenaire vergaderzaal). Linten en microfoons moeten daar voorkomen dat journalisten en politici dichter dan 1,5 meter bij elkaar komen.

Onderweg ontsmetten we natuurlijk de handen.

We vervolgen onze weg naar de Statenpassage, waar nog steeds de prachtige tentoonstelling over 400 jaar Statenvertaling te zien is, ware het niet dat het gebouw gesloten is.

Tot slot nemen we nog even een kijkje in de oude zaal, waar de Tweede Kamer tot 1992 vergaderde. In verband met corona is deze omgebouwd tot een commissiezaal waar Kamerleden op veilige afstand van elkaar kunnen vergaderen.

10 JAAR GARANTIE OP ONZE MONTAGE

Perfect eindresultaat door onze vakmensen

Als familiebedrijf verkopen wij niet alleen keukens, wij monteren en installeren ze ook. Door onze vakmensen met hart voor de zaak. Of beter gezegd: hart voor uw keuken. Ze leveren uitsluitend kwaliteit en zijn pas tevreden als alles perfect is afgewerkt en alle apparatuur werkt zoals het hoort. Wij geven dan ook met een gerust hart tien jaar garantie op onze montage, zodat u onbezorgd kunt genieten.

Doen
zoals
Beloofd

NIEUW

Ruim 2155 beoordelingen
Qasa.nl | juni 2020

DB KEUKEN
GROEP

dbkeukengroep.nl

DE Banier

PARTIJDAG 2020
Kees van der Staaij
weer lijsttrekker

Thema: Ondernemers in crisistijd
"Moeilijke tijden voor ondernemers
hoeven geen slechte tijden te zijn."

Vóór
een gezonde
economie

GAYKO
BETERE RAMEN EN DEUREN

Het beste kozijn voor uw huis

Je hebt houten kozijnen, kunststof kozijnen en GAYKO kozijnen. Deze laatste zijn ontwikkeld en gemaakt in Duitsland volgens de hoogste kwaliteitsnormen. Dankzij een uniek en gepatenteerd veiligheidssysteem zijn ze extreem inbraakwerend en duurzaam. Daarnaast besparen ze energie, hebben ze een hoge isolatiewaarde en zijn ze onderhoudsvriendelijk. Ervaar het zelf bij uw dichtstbijzijnde dealer.

*Made in
Germany*

Tinstraat 99
RIDDERKERK

Darwinstraat 12
ZOETERMEER

A. v. Leeuwenhoekweg 38
ALPHEN A/D RIJN
0180 32 18 18
alfaramen.nl

Hoogeveenenweg 81
NIEUWERKERK A/D IJSSEL

Mortiereboulevard 40
MIDDELBURG
0118 44 19 44
ascozeeland.nl

Rijksstraatweg 233
ELST (RHENEN)
0318 47 21 14
esseveld.nl

Dijnselburgerlaan 1-12
ZEIST

Bedrijfsfilm zonder gedoe? Bedrijfsfilmspecialist

Ga voor inspiratie en onze pakketten naar
bedrijfsfilmspecialist.nl

T: 0318 - 701255 | E: contact@bedrijfsfilmspecialist.nl

bedrijfsfilmspecialist.nl

Reiziger

Reces en vakantie bieden tijd om te reizen. Deze zomer brachten de coronamaatregelen beperkingen met zich mee.

Toch zijn velen op reis geweest. Binnenlandse vakantiebestemmingen deden het veelal dit jaar. Terwijl velen toch ook nu de grenzen met het buitenland zijn gepasseerd.

Kennelijk hebben we een grote drang om te reizen.

INHOUD

Partijdag
2020

12

Meditatie	5
Thema-artikel	6
Het boeketbedrijf	9
Nuchter & waakzaam	11
Partijdag: speech	12
Partijdag in beeld	14
Varia	16
Verdieping	18
Week van het Leven	23
Geen ambtenaar	24
Nieuwsberichten	25
Interview: ondernemers	26
Campagne TK21	29
Sobere Prinsjesdag	31

Is ons hele leven niet te vergelijken met een reis? Na de vakantie gaat de trein weer verder. Het nieuwe politieke seizoen dient zich aan, zoals dat voor de Staten Generaal traditiegetrouw wordt geopend op de Prinsjesdag. (Goed om hier te vermelden dat de voorbereiding van dit nummer van *De Banier* heeft plaatsgevonden vóór Prinsjesdag. De SGP-bijdrage aan de Algemene Politieke Beschouwingen komt daardoor in het oktobernummer aan de orde.) Al onze politici en bestuurders hebben zich gereed gemaakt om het komende seizoen tegemoet te gaan.

Onze reis staat in eeuwigheidslicht. De reis voltrekt zich tussen wieg en graf. De eindbestemming ligt na de dood. Wil het dan goed zijn, dan zal dat nu zichtbaar moeten zijn aan hoe we reizen. Bijbels genormeerde politiek begint met een persoonlijk leven in verbondenheid en gehoorzaamheid aan dat Woord. Ze komt op uit het hartelijke besef dat een mens het wonder van Gods genade nodig heeft. Bijbels genormeerde politiek kan niet zonder het getuigenis dat we hier geen blijvende stad hebben, maar de toekomstige stad moeten zoeken. Niet om een ander onze wil op te leggen, wel om in overeenstemming met de Bijbel het goede te zoeken voor

ons volk en voor de inrichting van onze samenleving.

De profeet Jeremia bad tot God: "Waarom zoudt Gij zijn als een vreemdeling in het land, en als een reiziger, die slechts inkeert om te vernachten?" Als de Heere nu een voorbijganger zou zijn zoals wij? Steeds weer worden we in deze crisistijd stilgezet. Wat een nood. En hoe hebben we Gods goedheid verzondigd. Waar blijven we zonder Zijn ontferming? De Heilige Geest verlene ons genadig een teer gebedsleven, om de kracht te ervaren van Jeremia's belijdenis: "O Israëls Verwachting, Zijn Verlosser in tijd van benauwdheid!"

Zo wensen we elkaar aan het begin van dit nieuwe seizoen van harte Gods zegen toe. ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

MARKTLEIDER IN BLOKHUTTEN, OVERKAPPINGEN EN TUINHOUT

Word jij onze
nieuwe collega?

VERKOOPADVISEURS

Hoofddorp, Numansdorp, Amersfoort

SERVICEMEDEWERKER

Numansdorp

PRODUCTIEMEDEWERKERS

Numansdorp

MAGAZIJNMEDEWERKER

Numansdorp

MONTEURS

Hoofddorp, Numansdorp

Bekijk al onze vacatures op:
vankootentuinenbuitenleven.nl/vacature

Of neem contact met ons op via:
+31(0)186 655 990

Blokhutten

VANAF
579,-

Veranda's

VANAF
799,-

Buitenverblijven

VANAF
1.399,-

Tuinkamers

VANAF
5.559,-

► “Doch de HEERE in de hoogte is geweldiger”
Psalm 93:4a

Doch...!

Wat lijkt het alsof het gevaarlijke en mysterieuze COVID-19-virus alles op aarde beheerst en de geordende samenlevingen wereldwijd ontwricht. Wat zijn velen aan deze ziekte bezweken ook van ons reformatorische volksdeel in Nederland. Hoe ontzettend ingrijpend is het voor ons kerkvolk dat we niet zoals voorheen op de Dag des Heeren mogen opgaan naar Gods huis om ons te scharen rondom de prediking van Zijn eeuwigblijvend Woord.

Vertwijfeld vragen velen zich af: “Wat zal het einde hiervan zijn? Welke negatieve invloed hebben deze ingrijpende maatregelen voor de toekomst van de Kerk?” Wat is veel geschreven en wat is er veel gesproken in de achterliggende maanden. Maar is er ook veel gebeden en schuld beleden in het verborgen voor de Heere? Was u het dan die in stilte uitriep voor de Heere: “Mijn zonde maakte ik U bekend en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide: Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor den HEERE.” (Ps. 32:5a) Hoe noodzakelijk!

DS. A. GEUZE

BEMOEDIGENDE PSALM

In vers 1 van deze korte en bemoedigende psalm lezen we: “De HEERE regeert, Hij is met hoogheid bekleed, de HEERE is bekleed met sterkte, Hij heeft Zich omgord. Ook is de wereld bevestigd, zij zal niet wankelen.” De kantekening bij deze woorden zegt dan zo opmerkelijk: “Deze grote zwaarte des aardrijks wordt door Zijn kracht alleen gehouden in haar evenwicht, zodat zij in het minst noch aan de ene noch aan de andere zijde wijkt. Alzo zal ook de Heere Zijn kerk door de ganse wereld staande houden en beschermen.” Hij is de HEERE, de Verbondsgod.

Hij laat nooit varen het werk van Zijn handen. In de bangste tijden zal Hij tot het einde toe Zijn heerlijke belofte vervullen: “Zij zullen U vrezen, zolang de zon en maan zullen zijn, van geslacht tot geslacht.” (Ps. 72:5)

GETUIGEN MET HART EN MOND

Moge de Heere onder ons uitgieten de Geest der genade en der gebeden voor de vervulling van Zijn beloften. Hij geve onder ons veel gebed aan de troon der genade voor onze vertegenwoordigers van onze Staatkundig Gereformeerde Partij om met veel vrijmoedigheid en met wijsheid van zichzelf te mogen afwijzen en te getuigen met hart en mond: “Doch de HEERE in de hoogte is geweldiger dan het bruisen van grote wateren, dan de geweldige baren der zee.” ◀

ALLES MOET MEEWERKEN

Juist ook in deze bange dagen onder het oordeel klonk het Woord gepredikt door Gods geroepen knechten. Het mocht ondanks alles doordringen in onze huiskamers.

Hoe bemoedigend is dan het Woord des Heeren dat we lezen in ons tekstwoord uit Psalm 93:4a: ‘Doch de HEERE in de hoogte is geweldiger’, Hij staat boven alles en Hij houdt alles in Zijn handen. Niets geschiedt er zonder Zijn heilige wil.

Alles, ook het coronavirus, moet meewerken ten goede tot de toebrengring van Zijn Kerk. Niet één van Zijn kinderen zal er gemist worden. Onze tekst is de echo op Christus Woord tot Zijn Kerk: “En Jezus bij hen komende, sprak tot hen, zeggende: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.” (Matth. 28:18)

Ondernemers in coronatijd

Tijdens het reces sprak ik een ondernemer. Actief in de installatiebranche. Hij sprak me aan en vroeg naar mijn vakantie-ervaringen. Uiteraard kwam ook de wat rommelige politieke periode aan de orde tijdens dit reces. De Kamer die meerdere keren werd teruggeroepen voor diverse debatten en niet te vergeten de stemming waarbij de politici van de coalitie wegliepen om een stemming te voorkomen over de salarissen in de zorg...

DOOR CHRIS STOFFER EN SANDER BOSSENBROEK

Daarna vertelde hij zijn verhaal, de ervaringen in zijn bedrijf, vooral ook in coronatijd. De omzet was een beetje teruggelopen. De kosten waren wat hoger, omdat werknemers met een verkoudheid ook thuis moesten blijven. Zijn conclusie was echter dat hij niet ontevreden was over de bedrijfsresultaten. Overheidssteun was voor hem niet nodig geweest.

Uiteraard spreek ik ook andere ondernemers. Zo ook een restauranthouder die net zijn restaurant had geopend en na een paar weken alweer dicht moest. Dat was een dikke streep door de rekening. Grote investeringen waren gedaan en dan nét niet in aanmerking komen voor de steunregelingen van de overheid. Dat valt niet mee.

Zomaar twee voorbeelden van ondernemers die ik in de afgelopen periode tegenkwam. En zo heeft iedere ondernemer zijn of haar eigen verhaal. De een positief, de ander minder. Maar voor eenieder geldt dat de toekomst onzeker en ongewis is.

RUIMHARTIG IN CRISISTIJD

Als SGP-fractie hebben we in de afgelopen maanden graag steun gegeven aan de steunpakketten die de regering heeft voorgelegd aan de Kamer. Wij hebben daarbij niet al te veel randvoorwaarden gesteld. In economisch goede tijden staat de SGP voor een overheid die haar financiële zaken degelijk vormgeeft. We houden niet van potverteren. Wat de SGP betreft moet je in goede tijden de staats-

schuld afbouwen en een goede buffer opbouwen voor moeilijke perioden. Als die moeilijke tijden aanbreken, dan moet je ook niet de hand op de knip houden maar ruimhartig helpen in de nood.

Ruimhartig uitdelen, dat heeft de overheid dan ook gedaan. Zo trok de regering 600 miljoen uit voor de sierteeltsector en werden er miljarden uitgegeven om vele duizenden banen te behouden. Ook werd er voor miljarden euro's belastinguitstel verleend aan ondernemers. Allemaal belangrijk om de economie te ondersteunen. En dat was (en is) nodig ook! Duizenden mensen verloren hun baan, bedrijven vielen om en zzp'ers zaten van de een op de andere dag zonder werk.

Cijfers zijn vaak wat kil. Maar de meesten kennen in hun omgeving vast wel iemand die hard in de portemonnee is geraakt door de coronacrisis. Cijfers in de krant laten dan opeens zien dat er achter die getallen gezinnen schuilgaan. Dat achter tien bedrijven in de krant, tien hardwerkende ondernemers zitten met hart voor hun zaak. Niet zelden zijn het oude familiebedrijven, die decennialang overgegaan zijn van vader op zoon, maar nu opeens kopje-onder (dreigen te) gaan. Ruimhartige steun is dan ook op zijn plaats!

VOOR WIE?

Tegelijk moet het geld wel op de juiste plaats terecht komen. Want als er ergens

'gratis geld' te halen valt, staan helaas niet alleen de getroffen en in de rij. De vraag die dan volgt is: maar voor wie is die overheidssteun dan bedoeld? Laat helder zijn dat de SGP naast ruimhartig uitdelen óók gevraagd heeft om fraude te voorkomen en stevig aan te pakken. We hebben er al in het allereerste debat bij de regering op aangedrongen om in de steunregelingen te letten op oneigenlijk gebruik en fraude. Gelukkig werd de SGP-motie aangenomen!

De vraag die zich dan wel direct opdringt is: wat zijn de scheidslijnen tussen goed gebruik, oneigenlijk gebruik en fraude? Die vraag is nog niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Velen redeneren vanuit het oogpunt dat ze recht hebben op alles wat volgens de (razendsnel) opgestelde regelingen te verkrijgen is. Gelukkig zijn er ook mensen die aangeven dat ze er misschien volgens de letter wel recht op hebben, maar de steun niet nodig hebben en er daarom vanaf zien.

GOEDE BENADERING

Het behoeft geen betoog dat die laatste benadering de juiste is. Het deed me dan ook goed dat we ook van SGP'ers hoorden dat ze wel recht hadden op een zak geld, maar er toch geen gebruik van wilden maken. "We hebben in goede tijden een mooie buffer opgebouwd, dan ga ik nu toch niet onnodig steun aanvragen?", aldus een ondernemer. Het gaat namelijk wel om geld dat door de Nederlandse burgers en bedrijven moet

worden opgebracht. Gelukkig bemerken we dat de insteek van de SGP-fractie wordt gesteund door veel ondernemers uit onze achterban.

"RUIMHARTIGE STEUN IS OP ZIJN PLAATS!"

MAATWERK

Een ander belangrijk punt bij onze inbreng tijdens de debatten is 'maatwerk'. Ondernemers die hun omzet sterk terug zagen lopen, konden aanspraak maken op een tegemoetkoming voor de vaste lasten. Voorwaarde hiervoor was dat het type onderneming voorkwam op een door de overheid opgestelde lijst. Helaas was er op die lijst veel aan te merken. Zo kwam een winkel in tweedehands goederen wél in aanmerking. Mooi voor de kringloopwinkels, denk je dan. Maar omdat sommige kringloopwinkels voor het goede doel zijn, vielen ze alsnog buiten de boot. Maatwerk is hierbij belangrijk! Vaak hebben we dit punt benoemd en er moties over ingediend. Maar helaas hield het ministerie de boot af.

GEZAMENLIJK INKOMEN

De indruk zou kunnen ontstaan dat de SGP wel erg royaal en goedgunstig is

geweest. Dat klopt echter niet in alle gevallen. Zo konden álle zzp'ers aanvankelijk aanspraak maken op een maandelijks inkomensondersteuning, mits hun inkomen voldoende gedaald was. Dat gold óók voor zzp'ers die een partner hebben die óók werkt en voldoende inkomen genereert. Het gevolg was dat huishoudens met een prima gezamenlijk salaris soms alsnog aanspraak konden maken op ondersteuning. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. Het is niet alleen wrang voor eenverdieners, maar ook niet rechtvaardig. Geld moet terecht komen bij gezinnen die dit echt nodig hebben, niet bij huishoudens met voldoende gezamenlijk inkomen. Gelukkig is deze 'weeffout' inmiddels gerepareerd.

POSITIEVE VERHALEN

Gelukkig hoorden we ook veel positieve verhalen. Ondernemers die nu juist meer omzet behaalden. Of een bedrijf wat nauwelijks iets merkte van de coronacrisis, zoals het voorbeeld vermeld in de inleiding. Zzp'ers die hun bedrijfsvoering wat aanpasten, maar 'gewoon' konden doorwerken. Het is gelukkig niet alleen kommer en kwel!

ONZEKERE TOEKOMST

De periode die eraan komt is en blijft onzeker. Komt er een tweede golf aan besmettingen? Of misschien ook wel een derde? Hoe ontwikkelt de economie zich, niet alleen in Nederland, maar ook in Europa en in de wereld? Hoeveel banen gaan er de komende tijd verloren? Vragen die u en ons aangaan en waar we geen antwoorden op hebben.

VERTROUWEN

Laten we ons daarom gelukkig prijzen dat we ook als het om dit onderwerp gaat Gods Woord open mogen slaan. Ik haal de woorden uit Psalm 46 nog maar eens aan, zoals ik die ook in een debat net voor de zomerperiode heb benoemd: "God is ons een Toevlucht en Sterkte. Hij is krachtiglijk bevonden een Hulp in benauwdheden." Dan mag het soms zwaar zijn. Dan kan het nog zwaarder worden. Maar als we die woorden op ons in laten werken en op God ons vertrouwen stellen, dan komt het goed. ◀

HET BOEKETBEDRIJF

DOOR JAN DE BRUIN

HOOFD PERSONEEL & ORGANISATIE BIJ DE INCLUSIEF GROEP NV, NUNSPEET

Mijn directeur schreef een aantal jaren geleden een boekje met deze titel. Het boekje, bij voorkeur rijk gesorteerd met een grote variëteit in vorm en kleur, wordt gebruikt als beeld van de waardevolste personeelssamenstelling van een onderneming, feitelijk een afspiegeling van wie wij met elkaar als samenleving zijn. Iedereen hoort erbij en in principe doet ook iedereen mee, inclusief en divers. Gezamenlijk verantwoordelijk om er met elkaar een prachtige, sociaal verantwoorde en duurzame maatschappij van te maken.

Klinkt goed, zult u zeggen, maar er zijn in deze tijd wel andere dingen waar ik me als bedrijf eerst zorgen over moet maken. Zeker, die zorgen zijn er. Maar is het juist nu, nu zoveel toch al anders moet, niet goed om de vraag te stellen: wat betekent dit voor mij en wat kan ik eraan bijdragen om dit te realiseren? Wil ik dat eigenlijk wel? En om het nog wat dichterbij te brengen: wie ben ik in dit opzicht voor mijn naaste?

Het boekje is toegespitst op de groep mensen met een arbeidsbeperking, liever gezegd mensen met mogelijkheden! Iedereen kent daarvan wel voorbeelden in zijn of haar omgeving. Sommigen zijn aan het werk, anderen slagen daar niet in. Heel veel van deze mensen vinden we terug in de Sociale Werkvoorziening (SW), alhoewel deze sinds 2015 op slot zit door forse veranderingen in wetgeving. De SW bleek al jaren te duur – het is overigens maar net hoe er gerekend wordt – en vanuit het bedrijfsleven lag/ligt de voorziening regelmatig onder vuur vanwege veronderstelde valse concurrentie. Alsof de regels in de markt, bijvoorbeeld bij aanbesteding, voor de SW niet gelden!

Van het bedrijfsleven wordt vooral vanaf 2015 verwacht dat absorptievermogen wordt ontwikkeld en aangeboden om als werkgever iets voor deze groep te kunnen betekenen. SW-bedrijven bieden expertise qua arbeid en arbeidstoeleiding aan en passen die toe in samenwerking met gemeenten en het bedrijfsleven om een zo groot mogelijke groep medewerkers met hun mogelijkheden aan het werk te houden of te krijgen. De participatiewet bepaalt de kaders en omschrijft de voorwaarden. De ondernemer wordt bij het inzetten van deze medewerkers gecompenseerd voor verminderde loonwaarde en krijgt ondersteuning bij de begeleiding.

Partijen hebben elkaar hierbij heel hard nodig. Is uw bedrijf ook al op weg om een boeketbedrijf te worden?

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6
4416 PX Kruijningen

E-mail: verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

Quiks
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

**ALL ABOUT
POTATOES**

Voorgebakken

Vers
verpakt

Voorgekookt

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quiks
FRESH POTATOES

Quiks
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

DIKKENBERG
STAALMEESTERS

**STAALBOUW
DAK- EN WANDBEPLATING
TRAPPEN EN HEKWERKEN
RVS EN ALUMINIUM**

Goorsteeg 15 | 6741 TB Lunteren

T 0318 589428 | www.jvandendikkenberg.nl

Nuchter en waakzaam

Het zomerreces ligt weer enige weken achter ons. We wensen onze politieke ambtsdragers, ja al onze partijgenoten na een periode van betrekkelijke rust van harte veel arbeidsvreugde toe. En thuis en elders in het bijzonder Gods onmisbare zegen in deze bijzondere tijdsomstandigheden.

WAAKZAAM

Een zomerreces is niet voor iedereen een periode van rust. Persoonlijke zorgen en verdrietige omstandigheden kennen geen reces. We wensen allen die dit ervaren van harte de ontferming van de Heere toe. Voor onze mensen, werkzaam in het publieke domein, wordt de vakantieperiode vaak onderbroken door politiek-bestuurlijke besommeringen. Dat geldt zeker ook voor onze TK-fractie. Het doet goed bij hen, maar ook elders in den lande te merken dat dan de betrokkenheid er volop is. Een blik op www.sgp.nl laat zien dat onze fractie ook in deze recesperiode waakzaam was.

COMPLOTTHEORIEËN

Volgens complotdenkers wordt er door de overheid, de wetenschap en de media de echte waarheid verzwegen.

Een voorbeeld uit vele anderen: op sociale media zijn berichten verspreid met als inhoud dat Bill Gates (boegbeeld van Microsoft) achter de coronapandemie zou zitten. Gates zou ook het brein zijn achter de 5G-masten om zo de wereld te infecteren met het virus. Dat allemaal om uiteindelijk iedereen afhankelijk te maken van een door hem ontwikkeld microchip-vaccin.

NUCHTER

Volgens een recent onderzoek van Kieskompas gelooft 20% van de SGP-kiezers, tegenover 10% van de bevolking, dat een vaccin tegen het coronavirus een chip injecteert om mensen permanent te blijven volgen. Een opmerkelijke uitslag. Senator Diederik van Dijk twitterde direct humoristisch en prikkelend: "Volgens mij is dit onderzoek één groot complot." Daarmee was voor hem de kous natuurlijk niet af. Een journalist vroeg zich in het *ND* af hoe de SGP-top hierop zou reageren. Overigens maakte hij zichzelf ook schuldig aan het verspreiden van nepnieuws door de reactie van Jan Schippers in het *RD* zodanig te framen als zouden SGP'ers onze overheid meer zien als het beest uit Openbaring 13 dan die van 'u ten goede' uit Romeinen 13. SGP'ers zijn voorstanders van een beperkte overheidsomvang en zijn kritisch als de overheid buiten het spoor van Bijbelse normen en waarden treedt. Maar dat is een nuchtere en waakzame houding die past bij de Bijbels genormeerde politiek waar onze partij voor staat.

Als een onderzoeker van een groot UMC in een bepaald opzicht spreekt over: "De Big Farma stuurt de zorg aan, en dat is heel geldgedreven", dan is hier sprake van gezond kritisch denken.

NUCHTER EN WAAKZAAM

Maar laat duidelijk zijn: bij de uitslag van Kieskompas past een waarschuwend stem. In de Verenigde Staten is sinds 2017 'QAnon' aan een opmars bezig, waarvan de aanhangers er de wonderlijkste ideeën op na houden. QAnon citeert teksten uit de Bijbel om mensen aan te sporen op te staan tegen de 'kwade elite'. Daar moeten we ons verre van houden. Jan Schippers (WI) wees terecht op het gevaar van het kritiekloos volgen van het nieuws op internet. Van harte citeer ik ds. Zondag, die in het *RD* als volgt reageerde: "Zoals Christus en de waarheid een zijn, zo zijn de duivel en de leugen een. Het verspreiden van dergelijk nepnieuws hoort óók bij de komst van de antichrist. Christenen moeten zich daarom verre houden van deze ongefundeerde theorieën".

Laat daarom ons kompas, in de geestelijke strijd die op meerdere fronten kenbaar is, geen complottheorieën of nepnieuws zijn, maar Gods Woord dat ons in 1 Petrus 5:8 oproept: "Zijt nuchter en waakt, want uw tegenpartij de duivel, gaat om als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden". ◀

M.F. VAN LEEUWEN
partijvoorzitter

PARTIJDAG IN CORONATIJD

Het was een unieke partijdag. Niet in een zaal met honderden partijleden in Utrecht of Houten, maar in een kleine studio in Tilburg. Een volledig virtueel congres, waarbij iedereen afstand hield door thuis te blijven terwijl op normale partijdagen de verzamelde SGP'ers elkaar opzoeken. In ieder geval bleef de jaarlijkse partijrede van onze voorman overeind. In deze *Banier* een samentrekking van de bijdrage van Kees van der Staaij. Hij werd, niet verrassend, op het congres gekozen om opnieuw lijsttrekker te zijn en wel bij de verkiezingen van volgend jaar. Uit zijn bijdrage hierbij alleen enkele passages die gaan over de coronacrisis, hét onderwerp van het jaar 2020.

"Beste partijgenoten,

Allereerst wil ik u heel hartelijk bedanken voor de steun en het vertrouwen.

Graag zou ik u allemaal de hand hebben willen drukken, maar dat gaat dus niet lukken. Met vreugde wil ik opnieuw lijsttrekker zijn van onze SGP. Zoals u weet is dat voor mij niet de eerste keer. Maar meer dan ooit besef ik: onder de knie krijg je dit politieke ambt nooit. Nee, het kan alleen óp de knieën. Biddend om inzicht en kracht. Gods hulp en zegen is onmisbaar. (...) Ik wil onze afhankelijkheid van Gods zegen graag onderstrepen. Juist omdat dat besef in onze tijd helaas zo weinig doorklinkt. "Alleen samen krijgen we corona onder controle" roept het kabinet Nederland toe... Allemaal waar. Maar... Laat "samen" niet betekenen: zonder God. (...)

Laat ik vooropstellen veel waardering te hebben voor de manier waarop in de crisismoments aan het begin van dit jaar een weg is gezocht. Bescherming van kwetsbaar leven is een belangrijke waarde. Maar al vroeg tijdens de crisis

hebben we opgeroepen om steeds zorgvuldig af te wegen welke inperking van vrijheden echt gepast en nodig is. Het doel moet wel in overeenstemming zijn met de middelen. (...)

GESTREDEN EN GEBEDEN

Een belangrijk aandachtspunt is voor ons tijdens de coronacrisis steeds de voortgang van de kerkdiensten geweest. Ons land is ontstaan vanuit het verlangen God in vrijheid naar Zijn Woord te dienen. Voor die vrijheid is gestreden en gebeden. Die vrijheid spreekt nooit vanzelf. Online mogelijkheden zijn een uitkomst in nood, maar we moeten van de nood geen deugd maken. De vrijheid om met elkaar naar Gods huis te gaan, Zijn Woord te horen verkondigen, doop en avondmaal te bedienen, te zingen - dat alles weegt voor ons heel zwaar. Daar hebben wij voor en achter de schermen politiek steeds een stem aan gegeven en gepleit voor eigen ruimte en verantwoordelijkheid voor de kerken om in open en constructief overleg met de burgerlijke overheid hier een weloverwogen en verstandige koers te varen.

Wezenlijk is ook dat de overheid steeds de gewetensvrijheid van de burgers respecteert, en daarom nadrukkelijk waarborgt dat het gebruik van een app of een toekomstig vaccin niet direct of langs een omweg verplicht wordt gesteld. Geen gedwongen deelname aan apps, geen gedwongen vaccinatie. Daar stond de SGP voor en daar zal de SGP voor blijven staan. (...)

We zullen de coronawet die bij het parlement voorligt kritisch toetsen. Zeker, maatregelen moeten genomen kunnen worden als het virus zo snel om zich heen grijpt dat de zorg het niet meer aankan. Maar de maatregelen mogen niet verder gaan dan echt nodig is. Ze mogen niet langer duren dan strikt noodzakelijk is. En er dient altijd ruimte te zijn voor politieke weging, voor democratische controle door het parlement.

Goede bedoelingen zijn geen garantie voor goede wetgeving. Het politieke handwerk is meer dan het klakkeloos volgen van deskundigenadviezen, hoe waardevol ook. Dát een coronawet is voorbereid, is terecht. Sterker nog: op belangrijke

onderdelen zoals de bescherming van de vrijheid van kerken is de wet beter dan de noodverordeningen van nu zijn. Maar hoe die wet eruit komt te zien, moeten we wel degelijk heel kritisch doorlichten. We zullen de balans opmaken aan het eind van een zorgvuldige behandeling. (...)

AALDERS

We herdenken dit jaar 75 jaar vrijheid, al is die herdenking zo anders gelopen dan gepland. Dat onderstreept de kwetsbaarheid van onze vrijheid. Vrijheid is een Godsgeschenk, maar ook een opdracht. De SGP blijft zich inzetten voor behoud van onze vrijheden, zoals de vrijheid voor het identiteitsgebonden onderwijs. De toen nog jonge predikant uit Groningen W. Aalders schreef na de oorlog een boekje: *Jeugd, wat nu?* (...)

Aalders legde er de vinger bij dat tijdens de oorlogsjaren ook een géestelijke strijd werd uitgevochten: welke geest zou heersen over ons. De geesten moeten steeds weer beproefd worden. Ik moest daarbij terugdenken aan een lezing op een mooie zaterdag in 1990, toen we op onze studen-

tenvereniging luisterde naar een doorwrochte lezing van SGP-Tweede Kamerlid Van den Berg. Hij hield een lezing over een onderwerp waarvan je voelde dat het zijn hart had: het verstaan van de tijdgeest. (...)

VAN DEN BERG

Koos van den Berg is helaas niet meer onder ons. De coronatijd kreeg voor zijn gezin, maar ook voor ons als SGP een diep donkere rouwrand. Maar zijn oproep blijft ook binnen onze SGP-doorklinken: onderkennen en ontmaskeren de tijdgeest. Beproof de geesten: zie de overmoed en beheersingsdrang die in mensen is gevaren, het niet eren en negeren van God en Zijn heilzame geboden.

Ik wil afsluiten met het citeren van Koos van den Berg uit een prachtig Zicht-artikel over christelijke politiek en toekomstverwachting. "De politiek heeft niet het laatste woord. De teugels van het wereldgebeuren liggen in Gods hand. Hij volvoert Zijn Raad. Dat maant de christelijke politiek tot bescheidenheid in haar aspiraties. Het wel veel gebezigde maar weinig beoefende 'Deo volente' heeft juist

in de politiek bijzondere betekenis. (...) Het uitzicht op het komende Koninkrijk Gods geeft aan christelijke politiek dan ook haar diepste dimensie: alle andere activiteit, ook in de politiek, wordt geplaatst in eeuwigheidslicht. Zo mag een christen ook in de politiek zijn plicht vervullen, ziende op het gebod. Dan mogen wij de uitkomst aan de Heere overlaten!"

*Uw Koninkrijk koom' toch, o Heer;
Ai, werp de troon des satans neer;
Regeer ons door Uw Geest en Woord.
Uw lof word' eens alom gehoord
En d' aarde met Uw vrees vervuld,
Totdat G' Uw rijk volmaken zult. ◀*

 YouTube

Zie de volledige speech van de partijdag via ons YouTubekanaal. "Gepaste bescheidenheid - Partijrede 2020 Kees van der Staaij"

Partijdag 2020 in beeld

Meer dan 500 aangemelde gezinnen hebben de partijdag van 5 september gevolgd. Ongeveer de helft van deze gezinnen had een afgevaardigde die ook nog mocht stemmen. Bedankt voor uw 'aanwezigheid' en betrokkenheid!

Als je niet wist dat het de eerste keer was dat deze dag digitaal werd uitgevoerd, was het niet opgefallen dat het zo goed is verlopen. Eerder hoopten we elkaar in mei nog te ontmoeten, maar toen moest de 99^e partijdag nog geannuleerd worden. Gelukkig was het uitstel en geen afstel.

De 99^e partijdag was voor het overgrote deel huishoudelijk van aard, waardoor de continuïteit van de partij en haar organisatie gewaarborgd kon blijven.

Er werd gestemd voor leden van het hoofdbestuur, zowel voor zittende leden (J.W. Benschop en ds. M. Klaassen), als voor een nieuw lid (P.W.J. Hoek).

Er werd onder meer ook gestemd over de procedure voor een voorzittersverkiezing, een mogelijk gezinslidmaatschap en de lengte van hoofdbestuurstermijnen.

Uiteraard was de meest in het oog springende verkiezing die van de lijsttrekker voor de Tweede Kamerverkiezingen

van 2021 D.V. Met 99% van de stemmen kunnen we gerust spreken van een groot vertrouwen in de huidige fractievoorzitter, Kees van der Staaij. Toch had hij het nog even spannend gevonden, zo moest hij later toegeven.

Omdat, buiten het dozijn aanwezige SGP'ers, de meesten van u de partijdag dit jaar virtueel moesten volgen, geven we u bij dezen wat meer beeld van wat er die dag plaatsvond. ◀

*Samen zingen is zo
toch nog mogelijk.*

*De drie hoofdbestuurleden geflankeerd door
Cornel van Beek en directeur Van Berkum.*

Voorzitter Van Leeuwen beleefde een spannende dag, die toch 'top' verliep.

Lianne Weerheim en Ruth Roos van het partijbureau instrueren de sprekers van die dag.

Het vloeiende eindresultaat werd voorafgegaan door veel voorbereiding en strakke regie.

Het Hoofdbestuur van de SGP

VACATURE PARTIJVOORZITTER

De SGP is de oudste politieke partij van Nederland, staat al meer dan honderd jaar voor Bijbels genormeerde politiek en is op allerlei niveaus in het openbaar bestuur actief. Het Hoofdbestuur van de SGP geeft leiding aan het ontwikkelen van de lange termijn visie van de SGP en het bewaken van de uitvoering daarvan.

In het Hoofdbestuur is een vacature voor de functie van voorzitter.

WAT ZIJN UW TAKEN?

De voorzitter geeft in algemene zin leiding aan de partij, waaronder de strategische koersbepaling voor het komende decennium, de interne afstemming van de koers, de totstandkoming van verkiezingsprogramma's en de opstelling van kandidatenlijsten. De voorzitter is de eerste woordvoerder voor de media voor partijangelegenheden.

FUNCTIE-EIGENSCHAPPEN

- SGP'er die in staat is de SGP-beginselen vanuit een hartelijke verbondenheid uit te dragen;
- Kennis van maatschappelijke en politiek-bestuurlijke zaken;
- In staat om ontwikkelingen in de samenleving te doorgronden en deze te vertalen in een visie op het functioneren van de partij;
- Tactvol, met gezag en overtuigingskracht, integer en transparant opereren;
- Samenbindend, daadkrachtig, dienend, doelgericht en inspirerend leiding geven.

Het betreft een voor 0,2 fte betaalde functie, de overige tijd is vrijwilligerswerk. De benoeming van de voorzitter vindt plaats door de algemene vergadering van de partij.

SPREK DEZE FUNCTIE U AAN?

Stuur dan vóór D.V. 7 oktober 2020 een sollicitatiebrief met uw motivatie en cv naar de voorzitter van de sollicitatiecommissie. Een assessment en integriteitsonderzoek maken deel uit van de procedure.

INFORMATIE

Voor meer informatie of het maken van een telefonische afspraak kunt u contact opnemen met de voorzitter van de sollicitatiecommissie, ds. G.W.S. Mulder via gwsmulder@kiksaf.nl.

► sgp.nl/vacatures

Bekijk de volledig vacaturetekst op sgp.nl/vacatures.

SGP

Burgemeestersbenoeming

De gemeenteraad van Urk heeft donderdag 2 juli besloten Cees van den Bos voor te dragen als burgemeester van Urk. Sinds 2014 is Van den Bos (40) wethouder in de gemeente Schouwen-Duiveland. De verwachting is dat de installatie op 1 oktober zal plaatshebben.

De SGP wenst Cees van den Bos een goede tijd toe op Urk!

SGP-PARTIJBLAD DE BANIER (BIJNA) 100 JAAR

Op donderdag 5 mei 1921 verscheen de eerste editie van ons partijblad *De Banier*.

Als volgend jaar D.V. de verkiezingen voorbij zijn, willen we dit 100-jarig jubileum niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Om voorbereidingen te kunnen treffen, beginnen we op tijd en vragen om uw hulp.

Herinneringen en anekdotes zijn van harte welkom! Daarom nodigen wij u en jou bij dezen uit om uit de verre, of recente Banierhistorie mooie verhalen op te dissen en die toe te sturen aan de redactie via debanier@sgp.nl.

Wat herinnert u zich nog?

Wat is jouw Baniermoment?

AGENDA

WOENSDAG 7 OKTOBER

Tijdrede pkv Scherpenisse

Ds. D. de Wit

19.30 uur

Scherpenisse, Schoolstraat 4, geb. GG

DONDERDAG 19 NOVEMBER

Tijdrede pkv Neerijnen

Ds. A. van Voorden

19.30 uur

Waardenburg, Dorpsstraat 1, geb. GG

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt: 'Deo volente'.

De volgende *De Banier* verschijnt op donderdag 15 oktober. De kopij kan tot en met dinsdag 29 september bij de redactie worden ingestuurd. U kunt zich richten tot Sjon van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl.

De verschijning van de daaropvolgende *Banier* staat gepland op 12 november.

Rondjes Binnenhof

De Tweede Kamer is weer beperkt toegankelijk voor publiek. Dat betekent dat ik weer rondjes Binnenhof hoop te verzorgen. Daarbij direct een waarschuwing: van het ene op het andere moment kan het Binnenhof weer op het coronaslot gaan! Het aantal bezoekers dat kan worden ontvangen is laag: *maximaal 10 personen*. De opzet van de rondleidingen wordt daarom iets anders, dit om zoveel mogelijk mensen de kans te geven de Kamer te bezoeken. Dat is mede omdat de Kamer volgende zomer waarschijnlijk gaat verhuizen en dit dus het laatste jaar is dat het historische Binnenhof nog te zien is.

De zaterdagen waarop ik mensen hoop te kunnen ontvangen zijn 26 september en 3, 10 en 24 oktober. Aanmelden kan via de e-mail (mdebruyne@tweedekamer.nl) of telefonisch: 06 1254 1741.

Menno de Bruyne

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam

E info@sgp.nl

T 010 - 720 07 70

Telefonische bereikbaarheid:
maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum

E jjwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en

drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),

mw. C. Mourits MA,

drs. J.A. Schippers, N. Bakker en

M. de Bruyne

E debanier@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE

T 010 - 720 07 75

E voorlichting@sgp.nl

BESTUURDERSVERENIGING

T 010 - 720 07 79

E vholleman@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

T 010 - 720 07 85

E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

T 010 - 720 07 80

E beleidsadviseur@sgpj.nl

EERSTE KAMER

Binnenhof 22, 2513 AA Den Haag

T 070 - 312 92 00

TWEEDE KAMER

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T 070 - 318 30 45

E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

E bert-jan.ruissen@europarl.europa.eu

I eurofractie.sgp.nl

SGP INTERNATIONAAL

E internationaal@sgp.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE

E finadmin@sgp.nl

LEDENADMINISTRATIE

E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

VORMGEVING

De Groot - grootgedrukt.nl

I grootgedrukt.nl

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden
en tarieven kunt u contact opnemen
met Novente.

E wdankers@novente.nl

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 1: foto door Cees van der Wal

Pagina 12-15: foto's door Cees van der Wal

Pagina 19b: historamarond1900.nl/maatschappij/urbanisatie/woningbouw-nederland

Pagina 24: foto door Walter Jordaan

Pagina 31: bron hofvijvermagazine.wordpress.com/maart-2013/beelden-rond-de-hofvijver

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

Waarde(n)vol ondernemen, juist in crisistijd!

DOOR JAN SCHIPPERS

DIRECTEUR WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT VOOR DE SGP

In economisch opzicht zijn het spannende tijden. De werkloosheid neemt toe. Er gaan ondernemingen failliet. De overheid tast diep in de buidel om erger te voorkomen. Sommige ondernemers schakelen snel om. Bierbrouwers gaan ontsmettingsvloeistof maken. Een matrassenfabrikant produceert nu mondkapjes. Dit laat zien dat ondernemerschap alles te maken heeft met creativiteit, moed en probleemoplossend vermogen.

Revolutiebouw in de Dapperbuurt in Amsterdam: een huis aan de Pieter Nieuwlandstraat ingestort in 1899. De bouw van deze buurt is in 1873 begonnen en lange tijd bestond hij grotendeels uit revolutiebouw.

Vanuit christelijk perspectief valt er meer te zeggen. Goed ondernemerschap berust namelijk op waarden die van principieel belang zijn, zoals: betrouwbaarheid, rechtvaardigheid en verstandigheid. Juist in crisistijd komt de waarde van degelijkheid en duurzaamheid aan het licht. Niet dat zo'n tijd voor ondernemers gemakkelijk is. Integendeel. De stress die de grote onzekerheid met zich meebrengt, de inspanning en moeite die veel ondernemers zich getroosten om hun bedrijf draaiende te houden om voldoende werk voor hun werknemers te vinden, enz. Dat verdient erkenning.

BESTAANSREDEN ONDERNEMING

Misschien is het goed eerst de vraag te stellen waarom een onderneming eigenlijk bestaat. Om zo veel mogelijk winst te halen? Dat antwoord ligt bij niet-ondernemers misschien voor op de tong, maar de meeste ondernemers staan daar anders in. Ze willen de samenleving van dienst zijn, vragen en problemen van klanten oplossen, bestaande producten of processen verbeteren. Natuurlijk willen ze hun (familie)bedrijf in de benen houden. Want ondernemers zijn gehecht aan hun zelfstandigheid en vrijheid. Maar van daaruit willen ze gemotiveerd hun

steentje bijdragen aan het welzijn van de samenleving.

DYNAMIEK EN CREATIVITEIT

Daarbij zorgen ondernemers voor dynamiek in het economisch leven. Ze durven hun nek uit te steken, nemen initiatief! Ze weten waar ze heen willen en kunnen anderen meekrijgen. Ze voelen aan waarmee ze commerciële resultaten kunnen boeken en zijn bereid om daarvoor risico's te nemen. Van ondernemers wordt veel verwacht, door de samenleving en niet het minst door de politiek. Het lijkt dan tegenstrijdig wanneer er tegelijk allerlei eisen worden gesteld door wetten en regels. Ondernemers ervaren die nogal eens als belemmeringen. Aan de andere kant is het welwillende ondernemers helder dat het economisch verkeer spelregels nodig heeft om goed te verlopen.

VOORBEELD: REVOLUTIEBOUW

Wat is goed ondernemerschap? Eerst maar een historisch voorbeeld van wat het niet is. De historicus Auke van der Woud schrijft in een van zijn boeken over de revolutiebouw in de tweede helft van de negentiende eeuw. De woningen moesten toen zo snel en zo goedkoop

mogelijk worden gebouwd, met inferieure bouwmaterialen, ondeugdelijke constructies en lage lonen voor de bouwarbeiders. Het vakmanschap van een bouwvakker deed er niet toe. Het doel van de revolutiebouw was dat de investeerders er zoveel mogelijk winst uithaalden. De vraag of de toekomstige bewoners veilig en tevreden in hun woning zouden wonen, was niet in beeld. De belangrijkste drijfveer was het maken van financiële winst, wat ten koste mocht gaan van de belangen van anderen.

WETTEN EN REGELS: OVERDAAD SCHAADT

Dit voorbeeld laat zien dat de waarden van dienstbaarheid, betrouwbaarheid en eerlijkheid in het economisch verkeer van belang zijn voor duurzame en degelijke eindproducten waar gebruikers mee gediend zijn. Tegelijk wordt duidelijk: dit is niet allemaal in regels te vangen. Uiteraard kan de overheid in wetten en bouwbesluiten normen uitvaardigen die de veiligheid van nieuwbouwwoningen vergroten. Maar geen garanties. Goed ondernemerschap is niet per wetgeving af te dwingen. Iedere wet heeft mazen. Ook kunnen regels inventieve oplossingen in de weg staan. Een overmaat

VAN DEN BERG
verzekeringen

'duidelijk advies
voor het MKB'

VERZEKERINGEN VOOR

PARTICULIEREN | ZZZP | MKB

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60
Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergnl - kantoorvandenbergnl

Waardeer.
Verras.
Geef mooier.

Bekijk het filmpje
www.geefmooierr.nl/robusta

Wil jij je personeel of relaties waarderen? Mooierr blinkt uit in het tastbaar maken van merken en het tastbaar maken van waardering!

Kom naar onze showroom of stel je pakket online samen op www.geefmooierr.nl.

Relatiegeschenken | relatiepakketten | kerstpakketten

mooierr

Bezoek onze
showroom
op afspraak

0577 491 189

Elspeterweg 65^b | Uddel

0577 491 189 | www.mooierr.nl | www.geefmooierr.nl

MOREE GELDERBLOM ADVOCATEN

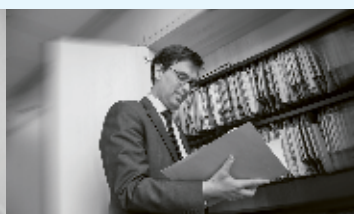
- SINDS 1977 -

Onze advocaten staan voor *vakkundige, resultaatgerichte en persoonlijke* dienstverlening.
Het zijn specialisten op hun rechtsgebied en ze staan voor uw zaak.

U kunt ons raadplegen bij geschillen maar -nog beter- ook ter voorkoming daarvan.
Recht op het doel af.
Recht door zee.

Moree Gelderblom Advocaten, aangenaam!

Kantooradres: Heemraadssingel 157, 3022 CE Rotterdam
T 010 - 477 67 77, www.mglaw.nl

- a. *Matigheid* - meer is niet altijd beter; hebzucht is tegenstrijdig aan betrouwbaarheid, hebzucht kan gemakkelijk aanzetten tot het nemen van onverantwoorde risico's;
- b. *Wederkerigheid* - stel geen eisen aan anderen die je ook niet aan jezelf wilt stellen; behandel anderen zoals je zelf behandeld wil worden (vgl. Lukas 6:31);
- c. *Duurzaamheid* - de lange termijn gaat vóór de korte termijn; het beheer van de schepping en de belangen van komende generaties wegen evenredig mee;
- d. *Eerlijkheid* - in advertenties, communicatie en verkoopgesprekken worden klanten niet misleid;
- e. *Dienstbaarheid* - de ondernemer komt zijn zorgplicht voor klanten na, laat klanten niet tegen hun eigen belang in handelen, maakt geen misbruik van het gebrek aan kennis bij de klant;
- f. *Zelfstandigheid* - eigen vermogen geniet de voorkeur boven vreemd vermogen; sparen is beter dan lenen;
- g. *Kwaliteit* - de reputatie en betrouwbaarheid van de onderneming zijn van groter belang dan de winstgevendheid;
- h. *Integriteit* - het gedrag van leidinggevendens maakt waarden en principes zichtbaar in de praktijk;
- i. *Betrouwbaarheid* - afspraak is afspraak.

aan wetten vormt een kostbare aangelegenheid en omdat ondernemers dan minder geneigd zijn zich aan de wettelijke regels te houden en de handhavingskosten voor de overheid stijgen. Regels en normen zijn zeker nodig, maar overdaad schaadt.

ETHIEK EN INTEGRITEIT

Een positieve ontwikkeling is de bredere steun voor de opvatting dat ondernemingen beter kunnen floreren door te doen wat in moreel opzicht juist en goed is. In allerlei sectoren is men aan de slag gegaan met aandacht voor ethiek, integriteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarvoor zijn bijvoorbeeld gedragscodes opgesteld. Niet dat deze codes wondermiddelen zijn, want papier is geduldig. Het gaat om de goede dingen doen en de dingen goed doen. Daarvoor is regelmatige zelfreflectie nodig. Een gedragscode is een middel om te bevorderen dat ondernemers en bestuurders waarden en principes centraal stellen, hun gedrag daaraan spiegelen en met belanghebbenden een open en eerlijk gesprek aangaan over dilemma's die ze in de praktijk tegenkomen.

NEGEN UITGANGSPUNTEN

In de nasleep van de vorige economische crisis (2008-2013) publiceerde het WI-SGP het boekje 'Bouwen aan vertrouwen', waarin ook de centrale rol van vertrouwen in de markteconomie aan de orde komt. Dit vertrouwen kan worden versterkt, enerzijds door minder regels en normen uit te vaardigen en

zo ondernemers meer ruimte en eigen verantwoordelijkheid te geven. Maar anderzijds door belangrijke waarden en principes het volle pond te geven. Goed ondernemerschap brengt de volgende negen waarden en uitgangspunten in de praktijk tot gelding.

Het gaat hier niet om eisen die de wetgever stelt of verwachtingen vanuit de samenleving. De gedachte is het ondernemerschap zo in te vullen dat daarin de gehoorzaamheid aan het Woord van God tot uitdrukking komt. In de Bijbel wordt de mens immers geroepen om rentmeester te zijn: beheerder van de goederen die God aan onze zorg heeft toevertrouwd. Dat is een heel ander perspectief dan 'eigen baas' zijn en zelf bepalen wat goed of fout is. In Bijbels licht zijn ondernemers ook geroepen om recht te doen aan hun werknemers, klanten, omwonenden en andere belanghebbenden.

ALS HET EROM SPANT...

Ten slotte: is goed ondernemerschap geen 'luxe' voor betere tijden, bedoeld voor ondernemers die in goeden doen zijn? Nee, want juist in crisistijd bewijzen goede principes hun praktisch nut! Als het erom spant, kun je het beste kiezen voor rechtvaardigheid, betrouwbaarheid en het leveren van kwaliteit. Bekend is dat klanten slechte ervaringen veel vaker doorvertellen aan anderen dan een goede ervaring. Ver daarbovenuit gaat de waarde van ondernemen met een vrij geweten voor God en mensen. ◀

KWALITEIT EN SERVICE STAAN BIJ ONS BOVENAAN!

ROEST & MOREE B.V.

Automatisering

Het automatiseren van processen d.m.v. robots

Licht- en krachtinstallatie

Aanleggen, veranderen en/of uitbreiden (LED) verlichting

Fabricage / montage

Kleine staalconstructies, frames, hekwerken, verdiepingsvloeren, transportbokken e.d.

Draai- en freeswerk

Assen, poelies, bussen, e.d.

Persluchtinstallatie

Aanleggen, veranderen en/of uitbreiden

Lassen

RVS, staal, ijzer, gietijzer, aluminium

Machinereparatie

Aanpassen, uitbreiden, repareren, opheffen van storingen (elektrisch, pneumatisch, mechanisch)

Excenter- of frictiepersen

Repareren of reviseren

Wij denken graag met u mee!
Neem vrijblijvend contact met ons op.

Transportstraat 21 - 23, 2861 DX Bergambacht
Tel.nr: 06-50298488, fax: 0182-350096

SGV

Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden.

Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:

0488 - 44 91 54, of via e-mail:

voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

wille donker

a d v o c a t e n

willedonker.nl

Leidse Schouw 2
2408 AE Alphen aan den Rijn
T 0172 - 44 24 17

WEEK van het LEVEN

D.V. 8 tot en met
14 november 2020

Tijdens de Week van het Leven willen we met een liefdevolle videoboodschap en advertenties aandacht vragen voor vrouwen die onbedoeld zwanger zijn en voor hun ongeboren kindje.

MAAK DE CAMPAGNE MOGELIJK!

**Doe een gift op weekvanhetleven.nl
of maak een gift over naar NL07 RABO 0382 2947 77
t.n.v. Stichting Platform Zorg voor Leven**

Namens de allerkleinsten en hun moeders: hartelijk dank!

*Diederik van Dijk,
Voorzitter Platform Zorg voor Leven*

Bekijk de campagne op

weekvanhetleven.nl

scan de code en doneer →

De Week van het Leven wordt onder verantwoordelijkheid van Platform Zorg voor Leven georganiseerd door de NPV - Zorg voor het leven, Schreeuw om Leven, de ChristenUnie, de SGP, Samen-Leven en de RMU, met steun van heel veel organisaties, bedrijven en personen die het leven een warm hart toedragen. Kijk op de website voor alle vrienden voor het leven.

Maak van ondernemer geen ambtenaar

Vele ondernemers kennen het gevoel: een berg formulieren van overheidsdiensten, waardoor je het zicht op de klant dreigt te verliezen. Zo moet het dus niet. Een ondernemer moet vooral ondernemen. De SGP probeert de toestroom aan gedetailleerde regels bij de bron aan te pakken: in Brussel.

DOOR BERT-JAN RUISSEN

LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT VOOR DE SGP

Bij bezoek aan boerderijen, hoor ik vaak: "Als boer moet ik zoveel verklaringen invullen. Ik lijk wel een ambtenaar!" En inderdaad zuchten bijvoorbeeld veehouders tegenwoordig vele uren achter hun bureau. De mestboekhouding en Europese landbouwsubsidies vragen veel tijd en rekenwerk. En die tijd gaat ten koste van kansen om te ondernemen.

BELASTEND MICROMANAGEMENT

De administratieve lastendruk is een van de grootste knelpunten in het bedrijfsleven. Bedrijven krijgen te maken met micromanagement door de overheid: regels die veel te gedetailleerd voorschrijven wat een ondernemer moet doen.

REGELCRISIS

Het is begrijpelijk dat de politiek een probleem vaak wil oplossen met nieuwe regels. Maar die regels veroorzaken vaak ook weer ergens een probleem, waardoor uitzonderingen nodig zijn. Zo dienen de voorschriften alsmat uit. Vervolgens is er steeds meer controle nodig. Vooral mkb-bedrijven kreunen onder de 'regelcrisis'. Dat is zorgelijk, zeker als

het economisch tegenzit zoals nu door de corona. Een nieuwe regel kan dan net de druppel zijn, die de emmer aan problemen doet overlopen.

STUREN MET DOELSTELLINGEN

We moeten vaker een andere benadering kiezen: de overheid moet niet sturen met regels, maar met doelstellingen en beloningen. Veel ondernemers weten zelf vaak het beste hoe ze een afgesproken doel kunnen bereiken. De overheid moet dat vertrouwen gunnen, zodat ondernemers kunnen ondernemen.

Als SGP is dat onze inzet. Maar het is niet eenvoudig om zo tegen de stroom aan voorstellen in te roeien. Bij het Europese visserijbeleid speelt dit bijvoorbeeld: de Europese Commissie wil nu alle vissers verplichten om een toezichtcamera aan boord te plaatsen: die moet controleren of vissers de Europese aanlandplicht niet overtreden, zodat ze geen ondermaatse jonge vis teruggooien in zee. Het lijkt me beter om de hele aanlandplicht af te schaffen, met al zijn bijwer-

Administratieve lastendruk is hoog in de landbouw, bleek opnieuw bij een werkbezoek van Bert-Jan Ruisen deze zomer aan veehouder Teus van der Wind (links) en Bart Kemp van Agractie.

kingen. Dat voorkomt camera's en vervolgens weer regels voor de camera's enz. Vissers kunnen zelf beoordelen welke jonge vis terug kan naar zee. Dat is ook in het belang van de visserman.

Dezelfde benadering pas ik toe op andere terreinen zoals het Europese landbouwbeleid. Het dalende budget vraagt eerder om minder regels dan om meer, wat de SGP betreft. Ondernemers moeten al genoeg voor ambtenaar spelen. ◀

"EEN ANDERE BENADERING: DE OVERHEID MOET NIET STUREN MET REGELS, MAAR MET DOELSTELLINGEN EN BELONINGEN."

Smoesjes

Een groep jonge initiatiefnemers verzamelde 50.000 handtekeningen tegen pro-

stitutie. Met dit burgerinitiatief (Exxpose) wisten zij het onderwerp begin september op de Kameragenda te krijgen. Tijdens het debat maakte Kees van der Staaij een spreekwoordelijke buiging voor dit initiatief om een einde te maken aan betaalde seks en alle mistanden daaromtrent. Van der Staaij: "Laten we elkaar nou niks wijs maken, het is een wereld vol met kwetsbare mensen die vaak door een opeenstapeling van problemen in de prostitutie belanden en er ontzettend moeilijk weer uitkomen.

Er is bijna niemand te vinden die bij de beroepskeuzeadviezen zegt tegen zijn dochter: 'Zou de prostitutie niet iets voor jou zijn?' Dan zeggen we allemaal: 'Nee, doe maar niet!'" Van der Staaij ergert zich aan de 'dubbele moraal' en aan de 'smoesjes' van mensen die het goedpraten dat mannen tegen betaling hun lusten botvieren. ◀

Zie voor het fragment het YouTubekanaal van de SGP.

Corona-app

Samen met SP en CU diende de SGP een amendement in op de wet over de corona-app. Deze wetswijziging zorgt ervoor dat er nooit sprake kan zijn van enige vorm van dwang of drang om de corona-app te gebruiken. Als mensen de CoronaMelder op hun telefoon installeren, moet dat een volledige vrijwillige keuze zijn. Het voorstel werd door een Kamermeerderheid aangenomen. ◀

Zeeland

In februari van dit jaar diende de SGP een motie van afkeuring in tegen staatssecretaris Visser van Defensie vanwege de manier waarop ze omging met de marinierskazerne in Vlissingen en met de Zeeuwen. In september debatteerde de Tweede Kamer opnieuw over de compensatie voor Zeeland. Kamerlid Chris Stoffer hamert erop dat het kabinet met concrete plannen én met geld over de brug moet komen en deze kwestie niet mag doorschuiven naar een volgend kabinet. ◀

Bruiloft Grapperhaus

"Laten we onze medeburger, wie het ook is, niet genadeloos afrekenen op een moment van zwakte. Maar een minister heeft wel een voorbeeldfunctie en het gezag van het ambt kan in het geding raken," aldus Kees van der Staaij over

minister Grapperhaus die zich tijdens zijn bruiloft niet aan de coronaregels hield. ◀

Zie voor het fragment het YouTubekanaal van de SGP.

Voermaatregel

De minister van Landbouw kondigde voor de zomer aan dat ze wilde ingrijpen in het veevoer. Er zou te veel eiwit in het voer zitten en dat zou leiden tot te veel stikstofuitstoot. Namens de SGP ging Roelof Bisschop direct in verweer tegen

deze regel. Zijn motie kreeg geen meerderheid, maar gelukkig bleek tegen het einde van de zomer dat het effect van de maatregel niet aangetoond kon worden. Na veel protest en na veel onrust trok de minister daarom alsnog haar idee in. ◀

ONDERNEMERS WAARDEREN DE ADEQUATE HULP VAN DE OVERHEID

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Ook ondernemers zijn getroffen door de gevolgen van de coronacrisis. In verschillende media zijn de verslagen te lezen van ondernemers die moeten manoeuvreren om in deze veranderde situatie er het beste van te maken. Vanuit het Ondernemersplatform van de SGP verwoordt voorzitter Ad Dorst de stem van de ondernemer. Hoe evalueert hij het overheidsoptreden en wat brengt de toekomst?

Wat vindt u van de overheidshulp voor ondernemers?

“Als ondernemersplatform vinden wij de overheidshulp aan bedrijven en instellingen via de steunpakketten iets goeds. We wegen het pakket in relatie tot de termijn waarin het tot stand is gekomen, want soms gaat snelheid boven zorgvuldigheid. Dat maakt ons in zekere zin mild als het pakket onvolledig is of zelfs tekortschiet. De houding van de overheid vinden wij heel positief.

Sommige branches vallen tussen wal en schip. Heel terecht vraagt onze partij daar aandacht voor. Voor een aantal sectoren, zoals campingwinkels en warme bakkers, werd hierdoor de regeling zelfs aangepast! Het is goed dat er oog en oor is voor sectoren die geen baat hebben bij de regelingen en voor andere bijzondere situaties. Er is bereidheid tot aanvulling en aanpassing. Wij waarderen en respecteren de snelheid van het samenstellen

van het pakket en de goede en adequate uitvoering en uitbetaling. Juist omdat we niet vaak deze mate van executiekracht zien bij de overheid. Ons beeld is dat de steun overwegend effectief is geweest, en wij hopen dat in de komende tijd de maatregelen effectief zullen blijven. Ook als we een aantal maanden verder zijn en de eerste langetermijngevolgen zichtbaar worden, bijvoorbeeld in de infrastructuur en bouwsector. Wij zullen hier met de

SGP-Tweede Kamerfractie aandacht voor blijven vragen."

Hoe blijven wij in een crisis trouw aan de Bijbelse principes, waarden en normen in het praktisch handelen als ondernemers?

"Principes zijn - als ze uit de Bron voortvloeien - niet conjunctuurgevoelig. Juist in tijden van crisis is er noodzaak om voor jezelf vast te stellen wat er werkelijk waarde heeft en prioriteit. Er is dan geen tijd voor bijzaken: "wat is er werkelijk belangrijk, wat is er écht relevant?" Om die vragen draait het dan. Die vragen raken, als het goed is, onze principes. Ze bepalen ook de toon bij gesprekken met klanten en medewerkers. Gesprekken worden anders. Er is wat meer diepgang en inhoud. Het is het beste om als ondernemer, juist tijdens een crisis, het eerlijke verhaal te vertellen. Niet alleen mooie verhalen en boodschappen, maar als dat nodig is ook een moeilijke boodschap. Daarom zijn moeilijke tijden voor ondernemers niet per definitie slechte tijden."

Hoe ervaart u als ondernemer het optreden van de overheid, de politiek?

"Wij waarderen het overheidsoptreden, met name hoe de regelingen tot stand kwamen. Maar er zijn wel zorgen over de manier waarop er wordt omgegaan met andere grote maatschappelijke vraagstukken. Soms lijkt het wel of daar niet meer over nagedacht wordt en dat gaan we over een aantal maanden echt voelen. Denk dan bijvoorbeeld aan vraagstukken binnen onze land- en tuinbouw en visserij, zoals PFAS en stikstof. Maar denk ook aan thema's rondom het klimaat(akkoord) en ander beleid, zoals flexibiliteit op de arbeidsmarkt. Juist deze vraagstukken raken veel ondernemers op de lange termijn. Dit zijn de reguliere dossiers waar veel mensen aan blijven werken, ondanks de crisis. Wij vinden dat er soms te weinig belangrijke onderwerpen worden opgepakt, omdat er steeds weer urgente zaken opspelen. Juist een partij als de onze heeft de taak om los van alle actualiteit te blijven denken aan wat werkelijk goed en heilzaam is voor onze samenleving." ◀

Uitgelicht: Nederlof mode in crisistijd

Het intreden van zo'n plotselinge, ingrijpende crisis kan ik het best omschrijven als 'verlamdend'. Je hoort over een gezondheids crisis, vervolgens is er een intelligente *lockdown* en dan is er de plotselinge onzekerheid op alle vlakken van het ondernemerschap. Een van de branches die verhoudingsgewijs hard geraakt wordt, is de modebranche. Juist de maanden maart, april en mei zijn de uitgelezen maanden om de zomercollecties te verkopen. Maar juist deze maanden vielen grote delen van de omzet weg. Nu het 'stof' is neergedaald, pakt de modebranche de handschoen weer op. Inmiddels trekken de omzetten weer stevig aan, al blijven er lokaal verschillen. Vooral de grote steden en de grotere centra hebben het zwaar te verduren. Het gaat daar moeilijker dan in de middelgrote en kleinere plaatsen.

OUDE WAARDEN KRIJGEN EEN NIEUW LEVEN

De coronapandemie heeft de ondernemer ertoe gedwongen om zichzelf deels opnieuw uit te vinden. De inrichting van het verdienmodel wordt tegen het licht gehouden. De vraag naar je drijfveren en je motivatie moet je voor jezelf weer beantwoorden. En waarom doe ik dingen zoals ik ze doe? Dit zorgt ervoor dat er allerlei (lokale) nieuwe initiatieven ontstaan. Daarnaast worden ook oude waarden weer afgestoft. Klantentrouw, service en aandacht zijn weer volkomen actueel.

De overheidssteun is in de modebranche breed omarmt. Of die steun toereikend genoeg was, is per onderneming weer anders te beantwoorden. Voor de een voelt het als en druppel op een gloeiende plaat, terwijl het voor de kleine ondernemer een stevige steun in de rug is.

CHRISTELIJK ONDERNEMERSCHAP

Een crisis laat je weer nadenken over de basisprincipes en de Bijbelse waarden waaraan je trouw wilt blijven. Je moet opnieuw nadenken over matigheid, rentmeesterschap en eerlijkheid. Maar ook het milieu komt ineens weer op een andere manier aan bod. De productie en in- en vervoer uit andere werelddelen lag ineens stil. Dat betekent dat er naar andere kanalen moet worden gezocht die dichterbij liggen.

Wat mij dankbaar stemt, is dat de overheid in Nederland ondernemers bijstaat. Maar we moeten het niet van overheidssteun verwachten. Het dagelijks gebed 'geef ons heden ons dagelijks brood', leert ons de nodige afhankelijkheid.

Wilfred Nederlof, Nederlof mode

vakkundig
Houtmanschap
sinds 1923

De Grebbe

— TIMMERFABRIEK —

KOZIJNEN   MAATWERK   DEUREN

REMMERDEN 19F 3911 TZ RHENEN (0317) 61 27 34
de-grebbe.nl

Huls Architecten | Bergerslag 3 | 7951 DR Staphorst
T (0522) 46 15 67 | F (0522) 46 20 24 | E info@hulsarchitecten.nl | I www.hulsarchitecten.nl

KWALITEIT EN SERVICE STAAN BIJ ONS BOVENAAN!

ROEST & MOREE B.V.

Automatisering

Het automatiseren van processen d.m.v. robots

Licht- en krachtinstallatie

Aanleggen, veranderen en/of uitbreiden (LED) verlichting

Fabricage / montage

Kleine staalconstructies, frames, hekwerken, verdiepingsvloeren, transportbokken e.d.

Draai- en freeswerk

Assen, poelies, bussen, e.d.

Persluchtinstallatie

Aanleggen, veranderen en/of uitbreiden
Lassen

RVS, staal, ijzer, gietijzer, aluminium

Machinereparatie

Aanpassen, uitbreiden, repareren, opheffen van storingen (elektrisch, pneumatisch, mechanisch)

Excenter- of frictiepersen

Repareren of reviseren

Wij denken graag met u mee!
Neem vrijblijvend contact met ons op.

Transportstraat 21 - 23, 2861 DX Bergambacht
Tel.nr: 06-50298488, fax: 0182-350096

CAMPAGNE IN CORONATIJD...

Nog minder dan 200 dagen campagnetijd tot de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021 (TK21). Wat is volgens campagneleider André Flach het doel van de SGP-campagne? En hoe bereikt de SGP de kiezer?

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

“Natuurlijk ga je een verkiezingscampagne altijd in met als doel zetelbehoud, groei van aantal kiezers of zelfs zetelwinst. Die ambitie is er ook voor deze campagne. Toch is de focus niet alleen op getalsmatige resultaten gericht. Ik herinner me een slotbijeenkomst van een campagne in de tijd dat de SGP schommelde tussen twee en drie zetels. Een dominee sprak toen over de geschiedenis uit 2 Koningen 6 van Elisa die met zijn dienaar omsingeld was door een overmacht van Syriërs. Elisa stelde zijn bange knecht gerust met de woorden: ‘Vrees niet; want die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn’. Als we die Bijbelse hoop in het oog houden, kunnen we met vertrouwen de verkiezingen tegevoet zien. Een succesvolle campagne zit niet alleen in grote(re) getallen, maar óók in of we de Bijbelse boodschap kunnen uitdragen op plaatsen waar dat normaal niet gebeurt.”

De campagne zal door Covid-19 anders zijn. Hoe gaan we bestaande en nieuwe kiezers bereiken?

“In gesprek zijn met onze kiezers blijft belangrijk. Dat zullen we doen door bijeenkomsten, debatten en werkbezoeken, uiteraard indien toegestaan en coronaproof. Doordat massale bijeenkomsten in de komende maanden niet mogelijk zijn, zetten we meer dan in 2017 in op het digitaal bereiken van mensen die geïnteresseerd zijn in de standpunten van de SGP. Hoe we dat doen, daarover hoop ik in de volgende *Banier* te vertellen.”

Mensen ontmoeten was toen gemakkelijker

Op welke doelgroepen richt de SGP zich tijdens de campagne?

“Als eerste geven wij veel aandacht aan onze trouwe (reformatische) achterban. Trouw moet immers van twee kanten komen. Daarnaast richten wij ons op christenen in het algemeen die onze Bijbelse uitgangspunten op bepaalde thema's belangrijk vinden. De derde groep bestaat uit kiezers die door een specifiek onderwerp uit ons programma op ons stemmen, bijvoorbeeld rond Israël, Europa of de toekomst van boeren in Nederland.”

Dat is nogal een brede groep aan potentiële kiezers...

“Dat is inderdaad een behoorlijke opgave. We hebben straks een prachtig verkiezingsprogramma met waardevolle standpunten. Waar we voor moeten zorgen, is dat precies die onderwerpen

die de verschillende kiezersgroepen interesseren bij hen komen, op een manier waarop zij graag geïnformeerd worden. Voor de een is dat door een mooi verdiepend interview in de krant, de ander kijkt liever een korte video met een heldere boodschap op YouTube, een derde bezoekt graag een bijeenkomst in een zaal. Achter de schermen hebben we dat inmiddels zo ver mogelijk uitgewerkt. Bij alle middelen die we inzetten, gaat het om het contact met de kiezer. Niet alleen zenden, maar ook onderlinge verbinding rondom onze Bijbels gefundeerde standpunten. Al met al is het heel veel werk voor de kandidaten en het campagneteam. De zegen van de Heere is daarbij onmisbaar. We zijn de campagne begonnen met Psalm 127: 'Zo de Heere het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan'. Dat geeft moed en rust tegelijk.” ◀

Op zoek naar een **architect?**

Maak kennis met Architectenbureau **BORN** BV BNA!

Een veelzijdig bureau dat oplossingsgericht denkt en werkt. Goed luisteren naar de wensen van onze opdrachtgevers en het respecteren van de financiële kaders is voor ons vanzelfsprekend. Onze passie is om alle wensen op een creatieve en aansprekende wijze te vertalen in realiteit. Tot op detailniveau! We hebben veel ervaring met onder meer kerkbouw, scholenbouw, woningbouw, utiliteitsbouw en de zorgsector. En mogen werken aan inspirerende projecten in heel Nederland.

0187-482466 | info@bornarchitecten.nl
www.bornarchitecten.nl

M VAN MANEN
kerkinterieurs

COLLECTEER VEILIG OP AFSTAND

Nu op de meeste plaatsen er weer kerkdiensten worden gehouden, moet bijvoorbeeld de collecte anders geregeld worden.

Hoe gaat dat, met anderhalve meter afstand?

WIJ HEBBEN HIER EEN OPLOSSING VOOR BEDACHT.

Een los rek op een tafel bij de uitgang, of een collectezakkenrek als er geen ruimte is voor een tafel. Zo kan een diaken op afstand toezicht houden.

Kijk voor de mogelijkheden op onze website:
www.kerkinterieurs.nl

SHOWROOM: DE SPIL 32 | 3774 SE KOOTWIJKERBROEK
0342 - 442 960 | INFO@KERKINTERIEURS.NL

WWW.KERKINTERIEURS.NL

ALTIVELLO®

OUTSTANDING INTERIORS

ALTIVELLO.NL

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

Een sobere Prinsjesdag

Prinsjesdag zal dit jaar behoorlijk anders verlopen dan voorgaande Prinsjesdagen. De reden is uniek: een minuscuul virus dat overall in de wereld rondwaart en al bijna 1 miljoen dodelijke slachtoffers heeft gemaakt. Om verdere verspreiding van het virus te voorkomen, zal Prinsjesdag 2020 sober zijn. Geen rijtoer, zo weinig mogelijk aanwezigen en bezoekers van buiten Den Haag, en een ruimere locatie dan de Ridderzaal.

Iedereen die de ernst van de situatie onderkent, zal begrijpen dat het verstandig is om in deze zeer uitzonderlijke omstandigheden het zekere voor het onzekere te nemen. 'Voorkomen is beter dan genezen' luidt een oud-Hollands spreekwoord, en dat is juist dezer dagen wel heel toepasselijk. Geen grote groepen mensen bij elkaar zetten dus. Niet onnodig reizen en bij de gedeelten van het programma die wél doorgaan, moeten de corona-afspraken in acht worden genomen.

HISTORISCH

Prinsjesdag 2020 zal de boeken dan ook ingaan als historisch. Dat wil echter niet zeggen dat er in het verleden niet óók sprake is geweest van bijzondere situaties die noopten tot een aanpassing van het normale programma.

Dit jaar zal de gouden/glazen koets niet rijden en zal het koninklijk paar in een hofauto via de kortst mogelijke route naar de Oude Kerk in het centrum van Den Haag rijden. Dat is vaker gebeurd. In 1974 was terrorisme de reden. Enkele leden van het Japanse Rode Leger gijzelden toen de Franse ambassadeur en enkele van diens medewerkers in de ambassade aan het Korte Voorhout, pal naast het parcours van de stoet. Daarom

werd de rijtoer door de stad afgeblazen. Koningin Juliana begon de troonrede met de woorden: *"Ons land is opgeschrikt door een daad van terreur, waarbij het leven van onschuldigen wordt bedreigd. Het optreden van de regering is voor alles gericht op de ongedeerde vrijlating van de gegijzelden. Ons volk hoopt en bidt dat dit mag gelukken."* Nog diezelfde avond kregen de terroristen een vrije aftocht naar Libië en werden de gegijzelden vrijgelaten.

IN HET ZWART

Ook koningin Wilhelmina gaf na de tweede wereldoorlog de voorkeur aan de auto. Zij vond het niet passend om in de armoe na de gruwelen en verwoestingen van de Tweede Wereldoorlog Prinsjesdag weer 'in vol ornaat en met veel ceremonieel' op de oude voet voort te gaan. Tot 1948 was soberheid dan ook het devies. Geen koets, geen stoet en toer door de Haagse binnenstad en het ambtskostuum of gala-tenue van de ministers, Kamerleden en andere 'hoogwaardigheidsbekleders' kon in de kast blijven hangen. Zwarte of anderszins stemmige kleding bepaalden het beeld.

In het licht van de deftige en overdadige opsmuk van vóór de oorlog, viel deze soberheid extra in het oog. Achteraf zei Wilhelmina - de imponerendste en onverzettelijkste vorstin die Nederland ooit gehad heeft - hierover: *"De stoet was geheel aangepast aan de tijdsomstandigheden. Wij gingen per auto. (...) Naar mijn oordeel de mooiste opening der Staten-Generaal die er ooit geweest is. Doch ik sta hierin vrijwel alleen."*

TE PAARD

Opvallend was wat koning Willem II deed in de jaren van zijn koningschap (1840-1849). Hij kwam te paard naar het Binnenhof. Dat was een novum, want koning Willem I was altijd met de koets

naar de opening van de Staten-Generaal gekomen. En Willems zoon, die zijn vader tijdens diens regeerperiode altijd te paard vergezelde, heeft toen hij zélf Koning werd, die lijn niet doorgetrokken.

Niet iedereen was trouwens ingenomen met de ruiters-koning. Ze vonden deze "krijgsmansvertooning" en "soldatentrots" een "minachting van het burgerschap." Maar mopperpotten heb je altijd. Verreweg de meeste toeschouwers genoten ervan. Of het bewust gedaan is, weet ik niet, maar het is toch wel mooi dat vlakbij de stadhouderspoort van het Binnenhof een groot standbeeld staat van koning Willem II. Jawel, zittend op zijn paard...

RONDJES BINNENHOF

Het is weer mogelijk om een 'rondje Binnenhof' te maken. Lees verder in de varia op pagina 16/17.

Uw hypotheek goed, snel en voordelig geregeld?

- Hypotheek voor starter, doorstromer of oversluiser
- Woningverhuur hypotheek
- Hypotheek voor ondernemer vanaf 1 jaar zelfstandig
- Hypotheek zonder verzekering
- Overwaarde hypotheek voor 60+

Voor passend financieel advies! Bel 0342 421653

Van Ommeren Financieel Adviesbureau

- ✓ Onafhankelijk advies
- ✓ Verantwoord en voordelig
- ✓ Deskundig en oplossingsgericht

DE Banier

“RUSTIG TE
MIDDEN VAN
DE WOELIGE
GOLVEN”

Algemene Politieke Beschouwingen 2020

#APB2020

- ▶ In memoriam ir. L. van der Waal
- ▶ Reflectie op de crisis
- ▶ Introductie SGP Internationaal

Geloof hoort thuis achter de voordeur

Bekijk het eens van de andere krant.

Ontdek het verschil in het Reformatorisch Dagblad

Lees hoe de
krant jouw helpt

rd.nl/sgp
of scan de QR-code

Niet schamen

Ons volk is in veel opzichten de schaamte voorbij. Taboes zijn doorbroken. Nu zijn taboes een sociaal verschijnsel. Wat heilig is, heeft veel meer inhoudelijke betekenis. Maar ook daarvoor bestaat weinig ontzag.

INHOUD

11

“Rust te midden van woelige golven”

Meditatie	5
In memoriam	6
Leen van der Waal	7
Algemene Beschouwingen	11
Voorzitter	15
Varia	16
Interview: Schalk	18
Campagne TK21	21
Nieuwsberichten	23
Marinierskazerne	24
SGP Internationaal	26
Europa	28
Wijze raad	29
75 jaar Tweede Kamer	31

Paulus schaamde zich niet. We zouden hem wel eens hebben willen zien bewegen onder de mensen in dat kleine gezelschap bij de rivier in Filippi, in de straten van Athene, tot op de Areopagus toe. Hij verantwoordt zijn vrijmoedigheid in de brief aan de Romeinen. Hij schaamde zich niet voor het Evangelie. Hij had ervaren welke bijzondere kracht daarvan uitgaat, een kracht Gods tot de zaligheid. Omdat Christus al Zijn gelovigen van straf en ongerechtigheid bevrijdt.

Daar ligt intussen de werkelijke reden tot schaamte. Gods goede geboden hebben we niet gehouden, maar overtreden. De zegeningen die we zo mild van Hem ontvangen, worden zo gemakkelijk door ons bederf bezoedeld. Samenleving en schepping dragen de sporen van onze gebrokenheid. De Heere heeft recht op volkomen gehoorzaamheid. Hij komt zoveel aan ons tekort.

Er is sprake van een opmerkelijke tegenstelling. Ons volk schaamt zich nog nauwelijks. En christenen schamen zich misschien wel juist voor dingen waarvoor ze zich niet hoeven schamen. Hoe verkrijgen we hierin de juiste oriëntatie? Ten diepste gaat het daarin om de ontmoeting met de Heilige. Daar wordt ervaren dat wij niet voor Hem kunnen bestaan. En Hij werkt de hoop op verzoening om Christus' wil. Dit is het centrum van het ware christenleven. Kenmerkt dit

onze levensgang? Laten we zo afhankelijk zijn van de leiding van de Heilige Geest. Dit geldt ons allen in onze dagelijkse praktijk in de samenleving.

De kracht van Gods Woord en genade, maakt vrij. Niet dat we dan ongevoelig zijn voor schaamte. Maar dan zien we de dingen in het goede perspectief. Te mogen gaan in Gods weg, geeft ontspanning en vreugde. Het is ons gebed dat we als leden van de SGP zo dienstbaar mogen zijn aan het uitdragen van de beginselen van Gods Woord. De dichter van Psalm 119 heeft ook hiervan gezongen (vers 23):

*“Dan wandel ik vol moeds op ruimer baan,
Omdat mijn ziel gezocht heeft Uw bevelen;
Dan doe ik zelfs aan koningen verstaan,
Hoezeer mij Uw getuigenissen strelen;
Dan zal ik mij niet schamen, noch Uw daân,
Uit slaafs ontzag of dwaze vrees verhelen.”* ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

(Opnieuw)
kennismaken?
Bezoek onze
nieuwe website!

Spek

Accountants
Belastingadviseurs

Nieuwe Tiendweg 16
2923 AE Krimpen aan den IJssel
T 0180 591581
F 0180 591582
E info@spek.nl
www.spek.nl

- **ROOIWERK**
- **HOUTVERSNIPPEREN**
- **STOBBENFREZEN**
- **VERKLEPELEN**

*Heeft u stamhout of snippers?
Bel voor een interessante prijs!*

Tevens afvoer takken en stobben en geschredderd hout.

 KEMP SCHALKWIJK B.V.

Bart Kemp
T (030) 601 25 95

www.kempschalkwijk.nl
Email: bartkemp@kliksafe.nl

**LANDSCHAPSONDERHOUD
BOOMROOIERIJ
LOONWERK**

► “Kom over... en help ons.”
Handelingen 16

Europa en de ziel

Vanuit het hospice stuurde Leen (van der Waal, red.) mij nog iets over ‘stabiel Europa’ maar ook Erskines *Zes redenen om tot Christus te gaan*. Wel uit twee werelden! Raakten die elkaar nog? Ja, bij de wortels. Het begon volgens Handelingen 16 bij Paulus’ overkomst: in het hart van Lydia en de cipier.

Maar kende Lukas ‘Europa’? De oversteek ervoer hij wel als historisch. Toen ‘de Geest het niet toeliet’ om in Azië te blijven, zag Paulus een Macedoniër staan wenken: “Kom over... en help ons”. Is er dan toch iemand die God zoekt? “Wij besloten daaruit dat God ons daar geroepen had”. ‘Wij’; in een ‘wij-stuk’ gaat Lukas zelf mee.

Maar waarom naar Macedonië, een uithoek? Dat was het toen niet. Het was beroemd door Alexander de Grote, die Azië veroverde. En dat bracht daar de Griekse taal, ook van Lukas!

Philippi heette naar Philippus, Alexanders vader, maar was nu een (Romeinse!) kolonie. ‘Wij Romeinen!’ zijn tegen. Zo komt het Romeinse rijk in beeld. En Lukas’ lezers wisten nog dat Augustus hier zijn rivalen versloeg en zo keizer werd.

BOODSCHAP VAN RECHTVAARDIGING

In een vrouwengebedskring viel Lydia op. Zij diende God. Ze heiligde Gods Naam en dag. Moet je hart dan nog geopend worden, na ‘de keus van Ruth’? Wel voor Paulus’ boodschap van ‘rechtvaardiging’ (13:39): ‘niet door de wet, maar door geloof’. Het gaat om heiliging, maar het draait om rechtvaardiging. En een open hart gaf een open huis.

Maar hoe bereik je de binnenstad? Toen een occulte slavin werd uitgebuit wekte Paulus’ ‘cultuurkritiek’ verzet en leek zending rebels. In de cel ermeel! Maar de cipier werd geschokt door bovenmenselijk ingrijpen en hij werd bewaard voor suicide door medemenselijkheid. Hij vroeg: ‘hoe krijg ik een genadig God?’ en hij kreeg sneller antwoord dan Luther: “geloof in de Heere Jezus Christus”. Bekinging maakt ook humaan. Enkelingen werden eerstelingen door huisdoop; gezinnen werden een gemeente. Zo begon dan de kerstening van Europa. Bondelingen en vondelingen kunnen van elkaar leren: wanhoop?

DS. C. BLENK
Voormalig adviseur van
Leen van der Waal

Een ‘toeleidende weg’? Soms. Heb oog voor elkaar. Gezelschapsmensen konden zelf ook van die wortels leren: meet je niet aan een ander.

EU, OPVOLGER VAN HET ROMEINSE RIJK

De EU ziet haar wortels in de Griekse democratie en het Romeinse recht. Van dat recht maakte Paulus al gebruik (vers 37): ‘ook wij zijn Romeinen!’ En Thessalonica wil een ‘volksvergadering’ (17:5). Als de EU opvolger is van het Romeinse rijk, helpt het Nieuwe Testament ons dat rijk beoordelen: het is vaak positief.

Paulus’ beroep op zijn burgerrecht corrigeerde de lokale overheid. Later redden soldaten Paulus’ leven. Paulus’ brief aan Rome noemt de overheid ‘Gods dienaar!’ Goede heidenen als ‘gemene gratie’. Pas Openbaring 13 noemt dat rijk ‘een beest’: toen het de kerk ging vervolgen. Toen ik dat zei tegen Leen, zei hij: “Dat helpt.” Maar wie had gedacht dat Constantijn dat rijk zou kerstenen?

BOODSCHAP AAN EUROPA

Kan hieruit Europese politiek worden afgeleid? Dus, meer of minder ‘Brussel’, geld naar Griekenland en Italië en vluchtelingen van daar naar hier? Wat is onze draagkracht? Lukas’ reisverhaal wekt wel verbondenheid met landen die hulp nodig hebben wegens achterstand door eeuwen islamitische overheersing. Wij waren toch ook solidair met Oost-Europa na de communistische overheersing?

Intussen miskent juist West-Europa zijn christelijke wortels. Heeft een christen dan nog hart voor Europa? Ja, met harteer. Zie *Boodschap aan Europa* (visiestuk op de EU o.l.v. Van der Waal, red.). Van der Waal beaamde Delors: “Europa heeft een ziel nodig”. Dan moeten ze wel weten wat een ziel is. En dat wist Leen. ◀

IN MEMORIAM

Leen van der Waal (1928-2020)

Donderdag 10 september jongstleden overleed onze zeer gewaardeerde oud-Europarlementariër Leen van der Waal. Onze gedachten gaan allereerst uit naar zoon Gerard, schoondochter Tineke en de kleinkinderen die in hem een dierbare vader en opa verliezen. Ook voor de partij betekent zijn overlijden een groot verlies.

Een harde werker. Een sympathiek mens. Deskundig en gedegen. Weloverwogen. Het zijn stuk voor stuk typering die op Van der Waal van toepassing waren. Door zijn manier van optreden wist hij bij vriend en vijand respect af te dwingen en als eerste SGP/GPV/RPF Europarlementariër het protestants-christelijk geluid een herkenbare plek te geven in het Europees Parlement.

Van der Waal kwam in 1984 in het Europees Parlement, na diverse leidinggevende functies bij Esso bekleed te hebben. In de eerste jaren als eenmansfractie, later vanaf juli 1994 tot zijn afscheid in september 1997 samen met GPV'er Hans Blokland.

We kunnen gerust stellen dat het Van der Waal is geweest die de basis heeft gelegd voor de wijze waarop we ons

als SGP tot op de dag van vandaag opstellen in Europa: praktisch en constructief waar het kan, beslist en afwijzend waar dat nodig is. Krachtig nam hij stelling tegen de toenevende overdracht van bevoegdheden aan Brussel. De Europese Unie moest vooral een samenwerkingsverband blijven van autonome lidstaten. Machtsstreven en materialisme waren in zijn waarneming de drijvende krachten achter de Europese integratie. Alleen een terugkeer naar de christelijke wortels zou de EU op het juiste spoor kunnen brengen.

Ondertussen dacht hij ook heel constructief mee op die terreinen waar Europese samenwerking wel meerwaarde heeft. Zo heeft hij als lid van de parlementscommissie voor vervoer veel betekend voor de binnenvaart. Maar ook andere sectoren, zoals landbouw en visserij, konden op zijn steun rekenen.

Van der Waal bekleedde diverse nevenfuncties. Zo was hij penningmeester van het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond en bestuurslid van het Ikazia Ziekenhuis. Na zijn pensionering bleef hij nauw betrokken bij het werk van de SGP. Met name zijn inzet voor het Wetenschappelijk Instituut en het

politieke vormingswerk in Oost-Europa mag hierbij niet onvermeld blijven.

Voor zijn medewerkers, van wie ik er één mocht zijn, was Van der Waal veel meer dan zomaar een werkgever. Hij was ons aller grote voorbeeld waar we stiekem best tegenop keken, maar waar we ook een hele vriendschappelijke band mee hadden.

Bijzonder goede herinneringen bewaar ik aan de gesprekken die we op zijn Brusselse en Straatsburgse werkkamer soms hadden over de echt wezenlijke zaken van het leven. Gesprekken over kerk en prediking noemde hij dat. De politiek legden we dan even terzijde.

Van der Waal was er diep van doordrongen mens voor God te zijn. Daarin lag misschien ook wel het geheim van zijn bescheidenheid en mildheid naar anderen toe. Hij vond rust bij zijn Heiland, zoals het ook in de rouwdienst mocht klinken:

*"Nu reis ik getroost onder 't heiligend kruis
Naar 't erfgoed hierboven,
naar 't Vaderlijk huis".*

Bert-Jan Ruissen

Herinneringen aan LEEN VAN DER WAAL (1928-2020)

Identificatiefiguur

Zijn vriendelijkheid en zijn integriteit zullen me altijd blijven. Zo sprak hij bijvoorbeeld nooit negatief over iemand. Ik kan me in vijf jaar van nauwe samenwerking en de jaren van vriendschap daarna, maar tweemaal herinneren dat hij iets geërgerd uitriep over iemand. En dan vond ik het nog 'binnen de perken'. Wat een gave van Boven, maar dit vereiste tegelijk ook discipline. Leen was in dit opzicht een identificatiefiguur voor ons, jonge medewerkers.

Jochem Pleijsier, beleidsmedewerker SGP-RPF-GPV Eurofractie, 1989-1994

"Zeg maar Leen en je"

Zo'n beetje de eerste zin die Leen tegen mij zei, was: "Zeg maar Leen en je". Dat was ik niet gewend. Als midden-twintiger had ik het niet in mijn hoofd gehaald om de Tweede Kamerleden met de voornaam aan te spreken. En tegen Van Dis zou ik nog eerder 'gij' dan 'jij' zeggen. Het typeerde Leen wel. Van hiërarchie moest hij weinig hebben; hij stond dicht bij zijn medewerkers, had een warme belangstelling voor hen. Dat bleef hij houden.

Het was natuurlijk moeilijk 'scoren' voor een kleine fractie in het EP. Ik stelde hem eens de vraag hoe hij dat vond. "Ach Jan, succes moet je niet in het grote zoeken." Ik hoor het hem nog zeggen en ik geef het graag door!

Jan Verboom medewerker 1990-1993

Mild en verbindend

In 1994 leidde de samenwerking tussen SGP, GPV en RPF tot een extra lid in het Europees Parlement. Leen kreeg een collega, Hans Blokland en de staf kon worden uitgebreid met extra medewerkers. Zo kreeg Leen ineens de leiding over een club jonge medewerkers.

Vaker dan ons lief was, moest er flink in de voorbereide speeches aangepast worden. Want Leen zocht altijd de nuance. Hij was helder in zijn boodschap, maar niet hard en gespeend van sarcasme. Ik denk dat ik niet alleen voor mezelf spreek als ik zeg dat ik daarin veel van hem geleerd heb.

Leen heeft mij nooit het gevoel gegeven dat ik bij een andere politieke kleur hoorde. Hij zocht liever de verbinding. Hij was iemand die de gave verstond om bij zijn eigen overtuiging te blijven met een zekere mildheid naar anderen. Leen liet in mijn ogen de wereld zien wat geloof uitwerkt. Niet dat hij zich daarop voorstond. Integendeel. Hij kende zijn eigen beperkingen zeer goed. Toch zal hij mij altijd blijven als een levende getuige was van onze Schepper.

Mw. mr. J.L. de Vries, medewerker Eurofractie ChristenUnie-SGP

Innerlijke rust

Leen had een geordende manier van werken. Met smaak kon hij een verhaal opdissen over een van zijn voormalige collega's bij Esso die aanzienlijk minder ordelijk was, maar toch telkens erin slaagde binnen een paar minuten datgene terug te vinden wat hij zocht. Hoe deed 'ie dat? De Esso-collega had een enorme bureaulade, met welgeteld drie grote vakken. Netjes toch? Totdat je de benaming van die vakken zag: 1: *general*; 2: *miscellaneous*; 3: *others*. Fijnzinnige humor!

Voor een goed, evenwichtig en wijs advies kon je altijd bij Leen terecht. Hij straalde een innerlijke rust uit. Uit zijn levenshouding sprak een stil geloofsvertrouwen. "Wie zal ons het goede doen zien? Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE!" Deze tekst uit Psalm 4 sprak hij uit in januari 1999 bij de presentatie van het programma voor de EP-verkiezingen. Een welgekozen, veelzeggende tekst, niet het minst over hemzelf. Hij wist zich afhankelijk van en ook gedragen door God.

Jan Schippers, medewerker Eurofractie SGP/GPV/RPF en coördinator SGP-werkgroep Oost-Europa

Steeds betrokken

Het was altijd fijn om met Leen op stap te zijn. Dat hebben we ook vaak gedaan in het verband van Stichting VOE.

*Henk Jan van Schothorst,
medewerker Stichting VOE*

Een van de laatste foto's van Leen van der Waal 'in functie' op 4 november 2019 voor de Hongaarse Ambassade in Den Haag waar we een bijeenkomst hadden.

Een wijze leermeester

Afgelopen septembermaand overleed voor mij een leermeester, vriend en broeder. Hij was mijn leermeester toen ik de eerste stappen in de Europese politiek zette. In 1984 werd Van der Waal verkozen tot Europarlementariër voor de combinatie van de christelijke politieke partijen SGP, RPF en GPV.

Bij het aanstellen van zijn medewerkers hield Van der Waal expliciet rekening met de andere partijen die hij vertegenwoordigde. Als voormalig (parttime-) medewerker van Tweede Kamerlid Meindert Leerling (RPF), nam hij mij in zijn team op. Van der Waal nam mij ook om nog een andere reden aan: hij kwam van de ESSO en had bij die Amerikaanse firma geleerd, teams met gemengde competenties samen te stellen. Ik zou naast de werktuigbouwkundig ingenieur Van der Waal mijn vaardigheden op het gebied van de politiek, het recht en de geschiedenis inbrengen. Die wijsheid heb ik de rest van mijn leven bij alle teams die ik heb mogen samenstellen, toegepast.

Vervoer behoorde tot zijn politieke DNA. In die EP-commissie ontwikkelde Van der Waal zich al snel tot dé specialist op het gebied van de binnenvaart. Hij heeft vele rapporten en adviezen opgesteld over deze voor ons land zo belangrijke vervoerssector. In het Parlement werden die voorstellen steevast overgenomen want iedereen wist: dit komt van een kenner.

Lichtdrager in de navolging van Christus. Dat licht straalde Leen uit in zijn hoekje, dat was de kern van het (politieke) leven van Leen van der Waal.

Peter van Dalen, Europarlementariër voor de ChristenUnie

"Voor wat het waard is"

Regelmatig gebruik ik deze gevleugelde uitdrukking nog: 'voor wat het waard is'. Leen bezigde dat vaak als hij met een idee kwam. Dit is een typische uiting waaruit zijn bescheidenheid naar voren kwam.

Ik herinner hem (om maar drie dingen te noemen) als aimabel, bescheiden en integer. In het lijstje van integerste politici staat Leen bij mij bovenaan.

M. (Mart) Sinke, medewerker 1986-1989

Kritisch en benaderbaar

Leen was mijn baas in de Eurofractie. Soms was hij even de autoriteit, maar ook heel benaderbaar. Met zijn grote Volvo reden we naar Brussel. Wij, zijn medewerkers stuurden, en hij werkte. Wanneer werkte hij niet? Een markante man, met zijn kale hoofd. Wij maakten heel veel amendementen op Europese wetsvoorstellen. Over alle mogelijke onderwerpen wilde hij zijn zegje doen, sommige amendementen sneuvelde al op ons kantoor in Rotterdam. Leen kon kritisch zijn. Soms haalde een belangrijk amendement de eindstreep in Straatsburg. Dan betekende je even wat, als kleine christelijke fractie in een enorm parlement. Een mooi resultaat was een urgentieresolutie over vervolgd christenen in Soedan. Ik herinner me nog het rennen door de gangen om handtekeningen en steun van de grote fracties te verzamelen.

Hans van Dijk, medewerker

Vaderlijke vriend

De eerste ontmoeting was bij de studentenvereniging CSFR in 1962. Leen van der Waal was daar al vanaf de oprichting in 1952 actief. Ik herinner hem uit die tijd om zijn humoristische en verbaal getalenteerde repliek toen hij op de hak genomen werd. Prachtig!

De laatste ontmoeting dateert van enkele maanden terug, toen we hem bezochten in Salem te Ridderkerk, waar hij werd verpleegd. Het was een gesprek van hart tot hart, waarin we elkaar (opnieuw) vonden en bemoedigden met de woorden van Psalm 130.

Tussen de genoemde jaartallen liggen een kleine zestig jaren, waarin we heel veel met elkaar te maken kregen. Hij vertegenwoordigde de SGP in Straatsburg en Brussel, ik deed dat in Utrecht en Den Haag. Blijmoedig en standvastig hield hij zijn werk op zijn eenzame pioniersplek vol. Hij was ijverig en bereikte veel. Wat mij het meest is bijgebleven, is zijn trouw en loyaliteit. Hij betoonde zich door dat alles heen een vaderlijke vriend, op wie je aankon.

Ir. B.J. van der Vlies

Ernst en humor

Leen, zijn medewerkers mochten hem tutoyeren, hetgeen mij pas na enige oefening lukte, had een enorme werkkraft, was heel precies, en zeer bedachtzaam. Hij had sterke overtuigingen maar niet de behoefte om die aan anderen op te dringen. Van zijn medewerkers verwachtte hij kwaliteit. In zijn plenaire bijdrages in het Europees Parlement werd elk woord, ook door de extreem korte spreektijden, gewogen.

Onder zijn ernst zat gevoel voor humor. Naar zijn toespraken op de bruiloften van zijn medewerkers werd uitgekeken. Tijdens een bruiloft heeft hij zich uitgesproken voor het vrouwenkiesrecht: Elke man mag zijn eigen vrouw kiezen.

Van der Waal vertegenwoordigde niet alleen de SGP. Ook de RPF en het GPV konden zich in hem herkennen. Die erfenis is het waard om voor in te blijven zetten.

Mark Knevel, medewerker

Gericht op samenwerking

In 1984 leerde ik Leen kennen nadat hij was gekozen in het Europees Parlement voor de combinatie SGP/GPV/RPF. Ik had namens het GPV de onderhandelingen gevoerd over de totstandkoming van de gezamenlijke lijst en was daarna toegetreten tot het College van Advies, dat tot stand kwam op verzoek van Leen. Hij vond dat de drie samenwerkende partijen betrokken moesten worden bij zijn werk. Bij de keuze van zijn medewerkers zorgde hij voor evenwicht tussen de drie partijen. Die aanpak gaf vanaf het begin veel vertrouwen. Het was daarom vanzelfsprekend dat Leen ook bij de verkiezingen van 1989 weer lijsttrekker werd.

Toen ik in 1994 naast Leen in het EP werd gekozen was dan ook het eerste en grootste probleem hoe wij er samen voor moesten zorgen dat onze stem nog gehoord zou worden. We slaagden erin om met behoud van onze beginselen toch zichtbaar te blijven. Na de zomer van 1997 verliet Leen het EP. Ook daarna bleef hij zeer betrokken.

Hans Blokland, lid van het Europees Parlement 1994-2009 namens SGP/GPV/RPF en ChristenUnie-SGP

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6
4416 PX Kruijningen

E-mail: verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

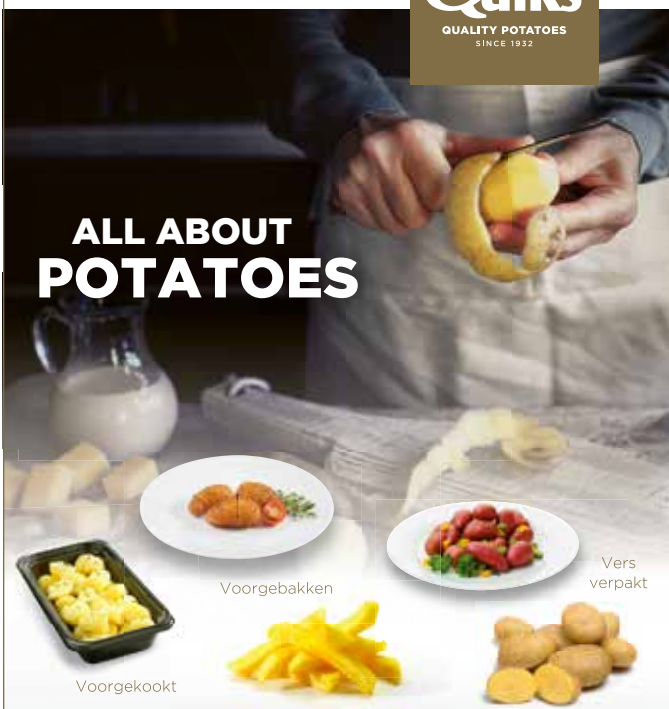
Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

Quiks
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

ALL ABOUT POTATOES

Voorgebakken

Vers verpakt

Voorgekookt

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quiks
FRESH POTATOES

Quiks
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

Geef (wees-) kinderen in Malawi een toekomst!

Enmalig doneren

Steun onze basisscholen

Voor slechts € 10,00 krijgt een weeskind een maand lang kwalitatief en reformatorisch basisonderwijs.

Doel: € 55.000,-
€ 10,- eenmalig per weeskind

28%

Periodiek doneren

Geef een scholier een kans

Geef jongeren van het platteland een toekomst en maak voortgezet onderwijs mogelijk!

Doel: 150 scholieren
€ 20,- per maand per scholier

6%

Timotheos

Meer informatie en doneren?
www.timotheos.nl

Direct doneren: NL57 RABO 0161 4855 02

“Rustig te midden van de woelige golven”

Vanaf woensdag 16 september waren de Algemene Politieke Beschouwingen (APB) in de Tweede Kamer. Hier leest u een ingekorte versie van de rede van onze partijleider Kees van der Staaij.

Mevrouw de voorzitter, we komen er allemaal vaak langs. Maar je loopt er meestal zomaar achteloos aan voorbij. Ik doel op dat grote standbeeld van Willem van Oranje, dat al sinds 1848 hier op het Plein staat. Heeft u het weleens rustig bekeken? Eerlijk gezegd ben ik het pas kortgeleden gaan doen. Dat kwam omdat er over standbeelden het nodige te doen was. Verlichte mensen waren druk in de weer om standbeelden te bekritisieren of zelfs omver te halen. Ze waren erachter gekomen dat die mensen

uit het verleden geen heiligen waren, maar kinderen van hun tijd. Om die reden vonden ze de standbeelden van die ooit goede mensen nú fout. Daarom heb ik enkele van die beelden eens beter bekeken.

IJSVOGEL BOVEN WOELIGE ZEE

Ik wil het vandaag maar over één klein onderdeel van dat standbeeld van Willem van Oranje. Op de sokkel trof mij een afbeelding van een ijsvogel die vliegt boven een woelige zee. Heel bijzonder

is dat zijn nest met jongen rustig op de golven deint. Ziet u het voor zich? Deze afbeelding heeft een omschrift. Daar staat een Latijnse spreuk: *'saevis tranquillus in undis'*. (...) Een vertaling daarvan: 'kalm te midden van grimmige golven'. (...)

Ere, wie ere toekomt, vicepremier De Jonge heeft negen jaar geleden al op Twitter een foto geplaatst van een wandkleed met daarop dezelfde tekst, De Jonge maakte in die tweet ook gelijk

de toepassing: 'past mooi bij het begrotingsproces...' Daarmee kom ik tot de politieke toepassing. Inderdaad, ook nu is de lijfspreuk van de Vader des Vaderlands een gepast motto: rustig te midden van de woelige baren: Rust en kalmte bewaren, maar tegelijk alert en waakzaam zijn, een vaste koers varen.

GRIMMIGE CORONAGOLVEN

De golven van de coronacrisis zijn heftig. Corona doet ons beseffen dat wij mensen niet alles in de hand hebben. Het is een indringende waarschuwing tegen menselijke overmoed. Veel mensen zijn in rouw, omdat zij dierbaren zagen wegvallen. Veel zorgwerkers komen nog bij van alles wat er gebeurd is. Zij verdienen royale en ruimhartige steun, ook financieel.

Het coronabeleid vraagt behoedzaamheid, nauwkeurigheid. Zowel te weinig doen als te veel doen kan grote schade aanrichten. Ook hier kan de geschiedenis leermeester zijn. Ik heb eens even gekeken wat premier Colijn hierover schreef in zijn toelichting op het antirevolutionaire program. Er staat een belangrijke waarschuwing in: "Edoch, juist door de grote betekenis, die aan de hygiëne met betrekking tot besmettelijke ziekten toekomt, dreigt het gevaar voor hypertrofie van de overheidszorg ten koste van individu en gezin, ten koste van de taak der maatschappij. En dit gevaar verkreeg een te ernstiger aanzien naar gelang staats absolutistische opvattingen meer ingang vonden en het gezag waarmee de wetenschap preventieve maatregelen ter

voorkoming van besmetting aanbeval, in aanzien won." Een rake analyse! Daar zit maar één woord Latijn bij: hypertrofie. (...) Het is een medische term voor 'een gevaarlijke opzwellings, een abnormale toeneming van omvang en gewicht van een orgaan'.

Ik ben benieuwd: ziet de minister-president ook het gevaar van hypertrofie in de bestrijding van het coronavirus? De SGP wil graag dit waarschuwingsbordje neerzetten: pas op voor hypertrofie! (...)

STEUN VOOR STEUNMAATREGELEN

De coronacrisis raakt mensen niet alleen in hun lichamelijke gezondheid of hun welbevinden. Het raakt mensen ook in hun portemonnee. Ik denk aan de mensen die wakker liggen over de vraag of hun bedrijf het wel gaat redden, of tobben over hun baan. Het is goed dat er steunmaatregelen kwamen om de golven te doorstaan. (...)

Van der Staaij het beeld van de woelige door naar een reeks aan politieke thema's waar hij de aandacht van het kabinet voor vraagt. De revue passeren:

- ▶ Gewetensdwang en vaccinatiedwang, waar ook Colijn en Willem van Oranje al tegen streden;
- ▶ Tegemoetkoming van financieel getroffen studenten;
- ▶ Eenverdienersgezinnen die verhoudingsgewijs vele malen meer belasting moeten betalen.
- ▶ Investerings in bijvoorbeeld defensie, die als eersten sneuvelen in crisistijd;

- ▶ Golven van geweld en criminaliteit en met name drugscriminaliteit;
- ▶ Maatschappelijke onrust in relatie tot integratieproblematiek;
- ▶ Positieve ontwikkelingen in het Midden-Oosten;
- ▶ Onrechtvaardigheid tegenover Israël in de Mensenrechtenraad;
- ▶ Antisemitische tendensen in binnen- en buitenland;
- ▶ Het aansprekende beeld van de ijsvogel als aangeprezen nationaal symbool (met de kleuren van de SGP).

KERNVRAAG: WAT IS DE KOERS VAN HET NEDERLANDSE SCHIP VAN STAAT?

Het is mooi om te zien hoe die ijsvogel ook in de Nederlandse oranjegeschiedenis steeds weer terugkomt. Als ik het wel heb, had koningin Wilhelmina een beeldje van een ijsvogel op haar bureau staan. De omslag van haar memoires, *Eenzaam maar niet alleen*, toont in ieder geval aan dat ze de ijsvogel koesterde. In zijn toespraak bij de inhuldiging verwees Koning Willem-Alexander ook weer naar de spreuk. Hij prees zijn moeder en zei: u hield een stabiele en zuivere koers aan, in een lange traditie, rustig te midden van de woelige baren. Dat is een kernvraag ook voor het debat van vandaag: wat is de koers van het Nederlandse schip van staat? Ik zag eens een bootje, waarvan de stuurman riep: we liggen op koers! Maar in feite werd hij door de grote golven van grotere boten en de heersende wind in één richting gedreven. (...)

Kees van der Staaij vraagt in dit deel van zijn betoog de aandacht voor:

- ▶ De macht van de EU die de Nederlandse koers dreigt te ondermijnen, of al ondermijnt op thema's als Europese inzet, klimaatbeleid, asielbeleid, landbouwbeleid, etc.;
- ▶ Een vergroting van de 'nationale politieke ruimte';
- ▶ De macht van grote bedrijven als Facebook of Twitter;
- ▶ Een vergroting van de 'digitale soevereiniteit';
- ▶ Een herwaardering van kwetsbaar leven door abortus- en euthanasiewetgeving;
- ▶ Een goed gezinsbeleid dat nodig is om rust te bewaren in de woelige golven;
- ▶ Een rustdag als onderdeel van een gezond 'geestelijk klimaatbeleid'.

Welke koers volgen we? Een vaste koers en een goede richting is naar de diepe overtuiging van de SGP gelegen in het volgen van het kompas van het Woord van God, Zijn geboden en beloften, ook als dat tegen de stroom ingaat. (...)

DE ZON BOVEN DE WOELIGE ZEE

Rust bewaren in lastige tijden, daar zit ook een element van overgave in. Goed

je best doen, maar het dan ook uit handen durven geven. Dat geeft rust in plaats van kramp. Op de penning die in opdracht van Charlotte de Bourbon is gemaakt is ook een zon afgebeeld, met daaruit een arm, die Christus symboliseert. Er schijnt een zon boven de onrustige zee met daarbij de letters CHRS – wat staat voor Christus. Echte, diepe rust vinden we door hogerop te kijken. Tot Hem, die eens terwijl zijn volgelingen angstig naar de golven keken, de storm op zee tot bedaren bracht. Het roer is veilig in Zijn handen.

KAMERBODES, BEWAKERS VAN DE RUST IN DE TWEDE KAMER

Ten slotte dit. Mijn bijdrage begon ik met de ijsvogel, als symbool voor rust als het stormt op zee. Ik wil er ook mee afronden. Ook in de Tweede Kamer, hier in deze zaal, gaan de zeeën soms hoog. Grote woorden, harde beschuldigingen, scherpe tongen, heftige confrontaties. Te midden van die woelige politieke baren zijn er altijd mensen die gelukkig rustig en onverstoorbaar hun werk blijven doen. Ik heb het over de Kamerbodes. Zij zijn het die hier in dit huis, onder uw leiding, mevrouw de voorzitter, de kalmte bewaren. Als dank daarvoor zou ik graag

aan hén déze ijsvogel willen overhandigen, voor een plaatsje in de bodekamer of op het bodestation. Zie het als een blijk van waardering voor hen, en voor ál het andere Kamerpersoneel dat achter de schermen bijdraagt aan onze parlementaire democratie, aan rust te midden van de woelige golven. ◀

Bekijk de volledige APB-speech

Lees de totale rede op onze website (zoek op 'apb2020') of bekijk het hele fragment via ons YouTube kanaal.

Uw hypotheek goed, snel en voordelig geregeld?

- Hypotheek voor starter, doorstromer of oversluiser
- Woningverhuur hypotheek
- Hypotheek voor ondernemer vanaf 1 jaar zelfstandig
- Hypotheek zonder verzekering
- Overwaarde hypotheek voor 60+

Voor passend financieel advies! Bel 0342 421653

- ✓ **Onafhankelijk advies**
- ✓ **Verantwoord en voordelig**
- ✓ **Deskundig en oplossingsgericht**

Van Ommeren Financieel Adviesbureau

Albert Plesmanstraat 2 | 3772 MN Barneveld | 0342 421 653 | www.vanommeren-fa.nl

SGV

Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

sfeervol
WONEN

Nieuwe stijkkamers in hedendaagse stijl voor een compleet nieuwe beleving...

De koffie staat voor u klaar!

VALKSEWEG 57 / BARNEVELD
TELEFOON (0342) 413 279

WOLFSWINKEL

VIND MEER SLAPEN & WONEN OP
VANWOLFSWINKELWONEN.NL

Het is alom digitaal wat men hoort en ziet...

De partijdag van 5 september jongstleden was vanwege de bekende omstandigheden een onlinebijeenkomst. Zo werd deze 99e partijdag een uniek gebeuren in ons ruim 100-jarig bestaan.

HET NIEUWE NORMAAL?

Online vergaderen is het nieuwe normaal geworden. Maar eerlijk gezegd hoop ik van harte dat er weer een tijd mag aanbreken dat het oude normaal weer mogelijk wordt. Een fysieke partijdag met partijgangers, met hartelijke ontmoetingen versterkt immers meer de onderlinge band! Dan is het wel tot dankbaarheid stemmend dat de evaluatie van deze eerste online partijdag vanuit de studio van een mediabedrijf in Tilburg een bijzonder hoge score laat zien en dat er veel positieve reacties waren.

ONLINE VERBONDEN(HEID)

Het was verblijdend te merken dat deze onlinepartijdag de verbondenheid niet in de weg hoefde te staan. Er was ondanks de digitale afstandelijkheid een opmerkelijke eenheid, die tot uitdrukking kwam in de stemming over de voorstellen en amendementen en in de constructieve opmerkingen en vragen in de chatbox. Reacties uit de digitale evaluatie bevestigden dat: "Samenkomen is beter, maar zo mag toch de eenheid ervaren worden met dank aan de Heere dat alles goed gegaan is", "Zeer goed georganiseerd! We missen alleen het persoonlijke contact", "Ik stel voor om voortaan digitaal te blijven stemmen" - *Dat gaan we doen!* -

"Pauzes van 5 minuten zijn essentieel. Dus het programma opdelen in kortere blokken." - *Wordt overgenomen!*

Zelf heb ik het ook als bemoedigend ervaren dat in de opening en sluiting door onze predikant-bestuursleden en in de partijrede van onze lijsttrekker Kees van der Staaïj het eigene van de SGP: politiek bij een open Bijbel, ook in deze digitale eigentijdse omgeving als vanouds doorklonk! Een voor deze gelegenheid samengesteld zangkoortje, onder leiding van Peter Wildeman, zong voor ons ingetogen de Psalmen en het Wilhelmus, wat het eigene van onze partijdag versterkte.

Een hoogtepunt was de bijna unanieme verkiezing van Kees van der Staaïj tot lijsttrekker. Wat verheugend om vanuit zo'n breed vertrouwen van de partij en met zo'n krachtig opererend fractieteam de intensieve verkiezingscampagne te mogen aanvoeren. Van harte wensen we onze lijsttrekker en campagneleider de onmisbare zegen van de Heere toe.

EEN DIGITAAL PARTIJCONGRES IN HET VERSCHIJT

De zorgvolle stijging van het aantal coronapatiënten is voor het hoofdbestuur aanleiding geweest het partij-

congres van 16 januari 2021, waar het verkiezingsprogramma zal worden besproken en vastgesteld, ook weer een onlinebijeenkomst te laten zijn. Helaas is dit onvermijdelijk. Wel gaan we onderzoeken of een hybride vorm (beperkte vertegenwoordiging en voor het overige digitaal) met digitale stemmingen een mogelijkheid kan zijn. Een goed debat over wijzigingsvoorstellen van het verkiezingsprogramma kan eigenlijk niet zonder fysieke aanwezigheid van een representatief deel van onze afgevaardigden! U hoort nog nader van ons. We hopen dat er op dit partijcongres ook de stemming zal kunnen plaatsvinden over de voordracht van de nieuwe partijvoorzitter. Zoals u hebt gelezen, is de wervings- en selectieprocedure van start gegaan. In deze procedure is nadrukkelijk een brede betrokkenheid van de partijgedingen en hoofdbestuur verankerd in de selectiecommissie en de adviescommissie. Onze afgevaardigden hebben op 16 januari 2021 D.V. het laatste woord. ◀

M.F. VAN LEEUWEN
Interim-partijvoorzitter

PERSONEELSMUTATIES

Per 1 juli is **Walter Jordaan** (1996) aangenomen als beleidsmedewerker bij de Eurofractie. Hij richt zich met name op de portefeuille visserij en is daarnaast ook verantwoordelijk voor internationale handel, sociale zaken, werkgelegenheid, cultuur en onderwijs.

Sinds 31 augustus is **Daniëlle de Groot** werkzaam bij de Tweede Kamerfractie als medewerkster sociale media. Dagelijks houdt ze zich bezig met het beheren van de socialmediakanalen. Daniëlle zorgt voor creatieve beeldbewerkingen aantrekkelijke berichten op onze sociale media.

In september is **Rozemarijn Kunst** in dienst gekomen van de SGP. Zij hoopt als *content-creator* op het partijbureau een bijdrage te leveren aan de verkiezingscampagne van de SGP.

Per 1 oktober werkt **Arnold van Huizen** als beleidsmedewerker bij de Tweede Kamerfractie. Hij is verantwoordelijk voor de portefeuille Sociale Zaken & Werkgelegenheid.

Eveneens per 1 oktober is **Esther Stigter** benoemd als beleidsmedewerker bij de Tweede Kamerfractie. Zij is verantwoordelijk voor de portefeuille Justitie en Veiligheid.

We heten alle nieuwe medewerkers van hartelijk welkom bij de SGP en wensen hun van harte een goede en gezegende tijd toe bij de SGP.

SINDS 1935

HUISMAN

keukens | sanitair | doe het zelf

Passie
voor vakmanschap

WWW.HUISMANALBLASSERDAM.NL

Huisman Keukens & Sanitair | Voltastraat 1 | 2952 AW Alblisserdam | 078-6932541 | info@huismanalblisserdam.nl

Van de redactie

De volgende *De Banier* verschijnt op donderdag 12 november. De kopij kan tot en met dinsdag 27 oktober bij de redactie worden ingestuurd. U kunt zich richten tot Sjon van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl. De verschijning van de daaropvolgende *Banier* staat gepland op 10 december.

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt: 'Deo volente'.

MASTERCLASS VOOR POTENTIËLE BURGEMEESTERS

De SGP-bestuurdersvereniging start vanaf december met een masterclass voor potentiële burgemeesters. Heeft u politieke en/of bestuurlijke ervaring en overweegt u de stap naar het burgemeesterschap? Dan is deze masterclass waardevol voor u. We ontmoeten elkaar in drie leer- en inspiratiesessies. Tijdens deze sessies nemen we de sollicitatieprocedure door en gaan we in gesprek met een ervaren burgemeester. Ook zullen we externen uitnodigen, zoals bijvoorbeeld een vertegenwoordiger van een provincie of een voorzitter van een vertrouwenscommissie. Zodoende krijgt u een goed beeld van het ambt en datgene wat er komt kijken als u solliciteert. Uiteraard is er alle ruimte voor uw eigen vragen en inbreng.

U kunt zich tot 1 november aanmelden bij de coördinator van de bestuurdersvereniging, Vincent Holleman; vholleman@sgp.nl.

Rondjes Binnenhof

In de vorige *Banier* werden na een pauze van meer dan een half jaar weer enkele Rondjes Binnenhof aangekondigd voor groepen van maximaal 10 personen. Door de verscherpte coronamaatregelen is alles weer veranderd. In deze *Banier* daarom geen data van rondleidingen, dat is te onzeker. Wat wél kan: jezelf opgeven als belangstellende voor een 'Rondje Binnenhof'. Dan noteer ik de namen en contactgegevens. Zodra er weer rondleidingen mogelijk zijn, neem ik dan contact op voor het maken van een afspraak. Belangstelling? Dit is het e-mailadres: mdebruyne@tweedekamer.nl. Appen of sms'en kan ook: 06 1254 1741.

Hopelijk tot ziens! *Menno de Bruyne*

SGP-PARTIJBLAD DE BANIER (BIJNA) 100 JAAR

Op donderdag 5 mei 1921 verscheen de eerste editie van ons partijblad *De Banier*.

Als volgend jaar D.V. de verkiezingen voorbij zijn, willen we dit 100-jarig jubileum niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Om voorbereidingen te kunnen treffen, beginnen we op tijd en vragen om uw hulp. Herinneringen en anekdotes zijn van harte welkom! Daarom nodigen wij u en jou bij dezen uit om uit de verre, of recente Banierhistorie mooie verhalen op te dissen en die toe te sturen aan de redactie via debanier@sgp.nl.

Wat herinnert u zich nog? Wat is jouw Baniermoment?

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 7a: Tussen Eimert van Middelkoop en Rijk van Dam
 Pagina 7b: Straatsburg \ ©Communautés européennes 1988
 Pagina 9: Brussel \ © Communautés européennes 1994
 Pagina 13a: Wikimedia Commons, Paul Arps
 Pagina 24: beeldbank.zeeland.nl, Mechteld Jansen
 Pagina 25b: beeldbank.zeeland.nl, Felice Buonadonna

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
 E info@sgp.nl - T 010 - 720 07 70
 Telefonische bereikbaarheid:
 maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum - E jwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en
 drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
 J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),
 mw. C. Mourits MA,
 drs. J.A. Schippers, N. Bakker en M. de Bruyne
 E debanier@sgp.nl

SCHALK: “EEN ONTHUTSENDE EN ONTHULLENDE TIJD”

Reflecteren op de coronacrisis

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Als dit interview in de afrondende fase is beland, roept de actualiteit de geïnterviewde tot heel andere sores. De recentste zorgen veroorzaken namelijk dat de nieuwe golf aan besmettingen ook weer inperkingen in de kerkgang van christenen vereist. Althans, daartoe zag de minister zich gedwongen... In de media ontstond begin oktober een hetze tegen de 'onbegrijpelijke' en 'oneerlijke' uitzonderingspositie van kerken in hun uitnodigingsbeleid voor de bijeenkomsten. Hoe dit deel van de coronageschiedenis exact in de plooi valt, kan nu nog niet afgewogen worden beoordeeld. En afgewogen reflecteren op ontwikkelingen is nu juist wat senator Peter Schalk gewoonlijk doet. Deze herfststorm moet eerst nog uitrazen. Vandaar dat we nu met hem terugkijken op andere gebeurtenissen uit de achterliggende weken.

Hoe hebt u Prinsjesdag beleefd? Hebt u daar nog bijzondere dingen meegemaakt?

“Zoals altijd was het een eer om aanwezig te mogen zijn op Prinsjesdag. Het was op zich ook een mooie bijeenkomst. Maar door de beperkingen in verband met corona was het niet zo feestelijk als andere jaren. Mijn vrouw mocht niet mee, dus we misten het uitzoeken van een hoed 😊. Maar vergeleken bij wat veel mensen moeten inleveren was dit alles maar klein leed. Want het blijft bijzonder dat de koning de Leden van de Staten-Generaal toespreekt. Dat is een cruciaal onderdeel van onze democratische rechtsstaat.”

Wat vond u van de troonrede? Wat viel u daarin op?

“Het viel mij op dat de koning in de troonrede een paar persoonlijkere opmerkingen maakte. Daarmee maakte hij deze troonrede menselijker en meelevend. Daarnaast kwamen alle gebruikelijke onderwerpen langs. Daarbij viel op dat de meest uiteenlopende onderwerpen ook gekoppeld werden aan de coronacrisis.”

Van de ceremonie komen we zo vanzelf bij de inhoud. Wat zegt de troonrede over het tijdsgewricht waarin we nu leven? En hoe zou ú deze tijd omschrijven?

“De troonrede was staatkundig gezien een passende reactie op het huidige tijdsgewricht. Ik zeg dat bewust zo, omdat je er ook anders naar kunt kijken, bijvoorbeeld door de bril van onze nietigheid. We zijn heel nadrukkelijk bepaald bij het feit dat de maakbaarheid een illusie was. Wat dat betreft zou ik deze tijd vooral omschrijven met twee woorden: onthutsend en onthullend.”

Wat doet de coronacrisis en wat doen de maatregelen met mensen?

“De ‘intelligente lockdown’ is in eerste instantie geaccepteerd. Op het moment dat we daar weer uit mochten komen, leek het wel of er iets losbrak. Wereldwijd zagen we allerlei protesten. Ook in eigen land was dat aan de orde. Maar naast de collectieve acties merkte ik ook veel harde reacties op individueel terrein. Zelfs

tot in de kerken was dat merkbaar. Een bekend voorbeeld waren uitspraken als ‘als ze gaan zingen, kom ik niet’, of juist het tegenovergestelde: ‘als ze niet zingen kom ik niet’. Kortom, het leek wel of we losgelaten werden na de lockdown.”

Zorgt deze crisis ook voor een zoeken naar zingeving? Wordt de rol van religie en geloof daardoor positief beïnvloed?

“Niet alles blijkt maakbaar te zijn. We moeten onze kwetsbaarheid en afhankelijkheid erkennen. Helaas klinkt in regeringskringen vooral de slogan dat wij samen het coronavirus eronder zullen krijgen. Daar mis ik heel nadrukkelijk de afhankelijkheid in. De Heere regeert immers, ook over het kleinste virus. Dat betekent niet dat we er niet alles aan moeten doen om het virus terug te dringen, maar onze povere pogingen moeten worden geplaatst onder de bede of de Heere die pogingen wil zegenen.”

Hoe ziet u de onderlinge verhouding van de kerk en de overheid in de laatste maanden?

“Er heeft veel spanning gestaan op de verhouding tussen kerk en overheid. Zeker in de periode van lockdown werd van de kerken het uiterste gevraagd in het kader van gehoorzamen aan de overheid. Cruciaal daarvoor was dat ik vanaf het begin aan minister Grapperhaus heb aangegeven dat het plaatshebben van de eredienst niet mocht worden aangetaast, al was het maar in de kleinste vorm. Maar dat waren wel heel moeilijke beslissingen, die gelukkig wel werden gedragen door de kerken in onze achterban.”

De coronacrisis is het urgente probleem, maar welke problemen lijken daardoor onder te sneeuwen?

“Vreemd genoeg waren de grote problemen van de achterliggende jaren even wat van ondergeschoven belang. In de heftigste momenten van de lockdown hoorde ik weinig over de stikstofproblematiek. Ook het klimaat was opeens minder in beeld. Echter, zodra het wat lossier werd, leefden ook deze debatten weer op.”

De rijksbegroting is gepresenteerd door de minister van Financiën. Kunt u er al iets over zeggen zonder op uw eigen speech van eind oktober vooruit te lopen?

“Nu reeds kan ik aangeven dat ik in de Algemene Politieke Beschouwingen (APB) die in de Eerste Kamer op 27 oktober worden gehouden, zal ingaan op micro- en macroniveau. Op microniveau gaat het dan vooral over het gezinsinkomen en de eenverdiener. Op macroniveau gaat het over de houdbaarheid van de overheidsfinanciën. Je zou kunnen zeggen dat we op microniveau spreken over eerlijkheid, en op macroniveau op overgedegenheid.” ◀

27 oktober 2020

Wat de exacte inhoud zal zijn van de rede van Peter Schalk bij de APB op 27 oktober kunt u, bij leven en welzijn, terugvinden in de volgende *Banier* en terugkijken via ons YouTubekanaal. Wellicht zal hij dan ook nog verder ingaan op de rol van de overheid ten opzichte van de kerk.

VAKORGANISATIE MET BIJBELSE VISIE

RMU geeft betekenis aan werk met visie op personeel en ondernemen.

Meld je aan voor de nieuwsbrief:
rmu.nu/informatie-via-mail

Sluit je aan bij de RMU.
Laat de RMU jou en anderen helpen, juist in crisistijd.
RMU.NU

Vertrouwde klanken...

Mooie collectie orgels van diverse merken

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

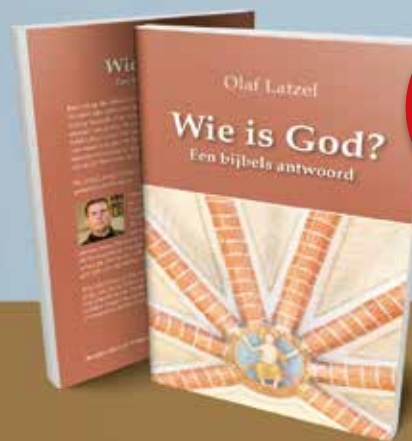
Stolk Orgels

www.stolkorgels.nl

NEUWERKERK A/D IJSEL - Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 51 56 52 | KROONBENDIJKE - Oospolderweg 15

Wie is God?

De bekende Bremer predikant ds. Olaf Latzel schreef een boek over deze actuele vraag. Een vraag die veel mensen vandaag de dag niet meer kunnen beantwoorden, maar die in dit boek aan de hand van de Bijbel wordt beantwoord.

Verkrijgbaar in de boekhandel!
89 BLADZIJDEN
€ 9,60

'Zeer geschikt voor evangelisatie'

ISBN 978 94 91272 53 0

Boekbinderij en Uitgeverij Snoek - Ermelo
E.fnsnoek@kliksafe.nl • T 0341 55 66 08

ELKE VRIJDAG EEN UITZENDING VIA ONS YOUTUBEKANAAL OVER DE DIGITALE CAMPAGNE IN CORONATIJD

Nog ruim vijf maanden te gaan tot de Tweede Kamerverkiezingen van 17 maart 2021. Het wordt steeds duidelijker dat het Covid-19-virus niet verdwenen lijkt te zijn voor die tijd. In het vorige interview beloofde campagneleider André Flach dat hij zou toelichten hoe de SGP daarmee omgaat en met name hoe de SGP zich online zal gaan inzetten.

Hoe kan de SGP-stemmer onder deze bijzondere omstandigheden de (kandidaat-)Kamerleden ontmoeten en horen waar de SGP voor staat?

“Vooropgesteld, binnen de mogelijkheden die er zijn, zullen wij op een verstandige manier toch zoveel mogelijk het land in trekken om debat te voeren, kiezers te ontmoeten of een werkbezoek af te leggen. Maar hoe dan ook zullen er minder mogelijkheden zijn om groepen mensen te ontmoeten en onze standpunten uit te dragen. Natuurlijk vinden we dat jammer. Met name de grotere partijen zullen dat compenseren door veel in de media te zijn. Daar wil de SGP niet van afhankelijk zijn.”

Waarom niet?

“Ten eerste omdat de aandacht van media veel meer uitgaat naar die grote partijen, maar vooral omdat je maar moet afwachten over welk onderwerp ze met je willen spreken en hoe. Je hebt dus nauwelijks regie over wat je kwijt kunt. We zoeken daarom naar manieren om via onze eigen kanalen met onze achterban in contact te blijven. En gelukkig heeft de SGP in de achterliggende jaren een groot bereik opgebouwd op de sociale media. Via Youtube bekijken duizenden mensen de filmpjes van de bijdragen van onze Kamerleden. Ook de laatste partijdag

verliep via YouTube vanuit een studio. In de campagne willen we dat vaker gaan doen.”

Dat maakt nieuwsgierig.

Kunt u er al iets meer over zeggen?

“Het is de bedoeling dat er een wekelijkse uitzending komt van ongeveer 45 minuten met een vaste presentator. Iedere vrijdagavond zal een ander thema worden besproken. Je kunt dan denken aan *prolife*, ondernemen, landbouw of woningbouw. Ook de actualiteit komt aan bod, afgewisseld met zowel serieuze als luchtige items. Een afwisselend programma dus. Iedere week zijn er één of meerdere gasten en de lijsttrekker, Kees van der Staaij, of een van de andere kandidaten.”

De SGP op YouTube. Is dat te vergelijken met de methode van Paulus op de Areopagus?

“Die vergelijking zou je kunnen maken, anderzijds: de SGP is al jaren aanwezig op YouTube en andere sociale media. Ook de partijdag verliep op een waardevolle manier via YouTube, net als veel wekelijkse kerkdiensten overigens. Helemaal nieuw is het dus voor ons niet. Wat wel nieuw is, is dat we minder fysiek campagne kunnen voeren en we onze boodschap nu voor een groot deel via

digitale middelen zullen moeten overbrengen. We willen dus verantwoord online zichtbaar zijn op een manier die past bij de SGP-boodschap: met de inhoud voorop.”

Wat kunnen de lezers van De Banier doen om deze wekelijkse uitzendingen te volgen?

“Wat je nu al kunt doen, is je abonneren op het YouTubekanaal van de SGP en zet daarbij het ‘belletje’ van de meldingen aan. Dan krijg je voor iedere uitzending een melding.”

We zijn benieuwd.

Wanneer is de eerste uitzending?

“Die staat gepland voor vrijdag 13 november D.V.

Tot dan!” ◀

bvd
advocaten

Recht doen.

Onze advocaten zetten uw belangen op scherp.
Met ondernemerschap en passie. Om u te dienen.

Advies nodig?

www.bvd-advocaten.nl

Barneveld | Hardinxveld-Giessendam | Veenendaal | Werkendam

DE PATER
SLOOPWERKEN.NL

ASBESTSANERING   RENOVATIESLOOP
BOREN & ZAGEN   AFVALCONTAINERS

E info@depatersloopwerken.nl | T 055 506 14 02

'eerlijk advies
voor particulieren'

VERZEKERINGEN VOOR

PARTICULIEREN | ZZZP | MKB

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60
Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergh.nl - kantoorvandenbergh.nl

Coronawet

De SGP heeft samen met andere partijen in de afgelopen weken voorstellen gedaan om de coronawet flink te verbouwen. Als deze stevige en noodzakelijke wijzigingen zijn doorgevoerd, kan de SGP akkoord gaan met de wet. "Hiermee zetten we grote stappen vooruit ten opzichte van de huidige noodverordeningen, waarbij de regering grondrechten te makkelijk kan inperken, en het parlement het nakijken heeft", reageert Kees van der Staaij.

DE BELANGRIJKSTE VOORDELEN VAN DE GEWIJZIGDE CORONAWET:

- ▶ Het parlement krijgt een stevige voet tussen de deur;
- ▶ Grondrechten en vrijheden van burgers worden beter beschermd (zoals kerkdiensten en het bezoek aan ouderen en zieken);
- ▶ De *carte blanche* van de minister vervalt, hij kan dus geen maatregelen meer nemen die niet in de wet staan;
- ▶ De werkingsduur van de wet is beperkt van een jaar tot drie maanden;
- ▶ De boetes voor overtredingen gaan drastisch omlaag (van 390 naar 95 euro);
- ▶ We zijn af van de noodverordeningen;
- ▶ De maatregelen worden om de drie maanden getoetst door de Raad van State;
- ▶ Er komt geen vaccinatieplicht. ◀

Migratieplan

Bisschop praat bij Family7 over beheersing migratiestromen

Eind september kwam de Europese Commissie met het langverwachte asiel- en migratieplan. Roelof Bisschop: "De EU heeft de instroom van migranten nu niet onder controle. Er moet structureel iets verbeteren, zodat we echte vluchtelingen ruimhartig hulp kunnen bieden en geluuchszoekers de deur kunnen wijzen. De buitengrenzen moeten streng worden bewaakt. We moeten schrijnende situaties op zee en op Griekse of Italiaanse eilanden voorkomen. Daarom moet dit migratieplan veel steviger en scherper." ◀

Jobsvertrouwen

"... de minister en de staatssecretaris kennen vast het verhaal wel."

Bij de Algemene Financiële Beschouwingen kwam Chris Stoffer op voor gezinnen en ondernemers en wees hij op de noodzaak van degelijke overheidsfinanciën. Als Bijbels voorbeeld in onzekere financiële tijden, gebruikte hij Job: "Job had zijn zaakjes goed op orde, maar na een tijd verliest hij alles. Geen onderneming meer, geen kapitaal en geen gezin. Maar ondanks al die tegenslagen kreeg hij toch weer vertrouwen in God. Ik hoop dat veel gezinnen, veel ondernemers en ook de regering dit Jobsvertrouwen mogen krijgen." ◀

SGP
YouTube

Boerenprotest

"Een jaar geleden trokken Nederlandse boeren massaal naar Den Haag. Ze wilden laten zien en horen dat het beleid van de EU en het kabinet fataal is voor hun bedrijven. Ze kregen grote steun van de Nederlandse bevolking. En wat was de Haagse reactie? Er kwam geen enkele tegemoetkoming, maar er kwam wel een veevoermaatregel," aldus Roelof Bisschop op 1 oktober bij het Tweede Kameroverleg met de minister van Landbouw. ◀

SGP
YouTube

DOOR JOAN VAN BURG

FRACTIEVOORZITTER SGP-STATENFRACHTIE ZEELAND

Buikpijndossier Marinierskazerne

De Marinierskazerne verhuizen van Doorn naar Vlissingen: een project waar sinds 2011 aan gewerkt werd door Defensie en dat op een eigenaardige manier geëindigd is op 20 februari 2020 met een debat in de Tweede Kamer. Heel de oppositie steunde een zeldzame, door de SGP ingediende Motie van Afkeuring tegen staatsecretaris Visser.

“DE VERONT-
WAARDIGING
IN ZEELAND
IS GROOT.”

Ruim voor het aangaan van de definitieve overeenkomst in 2014, geeft de toenmalig minister van Defensie in 2012 aan dat de personele invulling van de nieuwe kazerne in Vlissingen voor de korte termijn een verminderd personeelsbestand kan opleveren, maar ook dat op basis van ervaringen gesteld kan worden dat zo'n dip vaak tijdelijk is. “Het Commando Zeestrijdkrachten zal tijdig op de verhuizing naar Zeeland inspelen met een intensivering van de wervingsinspanning.” Het Rijk onderkent dus in 2012 al dat de personele invul-

ling geen gemakkelijke opgave zal zijn, maar besluit desondanks om toch naar Vlissingen te verhuizen. Des te vreemder is het dat het Rijk personele zorgen in 2020 als belangrijke reden noemt voor het afblazen van de verhuizing. Overleggen met de contractpartner, Provincie Zeeland, over deze personele zorgen zijn er nauwelijks geweest.

GERUCHTEN EN GESCHONDEN VERTROUWEN

Wat wel gebeurde, is dat Defensie al in 2018 en 2019 gesprekken voerde met

andere regionale en lokale overheden in Nederland over alternatieve locaties. En het bleef niet bij gesprekken. Er werden complete studies uitgevoerd, zonder de Provincie Zeeland daar als contractpartner van op de hoogte te stellen.

Ondanks de geruchten over het niet doorgaan van de verhuizing, bleef het Rijk ontkennen dat er naar alternatieve locaties werd gekeken. Zowel tegenover Zeeland als tegenover de Tweede Kamer. Dit was zo tot eind 2019 toe. Voor Zeeland was dat een reden om dus gewoon door

te gaan met de voorbereidende werkzaamheden. Bedrijven zijn uitgekocht en verplaatst, mensen werden onteigend. Wegen zijn aangepast en nieuwe wegen zijn aangelegd, ondergrondse infrastructuur is aangepast... Kortom: vele kosten zijn gemaakt en vele inspanningen zijn gedaan. Tot 14 februari 2020, want dan neemt het kabinet twee voorgenoemde besluiten: de Marinierskazerne komt niet naar Zeeland én met Zeeland zal een compensatiepakket overeengekomen moeten worden.

De teleurstelling van en de verontwaardiging in Zeeland zijn groot. De marine heeft een lange historie in Zeeland. Het Korps Mariniers is in Vlissingen 'uitgevonden' door admiraal Michiel de Ruyter. Als juist het ministerie van Defensie, maar in algemene zin ook het Rijk, een medeoverheid op een dusdanige manier misleidt, dan is dat een zeer kwalijke zaak.

WAT IS ER INMIDDELS WEL GEBEURD?

Speciaal adviseur de heer Wientjes werd aangesteld om samen met Zeeland de onderhandelingen over het compensatiepakket te voeren. Tientallen overleggen zijn gevoerd met verschillende ministeries, lokale en regionale overheden, organisaties en belanghebbenden. Veel wensen zijn geuit. Op 26 juni heeft de heer Wientjes een compensatiepakket gepresenteerd. Het is een pakket waar

heel Zeeland in meer of mindere mate van kan profiteren.

Mocht dit alles gerealiseerd worden, dan komt dat neer op ongeveer 650 miljoen euro aan investeringen in Zeeland en ongeveer 1.000 banen op de lange termijn. Naast deze plannen, gaat het Rijk de kosten van de reeds gedane investeringen voor de komst van de Marinierskazerne vergoeden.

BLIJDSCHAAP?

Op 10 juli is het compensatiepakket in de Provinciale Staten van Zeeland besproken. De SGP-fractie is van mening dat het pakket er ook anders uit had mogen zien. Onderwijs had bijvoorbeeld zwaarder mogen wegen. Een breder aanbod van opleidingen zorgt er simpelweg voor dat meer jongeren in de provincie blijven studeren. Bovendien bestaat dan de kans dat ze in Zeeland werk vinden. Ook een aantal andere plannen uit het pakket hadden wat ons betreft concreter gemogen. Van het alternatief, jarenlang procederen met het Rijk om de overeenkomsten uit 2014 na te komen, worden we echter ook niet beter. Dat heeft SGP-Zeeland doen besluiten om in te stemmen met het compensatiepakket. Is iedereen dan tevreden? Zeker niet. Er blijven nog genoeg wensen over. Denk bijvoorbeeld aan een tolvrije Westerscheldetunnel, een waterstoffabriek, een nieuwe universiteit, etc. etc.

In het opstellen van het compensatiepakket bleken deze zaken niet haalbaar. Helaas.

HOE NU VERDER?

Er is een 'waakhond' aangesteld die de komende jaren gaat toezien op de uitvoering van het compensatiepakket. Eén clause uit de bestuursovereenkomst is daarbij heel belangrijk: als een onderdeel niet doorgaat, dan zal de 'waakhond' samen met het Rijk voor een vervangende maatregel moeten zorgen. En wij kennen een heel lijstje met dingen die daarvoor ingezet kunnen worden. Sommige staan hierboven al genoemd en de lijstjes met onze Tweede Kamerfractie zijn gelukkig kort genoeg om hier dan ook werk van te maken. ◀

▶ Meer weten?

Kijk op zeeland.sgp.nl voor een uitgebreider artikel over het buikpijndossier.

Wilt u meer weten over het werk van de SGP-Statenfractie? Volg ons op Facebook, Twitter en Instagram: [@SGPZeeland](https://www.instagram.com/SGPZeeland)

SGP Internationaal

De SGP is al vele jaren internationaal actief. Al sinds de jaren '80 is de partij vertegenwoordigd in het Europees Parlement. En de aan de SGP gelieerde Stichting Vormingsactiviteiten Oost-Europa (VOE) is sinds de val van de Berlijnse muur actief in het organiseren van vormingsactiviteiten, zoals trainingen en conferenties, in Midden- en Oost-Europa. Na de zogenaamde 'Arabische lente' kwam daar ook de Arabische wereld bij. Sinds dit jaar is de Stichting VOE omgevormd tot Stichting SGP Internationaal.

DOOR ELISE ABBEY - VAN DOORN

COORDINATOR BIJ SGP INTERNATIONAAL

De nieuwe stichting wil verder bouwen aan het werk dat voorheen door Stichting VOE werd gedaan. Daarnaast zal SGP Internationaal ook bredere activiteiten ontplooiën en naast de vormingsactiviteiten ook netwerkactiviteiten ondernemen.

FINANCIERING

De vormingsactiviteiten worden gefinancierd door de Nederlandse overheid in het kader van de Matra- en Shirakasubsidies. Deze subsidies zijn bedoeld om landen aan de randen van de Europese Unie te helpen met de versterking van hun rechtsstaat en democratie. Met de subsidie kan SGP Internationaal samenwerkingsverbanden met zusterpartijen of zusterorganisaties opzetten en hen ondersteunen ter versterking van de democratische processen in deze landen.

CONTACTEN

Door de jaren heen zijn al veel structurele contacten opgedaan met partners in

landen als Hongarije, Roemenië, Slowakije, Oekraïne, Albanië, Belarus (Wit-Rusland), Egypte, Irak, Moldavië en Servië. Sinds Hongarije, Roemenië en Slowakije lid zijn geworden van de EU, vinden daar geen activiteiten meer plaats. Waar de SGP haar jarenlange politieke ervaring kan delen ten behoeve van de opbouw van christelijke partijen in andere landen, kan zij andersom veel leren van diezelfde partners. Daarnaast zijn er veel christelijke en reformatorische organisaties internationaal actief. Het delen van kennis en ervaringen die daarbij zijn opgedaan is erg waardevol. Want juist in een globaliserende wereld, waarin veranderingen elkaar snel opvolgen en we eenvoudig contacten kunnen leggen met mensen waar ook ter wereld, hebben christenen elkaar harder nodig dan ooit.

NETWERK

Voor de vormingsactiviteiten die worden gefinancierd door SGP Internationaal is

het van cruciaal belang dat we kunnen putten uit een breed kennisnetwerk. Juist de inzet van sprekers met expertise maken de activiteiten van SGP Internationaal succesvol. De onderwerpen die aan de orde komen variëren van ethisch tot maatschappelijk, afhankelijk van de vraag en behoefte van onze partner. Zo kan het zijn dat we een conferentie organiseren over alcoholmisbruik, onderwijs, landbouw, de betekenis van de Bijbel voor de politiek, of een training over het voeren van een politieke campagne.

EXPERTISE DELEN?

Wanneer u expertise hebt op een bepaald terrein dat mogelijk waardevol is voor SGP Internationaal, en u heeft tijd en gelegenheid om deze te delen, nodigen wij u van harte uit om een mailtje te sturen naar internationaal@sgp.nl.

Wellicht kunnen wij in de toekomst dan een beroep op u doen voor het geven van een lezing of training op uw vakgebied. ◀

STEUN VOOR CHRISTEN-POLITICI (NET) BUITEN DE EU

Introductie van de nieuwe stichting 'SGP Internationaal'

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

In de achterliggende tijd is er onder de hoede van de SGP een nieuwe stichting ontstaan die zich gaat inspannen voor de ontplooiing van activiteiten in het buitenland.

Maar wat is daarvan het nut en wat biedt het ons? Internationaal secretaris, Henk Massink, wil de nieuwe stichting graag introduceren bij de SGP-leden.

Hoe zou u SGP Internationaal willen introduceren?

"SGP Internationaal is een stichting die de doelstellingen van de SGP buiten de grens probeert te verwezenlijken. De statuten vermelden vier doelen: ondersteunen van christelijke organisaties en politieke partijen in het buitenland, met hen doordenken van uitgangspunten voor christelijke politiek, het onderhouden van een internationaal netwerk van contacten rond thema's die voor de SGP van belang zijn en de bewustwording van de SGP-achterban over het belang van het internationale werk."

een voorbereiding op een lidmaatschap van de EU van andere landen?

"Nee, het is niet de bedoeling dat SGP Internationaal daar een rol in speelt en een verdere uitbreiding van de EU ligt ook niet direct voor de hand. De activiteiten in de jaren negentig vonden wel plaats met het oog op de hulp van landen in het proces van toetreding tot de EU (in 2004 en 2007). SGP Internationaal probeert vooral christenen in de buurlanden van de EU (Oost-Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten) te ondersteunen die politiek actief willen worden. We kunnen dit doen door

gebruik te maken van subsidies die de Nederlandse overheid ter beschikking stelt. De landen waar we werken, liggen in een ring rond de EU en vallen daarom onder het EU-nabuurschapsbeleid. Het is belangrijk de relaties met deze landen goed te onderhouden en het democratiseringsproces te bevorderen. Want onrust en onveiligheid aan de grens van de EU raakt ook ons."

Als de SGP zich sinds de jaren 80 niet internationaal had ingezet, dan...

"Het is een zeer terechte vraag wat het effect is van alle activiteiten, zoals conferenties, die we hebben georganiseerd. In ieder geval hebben we een behoorlijk netwerk opgebouwd en is er een sterkere samenwerking ontstaan tussen christen-politici uit verschillende Europese landen. En verder hebben we iets uitgedeeld van de ongelooflijk rijke traditie van bezinning op christelijke politiek die Nederland kent. We moeten het aan God overlaten wat de vruchten daarvan zijn."

Hoe is de organisatie van SGP Internationaal ingericht?

"SGP Internationaal heeft een bestuur van vijf personen. Dit bestuur heeft een toezichthoudend karakter. Ik ben als hoofdbestuurslid tevens internationaal

secretaris en udtien hoofde de voorzitter van het bestuur. SGP Internationaal heeft twee internationaal coördinatoren in dienst, de een voor 0,2 fte, de ander voor 0,5 fte. Een werkgroep met vertegenwoordigers uit alle SGP-geledingen bereidt het beleid voor en voert het ook uit."

Wat moeten de SGP'ers verder nog door u te weten komen?

"Ik ben zeer erkentelijk voor alles wat door mijn voorgangers in dit werk (het voormalige VOE-bestuur) veelal op belangeloze wijze, is gedaan. En verder wil ik de oproep van Elise op de bladzijde hiernaast nog eens extra benadrukken. ◀

Corona vraagt om bezinning

Brussel is wel wat crises gewend. Je zou denken dat de EU zo langzamerhand wel weet hoe je daarmee om moet gaan. Dat valt in de praktijk echter bitter tegen.

DOOR BERT-JAN RUISSEN

LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT VOOR DE SGP

Bij een crisis zien we vaak een verdeeld Europa dat met veel pijn en moeite vage compromissen weet te bereiken, de pijn wat probeert te verdelen over de lidstaten, maar de echt grote problemen voor zich uitschuift. We zagen dat bij de eurocrisis (we zitten nog steeds met megaschulden), bij de migratiecrisis (de opvangkampen zitten nog steeds overvol) en het dreigt nu weer dezelfde kant op te gaan. De EU gaat voor 750 miljard euro lenen en toekomstige generaties moeten maar zien hoe ze die leningen gaan aflossen.

Dat krijg je ervan

En als iemand de vinger legt bij dit beleid van pappen en nathouden en problemen vooruitschuiven is het antwoord bij veel partijen steevast: "dat krijg je ervan als de EU zo weinig macht heeft. De EU moet veel meer bevoegdheden krijgen". Ook nu is dat weer de standaardreflex: "maak van de EU een gezondheidsunie, alleen zo kunnen we het coronavirus er onder krijgen".

GEWENST RECEPT?

Is dat inderdaad het gewenste recept? Nou nee. Is de gezondheidszorg dan zo slecht geregeld in Nederland? Nee toch. Is een verpleegkundige ermee geholpen als ze moet gaan aantonen dat ze aan Brusselse kwaliteitseisen voldoet? Ik kan het

Bert-Jan Ruissen vergadert per video met collega's uit andere landen.

mij niet voorstellen. Het wordt tijd om te stoppen met filosoferen over een sterke Europese Unie en de problemen aan de bron aan te pakken.

We moeten nieuwe soorten oplossingen bedenken. Die kans is er nu. Want corona is de eerste crisis die de EU-instellingen zelf langdurig ontregelt. Het Europees Parlement vergadert vooral per video. Stemmen doen we per e-mail. Dat maakt de sfeer afstandelijker, zowel letterlijk als figuurlijk.

NIEUW NORMAAL

Brussel is minder een 'bubbel'. Dat is goed. Het vraagt om bezinning hoe het anders kan. De EU moet niet terugkeren naar het 'oude normaal': niet langer problemen vooruitschuiven en verdelen; niet langer standaard meer bevoegdheden overdragen aan Brussel; niet langer elke maand het Europees Parlement verhuizen tussen Brussel en Straatsburg.

Als dat de uitkomst mag zijn, dan heeft de coronacrisis ons toch iets goeds gebracht. ◀

“... DAN HEEFT DE CORONACRISIS ONS TOCH IETS GOEDS GEBRACHT.”

EEN WIJZE RAAD

Hoewel we zo veel mogelijk thuis zitten, lijkt de samenleving dynamischer dan ooit. Het coronavirus heeft veel veranderingen veroorzaakt. Om te kunnen verklaren en duiden welke ontwikkelingen zich in onze samenleving voordoen, zullen we moeten terugblikken op het afgelopen half jaar. Er zijn in een globale terugblik op de afgelopen tijd drie hoofdlijnen aan te wijzen. Ten eerste onzekerheid, ten tweede eenzaamheid en tot slot afhankelijkheid.

DOOR EVERT-JAN VAN VELDHIJZEN
COMMISSIE ONDERWIJS

ONZEKERHEID

Allereerst is er sprake van veel onzekerheid. Er zijn vaste kaders weggefallen en er is veel onduidelijkheid. Er is namelijk onvoldoende kennis over de meest effectieve bestrijding van het coronavirus. Ontwikkelingen die in de beleving van de burger te snel gaan, zoals de tijdelijke wet en de ontwikkeling van het vaccin, roepen wantrouwen op. Dat zet aan tot het zoeken van informatie en zekerheid, een zoektocht die overigens regelmatig uitmondt bij complottheorieën. Maar de meeste onzekerheid gaat misschien wel over de toekomst. Hoe lang het virus nog zal rondgaan en of het oude, normale leven wel terug zal komen. Veel mensen die ik spreek, vrezen het ergste en durven niet te veel vooruit te kijken.

EENZAAMHEID

Ten tweede is er de eenzaamheid. Ouderen die vrijwel geen bezoek krijgen, alleenstaanden die elke dag weer in een leeg huis werken, maar ook studenten die elke dag aan de keukentafel studeren, hoewel sommigen die schade 's avonds laat in een Leids park weer inhalen. Kortom, ieders sociale leven heeft wel een knauw gekregen. Ook dit maakt mensen bang. Er is angst dat eenzaamheid normaal wordt, omdat zovelen er last van hebben.

AFHANKELIJKHEID

Ten slotte de afhankelijkheid. Het maakbaarheidsdenken heeft niet zomaar een krasje gekregen, maar is ingedeukt. We zijn afhankelijk van factoren die de mens niet genoeg kan beïnvloeden en waar de mens geen macht over heeft. Het vaccin leek het nieuwe paradijs van het maakbaarheidsdenken te worden. De laatste weken is echter gebleken dat ook het succes van een vaccin van onbeïnvloedbare factoren afhankelijk is. Mutaties van het virus en onwilligheid om te vaccineren kunnen makkelijk roet in het eten gooien. Het gevoel dat de mens de controle verloren is, maakt mensen ook bang. Er is dus sprake van veel angst. Dat vraagt begrip, maar ook handelen. Laten we ons best doen geen onzekerheden te geloven of te verspreiden. Laten we ons best doen de eenzaamheid te verminderen en elkaar niet te vergeten. Laten we zo veel mogelijk vertellen dat we afhankelijk mogen zijn van Gods leiding. Want wat is het mooi, om als christenen te mogen weten dat er een Vaste Rots is, die alle onzekerheid in het heden en voor de toekomst kan wegnemen. Dat er Een is, die altijd bij Zijn kinderen is, hoe eenzaam ze op aarde ook zijn. Dat we volledig afhankelijk zijn van wat onze God doet, Die alles goed doet. Die boodschap mag overal klinken, juist in de coronacrisis. Angst is een slechte raadgever, maar men noemt Zijn naam Raad! ◀

WIJ ZIJN NOG
STEEDS OP ZOEK
NAAR NIEUWE
COLLEGA'S!

Kijk op reenen.nl

ONBEGRENSD IN LOGISTIEK

Sinds 1918 profiteren steeds meer klanten van onze deskundigheid en vakmanschap. Of het nu gaat om een verhuizing om de hoek in Barneveld, een transport van Hollandse kaas naar Sicilië of de opslag van uw (non)-foodproduct: Van Reenen is het antwoord op uw logistieke vragen.

Transport

Warehouse

Verhuizingen

van REENEN

Koningsbergenweg 7 | Barneveld | T 0342 - 405 405 | W reenen.nl

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

De 'bevrijding' van de Tweede Kamer

Het duurde vrij lang voordat de Tweede Kamer na de bevrijding op 5 mei 1945 weer bij elkaar kwam. Bijna vijf maanden. Maar op 25 september was het dan eindelijk zover. Van de 100 Kamerleden die de Tweede Kamer op 10 mei 1940 bij de Duitse inval telde, waren er slechts 75 aanwezig. De 25 die er niet meer bij waren, waren in te delen in drie groepen: de NSB'ers, degenen die 'gezuiverd' waren omdat een commissie had geoordeeld dat ze zich in de oorlog niet goed hadden gedragen, en ten slotte degenen die waren overleden, al dan niet door toedoen van de 'moffen'.

STA-IN-DE-WEG

Waarom duurde het zo lang voordat de volksvertegenwoordiging weer ging vergaderen na de bevrijding? De belangrijkste reden was dat het parlement, ook in andere landen, eigenlijk een beetje in een kwade reuk was komen te staan in de jaren vóór de oorlog. Gaandeweg de crisisjaren '30 klonk steeds vaker en steeds luider de roep om een sterk centraal gezag. Een hopeloos verdeelde volksvertegenwoordiging werd gezien als een sta-in-de-weg om snel en adequaat orde op zaken te stellen. Iemand die zo dacht was toenmalig eerste minister Colijn, die zichzelf niet voor niets op affiches liet afbeelden als 's Lands stuurman.

Tijdens de oorlog bleef dat sentiment leven, niet zozeer onder de gewone kiezers (die hadden wel wat anders aan hun hoofd), maar met name onder politici en 'intellectuelen' die met elkaar nadachten en discussieerden over een herrijzend, en vooral: vernieuwd Nederland. Niet de minste representant van die vernieuwers was koningin Wilhel-

mina. Minister-president in oorlogstijd Pieter Sjoerds Gerbrandy die haar in Londen trouw had bijgestaan en door dik en dun verdedigd, werd na de bevrijding zonder pardon vervangen door een volslagen onbekende 'vernieuwer'.

De nieuwe premier (prof. dr.ir. W. Schermerhorn) en het staatshoofd vonden het wel prima zo, regeren zonder een 'lastige' Tweede Kamer die hinderlijk voor de voeten loopt. Totdat op 25 september de Kamer dan tóch bij elkaar kwam. Een speciaal moment in onze parlementaire democratie, maar door de lege plekken en de verse herinnering aan de ontberingen en verwoestingen bepaald níet feestelijk. Het duurde nog geruime tijd voordat dit staatkundige noodverband van tijdelijke, voorlopige Kamers werd vervangen door een volwaardig parlement. Dat was pas het geval na de eerste na-oorlogse verkiezingen, op 16 mei 1946, ruim een jaar nadat de Duitse tirannie was verdreven.

GEBREK EN SCHAARSTE

Dit jaar staat Nederland – door corona wel heel apart - stil bij '75 jaar bevrijding'. Op 25 september stond de Tweede Kamer, onder leiding van oud-Tweede Kamervoorzitter Gerdi Verbeet (namens het comité dat de herdenkingen coördineert) en in het bijzijn van de fractievoorzitters van de politieke partijen in de Kamer, op een waardige manier stil bij de eerste Kamervergadering na '40-'45. De meeste indruk maakten drie kinderen van Kamerleden die er op 25 september 1945 bij waren geweest toen de Tweede Kamer weer begon. De dochters van de Kamerleden Bruins-Slot (ARP) en Tilanus

(CHU) alsmede de zoon van jhr. Van der Goes van Naters (PvdA) haalden herinneringen op aan hun vaders en hoe zij die eerste maanden na de bevrijding hebben ervaren. Alleen al het feit dat een van de Kamerleden toen liftend vanuit het Groene Hart naar Den Haag moest zien te komen, omdat nog bijna niets (goed) functioneerde en auto's schaars waren, spreekt boekdelen over deze tijd vol gebrek en schaarste.

Ter gelegenheid van de 'bevrijding van de Tweede Kamer' verscheen ook een boekje, getiteld 'Terug naar het Binnenhof', ondertitel: De Tweede Kamer in ere hersteld. De schrijfster, Carla Hoetink die is verbonden aan het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis aan de Radboud Universiteit van Nijmegen, heeft daarin veel nieuw materiaal samengebracht over deze buitengewone periode in de Nederlandse politiek die tot nu toe onderbelicht bleef. Zeker de moeite waard, ook voor SGP'ers voor wie deze periode onlosmakelijk verbonden is met de 'zuivering' van onze partijoprichter, dominee Kersten. Het boek laat zien dat er, ook toen al, procedurele en inhoudelijke vraagtekens zijn gezet bij de 'afraffelige' en onzorgvuldige gang van zaken. ◀

SERVICE OP 9+ NIVEAU

Voor én na de handtekening

Van het eerste advies tot en met de laatste schroef, alles moet kloppen als het aan ons ligt. Ook nadat de handtekening is gezet lopen wij nog net zo hard voor u. Als familiebedrijf zit het verlenen van service in onze genen en gaan we voor uitsluitend tevreden klanten. Hoe blijer u bent, hoe meer werkplezier wij hebben. Met minder dan een 9+ waardering nemen wij geen genoegen. Dat dit ook lukt, kunt u zien op de diverse reviewsites.

Doen
zoals
Beloofd

KEUR
HAARLEM

ARMA
NUNSPEET

ARTIC
UTRECHT

ADEE
RIJSSEN

ANNOVI
BERKEL EN RODENRIJS

AVANTI
KESTEREN

ARDI
SINT-ANNALAND

PELMA
GOES

Ruim 2180 beoordelingen
Qasa.nl | oktober 2020

DB KEUKEN
GROEP

dbkeukengroep.nl

DE Banier

VOOR
HET
LEVEN!

- ▶ Voor een cultuur waarin abortus ondenkbaar is!
- ▶ Nederland gebaat bij moeders als Deborah
- ▶ Verkiezingsmotto: "In vertrouwen"

Vóór
het leven

Bedrijfsfilm zonder gedoe? Bedrijfsfilmspecialist

Ga voor inspiratie en onze pakketten naar
bedrijfsfilmspecialist.nl

T: 0318 - 701255 | E: contact@bedrijfsfilmspecialist.nl

bedrijfsfilmspecialist.nl

Quik's
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

ALL ABOUT POTATOES

Voorgekookt

Voorgebakken

Vers verpakt

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quik's FRESH POTATOES

Quik's POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

Vertrouwde klanken...

Mooie collectie orgels van diverse merken

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

Stolk Orgels

www.stolkorgels.nl

NIEUWERKERK A/D IJSEL - Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52 | KIBBERENDIJK - Oostpalderweg 15

Het goede leven

Onbekommerd van het leven genieten: dat verbinden we meestal met 'het goede leven'. Dit beeld past niet goed bij onze calvinistische levensinstelling. IJver en een zekere levensernst zijn daarin belangrijk. Maar laten we eerlijk zijn: dan nog hebben ook wij ons ideaal van wat ons leven 'goed' maakt.

INHOUD

Verdieping:
Taboes rond abortus

Meditatie	5
Opkomen voor het leven	6
Opkomen voor kwetsbaren	9
Algemene Beschouwingen	11
Voorzitter	15
Varia	16
Interview	18
Taboes rond abortus	21
#TK21	23
Haags nieuwsoverzicht	25
Week van het Leven	26
Europa: landbouwbeleid	28
Hoop voor ongeborenen	29
Kroon	31

De schaduwkant hiervan kennen we ook allemaal. Niet alleen krijgt iedereen met tegenslag te maken. Maar de praktijk van het leven kan helaas ook zo moedbenemend zijn. Dan dringt de vraag zich op of er een minimale standaard is aan wat ons leven goed maakt. In zulke situaties weten we dat er geen gemakkelijke antwoorden bestaan.

Ons leven valt onder de genade van God. Dat is het eerlijke Bijbelse antwoord. Voor Hem kan niemand rechten laten gelden. De zwarte bladzijden uit ons leven moeten op onze rekening worden geschreven. En dan heb ik genoeg aan mezelf; vanwege mijn zonde en gebrek voor God en mensen. Gelukkig degene die door Gods Geest deze levensles mag leren. Dan ontstaat het goede perspectief. Uit vrije goedheid doet de Heere elke dag de zon opgaan en onderhoudt Hij al wat er leeft. Het leven is een gave.

Deze gave benadrukt de opdracht om God lief te hebben bovenal en onze naaste als onszelf. Het gaat niet alleen om wat ik krijg, maar ook om wat ik geef. Sommigen geven van hun overvloed. Waar zouden de goede doelen zijn zonder deze brede steun? Anderen geven van hun tijd. Wat is al die vrijwilligersinzet een zegen! Laten wij allen van onze liefde

mogen geven. Gelukkig de samenleving waarin de waarde van het leven op deze wijze worden beleefd.

Bij het goede leven gaat het dus niet over minimum en maximum. Het gaat ook niet over het goede dat erin zit en dat wij eruit moeten halen. Maar het gaat over het goede dat in dit leven uit genade wordt verkregen. Dat komt niet uit ons leven voort, maar uit God. "Want beter dan dit tijdelijk leven, is Uwe goedertierenheid." (Psalm 63)

"HET LEVEN IS EEN GAVE."

Te mogen weten wat een zondig mens heeft aan zijn God, dat maakt het leven goed. Hoe dringend heeft onze samenleving behoefte aan dit oprechte getuigenis. ◀

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

SINDS 1935
HUISMAN
keukens | sanitair | doe het zelf

Passie
voor vakmanschap

WWW.HUISMANALBLASSERDAM.NL

Huisman Keukens & Sanitair | Voltastraat 1 | 2952 AW Alblisserdam | 078-6932541 | info@huismanalblisserdam.nl

ontwerpbureau

**kwaliteit en
vakmanschap**
van ontwerp tot bouw

goosich

interieur

kempisch

AA+ ontwerpbureau bv | Berkenwoude | Elspeet | Marinus Weijers | www.aa-plus.nl

► “Maar Ruth zeide: Val mij niet tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keren; want waar gij zult heengaan, zal ik ook heengaan, en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk en uw God mijn God”
Ruth 1:16

Keuze voor hét leven

Geliefde lezer, niemand van ons twijfelt eraan dat onze SGP een partij is die staat voor de beschermwaardigheid van het leven. Fel, bewogen en betrokken is het verzet tegen de abortuswetgeving, de verruiming van de euthanasiepraktijk en de ontwikkelingen rond ‘voltooid leven’.

We weten dat God de Schepper is van het leven en dat Hij het einde van ons leven bepaalt. Maar de vraag dringt zich dan wel op, wanneer wij ons als partij inzetten voor het leven, vanaf het begin tot het eind, of wij persoonlijk hét leven kennen? Of, om het heel concreet u en jou te vragen: kunnen we het Paulus nazeggen: “Want het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin”.

GEESTELIJK DOOD

Ruth mocht door genade die keuze voor dit leven maken. Wonderlijk was haar weg geweest tot aan de grens van Israël. Ze leefde immers wel, maar ze was geestelijk dood. Ze leefde in Moab, een volk dat afstamde van Lot, midden in de duisternis van de afgoderij. Tot daar een Joodse familie hun dorp binnenkwam en er een woning huurde. Ze kwam met die familie in contact en werd door Chijlon ten huwelijk gevraagd. Daar hoort ze de familiegeschiedenis. Hoe haar schoonvader niet vertrouwd had op de Heere, terwijl zijn naam er zo heerlijk van sprak dat God Koning is. Ze kwam erachter dat haar man naar de wet van Mozes helemaal niet met haar getrouwd mocht zijn.

Naomi haar schoonmoeder heeft haar dat allemaal verteld. Maar wat een wonder, ze heeft erover gesproken dat er nu bij God vergeving is, hoe ver een mens ook van Hem is

DS. A.A. EGAS
*Damwoude /
Damwâld*

afgedwaald. Dat kan ook voor jou, Ruth. Bij Hem is vergeving, ook al heb je heel je leven de afgoden gediend.

BEKERING TEN LEVEN

Dat zaad, gestrooid door Naomi, mag kracht doen in het hart van haar schoondochter. Wat een wonder van Gods voorzienige leiding. Dat Hij nu door al die kromme wegen Ruth toebrengr tot de gemeente die zalig wordt. Heeft u dat wel eens verwonderd, die wegen des Heeren met u? Wanneer ze dan samen staan op de grens van Moab en Israël en Naomi erop aandringt: kind,

keer toch terug naar Moab, dan komt haar keuze voor hét leven openbaar: nee moeder, ik kan niet meer terug. De Heere is mij te sterk geworden. Buiten Hem is géén leven, maar de eeuwige dood. Met dat volk van Hem wil ik leven en wil ik sterven. Prachtig hoe onze kanttekeningen hierbij opmerken: “Hiermede toont zij haar bekering tot de ware God en de gemeenschap van Zijn kerk”.

LEESWIJZER

Geliefde lezer, wanneer u dit tijdschrift gaat lezen, dat in het teken staat van ‘leven’, vraagt u zich dan voortdurend af: ken ik hét leven, het leven met Christus. Is dat mijn troost in mijn leven en mijn sterven dat ik het eigendom ben van mijn getrouwe Zaligmaker. O, dat die vraag u mag uitdrijven omdat hét leven in Hem te vinden is. Wanneer u door genade dat leven met Paulus in Hem gevonden hebt, dat het u steeds weer ertoe mag brengen om die keuze te vernieuwen en met Ruth te belijden: ‘uw volk is mijn volk, uw God mijn God’, tot eer en verheerlijking van uw Koning, Die het zo waard is om beleden te worden als de Levensvorst, ook in het politieke leven. ◀

Opkomen voor het leven vraagt om kinderlijke vrijmoedigheid

'Gruwelijk'. Zo noemde Pia Dijkstra (D66) de inbreng van Kees van der Staaij toen die zich tijdens een recent debat uitsprak tegen het kabinetsplan om een levensbeëindiging van ernstig zieke kinderen toe te staan. "Is er geen sprake van barmhartigheid, ook in de Bijbelse zin van het woord, als je die kinderen helpt?", vroeg Dijkstra zich eerder af.

DOOR ARDJAN BOERSMA

BELEIDSMEDEWERKER VWS BIJ DE TWEDE KAMERFRACHTIE

In de geschiedenis is 'barmhartigheid' altijd verbonden geweest met het helpen van de naaste, verlichten van lijden, het verminderen van pijn. Denk aan de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Anno 2020 wordt het barmhartig gevonden om in sommige situaties over te gaan tot het doden van menselijk leven: kinderen in de moederschoot, mensen die levensmoe zijn, ouderen die de kracht uit hun lichaam voelen wegvloeien. Wat is onze reactie, als diepe Bijbelse begrippen als barmhartigheid, naastenliefde en mededogen zo listig worden verminkt?

KINDERLIJKE VRIJMOEDIGHEID

De Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer preekte eens over de woorden 'de waarheid zal u vrijmaken' (Johannes 8:32). Hij schetste een situatie die we allemaal wel hebben meegemaakt. Een groep volwassenen komt bij elkaar. Er wordt gekletst. Iemand doet een uitspraak die bol staat van de

onwaarheden. Iedereen doet echter of z'n neus bloedt. Een kind dat er toevallig bij is en de achtergrond niet begrijpt (denkt men) voelt toch aan dat er iets niet klopt. In al z'n onschuld doet hij zijn mond open. Een pijnlijk gemompel gaat door de kring van aanwezigen. Het kind lacht en weet dat hij de spijker op zijn kop geslagen heeft. Er is iets onherstelbaar veranderd. De leugen is aan het licht gekomen en de waarheid is aan de dag getreden.

Als er iets bol staat van de onwaarheden en *frames*, dan is het wel het seculiere verhaal over levensbegin en levenseinde. We hoeven ons hierdoor niet uit het veld te laten slaan, maar mogen onbevangen de waarheid ertegenover zetten. Vrijmoedig zijn als een kind. Hoe? Door eenvoudigweg het eerlijke verhaal te vertellen; laten zien hoe de werkelijkheid eruitziet. Mijn ervaring is steeds weer dat de harde realiteit 'progressieve' sprookjes over levensbegin en levenseinde lekprikt. Zelfs als die zijn vermomd in een taalkleed dat aan de Bijbel is ontleend.

“WAT IS ONZE REACTIE ALS DIEPE BIJBELSE BEGRIPPEN ALS BARMHARTIGHEID ZO LISTIG WORDEN VERMINKT?”

OUDEREN MET EEN DOODSWENS

Een goed voorbeeld van dit ‘lekprikken’ is het onderzoek van dr. Els van Wijngaarden dat begin 2020 verscheen. De aanleiding hiervoor was de vraag of het mogelijk moet zijn om hulp bij zelfdoding te verlenen aan ouderen die hun leven als ‘voltooid’ beschouwen, zonder dat zij (ernstig) ziek zijn. Maar hoe groot is die groep mensen eigenlijk en hoe zijn hun omstandigheden? Van Wijngaarden kwam na diepgaand onderzoek en talloze gesprekken tot de conclusie dat ‘voltooid leven’ een te rooskleurige en verdoezelende term is. De wens om te sterven kan door ouderen het ene moment met overtuiging worden uitgesproken en het andere moment vrijwel afwezig zijn. Veel ouderen met een doodswens geven aan dat ze financieel moeilijk rond kunnen komen. Sommige senioren tobben al levenslang met een doodswens. Mogelijk liggen hier onverwerkte (traumatische) gebeurtenissen uit het verleden aan ten grondslag. Duidelijk is in ieder geval dat bij ouderen de sterke en begrijpelijke behoefte bestaat om ertoe te doen en erbij te horen.

Het onderzoek van Els van Wijngaarden draagt eraan bij dat de politieke en maatschappelijke steun voor een voltooid-levenwet verder afbrokkelt. Met de Tweede Kamerverkiezingen op 17 maart 2021 in het vizier is dat hoopvol nieuws. De SGP blijft ervoor pleiten dat er méér inzet nodig is van het kabinet en gemeenten om eenzaamheid en het gevoel van zinloosheid onder ouderen te bestrijden en palliatieve zorg te verbeteren. De

coronacrisis maakt dit alleen maar urgenter. Dit zal dan ook in de verkiezingscampagne een belangrijk speerpunt zijn.

ABORTUS

Ook wat betreft het levensbegin is het nodig dat politici de schrijnende realiteit onder ogen gaan zien. Dat is nog niet eenvoudig. Er wordt veel met leugenachtige kreten gesmeten – “abortus is een recht!” – en heel weinig naar de echte verhalen van onbedoeld zwangere vrouwen geluisterd. Dat zó vaak sprake is van drang en dwang door familie, dat financiën en huisvesting zó vaak de grootste problemen zijn... Die werkelijkheid wordt graag onder het tapijt geschoven.

Ronduit stuitend waren de uitkomsten van de recente evaluatie van de Abortuswet. Sinds de vorige wetsevaluatie in 2005 vonden er in Nederland bijna een half miljoen abortussen plaats. Het lukte de onderzoekers echter nauwelijks om de ervaringen in beeld te krijgen van vrouwen die een abortus ondergingen. Ongeveer zestig vrouwen vulden een vragenlijst in. Zij werden hiervoor geselecteerd door de abortusklinieken! Het bleek zelfs dat vijf abortusklinieken weigerden om aan de wetsevaluatie mee te werken. Wat zit hierachter? Waarom zo weinig openheid? De onderzoekers voerden uiteindelijk met slechts zes(!) vrouwen een verdiepend gesprek. Er werd niet gesproken met vrouwen die afzagen van een abortus en een alternatief omarmden. Het is volstrekt onbegrijpelijk dat onderzoekers desondanks de conclusie durfden te trekken dat de abortuswet ‘in algemene zin goed functioneert’. Toen we hierover kritische vragen stelden en moties indienden om de subsidiëring aan abortusklinieken stop te zetten, werden die door het kabinet en Kamer minzaam weggewuifd.

PUBLIEKE OPINIE

Tegelijkertijd lijkt de publieke opinie over abortus voorzichtig de goede kant op te bewegen. Volgens onderzoekers van de Universiteit van Tilburg denken Nederlandse jongeren aanmerkelijk kritischer

over abortus dan hun ouders en grootouders. Jongeren lijken zich meer te realiseren wat abortus in werkelijkheid allemaal kapot maakt. Dat ze zich hierover ondanks alle weerstand onbekommerd durven uitspreken in (seculiere) media, is moedgevend. Dietrich Bonhoeffer noemde mensen die door de waarheid van God zijn vrijgemaakt, ‘de meest revolutionaire mensen op aarde’. Ze zijn ‘springstof onder onze maatschappij’, omdat ze altijd bereid zijn om leugens aan te kaarten.

“We moeten ervoor oppassen dat de boodschap van de prolifebeweging onder onze huid gaat zitten”, zei PvdA-Kamerlid Lilianne Ploumen op een feministische bijeenkomst over abortus. Ik vraag mij af of zij dat nog kan tegenhouden... De baas-in-eigen-buikideologie verkeert in zwaar weer. In andere Europese landen zijn al aanscherpingen van abortuswetgeving voorgesteld of doorgevoerd. Niet alleen in Slowakije of Polen, maar zelfs in Noorwegen, een land dat toch als progressief te boek staat. Nu Nederland nog!

ONZE OVERTUIGING

Bonhoeffer houdt ons wel bij de les. In dezelfde preek als waaruit eerder geciteerd werd, zegt hij: “Niet onze werken, onze moed, onze kracht, ons volk, onze waarheid maken ons vrij, maar alleen Gods waarheid. Gods genade vernietigt de leugen en schept in ons waarheid.” Van ons wordt maximale inzet gevraagd om het goede te doen, maar ook maximale afhankelijkheid van Gods Geest die ‘in al de waarheid leidt’. De SGP blijft dan ook met overtuiging vóór de beschermwaardigheid van het leven. ◀

DOOR KEES VAN DER STAAIJ

OPKOMEN VOOR KWETSBAAR LEVEN

Tussen alle coronadebatten door, was er enkele weken geleden nog een beladen debat over medische ethiek in de Tweede Kamer. Wij hebben ons gekeerd tegen plannen om de abortuswet en de regelgeving rond euthanasie nóg ruimer te maken en juist gepleit voor betere bescherming van kwetsbaar leven. Het is belangrijk dat niet alleen in de politiek het debat wordt gevoerd, maar ook in de maatschappij het gesprek hierover doorgaat.

Verschillende organisaties vanuit politiek en maatschappij hebben ook dit jaar weer de krachten gebundeld om aandacht te vragen voor de verdrietige werkelijkheid die achter de abortussen schuilgaat. Het is een goede zaak om door het delen van verhalen indringend het belang zichtbaar te maken van betere hulp voor vrouwen die onbedoeld zwanger zijn én voor hun ongeboren kindje. Dit jaar staat het verhaal van Deborah centraal. Toen ze ongewenst zwanger werd, leek abortus voor haar de enige oplossing. Dankzij goede hulp kon zij tóch kiezen voor haar dochter Eden, inmiddels drie jaar oud.

TEGENKRACHTEN

Je zou zeggen – betere hulp aan moeder en kind, wie kan hier nu tegen zijn? Toch zie je een toenemende weerstand hier-tegen. De tegenkrachten nemen toe. Dat hoeft ons niet te verbazen en nog veel minder te ontmoedigen. Uiteindelijk is de

boodschap vóór de bescherming van het door God gegeven leven zoveel krachtiger dan ieder ander verhaal!

Er worden steevast klachten ingediend tegen de campagne voor de Week van het leven. Vanuit de politiek worden kritische vragen gesteld. Vrijwilligers rond abortusklinieken die op een respectvolle manier vrouwen aanspreken of zij openstaan voor hulp, worden weggezet als lompe figuren die mensen intimideren. De felle verdedigers van de abortuspraktijk in Nederland, zoals politici van PvdA, GroenLinks en D66, proberen steeds weer het beeld te schetsen van vrouwen die na rustig nadenken een doorwrochte en verstandige keus voor abortus maken.

Dit propagandaverhaal spooft niet met de werkelijkheid. Daarom is het heel belangrijk de echte verhalen te horen.

BESCHERMING EN ECHTE HULP

Wat mij steeds meer is gaan opvallen in de persoonlijke

verhalen die ik las en hoorde, is dat de eerste impuls, de diepe neiging van een moeder is om haar kind te beschermen, niet om dat te doden. Heel vaak is het juist druk en drang vanuit de omgeving geweest, de partner, ouders, familieleden die de onbedoeld zwangere vrouw op weg naar de abortuskliniek stuurden. Het is belangrijk dat hier meer de vinger bij wordt gelegd.

Vaak is juist de uitzichtloze situatie waarin vrouwen belanden de reden voor abortus: een gebrek aan hulp en steun. Wat nodig is, is daarom échte hulp, voor moeder én kind. Hulp die niet het kind doodt, maar de uitzichtloosheid van de situatie onder ogen ziet en aanpakt. ◀

Predikanten
Cuba smeken
om een
Bijbelverklaring!

Meer info?
www.sez.st/najaarsactie

- CALVIJN
- LUTHER
- HENRY
- ... en meer!

Ik kon deze
boeken op Cuba
nergens kopen.

Nu begrijp ik
de Bijbel beter.
Ik raak er meer
aan gehecht.

Geef nu op NL65 RABO 0301 9573 63
o.v.v. 'Najaarsactie'

Bent u
goed in beeld?

Autobelettering Carwrapping Redameborden Spandoeken Gevelredame Lichtreclame
Project- en bouwborden Reclamezuilen Promotie- en werkkleding Groot formaat prints
Presentatiesystemen Vlaggen- en vlaggenmasten Relatiegeschenken Drukwerk

Ontwerp & Realisatie

Bellstraat 15 | Barneveld | 0342 - 400 968
info@vanlaarreklame.nl | www.vanlaarreklame.nl

groei
door eerlijke
communicatie

- interim management
- persoonlijke coaching
- bemiddeling & advies
- organisatiecoaching
- onderwijsontwikkeling

Sjaak van Wijngaarden MOC

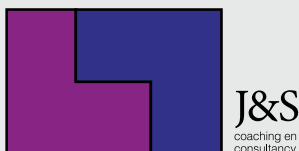
Eerlijk en no-nonsense

We gaan gefundeerde kritiek niet uit de weg en vermijden scherpe vragen niet. Met die aanpak hebben wij al vele partijen succesvol kunnen helpen.

- erkende professionals met jarenlange ervaring
- universitair geschoold

J&S is er ook voor jongerenhulp,
(kerkelijke) vertrouwenszaken
en gezinsproblematiek

tel. (085) 040 65 62
jscoachingconsultancy.nl

SGV

Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft als doel individuele en collectieve voorlichting geven aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u donateur van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u enkele keren per jaar een nieuwsbrief met daarin actuele informatie.

Telefonische vragen en donateuraanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
voorlichting@gemoedsbezwaarden.nl

Ruwe stormen mogen woeden

DOOR PETER SCHALK
FRACTIEVOORZITTER SGP IN DE EERSTE KAMER

Hadden we in dit prachtige gebouw maar een orgel. Dan zouden we onze voorzitter kunnen vragen om een improvisatie op het lied dat hij onlangs ten gehore bracht bij tv-programma Hour of Power (RTL5). Staat u mij toe de slotakkoorden van zijn improvisatie te laten horen*.

Het gaat hier om gezang 178.
Een prachtige vertolking van dit lied:

*Ruwe stormen mogen woeden
Alles om mij heen zij nacht
God, mijn God zal mij behoeden
God houdt voor mijn heil de wacht*

Een zeer passend lied voor het jaar 2020, dat ongetwijfeld de geschiedenis zal ingaan als het 'coronajaar'. Sommige bewindslieden zullen worden aangemerkt als 'coronaministers'. Zie het als een geuzennaam: want wat is er hard gewerkt.

Natuurlijk zullen er altijd zaken zijn die beter hadden gekund. Maar de regering kan beter afgerekend worden op presentie dan op indolentie (laksheid, *red.*).

Overigens, het is wel opvallend dat diverse maatregelen een Bijbelse herkomst hebben. In het boek Leviticus worden de wetten voor het volk Israël genoemd. Opvallend dat quarantaine ook daar ingevoerd werd, evenals de mondkapjes bij besmettelijke ziektes. In de Bijbel wordt dat genoemd: het bewimpelen van de bovenlip.

Maar de fractie van de SGP heeft wel een vraag over het perspectief:

► **Welke lessen uit de eerste golf worden overgebracht op de aanpak tijdens de tweede golf? En is er iets te zeggen over het perspectief naar de toekomst?**

Na de eerste fase kwamen de spanningen naar buiten, we constateren extra korte lontjes. In de samenleving loopt dit uit op heftige reacties, protesten, geweld en rellen. Het lijkt wel of iedereen

losbreekt na zo'n periode van *lockdown*. Dat vergt veel van de politie, maar dat wordt getolereerd, omdat het recht van demonstratie van belang is.

Maar deze ruige demonstraties kunnen voortgang hebben. Maar als mensen gewoon vlak bij een plaats waar ongeboren menselijk leven wordt vernietigd, bijvoorbeeld bij een abortuskliniek, een vreedzame demonstratie houden, dan wordt dat verboden.

► **Wat is de reactie van de regering op dit feit?**

En nu we het toch over leven en dood hebben, het viel me op dat er in een crisis, waarin iedereen strijdt tegen ziekte en dood, een initiatiefwet is aangekondigd om zelf voor de dood te kunnen kiezen, omdat het leven zogenaamd voltooid zou zijn.

► **Hoe ziet de premier de ontwikkeling dat steeds meer het accent komt te liggen op zelfbeschikking versus bescherming van kwetsbaar leven?**

KLIMAAT

Een ander facet van het maatschappelijk leven was even buiten beeld geraakt, namelijk de klimaatdwang. Maar het punt lijkt weer helemaal terug te zijn op de agenda. Bovendien worden we geconfronteerd met de Europese druk van de 'Green Deal', waarin zelfs een ophoging van de CO₂-reductie wordt voorzien van 49% naar 55%.

► **Is de premier het met mijn fractie eens dat de EU zich niet moet bemoeien met onze nationale verantwoordelijkheden?**

► **Is het een misschien een idee om de Europese Commissie te vragen om zichzelf een reductie op regelgeving op te leggen van 55% in 2030 en 95% in 2050?**

FINANCIËN

Tijdens de komende Algemene Financiële Beschouwingen zal ik uiteraard vragen hoe het komt dat eenverdieners inmiddels bijna zéven keer zoveel belasting betalen als tweeverdieners.

► **Maar wat vindt de premier van dit absurde onderscheid?**

En ooit was ik op bezoek op het ministerie en nam ik een kijkje bij de schatkist die daar symbolisch staat. Leuk verhaal van de minister is dan dat de sleutel van die prachtige kist kwijt is. Niemand schijnt te weten waar die gebleven is. Maar nu heb ik het idee dat iemand toch een sleutel heeft gevonden. Want het geld stroomt van de trappen van het ministerie om de crisis en de gevolgen daarvan te smoren. De staatsschuld loopt inmiddels op tot historisch hoge proporties, richting de 65% van het bbp (bruto binnenlands product).

► **Kan de premier een inschatting geven naar welk percentage we groeien, en wat de limiet zal zijn voor dit kabinet?**

► **Wanneer zorgt iemand op het ministerie ervoor dat de sleutel van de schatkist weer wordt kwijtgemaakt, dan wel dat deze weer veilig wordt opgeborgen? Oftewel, op welke termijn gaan we weer bouwen aan buffers?**

VEILIGHEID

Belangrijk is ook de vraag of er geld genoeg overblijft om te voldoen aan allerlei verplichtingen waar onze handtekening onder staat. Nu de instabiliteit tussen de grootmachten groter wordt, is het niet verkeerd om onze zaakjes op orde te hebben.

- ▶ **Hoe staat het met de extra miljarden voor Defensie in het licht van de NAVO-norm? Is 2024 nog steeds haalbaar als moment waarop we daadwerkelijk 2% van het bbp besteden aan onze veiligheid?**

Ook vraagt de fractie van de SGP aandacht voor een andere element van veiligheid betreft het toenemende terrorisme. De macabere onthoofding van de Franse geschiedenisleraar Samuel Paty laat indringend zien dat de strijd tegen moslimextremisme moet worden opgevoerd. Ook in Nederland!

Een simpel voorbeeld: sinds december 2017 was er tot zeven keer toe een incident rond het koosjere restaurant HaCarmel in Amsterdam. Nu pas, in oktober 2020 heeft het OM (Openbaar Ministerie) vorige week woensdag eindelijk verklaard dat er bij de dader sprake is van 'een radicaliseringproces en een extremistische ideologie'.

- ▶ **Hoe gaat het kabinet de komende tijd extra inzetten op de strijd tegen extremistische terroristen en jihadisme?**

ONDERWIJS

Hier leg ik ook de verbinding naar ons onderwijsbestel. Er wordt steeds meer aandacht gevraagd voor burgerschap. Welnu, laat de focus bij burgerschap liggen op het belang van de democratische rechtsstaat, in plaats van op allerlei zaken waar de scholen nu mee geconfronteerd worden, zoals vanuit de doorgesloten aandacht voor opgelegde diversiteit die door groepen in de samenleving worden aangedragen.

REFLECTIE

Tijdens de APB (Algemene Politieke Beschouwingen) moeten we ook

reflecteren op het functioneren in de Eerste Kamer. De eerste weken, in maart en april, hebben we besloten niet bij elkaar te komen. Gelukkig werd het werk wel voortgezet, maar zonder fysieke aanwezigheid. Het deed me denken aan een treffend verhaal uit het boekje "Woorden van Spurgeon". Het gaat over een buitengewone donkere dag in Amerika, waarop het zonlicht als door een verduistering totaal scheen te verdwijnen.

"De wetgevende vergadering van de Amerikaanse staat Connecticut had juist die dag zitting en toen de leden deze onverwachte en onbegrijpelijke duisternis zagen, overviel hen een algemene schrik en ontzetting. Menigeen dacht dat de laatste dag, de dag des oordeels, aangebroken was en in de ontsteltenis stelden sommige leden voor de zitting te schorsen. Toen rees een oud Puriteins raadsheer, Davenport uit Stamford, op en zei, dat, zo de laatste dag gekomen was, hij wenste gevonden te worden op zijn plaats en bezig zijn plicht te doen en daarom stelde hij voor, dat men kaarsen zou laten brengen om de beraadslagingen voort te zetten".

Voorzitter, de tijden zijn donker. Maar laten we niet bij de pakken neerzitten en doen wat onze hand vindt om te doen, op de plaats waar God ons stelt. En in afhankelijkheid van God, biddend om kracht en wijsheid, waar op Prinsjesdag weer aan gerefereerd werd.

Ik begon met het lied "Ruwe stormen mogen woeden". Welnu dat lied eindigt met de volgende woorden:

*Gunst van mensen, raad van vrienden,
Bitt're haat van kwaadgezinden,
Hoogte, diepte, vreugd of rouw,
Niets ontroof't mij aan Gods trouw.*

Voorzitter, als hier een orgel stond zou ik u vragen het koraal te spelen!

Ik dank u! ◀

Bekijk de volledige APB-speech

De volledige toespraak van Peter Schalk, fractievoorzitter voor de SGP in de Eerste Kamer is (inclusief het orgelspel*) te zien via ons YouTube kanaal.

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.

Weihoek 6

4416 PX Kruijningen

E-mail: verkoop@technowestservices.nl

Tel. : +31 (0) 113 312 186

Mob. : +31 (0) 654 774 755

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

**Geef (wees)-
kinderen in
Malawi een
toekomst!**

Enmalig doneren

**Steun onze
basisscholen**

Voor slechts € 10,00 krijgt een weeskind een maand lang kwalitatief en reformatorisch basisonderwijs.

Doel:
€ 55.000,-
€ 10,-
eenmalig
per wees-
kind

28%

Periodiek doneren

**Geef een scho-
lier een kans**

Geef jongeren van het platteland een toekomst en maak voortgezet onderwijs mogelijk!

Doel: 150
scholieren
€ 20,-
per maand
per scholier

6%

Timotheos

Meer informatie en doneren?
www.timotheos.nl

Direct doneren: **NL57 RABO 0161 4855 02** ANBI

VAN REE ACCOUNTANT
registeraccountants en belastingadviseurs

**EEN FRISSE KIJK
OP CIJFERS**

www.vanreeaccountants.nl

Welke ontwikkelingen houden u bezig? Welke veranderende prestaties ziet u in uw organisatie? Welke cijfers vragen om uw aandacht? Van Ree Accountants kijkt graag met u mee. Als accountants zorgen we er natuurlijk voor dat u over de juiste cijfers beschikt. Een frisse kijk op de cijfers levert bovendien verrassende inzichten op. Van Ree Accountants biedt advies op maat voor non-profitorganisaties en het midden- en kleinbedrijf.

VAN REE. EEN FRISSE KIJK OP CIJFERS.

AUDIT & ASSURANCE | ACCOUNTANCY | BELASTINGEN | CONSULTANCY

ALPHEN AAN DEN RIJN | BARNEVELD | LEERSUM | GELDERMALSEN | NIEUWEGEIN | ZWOLLE

Politiek bij een geopende Bijbel

Met het verschijnen van deze Banier heeft de presentatie van het verkiezingsprogramma en de conceptkandidatenlijst al plaatsgevonden.

CAMPAGNE IN CORONATIJD

Op vrijdagavond 13 november D.V. start het digitale deel van de campagne. Dat de SGP online gaat, is niet nieuw, maar de omvang hiervan in deze campagne heeft alles te maken met de huidige beperkingen voor fysieke bijeenkomsten. De eerste uitzending vanuit een eigen studio in Gouda vindt plaats in de Week van het Leven en u begrijpt dat dit ook het thema is van deze avond.

Onze campagneleider André Flach gaf in de vorige Banier aan dat er steeds gezorgd wordt voor een afwisselend programma dat past bij de SGP-boodschap: met de inhoud voorop. Ik wil graag met u delen wat hij met dit laatste bedoelde. In elke uitzending staat een thema centraal. Dat thema wordt ingeleid met een perikoop uit Gods Woord, passend bij het thema. Zo willen we ook in dit digitale tijdperk zichtbaar en hoorbaar maken wat de betekenis is van politiek bij een geopende Bijbel voor de samenleving van nu.

DE SELECTIEADVIESCOMMISSIE

Het lijkt me goed om nu de conceptkandidatenlijst bekend is de werkzaamheden van de selectieadviescommissie eens met u te delen. De commissie die haar taak nu heeft afgerond, bestond uit drie hb-leden, twee leden van de bestuurdersvereniging, een hrm-deskundige, Kees van der Staaij

als adviseur en Johan van Berkum voor de ambtelijke ondersteuning.

GESPREKKEN MET KANDIDATEN

Aan de potentiële kandidaten voor nummers 2 t/m 12 van de lijst werd gevraagd ons in een 'pitch' van 3 minuten inzicht te geven in hun betrokkenheid bij en motivatie voor politiek bij een geopende Bijbel in de context van de Tweede Kamer. Deze persoonlijke 'inkijkjes' van de kandidaten bood een goede gelegenheid tot openhartige gesprekken. Een nader uitgewerkte profielschets was vervolgens de leidraad voor de gesprekken. Op onderdelen hieruit konden de kandidaten reflecteren, zoals de hartelijke verbondenheid aan de SGP-beginselen, het kunnen uitdragen daarvan in het publieke domein; visie en charisma; maatschappelijke tendensen kunnen herkennen en vertolken richting de samenleving en de achterban, zowel specialist als generalist, communicatie- en debatvaardig. U begrijpt dat de opbrengst van deze gesprekken een veelkleurig herfstboeket was. Maar, de aloude SGP-kleur was de basiskleur.

CONTINUÏTEIT EN VERNIEUWING

Nadat een afvaardiging van SGP-jongeren hun wensen hadden kenbaar gemaakt, heeft de selectieadviescommissie de kandidatenlijst in elkaar gevlochten met als vertrekpunt de huidige lijst, de

ingediende namen door de afdelingen/ pkv's en de namen van het hb en de commissie zelf. Aandachtspunten zijn dan de kerkelijke en regionale spreiding, maar ook leeftijd en beroepsgroepen. Deze laatste categorie is meer dan ooit zichtbaar vertegenwoordigd. Daarnaast richten we ons op continuïteit en vernieuwing. De zeventien nieuwe kandidaten symboliseren de vernieuwing. Continuïteit en vernieuwing treft u ook aan bij de eerste drie: Roelof Bisschop houdt zijn derde plaats en Chris Stoffer bezet nu de tweede plaats. We hopen met André Flach op een vierde zetel: *ora et labora!* Na vaststelling door het hb is het is nu aan onze afdelingen en pkv's om te beoordelen of de selectieadviescommissie tot een evenwichtige keuze is gekomen.

Van harte wensen we allen die betrokken zijn bij de campagne wijsheid en vrijmoedigheid om in afhankelijkheid van Gods zegen gestalte te mogen geven aan de kern van het SGP-zijn: Gods Woord tot meerdere erkenning te brengen in het midden van onze samenleving. Die wens geldt uiteraard al onze politieke ambtsdragers! ◀

M.F. VAN LEEUWEN
partijvoorzitter

KIJK LIVE MEE
 MET DE STUDIO-UITZENDINGEN VANAF
 19.30 uur tot 20.15 uur

Week van het Leven
 D.V. 13 november 2020

Economie en Werk
 D.V. 20 november 2020

Boeren en Vissers
 D.V. 27 november 2020

Gezin en Eenverdiener
 D.V. 4 december 2020

 Kijk live mee via ons
 YouTube kanaal

SGP
 Kijk voor meer info op:
www.sgp.nl/studio

CHINA: DUIF OF DRAAK

Lees dit boeiende en actuele themanummer (104 blz.)
 Prijs € 8,50 (excl. verzendkosten).
 Of neem een abonnement voor maar € 25 (4 nummers per jaar)

Bestellen? Ga naar webshop.sgp.nl of bel 010 7200 785

NIEUW!

Concurrent of Bondgenoot. Een christelijk perspectief op populisme.

- ▶ Een diepteboring van het populisme
- ▶ Een evaluatie op basis van christelijke waarden
- ▶ Aanbevelingen voor bezinning en debat

Omvang: 253 bladzijden
 Prijs: € 11,95 (excl. Verzendkosten)
 Bestel via webshop.sgp.nl, via 010 7200 785 of bij de plaatselijke boekhandel.

Bekijk de reportage van de boekpresentatie plus het debat tussen Gertjan Schutte en Cor Verkaide via ons YouTube kanaal.
 Zoek op WI SGP.

WIJ NODIGEN JE UIT VOOR DE

GUIDO ACADEMIE 2020

THEMA: VRIJHEID | DATUM: DINSDAG 29 DECEMBER 2020 | TIJDSTIP: 10:00 - 22:00 UUR | PLAATS: DE OBSERVANT TE AMERSFOORT
 MELD JE NU AAN VIA WISGP.NL | VOL = VOL

| SPREKERS |
 PROF. DR. HERMAN SELDERHUIS, HOOGLEERAAR KERKGESCHIEDENIS
 PROF. DR. ANDREAS KINNEGING, HOOGLEERAAR RECHTSFILOSOFIE
 DR. NIELS RIJKE, WETGEVINGSADVISEUR BIJ DE RAAD VAN STATE
 DR. ROELOF BISSCHOP, TWEDE KAMERLID VOOR DE SGP

De kroon op het werk
Over zorgkwaliteit in corona-tijd

mevr. prof. dr. B.M. Buurman

D.V. dinsdagavond 17 november 2020
NBC Congrescentrum te Nieuwegein (en livestream)

Meld u aan op wi.sgp.nl/guidolezing

www.wi.sgp.nl

Van de redactie

De volgende *De Banier* verschijnt op donderdag 10 december. De kopij kan tot en met dinsdag 24 november bij de redactie worden ingestuurd. U kunt zich richten tot Sjon van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl. De verschijning van de daaropvolgende *Banier* staat gepland op 4 februari 2021.

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt: 'Deo volente'.

(JO)UW BIJDRAGE AAN HET VERKIEZINGSPROGRAMMA

Het conceptpartijprogramma is in november, na een reflectie door de partijadviesraad, door het hoofdbestuur vastgesteld. Vervolgens is het de beurt aan de leden om via de afdeling of kiesvereniging hun mening over het partijprogramma te geven. Wijzigingen kunnen worden voorgesteld. Hiermee wordt de betrokkenheid van leden ook voldoende gewaarborgd.

► Bekijk het programma via onze website: sgp.nl/verkiezingen2021

AGENDA: PARTIJCONGRES 16 JANUARI

Op een partijcongres dat we op zaterdag 16 januari 2021 D.V. willen houden, zullen deze amendementen worden besproken. Vervolgens zal in die bijeenkomst ook het programma worden vastgesteld.

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 1: "Dit jaar staat het verhaal van Deborah centraal. Toen ze ongewenst zwanger werd, leek abortus voor haar de enige oplossing. Dankzij goede hulp kon zij tóch kiezen voor haar dochter Eden, inmiddels drie jaar oud." \ beeld Van der Wal Fotografie
Pagina 22: Czarny Protest \ bron Facebook
Pagina 25a: grafiek uit de Defensievisie voor 2035
Pagina 25d: cover van het Nationaal actieplan
Pagina 29: screenshot uit de genoemde uitzending van tv-programma De Vooravond
Pagina 31: Borstbeeld Groen van Prinsterer \ bron Wikimedia Commons

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
E info@sgp.nl
T 010 - 720 07 70
Telefonische bereikbaarheid:
maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum
E jwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en
drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),
mw. C. Mourits MA,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
M. de Bruyne
E debanier@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE

T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

BESTUURDERSVERENIGING

T 010 - 720 07 79
E vholleman@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

T 010 - 720 07 85
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgp.nl

EERSTE KAMER

Binnenhof 22, 2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

E bert-jan.ruissen@europarl.europa.eu
I eurofractie.sgp.nl

SGP INTERNATIONAAL

E internationaal@sgp.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE

E finadmin@sgp.nl

LEDENADMINISTRATIE

E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

VORMGEVING

De Groot - grootgedrukt.nl
I grootgedrukt.nl

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden
en tarieven kunt u contact opnemen
met Novente.
E wdankers@novente.nl

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

WE MOETEN ZIJN OP DE PLAATS WAAR DE DOOD DREIGT

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Er is veel negatief nieuws over de 'anti-abortusdemonstranten' die intimiderend en agressief met kliniekbezoekers zouden omgaan. In *De Banier* willen we zo'n 'activist' zelf aan het woord laten. Wat gebeurt daar echt?

Helena Burger uit Veenendaal verzamelde als 11-jarig meisje al handtekeningen om abortus tegen te gaan. Zo'n 40 jaar later is ze, na een lange weg met vele aanmoedigen, elke veertien dagen met enkele anderen te vinden voor de Mildredkliniek in Arnhem. Namens Er is hulp (tak van Schreeuw om Leven) probeert ze daar het gesprek aan te gaan met alle bezoekers van de kliniek. Hoewel er niet met elke persoon een gesprek mogelijk is, wordt er wel voor elke persoon gebeden.

Wat gebeurt er bij een 'wake' voor de abortuskliniek?

"Na het Bijbellesen en een gebed nemen we onze plek bij het hekje van de kliniek in. Bezoekers die aankomen of weggaan, spreken we aan. We bieden een folder aan of een klein presentje met een visitekaartje. Als ze dat aannemen, leggen we uit wat het doel is van onze aanwezigheid. We dringen niets op, respecteren hun beslissing om geen gesprek met ons te willen. Woorden als 'babymoord' of 'moordenaars' gebruiken we niet. We proberen wel het belang en de kostbaarheid van het ongeboren leven te benadrukken. Voor iedere kliniekbezoeker bidden we afzonderlijk. Aan het einde van de wake leggen we deze mensen en de gesprekken allemaal in Gods handen. Wij hebben gedaan wat Hij van ons vraagt; we pleiten op Zijn belofte 'dat onze arbeid niet ijdel zal zijn in de Heere!'"

Wat zijn uw ervaringen tijdens uw werk?

"Tegenwoordig ervaren we flink wat tegenstand. Het wordt door de gemeente Arnhem haast onmogelijk gemaakt. Ook vanuit de kliniek is er gebeld naar de gemeente. We kregen een keer bezoek van boa's en de laatste keer kwam de politie en werden we weggestuurd. Aan de ene kant zie ik er daarom altijd vreselijk tegenop. De kliniek is niet blij dat we er staan en ook de meeste bezoekers zitten niet op ons te wachten. Je voelt ook echt dat je staat op het terrein van de dood. Dat is beklemmend. Toch geeft het ergens ook blijdschap om er te staan. Het is de diepe overtuiging in je hart dat je moet opkomen voor het ongeboren leven. Ook ervaar ik liefde en bewogen-

heid voor de moeders die denken dat er geen andere oplossing is dan abortus. Ik sta daar met een groot verlangen om niet alleen een kindje te redden, maar ook om een figuurlijke arm (soms ook letterlijk, ...als er geen corona is) te kunnen slaan om (vaak jonge) moeders die diep in hun hart zo kunnen twijfelen. Om ze te laten weten dat ze met de hulp die we aanbieden wél perspectief kunnen hebben om hun kindje geboren te laten worden."

Wat is het effect van de tegenstand?

"We merken het altijd bij de kliniek als we weer negatief in het nieuws zijn geweest. Mensen zijn daardoor eerder bevooroordeeld. Zo spraken we onlangs een jonge student die (vanwege de coronavoor-schriften) buiten moest wachten terwijl zijn vriendin de behandeling in de kliniek onderging. Ze hadden ons bij aankomst bewust vermeden. Tijdens het gesprek kwam hij erachter dat we niet zo verschrikkelijk waren als hij had gedacht. Hij bedankte ons zelfs voor de liefdevolle benadering. Hij accepteerde de folder voor 'hulp na abortus', maar je vraagt je af of we hulp vóór de abortus hadden kunnen aanbieden als ze niet bang gemaakt waren. Zou hun kindje dan hebben kunnen blijven leven?"

Herkent u zich in de berichtgeving in de media?

"Ik herken ons werk niet in het beeld dat vaak geschetst wordt: agressief en intimiderend. Bij Er is hulp krijgen we heel duidelijke instructies over onze houding en over wat we wel of niet mogen laten zien en moeten zeggen. Niet zelden worden we bedankt voor ons werk, ook al komen we niet op één lijn. Ik durf dus wel te zeggen dat 'agressief' en 'intimiderend' vooral woorden zijn van mensen die ons niet gesproken hebben."

Wat zegt u op een uitspraak als: 'Demonstranten horen op het Malieveld in Den Haag, niet bij een kliniek'?

"Bewustwording naar de politiek en de samenleving is onder andere het doel van het staan op het Malieveld. Bij de kliniek staan we ook met een ander doel. Als we een mensenleven kunnen redden moet dat op de plaats zijn waar de dood dreigt. Dat

is in dit geval vooral bij de kliniek. Op het laatste nippertje kunnen we met Gods hulp het verschil maken tussen leven en dood."

Wat kunt u zeggen over de publieke opinie over abortus?

"Het valt me altijd op dat er eigenlijk maar heel weinig kennis is over abortus. Als je de feiten deelt, blijkt dat veel mensen eigenlijk tegen abortus zijn. Maar als je vraagt of abortus moet worden afgeschaft, is het antwoord weer negatief, want het 'verworven recht' van abortus is min of meer heilig verklaard."

Op welke manier zou de politiek jullie werk kunnen steunen?

"Wij zijn heel erg blij met de manier waarop Kees van der Staaij ons als wakers verdeeldt in gesprekken. Het zou fijn zijn als we onze ervaringen kunnen blijven delen met de SGP. We zouden dan punten noemen als het aandacht geven aan en het stimuleren van projecten zoals 'de Wijkwieg' in Genemuiden en het blijven bepleiten van een keuzegesprek én goede voorlichting met gratis echo buiten de kliniek. Nu vindt zo'n gesprek nog plaats binnen de kliniek, die zelf aan de abortus kan gaan verdienen. Dat is geen neutraal terrein."

MEER LEZEN

Zie erishulp.nl voor meer informatie.

Zie sgp.nl voor een uitgebreider interview. ◀

Zelf een steentje bijdragen?

Allereerst is het is heel fijn als de SGP-achterban met ons 'wakers bij de klinieken' meebidde. De strijd is vaak heel hevig. Daarnaast zijn er ook andere praktische wensen: wij krijgen regelmatig spullen aangeboden waar we erg blij mee zou zouden zijn, ware het niet dat we opslagruimte tekortkomen. Als we, net als bij een voedselbank, een 'babyspullenbank' zouden kunnen oprichten, zouden vrouwen met financiële zorgen daar met een strippenkaart de benodigde babyspullen en positiekleding kunnen uitzoeken. Ook zijn 'hulpbussen' (het liefst met echoapparaatuur) een wens. Je zou daar dan bijvoorbeeld mee bij jongerenevenementen of bij de klinieken zelf kunnen staan.

WORD ONDERDEEL VAN ONS TEAM!

Verbindend bouwen

Bouwen is samenwerken. De juiste mensen bij elkaar en de juiste krachten bundelen. In een vroeg stadium meedenken met de klant om zo het beste eindresultaat te bereiken. Het is de manier waarop Opa van Driesten in 1923 al bouwde en de basis legde voor het huidige bedrijf. Het is de manier waarop wij kleine en grote projecten realiseren in woningbouw en utiliteitsbouw.

Teamwork

Wij werken vaak als een team. Het is daarbij van belang dat je de ander echt kent. Elkaar begrijpen en vertrouwen. Je merkt hierdoor echt dat onze mensen elkaar willen helpen groeien. Op de bouw zelf is dit gevoel ook goed te zien. Onze jongens leren van elkaar en maken samen prachtige gebouwen!

Wil je meer weten over deze functies?

Bel met Anne van Driesten: 06 - 53 25 33 72.

Wil jij met ons meebouwen?

Stuur je sollicitatie dan naar
avandriesten@driesten.nl.

Bekijk de volledige vacaturetekst
op driesten.nl/vacatures

Wij zoeken een:

➔ Uitvoerder

Je bent hét aanspreekpunt op de bouw en regelt alles omtrent de werkzaamheden die hier plaatsvinden. Daarnaast maak je detailplanningen en stuur je medewerkers en onderaannemers aan.

➔ Werkvoorbereider

Je stelt samen met de projectleider de planning en uitvoeringsmethode op, voorafgaand aan een project. Ook controleer je de tekeningen van de architect, constructeur en de onderaannemers. Je koopt bouwmaterialen en onderaannemers in en zorgt voor een goede informatieoverdracht naar de uitvoerder.

➔ Timmermannen (leerling/ervaren)

Wij zoeken timmermannen, zowel leerlingen als ervaren. In deze functie voer je in korte tijd verschillende bouwprojecten uit en werk je nauw samen met onze opdrachtgevers, onderaannemers en collega's.

➔ Calculator

Jij hebt een bouwkundige achtergrond en werkt graag zelfstandig. Je denkt mee met collega's om de juiste bouwmethode te kiezen en helpt bij het opstellen van een plan van aanpak (EMVI aanbestedingen). Daarnaast ben jij de verbinder die inventief is en zorgt dat klant krijgt wat hij wenst.

Driesten Harskamp
DE VERBINDENDE BOUWER

STOP MET TABOES RONDOM ABORTUS

Misschien wrijft u als lezer uw ogen uit bij het lezen van deze titel. Want tja, voorstanders van het recht op abortus willen niets liever dan het taboe op abortus, dat kerken en christenen in stand willen houden, snel opruimen.

JAN SCHIPPERS

DIRECTEUR WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT VOOR DE SGP

De hoofdstroom van de maatschappij lijkt vandaag de dag het taboe op het doden van een mensenleven in de moederschoot gepasseerd. Maar denk nu niet dat er rondom abortus geen taboes meer zouden bestaan. Integendeel.

TABOE 1: VRIJHEID

Legalisering van abortus zou leiden tot een grotere vrijheid van burgers, met name van vrouwen. Maar is die vrijheid voor de samenleving als geheel ook groter geworden? Nee. De vrijheid van geweten wordt gebruuskeerd, als blijkt dat sollicitanten met gewetensbezwaar tegen het uitvoeren van abortus een baan in een ziekenhuis wordt geweigerd. Verder wordt de vrijheid van meningsuiting en demonstratie beperkt voor prolife-demonstranten, ook als ze niet agressief zijn, maar bijvoorbeeld gaan bidden bij een abortuskliniek of vrouwen alternatieve hulp aanbieden.

TABOE 2: PRESSIE

Abortus is een keuzerecht van de vrouw, bezworen voorstanders. Zij moet zelf over haar eigen leven kunnen beslissen. Daar mag niemand zich mee bemoeien. Kom daarom ook niet aan met onderzoeken die laten zien dat tot wel 75 procent van de vrouwen die een abortus onderging, verklaart dat zij daartoe aangezet of geprest werden.

Soms is de eer van de familie in het geding. En die weegt zwaarder dan een pril mensenleven?

TABOE 3: MEISJES SLACHTOFFER

De (feministische) vrouwen die fanatiek vóór abortus pleiten, willen er niet aan dat zij daarmee vooral meisjes schaden. Abortus werkt ongelijkheid in de hand of versterkt deze. Want de feiten wijzen uit dat er wordt geaborteerd op basis van geslacht. Een ongeboren meisje loopt een hoger risico om geaborteerd te worden dan een ongeboren jongetje. Dat moet je als vrouw toch écht niet willen?

TABOE 4: GEZONDHEID

Voorstanders rekenen abortus tot de seksuele en reproductieve gezondheidsrechten. Een misleidende term. Abortus heeft weinig van doen met 'reproductie'. Ook is abortus lang niet zo onschadelijk of vrij van risico's en pijn, als wel wordt gesuggereerd. Een vrouw die een abortus heeft ondergaan, loopt een hoger risico op een slechtere gezondheid, miskramen, verslaving, sterfte of suicide. In Nederland kampen tussen de 5.000 en 10.000 vrouwen jaarlijks met postabortusproblematiek, in lichtere of zwaardere vorm. Voor deze nood is vrijwel geen publieke aandacht, want het openlijk benoemen ervan tast het recht van de vrouw op abortus aan.

TABOE 5: WELOVERWOGEN

Bij voorstanders ligt de term 'welooverwogen keuze' voor in de mond. Abortus een moord noemen? Ongepast en veroordelend! Maar bij een abortus besluit het ene individu (de aanstaande moeder) ertoe om een ander individu (een nog niet geboren kindje) het leven te ontnemen. Bij nogal wat onbedoeld zwangere vrouwen zijn verzachtende omstandigheden aan te voeren, omdat ze in paniek zijn, de verwekker (aanstaande vader) zijn kind niet wil, is weggelopen, er geen huisvesting is of gebrek aan geld, et cetera. Niettegenstaande deze stressvolle toestanden, blijven voorstanders volhouden dat abortus een weloverwogen keuze is. Maar daarmee schieten zij zichzelf in de voet. Want als het doden van leven in de moederschoot berust op een weloverwogen besluit, dan is het logische gevolg dat deze daad in juridische zin kwalificeert als *'first degree murder'* (wat in Nederland bekend staat als 'moord met voorbedachten rade').

TABOE 6: GEWELD

In de media is ruim aandacht gegeven aan proliferedemonstranten die in de buurt van een abortuskliniek hun zorgen uiten, opkomen voor het recht op leven en pleiten voor hulp aan de moeder en het kind. Hun optreden wordt intimiderend agressief of gewelddadig genoemd. Geweld op straat, buiten de kliniek. Hoe anders is de taal en woordkeuze in de abortuskliniek. Die verbloemt de realiteit. Een menselijk embryo wordt bijvoorbeeld een klompje cellen of vruchtweefsel genoemd. Dat vergemakkelijkt misschien de beslissing om tot een abortus over te gaan. Maar het maskeert dat er sprake is van een ongebooren mensenleven dat in de kiem wordt gesmoord.

Toen justitieminister Van Agt bij de rel rondom de Bloemhovekliniek sprak over 'het kraken van kinderhoofdjes' was het land te klein. Maar met zijn ruwe, plastische manier van uitdrukken legde hij de vinger op de zere plek: het echte geweld vindt plaats in de abortuskliniek. Dat geweld wordt echter zorgvuldig afgeschermd. Het is taboe.

TABOE 7: PREVENTIE

Onderzoek in andere Europese landen laat zien dat de belangrijkste oorzaken voor een abortus liggen in de emotionele instabiliteit van de aanstaande moeder, haar sociale (sociaal-economische) kwetsbaarheid en wanneer er sprake is van een verbroken relatie of scheiding. Zou dat in Nederland anders zijn? Ruim een derde van de abortussen wordt uitgevoerd bij een vrouw die al eerder een abortus heeft ondergaan. Wie de huidige abortuspraktijk op zich in laat werken, komt tot de conclusie dat het gaat om een sociaal, maatschappelijk en volksgezondheidsprobleem dat vraagt om een preventief beleid. Het voorkomen van een abortus zou daarom speerpunt van het beleid moeten zijn. Er zijn voorstanders van abortus die dit inzien. Hopelijk zijn er ook voorvechters van het recht op abortus die uit hun loopgraaf komen.

SLOT: EEN TABOE HEEFT ZIN

Progressieven willen graag alle taboes opruimen. Het effect is tegendraads. Negatieve gevolgen van abortus worden ontkend of verdrongen. Het zou van meer realiteitszin getuigen door te erkennen dat God het gebod "Gij zult niet doden" niet gaf om de menselijke vrijheid te beperken, maar om het goede leven en samenleven mogelijk te maken. ◀

Pro-abortusdemonstratie Polen

VERKIEZINGSMOTTO: “IN VERTROUWEN”

De campagne van de SGP voor de verkiezingen van de Tweede Kamer is nu echt begonnen! De presentatie van het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst vormden het officiële startsein. Campagneleider André Flach brengt ons op de hoogte van wat we in de komende weken kunnen gaan verwachten.

Wat kunnen we in de komende weken verwachten?

“Er staat veel op stapel. Daar werken we achter de schermen al vanaf maart aan met een heel team. Wat die voorbereidingen lastig maakt, is dat de omstandigheden per week verschillen. Wat nu nog kan, kan over een week not done zijn. Kijk maar naar de koning en zijn herfstvakantie. Wat er dus precies wel en niet kan doorgaan, kan ik op het moment van schrijven (eind oktober) dus nog niet vertellen. Wel kan ik vertellen dat we met het campagneteam en de kandidaten een heel aantal ontmoetingen met onze kiezers aan het voorbereiden zijn rondom allerlei onderwerpen. De mogelijkheid om dat fysiek te doen, werken we nog steeds uit. Wel houden we er rekening mee dat het tot het einde van 2020 zeer lastig zal zijn om bijeenkomsten met meerdere mensen te hebben.”

Zijn er alternatieven?

“Dat zal in veel gevallen een digitale ontmoeting zijn. Zo was er onlangs

een digitale bijeenkomst van verpleegkundigen met lijsttrekker Kees van der Staaij. Dat werd zeer gewaardeerd. Maar ook via advertenties en interviews in kranten en bladen willen we present zijn. Vergeet daarbij ook onze eigen *Banier* niet!

De uitzendingen via YouTube zullen echt een speerpunt van deze campagne zijn. Vrijdag 13 november D.V. zal de eerste uitzending in het teken staan van de Week van het Leven en de presentatie van het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst. Die uitzendingen bieden de gelegenheid om op een goede manier het gesprek te hebben over waar de SGP voor staat. Thema's uit ons programma worden uitgediept, we kijken wat de Bijbel zegt over die thema's en er is ruimte voor luchtige onderdelen. Zo zal Florian Pronk in een oranje Eend door het land trekken en in de praktijk ervaren wat de vraagstukken zijn waar mensen tegenaan lopen.”

Hoe belangrijk is het dat nu het programma gepresenteerd is en de kandidaten bekend zijn?

“Dat is heel belangrijk. Na maanden van voorbereidingen kunnen we nu concreet naar buiten met onze standpunten. Dat doen we onder motto “In vertrouwen”. Bescherming van het leven en de schepping, opkomen voor familie en gezin en werken aan een veilig en zorgzaam Nederland zijn de speerpunten van het programma die we goed voor het voetlicht willen brengen. En dat kunnen we nu gaan doen met een sterke lijst met kandidaten uit alle delen van het land en met verschillende achtergronden. Daarmee kun je wel zeggen dat de campagne echt van start is gegaan.”

Hebt u nog een oproep aan de Banierlezers?

“Zeker, laat als leden van u horen. Juist nu we elkaar minder fysiek kunnen ontmoeten, is het extra belangrijk dat u ons op andere (digitale) manieren laat weten wat u (belangrijk) vindt. En: volg ons op de sociale media als dat kan, zie daarvoor hieronder.” ◀

#TK21

‘#TK21’ is onze maandelijkse rubriek van de campagneleider André Flach. Hij houdt ons op de hoogte van de ontwikkelingen en activiteiten rond de ‘Tweede Kamerverkiezingen van 2021’.

sgp.nl

@sgpnieuws

@sgpnieuws

@fractiesgp

@sgp_insta

Geloof hoort thuis achter de voordeur

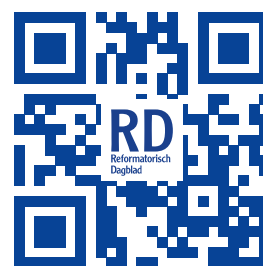
Bekijk het eens van de andere krant.

Ontdek het verschil in het Reformatorisch Dagblad

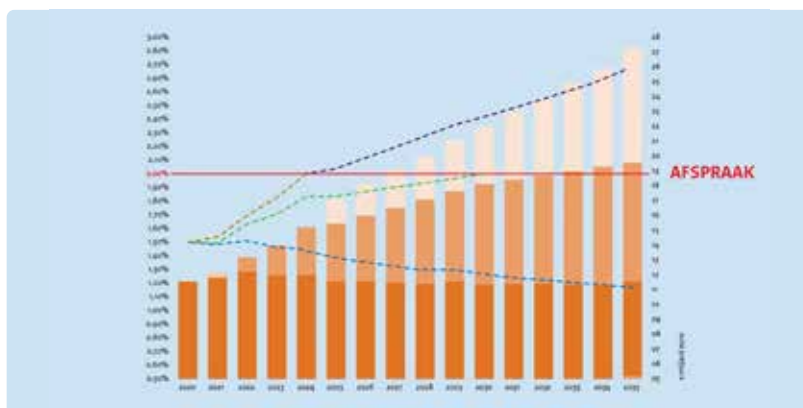
Lees hoe de
krant jou helpt

rd.nl/banier
of scan de QR-code

Krakende krijgsmacht

Op 15 oktober presenteerde Defensie de Defensievisie voor 2035. Kernvraag: is Nederland voldoende voorbereid voor dreigingen die kunnen komen? Volgens Chris Stoffer is het antwoord ontkennend. "Onze krijgsmacht piept en kraakt. Met goede intenties alleen winnen we geen oorlog. We moeten nu de portemonnee trekken om in elk geval in 2030 op de NAVO-norm van 2 procent van het bbp (bruto binnenlands product) te zitten." ◀

Islamitisch terrorisme

"Gruwelijk! Voor de tweede keer in korte tijd zijn er onschuldige burgers in Frankrijk wreed afgeslacht, nu bij

een kerk in Nice. Dit versterkt onze vastberadenheid in de strijd tegen islamitisch terrorisme," aldus Kees

van der Staaij toen op 29 oktober de tweede macabere aanslag in Frankrijk plaatsvond. ◀

Blinde vlekken

SGP
YouTube

"Kunnen er blinde vlekken zitten in onze omgang met het coronavirus?" Dat vroeg Kees van der Staaij zich af tijdens het coronadebat dat eind oktober plaats vond in de Tweede Kamer. "Het is terecht dat we kijken naar goede zorg voor coronapatiënten, maar er staat méér op het spel. Wat is de sociaal-maatschappelijke schade van corona? Ik zie mensen verpieteren door gebrek aan bezoek. Hebben we oog voor de stress die ondernemers hebben en de zorgen van werkenden? En voor mensen die zo graag de kerkdiensten willen bijwonen?" ◀

Bijzondere organist

SGP
YouTube

...de organist was Eerste Kamervoorzitter Jan Anthonie Bruijn.

Op 27 oktober leverde senator Peter Schalk zijn bijdrage aan de algemene beschouwingen in de Eerste Kamer. Ter inleiding hield hij zijn telefoon bij de microfoon op het spreekgestoelte en liet het orgelspel klinken van het lied:

*"Ruwe stormen mogen woeden,
Alles om mij heen zij nacht,
God, mijn God zal mij behoeden,
God houdt voor mijn heil de wacht."*

Bijzonder detail: de organist was Eerste Kamervoorzitter Jan Anthonie Bruijn. ◀

Morele steniging

Tijdens het debat over genderdiversiteit en onderwijs kreeg Roelof Bisschop het aan de stok met D66 en PvdA. "De minister wil zich bemoeien met wat burgers zien op televisie, wat leerlingen lezen in schoolboeken en ze bemoeide zich zelfs met speelgoed. Voor het hoger onderwijs kwam ze met een actieplan 'inclusie en diversiteit'. Maar je moet er in Nederland mee oppassen om ervoor uit te komen dat je PVV stemt. En als het gaat om de Nashvilleverklaring, dan levert dat ongeveer het risico van morele steniging op. Komt de minister ook op voor de inclusie van deze burgers?" ◀

SGP
YouTube

DE WEEK VAN HET LEVEN LÉÉFT!

De Week van het Leven lééft! Het is een groeiende beweging geworden. Geen activiteit van enkele gedreven prolife-instellingen, maar een brede coalitie van maatschappelijke organisaties, media, ondernemers en natuurlijk heel veel burgers. En uiteraard noem ik de brede steun vanuit de kerken.

DOOR DIEDERIK VAN DIJK

NPV-DIRECTEUR EN VOORZITTER PLATFORM ZORG VOOR LEVEN

Ondertussen is best opmerkelijk dat ook onder de jongere generatie, ook in seculiere kring, de kritische vragen over de ruime abortuspraktijk toenemen. Het maakt de behoudzuchtige pro-abortus-beweging zenuwachtig. Dat is goed nieuws, want de bescherming van het ongeboren leven schiet tekort. De seksuele revolutie resulteerde in 1981 in het legaliseren van abortus bij 'onontkoombare noodsituaties'.

Het is positief dat jongeren zich steeds minder aantrekken van de jaren 60-retoriek van babyboomers, maar de waarde van het ongeboren leven weer inzien. Ze hebben de feiten aan hun kant. Sinds de introductie van de abortuswet mochten ruim een miljoen (1.000.000!) Nederlanders niet geboren worden. Is het raar dat jongeren zich afvragen of er ieder jaar echt 30.000 'onontkoombare noodsituaties' zijn?

IN DE VOORHOEDE

De strijd tegen abortus is een voorhoedegevecht. Een uiterst belangrijke strijd die de ziel van onze beschaving raakt. Er is vandaag in politiek en samenleving veel aandacht voor de strijd tegen racisme, slavernij, uitsluiting en uitbuiting. Maar hoe kunnen we mensen oproepen om elkaar niet te minachten of uit te sluiten als we toestaan dat moeders hun eigen kindje mogen doden? Het was de zachtvaardige moeder Teresa die deze vraag ooit in alle scherppte op tafel legde.

Abortus mogen we niet beschouwen als een geïsoleerd kwaad; er schuilt een mens- en wereldbeeld achter. Het enige wat de menselijkheid kan bewaren, is de zekerheid dat ieder mens uniek is en waarde heeft. En het enige dat ons die zekerheid schenkt, is de Bijbelse wetenschap dat mensen zijn geschapen naar Gods beeld. Als dit besef verdampt, is

er uiteindelijk geen overtuigend beletsel voor het doden van ongeboren leven, ernstig gehandicapten of ouderen met dementie. Een beschaving die toestaat om ongewenst menselijk leven te doden, zal vergaan. De komende Week van het Leven is daarom geen activistische hobby. De moraal van onze beschaving staat op het spel.

CULTUUR OP HET SPEL

Het miskennen van de hoge waarde van ieder menselijk leven heeft gevolgen voor de samenleving als geheel. Een beschaving die toestaat om ongewenst menselijk leven te doden, is geen lang leven beschoren. De vraag van moeder Teresa is nog steeds actueel. Hoe kunnen we op geloofwaardige wijze mensen leren dat ze elkaar niet mogen doden als we aanvaarden dat een moeder zelfs haar eigen kind mag doden? Het zijn niet alleen de kinderen die worden

Een van de billboards die langs de snelwegen A12, A15 en A28 te zien is.

geaborteerd, maar ook de menselijkheid en moraal in een beschaving worden ondergraven.

De ziel van onze cultuur staat op het spel. Dit betekent dat het de prolifebeweging niet alleen moet gaan om het afwijzen van abortus, maar om het positief creëren van een cultuur van leven. Wat omvat dit precies? Iemand als de theoloog John Piper heeft daar indringende dingen over geschreven. Het gaat niet alleen om een cultuur waarin abortus onwettig is, maar om een cultuur waarin abortus zelfs ondenkbaar is. In zo'n cultuur worden de lichamelijke en psychische gevaren van abortus niet verzwegen, maar eerlijk benoemd. Mannen wordt geleerd dat abortus geen simpele uitweg is voor hun onverantwoorde seksueel gedrag. In deze cultuur krijgen vrouwen respect en kunnen ze rekenen op liefde en trouw, op mededogen en plichtsbef. Deze waarden voor moeder én kind zullen universeel zijn en gekoesterd worden. Dit is de uitdaging waarvoor de prolifebeweging vandaag staat.

ONMISBARE MOEDERS ALS RIZPA

Is deze uitdaging niet te groot? Moeder Teresa doet denken aan een moeder

in Israël, Rizpa (2 Samuel 21: 1-14). Haar zonen zijn wreed geëxecuteerd als zoenoffer om rust en welvaart in Israël te brengen. Rizpa blijft dag en nacht waken bij haar opgehangen zonen om de roofdieren weg te jagen. Overdag jaagt ze de vogels weg en 's nachts de wilde beesten. Dit houdt zij maandenlang vol. Alleen een moeder kan dit opbrengen. Zij vecht tegen de wilde dieren, maar daarmee evenzeer tegen de mensen die zo respectloos met het menselijk leven, met de kinderen van hun volk, omgaan. Eén enkele vrouw neemt het op voor het leven én voor de doden. Eén enkele vrouw legt zich niet neer bij de minachtende wijze waarop wordt omgegaan met haar kinderen. Dwars tegen de politieke machthebbers in. En God bestuurt het zo dat de liefde overwint en het gehele land daarvan de zegen ondervindt.

Zulke moeders zijn het geweten van een samenleving en vormen de kurken waarop een land drijft, omdat zij de menselijkheid bewaren. Deze Rizpa's zijn er nog. Hoe onmisbaar zijn zij voor ons land. Vrouwen in verzet die hun stem verheffen tegen een wenkende doodscultuur. Tegen het dwepen met de dood. Tegen het roofdier dat in ieder van ons

huist. Tegen het uithollen van de waarde van het leven. Moeders die opstaan tegen het doden van zoveel ongeboren zonen en dochters. Dat is geen verloren strijd. Eén moeder in Israël stond op en God schonk een ommekeer. Je moet er niet aan denken wat er met onze samenleving gebeurt als zulke moeders wegvallen.

WAT U KUNT DOEN

In deze geestelijke strijd wil de Week van het Leven de noodsituatie van vrouwen en meisjes niet oplossen met abortus, maar met echte hulp. Als christenen hebben we de taak om niet boven, maar naast mensen te staan. Bid dat de Week van het Leven mensen aan het denken zet en dat vrouwen de weg vinden naar goede hulpverlening. Bid dat het ongeboren kind liefdevol beschermd zal worden.

Kijk op www.weekvanhetleven.nl wat u kunt doen. En hoop op de God van het leven! ◀

SCAN DE
QR-CODE
VOOR DE
WEBSITE

Start de onderhandelingen over het landbouwbeleid!

Vorige week stemde het EP over het nieuwe landbouwbeleid. SGP wil snelle start van onderhandelingen met de Raad. Belangrijk dat er duidelijkheid komt voor de sector.

DOOR BERT-JAN RUISSEN

LID EUROPEES PARLEMENT VOOR DE SGP

‘DE SGP
GAAT
VOOR EEN
VERMIN-
DERING
VAN DE
REGEL-
DRUK.’

Vorige maand stemde het Europees Parlement over het mandaat voor onderhandelingen met de landbouwministers over het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB). Het nieuwe beleid zal per 2023 zijn beslag krijgen op het boerenerf.

GREEN DEAL

Door diverse milieuorganisaties en linkse partijen werd aangestuurd op algehele verwerping van het pakket. Het landbouwbe-

leid zou onvoldoende aansluiten bij de ambities van de ‘Green Deal’.

Als het pakket terug zou moeten naar de tekentafel, zou het daar naar onze inschatting niet beter van worden. Ook juridisch gezien zou het onjuist zijn om vergaande doelstellingen uit de Green Deal zonder enige effectbeoordeling over te nemen.

Snel starten met onderhandelingen is in het belang van de sector. De SGP blijft zeer kritisch op de knelpunten, maar heeft goede hoop dat deze tijdens de onderhandelingen met de Raad bijgestuurd kunnen worden.

KNELPUNTEN

Knelpunten zijn de toenemende eisen aan de hectarepremie en de mogelijke verplichting voor lidstaten om 10% van het areaal uit productie te moeten nemen. Dat moet aangepast worden en we hebben er vertrouwen in de landbouwministers aan onze zijde te vinden.

Het Europees Parlement ging akkoord met de voorstellen van de SGP voor ruimte voor

maatwerk bij de invulling van ecoregelingen. Iedere lidstaat zal daarvoor een keuzemenu samenstellen. Deelname onder boeren is optioneel. Wat ons betreft kiest Nederland voor ecoregelingen die goed aansluiten bij de praktijk en een win-win opleveren voor boeren en natuur.

Ook stemde het EP in met preciselandbouw als mogelijke ecoregeling om ook met innovatie bij te dragen aan duurzaamheid. Ook de aandacht voor jonge boeren met 4% van het budget is, wat de SGP betreft, positief.

Dankzij een amendement dat de SGP-eurofractie in de vorige periode indiende, werd een EU ploegverbod in Natura 2000-gebieden voorkomen. Nederland kan binnen die kaders alsnog afstappen van het ploegverbod.

De SGP-eurofractie zal de komende maanden aanwezig zijn bij de trilooonderhandelingen* tussen het Europees Parlement en de Raad. Het is onze blijvende inzet dat de uitkomst evenwichtig is, met nadrukkelijk oog voor vermindering van de gelddruk. ◀

* Een trilooonderhandeling is een onderhandeling tussen drie (tri) onderhandelingspartners.

HOOP VOOR HET ONGEBOREN LEVEN!

Als er één onderwerp in progressieve contreien inmiddels taboe is om over te spreken, dan is het wel abortus. Wanneer het onderwerp onverhoopt tóch ter sprake komt, wordt het vaak afgedaan met opmerkingen als: 'Het is een recht van vrouwen' en 'Het is 2020, doe niet zo ouderwets.'. Vooral niet te lang meer over hebben dus, snel door naar het volgende onderwerp. Echter, er zijn steeds meer signalen die juist wijzen op een maatschappelijke kentering omtrent abortus. Dogmatische progressieven zouden nog wel eens van een koude kermis thuis kunnen komen.

TOM DE NOOIJER

COMMISSIEEL BINNENLANDSE ZAKEN BIJ SGP-JONGEREN

Tekenend voor deze maatschappelijke omwenteling was misschien wel de uitzending van het programma De Vooravond (NPO 1) op 24 september. Daar was de abortusarts Rebecca Gomperts uitgenodigd, omdat ze door Times Magazine op de lijst van 100 meest invloedrijke mensen van 2020 was geplaatst. Terwijl deze vrouw niet verder kwam dan het continu herhalen dat abortus een vrouwenrecht is, werden er aan tafel opeens interessante vragen gesteld. "Is die feeststemming bij abortus wel terecht? Zo mooi is het toch niet dat leven beëindigd wordt?" vroeg presentator Fidan Ekiz zich af.

VRAGEN UIT HET VERLEDEN

Vervolgens stelde tafelgast Martin Koolhoven de vraag tot wanneer vrouwen hun zwangerschap zouden moeten kunnen afbreken. Op deze vragen was de abortusarts niet voorbereid. Heldere antwoorden kwamen er dan ook niet. Wat die avond duidelijk werd, is dat vragen van het verleden in 2020 opnieuw worden gesteld.

TRENDBREUK

Het durven stellen van vragen bij het abortusbeleid in Nederland, lijkt uit te monden in een trendbreuk. Onderzoekster Quita Muis onderzocht eind 2019 dat Nederlandse twintigers en

dertigers behoudender denken over abortus dan de generaties voor hen. Dit was nog nooit eerder voorgekomen. Muis: "De trend dat Nederland alsmaar progressiever wordt, is duidelijk gestopt." Naast dit wetenschappelijk onderzoek, groeit ook de Mars voor het Leven ieder jaar verder door. Wat in 2010 begon met een paar honderd man, is 10 jaar later uitgegroeid tot een Mars waar wel 15.000 mensen in stilte aan deelnemen.

OP DE AGENDA

Een belangrijke verklaring van deze omwenteling lijkt te zijn dat er naast religieuze redenen tegen abortus, ook steeds meer andere, wetenschappelijke, argumenten zijn die mensen kritischer doen stemmen.

Zo vragen steeds meer mensen zich bij de 24 wekengrens af of dit eigenlijk niet omlaag moet. Immers, baby's zijn nu soms al vóór 24 weken levensvatbaar en we helpen vroeggeboren leven vanaf 24 weken met overleven. Is het dan niet raar dat we in Nederland, nota bene als enige EU-land, tot zo laat abortus kunnen laten plegen? De discussie over de wekengrens lijkt terug te zijn op de maatschappelijke agenda. De abortusdiscussie weekt zich los van het progressieve dogma en de waarde van het ongeboren leven lijkt weer een serieuze factor te worden in het publieke debat. Er is hoop voor het ongeboren leven!

'duidelijk advies
voor het MKB'

VERZEKERINGEN VOOR

PARTICULIEREN | ZZZP | MKB

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60
Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergnl - kantoorvandenbergnl

vakkundig
Houtmanschap
sinds 1923

De Grebbe

— TIMMERFABRIEK —

KOZIJNEN

MAATWERK

DEUREN

REMMERDEN 19F 3911 TZ RHENEN (0317) 61 27 34

de-grebbenl

Op zoek naar een **architect?**

Maak kennis met Architectenbureau **BORN** BV BNA!

Een veelzijdig bureau dat oplossingsgericht denkt en werkt. Goed luisteren naar de wensen van onze opdrachtgevers en het respecteren van de financiële kaders is voor ons vanzelfsprekend. Onze passie is om alle wensen op een creatieve en aansprekende wijze te vertalen in realiteit. Tot op detailniveau! We hebben veel ervaring met onder meer kerkbouw, scholenbouw, woningbouw, utiliteitsbouw en de zorgsector. En mogen werken aan inspirerende projecten in heel Nederland.

0187-482466 | info@bornarchitecten.nl
www.bornarchitecten.nl

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

Kroon

Als een enorme schaduw hangt boven de wereld en boven ieder van ons de slagschaduw van 'corona'. Een virus dat niet zo dodelijk is als bijvoorbeeld de pest in vroeger dagen, maar zich wél razendsnel verspreidt en daardoor in korte tijd heel veel mensen velt. Nu we veel vaker reizen en afhankelijker van elkaar zijn dan ooit, ontwricht dat de hele samenleving, ook ons eigen leven.

Tegelijk is het gezichtsbedrog als we denken dat wat er nu gebeurt nooit eerder zo was. Sterker nog, er waren in de wereldgeschiedenis momenten en perioden dat 'het volk' banger en angstiger was dan nu. Om maar een voorbeeld te noemen. Voorafgaand aan het jaar 1000 leefden in heel Europa mensen in schrik en angst, omdat ze dachten dat de wereld zou vergaan. Hele volksstammen leidden dat af uit allerlei onverklaarbare natuurverschijnselen, kometen aan de hemel, oorlogen en 'pestilentiën' en passages in de Bijbel.

DOORKNEED

De vader van de politiek met de Bijbel in ons land was Groen van Prinsterer. Zijn standaardwerk is het *Handboek der Geschiedenis van het Vaderland*. Daarin beschrijft hij niet alleen wat er waar en wanneer gebeurde, de zichtbare werkelijkheid, maar – Groens kracht! – wat de geest is die al deze schijnbaar toevallige gebeurtenissen als het ware hebben doen ontrollen, de werkelijkheid van Góds regering.

Groens Handboek over de geschiedenis (5^e druk, 1876) eindigt met de 'geschiedenis van de toekomst.' Het kan, nu allerlei vragen, theorieën en speculaties zich aan ons opdringen, geen kwaad

die woorden nog eens te lezen. Hopelijk bemoedigen die ons anno Domini 2020. Het kan óók zijn dat die woorden ons naar de keel grijpen over wat aanstaande is, met name als het gaat om wat ons persónlijk wacht als ook onze tijd geschiedenis wordt en plaats maakt voor de eeuwigheid.

ONHEILSPELLEND

"Wie zou, ondanks alle verbazingwekkende welvaart hier en elders, durven ontkennen dat de vooruitzichten voor Nederland en de wereld onheilspellend zijn? Europa, waar altijd wel wat te doen is, is nu een vulkaan. Wanneer zal die uitbarsten? Er woedt een strijd van beginselen, ook op vaderlandse bodem. Een strijd over de vraag: bij wie berust het gezag? De mens van deze tijd erkent alleen zichzelf als gezag. Dat is niet minder dan revolutie, opstand en verzet tegen het rechtmatig gezag van God, Wiens almacht wordt geopenbaard in de natuur en de Heilige Schrift.

De doorwerking van het idee dat de mens zichzelf tot heer en meester heeft uitgeroepen, is overal zichtbaar. Soms uit het zich in uitbraken van geweld en onlusten, maar eveneens zie je het in wetten en regels die na kalme en keurige Kamerdebatten zijn afgekondigd. Weliswaar verzetten sommigen zich tegen deze gevolgen van de revolutionaire beginselen, maar het lukt hen niet die tegen te houden, net zomin als de meteoroloog de storm kan tegenhouden die hij op basis van de weerkundige waarnemingen heeft aangekondigd.

NEGATIVISME

Zolang kerk en staat vol zijn van negativisme en ongeloof, is de natie ongeschikt om het christelijk beginsel op te nemen. Wil

Borstbeeld Groen van Prinsterer

er echt een keer ten goede komen, dan moet er eerst een andere 'geestelijke wind' gaan waaien. Dan moet het Evangelie weer als enig gezaghebbende bron worden aanvaard en nationaal gemeengoed worden, niet alleen in de kerk, maar ook onder het volk.

In Nederland (en elders) zijn er veel geloofsgetuigen geweest. Mensen die, in de sporen van Willem van Oranje, niet tevergeefs steun en zegen hebben gezocht in de Rotssteen der eeuwen. In onze geschiedenis kunnen we zien dat er een verband was tussen het naleven van Gods woorden en onze nationale luister. Laat ons daarom, ook in de politiek, blijven zeggen: "Gedenkt uwer voorgangers die u het Woord Gods hebben gesproken en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling. En wordt niet omgevoerd met verscheidene en vreemde leringen. Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde, en tot in eeuwigheid."

Het woord 'corona' betekent kroon, verwijzend naar de vorm van het virus. Misschien geeft het houvast en rust te weten dat de Christus, die nu zit aan de rechterhand van Zijn almachtige Vader, óók ooit een kroon droeg, een kroon van doornen.

Nu draagt Hij er weer een, een van goud. ◀

¹ In de 19e eeuw van Groen waren lange zinnen normaal. In dit citaat is geknipt en er is 'vertaald' voor de begrijpelijkheid.

BUITENGEWOON GOED GEREgeld

Afspraken komen we na

Als u ergens niet op zit te wachten bij de aanschaf en montage van uw keuken, dan is het gedoe. Gelukkig hoeft dat ook niet. De bestelling, de levering én de montage, we doen het allemaal zelf. In eigen beheer en uiterst zorgvuldig. Wij doen alleen beloftes als we zeker weten dat we ze ook kunnen waarmaken. Doen zoals beloofd. Daar kunt u ons gerust aan houden.

Ruim 2150 beoordelingen
Qasa.nl | november 2020

DB KEUKEN
GROEP

dbkeukengroep.nl

DE Banier

SGP

In vertrouwen

Interview:
Bisschop

Volg vandáág, 20.00 uur:
Israëlavond (p. 16)

Voor het
klassieke gezin

Ontdek het RD

Kies de krant die bij u past

RD Zaterdag

4 weken slechts € 5,-

- ✓ Op zaterdag de krant en RDMagazine op de mat.
- ✓ Onbeperkt toegang tot RD.nl en digitale krant.
- ✓ Stopt automatisch.

RD Compleet

4 weken slechts € 10,-

- ✓ Een maand lang de krant op de mat.
- ✓ Inclusief RDMagazine.
- ✓ Onbeperkt toegang tot RD.nl en digitale krant.
- ✓ Stop automatisch.

RD Digitaal

4 weken slechts € 4,-

- ✓ Onbeperkt toegang tot RD.nl en digitale krant.
- ✓ Stopt automatisch.

Regel het snel online

rd.nl/banier of scan de QR-code

INHOUD

Tijd voor een eerlijk
gezinsbeleid!

Meditatie	5
Roelof & Christien Bisschop	6
Politiek met open Bijbel	9
Motto: 'In vertrouwen'	11
Campagnerubriek #TK21	13
Studioagenda	15
Varia	16
Thema: vóór het gezin	18
Verkiezingsprogramma	22
Kandidatenlijst 2021	23
Terugblik Studio SGP	24
Haags nieuwsoverzicht	27
Europa:	
EU en familierecht	28
Verkiezingen & jongeren	29
Het jaar onzes Heeren	31

Komende Koning

Advent lijkt in 2020 sneller aangebroken dan in andere jaren. Er ligt ook wel een zeer intensief jaar achter ons. Het is immers advent in coronatijd. Zorg om de gezondheid hield ons bezet. Daarnaast waren we druk met het uitwerken van de nodige maatregelen. Er was ook grote druk in de samenleving. Voor onze politici was het een turbulent jaar.

Advent wijst ons op de komende Koning. Christus de Zoon van God verliet de hemel om mens te worden op aarde. Zo deed Hij Zijn Borgwerk. Hij voldeed aan Zijn Vader de schuld van al de Zijnen. Voor eeuwig nam Hij ze voor Zijn rekening. Hij kwam om te zoeken en zalig te maken wat verloren was.

Wij zijn burgers van het koninkrijk der Nederlanden; koningsgezind en gezagsgetrouw. De overheid is immers Gods dienaars ons ten goede. Hoe verder het overheidsbeleid af komt te staan van Gods Woord en Wet, hoe meer het ons met zorg vervult. Via onze partij hebben we ons ook dit jaar met toewijding mogen inzetten voor bestuur en samenleving. We zijn dankbaar voor al die betrokken inzet.

De komende Koning herinnert ons aan Gods Koninkrijk. Het heeft een Goddelijke grondwet en is geestelijk van aard. Welke plaats heeft Zijn Woord en gebod in ons leven ingenomen? Hebben we daaraan de hoogste prioriteit gegeven? Hoe gaan wij altijd juist bij vlees en bloed te rade. We hebben een nieuw geestelijk leven nodig om burger van Gods Koninkrijk te kunnen zijn. Zalig wie smart heeft van de zonde en zijn hulp alleen van God verwacht.

Wij leven tussen Christus' eerste en tweede komst. Zo spoedig als deze advent aanbrak, zo spoedig kan ook de wederkomst zijn. Het teken van corona benadrukt de ernst van het leven in de eindtijd. Dat zal voor ieder persoonlijk de dag zijn van Gods rechtvaardig eindgericht. Gods Kerk mag daarvan getuigen: "Maar wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont." (2 Petrus 3:13)

Graag wensen we elkaar met het oog op de komende dagen van Kerst en oud en nieuw van harte Gods heil en zegen toe. Onmiskienbaar krijgt dat in deze bijzondere advent te meer gewicht. Het kan alleen om Hem, 'Die is, en Die was, en Die komen zal'. (Openbaring 1:8) ◀

"GODS HEIL EN ZEGEN
TOEGEWENST VOOR
KERST EN OUD EN NIEUW"

DS. G.W.S. MULDER
vicevoorzitter

**Uw duurzame
totaaloplossing
voor hygiëne-
vraagstukken**

Alles voor een schone vloer

Bent u op zoek naar een goede oplossing om uw vervuilde vloeren te reinigen en te onderhouden?

www.walo.nl

DE PATER
SLOOPWERKEN.NL

ASBESTSANERING
BOREN & ZAGEN

RENOVATIESLOOP
AFVALCONTAINERS

E info@depatersloopwerken.nl | T 055 506 14 02

**Geef (wees)-
kinderen in
Malawi een
toekomst!**

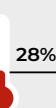
Enmalig doneren

**Steun onze
basisscholen**

Voor slechts € 10,00 krijgt een weeskind een maand lang kwalitatief en reformatorisch basisonderwijs.

Doel:
€ 55.000,-
€ 10,-
eenmalig
per wees-
kind

Periodiek doneren

**Geef een scho-
lier een kans**

Geef jongeren van het platteland een toekomst en maak voortgezet onderwijs mogelijk!

Doel: 150
scholieren
€ 20,-
per maand
per scholier

Timotheos

Meer informatie en doneren?
www.timotheos.nl

Direct doneren: NL57 RABO 0161 4855 02 ANBI

- “En gij zult ze uw kinderen inscherpen en daarvan spreken...”
Deuteronomium 6:7

Gezinsonderwijs in coronatijd

De Heere gaf door middel van Mozes aan het volk Israël de opdracht onderwijs te geven aan de kinderen. De ouders moesten hun kinderen vertellen wat de Heere had gedaan in het verleden. Zij moesten ook Gods geboden aan hun kinderen bekendmaken. De Heere eist dat Hij gediend wordt met het ganze hart, met de ganze ziel en met al het vermogen. Hij verbiedt het buigen voor de afgoden. Wie de Heere met het hart mag dienen zal het wel gaan. Wie de afgoden dient zal Gods toorn ondervinden.

GEDWONGEN THUIS

In het gezin moest dit onderwijs gegeven worden. De twee wegen moesten voorgehouden worden. De Heere eist dat ook in onze tijd. Onderwijs in het gezin is nodig. Er staat: ‘als gij in huis zit.’ Door het coronavirus hebben we meer in huis gezeten met onze kinderen dan in het verleden. Misschien is het nog zo.

GEGEVEN?

Hebben we tijd genomen om hen te onderwijzen in de dingen van Gods Woord? Is de boodschap van Gods Woord hen ingescherpt?

Veel Israëlitische ouders en grootouders zijn nalatig geweest in het geven van onderwijs aan hun nageslacht. Het gevolg was dat in de tijd van de richters de afgoden al gediend werden. Hoe is het onder ons met het onderwijs aan onze kinderen en kleinkinderen gesteld? Hoe staat het met het naleven van het ja-woord, gegeven bij de bediening van het sacrament van de heilige doop? In de *lockdown* moesten de ouders het gewone onderwijs thuis aan hun kinderen geven. Dat heeft best wat tijd en inspanning gekost. Hebt u, wanneer u vader en moeder bent, ook tijd genomen uw kind of kinderen te onderwijzen in de inhoud van Gods Woord, onder biddend opzien tot de

DS. A. VAN HETEREN

Urk

Heere, smekend om Zijn zegen? Dit onderwijs houdt onder meer in dat de Heere de enige waarachtige God is. Wie het verwacht van de afgoden zal voor eeuwig omkomen.

NOODZAAK

Afgoden waren er niet alleen in het verleden toen het volk van Israël in het beloofde land woonde, ze zijn er ook in onze tijd in Nederland. Wie het van geld en goed verwacht, wie eigen eer zoekt, wie het zoekt in al datgene wat de wereld heeft te bieden, zal Gods toorn ondervinden. Veel Nederlanders leven om te

genieten. Wordt er in onze gezinnen tegen gewaarschuwd? Klinkt het door in het onderwijs aan onze kinderen: “Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden?” Er moet gewezen worden op de noodzaak van de wedergeboorte, de waarachtige bekering en het zaligmakende geloof. Ook ethische zaken dienen benoemd te worden. Het zevende gebod geldt ook in onze tijd. Het huwelijk is een levenslange verbintenis tussen één man en één vrouw. Daar komt veel tegenin, maar het is naar Gods Woord. Neem tijd om uw nageslacht in Gods Woord te onderwijzen en smek om Gods zegen over dit onderwijs. ◀

Christien Bisschop:
 “Ik merk dat
 mijn feedback
 belangrijk is
 voor Roelof.”

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Het Kamerlid loopt de plenaire zaal van de Tweede Kamer in voor je goed en wel hebt kunnen zien wie het was. Eén detail was nog wel te zien: het glinsterende knopje op de revers van zijn colbert. Daaronder verdwijnt een kettinkje in zijn borstzak. Veel SGP'ers zouden je de naam kunnen geven van de man met dit bekende detail. Het uiterlijke handelsmerk van Roelof Bisschop is niet alleen een symbool dat past bij een historicus, maar ook bij een voorvechter van het klassieke gezin. Dat is mij duidelijk geworden door het recente gesprek met Roelof en Christien Bisschop.

Op zijn 64^e verjaardag neemt Roelof Bisschop, samen met zijn vrouw (“ik heb geen bezwaar tegen ‘Christien’ hoor”) de tijd om de SGP-leden van een inkijkje in hun leven te voorzien. In de achterliggende weken werd er in persoonlijk en politiek opzicht aan de boom geschud. Beiden werden

getroffen door het coronavirus. Inmiddels zijn ze weer beter en de beruchte nasleep is gelukkig achterwege gebleven.

BESTUURLIJKE BOOSHEID

Als je dan weer beter bent, blijken andere hoofdpijndossiers een langere nasleep hebben. Wat namelijk begon als een

integratiedebat, verzandde in een reeks aanvallen op de vrijheid van onderwijs en verdachtmakingen rondom zogenaamde ‘antihomoverklaringen’.

Roelofs stem moest wel weer snel hersteld zijn, want dan kon hij zélf de stemverklaring afgeven en daarin uitleggen waarom de SGP tegen de

motie zou stemmen. We hebben het over de motie waarin scholen worden gemaand om in hun toelatingsbeleid homoseksualiteit niet af te wijzen. De herhaling van het 'feitelijk onjuist...,' 'feitelijk onjuist...' in de tekst van Roelof laat een zorgvuldig geformuleerde en ingehouden toorn zien die past bij wat Roelof zelf omschrijft als zijn 'bestuurlijke boosheid'. "Wat me diep raakt, is de manier waarop een Kamermeerderheid omgaat met het reformatorisch onderwijs. Ondanks de uitstekende kwaliteit die deze scholen leveren, worden ze soms als een kop van Jut gebruikt om het niet te hoeven hebben over de problemen in het islamitisch onderwijs. Ik vind dat puur onrecht!"

Ook de schrijnende toestanden in de agrarische sector komen aan bod. Zo zagen we tegen het eind van de derde uitzending van Studio SGP een flakkering van het vuur dat de passie voor deze sector tot uitdrukking bracht. Het had er alle schijn van dat er in dat half uur voldoende onrecht was samengebundeld om Roelof Bisschop zich hierover op te laten winden. Roelof maakt zich naar eigen zeggen niet snel 'bestuurlijk boos', maar voor onrecht zoals dít kan hij niet anders dan een uitzondering maken. "De positie van boeren, vissers en tuinders staat onder druk. De boer wordt gemakkelijk betiteld als de vervuiler en de landschapsvernieler. Boeren en tuinders zorgen daarentegen voor hoogwaardig, veilig en betaalbaar voedsel."

Net als de migratie- en asielp Problemen, de machtshonger van de Europese Unie en de slinkse agenda van de genderideologie zijn dit thema's die zeker niet van de politieke agenda zullen verdwijnen in de komende tijd. "Integendeel."

SCHERPTE

Ook Christien Bisschop ziet een verandering in de werkomgeving van haar man. "Ik kijk nu wel regelmatig naar debatten via Politiek24 of Debat Gemist. Ik merk dat de debatten scherper worden, zeker als het om ethische zaken gaat." Als je er zo dichtbij leeft, maar toch van een afstand toekijkt, hoe beleef je zo'n

“DE BEPERKTE SPREEKTijd, SPEELT ME WELEENS PARTEN.”

situatie dan? "Je leeft mee en hoewel je er niet daadwerkelijk aan kunt bijdragen, is het belangrijkste: het meebidden om wijsheid, om de goede woorden. Misschien kan er echt geluisterd worden naar wat onze politici zeggen. Dat voel je en dat hoop je, want je bent bewogen met de medemens."

25 STAPPEN

Het ambt van Tweede Kamerlid ervaart Roelof van tijd tot tijd bewust als een grote verantwoordelijkheid, maar het drukt niet zwaar op hem. "Het is iets wat naar mijn beleving op mijn weg geplaatst is. Ik mag dit doen. Het is de verantwoordelijkheid van elk Kamerlid om een relevante bijdrage te leveren aan het bestuur van ons land en aan de inrichting van onze samenleving. Daarom zie ik aanwezigheid en een inhoudsvolle inbreng als een wezenlijk onderdeel van mijn taak. Dat probeer ik te doen vanuit de vaste overtuiging dat de waarden die de Bijbel ons aanreikt van fundamenteel belang zijn voor de héle samenleving. Mede dankzij het voorbereidende werk van onze voortreffelijke beleidsmedewerkers kunnen we zo onze inbreng leveren."

De beleidsmedewerkers kunnen een fantastische speech hebben voorbereid, maar wat nu als je wordt afgeleid op weg naar het spreekgestoelte? Het zijn ongeveer 25 stappen van de blauwe Kamerzetel naar het spreekgestoelte naast de Kamervoorzitter. Wat gaat er dan door je hoofd? "Meestal ben ik dan geconcentreerd op de inleiding op het betoog. Maar dat kan ook een andere onvoorziene uitwerking hebben. Dan kan het zijn dat de beleidsmedewerker een tekst heeft voorbereid, maar dat ik daar met een andere inleiding op de proppen kom."

En komt er dan ook nog iets van de docent, of de historicus boven? "Nou, als docent ben je getraind om iets minstens twee keer uit te leggen. Dat speelt me als politicus met beperkte spreektijd, eerlijk gezegd, weleens parten. Tegelijk ben je erop gespist om iets helder te verwoorden. Als historicus zie ik gemakkelijk lijnen, waardoor ik minder ontvankelijk ben voor de waan van de dag."

3.000

Ruim 3.000 dagen is Bisschop inmiddels lid van de Tweede Kamer. Dat maakt

hem tot een van de ervaren Kamerleden. Mooie momenten selecteren is soms best moeilijk, maar één van de mooie momenten was het indienen van een 'initiatiefwetsvoorstel'. Onderwijsman Bisschop kon daarmee, naast het vele controleren van de regering, zelf een voorstel indienen om wetgeving te maken die de taak van de onderwijsinspectie zorgvuldiger afbakt. Dit voorstel werd met 148 (van de 150) stemmen aangenomen. Dit traject was extra bijzonder vanwege de samenwerking met D66. Een niet-politiek hoogtepunt was de expositie die de geschiedenis en betekenis van de Statenvertaling in de publieksruimte van de Tweede Kamer liet zien. "Het was bijzonder dat we op deze manier iets van de wortels van onze Nederlandse identiteit zichtbaar konden maken voor een breed publiek."

INVLOED

SGP-Kamerleden staan alom bekend als ijverige debaters, maar Roelof Bisschop staat met ruim meer dan 100 debatten met stip bovenaan.

Die Kamerzetels moeten blijkbaar heel lekker zitten. Worden daar in huize Bisschop geen scherpe 'kamervragen' over gesteld? Of wordt er in de 'wandelingen' voor een betere behandeling van het klassieke gezin gelobbyd? "Roelof had vóór 2012 naast zijn werk ook regelmatig andere taken. In goed overleg nam ik daarom vaak iets meer verantwoordelijkheid voor het 'klassieke gezin' op me. Ik zie dat een beetje zoals de situatie bij de vissersvrouwen, als hun mannen doordeweeks op zee zijn." Wat houdt u zoal bezig als uw man 'op zee' is? "We zijn gezegend met kleinkinderen en daar pas ik vaak op. Ik geniet er volop van! Verder ben ik betrokken bij de plaatselijke NPV en bij het ouderenvolk in onze kerkelijke gemeente. Ik vind het daarbij niet erg om wat meer buiten beeld te blijven. Een interview met *De Banier*? Vooruit, als uitzondering dan."

LEUK DAT HIJ DAT DOET

Er worden dus geen kritische 'kamervragen' aan Roelof gesteld. Maar is er wel

beïnvloeding? Worden stemmingen in de Tweede Kamer daardoor nog beïnvloed? "Bewust beïnvloeden? Dat gaat me niet lukken, denk ik. Maar er wordt zeker ook over zijn werk gepraat. Ik merk dat mijn feedback belangrijk voor hem is. Ongemerkt werken dergelijke gesprekken dan toch wel door.

Politiek komt regelmatig tijdens het eten ter sprake. Dan spiegelt hij soms een bepaalde kwestie aan ons. En af en toe zaagt een van onze zonen of dochters hem grondig door over een politiek thema. Wat betreft de uiterlijkheden van zijn optreden is het ook niet zo dat ik alles beïnvloed. We kopen wel samen kleren, maar de stropdassen (vaak met paisley-motief) kiest hij gewoon zelf. Het zakhorloge is een ander verhaal. Al meer dan 30 jaar geleden kreeg hij dat van mij en onze kinderen voor zijn verjaardag. Het is zijn eigen keuze om dat te dragen, maar ik vind het wel leuk dat hij dat doet."

Een historicus moet de tijden goed kunnen overzien en de tijdgeest goed kunnen aanvoelen. Een zakhorloge ter hoogte van het hart kan dan geen kwaad. De voorvechter van het klassieke gezin in de Tweede Kamer heeft óók baat bij het zakhorloge. Het herinnert hem aan de mensen van wie hij het kreeg: zijn gezin. Een cadeau dat hij op zijn hart draagt, is een zeer passende aansporing voor zijn ijver in de toekomst.

Hoe ziet hij de toekomst eigenlijk? "Ik hoop de gezondheid, energie en denkkracht te krijgen om mijn bijdrage ook in de komende periode onverkort te kunnen blijven leveren." "We kunnen niet in de toekomst kijken", benadrukken beiden, maar "wat zeker is en blijft, is dat God regeert en dat Hij ons leven leidt. Het geeft rust dat we de verkiezingsstijd 'in vertrouwen' bij de Heere mogen neerleggen. Hij vergist Zich niet." ◀

"BEWUST BEÏNVLOEDEN GAAT ME NIET LUKKEN, DENK IK."

Politiek bij een geopende Bijbel

Eeuwenlang werd de koers bepaald door een kompas. Tegenwoordig gebruiken we vaak het satellietensysteem GPS om de juiste koers te kunnen bepalen. Voor een verkiezingsprogramma is het van belang op basis waarvan de koers bepaald wordt.

KOERS

Ons verkiezingsprogramma "In vertrouwen" heeft als uitgangspunt dat we ons vertrouwen niet zonder meer in mensen of instituties moeten stellen. Dat leidt tot overspannen verwachtingen met alle teleurstellingen van dien. Wat niet wil zeggen dat wantrouwen ons uitgangspunt moet zijn, want dat ondermijnt het overheidsgezag en doet afbreuk aan saamhorigheid in de samenleving en leidt tot complottheorieën. Daarom is een gezonde kritische houding onmisbaar. Een christen-politicus is met Groen van Prinsterer (zonder zich met hem te willen meten) een Evangeliebelijder. Dat Evangelie getuigt van God die regeert. Gebeurtenissen zijn geen toevallige samenloop van omstandigheden, hoewel wij dat vaak niet begrijpen. De geschiedenis ligt in Gods hand. Die belijdenis is voor de SGP koersbepalend. Maar ook dat Hij ons in de Bijbel oproept in het spoor van Zijn heilzame geboden politiek te bedrijven. Die koers is tot welzijn van de samenleving!

KOERS HOUDEN

Er was veel aandacht voor een studie van historicus Hans van de Breevaart, medewerker van het Wetenschappelijk Instituut. Hij heeft onderzocht of het

populisme 'vanuit christelijk perspectief concurrent of bondgenoot' is. Op zich een goede zaak om het populisme, zoals dat ook in ons land wortel geschoten heeft, aan een diepgaand onderzoek te onderwerpen. De spannende vraag is dan natuurlijk welke conclusies er vervolgens aan de resultaten van zo'n onderzoek verbonden worden. Duidelijk is dat de onderzoeker het accent legt op populisme als bondgenoot en dat in diverse reacties in de pers ook benadrukt.

Van verschillende kanten is gevraagd naar het partijstandpunt. De SGP sluit in principe geen enkele partij op voorhand uit. Populistische partijen als de PVV en het FvD stellen thema's aan de orde die de meeste bestaande partijen hebben laten liggen. Was het niet onze overleden senator Holdijk die ooit het populisme 'de onbetaalde rekening van de democratie' noemde? Maar de radicale wijze waarop zij hun standpunten uitdragen en de stijl waarin zij opereren zijn de onze niet. Dat geldt overigens ook voor links populisme. De wijze waarop onder meer de SP heeft geopereerd in het (recente) integratiedebat en het debat rondom burgerschapsvorming is diep bedroevend! Samenwerking met andere partijen is onvermijdelijk in ons politieke bestel, maar niet tot elke prijs. Ook hiervoor

geldt de les van Rutte: "Voorzichtigheid nu is beter dan spijt achteraf." Kees van der Staaij heeft tijdens de digitale boekpresentatie ons standpunt helder verwoord: de christelijke partijen ChristenUnie (en in mindere mate het CDA) zijn onze natuurlijke bondgenoten, ondanks de verschillen. Met andere partijen, ook de PVV en FvD werken we samen als er gedeelde standpunten zijn. Arie Rijnveld (SGP-Jongeren) en prof. Wim de Vries hebben in de pers dat SGP-standpunt helder verwoord. Intussen lijken extremisme en de egocultuur de ondergang in te luiden van het FvD. Dat lijkt helaas dit soort partijen eigen te zijn.

PERSPECTIEF

De scheidslijn loopt voor de SGP niet tussen links of rechts, tussen conservatief of progressief, maar wisselt naar gelang er samenwerking mogelijk is. Bijbels genormeerde politiek is voor ons het uitgangspunt. Jeremia riep het volk dat zich van God had losgemaakt toe: "Keer weder tot Mij, spreek de Heere". ◀

M.F. VAN LEEUWEN
interim-voorzitter

MOREE GELDERBLOM ADVOCATEN

- SINDS 1977 -

Onze advocaten staan voor *vakkundige, resultaatgerichte en persoonlijke* dienstverlening.
Het zijn specialisten op hun rechtsgebied en ze staan voor uw zaak.

U kunt ons raadplegen bij geschillen maar -nog beter- ook ter voorkoming daarvan.
Recht op het doel af.
Recht door zee.

Moree Gelderblom Advocaten, aangenaam!

Kantooradres: Heemraadssingel 157, 3022 CE Rotterdam
T 010 - 477 67 77, www.mglaw.nl

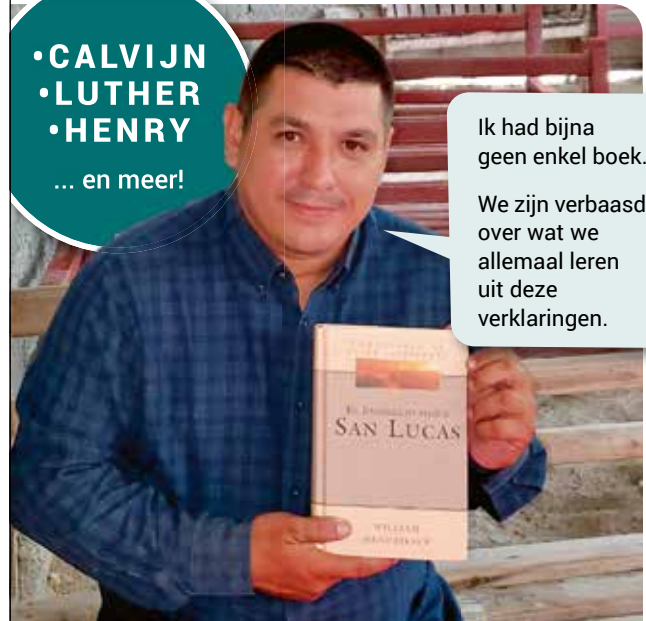
Huls Architecten | Bergerslag 3 | 7951 DR Staphorst
T (0522) 46 15 67 | F (0522) 46 20 24 | E info@hulsarchitecten.nl | www.hulsarchitecten.nl

Predikanten
Cuba smeken
om een
Bijbelverklaring!

Meer info?
www.sez.st/najaarsactie

• CALVIJN
• LUTHER
• HENRY
... en meer!

Geef nu op NL65 RABO 0301 9573 63
o.v.v. 'Najaarsactie'

DOOR KEES VAN DER STAAIJ

“IN VERTROUWEN”

Het is een opvallend en gedurfd motto. In een tijd van olopende spanningen en veel geknor en gemor treedt de SGP met ‘vertrouwen’ naar buiten.

Laat ik vooropstellen dankbaar te zijn voor het vertrouwen dat wij als SGP-vertegenwoordigers krijgen vanuit onze achterban. Dat betekent niet dat er geen kritische vragen gesteld mogen worden. Die zijn altijd welkom en nuttig. Maar het is een voorrecht te merken dat dit in de regel vanuit een basishouding van vertrouwen gebeurt. In het vertrouwen dat wij bij een open Bijbel het goede voor ons land zoeken.

LEVEN, GEZIN, NEDERLAND

Het vertrouwen dat de Bijbel ons de weg wijst in fundamentele politieke keuzes verbindt ons. Fijn dat weer zoveel mensen, jongeren en ouderen, vanuit het hele land bereid zijn onze campagne met enthousiasme vorm te geven. Door een plaats op de lijst te aanvaarden, door mee te denken over de manier waarop we onze speerpunten voor het voetlicht kunnen brengen, in het beschermen van wat ons lief is: leven, gezin, Nederland.

ECHT ONTMOETEN

Door alle coronabeperkingen is deze campagne anders dan anders.

Gelukkig was ons campagneteam vroegtijdig scherp op digitale mogelijkheden. Zo is het een uitkomst dat we via Studio SGP elke vrijdagavond velen kunnen bereiken. Maar laat duidelijk zijn: de mogelijkheden die er zijn om ‘gewoon’ het land in te gaan en u ‘echt’ te ontmoeten, hopen we met beide handen aan te blijven grijpen.

We vestigen onze hoop niet op luchtkastelen en bouwen niet op drijfzand. Het Woord van God wijst ons vertrouwen-wekkend de weg in wat recht en goed is. Het komt er steeds weer op aan om de wijsheid te ontvangen om de juiste vertaalslag te maken naar de vragen van vandaag en morgen. Daar willen we ook de komende tijd met enthousiasme en toewijding mee aan de slag gaan.

OMHOOG KIJKEN

Dat doen we ook in het volle besef dat we zuinig moeten omspringen met het vertrouwen dat we krijgen. Maar tegelijk ook in het bewustzijn, dat wij de wereld niet naar onze hand kunnen zetten. We zien het steeds

weer dat politieke keuzes soms heel grillig tot stand komen, dat er een strijd der geesten gaande is. Dat kwam onlangs nog weer scherp uit de verf bij de onterechte ophef over de identiteitsverklaringen van reformatische scholen.

Jaren geleden was ik op werkbezoek in Israël. We spraken met een rabbijn over alle vredesinitiatieven voor het Midden-Oosten. “Doe vooral je best om de goede politieke stappen te zetten”, zei de rabbijn gloedvol, “maar... besef tegelijkertijd dat de vrede maar van één kant kan komen: van Boven.” Dat was een wijze les.

Inderdaad, laten we in vertrouwen allereerst omhoog kijken. Tot God, Die dwars door alles heen regeert. Dat geeft temidden van een snel olopende verkiezingskoorts rust en vertrouwen. ◀

'passend
advies
voor
ZZP-ers'

'eerlijk advies
voor particulieren'

'duidelijk
advies
voor het
MKB'

VERZEKERINGEN VOOR

ZZP

PARTICULIEREN

MKB

Zuiderzeestraatweg 135c - 3849 AC Hierden - T 0341 - 45 13 60, Stakenbergweg 154 - 8075 RB Elspeet - M 06 - 51 15 75 52
herman@kantoorvandenbergh.nl - kantoorvandenbergh.nl

WB BOUWBEDRIJF
w. van Beek

Nieuwbouw Verbouw Onderhoud

Otterloseweg 42B
6733 AN Wekerom

T: 0318 462037
M: 0612960658

info@bouwbedrijfwanbeek.nl
www.bouwbedrijfwanbeek.nl

Cursuslocaties in
Barneveld
en Rotterdam.
Mogelijkheid tot
In-Company training.

BHV (Herh.)
al vanaf
€130,00
p.p.

BHV (Basis)
al vanaf
€260,00
p.p.

Voor alle cursus-
datums en het
complete aanbod
zie de website:
in1keerBHV.nl
of bel
0342-41 73 71

16 cursuslocaties
door het hele land.
Mogelijkheid tot
In-Company training.

B-VCA
al vanaf
€160,00
p.p.

VOL-VCA
al vanaf
€170,00
p.p.

Voor alle cursus-
datums en het
complete aanbod
zie de website:
in1keerVCA.nl
of bel
0342-74 00 10

Cursuslocaties in
Barneveld
en Rotterdam.
Mogelijkheid tot
In-Company training.

EHBO (Kind)
al vanaf
€55,00
p.p.

EHBO (Herh.)
al vanaf
€120,00
p.p.

Voor alle cursus-
datums en het
complete aanbod
zie de website:
in1keerEHBO.nl
of bel
0342-41 73 71

Wincoop
veiligheidstrainingen

Inclusief koffie en
goed verzorgde lunch

Antonie Fokkerstraat 45 B - 3772 MP Barneveld
0342-417 371 - www.bhv-vca-ehbo.nl

HERKENBAAR SGP IN EEN NIEUW JASJE

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

De eerste interviewvraag beantwoord ik zelf alvast. Dat scheelt weer. Vraag: "hoe krijgt de SGP een gemotiveerde campagneleider?" Antwoord: "zet hem op die positie op de lijst die nét in zicht is als verkiezingsresultaat, maar waar wel heel hard voor moet worden gewerkt (voor zover het van onze inspanningen afhangt)". Afgaand op deze strategie, is het geen heel grote verrassing wie de nummer vier van onze lijst is geworden. We spreken met André Flach.

Waarom ben je op de vierde plaats op de lijst gekomen?

"Ik heb mezelf natuurlijk niet op de vierde plek gezet, maar de selectiecommissie heeft gevraagd of ik beschikbaar zou zijn voor een plek in de top van de lijst. Ik gaf aan daarvoor beschikbaar te zijn."

Wat voor iemand zoekt de commissie voor zo'n potentiële Kamerzetel?

"Allereerst is het natuurlijk de bedoeling dat een potentieel SGP-Kamerlid van harte verbonden is aan de beginselen van de partij. In een kleine partij is het daarnaast belangrijk dat je een 'generalist' bent. Dat houdt in dat je niet alleen verstand hebt van jouw favoriete beleidsterreinen, maar dat je breed inzetbaar bent en je flexibel kunt inwerken in nieuwe dossiers. Ook politieke ervaring speelt, denk ik, een rol. De commissie heeft daarnaast ook nog rekening te houden met een bepaalde geografische spreiding."

We hopen in een latere Banier nog verder kennis te maken, maar eerst ben ik benieuwd hoe de achterliggende weken ervaren werden door het campagneteam.

"Het was een intensieve tijd met de

presentatie van het programma en de lijst. Het is wel fijn om te zien dat het nu rolt. Er gebeuren mooie dingen."

Wat valt er tegen?

"Het blijft jammer dat we zo weinig mensen echt kunnen ontmoeten. Daarom doen we er ook alles aan om dat zoveel mogelijk op te vangen door alle mogelijkheden die we nog wel hebben."

Waar moeten we dan aan denken?

"We hebben op dit moment vooral de werkbezoeken. Samen met de Kamerleden bezoeken we bedrijven in de techniek, in de agrarische sector, scholen en zorgorganisaties. Het blijft bij kleine aantallen mensen, maar toch is dat heel belangrijk om te doen."

En hoe bevalt Studio SGP, de wekelijkse live-uitzending via YouTube?

"Bij de vele beperkingen, is dit toch wel een mooi punt wat we kunnen noemen. Als je kijkt naar de duizenden mensen die de uitzendingen bekijken, realiseer je je dat dit onmogelijk had gekund in een zaaltje, of een kerk. Het is dan ook goed om de positieve geluiden daarover te horen, zoals: 'Ik vind het herkenbaar SGP, maar in een nieuw jasje.'"

Zitten er ook nog nadelen aan?

"Het is nieuw voor ons en we willen verder professionaliseren. We zien nog genoeg verbeterpunten. Het blijft ook een uitdaging om de interactie met onze leden en kijkers te vinden. Daarom doen we overal oproepen, zodat mensen van zich laten horen en wij toch het gesprek kunnen aangaan."

Zijn daar al voorbeelden van?

"Ja, onlangs hebben we via een paar videobelgesprekken ongeveer 50 zorgmedewerkers kunnen spreken. Dat deden we graag!" ◀

Stel uw vraag!

Hebt u vragen voor ons (over de verkiezingsthema's)?

Laat van u horen en stuur uw vraag naar studio@sgp.nl.

SINDS 1935
HUISMAN

keukens | sanitair | doe het zelf

Passie
 voor vakmanschap

WWW.HUISMANALBLASSERDAM.NL

Huisman Keukens & Sanitair | Voltastraat 1 | 2952 AW Alblisserdam | 078-6932541 | info@huismanalblisserdam.nl

Zelfverloochening

Dit boekje bevat het hoofdstuk Zelfverloochening uit het derde deel van de **Christelijke huishouding** van ds. Petrus Witte-wrongel (1609-1662). Hierin behandelt hij de kenmerken van deze deugd en toont hij de noodzaak om deze te beoefenen aan. Overgezet in het hedendaags Nederlands, harde kaft, 78 pagina's, prijs: € 5,- (excl. € 3,50 porto).

Oorlog, kerk en staat

In dit werk beschrijft **Eva van der Groe** als voorbidster haar geloofswerkzaamheden met land, volk, kerk en staat ten tijde van de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748). Een boek dat zeer lezenswaardig is. Overgezet in het hedendaags Nederlands, aangevuld met een biografie, stevig ingebonden met harde kaft, 272 pagina's, € 15,- (excl. € 3,50 porto).

Vaccinatie afgewezen

Vaccinatie als een vooruitlopen afgewezen - ds. S. Hoeufft, dr. A. Capadose, ds. G.H. Kersten e.a. Deze brochure bevat een bloemlezing uit eerdere getuigenissen tegen de variolatie en vaccinatie. Daarnaast leest u wat ds. P. Zandt zei over het sluiten van kerken tijdens besmettelijke ziektes. Paperback, 128 pagina's, prijs: € 5,- (excl. € 3,50 porto).

Wonderen des Allerhoogsten

Na meer dan 3 jaar van voorbereiding verschijnt D.v. in het voorjaar van 2021 bij de Landelijke Stichting een nieuwe, zorgvuldig herspelde/hertaalde heruitgave van het boek **Wonderen des Allerhoogsten** van ds. A. van de Velde. Aangevuld met een biografie van de hand van **prof. dr. W.J. op 't Hof**, een persoonsregister en historische platen. Stevig ingebonden en met een harde kaft. Prijs: € 25,- Bestellen is reeds mogelijk! **LET OP: alle abonnees van In het Spoor krijgen een GRATIS exemplaar toegezonden!**

Bestellen: bel 06 - 22 62 61 40 (b.g.g.: 0416 - 693844) of mail naar: inhetspoor@klicksafe.nl. Zie voor meer informatie: www.inhetspoor.nl

KIJK LIVE MEE

MET DE STUDIO SGP-UITZENDINGEN VANAF

19.30 uur tot 20.15 uur

Hebben Joden toekomst in Nederland?

 11 december 2020 D.V.

Een veilig Nederland

 18 december 2020 D.V.

Kerstboodschap

 24 december 2020 D.V.

In 2021 hopen wij op 8 januari D.V. weer te starten met een nieuwe reeks uitzendingen. Elke vrijdagavond is Studio SGP weer te volgen via ons YouTubekanaal en onze website www.sgp.nl.

Klik op de abonneerknop van ons YouTubekanaal en druk op het belletje om op de hoogte te blijven van al onze nieuwe video's.

*Kijk live mee via ons
YouTubekanaal*

SGP

*Kijk voor meer info en
een link naar de uitzending op:
www.sgp.nl/studio*

Guido
Lezing

De kroon op het werk
Over zorgkwaliteit in corona-tijd

prof. dr.
B.M. Buurman

D.V. donderdag 14 Januari 2021 om 20:00 | NBC
Congrescentrum te Nieuwegein | Ook live te volgen
via ons WI SGP YouTube kanaal

Meld u aan op wi.sgp.nl

Verkiezingscongres 16 januari

Op 16 januari staat het verkiezingscongres gepland. Het verkiezingsprogramma wordt dan vastgesteld. Het precieze internetadres om dit congres te volgen zal via de nieuwsbrieven en de sociale media worden verspreid. We kunnen u nu alvast melden dat het ook eenvoudig te vinden zal zijn op onze website (sgp.nl) en ons YouTubekanaal (youtube.nl/sgpnieuws).

Wij heten u alvast van harte welkom!

BEREIKBAARHEID ROND DE JAARWISSELING

Het partijbureau zal rondom Kerst en de jaarwisseling beperkt bereikbaar zijn. Dat geldt voor de periode van 21 december tot 4 januari. Voor ledenmutaties kunt u mailen naar administratie@sgp.nl. Wij hopen op uw begrip hiervoor en wensen u het beste toe voor het nieuwe jaar.

9
dec.

DRAAGT U ISRAËL EEN WARM HART TOE?

Start 20.00 uur
youtube.nl/sgpnieuws

Op D.V. woensdagavond 9 december organiseert de SGP een online Israëlevenement, met een divers programma.

Een gesprek met de ambassadeur uit Israël en Kees van der Staaij • Meditatie door Prop. H. Meijer • Een gesprek met rabbijn Yanki Jacobs

Het programma wordt afgewisseld met een muzikale intermezzo's van Israëliëse muziek door Gilad Nezer

SGP

▶ SGP.NL

Nieuwjaarsconcert

MUZIKALE LEIDING DOOR MARCO DEN TOOM EN BIJDAGEN VAN DE TOP-5 KANDIDATEN

 2 januari 2021 D.V.
 Start 20.00 uur

 Kees van der Staaij
nr. 1 op de lijst
  Chris Stoffer
nr. 2 op de lijst
  Roelof Bisschop
nr. 3 op de lijst
  André Flach
nr. 4 op de lijst
  Diederik van Dijk
nr. 5 op de lijst

Save the date
EN KIJK 2 JANUARI MET ONS MEE

Het concert vindt plaats in de Sint-Joriskerk te Amersfoort en is online te volgen via

youtube.nl/sgpnieuws

sgp.nl

Raadpleeg voor actuele informatie over het programma www.sgp.nl

SGP

AGENDA

CAMPAGNEAGENDA

Voorafgaand aan de verkiezingen proberen we nog steeds campagneactiviteiten te organiseren, maar door covid-19 is het beter dat u de actuele informatie uit de krant en van onze website haalt. We hopen u daar op de hoogte te houden.

De volgende *De Banier* verschijnt op donderdag 4 februari 2021. De kopij kan tot en met dinsdag 19 januari 2021 bij de redactie worden ingestuurd. U kunt zich richten tot Sjon van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl.

De verschijning van de daaropvolgende *Banier* staat gepland op 11 maart 2021.

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt: 'Deo volente'.

PARTIIDAG 2021

Voor uw agenda melden we u alvast dat we op 22 mei 2021 onze jaarlijkse partijdag hopen te houden.

OVERLIJDEN DS. W. CHR. HOVIUS

Op 19 oktober is ds. W. Chr. Hovius op 86-jarige leeftijd overleden. Ds. Hovius was niet alleen betrokken op de kerk, maar ook op het onderwijs en de politiek. Hij maakte van 1986 tot 1993 deel uit van het hoofdbestuur van de SGP. In 1992 volgde hij ds. D. Slagboom op als partijvoorzitter. Die functie bekleedde hij tot zijn terugtreden in 1993. Naar aanleiding van zijn terugtreden, schreef toenmalig fractieleider ir. B.J. van der Vlies: "Er was en is veel waardering voor de wijze waarop ds. Hovius de vergaderingen leidde en op indringende wijze wist toe te spreken als voorzitter en tegelijk dienaar des Goddelijken Woords. Wij zullen hem in dit alles zeer missen." Ds. Hovius heeft de partij mogen dienen in verbondenheid aan het hart van de Staatkundig Gereformeerde beginselen. Als partij zien we daar in dankbare herinnering op terug. Wij wensen mevrouw Hovius, de kinderen, kleinkinderen en verdere familie van harte Gods ondersteuning en nabijheid toe.

Het SGP-hoofdbestuur

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 1: Met een veilige anderhalve meter afstand passen er hier drie Kamerleden op de foto. Maar met wat goede wil zou er best een vierde bij kunnen.

Pagina 5: Fotografie Luuk Schudde

Pagina 11, 13, 19, 22, 23, 29: Fotografie Cees van der Wal

Pagina 16: ds. Hovius / beeld RD, Henk Visscher

Pagina 27d: Coronaproof uitvoering Korendijks Mannenkoor / beeld YouTube, Herv. Gem. Nieuw-Beijerland

De redactie heeft geprobeerd de rechten van het beeldmateriaal zo veel mogelijk te regelen. Als u meent dat uw materiaal zonder voorafgaande toestemming is gebruikt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen via debanier@sgp.nl.

COLOFON

PARTIJBUREAU

Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
E info@sgp.nl
T 010 - 720 07 70
Telefonische bereikbaarheid:
maandag t/m vrijdag, 9.00 - 16.30 uur

DIRECTEUR PARTIJ BUREAU

drs. J.W. van Berkum
E jjwvanberkum@sgp.nl

REDACTIE

M.F. van Leeuwen en
drs. J.W. van Berkum (hoofdredactie),
J.S. van der Ree Doolaard (eindredacteur),
mw. C. Mourits MA,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
M. de Bruyne
E debanier@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE

T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

BESTUURDERSVERENIGING

T 010 - 720 07 79
E vholleman@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

T 010 - 720 07 85
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgpj.nl

EERSTE KAMER

Binnenhof 22, 2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

E bert-jan.ruissen@europarl.europa.eu
I eurofractie.sgp.nl

SGP INTERNATIONAAL

E internationaal@sgp.nl

FINANCIËLE ADMINISTRATIE

E finadmin@sgp.nl

LEDENADMINISTRATIE

E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

VORMGEVING

De Groot - grootgedrukt.nl
I grootgedrukt.nl

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden
en tarieven kunt u contact opnemen
met Novente.
E wdankers@novente.nl

Tijd voor eerlijk gezinsbeleid!

Het gezin krijgt in coronatijd behoorlijk wat aandacht. De periode van thuisonderwijs drukte politici en beleidsmakers met de neus op het belang van het gezin. Tips voor een gezonde balans tussen thuiswerk en gezinsleven zijn ook niet van de lucht. Is het met al deze aandacht nog nodig om extra voor het gezin op te komen? Zeker wel! Helaas gaan ook stilletjes de ontwikkelingen door die de kracht van het gezin aantasten. Het gezin staat bij de SGP daarom terecht hoog in het vaandel.

DOOR GIJSBERT LEERTOUWER
BELEIDSMEDEWERKER SGP

VERZWAKTE BAND

Om de kracht van het gezin te meten, is het goed om eerst een aantal cijfers te noemen. Zo is het traditionele plaatje van het gezin waar kinderen opgroeien binnen een geregistreerde relatie van vader en moeder in de afgelopen decennia teruggelopen tot 65 procent van de huishoudens met kinderen. Dat is

weliswaar nog steeds een ruime meerderheid, maar de gedachte dat het een minderheid kan worden lijkt niet te ver gezocht. Iets meer dan de helft van alle kinderen die geboren worden, komt niet meer ter wereld binnen het huwelijk of een geregistreerd partnerschap. Dat percentage is in ongeveer twintig jaar tijd verdubbeld. En bijna twee op de

tien kinderen woont niet meer met een vader in huis. Daarnaast blijkt dat drie op de tien vijftienjarigen niet meer met de beide ouders woont.

De SGP vindt het beeld dat uit deze cijfers ontstaat zorgelijk. Het is op zich al om te treuren dat het huwelijk als gave van God steeds minder op waarde wordt geschat, maar pedagogisch gezien is dat ook reden om de alarmbel te luiden. Kinderen zijn namelijk gebaat bij een relatie van onvoorwaardelijke zorg en toewijding van hun ouders. Zij hebben er in het licht van allerlei verdragen eigenlijk recht op. Die onvoorwaardelijke trouw komt het beste tot uitdrukking in het huwelijksverbond, dat de ouders aan elkaar verbindt tot de dood hen scheidt. Ook het geregistreerd partnerschap biedt nog de publieke erkenning dat ouders gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de opvoeding. Is het toevallig dat naarmate relaties steeds losser en informeler worden, ook in de wetgeving, de praktijk een verzwakking van het contact tussen ouders en kinderen laat zien? De praktijk in huis is steeds vaker een vaderloze samenleving. Is het geen teken van crisis dat bijna een derde van de pubers zich thuis slechts tegen één ouder kan afzetten?

VLOEIBAAR GEZIN

De samenstelling van het gezin is in het overheidsbeleid inmiddels verre van vast. Het natuurlijke gezin van vader, moeder en kinderen is inmiddels slechts een van de vele opties waaruit burgers kunnen kiezen. Het natuurlijke gezin komt zelfs in een kwade reuk te staan. Minister Van Engelshoven van emancipatie noemde het een onwenselijk stereotiep dat bestreden moet worden in de media en in lesboeken. Ook is recent duidelijk geworden dat bijzondere scholen niet meer zouden mogen uitspreken dat seksualiteit exclusief thuishoort in het huwelijk van man en vrouw. Dit kabinet heeft nog een flinke genderschep bovenop het regeerakkoord gedaan. Iedere burger zou het recht moeten hebben zijn eigen genderidentiteit te bepalen. Er is bijvoorbeeld een wetsvoorstel in de maak dat ervoor zorgt dat volwassenen op verzoek

Arnoud Proos, lijstduwer voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021:

“Een gezin is een plaats waar gelachen en gehuild mag worden. Een plek waar kinderen veilig opgevoed worden door hun ouders, om klaargemaakt te worden voor hun plek in de samenleving. Een goede overheid moet dat waarderen en stimuleren. Ik ben blij dat de SGP daar voortdurend op een positieve manier aandacht voor vraagt. In de campagne help ik daar als lijstduwer graag in mee!”

Geef het gezin een stem

GezinsPlatform.NL komt op voor een bredere erkenning van de waarde die stabiele gezinnen hebben voor het goed functioneren van de samenleving. Het platform benadrukt tevens het belang dat kinderen worden opgevoed door hun vader en moeder.

Thema's van GezinsPlatform.NL zijn o.a.

- relatie- en gezinstherapie in het basispakket
- gezinsvriendelijk belastingklimaat
- toetsen effecten wetgeving op het gezin

Het platform volgt ontwikkelingen die relevant zijn voor het gezin en vraagt aandacht hiervoor in de media. Tevens treedt het platform op als belangenbehartiger van het gezin richting politiek. Organisaties die zich inzetten voor het gezin kunnen aansluiten bij GezinsPlatform.NL.

Steun ons

Gezinnen en geïnteresseerden kunnen ons steunen: NL15 RABO 0342 0706 73
Word donateur voor € 5,- per jaar

info@gezinsplatform.nl
www.gezinsplatform.nl

Sociale media:

“Het gezin verdient meer aandacht in media, samenleving en politiek. Ik steun daarom GezinsPlatform.NL van harte!”

Kees van der Staaij, SGP

‘Het gezin heeft een duidelijke stem nodig in onze samenleving. Ik draag GezinsPlatform.NL een warm hart toe’

Jaco Geurts, CDA

GezinsPlatform.NL

en zonder geslachtsaanpassing eenvoudig hun geslachtsregistratie kunnen wijzigen. Wat betekent het voor kinderen als hun moeder volgens de overheid ineens als vader door het leven gaat?

Natuurlijk onderkent de SGP dat in de samenleving inmiddels allerlei leefvormen bestaan. Dat is alleen geen reden om te doen alsof uitzonderingen nu de regel zijn. Nog steeds heeft ongeveer 95 procent van de kinderen in Nederland juridisch gezien een vader en moeder en woont ruim driekwart van de kinderen samen met een vader en moeder. Het is verbaazingwekkend met hoeveel gemak een staatscommissie over ouderschap stelde dat het niet uitmaakt welke samenstelling het gezin heeft, als er maar liefde en zorg zijn. Voor de SGP is er de komende jaren dus werk genoeg om met nog meer inzet de positieve waarde van het klassieke gezin te benadrukken. Het is onverantwoord om te stellen dat het samenstellen van een gezin en van je identiteit een volstrekt subjectieve keuze zouden zijn. Laat dat op scholen dus niet gebeuren. En laat er bijvoorbeeld ook meer barmhartige aandacht zijn voor transgenderjongeren die worstelen met hun identiteit, in plaats van het eenzijdig benadrukken van geslachtsaanpassende operaties.

MINDER, MINDER

Naast de kracht en de samenstelling van het gezin ontstond er in de afge-

lopen jaren ook meer aandacht voor de omvang van het gezin. Het gemiddelde aantal kinderen per vrouw blijkt in de afgelopen jaren steeds verder te dalen. Tussen 1963 en 1983 daalde dat aantal van 3,2 naar 1,5. Inmiddels zijn we na een lichte stijging ongeveer weer gezakt naar dat laatste getal. Het is geen onterechte vraag hoe kindvriendelijk een samenleving is als er steeds minder kinderen geboren worden. Gaat een cultuur van 'minder, minder' goed samen met de waardering van nieuw leven als geschenk? Bovendien wordt voor een gezonde bevolkingsontwikkeling als vervangingsgetal wel 2,1 genoemd. Demograaf Jan Latten verwoordde daarbij nog de zorg over de samenstelling van de Nederlandse bevolking. Het aandeel van de autochtone bevolking krimpt daarin namelijk en het aandeel allochtonen groeit. Dat leidt tot de zogenoemde schaarbeweging. De SGP maakt zich nu al zorgen over de integratieproblematiek in de grote steden en over de oververtegenwoordiging van etnische minderheden in de criminaliteit en in de bijstand. Als de demografische scheefgroei doorzet, kan dat tot nog grotere spanningen leiden.

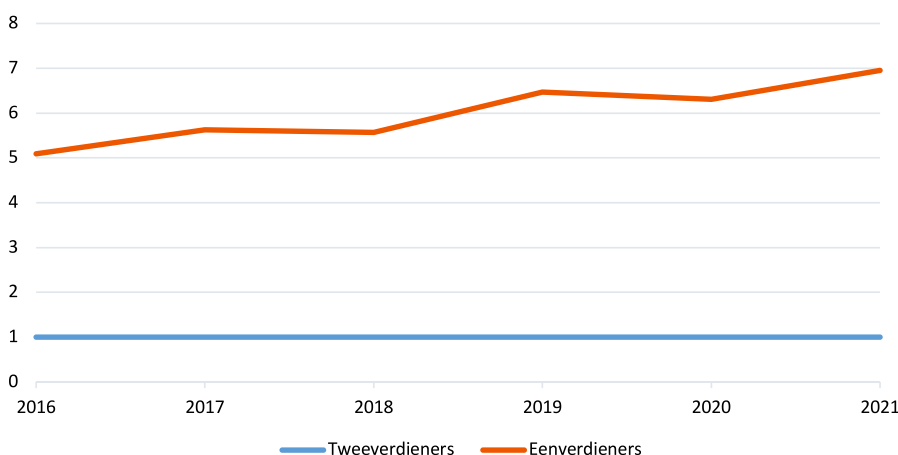
Uit onderzoeken blijkt dat er verschillende onzekerheden zijn waardoor Nederlanders het moment waarop zij kinderen zouden willen krijgen langer uitstellen dan zij ideaal vinden. Het zou

bijvoorbeeld te maken hebben met toenemende onzekerheid op de arbeidsmarkt door verdergaande flexibilisering van werk. Ook de mogelijkheden op de woningmarkt zijn voor velen beperkt. En wie besluit met het oog op de zorg voor kinderen als eenverdiener door het leven te gaan, kan van de Belastingdienst flinke klappen verwachten. Daarnaast lijkt de overheid in de financiële tegemoetkomingen voor het opvoeden van kinderen nauwelijks te beseffen dat er gezinnen met meer dan twee kinderen zijn. Al met al staat het beleid er toch niet zo gezinsvriendelijk voor. Dat kan echt beter.

GEZIN UIT DE CRISIS

De genoemde ontwikkelingen geven aan dat actie voor het gezin niet als christelijke hobby weggezet kan worden. Het welzijn van de hele samenleving is in het geding. De SGP vindt een gezinsoffensief hard nodig. Laten we niet langer denigreren spreken over het klassieke gezin. Dat gezin is geen historische toevalligheid. Meer inzet voor trouw in relaties is hard nodig. Laten we ook zorgen voor meer zekerheid over werk en woning. En geef bij het vierde kind eens een extra tegemoetkoming in de kosten, bijvoorbeeld omdat er een andere auto gekocht moet worden. Laten we tot slot eenverdieners niet langer afstraffen, maar belonen. Het is tijd voor eerlijk gezinsbeleid! ◀

Belastingkloof tussen een- en tweeverdieners

De belastingkloof.

Als we puur kijken naar de belastingen voor gezinnen, moet een eenverdienersgezin véél meer betalen dan een tweeverdienersgezin. Voorbeeld: in 2021 betaalt een tweeverdienershuishouden met een totaal inkomen van 40.000 euro totaal 1.268 euro aan belasting. Een huishouden waar één partner werkt, betaalt 8.816 aan belasting, bij een inkomen van 40.000 euro. Dat is bijna zéven keer zoveel!

PRESENTATIE KANDIDATEN EN PROGRAMMA

Een sfeerimpressie

DOOR CORIANNE MOURITS-NIEUWENHUIS

Na een jaar overleggen, vergaderen, praten en schrijven was 9 november jongstleden *moment suprême*: de presentatie van het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst. Net als andere jaren werden kandidaten voorgesteld, de belangrijkste punten uit het verkiezingsprogramma uitgelicht én de slogan onthuld: ‘in vertrouwen’. Maar toch, veel was ook anders dan anders. Iets onwennig ook, maar eigenlijk hopen we dat het nooit went: voorstellen via een camera, mondkapjes op en steeds weer afstand bewaren.

EEN KLEIN KIJKJE ACHTER DE SCHERMEN

We hadden het zelf niet bedacht, maar toch, na de partijdag in een studio in Tilburg, zaten we een paar maanden

later in een volgende studio. Nu voor de presentatie van het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst. Het is al bijna routine voor de heren voor de camera. Voor de professionals achter de camera is dat al jaren routine. Dus vol vertrouwen, met maar een klein beetje spanning wachtten we af. Studio's zijn onze realiteit geworden. Corona beperkt onze bewegingsvrijheid, maar als we eerlijk zijn, hebben we hierdoor ook kansen ontdekt.

Zo hadden we meer kijkers dan dat er ooit mensen in de zaal hadden gepast. Ineens bleek het gemakkelijk aanhaken en voor ons gold te meer: hoe meer zielen hoe meer vreugd. En als we heel eerlijk zijn, waren ook alle presentaties kernachtiger dan ooit, dankzij een streng tikkende klok.

Maar toch, we blijven het échte contact wel missen. Al was het maar om de bitterballen die feestelijke momenten nog net wat feestelijker kunnen maken. ◀

Meer informatie?

De standpunten van de SGP en vooral onze belangrijkste speerpunten proberen we op allerlei manieren voor het voetlicht te brengen. Maar als u op uw gemak ons programma (of een uittreksel daarvan) wilt lezen, verwijzen wij u naar sgp.nl/verkiezingen2021.

Mensen die niet over internet beschikken, kunnen contact opnemen met het SGP-partijbureau: 010 - 7200 770

“STUDIO'S ZIJN ONZE REALITEIT GEWORDEN.”

EEN RIJKGESCHAKEERD BOEKET

De SGP-kandidatenlijst

DOOR M.F. VAN LEEUWEN

Bij alle veranderingen op de lijst zorgen Kees, Chris en Roelof als een hecht team voor de nodige continuïteit. Op de vierde plaats staat een bekende verschijning in SGP-land, nieuwkomer op de lijst en tevens campagneleider: André Flach. Dat belooft wat; wie weet, een 4e zetel!

We hebben dit keer extra aandacht besteed aan regionale vertegenwoordiging en positionering van beroepsgroepen.

Laten we bijzonderheden op deze lijst eens onder de loep nemen.

- ▶ De jongste kandidaat is 25 en de oudste 64 jaar: onze Bisschop. (Peildatum 31-12-2020)
- ▶ In de top van de lijst staan drie jonge kandidaten, respectievelijk de raadsleden Wouter van den Berg, Geert Schipaanboord en onze 27-jarige wethouder op Urk, Nathanaël Middelkoop.
- ▶ In de top 12 staat na 25 jaar weer een Zeeuw: Johnny Lukasse!

- ▶ Op de 11^e plaats staat de 25-jarige SGP-jongerenvoorzitter Arie Rijnveld, die met het SGP-jongeren campagne-team de jongeren gaat mobiliseren om op de SGP te stemmen.
- ▶ In de top 12 staan verder kandidaten met een brede ervaring: Diederik van Dijk, Jan Kloosterman en Maarten Slingerland.
- ▶ Vrijwel alle regio's zijn vertegenwoordigd met een (Friesland en Flevoland) of meerdere kandidaten.
- ▶ Beroepsgroepen, zoals:
  - *ondernemers* (Ad Dorst, Steven van Westreenen, Lambert Kisteman),
  - *landbouw* (Henk van der Wind en de landbouwspecialisten Peter Noordergraaf en Lambert Polinder),
  - *onderwijs* (Gert van Leeuwen en Jan Kuijers),
  - *gezondheidszorg* (Wim van Duijn en Rick van de Waerdt),
  - *politici* (gedeputeerde Harry van der Maas, Statenlid Wim Kok, wethouders Hans Tanis, Marco Oosterwijk en

Henk Bulten, raadsleden Dick Both, Ewart Bosma, Joost Veldman, Leendert de Knegt, Tom Bakker, Ardjan Boersma en Arnold Versteeg).

- ▶ Wethouder en voormalig persvoorlichter van de Tweede Kamerfractie, Arnoud Proos duwt als lijstduwer met volle kracht de lijst over de digitale snelweg richting de vierde zetel!

Met veel genoegen hebben we als selectieadviescommissie onze opdracht vervuld. We hopen dat deze veelzijdige lijst met gedreven SGP-kandidaten al onze bijna 30.000 leden inspireert om in hun omgeving kiezers te mobiliseren om op de SGP te stemmen. Op hoop van Gods zegen.

Als voorzitter van beide commissies dank ik de leden van de selectiecommissie en die van de verkiezingsprogramma-commissie nogmaals heel hartelijk voor hun waardevolle inzet en betrokkenheid. ◀

HERKENBAAR BLIJVEN IN EEN NIEUWE REALITEIT

Presentator Jacques Rozendaal ontvangt elke vrijdagavond gasten die belangrijke verkiezingsthema's met hem bespreken. De SGP volgen via een studio-uitzending is een nieuwe realiteit geworden. Het is ons streven om wel herkenbaar te blijven.

13 november
Leven

Ruilt Van der Staaij zetel in?

Deborah Smit was op 13 november te gast. Zij is ervaringsdeskundige als het gaat om een ongewenste zwangerschap - die gelukkig niet in een abortus is geëindigd. Deborah vertelt over haar ervaringen. Ze ondervond een gebrek aan goede begeleiding in het hele proces. Ook werden de voorgeschreven procedures bij de abortuskliniek niet goed gevolgd. "Is het ook geen goed idee om een echo verplicht te stellen", oppert Deborah? Pas vanaf het zien van de echo was ik echt doordrongen van het menselijk leven dat ik in me droeg.

WEEK VAN HET LEVEN

Kees van der Staaij heeft er zijn Kamerzetel voor over als hij met dat offer de abortuswet zou kunnen afschaffen. Maar het liefst heeft hij extra zetels voor de SGP, want dat geeft meer hoop op beschermwaardigheid van het leven. De diepste grond voor hoop ligt in wat Kees van der Staaij leest uit Psalm 139: "Uw ogen hebben mijn ongevormden klomp gezien". Met die wetenschap kan Nederland in vertrouwen de toekomst tegemoetziën.

FLORIAN IN Z'N EENDJE

De uitzending heeft naast de politieke actualiteit ook het vaste intermezzo met de rubriek 'Florian in z'n Eendje'. Omdat de SGP niet met een complete campagnekaravaan het land kan doortrekken, gaat Florian in z'n Eendje (de bekende Citroën) op pad. Op ons YouTubekanaal zijn deze losse fragmenten ook te bekijken.

20 november
Ondernemer

Stoffer vasthoudend als pitbull

Vuilniswagens vol met regelrompslomp zijn er af te voeren om de ondernemer nog aan ondernemen toe te laten komen. De klacht luidt: we zijn 80% van de tijd bezig met de regels en slechts 20% met ondernemen. Alsjeblieft, kom op voor de ondernemer! Chris Stoffer wil zich daarin vastbijten als een pitbull.

MEER RUIMTE EN MINDER REGELS

Ondernemer en presentator Jan van den Bosch was op 20 november te gast en hij ervaart de weerslag van de crisis in zijn leven. Als je gedwongen wordt om je personeel te ontslaan, onderga je een van de moeilijkste dingen die een ondernemer kan meemaken. Maar ook buiten de crisis om is er genoeg te verbeteren. Het is moeilijk ondernemen als je, net als Van den Bosch, jarenlang moet ploeteren om een christelijk vakantiepark in Zeeland te kunnen beginnen. De ondernemer moet meer ruimte hebben om te ondernemen. De SGP wil dat voor elke nieuwe regel twee andere regels worden geschrapt. Dat moet zorgen voor meer mogelijkheden voor ondernemers om Nederland financieel gezond te houden.

27 november
Boeren & vissers

Bisschop: "Stop onrecht aan boeren en vissers!"

Roelof Bisschop maakt zich bestuurlijk kwaad als boeren of vissers de dupe zijn van politieke spelletjes of zwalkend kortetermijnhandelen van de overheid. Daarmee maak je de agrarische sector kapot.

SGP, RECHT JE RUG VOOR VISSER EN BOER!

De Katwijkse visser Nico van der Plas wordt door Florian geïnterviewd. Van der Plas ziet weinig toekomstperspectief voor de visserij. De voelbare pijn van de visser grijpt je bij de keel. Hij staat de mazen in zijn visnet te dichten, maar aan de andere kant wordt in de Europese Unie elke maas in het wetgevingsnet gezocht om de toekomst van de Nederlandse visser de zeebodem in te boren. Roelof Bisschop wil dat de 'ondeugdelijke Europese besluitvorming' wordt teruggedraaid door het inzicht dat onderzoeken moeten bieden over de vele positieve kanten van de pulsvisserij.

DE INZET VAN DE SGP WORDT GEZIEN

Bart Kemp zit op 27 november bij Studio SGP. De voorzitter van belangenbehartiger Agractie strijdt onder meer voor een betere wet- en regelgeving en een eerlijke boterham voor de boer. Kemp: "De zichtbaarheid van de boerensector is verbeterd, maar de wetgeving en het budget nog niet. Nederland en de agrarische sector zijn gebaat bij een goed langetermijnplan. Het ruimtelijke vraagstuk moeten we met elkaar oplossen. We willen een consistent beleid van een betrouwbare overheid." Vooral het stikstofprobleem hangt als een verstikkende deken boven het leven van de boer. Kan de SGP ook meteen toezeggen dat ze tegen de nieuwe stikstofwet gaat stemmen? Een simpel 'nee' is bij een politiek probleem vaak onmogelijk, maar Bisschop belooft: "De SGP zal zijn uiterste best doen om de onhoudbare situatie voor boeren en vissers op te lossen. Dit is puur onrecht!" Kemp: "We rekenen erop dat jullie je consistent blijven inzetten voor de boeren. Dat wordt ook gezien door boeren. Het wordt herkend."

Gods Woord wereldwijd verspreid

Met uw hulp kunnen wij Bijbel sen bijbelse lectuur in een betrouwbare vertaling gratis beschikbaar stellen

In samenwerking met verschillende kerkgenootschappen en diverse hulporganisaties verspreiden wij Bijbels in onder andere Congo, Ghana, Hongarije, Irak, Italië, Moldavië, Nigeria, Oekraïne, Roemenië en Rusland. Wij stellen deze Bijbels gratis beschikbaar aan betrouwbare instanties, die ervoor zorgen dat zij op de juiste plaats komen.

In Nederland schenkt de GBS onder meer Bijbels aan ziekenhuizen, gevangenissen, krijgsmachtonderdelen en evangelisatieposten.

Momenteel steunen wij diverse vertaal- en revisieprojecten: vertaling van de Bijbel in het Chinees, en revisie van de Spaanse Bijbel (Reina-Valeravertaling) en het Hebreeuwse Nieuwe Testament (Delitzschvertaling).

Ons rekeningnummer is: **NL96 RABO 0129 4451 18**
t.n.v. Gereformeerde Bijbelstichting.

STEUNT
Ú DIT WERK
OOK?
HARTELIJK
DANK!

Nijverheidstraat 21 • Leerdam (0345) 61 01 55 | www.gbs.nl

GEREFORMEERDE
BIJBELSTICHTING

Joseph (6) droomt ervan om dokter te worden...

...maar zijn moeder heeft geen geld om school te betalen. In haar eentje draagt ze de zorg voor vier kinderen. Toch hoeft Joseph zijn droom niet op te geven.

Stichting Stéphanos helpt kinderen als Joseph met voedsel, kleding, medische zorg en (Bijbels) onderwijs. Ze horen over de Heere Jezus en krijgen een toekomst! **Helpt u mee?**

Voor
€15,- geeft
u al 3 kinder-
bijbels!

Of sponsor
een kind als
Joseph voor nog
geen 70 cent
per dag

Maak uw bijdrage over op
NL74 RABO 0335 3074 50
t.n.v. Stichting Stéphanos
of doneer online!
ANBI www.stephanos.nl/ikhelp

Stéphanos
www.stephanos.nl

Morren
kuikenbroederij

Lunteren, Holland Tel. 0342-415728

Tegen mondkapjesplicht Tegen vaccinatieplicht

Het kabinet wil een wettelijke plicht voor het dragen van een mondkapje invoeren. Kees van der Staaij is daarop tegen. "De SGP pleit ervoor geen mondkapjesplicht in te stellen, maar het te houden bij een advies," reageerde hij op Twitter. ◀

Binnen politiek Den Haag gaan stemmen op om in de toekomst mensen die niet zijn ingeënt tegen corona, geen toegang te geven tot overheidsgebouwen of concertzalen of op andere manieren te benadelen. Kees van der Staaij deed de oproep aan het kabinet om die kant niet op te gaan: "Laat het kabinet vasthouden aan de heldere lijn: geen vaccinatieplicht, ook niet via de achterdeur!" ◀

Ontmaskerd

Tijdens een Kameroverleg over het nationaal actieplan voor diversiteit en inclusie in het hoger onderwijs ontmaskert Roelof Bisschop de genderideologie van het kabinet. Minister Van Engelshoven (D66) wil een heel nieuwe orde in de samenleving zonder dat er mag worden uitgegaan van de verschillen tussen man en vrouw. "Waar ben je dan mee bezig?" Vraagt Bisschop zich af. Waarop de minister antwoordt dat Nederland op dit punt wel wat activisme kan gebruiken om een progressief land te blijven. ◀

SGP
YouTube

Huivering

Roelof Bisschop stelde mondelinge vragen aan minister De Jonge (CDA) over de verruiming van de euthanasieregels. Hij verving daarbij Kees van der Staaij die thuis in quarantaine zat. Bisschop: "De SGP huivert van het gemak waarmee de regels om het leven van ouderen te beëindigen, worden verruimd. Het gaat hier om kwetsbare mensen die wilsonbekwaam zijn. Wat doet dit met ouderen? Wat zegt dit over de manier waarop we met hen omgaan?" ◀

SGP
YouTube

Antihomoverklaringen bestaan niet

De SP diende in de Tweede Kamer een motie in om scholen te verbieden om homoseksualiteit af te wijzen. Op de SGP na, stemden alle andere partijen voor die motie. Bisschop legde in een stemverklaring duidelijk uit waarom de SGP tegenstemde: er bestaan helemaal geen antihomoverklaringen, de motie doet geen recht aan christelijke scholen en is bovendien in strijd met de vrijheid van onderwijs. ◀

SGP
YouTube

Zangkoren

In een debat over de coronamaatregelen pleitte Chris Stoffer voor meer ruimte en perspectief voor zangkoren. "Al maandenlang repeteren meer dan 8.500 koren coronaproef en zijn er nagenoeg geen besmettingen geconstateerd. Waarom zouden we dit dan weer gaan verbieden? En waarom zouden professionele koren wel door mogen gaan en amateurkoren niet?" Samen zingen is volgens Stoffer voor heel veel mensen een belangrijke uitlaatklep. ◀

SGP
YouTube

Seculiere EU wil ook familierecht bepalen

Ieder land mag zelf regels afspreken over huwelijken of adopties. Maar niet lang meer, als het aan de Europese Commissie ligt. Er komt een wetsvoorstel dat ieder EU-land homohuwelijken en -adopties moet erkennen. De SGP vindt dat geen goed idee.

DOOR BERT-JAN RUISSEN

LID VAN HET EUROPEES PARLEMENT

De Europese Commissie houdt niet zo van religie, is soms mijn indruk. Brusselse plannen zijn vooral gericht op seculiere zaken. Niet-gelovigen moeten alle vrijheid krijgen, gelovigen moeten zich maar aanpassen.

Zo kreeg het huidige EU-verdrag geen verwijzing naar de christelijke wortels van onze samenleving. Herbenoeming van de EU-gezant voor geloofsvrijheid laat al lang op zich wachten. En de EU heeft eenzijdig kritiek op de Joodse staat Israël.

Vorige maand is het rijtje weer wat langer geworden. De Europese Commissie presenteerde

een lhbtbi-strategie. Kernpunt is dat alle EU-landen adopties door mensen van hetzelfde geslacht moeten erkennen. Bovendien dienen huwelijken van homo's en lesbiennes ook geldig te zijn in andere EU-landen.

De Europese Commissie gaat daarmee wel een grens over. Het familierecht is helemaal geen Europese bevoegdheid. Ieder land mag zelf beslissen over zaken als huwelijken en adopties. Nederland laat huwelijken en adopties toe tussen mensen van hetzelfde geslacht, maar daar heeft onze (paarse) regering in 2000 zelf voor gekozen als eerste land ter wereld – ondanks onze tegenstem.

Christelijke landen als Polen en Hongarije zien de bui al hangen. Zij houden vast aan de Bijbelse visie dat het huwelijk een verbintenis betreft tussen een man en een vrouw. Hoe lang houden ze die ruimte nog? In wat voor een Europa komen we terecht als landen niet eens meer de ruimte houden om zich bij de inrichting van de samenleving te laten leiden door klassiek christelijke uitgangspunten?

Begrip heb ik wel voor een ander deel in deze lhbtbi-strategie. Die

stelt dat hatelijke uitingen tegen lhbtbi-minderheden een "euro-crime" zouden moeten worden: dat wil zeggen aangepakt in de hele EU.

Eenieder, ook in de lhbtbi-gemeenschap, moet zich gerespecteerd en veilig kunnen voelen. Daar moeten we elkaar ook in Europa op kunnen aanspreken. Wat dat betreft heeft de strategie die de Europese Commissie presenteert, zeker een functie.

De Europese Commissie gaat echter te ver door zich nu met het familierecht te bemoeien. Blijft er nog wel ruimte voor het uitdragen van de Bijbelse visie op het huwelijk? Daar heb ik mijn zorgen over.

Dat de Europese Commissie steeds meer bevoegdheden naar zich toetrekt is een probleem. Dat het die bevoegdheden gebruikt voor een seculiere agenda, maakt het een nog groter probleem.

Dat maakt onze SGP-zetel in het Europees Parlement des te noodzakelijker. De christelijke stem moet gehoord worden, net als onze inzet voor een bescheiden EU. ◀

“BLIJFT ER
PLAATS VOOR
BIJBELSE VISIE
OP HET HUWELIJK?”

TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN & SGP-JONGEREN

Als SGP denken we graag aan de lange termijn. Daarin hebben jongeren een grote plaats. Zij zijn namelijk de toekomst. Momenteel gaan problemen hen helaas niet voorbij en dat is gevaarlijk. Jongeren hebben namelijk onevenredig veel last van een crisis. SGP-jongeren komt onder andere op voor de belangen van deze jongeren en scherpt het verkiezingsprogramma op deze punten graag verder aan. Daarnaast zullen we actief campagne gaan voeren voor de komende verkiezingen.

DOOR ARIE RIJNEVELD
VOORZITTER SGP-JONGEREN

DE LIJST

Betrokken partijleden merken dat de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen steeds dichterbij komt. Al maanden is geschreven aan het verkiezingsprogramma en recent werd deze gepresenteerd, gelijktijdig met de kandidatenlijst van de SGP. Op deze kandidatenlijst staan ook diverse jongeren, zoals Nathanaël Middelkoop (10), Ardjan Boersma (27) en Rick van de Waerdt (30). Zelf sta ik als leraar wiskunde en voorzitter van SGP-jongeren op nummer 11.

ONDSCHIEDENDE CAMPAGNE

Sinds anderhalf jaar ben ik actief als voorzitter van SGP-jongeren, maar in totaal al meer dan zeven jaar binnen de organisatie. De 11^e plek op de kandidatenlijst is dan ook een mooie waardering en tegelijk een grote verantwoordelijkheid. Samen met andere jongeren zullen we aan de slag gaan voor een onderscheidende campagne. De standpunten van de SGP bieden kansen, ook richting conservatieve jongeren. We gaan uit van een helder christelijk geluid en zijn conservatief georiënteerd.

JONGERENTHEMA'S

Het is als jongerenkandidaat heel begrijpelijk dat ik op zal komen voor thema's die belangrijk zijn voor jongeren. Denk aan de problemen voor starters op de woningmarkt. Daar moet flink wat

gaan gebeuren. Verder zijn wij voor de terugkeer van de studiebeurs, zodat jongeren geen belemmeringen ervaren om te kunnen studeren. Denk daarnaast aan de positie van jongeren op de arbeidsmarkt. Een flexibel contract zorgt, zeker in deze tijd, voor veel onzekerheid en jongeren staan vaak als eerste weer op straat.

In het dagelijks leven sta ik voor de klas als leraar wiskunde op een middelbare school. Vanwege mijn leeftijd, maar ook vanwege mijn beroep, ken ik de leefwereld van jongeren en weet ik welke zaken hen bezighoudt. Als leraar zie ik ook de waarde van de vrijheid van onderwijs, waardoor ouders zelf een school kunnen kiezen die past bij hun opvoeding. In de campagne zal ik dan ook duidelijk opkomen voor de waarden die passen bij een christelijk Nederland: vrijheid van onderwijs, van godsdienst en heel belangrijk: opkomen voor het leven! Het ongeboren leven, maar ook het geboren leven.

AAN DE SLAG!

De andere kandidaten hebben ongetwijfeld meer ervaring, maar juist doordat ik een jongere ben, kan ik met andere jongeren een onderscheidende bijdrage leveren aan de campagne. Vanwege de standpunten van de SGP biedt dit ook kansen richting conservatieve jongeren. Ik heb er ontzettend veel zin in om samen met het campagneteam aan de slag te gaan en veel jongeren te ontmoeten, die we kunnen overtuigen om daadwerkelijk voor de eerste of tweede keer op de SGP te stemmen. ◀

Broekhuis beweegt mensen

- ▶ 52 dealervestigingen
- ▶ 13 schadeherstelbedrijven
- ▶ Private en zakelijke lease
- ▶ Financieringen en verzekeringen
- ▶ Bedrijfswagenverkoop en -inrichting
- ▶ Autoverhuur

sinds 1932

Vertrouwde klanken...

Mooie collectie orgels van diverse merken

Ruime ervaring in zaal- en kerkorgels

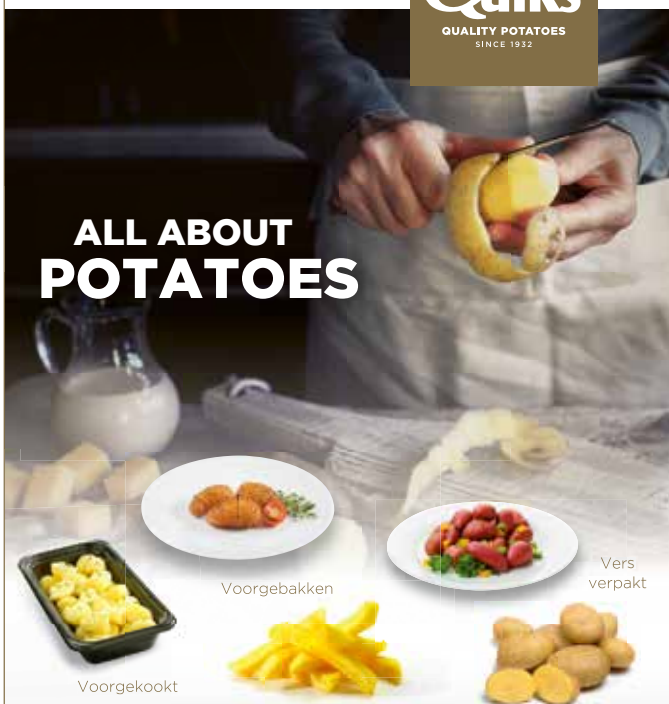
Stolk Orgels

www.stolkorgels.nl

NIJWERKERK A/D IJSEL - Vrijheidslaan 55 - tel. (0)180 51 56 52 | KROONBENDIJK - Oospolderweg 15

Quiks
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

ALL ABOUT POTATOES

Voorgekookt

Voorgebakken

Vers verpakt

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quiks
FRESH POTATOES

Quiks
POTATO PRODUCTS

QUIKS.NL

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

Het jaar onzes Heeren

De uitdrukking hoor je niet meer zo vaak, maar af en toe kom je 'm nog tegen. De uitdrukking 'het jaar onzes Heeren'.

Door het gebruik van de in onbruik geraakte tweede naamval ('onzes') is het ook wel begrijpelijk dat die niet zo vaak meer wordt gebezigd, maar toch is het jammer. Want hoe ouderwets het nu ook klinkt: die uitdrukking geeft precies datgene aan waar we in 'onze tijd' aan voorbij leven: de tijden, ook die van ons, liggen in Zijn hand (Psalm 31).

Ik herinner me jaren geleden dat amice en 'baas Bas' een toespraak moest houden ter gelegenheid van de presentatie van een boek van het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis dat verbonden was en is aan de Radboud Universiteit van Nijmegen. Kort daarvoor had in de kranten een overzicht gestaan van wie er het langst in de Tweede Kamer zaten. Van der Vlies stond – uiteraard – bovenaan in de lijst. Bijna aan het eind van zijn toespraak zei hij dit:

DRIFTIG TELLEN

"Tot m'n stomme verbazing werd ik een maand geleden (...) in het zonnetje gezet met het feit dat ik er 10.000 dagen in de Tweede Kamer op heb zitten. Er zijn mensen die denken dat ikzelf driftig heb zitten tellen of dat mijn voorlichter een publiciteitsstunt had bedacht. Ik kan u echter met de hand op mijn hart verzekeren dat dat niet zo is. Bij navraag bleek dat dit het werk was van de griffie van de Kamer. Die telt keurig mijn dagen en die van mijn medeleden.

Niet alleen van der Vlies' dagen, maar ook de ónze zijn geteld - nee, niet door de griffie van de Tweede Kamer. Deze

wetenschap kan mensen, zeker zo aan het einde van wéér een jaar, in deze donkere dagen rond Kerst en oud en nieuw, beklemmen. En als dat ons klemt, onrustig maakt, dan moeten we daar niet bang van worden. Eerder moet het reden zijn om dankbaar te zijn, omdat het laat zien dat de Heere in Zijn genade nog werkt en je niet aan je lot heeft overgelaten. Want dat laatste, op jezelf teruggeworpen te zijn, is het ergste wat een mens kan overkomen.

ONSTUIMIG

Daarbij denk ik terug aan de onstuimige tijd dat ik nog dacht te weten hoe God zou kunnen en moeten handelen. Dat was in 1980. Ik woonde toen nog in Zeeland, 'op Colijn'. In dat jaar werd abortus gelegaliseerd. Dat gebeurde na een jarenlange geestelijke en felle politieke strijd, waar ook veel christenen met hart en ziel bij betrokken waren met petitie, demonstraties, bijeenkomsten en gebeden. De stemming was de bijzonderste in onze parlementaire geschiedenis. Zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer waren alle leden aanwezig en de Abortuswet werd aangenomen met de kleinst mogelijke meerderheid: 76-74 en 38-37. Het was een schok. Er was een wissel omgezet bij een vraagstuk van leven en dood.

In die dagen liet ik dagelijks mijn toenmalige (jacht)hond Nimrod uit in de polder. Tijdens die rondjes stapte ik regelmatig een eindje op met een godvruchtige oud-gereformeerde ouderling die ik goed kende. Mijnheer Schippers, kapper en kleermaker op het dorp.

Ook hij was aangedaan door wat er in Den Haag was gebeurd. In m'n jeugdige vuur en met de onbedachtzaamheid die me ook toen al eigen was, zei ik:

"Nu de abortuswet erdoor is gekomen, zal God Nederland daar toch zeker wel voor straffen." Nooit vergeet ik wat meneer Schippers toen zei: "Beste Menno, is het feit dat het Nederlandse volk zo'n wet wil, niet de ergste straf die Hij kan geven? Is dit niet het beste bewijs dat de Heere Zijn genadige handen van ons heeft afgetrokken en ons aan ons lot heeft overgelaten? Dát is het ergste wat een mens en volk kan overkomen..." Daar stond ik, beschaamd en sprakeloos.

PSALM 90

Zojuist schreef ik over wat onze voorman Van der Vlies in 2008 zei over de griffie die zijn dagen telde. De passage die ik hierboven citeerde was de op één na laatste alinea van zijn toespraak. De laatste woorden die hij ten overstaan van tal van professoren, journalisten, Kamerleden, historici en andere genodigden uitsprak, waren deze:

"Ik vind dat eigenlijk wel een mooie gedachte: mijn dagen worden geteld. Het herinnert mij aan Psalm 90, de Psalm die gaat over de Majesteit van God. Vers 12 luidt: "Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen." Die Psalm behoedt ons mensen voor dikdoenerij en leert ons onze eigen 'prestaties' te relativieren. Psalm 90 herinnert mij óók aan wat mij ten diepste heeft bewogen in die 10.024 dagen op het Binnenhof. Ik kan dat niet beter verwoorden dan met het laatste vers van diezelfde Psalm. Ik citeer: "En de lieflijkheid van Heere onze Gods zij over ons; en bevestig Gij het werk van onze handen over ons, ja, het werk van onze handen, bevestig dat."

Vanaf het Binnenhof wens ik iedereen in deze merkwaardige tijd gezegende Kerstdagen en een voorspoedig 2021. Ook dát jaar is 'een jaar onzes Heeren'. ◀

DIRECT DE BESTE PRIJS

Afdingen is niet nodig

De stuntprijzen vliegen u om de oren, als u op zoek gaat naar een nieuwe keuken. Maar wilt u echt de goedkoopste keuken? U heeft er tenslotte niets aan als de kwaliteit van uw keuken en de service na een paar jaar tegenvalt. Wij bieden topkwaliteit tegen een eerlijke prijs. Als landelijke aanbieder kopen wij groot en scherp in. Wij geven u direct de beste prijs, waardoor afdingen niet nodig is. U krijgt de prijs waarvan we zeker weten: meer hoeft niet, minder kan niet. Beloofd!

Doen
zoals
Beloofd

Ruim 2150 beoordelingen
Qasa.nl | november 2020

DB KEUKEN
GROEP

dbkeukengroep.nl